

**AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASI
NİZAMİ GƏNCƏVİ ADINA ƏDƏBİYYAT İNSTİTUTU
ŞƏKİ REGIONAL ELMİ MƏRKƏZİ**

**ŞƏKİ GÜLÜŞÜ
VƏ
QABROVO YUMORU**

ШЕКИНСКИЙТ СМЯХ И ГАБРОВСКИЙТ ХУМОР

Bakı – “Elm” – 2025

**Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu
Şəki Regional Elmi Mərkəzi**

İdeya müəllifi,

layihə rəhbəri və ön söz:

İsa Həbibbəyli
akademik

Tərtib edənlər:

Ulduz Mürşudova
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Təranə Abdullayeva
elmi işçi

Elmi redaktor:

Ramazan Qafarlı
filologiya elmləri doktoru, professor

Rəyçi:

Məhərrəm Qasımlı
filologiya elmləri doktoru, professor

Şəki gülüşü və Qabrovo yumoru. Bakı: “Elm”, 2025, 420 səh.

AMEA Şəki Regional Elmi Mərkəzinin “Ədəbi-mədəni mühit, folklor və etnoqrafiya” şöbəsində hazırlanan “Şəki gülüşü və Qabrovo yumoru” kitabında Azərbaycanın qədim mədəniyyət mərkəzi Şəki və onun ətraf kəndlərindən qələmə alınan yumor inciləri və dünyanın əsas gülüş mərkəzlərindən biri olan Bolqarıstanın Qabrovo şəhərinin lətifə nümunələri toplanmışdır.

ISBN 978-9952-570-98-4

© Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, 2025

**Satira anlayışına yenidən baxış:
Azərbaycanda Şəki gülüşü və Bolqarıstanda Qabrovo yumoru**

Gülüş – özünü, ətrafını və dünyanı dərk və təhlil etmək, dəyərləndirmək, nəticə çıxarmaq və təqdim etmək qabiliyyətidir.

Bədii gülüş – ədəbiyyatda və incəsənətdə müdrikliyin və hazırcavablığın, insana və cəmiyyətə daha dərinlən və geniş baxışın əks-sədasıdır.

Ədəbiyyatda gülüş təqdim edilmə xüsusiyyətlərinə və bədii formasına görə satirik və yumoristik xarakterə malik olsa da, satira həm də gülüşün ümumi adını da bildirir.

Ədəbiyyatda satira – bədii gülüş mənasında işlədilir.

Mövcud nəzəri ədəbiyyatlarda satiradan janr, bədii təsvir vasitəsi, üslubi istiqamətlərdən biri kimi bəhs edilir.

Bizim fikrimizcə, özünəməxsus eynitipli janrlar qrupunu əhatə etdiyinə görə satira ədəbiyyatın növlərindən biridir.

İlk dəfə antik yunan filosofu Aristotel (b.e. əv. 384-322) özünün məşhur “Poetika” əsərində satiranın da ədəbi növlərdən biri olmaq ehtimalı fikrini irəli sürmüşdür. Lakin Aristotelin “Ritorika” adlı əsərindən məlum olur ki, perqament üzərində yazılmış “Poetika”nın bəzi səhifələrinin çürüyüb sıradan çıxdığından gülüşə – satiraya dair fikirlər bizə gəlib çatmamışdır. “Poetika” əsərində satira mənasında zarafat və onun formaları haqqında məlumatlar olmuşdur. Lakin bizə gəlib çatmış “Poetika”da yalnız komediya janrından bəhs edilərkən gülüş yaradan vasitələrdən aşağıdakı kimi bəhs edilmişdir: “Komediya, dediyimiz kimi, pis adamların əks etdirilməsidir. Amma bunu o mənada başa düşmək lazımdır ki, gülməli özü də eybəcərliyin bir hissəsidir: gülməli heç kəsə zərər verməyən hər hansı bir müəyyən səhv və çirkinlikdir. Misal üçün uzağa getmək lazım deyil: elə komik maska özü bir növ çirkindir, ancaq izzirab ifadə etmir”.¹

Göründüyü kimi, Aristotel bu fikirləri ilə komik bədii gülüşün xarakterini və funksiyalarını düzgün müəyyən etsə də, ondan ədəbi növ və janr mənasında söz açmamışdır. Görünür, onun satira haqqındakı mülahizələri “Poetika”nın itmiş və ya çürümüş hissələrində ifadə edildiyi üçün bizə gəlib çatmamışdır.

---

¹ Aristotel. Poetika. Bakı: Azərnəşr, 1974, s.32

Və bədii gülüşün ifadə formalarından isə “Ritorika” əsərində ayrıca bölmədə bəhs edilmişdir. Aristotelin “Ritorika” əsərində onun ədəbiyyatda gülüş haqqında olan mülahizələrinin tam olmasa da, hər halda nədən ibarət olduğunu təxmin etmək mümkündür. Çünki Aristotel burada “Poetika” əsərində biz artıq söyləmişdik ki, zarafatın neçə növü var – cümləsinin ardınca “belə ki” ilə başlanan izahedici sözləri ilə zarafatın ifadə formalarının fərqli xüsusiyyətlərini elmi-nəzəri cəhətdən müəyyən etmişdir. Ona görə də, Aristotelin zarafatın ifadə formaları haqqındakı fikirlərini təxminən onun ədəbiyyatda gülüş ədəbi növünə və bu ədəbi növün janrlarına dair mülahizələri kimi başa düşmək olar. “Ritorika”da zarafata dair öz əksini tapmış mülahizələr ümumi şəkildə olsa da, Aristotelin satira nəzəriyyəsinin ana xətlərini özündə əks etdirir: “O ki, qaldı zarafata, demək lazım gəlir ki, ...rəqibin ciddiliyini zarafat, zarafatı isə ciddilik vasitəsilə ifadə etmək lazımdır. ...Belə ki, onlardan (gülüş formalarından – İ.H.) biri azad bir insan üçün yaradılır, digəri isə yox. Hər kəs özünə uyğun olanı seçə bilər. İstehza təlxəklə müqayisədə daha ali keyfiyyətə malikdir. Ona görə ki, birinci halda zarafatdan öz xoşu ilə istifadə edir, təlxək isə onu əyləndirmək üçün ələ salır”.¹

Doğrudur, bu mülahizələri Aristotelin bədii gülüşün formaları ilə yanaşı, həm də bədii təsvir və ifadə vasitələri haqqındakı qənaətləri də hesab etmək olar. Aristotelin haqqında söz açdığı mübaligə və kiçiltmə bərsindəki fikirlərində də ilk növbədə bədii təsvir vasitələrinə dair xüsusiyyətlər öz əksini tapmışdır. Bu mülahizələr Aristotelin ədəbiyyatda satirik bədii vasitələr haqqındakı baxışlarını və qənaətlərini öyrənmək baxımından da əhəmiyyətlidir. Bununla belə, yuxarıda “Ritorika” əsərindəki satiraya dair sadaladığımız fikirləri Aristotelin “Poetika”sında zarafatın (bədii gülüşün, satiranın – İ.H.) növlərini, formalarını izah etmək üçün ifadə etdiyini nəzərə alsaq, onda həmin mülahizələrin satira ədəbi növünə və bu ədəbi növün janrlarına aid olduğunu müəyyən etmiş olarıq. Bu baxımdan, fikrimizcə, Aristotel “zarafat” dedikdə ümumiyyətlə, satiranı və ya ümumi şəkildə satira ədəbi növünü nəzərdə tutmuşdur. Aristotelin zarafatın növləri haqqında mülahizələrindəki “azad bir insan üçün zarafat” sözlərini lətifə və anekdot janrlarına aid etmək mümkündür. Aristotelin bunun əksinə olan sözlərində isə pamflet və həcvin xüsusiyyətlərini təsvir etmək olur. Antik yunan filosofunun sözlərindəki “istehza” ifadəsi qaravəlli və ya şəbədə janrlarına aid anlayışdır. Aristotelin mülahizələrindəki təlxəkliyi yumora, mübaligə və kiçiltməni isə təmsilə aid edə bilərik.

Görkəmli fransız ədəbiyyat nəzəriyyəçisi Nikolo Bualonun “Poeziya sənəti” əsərində də, açıq olmasa da, satiranın ədəbi növ kimi təsvir

---

¹ Aristotel. Ritorika. Bakı: Elm və təhsil, 2008, s.33-34

edilməsini təxmin etmək olar. Bualonun nəzəri təlimində satiranın ümumi mahiyyəti aydın ifadə edilmişdir: “Dünyada yamanlığı və şəri deyil, yaxşılığı və xeyirxahlığı yaymağa meyil etdiyinə görə həqiqətin saf və aydın mənası satirada əks etdirilir. ...Satira həmişə kəskin sözlərlə dolu olur”.¹

Nikolo Bualo (1636-1711) satiranın gülüşün xarakterinə görə fərqli təzahür formalarına malik olduğu qənaətində olmuşdur. O, yunan və fransız ədəbiyyatının təcrübəsində ədəbiyyatda satiranın satirik – “alovlu və yandırıcı”, yumoristik – “şən gülüş”, islahedici formalarının olduğunu müşahidə edərək, ilk dəfə olaraq onları bir-birindən fərqləndirmişdir. Bu mənada Bualo satira haqqında Aristotel təlimini genişləndirərək daha da inkişaf etdirmişdir. Daha doğrusu, ədəbiyyatda satira nəzəriyyəsi Aristotela aid olduğu kimi, satirik və yumoristik gülüş bölgüləri isə Bualoya məxsusdur. O satiranı Roma ədəbiyyatına ilk dəfə gətirmiş Luitsilinin satirik şeirlərini “vətəndaşlara həqiqəti söyləyən, güclülərin qarşısında titrəmədən, lovğa varlılardan namuslu yoxsulların intiqamını alan” ciddi bədii əsərlər kimi yüksək qiymətləndirirdi. Bualo Yuvenalın ciddi şeirlərini “qılnc qədər kəskin satiralar” kimi satirik ədəbiyyatın əsas xüsusiyyətlərini tam olaraq əks etdirən əsərlər hesab edərək yazmışdır: “Yuvenalın qılnc qədər kəskin satiralarında hiperbola (mübaligə – İ.H.) qəzəblə bütün hüdudları vurub keçir, onu cilovlamaq mümkün deyildir. Yuvenalın şeiri tikanlıdır, qırır-tökür, yandırır. Lakin bu yandırıcı şeirdə nə qədər həqiqət, nə qədər əsl gözəllik vardır... Elə buna görə də onun şeiri kəskin, alovlu və yandırıcıdır”.²

Yumoristik gülüşün xarakteri də Bualo tərəfindən elmi-nəzəri cəhətdən dəqiq müəyyən olunmuşdur. Bualo antik yunan şairi Horatsinin əsərlərinin timsalında ədəbiyyatda yumorun mahiyyətini aydınlaşdırmışdır: “Horatsi şən gülüşlə (yumorla – İ.H.) qəzəbi azaldırdı. Ədəbazarlar və axmaqlar onun qarşısında titrəyir, ağızlarını açıb danışa bilmirdilər... Şair onlardan hər birini öz adı ilə göstərməkdən qorxmamış, onları əbədlilik bədnam etmişdir”.³

Müşahidələr göstərir ki, Nikolo Bualo konkret olaraq satiranı ədəbi növ kimi təsbit etmək niyyətində olmadığından, təbiətindəki yumoristik gülüşü nəzərə almaqla, əsasən, dramatik ədəbi növə aid olan vedovili də satirik ədəbiyyat nümunəsi kimi dəyərləndirmişdir.

Görkəmli rus tənqidçisi Vissarion Belinski (1811-1848) “Ədəbiyyatın növlərə və janrlara bölünməsi” əsərində ədəbiyyat nəzəriyyəsində artıq qəbul olunmuş növlərdən başqa XIX əsr rus ədəbiyyatında didaktik və

¹ Bualo. Poeziya sənəti. Bakı: Şərq-Qərb, 2006, s.30

² Yenə orada, s.30-31

³ Yenə orada, s.30-31

satirik ədəbiyyatında da yaranmaqda və genişlənməkdə olduğunu nəzərə çatdırmışdır. Görkəmli tənqidçi XIX əsr rus ədəbiyyatındakı satirik ədəbiyyat materialları əsasında bu tip ədəbiyyatın xarakterik xüsusiyyətlərini də izah etmişdir. Onun fikrincə “satira nöqsanlar və zəif cəhətlərə istehza deyil, nəcib bir qəzəbin şimşək və ildırım olmalıdır. Onun əsasını şən və məsum bir hazırcavablıq deyil, dərin yumor təşkil etməlidir”.¹

Bununla belə, Vissarion Belinskiyin yaşayıb-yaratdığı XIX əsrin otuz-qırxıncı illərində rus ədəbiyyatında satirik ədəbiyyat hələlik geniş inkişaf etmədiyi üçün satiranın tam olaraq ədəbi növə çevrilməsini təsdiq etmək mümkün olmazdı. Əsasən, tərbiyəvi əhəmiyyətə malik təmsillər yazmaqla məşğul olan İvan Krılovun yaradıcılığı (1769-1844) isə satiradan ədəbi növ səviyyəsində söz açmaq üçün tam yetərli deyildi. Yeri gəlmişkən, qeyd etmək lazımdır ki, Vissarion Belinski təmsilin didaktik xarakterə malik olduğunu nəzərə çatdırsa da, onu janr kimi satirik ədəbiyyata aid etmişdir.²

Satiranın ədəbi növ olduğunu müəyyən etmək baxımından böyük alman filosofu Vilhelm Fridrix Hegel (1770-1832) bir qədər də irəli getmişdir. Onun “Estetika” adlı əsərindəki aşağıdakı fikirlər artıq satiranın ədəbi növlərindən biri olmasının etiraf edilməsi deməkdir: “İfrat subyektivliklə xarici aləm arasında üzə çıxan ziddiyyətin obrazını nümayiş etdirən incəsənət növü – satiradır. Adi nəzəri təlimlərdə satiranın hansı ədəbi növə aid edilməsi haqqında göstəriş olmadığından, onlar (yəni satirik yazıçılar – İ.H.) bu cəhətdən müəyyən çətinliklərlə üzləşdilər. Çünki satirada heç bir epik cizgi nəzərə çarpmır. Eyni zamanda, onu lirikaya da aid etmək olmaz”.³

Hegel satiranı konkret olaraq ədəbi növlərin bölgüsünə daxil etməsə də, bu tip ədəbiyyatı heç bir ədəbi növə aid etməyin mümkün olmadığını göstərməklə, satiranın ədəbi növ xarakterinə malik olduğunu təsdiq etmişdir.

Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında satiradan bir qayda olaraq bədii gülüş kimi bəhs edilmişdir. Biz isə hələ XX əsrin səksəninci illərində satiradan ədəbi növlərdən biri kimi söz açmış,⁴ sonrakı dövrlərdə bu mövzuda tədqiqat aparmaqla, satiranın da özünəməxsus janrlara malik olduğunu, təxminən on beş janrı özündə birləşdirdiyini aşkara çıxarmışırıq.⁵

Dünya ədəbiyyatında ayrıca satira adlı janr yoxdur. Tənqidi ruhlu şeirlərin və ya hekayələrin əvvəlinə artırılmış “satirik” sözü (satirik hekayə, satirik şeir) ədəbi növü və ya janrı müəyyən etmir, ədəbiyyatda artıq

¹ Vissarion Belinski. Seçilmiş məqalələr. Bakı: Uşaqgənnəşr, 1948, s.64

² Yenə orada, s.104

³ Vilhelm Fridrix Hegel. Estetika. Tom 2, Moskva: İskustvo, 1969, s.224-225

⁴ İsa Həbibbəyli. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi. Bakı: 1985, s.43

⁵ Bax: Ədəbiyyat nəzəriyyəsi: inkişaf mərhələləri və problemləri (kollektiv); 2 cildə, II cild. Bakı: 2018, s.5-12

mövcud olan janrın (məsələn, şeir və ya hekayənin) tənqidi xarakterə malik olduğunu, gülüş doğurduğunu göstərir. Satira ədəbi növünə aid etdiyimiz janrların isə qarşısına “satirik” sözünü yazmağa ehtiyac yoxdur. Məsələn, satirik felyeton, yaxud satirik həcv demək mümkün deyildir. Çünki həmin janrlar onsuz da tənqidi ruhda olub, satiraya məxsus bütün xüsusiyyətləri özündə cəmləşdirirlər. Deməli, satira da digər ədəbi növlər: lirik, epik, dramatik ədəbi növlər kimi törədicilik qabiliyyətinə malikdir. Obrazlı şəkildə ədəbi növləri anaya, janrları övladlara bənzətmək olar. Bu cəhətdən satira ədəbi növünü Ana, bu ədəbi növün xüsusiyyətlərini əks etdirən janrları isə onun övladları hesab edirik.

Satira ədəbi növünə aşağıdakı janrlar daxildir: lətifə, təmsil, parodiya, pamflet, anekdot, acıtma, felyeton, qaravəlli, taziyanə, şarj, parabola, şəbədə, meyxana, çastuşka və s.

Satira ədəbi növünün janrlarını gülüşün xarakterinə görə iki yerə ayırmaq olar:

1. Satirik janrlar: parodiya, pamflet, həcv, acıtma, hərbə-zorba, felyeton, taziyanə və s.

2. Yumoristik janrlar: anekdot, lətifə, şarj, parabola, təmsil, qaravəlli, şəbədə, meyxana və s.

Bundan başqa, ayrı-ayrı yazıçıların yaratdıqları satira janrları da vardır. Məsələn, Azərbaycan ədəbiyyatında XX əsrin əvvəllərində çap olunmuş “Molla Nəsrəddin” satirik jurnalında görkəmli Azərbaycan yazıçısı Cəlil Məmmədquluzadə “Poçt qutusu”, “Atalar sözü”, “Teleqram”, “Lügət” və s. kimi satira janrları yaratmış və həmin janrlarda kiçik həcmə malik bədii publisist nümunələri çap etdirmişdir. Eyni zamanda, Azərbaycanın Xalq yazıçısı Anarın da “Molla Nəsrəddin – 66” və “Molla Nəsrəddin – 86” satira silsiləsində “Bizim müsaibə”, “Xəbərlər”, “Son poçt, yaxud replika”, “Bildiriş”, “Düzəliş”, “Qəmli məzhəkə” və s. kimi yeni tipli satira janrları vardır. Xalq yazıçısı Anar özü də “Molla Nəsrəddin – 66” silsiləsindən olan bədii yazılarında bir sıra fərqli janrlar yaratdığını nəzərə çatdırmışdır: “Birinci səhifəni açıb görəcəksən ki, bəli, yuxarıda yazılıb Anar və ondan bir az aşağıda yazılıb Molla Nəsrəddin – 66 və onun altında mötərizə içində xırdaca-xırdaca yazılıb ki, “Zarafat”... Zarafat ləfzinin mötərizəyə alınması o mətləbə işarətdir ki, yəni bu yazının özünün məxsusi bir növü var, buna da firəng hükəmaları “janr” deyirlər. Məsələn, necə ki, roman, dram, komediya, hekayə. Bu janr ki, var, onu adətə görə mötərizə içində və xırda yazırlar... Yəni ki, bu cızma-qaramızın növü, ya bəistilahi-firəng janrı – Zarafat janrıdır”.¹

---

¹ Anar. Molla Nəsrəddin – dünən, bu gün. Bakı: Nurlan, 2011, s.207

Digər ədəbi növlər kimi, özünəməxsus janrlara malik olması satiranın da ədəbi növlərindən biri olması müddəasını irəli sürməyə əsas verir. Beləliklə, Aristoteldən başlayaraq ədəbiyyatda müəyyən olunmuş lirik ədəbi növ, epik ədəbi növ və dramatik ədəbi növ kimi, satira da özünə aid janrları olan ədəbi növdür.

***

Dünyanın müxtəlif ölkələrində ayrı-ayrı şəhərlər gülüş mərkəzləri kimi tanınırlar. Azərbaycanda Şəki şəhəri, Bolqarıstanda Qabrovo, Rusiyada Odessa, Türkiyədə Akşəhər və Trabzon əsas gülüş mərkəzləri kimi qəbul olunur.

Azərbaycanın Şəki şəhəri üçün gülüş əsas mənəvi sərvətdir.

Qabrovo şəhərində “zarafat və yumor sadəcə əyləncə deyil, gündəlik həyatın tərkib hissəsidir”.¹

Bolqarıstanın Qabrovo şəhəri – dünyanın gülüş paytaxtıdır. Dünyada yeganə satira və yumor evi Qabrovoda fəaliyyət göstərir.²

Azərbaycanda Şəki və Bolqarıstanda Qabrovo gülüşü bir çox oxşar və fərqli xüsusiyyətlərə malikdir.

Oxşar cəhətlər: Azərbaycanda və Bolqarıstanda bədii gülüşün lətifə janrı daha çox inkişaf etmişdir. Bolqarıstanda lətifələr yumor adlandırılır. Azərbaycanda isə lətifə bədii gülüşün yumor sahəsinə aid edilən janrlardan biridir. Bu mənada Azərbaycanda və Bolqarıstanda lətifə və yumor sinonim sözlər kimi eyni mənanı ifadə edir.

Azərbaycanda Şəki lətifələri, Bolqarıstanda isə Qabrovo lətifələri xarakterinə görə satirik deyil, yumoristik xüsusiyyətlərə malikdir. Çünki hər iki xalqın lətifələrində kəskin tənqidi münasibətlərin ifadə edilməsindən çox, təqdim edilən rəvayət tipli əhvalatlardan tərbiyəvi nəticə çıxarmaq əsas məqsəddir.

Şəki və Qabrovo gülüşü müdrik və nikbin gülüşdür.

Şəki və Qabrovo gülüşü konkret bir şəxsin adı ilə ifadə edilir. Şəki gülüşünün əsas “müəllifi” olan Hacı dayı kimi, Bolqarıstan yumorunun rəmzi hesab edilən dəmirçi Raço da sadəliyi və hazır cavablığı ilə səciyyəvlənirlər.

Azərbaycanlı Hacı dayı və bolqarıstanlı dəmirçi Raço xalq müdrikliyini təmsil edirlər.

Şəki lətifələrində xəsislik əsas tənqid hədəfidir. Qabrovo yumorunun da tənqid hədəfləri sırasında xəsislik və qənaətcillik mövzusu xüsusi yer tutur.

---

¹ Qabrovo. Prikluçeniye s ulıbkoy. Sofiya: 2012, s.17

² Габровский юмор. Габрово. «Дом юмора и сатира», 2005, с.6

Şəki lətifələrində xəsislik Hacı Qaralıq adlandırılır. Hacı Qara böyük Azərbaycan dramaturqu Mirzə Fətəli Axundzadənin (1812-1878) “Sərgüzəşti-mərdi xəsis və ya Hacı Qara” komediyasının qəhrəmanı olub, xəsisliyi ilə ad çıxarmışdır. Azərbaycanda Hacı Qaralıq – xəsislik xəstəliyinə mübtəla olub, sağlması mümkün olmayan xəsis mənasını ifadə edir. Şəki lətifələrində xəsis adamların Hacı Qara adlandırılması xalq gülüşündə xəsislik bəlasına bəslənilən kəskin tənqidi münasibəti ifadə edir.

Qabrovo yumorunda da xəsislik insanın sağalmaz xəstəliklərindən biri kimi təqdim olunur.

Fərqli xüsusiyyətlər: Həm Şəki və həm də Qabrovo gülüşü üçün həcm baxımından yığcamlıq əsas xüsusiyyətlərdən biri olsa da, Qabrovo lətifələri daha qısadır. Bu mənada Qabrovo lətifələri kiçik miniatürlərdən ibarətdir. Hətta cəmi iki-üç cümlədən ibarət yadda qalan və ibrətamiz mənaya malik olan Qabrovo lətifələri də vardır:

– “Qəribədir, səhər xalamgildə məktub yazıb qoymuşdum ki, günorta yeməyinə sizə gələcəyəm. Gedib görürəm ki, evdə heç kəs yoxdur.

– Deməli, xalam məktubu oxuyub”.¹

Bəzi istisnaları çıxmaq şərti ilə Şəki lətifələri də yığcam olsa da, Qabrovo lətifələri ilə müqayisədə bir qədər geniş həcmə malikdir. Ona görə də Şəki lətifələrindən bəziləri kiçik həcmli hekayə təsiri bağışlayır. Məsələn:

“Şəkili dezinfeksiya idarəsinə, müdirin yanına gəlir. Torbadan bir pişik çıxarıb stolun üstünə qoyur:

– Yoldaş müdir, bunu da işə götür, ixtisaslı kadrodur.

Müdir acıqlanır:

– Məni ələ salırsan?

– Bıy, niyə ələ salıram ki? Bəyəm, sizə siçantutan işçi lazım deyil? Ha indi işə götürsən, xeyir də görərsən. Özü də bir aylıq maaşı mənim, qalanı sənin”.²

Qabrovo yumoru karnaval xarakterinə malikdir. Ona görə də Qabrovo lətifələri yumoristik səhnəciklər təəssüratı yaradır. Qabrovo lətifələrini tamaşa kimi də hazırlayıb göstərirlər. Şəki lətifələrini isə epik xarakterə malik kiçik hekayələr adlandırmaq olar.

Qabrovo yumorunda adı çox çəkilən Minyu babanın əlaçılıqlığı, xeyirxahlığı təbliğ olunur. Qabrovo lətifələrində onun Qabrovoda kitabxana tikilməsi üçün 40 min qızıl lev maliyyə vəsaiti xərclədiyinə dair məlumatlar vardır.³

¹ Qabrovo lətifələri (Azərbaycan dilinə tərcümə edən Cahangir Aslanoğlu). Bakı: Yazıçı, 1987, s.62

² Şəki lətifələri (tərtib edən Sabir Əfəndiyev). Bakı: Yazıçı, 1987, s.34

³ См. Габровский юмор. Болгария, Габрово: 2005, с.30

Əsas nəticələr: Bütün bunlarla bərabər, Şəki gülüşü də, Qabrovo yumoru da, hər ikisi mahiyyət etibarilə təmsil etdikləri xalqın müdriklik və hazırcavablığının ifadəsi olub, onun milli oyanışına, ayıqlığına və inkişafına xidmət edir.

Şəki lətifələrində öz əksini tapmış aşağıdakı dialoq Azərbaycan və Bolqarıstan gülüşünün “qardaşlığını”, eyni amala xidmət etdiklərini əyani şəkildə nümayiş etdirir:

“Bir şəkildən soruşurlar ki, Hacı Qaranı tanıyırsanmı?

Deyir:

– Niyə tanımıram axı. Öz Qabrovolumuzdur da!”¹

Azərbaycanda məşhur olan Şəki gülüşü ilə yanaşı, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində yerləşən Nehrəm kəndi də əsas gülüş mərkəzlərindən biridir. Nehrəm gülüşü həyatın qəribəlikləri içərisindən seçilmiş səciyyəvi əhvalatlarla insanları düşündürməyə yönləndirən gülüşdür. Nehrəm gülüşü insanın xarakterindəki, təbiətindəki incə yumordan yoğunlaşmış təbii gülüşdür. Nehrəm yumorunun bir çox nümunələri şərti olaraq Cəfərqulu müəllim obrazı ilə çatdırılsa da, bu mənalı və düşündürücü yumoristik gülüşün yaradıcısı və əsas qəhrəmanı Nehrəm camaatıdır.

Bir çox ortaqlar və oxşar cəhətlərinin olmasına baxmayaraq, Nehrəm yumoru özünəməxsus fərqli xüsusiyyətlərə də malikdir. Əvvəla, Nehrəm yumorunda novellavarilik, yəni qəribəlik və gözlənilməzlik vardır. İkincisi, Nehrəm rəvayətlərinin əksəriyyəti sanki olmuş əhvalatlar əsasında uyduurulmuşdur. Üçüncüsü isə, Nehrəm yumoru həcm etibarilə daha qısadır. Bu cəhətdən Nehrəm gülüşü Qabrovo yumoruna daha yaxındır.

Azərbaycan gülüşü və Bolqar yumoru bir yerdə dünyada sülh, ədalət, humanizm, nikbinlik, təbəssüm uğrunda mübarizə aparır, insanları ayıqlığa və müdrikliyə çağırır, mənəviyyat dünyasını daha da zənginləşdirməyə xidmət edir.

Bütün bunlara görə Azərbaycanın Şəki şəhəri ilə Bolqarıstanın Qabrovo şəhərlərinin 2004-cü ildən etibarən qardaşlaşması heç də təsadüfi olmayıb, onların hər ikisinin planetimizə təbəssüm bəxş etmək, insanları müdrikliyə, ədalətə çağırmaq missiyasının təcəssümüdür.

Beynəlxalq Qabrovo Yumor Festivalı insanlığı dünyanı dərk etməyə, ayıq olmağa, xeyir əməllər üçün çalışmağa, ədalətə və həmrəyliyə çağırış festivalıdır.

Qabrovo Yumor Festivalı – möhtəşəm beynəlxalq gülüş yarmarkasıdır.

Qabrovo Gülüş Festivalı – dünyaya gülüş, səmimiyyət, təbəssüm ixrac edir.

---

¹ Şəki lətifələri (toplayanı Sabir Əfəndiyev). Bakı: Yazıcı, 1987, s.26

Qabrovo Yumor Festivalı – bəşəri və təbii gülüş, təbəssüm, nikbinlik, ümid və inam platformasıdır.

Qabrovo Gülüş Festivalı – müdriklik və tərbiyə məktəbidir.

Qabrovo yumoru Azərbaycan dilinə tərcümə edilərək, Bakıda nəşr olunub oxuculara çatdırılmışdır.¹

Bolqar ədəbiyyatşünaslarının yazdıqları kimi, Bolqarıstanda demokratik dəyişikliklər mərhələsində Qabrovo yumoruna bəslənilən müsbət münasibət bu sahədəki ənənələrin yenidən dirçəldilməsinə böyük təkan vermişdir.²

Deməli, yumor və lətifələr cəmiyyətin yenidən qurulmasında da iştirak edir.

Şəki gülüşü və Qabrovo yumoru Azərbaycanla Bolqarıstan arasında mədəniyyət və təbəssüm körpüsüdür.

Azərbaycan ədəbiyyatında Şəki və Qabrovo lətifələrinin təsiri ilə kiçik həcmli mini-miniatur hekayələr yazılmışdır. Tanınmış yazıçı-publisist Fərəc Fərəcovun “Qabrovo hekayələri” silsiləsi ədəbi ictimaiyyət və oxucular tərəfindən maraqla qarşılanmışdır.³

Eyni zamanda, Bolqar yazıçılarının “Alekdən-Alekədək” adlı yumoristik hekayələr kitabı⁴ da Qabrovo yumor ənənəsinin mənsub olduğu xalqın yazılı ədəbiyyatında yaradıcılıqla davam etdirilməsinin göstəricisidir.

13 may 2018-ci il tarixdə iştirakçısı olduğum Bolqarıstanın Qabrovo şəhərində keçirilən Beynəlxalq Yumor Festivalından çıxardığım əsas nəticələr aşağıdakılardan ibarətdir:

Qabrovo Yumor Festivalı dünyanın ən möhtəşəm yumor teatrıdır. Qabrovo Yumor Festivalı – canlı karikatura sərgisidir. Festivalın iştirakçıları karikatura maskaları geyinərək, cəmiyyətin ayrı-ayrı qütblərinin simasını təqdim edirlər. Tamaşaçıların arasında da maska geyinmiş şəxslər olur ki, onlar da özlərini yumor qəhrəmanlarına bənzədirlər. Bu, Qabrovo yumorunun ümumxalq rəğbəti qazandığını göstərir.

Deməli, karikatura Qabrovo yumorunun danışan dilidir.

Şəki və Qabrovo lətifələri Azərbaycanda ilk dəfədir ki, eyni bir kitabda çap olunur. Rəmzi olaraq bu kitabı Azərbaycan və Bolqarıstan xalqlarının dostluq və həmrəylik kitabı da adlandırmaq olar.

Bolqarıstan Elmlər Akademiyasının Ədəbiyyat İnstitutunda 15-16 iyun 2021-ci ildə “Bolqar gülüşü” adlı beynəlxalq elmi konfrans keçiril-

¹ Qabrovo lətifələri (tərcümə edən və ön sözün müəllifi Cahangir Aslanoğlu). Bakı: Yazıçı, 1987

² См.: Хуморът: прочити, практики, техники (коллектив). България, София: 2013, с.19

³ Вах: Фәғәс Фәғәсов. Нәкәйәләр. Нахçıван: Әсәмі, 2007, s.21-29

⁴ От Алеко до Алек. Юмористические рассказы болгарских писателей. (Составитель Михаил Вещим), София: Книромания, 2016

mişdir. “Bolqar gülüşü” beynəlxalq elmi konfransı Bolqar satirik ədəbiyyatının görkəmli yaradıcıları olan Dmitri Podvpzaçovun anadan olmasının 140 və Vixren Çernokojevin 70 illik yubileylərinə həsr olunmuşdur. Bizim həmin elmi konfransda “Azərbaycanda Şəki gülüşünün və Bolqarıstanda Qabrovo yumorunun oxşar və fərqli xüsusiyyətləri” adlı məruzəmizdə xalqlarımızın gülüş mədəniyyətinin ortaq cəhətlərinin müəyyən edilməsi ilə ölkələrimizin dostluq və əməkdaşlığının ədəbi-tarixi kökləri və perspektivləri diqqət mərkəzinə çəkilmişdir.

“Bolqar gülüşü” elmi konfransı dünyanın yumor paytaxtı olan Bolqarıstanın həm də gülüş mədəniyyətinin tədqiq edilib öyrənilməsi sahəsində də əsas beynəlxalq mərkəzlərdən biri olduğunu bir daha nümayiş etdirir.

Hazırda Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu və Akademiyanın Şəki Regional Elmi Mərkəzində Bolqarıstan Elmlər Akademiyasının Ədəbiyyat İnstitutu ilə birlikdə “Azərbaycan və Bolqar ədəbiyyatlarında satira: Şəki gülüşü və Qabrovo yumorundan yazılı ədəbiyyatadək” mövzusunda beynəlxalq elmi layihə əsasında tədqiqat aparılır. Oxuculara təqdim olunan “Şəki gülüşü və Qabrovo yumoru” kitabı həmin layihə üzrə aparılan tədqiqatların nəticəsində meydana çıxmışdır. Şəki lətifələrini yenidən toplayıb çapa hazırlayan tədqiqatçılarımız Qabrovo yumoru nümunələrini də Azərbaycan dilinə tərcümə edib eyni kitabda nəşr etdirirlər. Şəki lətifələri ilə Qabrovo yumorunun vahid bir kitabda təqdim olunması rəmzi mənada ədəbiyyatların yaxınlığı və birliyini, Azərbaycan Respublikası ilə Bolqarıstan arasındakı dostluq və əməkdaşlığın inkişaf etdiyini əyani şəkildə əks etdirir.

Beləliklə, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Şəki lətifələri və Qabrovo yumorunu dostluq və qardaşlıq çələngi kimi oxuculara təqdim edir. Bu kitab Bolqarıstanın Qabrovo şəhəri ilə Azərbaycanın Şəki şəhərinin 2004-cü ildən başlanan qardaşlaşmış şəhərlər kimi qarşılıqlı əlaqələrinin salnaməsinə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə Bolqarıstan Elmlər Akademiyasının həkk etdirdikləri yeni elmi səhifələrdir.

Təqdim olunan kitab Azərbaycan-Bolqarıstan elmi və ədəbi əlaqələrinin müstəqillik dövründəki inkişafının mühüm elmi göstəricilərindən biridir.

Ədəbiyyatlarımız arasındakı ortaq dəyərlərin tarixi kökləri və bənzər xüsusiyyətləri Azərbaycan-Bolqarıstan əlaqələrinin bütün sahələrdə olduğu kimi, elm və ədəbiyyat istiqamətində də yüksələn xətlə inkişaf etdiriləcəyinə geniş üfüqlər açır.

19 oktyabr 2025-ci il

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ЛИТЕРАТУРА

Българският смях

По случай 140-годишнината от рождението
на Димитър Подвързачов
и в памет на доц. д-р Вихрен Чернокожев,
който тази година щеше да навърши 70 години

Иса ХАБИББЕЙЛИ
Президент на Националната академия
на науките на Азербайджан, Академик

**НОВ ПОГЛЕД КЪМ ТЕОРИЯТА ЗА САТИРАТА:
ШЕКСКИНСКИЯТ СМЯХ В АЗЕРБАЙДЖАН
И ГАБРОВСКИЯТ ХУМОР В БЪЛГАРИЯ**

Смехът е способността да разбираме, анализираме и оценяваме, да правим заключения и да представяме себе си, заобикалящата ни среда и света.

Смехът като художествен способ за изобразяване е отражение на мъдростта и находчивостта в литературата и изкуството, на един позадълбочен и широк поглед за човека и обществото.

В литературата смехът има сатиричен и хумористичен характер и в зависимост от неговите специфики на изразяване и художествената му форма, терминът сатира може да се използва като общо наименование за смеха.

В литературата сатирата се употребява в смисъла на смях в художественото произведение.

Съществуващите трудове по теория на литературата разглеждат сатирата като жанр, средство за художествено изобразяване и като стилово направление.

Според нас сатирата се определя като един от литературните родове, защото обхваща уникална група от сходни жанрове.

За първи път древногръцкият философ Аристотел (384-322 г. пр.н.е.) излага в известното си произведение „Поетика“ идеята за потенциала на сатирата да бъде един от литературните родове. От трактата на Аристотел „Реторика“ обаче е известно, че тъй като някои страници от „Поетика“, написани на пергамент, са изгнили и са станали негодни за употреба, представите за смеха – сатирата – не са достигнали до нас. В произведението „Поетика“ е имало информация за шегата и нейните форми, употребявани в значението на сатира. В достигналата до нас „Поетика“, когато се обсъжда комедийният жанр, относно средствата за създаване на смеха се споменава следното: „Комедията, както казахме, е изобразяване на лошите хора. Но това трябва да се разбира в смисъл, че смешното е и част от грозотата: смешни са всяка грешка и грозотата, които не вредят на никого.

Примерите не са далеч: комедийната маска сама по себе си изобразява уродливостта, но не изразява страдание.“¹

Както се забелязва, макар с тези идеи Аристотел правилно да определя характера и функциите на смеха като художествен способ за изобразяване, той не споменава нищо за статута му на литературен род или жанр. Разсъжденията му за сатирата, отразени на страниците на „Поетика“, не са достигнали до нас, защото очевидно са изгубени.

В отделен раздел на „Реторика“ се описват способите за изразяване на различните форми на комедийния хумор в художественото произведение. Въпреки че е трудно да се получи пълна представа за лекциите на философа относно хумора в литературата, все пак може да се предположи, макар и не напълно, какво е неговото схващане за съдържанието им. Това е така, защото в произведението „Поетика“ след изречението „колко вида шегги има“, Аристотел използва думата „така“, за да определи индивидуалните характеристики на изразните форми на хумора от научна и теоретична гледна точка. Затова мислите на Аристотел за формите на изразяване на шегата могат да се приемат като лекции относно жанровете на литературния род, към който принадлежи смехът. В трактата „Реторика“ следните съждения на философа за шегата, макар и в общи линии, отразяват основните насоки в теорията на Аристотел за сатирата: „Що се отнася до хумора, трябва да се отбележи, че ... сериозността спрямо опонента трябва да се изразява чрез хумор, а хуморът – чрез сериозност. ... И така, едната от тях (формите на смеха – И.Х.) е създадена за свободния човек, докато другата не. Всеки може да избере подходящата форма за себе си. Иронията, в сравнение с шегата, има по-високи качества. Защото в първия случай човек използва шегата за свое удоволствие, а шутът – за забавление на другите.“²

Вярно е, че тези съображения могат да се разглеждат като заключения на Аристотел относно формите на художествения смях, както и относно средствата за художествено описание и изразяване. В размислите на Аристотел относно хиперболата и литотата, за които той говори, са отразени преди всичко характеристиките на хумора като средство за художествено изразяване. Тези съждения са ценни и от гледна точка на изучаването на възгледите и заключенията на Аристотел за средствата на сатирично изразяване в литературата. Ако обаче вземем предвид, че изброените по-горе в „Реторика“ идеи за сатирата, изразени от Аристотел в „Поетика“ с цел да обясни видовете

---

¹ Aristotel. Poetika. Bakı, Azərənəşr, 1974, s. 32.

² Aristotel. Ritorika. Bakı, “Elm və təhsil, 2008, c. 33-34.

и формите на шегата (художествен смях, сатира – И. Х.), тогава тези съждения можем да отнесем и към сатирата като литературен род и нейните жанрове. От тази гледна точка смятаме, че под „шега“ Аристотел обикновено е имал предвид сатирата като цяло или като литературен род. В съжденията на Аристотел за видовете шегги, изразът „шега на свободен човек“ може да се отнесе към жанровете анекдот и виц. В обратния случай си представяме спецификите на памфлета и пасквила. За древногръцкия философ думата „ирония“ е понятие, свързано с епиграмите. Според бележките на Аристотел буфонадата можем да отнесем към хумора, а хиперболата и литотата – към баснята.

Трудът на видния френски литературен теоретик Николо Боало „Изкуството на поезията“ също се доближава до концепцията за сатирата като литературен род, макар и не напълно. Теоретичното учение на Боало ясно разкрива общата същност на сатирата: „Чистият и ясен смисъл на истината се отразява в сатирата, тъй като тя е склонна да разпространява доброта и благост, а не зло и нечестие в света. ... Сатирата винаги е пълна с остри думи.“¹

Николо Боало (1636-1711) смята, че сатирата има различни форми на проявление, в зависимост от характера на смеха. Базирайки се на опита на гръцката и френската литература, той установява, че съществуват сатирични – „огнени и парещи“, хумористични – „весел смях“², и коригиращи форми на сатира, като той е първият, който ги разграничава една от друга. В този смисъл Боало разширява и доразвива учението на Аристотел за сатирата. Следователно, ако теорията за сатирата в литературата принадлежи на Аристотел, то учението за сатиричния и хумористичния смях принадлежи на Боало. Той високо оценява сатиричните стихотворения на Луицили, въвел пръв сатирата в римската литература, определя ги като сериозни произведения на изкуството, които „говорят истината на гражданите, не треперят пред силните и отмъщават на арогантните богаташи заради почтените бедняци“. Боало смята сериозните стихотворения на Ювенал за „остри като меч сатири“ и отбелязва, че те напълно отразяват основните черти на сатиричната литература: „В острите като меч сатири на Ювенал хиперболата (преувеличението – И. Х.) бушува и преминава всички граници и е невъзможно да бъде обуздана. Поезията на Ювенал е бодлива, реже и гори. Но колко истина, колко истинска красота има в тази пареща поезия ... Ето защо поезията му е остра, огнена и пареща.“³

---

¹ Bualo. Poeziya sənəti, Bakı, Şərq-Qərb, 2006, с. 30.

² Добродушно смешни. *Бел прев.*

³ Пак там, с. 30-31.

От гледна точка на концепцията за литературния род особено значение има и това, че наред с общата теория за сатирата, в трактата си „Изкуството на поезията“ Боало разглежда и жанровете в тази област. При определяне на характеристиките на епиграмата особено внимание заслужава забележителното му двусмислено тълкуване на сатиричната природа на този жанр: „Стихът в епиграмата може да бъде лаконичен, но правилата му са прости: понякога една фина и остра мисъл може да се изрази само в два реда ... в епиграмата дълбочината на мисълта прозира сред острите и находчиво избрани думи...“¹

Наблюденията показват, че предвид неясното определение на сатирата като литературен род и поради хумористичния характер на смеха в съдържанието на водевила, Боало оценява този жанр като образец за сатирична литература.

Боало ясно дефинира природата на смеха в художественото произведение от научна и теоретична гледна точка. Той изяснява същността на хумора в литературата, използвайки за пример произведенията на древногръцкия поет Хораций. „Хораций намалява гнева с весел смях (хумор – И. Х.). Шутовете и глупците трепереха пред него, не можеха да отворят уста и да говорят... Поетът не се страхуваше да назове всеки от тях по име, правейки ги позорни за вечността.“²

Изтъкнатият руски критик Висарион Белински (1811–1848) отбелязва в труда си „Разделяне на поезията на родове и жанрове“, че освен вече приетите в литературната теория родове, в руската литература на XIX век се появяват и развиват дидактическата и сатиричната литература. Използвайки сатиричната литература на XIX век за основа, изтъкнатият критик описва характерните черти на този род литература. Според него „сатирата не трябва да бъде подигравка с недостатъците и слабостите, а гръм и мълния на благородния гняв. За основа трябва ѝ да послужат не веселото и невинно остроумие, а острият хумор“.³

В същото време, предвид все още недостатъчно широкото развитие на сатиричната литература през 30-те години на XIX век, когато живее и работи В. Г. Белински, е трудно да се твърди за нейната пълна трансформация в литературен род. Освен това творчеството на известния баснописец Иван Крилов (1769–1844), публикувал предимно образователни басни, не дава достатъчно основания за това, сатирата да се дефинира като литературен род. Трябва да се отбележи, че

---

¹ Пак там, с. 30-31.

² Пак там, с. 30-31.

³ Vissarion Belinski. Seçilmiş məqalələr. Bakı, “Uşaqgənnəş”, 1948, s. 64.

Висарион Белински, макар да признава дидактическият характер на баснята, той я класифицира като сатиричен литературен жанр.¹

От гледна точка на тезата за сатирата като литературен род големият немски философ Вилхелм Фридрих Хегел (1770-1832) бележи по-значителен напредък. В прочутата му „Естетика“ се съдържат мисли за признаването на сатирата като литературен род: „Този вид изкуство, което демонстрира образа на противоречието между изкривената субективност и външния свят, е сатирата. Поради липсата на сведения в традиционните учения за принадлежността на сатирата към определен литературен род, те (писателите сатирици – И. Х.) са изпитвали известни затруднения при разрешаването на този проблем. Защото сатирата не притежава епически характеристики. В същото време тя не може да бъде съотнесена и към лириката.“²

Въпреки че Хегел не класифицира явно сатирата като литературен род, приемайки обаче невъзможността този вид художествена литература да бъде отнесена към който и да е литературен род, той косвено посочва основанието, щото сатирата да бъде призната за литературен род.

В азербайджанските литературни изследвания сатирата се категоризира предимно като смях, чиято цел е художественото изобразяване. Ние обаче още през 80-те години на миналия век поставихме въпроса за сатирата като литературен род³ и последвалото ни изследване потвърждава това заключение, като разкрива, че подобно на съществуващите епически, лирически и драматични литературни жанрове, сатирата има свои собствени жанрове, общо около 15 на брой.⁴

В световната литература няма отделен жанр, наречен „сатира“. Думата „сатиричен“, добавена към названието на произведението – стихотворение или разказ с критичен дух (сатиричен разказ, сатирична поема), не определя литературния род или жанр, а по-скоро критичната насоченост на съществуващите форми (напр. сатирична поема, сатиричен разказ). Няма нужда да добавяме думата „сатиричен“ пред жанровете, които се отнасят към литературния род сатира. Например, нелогично е да казваме „сатиричен фейлетон“ или „сатирична сатира“. защото тези жанрове изначално са критични и обвинителни и включват

---

¹ Yenə orada, s. 104.

² Vilhelm Fridrix Hegel. Estetika. Tom 2, Moskva, „İskustvo“. 1969, s. 224-225.

³ İsa Həbibbəyli. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi. Bakı, 1985, s. 43.

⁴ Bax: Ədəbiyyat nəzəriyyəsi: inkişaf mərhələləri və problemləri (kollektiv); 2 cildə, II cild, Bakı, 2018, s. 5-12.

всички съществени характеристики на сатирата. Подобно на другите литературни родове – лирика, епос и драма, сатирата притежава способността да създава. Образно казано, литературните родове могат да бъдат оприличени на „майка“, а жанровете – на нейните „деца“. В това отношение ние приемаме литературния род сатира за майката, а жанровете, които отразяват характеристиките на този литературен род, за нейните деца. В този контекст литературният род сатира действа като „майка“, а жанровете, възплъщаващи нейните характеристики, са „децата“, които наследяват основните черти и духа на сатиричните принципи.

Литературният род сатира включва следните жанрове: анекдот, басня, епиграма, памфлет, фейлетон, каравели¹, тазияна², шарж, притча, шабада³, мейхана⁴ (импровизация), частушка⁵ и др.

Жанровете на литературния род сатира могат да бъдат разделени на две групи според характера на смеха:

1. Сатирични жанрове: памфлет, анекдот, басня, пасквил, епиграма, фейлетон, хадж⁶, ачитма⁷, харба-зорба⁸ и др.

2. Хумористични жанрове: анекдот, шарж, притча, каравели, шабада, мейхана и др.

Освен това има и сатирични жанрове, създадени от отделни писатели. Такъв пример е публикуваното в началото на XX век сатирично списание „Молла Насредин“ с главен редактор известният азербайджански писател Джалил Мамадгулузаде, в чиито сатирични рубрики, създадени от този орган, като „Пощенска кутия“, „Притчи“, „Телеграма“, „Речник“ и други, са публикувани миниатюрни художествени образци, съответстващи на тези рубрики. Същевременно

---

¹ Кратко въведение в стихотворна форма, което се произнася в началото на приказките; непреводимо име на жанра на комичните шеги. *Бел. прев.*

² Образно, *архаизъм*: малко сатирично стихотворение. *Бел. прев.*

³ Поетично произведение, укорително, подигравателно или леко иронично по своята същност. *Бел. прев.*

⁴ Фолклорно музикално и поетично творчество, уникална речитативна импровизация, ритмична поезия, подобна на съвременната. *Бел. прев.*

⁵ Термин от руския народен фолклор за кратък, хумористичен куплет или четиристишие с ритмична мелодия, под формата на песничка. *Бел. прев.*

⁶ Стихотворение, пълно с вулгарни думи, насочени към събитие и човек, който го е причинил. *Бел. прев.*

⁷ Стихотворение в устната народна поезия, или по-точно в детския фолклор, което героите казват, за да се закачат взаимно. *Бел. прев.*

⁸ Фолклорно поетично произведение с предизвикателен характер в диалогична форма, при което всяка страна прославя себе си и омаловажавайки страната на опонента, цели да го подложи на психологически шок и да го изплаши. *Бел. прев.*

в сатиричните поредици „Молла Насредин – 66“ и „Молла Насредин – 86“, създадени от народния писател на Азербайджан Анар, са представени нови видове сатирични жанрове, като „Нашето интервю“, „Новини“, „Последна поща или забележка“, „Съобщение“, „Поправка“, „Тъжна комедия“ и др. Самият народен писател Анар отбелязва, че в рамките на поредицата „Молла Насредин – 66“ са създадени различни нови жанрове. В едно от обясненията си той пише:

„Ако отворите първата страница, ще видите най-отгоре да пише „Анар“, малко по-надолу „Мола Насредин – 66“, а най-отдолу, в скоби и с дребен шрифт „Шега“... Поставянето на думата „шега“ в скоби показва, че това произведение притежава собствен, особен характер, който френските писатели ще нарекат *жанр*. Така, както например, роман, драма, комедия или разказ.

Този жанр, както е обичайно, е написан в скоби и с дребен шрифт ... Тоест, това наше произведение според своя тип и жанр, ползвайки френския език, е жанрът шега.“¹

В азербайджанската литература националните художествени форми на сатирата са известни като следните литературни жанрове: хадж (памфлет), харба-зорба (заплаха), каравели, мейхана (двойки) и др.

Подобно на другите литературни родове, наличието на специфични жанрове в сатирата ни позволява да утвърдим статута ѝ като един от литературените родове. По този начин, подобно на лирическия, епическия и драматичния род, дефинирани в литературата от Аристотел насам, сатирата е литературен род със свои собствени жанрове.

***

Някои градове по света са известни като центрове на хумора и сатирата. Такива са градовете Шеки в Азербайджан, Габрово в България, Одеса в Русия и Акшехер в Турция.

В Азербайджан смехът в Шеки се смята за основна морална ценност.

В Габрово „шегата и хуморът не са просто средство за забавление, а част от ежедневието“.²

Българският град Габрово е световната столица на смеха.³

Шекинският смях и габровският хумор имат редица прилики и отличителни черти.

---

¹ Anar. Molla Nəsrəddin – dünən, bu gün. Bakı, “Nurlan”, 2011, s. 207.

² Qabrovo. Prikluçeniye s ulıbkoy. Sofiya, 2012, s. 17.

³ Габровският юмор. Габрово. «Дом юмора и сатира», 2005, с. 6.

Прилики: Най-развитият хумористичен жанр в Азербайджан и в България е анекдотът (шегата). В България хуморът носи името шеги, в Азербайджан шегата се смята за един от жанровете на смеха като художествен способ за изобразяване, свързан с областта на хумора.

Шекинските и габровските шеги не са сатирични по природа, а по-скоро имат хумористичен стил. Това е така, защото основната цел на шегите и на двата народа е чрез разказването или представяни истории да се стига до образователни умозаклучения, а не да се пораждат остри критични нагласи.

Шекинският и габровският хумор се характеризират с мъдрост и оптимизъм. Шекинският и габровският хумор се представят с имената на конкретни личности. Както Хаджи Дайъ¹, главният „автор“ на шекинския хумор, така и Рачо Ковача, смятан за символ на габровския хумор, се отличават с простота и остроумие. Азербайджанският Хаджи Дайъ и българският ковач Рачо олицетворяват народната мъдрост.

В габровските и шекинските шеги скъперничеството е основният обект на критика. В габровския хумор скъперничеството се представя като една от нелечимите човешки болести. Сред обектите на критиката в габровския хумор особено място заема и темата за пестеливостта. В шекинските вицове скъперничеството се нарича Хаджи Гаралик² (от името „Хаджи Гара“). Хаджи Гара е герой от комедията „Приключенията на скъперника или Хаджи Гара“, чийто автор е големият азербайджански драматург Мирза Фатали Ахундзаде (1812–1878). В Азербайджан Хаджи Гаралък означава скъперник, който страда от болестта на скъперничеството и не може да бъде излекуван. Фактът, че в шекинските вицове скъперниците се наричат Хаджи Гара, изразява острото критично отношение към бича на скъперничеството в народния хумор.

Отличителни черти: Макар шекинският и габровският хумор да се характеризират с лаконичност, габровските шеги са по-кратки. Според нас габровските шеги представляват кратки миниатюри. Дори има запомнящи се габровски шеги с поучително значение, съставени само от две-три изречения, като следната шегата:

„– Странно, сутринта оставих бележка на леля, че за обяд ще бъда у вас. Но идвам и виждам, че въщи няма никой.

– Значи, тя е прочела бележката ти.“³

---

¹ В превод на български език Чичо Хаджи. *Бел. прев.*

² В превод на български език „скъперничество“. *Бел. прев.*

³ Qabrovo lətifələri (Azərbaycan dilinə tərcümə edən Cahangir Aslanoglu). Bakı, “Yazıçı”, 1987, s. 62.

Шекинските шеги, с малки изключения, са доста лаконични. В сравнение с габровските шеги обаче, те са малко по-дълги. Затова някои шекински шеги създават впечатление, че са миниатюрни истории. Например:

„Шекинец отива при директора на отдел „Дезинфекции“, изважда от торбата котка и я слага на масата:

– Господин директор, вземете я на работа, тя е професионален служител.

Директорът бесен:

– Ти подиграваш ли ми се?

– А, защо да ви се подигравам? Нима не ви трябва служител, който да яде плъхове? Ако го наемете сега, ще видите ползите. Освен това, само месечната заплата ще е моя, а останалото ще е за вас.“¹

Габровските шеги се характеризират с карнавалност. Затова те създават впечатление за хумористични скетчове. Габровските шеги се подготвят и изпълняват и като представления. Шекинските шеги могат да се нарекат кратки разкази.

В шекиния хумор Хаджи Гара, известен като символ на скъперничество, е обект на критика.

В габровския хумор се популяризира щедростта и добротата на дядо Миню Попа, чието име често се споменава. Габровските шеги съхраняват информацията, че той е похарчил 40 хиляди златни лева за построяването на библиотеката в Габрово.²

Основни заключения: Наред с гореспоменатите характеристики, както шекиния смях, така и габровския хумор по същество изразяват мъдростта и изобретателността на своите народи, което служи за тяхното национално възраждане и развитие.

Следващият диалог, отразен в шекиния вицове, ясно демонстрира „братските връзки“ между азербайджанския и българския хумор и службата му в полза на една и съща цел:

„Питат габровец: „Познаваш ли Хаджи Гара?“ Той отговаря: „Как да не го познавам? Че той е габровец!“³

Освен шекиния смях, който е известен в Азербайджан, село Нехрам, разположено на територията на Нахичеванската автономна република, също е известен като център на смяха. Чрез характерни истории, подбрани от странностите на живота, нехрамският хумор кара хората да се замислят. Нехрамският хумор е естествен, съдържа

---

¹ Şəki lətifələri (tərtib edəni Sabir Əfəndiyev). Bakı, “Yazıcı”, 1987, s. 34.

² См. Габровский юмор. Болгария. Габрово, 2005, с. 30.

³ Şəki lətifələri (toplayanı Sabir Əfəndiyev). Bakı, “Yazıcı”, 1987, s. 26.

финеса на човешкия характер и неговата природа. Въпреки че много примери за нехрамския хумор традиционно се предават чрез образа на учителя Джафаргулу, истинският създател и главният герой на този смислен и поучителен хумор се явява самото население на Нехрам.

Въпреки многото общи аспекти, хуморът на Нехрам има и свои отличителни черти. Първо, хуморът на Нехрам има романистичен характер, т.е. отличава се с елемент на неочакваност и своеобразна необичайност. Второ, повечето истории на Нехрам са базирани на реални истории. Трето, хуморът на Нехрам е по-кратък по обем. В това отношение смехът на Нехрам стои по-близо до габровския хумор.

Азербайджанският смях и българският хумор заедно се борят за мир, справедливост, хуманизъм, оптимизъм и усмивки по света, призовават хората към бдителност и мъдрост и служат за допълнително обогатяване на света с духовност.

Въпреки всичко това побратимяването на азербайджанския град Шеки и българския град Габрово от 2008 г. насам не е случайно; то е възплъщение на мисията и на два града да разнасят усмивки по нашата планета и да призовават хората към мъдрост и справедливост.

Международният фестивал на хумора в Габрово е фестивал, призоваващ човечеството да разбира света, да бъде бдително, да работи за добри дела, за справедливост и солидарност.¹

Габровският фестивал на хумора е великолепен международен панаир на смеха.

Габровският фестивал на хумора дарява на света смях, искреност и усмивки.

Габровският фестивал на хумора е платформа за човешки и национален смях, усмивки, оптимизъм, надежда и вяра.

Габровският фестивал на смеха е училище за мъдрост и образование.

Габровският хумор е преведен на азербайджански език, публикуван в Баку и представен на читателите.

Както пишат българските литературни критици, позитивното отношение към габровския хумор по време на демократичните промени в България дава голям тласък за възраждането на традициите в тази област.²

---

¹ Qabrovo lətifələri (tərcümə edənə və ön sözün müəllifi Cahangir Aslanoğlu). Bakı, “Yazıcı”, 1987.

² См.: **Хуморът: Прочити, практики, техники.** (коллектив). България, София, 2013, с. 19.

Така че хуморът и шегите също участват в преустройството на обществото.

Шекинският смях и габровският хумор са мост на духовността и усмивките между Азербайджан и България.

Под влияние на шекинските и габровските шегии в азербайджанската литература са написани малки по мащаб миниатюрни разкази. Поредицата „Габровски разкази“ от известния писател и публицист Фарадж Фараджов бе посрещната с интерес от литературната общност и читателите.¹

Същевременно книгата с хумористични разкази от български писатели „От Алеко до Алек“² е индикация за продължаване на традициите на габровския хумор в писменото литературно творчество на народа, на който тя принадлежи.

Основните изводи, които си направих от проведения на 13 май 2018 г. в Габрово, България, Международен фестивал на хумора, в който участвах, са следните:

Габровският фестивал на хумора е най-прекрасният хумористичен театър в света. Габровският фестивал на хумора представлява изложение на карикатури на живо. Участниците във фестивала носят карикатурни маски и представят лицата на различните полюси в обществото. Сред публиката има и хора с маски, които приличат и на героите на хумора. Това показва, че габровският хумор е придобил национална популярност. И така, карикатурата е говоримият език на габровския хумор.

За първи път в Азербайджан шекински анекдоти и габровски шегии се публикуват в една и съща книга. Символично тази книга може да се нарече книга за приятелството и солидарността на народите на Азербайджан и България.

Международната научна конференция „Българският смях“ се проведе на 15-16 юни 2021 г. в Института за литература към Българската академия на науките. Тази конференция беше посветена на 140-та годишнина от рождението на Дмйтър Подвързачов и на 70-та годишнина от рождението на Вихрен Чернокожев, видни създатели на българската сатирична литература. На тази научна конференция нашият доклад „Сходни и отличителни черти на шекинския смях в Азербайджан и габровския хумор в България“ се фокусира върху литературно-историческите корени и перспективите на приятелството

---

¹ Вах: Фәғәс Фәғәсов. Некайәләг. Нахçиван, “Әсәми”, 2007, s. 21-29.

² „От Алеко до Алек“. Юмористические рассказы болгарских писателей. (Составитель Михаил Вещим), София, «Книромания», 2016.

и сътрудничеството между нашите страни, като идентифицира и общите черти на културата на хумора и смеха на нашите народи.

Научната конференция „Българският смях“ за пореден път демонстрира, че България, световно средище на хумора, е и един от основните международни центрове в областта на изследване и изучаване на културата на хумора и смеха.

В момента Институтът за литература „Низами Гянджеви“ към Националната академия на науките на Азербайджан и Шекинският регионален научен център към Академията, съвместно с Института за литература към Българската академия на науките, провеждат изследване на основата на международен научен проект на тема „Сатирата в азербайджанската и българската литература: от шекинския смях и габровския хумор до писмената литература“. Книгата „Шекинският смях и габровският хумор“, която се представя на читателите, е създадена в резултат на проведеното изследване по този проект. Нашите изследователи, които са събрали и подготвили за публикуване нови шекински вицове, са превели на азербайджански език и образци от габровския хумор и те се публикуват в една и съща книга. Представянето на шекинските вицове и габровския хумор в една книга символично отразява близостта и единството на литературите, развитието на приятелството и сътрудничеството между Република Азербайджан и Република България.

Така Националната академия на науките на Азербайджан представя на читателите шекинските шеги и габровския хумор като венец от приятелство и братство. Тази книга е нова научна страница, вписана от Националната академия на науките на Азербайджан и Българската академия на науките в анализите на взаимните отношения между българския град Габрово и азербайджанския град Шеки като побратимени градове, с начало 2008 г.

Представената книга е един от важните научни показатели за развитието на азербайджанско-българските научни и литературни отношения през периода на независимост.

Историческите корени и сходството между общите ценности на нашите литератури откриват широки хоризонти за по-нататъшно развитие на азербайджанско-българските отношения в областта на науката и литературата, както и във всички области на сътрудничество.

19 октомври 2025 г.

ŞƏKİ YUMORUNUN TİPOLOGİYASI

Bir mədəniyyətin yumoru həmin cəmiyyətdəki rəsmi qaydalara və konvensiyalara əks-mühakimə təklif edən, eyni zamanda onlara meydan oxuyan və davam etdirən bir mədəniyyət hadisəsidir.

Gülüş, insandan başqa bəzi primatlara-meymun, delfin, tutuquşuna aid bir davranışdır. Şüurlu yumor isə yalnız insanlar üçün xarakterikdir. Gülüşün təkamül əhəmiyyəti ona, mühüm sosial və emosional funksiyalar təyin etməyə imkan verir.

Folklorşünaslara görə, yumor nadir hallarda ayrılıqda və ya insanın iştirakı olmadan baş verir; bu insanların yaratdığı və paylaşdığı bir prosesdir. İnsanlar yumordan müxtəlif məqsədlər üçün istifadə edirlər, bu məqsədlərin bəziləri ilk baxışdan ziddiyyətli görünə bilər:

- O, sosial birlik yaratmaq üçün istifadə olunur, həm də insanlar üçün təsirli bir vasitə kimi fəaliyyət göstərir;

- Qaydalara müqavimət göstərir, həm də sosial davranış üzərində nəzarəti həyata keçirir;

- Razılıq və həmrəyliyi ifadə etməklə yanaşı, iyerarxiyanı gücləndirir;

Yumor, qavrayanın “vəziyyəti obyektivləşdirmə” yoluna malik olmasından asılıdır. Başqa sözlə, biz tez-tez yaşadığımız qərribə hadisələrə və ya günahkar olduğumuz əhvalatlara gülürük. Bir anlığa özümüzdən ayrılıq və davranışın nə olduğunu görmək üçün geri çəkilir və kənardan baxdıqda onun uyğunsuz, gülməli vəziyyətinə gülürük.

Yumor, mülayimlik və ya sinizm kimi emosional vəziyyətlərlə qarışdığından mənfi və ya qəddar yumorun çalarlarını (kinik, sardonik, inektiv) seçməyi yaxşı bacarır. Lakin yumşaq yumor adı altında daha bir neçə nüansı qeyd etmək olar. Məsələn, bəzi yumorlar çox ümidverici, hətta xilasedici, sevinclə doludur, digər yumor formaları isə gülməli və ya təlxək xarakterli ola bilər. Bəzi yumorlar heyranlıq və həzz hissi ilə həmsərhəddir.

Folklorşünaslar tərəfindən qələmə alınan yumoru təhlil edərkən ortaya qeyri-spesifik suallar çıxır: *gülməli olan nədir, niyə gülməlidir, necə gülməlidir, kimdir gülməli olan* və s. Keyfiyyət araşdırmaları və keyfiyyət təhlili vasitəsilə folklorşünaslar yumorun necə işlədiyini və ondan istifadə edən insanlar üçün nə demək olduğunu ən intensiv şəkildə öyrənirlər. Bu suallar, xüsusilə yumorun performans aspektinə aiddir və onlara cavab vermək asan deyil, çünki performans və onun təcəssüm etdirdiyi diskurs davamlı olaraq dəyişir və yeganə daimi amil yumoristik diskursun oynaq və

təxribatçı xarakteridir. Adamsa görə – *Gülməli və ya əyləncəli hərəkət və ya ifadə, insanın xoş vaxt keçirməsinə kömək edən hər şey və gülüşə səbəb olan obyekt, yumorun tərifləri arasındadır.*¹ Əksər insanlardan yumorun nə olduğunu soruşduqda, yəqin ki, onu güldürən bir şey kimi təsvir edirlər. Yumor, ümumiyyətlə gülməli bir impuls ilə başlayan və gülümsəmək, gülmək və ya qəhqəhə ilə bitən pozitiv bir təcrübə olaraq görülür. “*Zarafat və yumor, digər sənət növləri kimi, bizim ortaqlarımızın və mədəniyyətimizin bir hissəsi olub, müalicəvi taktikadan daha vacib, oyun kimi bir şey*”² və ya “*iddialı düşüncə tərz*”³ və yetkin insan münasibətləri, eyni zamanda emosional əlaqə və anlaşma qabiliyyətinin inkişafı üçün zəruridir.

İnkişaf edən texnologiya və həyat şəraiti, müxtəlif yumor növlərinin yaranmasına səbəb olan müxtəlif nəzəri fikirlər irəli sürülməsinə səbəb olmuşdur: **Üstünlük nəzəriyyəsi** lətifə danışanın və dinləyicinin üstünlük hissələrinin gülüşə səbəb olduğunu irəli sürərkən, **uyğunsuzluq nəzəriyyəsi** zarafatlardakı uyğunsuzluqların gülüşlə nəticələndiyini iddia edir. Bu baxımdan **rahatlama nəzəriyyəsinin** izahı daha çox zarafata məruz qalan şəxslə bağlıdır. Bu nəzəriyyə onu deməyə əsas verir ki, hər şeyin oyun və aldatma olduğu üzə çıxdıqda, zarafat edilən şəxsdəki gərginlik rahatlamağa çevrilir və bunun nəticəsində gülüş yaranır. Bir sözlə, zarafatlarda gülüşü izah edə biləcək gülüş nəzəriyyəsi yoxdur. Hər gülüş nəzəriyyəsi zarafatın fərqli bir ölçüsünə diqqət çəkir.

Mətbuat gündəlik həyatda öz yerini tutduqca insanlar yazılı yumorla da tanış olurlar və şifahi yumor arxa plana keçir. Yazılı yumorlu imitasiya tipləri və gülməli hərəkətlərlə əylənən cəmiyyətlər öz funksiyalarını tədricən itirmiş, yumoristlər media orqanlarında yazıçı və illüstrator kimi fəaliyyətə başlamışlar.

Karikatura mətbuatı cəmiyyətdə geniş yayıldıqca zaman və məkana görə bir çox fərqli təriflər yaradılmış və bu təriflər fərqli anlayışların, fərqli sənət nəzəriyyələrinin mənbəyi olmuşdur.

Lətifə kiçikhəcmli epik hekayədir və niyyətin, vəziyyətin yumorla, istehzal təsviridir. Onun əsas xüsusiyyətləri müxtəsərlik, oynaq funksiya, sürpriz effekti, az xarakterli və sosial xarakterli olmasıdır. Bunlar onu digər yumoristik alt janrlardan fərqləndirir və ən populyarlarından birinə çevirir.

---

¹ SUSAN Anthony (2002), *Humor Type, Organizational Climate And Outcomes; The Shortest Distance Between An Organizations Environment And The BottomLine is Laughter*, Unpublished Doctoral Dissertation, University of Nebraska, UMI Dissertation Information Service, p.45

² PROVINE Robert R. (1996), “Laughter” *American scientist* 84. 1(JanFeb), The Scientific Research Society, p.19

³ Nesin Aziz, *Cümhuriyyət Dönemi Türk Mizahı*. İstanbul: Adam Yayınları, 2001, s.217-234

Dediyimiz kimi, lətifənin əsas xüsusiyyətlərindən biri onun qısa və müxtəsər olmasıdır. Zarafat qısa olmalı və birbaşa mətləbə keçməlidir. Lətifə o zaman effektiv olur ki, danışan, dinləyicinin situasiyanı anlaması üçün lazım olan məlumatları təqdim edir. Bu cür yumoristik diskurs abstraksiyaya, təfərrüatların sıxlaşmasına və əlavə elementlərin xaric edilməsinə çalışmalıdır. Lətifələr oynaq funksiyanı yerinə yetirir. Bu o deməkdir ki, onların heç bir utilitar (praktiki) məqsədi yoxdur, ancaq təxəyyül və fantaziya vasitəsilə həzz almaq üçün istifadə olunur. Bu səbəbdən, əhvalat mütləq məntiqə və ya ardıcılığa müraciət etmir.

Ümumiyyətlə, sürpriz effekt və ya gözlənilməz son, lətifənin gülməli olmasına kömək edir. Buna nail olmaq üçün zarafat zamanı, adətən, ikibaşlı mənası olan sözlərdən, gözlənilməz sözlərin birləşməsindən, istehzadan və ya sadəcə cəfəngiyyatdan istifadə edilir. Lətifənin gözləntiləri alt-üst etmə qabiliyyəti ona zəriflik verir, uğurlu alınmasını təmin edir və personajların sayı çox az olur. Bir çox hallarda onlar stereotip xarakterlərdir: şişman, sadələvh, xəsis və s.

Lətifənin kommunikativ funksiyası vardır və sosial aktdır. Bu sosial aktda lətifə danışan və dinləyicilər iştirak edir. Lətifə danışan, vaxtı, yeri və uyğun vəziyyəti seçir. Dinləyici bu qarşılıqlı əlaqəni gülüşləri ilə təsdiqləyir və ya rədd edir. Beləliklə, lətifə həmsöhbətlər üçün maraqlı olur.

Lətifə, gülüş doğurmaq üçün ikiqat məna və ya gülməli eyhamlar kimi müxtəlif resurslardan istifadə edən hekayədir. Folklorşünas M.İmanov lətifələr haqqında maraqlı fikir söyləyir: *“Lətifələrin əsl hikməti də məhz ağılsızlığın ifadə etdiyi hikmətdir”*.¹ Lətifənin normal olaraq məğzi ondan ibarətdir ki, son cümlə yumoristik bitir. Eyni zamanda lətifədə bir sadə fraza və ya fikir sarkazmla (acı istehza) ifadə edilir.

Bəzən zarafat şəxs tərəfindən slənq (jarqon) vasitəsi ilə ifadə olunur və bu ümumiyyətlə, şifahi olaraq eşidilmədikdə başqaları tərəfindən gülməli qəbul edilmir və ya zarafat uğursuz alınır. Yersiz zarafatlar etmək, və ya gülüş xatirinə danışılan lətifələr, yumor komponentləri olan lətifələrdən fərqlənir və fiziki olur.

Müxtəlif elm sahələrindən olan psixoloq, dilçi, tarixçi, sosioloq tədqiqatçılar yumoru müxtəlif çərçivə və modellərə salmışlar, lakin yumor əksər hallarda bu cür cəhdlərdən yayınmışdır. Antropoloq Mahadev Apte *“yumorun sonsuz forma və modallıq müxtəlifliyində mövcud olduğunu etiraf edərək ciddi təriflərdən və ümumi spesifikasiyalardan asanlıqla qaçdığını”* dəstəkləyir.²

---

¹ Muxtar Kazımoğlu (İmanov). Gülüşün arxaik kökləri. Bakı: Elm, 2005

² Oring, Elliott. 2008. Humor in Anthropology and Folklore. In: Victor Raskin (ed.), The Primer of Humor Research, pp.183-210. Berlin: Mouton de Gruyter

Yumoristik ünsiyyət çərçivəsində, adətən, lətifə danışanın əsas məqsədi dinləyicini güldürməkdir, dinləyicilər və oxucular da öz növbəsində əylənmək məqsədi ilə qarşılıqlı ünsiyyətə girirlər. Qarşılıqlı ünsiyyət prosesində insanların niyyətləri və reaksiyaları yumoristik mətnin özü qədər vacibdir.

Yumorun uğurlu alınması dinləyicinin özünü stereotipdən üstün görməsindən asılıdır; əgər özümüzü güldüklərimizdən daha üstün görürüksə, demək gülüş daha yaxşı baş verir.

Yumor, təkcə, janra görə müəyyən etmək olmaz. Adətən, yumoristik hesab edilən janrlar var ki, bunlardan ən bariz olanı köhnə xalq zarafatı və gülməli əhvalatlardır. *“Ən yaxşı yumor”* haqqında fikirlər və zövqlər *“zaman çərçivəsində cəmiyyətlə birlikdə dəyişmiş, xalq yumorunun ən tipik ifadəsi sayılan janrların seçiminə təsir etmişdir”*.¹ Bu ilk növbədə yumoristik janrlardan hər hansı birində, ilkin olaraq folklor ifadəsinin yumoristik üslubuna üstünlük verildiyi kontekstlərdə təqdim edildikdə əyləncəyə səbəb olur.

Lətifələr anonim şəkildə yayılır, nəsildən-nəslə ötürülür, sürətlə yayılaraq geniş dinləyici kütləsinə sahib olur. Bunlar vacib insan duyğularını ifadə edir, sadə, lakin zəkali fərdlər tərəfindən yaradılsa da bütün insanların səsidir. Bu səbəbdən də həmişə söhbətlərin daha effektiv olmasına zəmin yaradır. Siseron, Şopenhauer, Freyd və Bax da daxil olmaqla bir çox görkəmli şəxsiyyətlər yumorun tərifini izah etməyə çalışmışdır.

Platona görə: *“Gülüş həzzi başqasının pərtliyi zamanı yaranır”*.²

Yumor maraqlı idrak funksiyasıdır. Folklorda stereotipləri təkzib etmək üçün yumor və lətifələrdən bir vasitə kimi istifadə edilirdi.

Bu stereotiplər, əsasən icmada baş verən müxtəlif problemlərlə bağlı özünü göstərir. Bəzən stereotiplər intellektual gülüş vasitəsi ilə tənqid edilir, bəziləri isə ələ salınaraq və sarkazmla gülüş hədəfinə çevrilirlər. *“Yumor həm dinləyicini əyləndirir, həm də ciddi problemlərə diqqəti cəlb edə bilir”*.³

Bu kitabda Azərbaycan Respublikasının Şəki şəhərində yumorlu mühakimə anlayışının folklorda ifadəsi, onların müxtəlif sahələrdə necə işlədiyini görmək üçün müxtəlif dövr və janrlardan nümunələr təqdim edilir. Heç bir ümumi sərhəd çəkilmədən yumor keyfiyyətlərini özündə əxz edən mətnlər qədim və müasir xalq zarafatları, lətifələri, gülüş yaradan element

¹ Kuipers, Giseline. 2008. Good Humor, Bad Taste. Sociology of the Joke. Berlin: Mouton de Gruyter, pp.10-18

² Mürşüdoğlu Ulduz. Azərbaycan və Şimali Amerika hindu folkloru. Bakı: Mütərcim, 2018, 376 s.

³ Mabelle Heath. Humor in the Folk Epic. Thesis Presented to the Department of Comparative Literature, University of Southern California, 1930, 120 p.

və alətləri, internet yumoru təhlil edilir. Folklorda yumoristik diskurs həm folklor mübadiləsinin məzmununa, həm də kontekstinə əsaslanır, istər şifahi, istər yazılı, istərsə də hibrid formada mətnin təfsirinə rəhbərlik edir. Şəki xalq yumoru, parodiya, lətifə, zarafat və digər təcrübələr vasitəsi ilə insanlara meydan oxuyur.

Lətifələr müəyyən edilmiş janr qaydalarına uyğun olmayaraq fəaliyyət göstərən trans-janr (*dəyişən və ziddiyyətli*) hadisədir və şifahi xalq ədəbiyyatının geniş dinləyici və oxucu kütləsinə sahib olan epik növünə aiddir. Eyni zamanda, janr qaydaları yumoristik diskursa (*mühakimə*) təsir göstərir, lakin bu, çox vaxt mənfi təsir göstərir: qaydalar prosesdə təhrif olunur. Beləliklə, yumor, məzmunun və kontekstin yeni qatlarını əlavə etməklə mətni davamlı və oynaq şəkildə dekonstruksiya və rekonstruksiya edən əks-diskurs kimi qəbul edilə bilər. Janr qaydalarını rədd etdiyi kimi, yumor, tabuları da aradan qaldıraraq gözlənilməz və qadağan olunmuş söz və hərəkətləri həyata keçirməklə qeyri-yumoristik diskursları sabotaj edir.

Yumoristik diskurs dinləyicilərin diqqətini mesajın ciddi məzmunundan əyləncə dəyərinə çevirir. Qonşuları və yaxın qohumları hədəf alan bir çox köhnə xalq zarafatları, insanlar arasındakı fərqləri və bunlardan qaynaqlanan ünsiyyətdəki çətinlikləri vurğulayan qeyri-yumoristik bir mesaj daşıyır. Eyni zamanda, bu mesaj – yəni zarafatların qəbulu ümumiyyətlə, müsbət qarşılanır.

Azərbaycan gülüşünün paytaxtı Şəkidə, hamı gülür və güldürür. Şirin ləhcəsi olan mehriban, şirindilli insanların adı danışığı belə üzlərə təbəssüm gətirir. Şəkili Azərbaycanın hansı bölgəsinə getsə onunla ünsiyyətdə olan insanların üzünə anidən təbəssüm qonur və yadlarına hər hansı bir məzəli əhvalat-lətifə düşür.

Lətifələr və yumoristik ifadələr Şəki və onun ətraf kəndlərində geniş yayılan mədəniyyətdir və bir çox sosial şəraitlərdə mövcud olmuşdur. Lətifə Şəkidə ən çox inkişaf etmiş folklor janrıdır və kiçikhəcmli epik hekayələrdən ibarət olub, niyyətin, vəziyyətin yumorla, istehzal təsviridir.

XIX əsrin sonlarından Şəkinin qədim klassik məzəli əhvalatlarını, lətifələrini tanınmış folklor kolleksiyaçısı, pedaqoq R.Əfəndizadə və Salman Mümtaz qələmə almış və məşhur komediya ustaları M.F.Axundzadə, R.Əfəndizadə, Sabit Rəhman öz dram əsərlərinə gətirmişlər. Əfəndizadədən sonra Şəki lətifələri və digər zarafatların kolleksiyaçıları onları gələcək nəsillər üçün sənədləşdirmək və arxivlərdə saxlanması üçün say göstərmişlər. XX-XXI əsrlərdə isə Şəki lətifələri artıq kütləvi şəkildə qələmə alınmış və nəşr etdirilmişdir.

ŞƏKİ YUMORU VƏ TƏSNİFATI

Azərbaycanın qədim yaşayış məskəni olan Şəki şəhəri və onun ətraf kəndlərində geniş yayılan və Azərbaycanın bütün bölgələrində insanlara gülüş bəxş edən Şəki yumor ənənəsinə istinad edilərək onun tarixi kökləri ilə ruhunu yönləndirən müasir örnəkləri arasında müqayisəli araşdırma aparılmışdır. Takerai deyir ki, *“yumor gülüşdən daha çox şey deməkdir. O, sevginizi, mərhəmətinizi, xeyirxahlığınızı və yalana, iddiaya və saxtakarlığa nifrətinizi oyadır və istiqamətləndirir; zəiflərə, kasıblara, məzlumlara və bədbəxtlərə qarşı incəlik duyğusu yaradır”*.¹

Müasir sivilizasiyada zəka intellektə, yumor isə pafosa söykənir; ağıl antipatiya ilə, yumor isə simpatiya ilə mövcuddur: zəhin xarici görünüşləri qamçılıyır və ya qüsurları hiyləgərcəsinə şişirdir, yumor isə obyektin ürəyinə süzülür və onun zəifliklərinə məhəbbətlə baxır.

Lətifə yaratmaq Şəki əhalisinin yumor mədəniyyətində və özünəməxsusluğunda dərin kök salmışdır. Bu yumor həqiqəti söyləməyin fəzilətini təbiiq edir və bizim gözləntilərimizi tərsinə çevirir, bəzən müdrikləri axmaq, axmaqları isə müdrik göstərir. Şəkiddə geniş yayılan bir atalar sözü var: *“Zarafatla deyilən sözün yarısı gerçəkdir”*, yaxud *“Sözün düzünü zarafatla deyirlər”*. Bu əslində yaxşı haldır, çünki biz həmişə həqiqət və dürüstlük axtarışında olmalıyıq.

“Düz danışan düzdə qalar”, *“Sözün düzünü deyəni yeddi köydən qovarlar”* deyimini əlində əsas tutan şəkili həqiqəti zarafata salıb deyir, bu zaman həm qarşı tərəf çox da qəzəblənmir, həm də özünü sığortalayır ki, *bu bir zarafat idi*.

Freyd, zarafatların sosial və ya şəxsiyyətlərarası xarakterini *“anlaşılmaz və maskalı qalmaq üçün səy göstərən bir insanın daxilində mübarizə aparan zehni qüvvələr arasında kompromis olan antisosial psixi məhsul”*² kimi qiymətləndirmişdir. Lakan isə yumora *“fərdin realılıqla, varlığın sərhədləri ilə qarşılaşdıqda həyatı seçmək qabiliyyətini ifadə edən şüursuz bir gülüş forması”*³ kimi baxırdı. Lakan öz fikrini belə izah edir: *“Sadəcə yadda saxlamaq lazımdır ki, yumorda bizi qane edən, güldürən, onu tam insani ölçüdə qiymətləndirməyə vadar edən element, şüursuzluğu istisna etmir, həyatın təntənəsi deyil, gerçəklidir ki, həyat ona qarşı çıxan bütün maneələrdən yavaş-yavaş süzülüb keçib gedir, qaçır, ən vacib olan isə bu*

¹ M.Thackeray. Essay on Jonathan Swift (English Humorists of the Eighteenth Oenturv)*. Harvard glassies * XXVIII, (1910), s.5-27

² Freud, S. (1905), Jokes and their relation to the unconscious. Standard Edition. 8. London: Hogarth Press, 1960. (1927), Humour, p.179

³ Lacan, J. (1997), the Ethics of Psychoanalysis. The Seminar of Jacques Lacan Book. VII. New York: Norton, p.313

aspektlər də daxil olmaqla, danışılan dilin inkişafına təkan verir. Həyat nə olursa olsun keçir və sonda qalib gəlir”.¹ Zizek öz araşdırmalarında “sosial-siyasi hadisələri başa düşmək üçün Lakan nəzəriyyəsindən istifadə edərək, yumorun, insan təcrübəsinin sözsüz və dəhşətə gətirən aspektlərini simvollaşdırmaq üçün güclü bir yol olduğu”² fikrini müdafiə edir.

Bu lətifələr, adətən, dostları, dinləyiciləri və tamaşaçıları əyləndirmək üçün yaradılır və danışılır. Arzu olunan cavab, ümumiyyətlə, qəhqəhə ilə qarşılanan cavabdır və bu zarafat “*uğur qazanmış*” lətifə hesab edilir. Şəki gülüşü bu baxımdan həm fiziki, həm də zehnidir.

Tədqiqatçı Sönməz Abbaslının mülahizələrində “*Şəki Azərbaycan gülüş mədəniyyətinin aparıcı ocaqlarındandır*”³ və bu məkan Bolqarıstanın Qabrovo şəhəri ilə qardaşlaşmışdır. “*Şəki ümumilikdə Şimali Azərbaycanın gülüş, yumor mədəniyyətinin mərkəzi hesab edilir və 1984-cü ilin məlumatına görə dünyanın gülüş-yumor mərkəzi kimi siyahıya alınmış 90-cı şəhərdir*”.⁴

Azərbaycanda şəkili gülüş ustadları – Mirzə Fətəli Axundzadə, Rəşid bəy Əfəndizadə, Sabit Rəhmanın yaradıcılığında Şəki yumoru çox canlı və təbiidir. Eyni zamanda S.Əfəndiyevin, R.Orsərin və A.Şəkilinin ərazidən qələmə aldıkları yumor, lətifə, zarafat və masqaraları “Saa quzu kəsərəm”, (B., “İşıq”, 1992), “Şəki lətifələri” (B., Azərənəşr, 1994), “Şəkinin gülüş çələngi” (B., “İşıq”), “Yeni Şəki lətifələri” (B., “Nurlar”, 2008), “Təptəzə Şəki lətifələri” (B., “Elm və təhsil”, 2021) adlı kitablarında nəşr etdirmişlər.⁵

Görkəmli Azərbaycan şairi Bəxtiyar Vahabzadə Şəkini “*Azərbaycanın müdrik gülüş ocağı*” adlandırmışdır.⁶ Yaşar Qarayev, Tofiq Hacıyev, Paşa Əfəndiyev, Azad Nəbiyev, Ramazan Qafarlı, Faiq Çələbi, Etibar Talıblı elmi fəaliyyətlərinin bir istiqaməti kimi Şəki lətifələrinin araşdırılması ilə məşğul olmuşlar.

Şəkiddən qələmə alınan və sırf həmin ərazidə yaranıb bütün ölkə ərazisinə yayılan yumor örnəkləri çoxcildli “Azərbaycan folkloru antolo-

¹ Lacan, J. (1997), the Ethics of Psychoanalysis. The Seminar of Jacques Lacan Book. VII. New York: Norton, p.314

² Joseph Newirth. Jokes and Their Relation to the Unconscious: Humor as a fundamental, Emotional Experience Psychoanalytic Dialogues, 16(5): 557-571, 2006, p.564

³ Sönməz Abbaslı. Azərbaycan lətifələrinin regional xüsusiyyətləri. Bakı: Nurlan, 2011, 160 s., s.24

⁴ Kuipers, Giseline. 2008. Good Humor, Bad Taste. Sociology of the Joke. Berlin: Mouton de Gruyter, p.24

⁵ Sönməz Abbaslı. Azərbaycan lətifələrinin regional xüsusiyyətləri, Bakı: Nurlan, 2011, 160 s., s.25-26

⁶ Ağəli Şəkili. Saa quzu kəsərəm. Şəki: Nurlar, 2008, 133 s., s.5

giya”larının Şəki-Zaqatala regionuna həsr olunmuş kitablarında nəşr etdirilmişdir.

AMEA-nın müxbir üzvü Yaşar Qarayev lətifə qəhqəhəsini “*Şəkinin şöhrəti və sərvəti*” hesab edir. “*Şəki, şəkili və lətifə həmişə eyni stixiyanın tərkibini təşkil edir. Hətta o qədər ki, şəkili lətifəyə sənət kimi yox, həyatın canlı incisi, stixiyası, özü kimi baxır. Əcdad mifin içində yaşadığı kimi... şəkili də lətifənin içində yaşayır*”.¹

Şəki xalq yumorunun bir çoxu yerli insanın yaşadığı siyasi, sosial və iqtisadi şəraitə əsaslanır və yüngül yumordan tutmuş, acı istehzaya qədər inkişaf edir.

Onun sosioloji funksiyasına nəzər saldıqda yumorun fərdi və sosial baxımdan nə qədər əhəmiyyətli olduğunu görürük. Yumor insanlara rahat bir atmosferdə öz təcrübələrini təqdim etməyə imkan verir, onlar evli cütlüklər arasında, mühazirələrdə, həkimlə xəstə arasında və digər situasiyalarda xoş bir atmosferdə qarşılıqlı əlaqə və istirahəti təmin edir. Eyni zamanda yumor, xüsusilə çətin anlarda problemləri həll etməyə, barışıq mühitini yaratmağa kömək edir və möhkəm dostluq əlaqələrinin qurulmasında bir pillə kimi xidmət göstərir. Yumorun insanlara gətirdiyi sosial məmnunluq müsbət qarşılanır və şəxsiyyətlərarası münasibətlərə səmimiyyət, doğruluq, xeyirxahlıq və hörmət əlavə edir.

Bu, insanlar arasında status fərqlərindən yaranan yanlış ünsiyyəti aradan qaldıraraq münasibətləri gücləndirməyə kömək edir. Yumorun əsas funksiyalarından biri insanlara zövq verməkdir. Beləcə insan yumorla işindən həzz alır və sosial həyatından daha möhkəm yapışır. “*İnsanların bağlanması kömək etməklə yanaşı, yumor insanlar arasında qarşılıqlı əlaqəni də artırır*”.² Ünsiyyət vasitələrinə yumorun daxil edilməsi həmin alətlərə üstünlük verməyə kömək edə bilər. Gündəlik söhbətlərdə insanlar arasında yumoristik mesajlar tez-tez təkrarlanır. Belə ki, insanlar televiziya yayımlanan reklamda bir-birinə gülməli gələn görüntülər və ya mətn haqqında danışa bilirlər. Bu söhbətlər insanları nəinki bir-birinə yaxınlaşdırır, həm də onlara eyni mövzular haqqında danışmağa və ondan həzz almağa şərait yaradır. “*İnsanlar bu inkişafdan xəbərdar olmasa özünü kənarda hiss edə bilər. Beləliklə, mənsub olduqları mədəniyyətə integrasiya*

---

¹ Lütfəli kişidən folklor nümunələri (Şəki folkloru) /toplayanı Lütfəli Vahabov, tərtibçisi və elmi redaktoru R.Qafarlı. Bakı: Təhsil, 2003, 160 s., s.14

² SUSA Anthony (2002), Humor Type, Organizational Climate And Outcomes; The Shortest Distance Between An Organizations Environment And The BottomLine is Laughter, Unpublished Doctoral Dissertation, University of Nebraska, UMI Dissertation Information Service, p.39

etmək əvəzinə, öz cəmiyyətlərindən uzaqlaşarlar".¹ Ümumi mövzular insanlara cəmiyyətdə özlərini tək hiss etmək əvəzinə, bir vəziyyəti paylaşmağa imkan verir və beləliklə, qrup ruhu yaradılır.

Yumor şəxsi münasibətlərin hər mərhələsində və inkişafında vacibdir və ünsiyyətin müsbət irəliləyişinə töhfə verir. Yumor təkcə insanlar arasında ünsiyyətə kömək etmir, həm həyat keyfiyyətini yaxşılaşdırmağa kömək edir, həm də müxtəlif perspektivləri birləşdirmək və onları əlaqələndirmək qabiliyyətini möhkəmləndirir. İnsanlar arasında münasibətləri yaxşılaşdırır və aralarındakı məsafəni aradan qaldırır. Yumor fərdlərin bir-birinə yaxınlaşmasına kömək edir, dostluqlar möhkəmlənir, ətrafdakı gərginlik azalır. Demək olar ki, həmişə onların mənşəyi gündəlik həyatdan real hadisələrdən qaynaqlanır: xalqın məişətindəki nizam-intizam qaydalarına edilən təhqirlər, ədalətsiz qaydalar və qeyri-rəsmi insanların təyziqi altında məruz qaldıqları haqsızlıqlar, qəddar və mərhəmətsiz idarəçilər tərəfindən onlara edilən təhqirlər və xəsarətlər təbii olaraq sadə kəndliyə, sənətkara narahatlıqlar gətirən hadisələrdir və bu nümunələr həm güldürür, həm də düşündürür. Şəkili, düçar olduğu gülünc vəziyyətləri yumorla danışır və çətin situasiyalara gülə bilir, hətta insanlar qəhqəhə çəkərək gülməkdən gözləri yaşarır. Görkəmli alim Yaşar Qarayev fikrinə davam edərək yazır: *"Şəkililərin xəmiri lətifə ilə yoğrulub. Ona görə də xüsusi bədii yaradıcılıq forması kimi onun meydana gəlmə yollarını axtarmırlar. Daha dəqiq desək, şəkililər heç vaxt lətifə yaratmağa xüsusi səy göstərmirlər. Onlar üçün həyatın özü lətifədir"*.²

Şəkilinin məişətinin bir parçası olan lətifələri prof. T.Hacıyev belə şərh edir: *"Lətifə şəkili düşüncəsinin gündəlik istehsalıdır. Bu istehsalda bütün şəkililər iştirak edirlər və bu istehsal prosesi arasıkəsilməzdir"*.³

Şəki folklorunun özünəməxsusluğundan söz açan R.Qafarlı qeyd etmişdir ki, *"Şəki regionu ilk öncə lətifələri ilə yadda qalmış və bu qədim diyarda şifahi söz sənətinin epik ənənələri geniş yayılmışdır"*.⁴ Sənətşünaslıq doktoru Faiq Çələbi yazır ki, *"Şəkiddə lətifəni yaradan və insanları gülüş hədəfinə çevirən insanlar var ki, onlara "şunquruxçu"lar, törətdikləri əmələ isə "şunquruxqoşma" deyirlər. Şunquruxçulara yerli əhali arasında "pişikbəzəyən", "itoyndan" deyilir ki, bunlar xüsusi zərəfat istedadına*

¹ PROVINCE Robert R. (1996), "Laughter" American scientist 84. 1(JanFeb), The Scientific Research Society, p.24

² Qarayev Y. Prototip şəkildir, yaxud nəfəsdə zumzumə, tələffüzdə rəqs-Şəki folkloru, I cild. Bakı: Səda, 2000, s.3-45

³ Qabrovo lətifələri / tərcümə edən və ön sözün müəllifi C.Aslanoğlu. Bakı: Yazıçı, 1987, 80 s., s.16

⁴ Oring Elliott. Humor in Anthropology and Folklore. In: Victor Raskin (ed.), The Primer of Humor Research, pp.183-210. Berlin: Mouton de Gruyter, 2008

malik olan adamlardır".¹ Şəki lətifələrinin qaynaqlarından söz açan Faiq Çələbi qeyd edir ki, *"Şəki lətifələrinin" iki mənbəyi var. Həmin mənbələrdən biri baş vermiş məzəli əhvalatlardır ki, sonradan dillərə düşərək bədii-poetik xüsusiyyətlər kəsb edir və folklor əsərinə çevrilirlər. Bu mənada demək olar ki, hər bir şəklinin lətifə qəhrəmanına çevrilmək şansı vardır. İkinci mənbə isə "milçəyi filə döndərən" şunquruxçular və onların qoşduqları şunquruxlardır, başqa sözlə desək, təxəyyül məhsuludur ki, onlar da dildən-dilə keçdikcə tam lətifə şəklinə düşürlər*".²

Şəki yumorunun müxtəlif formaları vardır. Bəzi lətifələr çox zərifdir, komik vəziyyətə rəğbətlə yanaşmaqla gülüş yaradır. Digərləri isə sərt, istehzal və hətta qəzəbli invektivliklə doludur. Bəzi yumorlar daha soyuqqanlı və təmkinli olur, digər formalar isə pessimist şəkildə sardonik ola bilər. Hər bir yumorun məqsədi, əhatə etməyə meyilli olduğu komik ərazi, istifadə etdiyi tipik metod və tələb olunan müəyyən bir auditoriya növü vardır.

Şəki məkanında yaşayan əhalidə yumor hissi yüksək səviyyədədir. Yaxşı yumor hissinə sahib olmağın çoxlu uzunmüddətli və qısamüddətli psixi sağlamlıq faydaları vardır. Gülmək avtomatik olaraq zehninizi rahatlamağa kömək edən müsbət fiziki və zehni dəyişikliklərə səbəb olur.

Lətifənin giriş hissəsi, zarafatın ilkin hissəsidir. Zarafatı nəql edən şəxs ona hekayənin əsaslandığı situasiyanın qısa kontekstualaşdırılması ilə başlamağa imkan verən müxtəlif yollarla yanaşmağa çalışır və rəvayətlə başlayır. Vəziyyətin çox qısa kontekstualaşdırılmasından sonra, rəvayətçi lətifəni zarafatla danışmağa davam edir ki, bu da girişlə bağlı olaraq dinləyicinin gülüşünə səbəb olan gülməli situasiya yaradır. Zarafatı mövzusunə görə təsnif edərkən, onların bir neçə kateqoriyası müəyyən edilmişdir.

a) Məsum lətifələr:

Belə lətifələr öz daxilində söz oyunu ilə qurulan bir kompozisiya olması ilə xarakterizə olunur ki, dinləyici yalnız təklif olunan məlumatın abstraksiya prosesini həyata keçirsin. Onlar tez-tez ağ zarafat kimi tanınır və məzmunlarına görə hər hansı bir şifahi təhqirdən məhrumdur. İnsanlar, gərginliyi aradan qaldırdığı üçün belə zarafatları sevirlər.

Klassik lətifə söyləyərək uşağınızı güldürmək, bəlkə də ən yaxşı hisslərdən biridir. Onların üzünün təbəssümlə işıqlandığını görmək hər bir valideyni məmnun edir. Uşaqlar üçün ən məzəli lətifələrin hamısı uşağın məktəbə getdiyi günlərlə bağlı narahatlığını aradan qaldırmaq və onlarla şən

¹ Qabrovo lətifələri / tərcümə edən və ön sözün müəllifi C.Aslanoğlu. Bakı: Yazıçı, 1987, 80 s., s.4

² Lütfuli kişidən folklor nümunələri (Şəki folkloru) / toplayanı Lütfuli Vahabov, tərtibçisi və elmi redaktoru R.Qafarlı. Bakı: Təhsil, 2003, 160 s., s.24

pozitiv ünsiyyət qurmaq üçün səmərəlidir. Bu məzəli zarafatlar bütün yaşda olanları güldürür və geniş mövzuları əhatə edir. Sonda təqdim edilən hikmətli sözlər kiçik uşaqlar üçün nəzərdə tutulur, amma böyüklər də mütləq başlarını qaşıyıb düşünməyə vadar olurlar.

Bəzən qadınları, bəzən isə kişiləri hədəf alan lətifələr də insanlarda xoş ovqat və pozitiv əhval-ruhiyyə yaradır. Atalar demişkən: *“Gülüş ömrü uzadır.”* Nəticə olaraq qadınlar kişiləri hədəf alan zarafatları daha gülməli, kişilər isə qadınları hədəf alan zarafatları daha gülməli hesab edirlər. Şəkiddə zarafat, kimisə güldürmək, əyləndirmək üçün qarşı tərəfi incitmədən deyilən bir hərəkət və ya söz mənasında işlənir.

“Psixanalitik nəzəriyyəsini inkişaf etdirən Ziqmund Freyde görə insanların etdiyi zarafatların şüuraltı mənalıdır.¹ Məsum zarafatlar adlandırdığı söz oyunları və ya ağıllı yumoru bir-birindən ayıran Freyd, əsasən, həm zarafatı danışanın, həm də zarafata gülən şəxsin şüuraltı duyğuları haqqında ipucu verən məqsədyönlü zarafatlarla maraqlanırdı.

R ritorik zarafatlar da ərazidə geniş yayılıb və bu cür gülməcələr insanlara ən az sözlə ən böyük gülüş bəxş edir. Lakin belə gülüşü anlamaq üçün daha intellektual olmaq lazımdır: Məsələn:

Üç məntiqçi restorana daxil olur.

Ofisiant soruşur:

– Hamınız içki istəyirsiniz?

Birinci məntiqçi deyir: – Bilmirəm.

İkinci məntiqçi deyir: – Bilmirəm.

Üçüncü məntiqçi deyir: – Bəli!

Əgər üç məntiqçidən biri pivə içmək istəmirsə, ofisiantın sualına cavab “Xeyr”dir. Birinci məntiqçi pivə istəyir, amma iki dostunun içib-içmədiyini bilmir. Ona görə də “bilmirəm” deyir. İkinci məntiqçi indi bilir ki, birinci məntiqçi pivə istəyir, çünki o olmasaydı, yox deyəcəkdi. O, pivə istəsə də, üçüncü məntiqçinin pivə istəməsini hələ də bilmir. Ona görə də “bilmirəm” deyir. Üçüncü məntiqçi indi bilir ki, ilk iki məntiqçi pivə istəyir, çünki əks halda onlardan biri yox deyəcəkdi. Beləliklə, o da pivə istədiyi kimi, indi hər üç məntiqin pivə istədiyini bilir. Beləliklə, o, “Bəli” deyə bilər.

Lətifə yaradanlar və söyləyənlər çox vaxt zarafata özləri gülmürlər, çünki onlar nə olacağını və necə olacağını əvvəlcədən bilirlər. Beləliklə, zarafat edənin və zarafat edilən şəxsin gülmə səviyyələri fərqlidir.

a) Qərəzli – qara lətifə:

Bu lətifələr, qadağan olunmuş, tabulaşdırılmış ifadələrin istifadəsinə əsaslanır və bəzi hallarda hətta ədəbsiz və aqressiv məzmunla malik olması ilə xarakterizə olunan düşmən zarafat növü kimi qəbul edilir. Beləliklə, biz

¹ <https://www.monapsikoloji.com/sakalarin-psikanalitik-anlami/>

müxtəlif dərəcədə vulqarlığa malik tendensiyalı zarafatları burada tapa bilərik. Onlar həmçinin çirkli zarafatlar və ya qırmızı zarafatlar kimi tanınırlar. Bu zarafatların bir çoxu digər şeylər arasında fiziki və ya əqli çatışmazlıqlar və ya məhdudiyyətlər, xəstəliklər, əhəmiyyətli xəstəliklər və hətta ölümü ələ sala bilər, buna görə də onun dərəcələrindən biri qara yumor və ya qara zarafat adlanır. Qara zarafatlar bir az tabu kimi görünə bilər, lakin bəzən sadəcə gülmək və əylənmək üçün yaradılır. Dinləyicilər söz verirlər ki, bu lətifəni heç kimə danışmayacaqlar. Həyat, bəzən, ağır problemlə ola bilər və bu problemi yüngülləşdirməyin yeganə yolu vəziyyəti gülüş hədəfinə çevirmək ola bilər – hətta bu bir az problemi qaralamaq və onun verdiyi acını ələ salaraq yüngülləşdirmək yoludur. Çarlz Bukovski demişdir: *“Dərdli olduqda gülmək bir sənətsə əgər, mən bahalı bir əsərim”*.¹ Bunlar problemi yaradanın qulağına çatsa pis zarafat olduğu üçün, həmfikir dostlarla onlara gülmək daha yaxşı olur. Qara zarafatlar hər kəsin yanında danışılır, lakin bu yumor və zarafatlara gülmək onu yaradanın gülüş sahəsinin ustadı olduğu anlamını verə bilər. Yumor ustası olsa da, olmasa da, ən çətin günlərdə qara yumorla bir az gülməyin heç bir zərəri yoxdur. Bütün otağı güldürəcək zarafatlar axtarırsınızsa, bu təmiz zarafatları, anti-zarafatları, pis zarafatları və yadda saxlamaq asan olan qısa zarafatları sınamaq yerinə düşür. Bir sözlə, qara yumor, ağır hadisənin mənfi təsirindən uzaqlaşaraq, vəziyyətə və özümüzlə gülməklə pis situasiyaların öhdəsindən gəlməyə kömək edə bilər. Qorxunu müalicə edərkən müasir həkimlər paradoksal niyyət adlanan üsuldan istifadə edirlər. Qorxulu obyekt o qədər şışirdilir ki, narahatçılıq yaratmaqdan, gülməli hala gətirilir.

Müharibələrlə bağlı yaradılan lətifələr qara zarafatların istiqamətlərindən biridir. Müharibə gülməli məsələ deyil. Ən qaranlıq, sarkastik, ölümcül yumor müharibə zamanı yaradılır. Hər gün qarşımızda tarixi partlayışların və dağıntıların görüntüləri olan *“şok və heyvət”* kampaniyasının içində yumor və gülüş haqqında yazmaq mənim üçün çətindir. Müharibə ilə əylənmək əslində hörmətsizlikdir, çünki müharibə həmişə ölümə nəticələnən ciddi hadisədir. Müharibələrdə dəhşət və ağrı o qədər böyük olur ki, insan eyni anda həm ağlayır, həm də gülmək üçün bir bəhanə tapır. Çarli Çaplinin dediyi kimi: *“Həyat yaxından baxanda faciədir, uzaqdan baxdıqda isə komediya”*.² Ümumilikdə, müharibəyə münasibətdən asılı olmayaraq, insanların çoxu yumorun müharibənin dəhşətlərindən və gətirdiyi narahatlıqlardan keçə bilməsinə kömək edir. İmmanuel Kantın da dediyi kimi *“Həyatın müxtəlif çətinliklərinə qarşı bu üç şey*

---

¹ <https://az.wikiquote.org/wiki/G%C3%BClm%C9%99k>

² Yəni orada

hədiyyə edilmişdir: ümid, yuxu və gülmək".¹ İnsan böyüdükcə əslində, gülməli olana deyil, acılara da gülməyi öyrənir. Belə bir qədim Şəki lətifəsini nəzərdən keçirək:

"Çin imperatoru 1 milyonluq ordusu ilə Şəkiyə hücum edir. Şəhər xalqı müharibəyə hazırlaşır. Bu sırada Şəki xanı yanındakılara deyir: – Yaxşı, diyax ki, habı qədər əsgəri öldürdöx, bəs harda basdırıcıyox?"

Yaxud, II Dünya müharibəsi ilə bağlı iki lətifəni nəzərdən keçirək:

"Şəkili Sofiyev dostlarına danışır: – Məni müharibəyə aparmışdılar. Bərk döyüş gedirdi. Baxdım ki, bizimkilər uduzur, tez keçdim nemeslər tərəfə. Bir azdan baxdım ki, bizimkilər qalib gəlir, tez keçdim özümüz tərəfə. Bir azdan yenə bizimkilər geri çəkildə nemeslər tərəfə keçərkən oberstrumban fűrər dedi: – Sofiyev, dolamısan bizi? Ya bizdən ol, ya da o tərəfdən daaa".

Yaxud, *"II Dünya müharibəsi başlayan zaman Şəhriyar dayı gənc oğlan idi. Səngərə yenicə gəlmişdi ki, nemeslər güclü hücumu keçirlər. Şəhriyar dayı hirsələnir: – Ə-əə habılar nağarır? Adamın gözüünə-zada dəyər. Elə bu vaxt yanındakının alnına güllə dəyir və ölür. Şəhriyar dayı sevinir: -Ay aman, bir az da aşağı vursa idi, gözüünə dəyicihdi".*

Hər müharibədə olduğu kimi Qarabağ müharibəsi zamanı da lətifələr yaradılmışdır. Bəziləri gülməlidir, amma gülməli olmayanlar belə bizə o zaman və məkan haqqında nəsə deyir. Azərbaycan öz torpaqlarını müdafiə etmək və müstəqil dövlət yaratmaq üçün çətin sınaqlardan keçdi. Erməni-rus birləşmələri ərəzi bütövlüyümüzü təhlükə qarşısında qoymuşdu. Xalq həyəcan və narahatlıq içərisində idi. Lakin belə çətin bir zamanda da lətifələr yaranırdı. Məsələn:

"Qarabağ müharibəsi zamanı ermənilərin ən çox sevdiyi oyun hansı olub? – Mina basdırmaq".

Azərbaycanın tanınmış bəstəkarı, əməkdar incəsənət xadimi Cavanşir Quliyev özü ilə bağlı yaranan bir lətifə təqdim edib:

"Qarabağda döyüşlər gedən zaman mənim yazdığım "Əsgər marşı" çox populyar idi. Eşitdik ki, Şəkidə bir lətifə qoşublar: Cavanşir marşla qaldırır, Rəhim Qazıyev göndərir, Qüdrət Əbdülsəlimov da basdırır. Üçümüz də şəkiliyik. Qüdrət onda Dəfn Komissiyasının sədri vəzifəsini icra edirdi".²

Siyasətçilər haqqında zarafatlar: Siyasi lətifələr yumorun mühüm tərkib hissəsidir. Azərbaycan tarixində sovet idarə sistemini tənqid edən əsərlər, teatr tamaşaları və yumoristik şeirlər yaradılmışdır. Siyasi mövzuları

¹ <https://az.wikiquote.org/wiki/G%C3%BClm%C9%99k>

² <https://publika.az/news/art/150464.htm>

hədəfləyən və bəzən qəddar ola bilən əsərlərinin əksəriyyəti dövrün siyasətini və dəyərlərini aşağılayan tənqidlərdir.

a) STEREOTİPLƏRLƏ BAĞLI LƏTİFƏLƏR:

Bu lətifələrin xüsusiyyətləri, əsasən, cinsi, irqi, məşğuliyyətinə, mənşəyinə əsaslanan stereotiplərdən bəhs edən lətifələrdir. Bu tip zarafatlara etnik, dini, ailə-məişət və peşə ilə bağlı lətifələri aid etmək olar.

1. **İrqi/Etnik lətifələr** bölgədə yaşayan etnik qruplarla bağlı yaranan zarafatları özündə əks etdirir, təməli etnik stereotiplərdir. Onlar tez-tez irqçi xarakter daşıyır. İrqi/etnik lətifələrə dair hazırkı tədqiqat işində zarafatların müxtəlif məzmununda olduğunu və dəyişən kontekstlərdən asılı olaraq bir çox məqsədlər daşıya biləcəyi fikrini əhatə edir. İrqi/etnik zarafatlara dair araşdırmalar iki istiqaməti müəyyən edir və onlar arasındakı fərqləri nadir hallarda ayırd etmək mümkündür:

1. Daha geniş auditoriyaya yönəlmiş lətifələr;

2. Dostlar, müəllimlər və valideynlər kimi yaxın münasibətlərdə olan konkret insanlar tərəfindən birbaşa deyilən və qəbul edilən lətifələr.

Şəkidə yaşayan etniklərlə bağlı müxtəlif lətifələr mövcuddur, lakin bu lətifələrdə irqi nöqtəyi-nəzərdən təhqiredici yumor yolverilməz və xoşagəlməzdir, ancaq yüngül zarafatlar bəzi stereotiplərlə bağlı yaranır. Məsələn:

Bir ləzgi ilə şəkili söhbət edirdi. Ləzgi deyir: – Bizim kənddə 3 qoçu var. Biri məni əmisi oğlu, biri məni dayısı oğlu, birisini də diməz. Şəkili deyir: – A qada, biri də sən özün olarsan həlbət. Ləzgi gülür: – Səni şıxmı-şıxmı, hardan bildin?

Kontekstdən, mədəniyyətdən və münasibətlərdən asılı olaraq irqi/etnik zarafatlar iki ağızlı qılınc kimidir, həm dostluq qurmaq kimi xoş niyyət imkanları, həm də diskriminasiya və ya mikroağressiya kimi bəd niyyətlərə sahib olma imkanları var. Ona görə də bu növ zarafatlarda etik münasibətlər də mütləq gözlənilməlidir.

İrqi/etnik lətifə danışarkən, onun məzmununa və ifadə üsuluna diqqət yetirmək vacibdir. Bəzən danışılan lətifə həqiqətən gülməli olur, amma bəzən yersiz olur, yəni belə lətifələr incə xətdir. Bəzən danışan onu yaxşı hesab edir, ola bilsin ki, etnik qrup nümayəndəsinin xoşuna gəlməsin. Ona görə də bu, həm insandan, həm də situasiyanın kontekstindən asılıdır. Kontekstdən və vəziyyətdən asılı olaraq, iştirakçılar irqi/etnik zarafatların satirik yox, yumoristik ruhda olmasına diqqət etməlidirlər.

2. Dini lətifələr

Dini inanclar zarafat, dindarların dünyası isə yüngüllük və yumor hissi olmayan mədəni bir sahədir, lakin savadsız din adamları, cahil dindarlar və

axirətlə bağlı yaradılan gülməli əhvalatlar müxtəlif dərəcələrdə və müxtəlif kontekstlərdə gülüş hədəfi olurlar.

Dini zarafatları bir neçə kateqoriyaya bölmək olar:

- Molla, möminə ilə əlaqələndirilmiş stereotiplərə əsaslanan lətifələr;
- Müxtəlif dini denominasiyalar ilə bağlı olan lətifələr: ara həkimi, falçılar, münəccimlər, mental xəstələr.

Məsələn:

“Şəkili rəhmətə gedir. Onu cəhənnəmə göndərirlər. Cəhənnəmin qapısını döyür və bu zaman Odabaşı çıxıb hirsli-hirsli şəkilinin yumşaq yerinə təpik vurur. Şəkili hirsli deyir: – Ə nağarırsan? Həblə eliyirsoz ki, heç kim habıra gəlmax istəmir daaaaa”.

Yaxud:

“İki Şəkili toy məclisindən çıxıb evə gedir. Bunlar bir az içmişdilər və məcləşirlər ki, qəbirsanlıqdan keçsinlər. Belə də edirlər. Amma qərribə tiqqıltı səsi gəlir və hər ikisi qorxurlar. Baxırlar ki, qoca bir qarı əlində çəkcə və iskanə ilə işləyir. Rahat nəfəs alıb ona yaxınlaşırlar: – Beee, ay arvad gecənin bu vaxtı habırda nağarsan? Qorxudan ölmüşdox az qala. Qarı əsəbi halda deyir: – Mənim adımlı baş daşına səhv yazıtdılar. Çıxmışam bayaxdan onu düzəldim!”

Yumor qeyri-müəyyənlikdir, sərhədləri aşır, sosial normalar və əxlaqi həqiqətlərə meydan oxuyur və bir şeyi şübhə altına almaqla inkişaf edir. Dini zarafatlar zaman və məkanda universal şəkildə həmişə uğurlu olmur. Bir neçə il, onilliklər və ya əsrlər əvvəl gülməli olan bir şey mütləq eyni komik cəlbəediciyə malik olmayacaq və ya bu gün gülməli görünməyəcək.

Yumor həm də nisbi və mədəni şəkildə qurulmuşdur, buna görə də çox şəxsidir. Birlikdə gülürük, amma fərqli şeylərə gülürük. Gözəllik kimi yumor da baxanın gözündədir. Bu fundamental fərqlərə baxmayaraq, din və yumorun hər ikisi “xilasedici dəyərə”, xüsusən də gülüşə malikdir. Din xaotik dünyada ruhən rahatlaşdırıcı əminlik hissi təqdim etdiyi kimi, yumor da dünyanı anlamağa çalışarkən yüngül komediya yanaşmasını təklif edir.

3. Peşə/Sənətlə bağlı lətifələr

Zövqlü yumor işdə uğurun açarıdır və onu yaradanın yetkin təfəkkürə sahib olduğunun nişanıdır. Özləri olmağa təşviq edən yumorları insanlar daha rahat mühitlərdə paylaşa və danışa bilirlər. İş yerlərində özlərini həddən artıq ciddi aparan insanlar ətrafdakı insanlar tərəfindən tez-tez istehza ilə daha az ciddi qəbul edirlər. İşçilər, iş yoldaşları ilə yumordan istifadə etməkdə daha rahat olurlar. Müdir və idarəçilərin isə arxasınca müxtəlif gülməli lətifələr yaradırlar.

Şəkili daha çox yumoru öz həmkarları ilə iş görəndə zaman yaradır. Bu, geniş yayılmış müəllim və şagirdlər haqqında, müxtəlif peşə sahibləri haqqında yaradılan lətifələrdir ki, onları gülüş hədəfinə çevirir. Məsələn:

“Avtobusda bir adam onunla yanaşı oturan şəkildən soruşur: – Hansı sektorda işləyirsiniz? Şəkili cavab verir: – Mən heyvanlarla işləyirəm. – Nə gözəl, – adam cavab verir. – Heyvanları sevən, onlarla maraqlanan insanlara hörmət edirəm. Harada işləyirsən? – Mən qəssabam”.

Peşə, sənət ilə bağlı yumorun nəzəri konseptuallaşdırılması müsbət və mənfi yumorun ayrılmasını ehtiva edir. Bu fərq zarafatın məzmunu və tonunda olan fərqlərə aiddir. Təbii ki, müsbət yumor şəxsə lağ etməyi ehtiva etmir və adətən, diqqəti qeyri-insani məzmunu yönəldir, mənfi yumor isə antaqonist şəkildə ən azı bir şəxsi birbaşa hədəfə alır.

İki növ yumorun nüansları və onların gözlənilən nəticələri daha çox empirik sınaqlara ehtiyac duyur, lakin ümumilikdə müsbət yumorun mənfi yumordan daha ardıcıl olaraq faydalı nəticələr göstərməsi müəyyən edilmişdir. Məsələn, iş yerində yalnız müsbət yumorun araşdırılmasını analiz edərkən onun işçilərin sağlamlığına, performansına, işə münasibətinə və şəxsiyyətlərarası dinamikaya müsbət təsir göstərdiyinə dair ardıcıl sübutlar tapılmışdır. Belə tip yumorun ümumiliyi özünü təsirli, lakin qiymətləndirilməmiş sosial xüsusiyyət kimi göstərir.

Yumoristik istehza vasitəsilə sosial nəzarətin motivasiyası fərdi və ya qrupa sosial normaları tətbiq edən və uyğunluğu təşviq edən gizli şəkildə güc və təsir əldə etməyə imkan verir. Başqalarını hədəf alan stereotiplərdən istifadə edən aqressiv yumor, mövcud qərəzləri gücləndirir və nəticələrdən qorxmada onlara qarşı təzadları inkişaf etdirir. Nəticədə, o, mədəni və qrup normalalarına mənfi təsir göstərə və təcrid olunmuş qrupların səlahiyyətlərindən məhrum ola bilər.

4. Ailə-məişət lətifələri

Ailə-məişət lətifələri bəzən, gündəlik həyatın müxtəlif məqamlarını yumoristik şəkildə insanlara təqdim edir; Bəzən ağırlı hadisələr, həyatın qəribə və ya absurd tərəfləri özünəməxsus perspektivlə qiymətləndirilir. Yumor daha çox gərgin mühiti yumşaltmaq, ağır atmosferi dağıtmaq, şəxsiyyətlərarası dialoqu artırmaq və ya insanı özünə oxşatmaq üçün istifadə olunur. Müsbət mənada istifadə edilməsi nəzərdə tutulsa da, yenə də yumor, aşağılama, bir insanın və ya bir şeyin mənfi cəhətlərini ələ salmaq fikri ilə istifadə olunur. Bir şeyə gülmək üçün insanın özünü yaxşı hiss etməsi, sağlam olması, gülmək qabiliyyəti olması vacibdir. Ailə-məişət mövzulu lətifələr Şəkildə ən geniş yayılmış zarafatlardır və gülüş hədəfində valideyn, övlad və qohumlardır. Evlilik münasibətləri haqqında çoxlu lətifə və zarafatlar ərazidə geniş yayılmışdır.

Ailə-məişətlə bağlı lətifələrdə əhalinin sosial-psixoloji xarakteri özünü göstərir. Şəkililər kənardan kasıb və zəif görünməyi qətiyyənlə sevmirlər. İstənilən vəziyyətdə başlarını dik tutub heç nəyə ehtiyacı olmadıqlarını kənara göstərməyə çalışırlar. Bu onların lətifələrində də özünü göstərir. Məsələn:

Hacı dayı hər axşam var səsi ilə qışqırır: – Ay uşaq, bıçağı gətir, habı xoruzu kəsim, qəşəng bir çığırtmalı aş yeyək. Hər dəfə də xoruzu götürür və sonra həyətdə buraxır. Qarısı soruşur: – Niyə hər dəfə deyirsən, amma xoruzu kəsmirsən? Hacı dayı cavab verir: – Qoy qonşular elə bilsin ki, hər gün çığırtmalı aş yiyirox.¹

Bu lətifədə Hacı dayı bütün şəkililərin qürurlu xarakterinin təcəssümüdür.

Şikayət, narazılıq motivli lətifələr, əsasən, qadınların dilindən yaradılmışdır. Məsələn,

İki şəkilli qadın dərdləşirdi. Birinci qadın deyir: – Atalar da deyib ki, “Kişi seldir, qadın göl.” İndi mən də kişiyə diyirəm ki, a balam, sən havaxt sel oldun ki, mən də göl olum. Gətirdiyin arx suyunun gətirdiyidir. İkinci qadının dərdi açılır: – A canoo yiyim, heç olmasa səninki arxdı. Mənimki Qurcana çaydır. İldə bir-iki dəfə ya su gələ, ya gəlməyə.

Bu tip lətifələr ən çox media vasitəsilə oxucu kütləsinə çatır və onlardan cəmiyyətə təsir etmək məqsədi ilə zaman-zaman istifadə olunur. Müxtəlif təbəqəli insanlar rəğbət və heyranlıq qazanmaq üçün yumordan istifadə edilir.

ŞƏKİ LƏTİFƏLƏRİNİN DÖVRLƏRİ

Dünya təcrübəsində folklorşünaslar lətifələri, onların dövrlərinə görə toplayır və öyrənirlər. Aziz Nesinə görə; Yumorun müxtəlif dövrlərə ayrılmasında sosial, siyasi və iqtisadi səbəblər rol oynamışdır.² Yumor həm hakim təbəqələrin təzyiqi nəticəsində yaradılır, həm də onun yaradılmasının səbəbkarı olan hakim təbəqələrin təzyiqinə məruz qalır. Tarixdə görünüb ki, hakim təbəqələr yumoristik əhvalatlar yaradanları, onları tənqidi gülüş hədəfinə çevirənləri məhv etsələr də, sonda yumor qalib gəlib. Qədim dövrlərdən bəri cəmiyyətdə mövcud olan qanunsuzluqlar, haqsızlıqlar, pisliliklərlə yanaşı lətifə və digər yumorlar mövcud olub. Bütün dövrlərdə kişi və qadın problemləri, ailədə, cəmiyyətdə, qurumlarda olan təhriflər

¹ Mürşüdoğa Ulduz. Azərbaycan və Şimali Amerika hindu folkloru. Bakı: Mütərcim, 2018, 376 s., s.102

² Nesin Aziz. Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı. İstanbul: Adam Yayınları, 2001, s.12

yumorla əks etdirilir və məsələyə diqqət çəkilir. Xüsusən də xalq zarafatları insanları güldürməklə yanaşı, cəmiyyətin səhvlərini açır.

Spesifik mövzu və ya spesifik “orijinal ssenari, əlyazma şrifti ilə lətifələr yığılır və tədqiq edilir. Şəki yumorunun da bu istiqamətdə qələmə alınması və tədqiqi məqsəduyğundur. Bunu əsas götürərək tədqiqat işində Şəki yumoru üç dövr üzrə tədqiqata cəlb edilib:

1. *Qədim - klassik dövr zarafatları (1920-ci ilə qədər)*
2. *Sovet dövrü zarafatları (1920-1990-cı ilə qədər)*
3. *Müasir dövr zarafatları (1990-cı ildən müasir dövrə qədər)*

1) Qədim - klassik dövr lətifələri

Tənəzzül dövrü keçirən klassik yumorlu zarafat qismən yaddan çıxıb və ya artıq gülüş keyfiyyəti zəifləyib. Yumor mətnində olduğu kimi danışanın niyyətində və qəbul edənin qavrayışındadır. Klassik dövrə aid “*Komik folklor nümunələrində padşah, qazi və tacir zalım, xəsis və axmaq sifətində təqdim edildiyi kimi*”, “*xalq gülüşündə pis və yaxşı bir-birinə qarşı durmaqdan daha çox, pis və yaxşı bir-birinin içindədir*”.¹ Qədim dövr “*yumoru sosial və mədəni kontekst, məzmun və sosial funksiyalar və təsirlər kimi üç aspektdən*” araşdırmışdır.²

Azərbaycan nağıllarında qeyd edilir ki, hər bir xanın, padşahın sarayında təlxəkləri saxlanılırdı və onların funksiyası xanı əyləndirmək, güldürmək idi. Tipik olaraq kişi olan təlxəklər xanın sevimlisi idi. Onlar gülməli hərəkətlər edir, saraydakıları ələ salır və ədəbsiz yumorla çıxış edirdilər.

XIX əsrin sonlarından Şəkinin qədim-klassik məzəli əhvalatlarını, lətifələrini tanınmış kolleksiyaçısı pedaqoq R.Əfəndizadə qələmə almış və məhşur komediya ustaları M.F.Axundzadə, R.Əfəndizadə, Sabit Rəhman öz dram əsərlərinə gətirmişlər. Bu kolleksiyaçılar onları gələcək nəsillər üçün sənədləşdirmək və arxivlərdə saxlamaqla gələcək nəsillərə çatdırmaq məqsədi güdmüşlər.

Araşdırma zamanı məlum olur ki, qədim dövrdə yumor ictimai dəyərlərin ünsiyyətində və sosial münasibətlərin dinamikasında ciddi və həlledici rol oynayıb. Yumor status, şərəf, xarakter və reputasiya əldə etmək və saxlamaqda mühüm ritorik vasitə rolunu oynayır. Şəxslər rəqiblərini düşmənçilik etmək, utandırmaq və məğlub etmək üçün yumordan tendensiyalı şəkildə istifadə edirdilər. Yumorun bu qərəzli istifadəsi çox vaxt arzuolunmaz ictimai gülüş, istehza və digər rişxəndedic reaksiyalara səbəb olurdu ki, bu da öz növbəsində yumorun təsirlərini gücləndirirdi. Yumor

¹ Muxtar Kazımoğlu (İmanov). Gülüşün arxaik kökləri. Bakı: Elm, 2005

² Mabelle Heath. Humor in the Folk Epic. Thesis Presented to the Department of Comparative Literature, University of Southern California, 1930, 120 p.

həm də sosial münasibətlərin və sosial strukturların formalaşmasında və möhkəmlənməsində mühüm rol oynamışdır. Xüsusilə, yumorun xeyirxah formaları dostluq münasibətlərinin qurulmasına və qrupdaxili həmrəyliyin möhkəmlənməsinə kömək etmişdir. Belə hallarda yumor nəzarət mexanizmi və güclü sosiallaşma vasitəsi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Bir avtoritet fiqurun və ya dominant gücün nöqteyi-nəzərindən, ictimai istehza qorxusu, guya, bəzən müvəffəqiyyətlə, deviant (azğın) davranışı (sosial davranışlara zidd olan hərəkətlər) idarə etməyə və düzəltməyə kömək etdi. Haqsız ittiham olunan və ya məzlumun nöqteyi-nəzərindən yumor bəzən şərəfin son nümayişi və ya öz taleyinə nəzarətin nümayişi kimi ortaya çıxırdı. Natiqlik, teatr və digər şifahi tamaşalarda yumor sosial dəyərləri davamlı olaraq gücləndirirdi. Yumor çox vaxt qədim müəllimlərin, filosofların, natiqlərin və digər ictimai xadimlərin xarakteri və reputasiyası haqqında mühüm məlumatların aşkar edilməsində mühüm rol oynamışdır. Qədimdə müqəddəs insanın, xalq qəhrəmanının, tanrının, tanınmış vətəndaşın müdrikliyini nümayiş etdirmək üçün yumor və lətifədən istifadə edirdilər. Ümumiyyətlə, onların rəqibləri ilə nitq mübadilələrində hazırcavab, ağıllı zəka, istehzal ifadələr, sarkazm, ələ salmaq və lağ etmək kimi yumor vasitələrindən istifadə edən bu məşhur şəxsiyyətlərin xatirələrini əhatə edirdi. Yumordan istifadə etməklə ictimai xadimlər ritorik və ya didaktik məqamları aydınlaşdırmağa bilmişlər. Nəticə etibarı ilə, qədim yumorun spesifik rolları nə olursa olsun, onun təsiri demək olar ki, həmişə ya faydalı, ya da zərərli sosial təsirlər yaradırdı. Başqa sözlə desək, qədim yumorun sosial dəyərlərə və sosial dinamikaya təsirləri çox nadir hallarda neytral və qərəzsiz idi. Qəfil və gözlənilməz dönüşlər, ictimaiyyətin şok reaksiyaları və tabu mövzuların/hədəflərin və ya ədəbsiz mövzuların heyrtləndirici istifadəsi kimi lətifələr yaradılırdı.

Şəki yumorunun istənilən dərəcədə populyarlıq qazanan ən erkən forması Şəki xanı və bəylərlə bağlı lətifələr, ailə-məişət lətifələri və təsərrüfat işçilərinin fəaliyyətləri ilə bağlı zarafatlardır. Bəzən lətifələr məzlum və avam işçilərin haqqında onlara əmək haqqı verənlər tərəfindən yaradılsa da, keçmiş əkin-biçin və ferma işçilərinin özləri tərəfindən danışılmışdır. Məsələn:

Hacı dayı biçinə gedir. Orada işləyən insanlara bəy qatıq çörəkdən başqa yemək vermirmiş. Amma bir gün onların nahar yeməyinə balaca bişmiş bir çolpa göndərir. Bu çolpanı aralarında bölsələr heç kimin dişinin dibində qalmayacaqdı. Hacı təklif edir ki, yatsınlar, kim daha uzun yuxu görsə çolpa onun olsun. Altı nəfər biçinçi yatır və molla bütün çolpanı yeyir. Hər kəs öz yuxusunu danışır və məlum olur ki, hər biri yuxuda nə isə yeyib.

Hacı dayı deyir: – Sizi yuxuda yedirdənlər mənə dedilər ki, onlar doyub, çolpa sənin payındı.¹

Bu lətifələr indi tarixi və sosioloji dəyərə malikdir, lakin bəzilərinin ədəbi dəyəri də var. Lətifələrdə, maraqlıdır ki, dəhşətli istismar institutu ilə bağlı acı, kəskin tənqidi materiallar deyil, əksinə, gülüş vasitəsi ilə yüngülləşdirilən məqamlara tez-tez rast gəlinir.

Lətifələrin əsas obrazları xan, bəy, Hacı Feyz oğlu İlyas, adlı real insanlardır və bütün hadisələr Şəki və onun ətraf kəndlərində baş verir. Bu real personajlar çox zəkali və hazırcavabdırlar, peşələri ticarətlə məşğul olurlar, lakin məzəli əhvalatlarda gah pinəçilik edir, gah odunçuluq, gah kələm satır, gah şairdi, gah teatrda suflyordu.

Şəki xanı ilə bağlı lətifələrdən birində belə danışılır:

Xalq yağış yağdırmaq üçün müsəllaya çıxır və Xanı dəvət etmək üçün Hacı dayını göndərirlər. Xanın Hacı dayı ilə heç arası yox idi, çünki iti, sivri dili var idi. Qərara alır ki, onu alçaltsın: – Bir dənə adam tapmadılar göndərməyə? Hacı dayı cavab verir: – Xan həzrətləri, adamları adam yanına göndərdilər, məni də sənin yanına.

2) Sovet dövrü lətifələri

Şəkiddə Sovet dövründə yaradılan lətifə, yaxud anekdotun əhəmiyyətini inkar etmək olmaz. Sovet zarafatlarının həm siyasi, həm də məişət çalarları var idi və gündəlik həyatın bütün aspektlərini ələ salırdı. Demək olar ki, iş, cinsiyyət və ya etnik münasibətlərlə bağlı çoxlu yumoristik əhvalatlar geniş yayılmışdı. Sovet zarafatlarının hər yerdə mövcud olan skeptisizmi və nihilizmi sovet həyatının hər aspektindən ilham mənbəyi kimi istifadə edərək rejimin nüfuzdan düşməsinə səbəb oldu.

Şəki yumorunun xarakteri apotropikdən (guya pis təsirlərin və ya bədbəxtliyin qarşısını almaq gücünə malikdir) didaktikaya, əyləncədən polemikaya qədər dəyişir. Yumor təşkilatı zərərdən qoruya, təşkilatın sağ qalması üçün zəruri olan sosial əlaqələrə vasitəçilik edə və təşkilatın şərəfini, gücünü və statusunu qoruya və ya gücləndirə bilər. Yumorun təsirləri müxtəlif idi və nadir hallarda, heç olmasa, əhəmiyyətsiz idi. Daha doğrusu, Şəki cəmiyyətinin təbiəti yumoru şərəf əldə etmək və saxlamaqda ciddi ritorik vasitəyə çevirib.

Şəki gülüşü yorğun auditoriyanı cavanlaşdırmaqda, qrupdaxili loyallıq yaratmaq və möhkəmləndirməkdə faydalı idi. Bu, gərginliyi azaldıb və potensial zərəri aradan qaldırıb. Yumor zülmə və digər haqsızlıqlara qarşı birgə fəaliyyətə təkan vermişdir. Yumorun güclü mənfi təsirləri var idi. Nüfuzlu şəxslər düşmənlərin və güclü rəqiblərin şərəf və reputasiyasını

---

¹ Mürşüdova Ulduz. Azərbaycan və Şimali Amerika hindu folkloru. Bakı: Mütərcim, 2018, 376 s., s.207

aşağı salmaq üçün yumordan istifadə edirdilər. Bir sözlə, yumorun funksiyaları və təsirləri, istər zərərli, istərsə də faydalı olması o demək idi ki, sovet dövründə yumor heç vaxt qeyri-ciddi və mənasız bir sosial mühit olmamışdır.

Lətifə və zarafatlar çox vaxt kiçik qruplarda danışılır; yalnız yaxın dostlar və ya qohumlar arasında deyil, həm də iş yoldaşları və ya birlikdə səyahət etdikləri insanlar arasında da danışılır və kəskin absurdlara şərh verilir. Lətifələrin birində o zamankı rəhbər orqan olan Rayon katibinin işbilməzliyi və cəfəng əmri ilə bağlı şikayətdən sonra gələn zarafat mübadiləsi öz əksini tapır.

Rayon katibi fermaya gəlir və heyvandarlıqla maraqlanır. Katib öküzü briqadirə göstərərək soruşur: – Bu inək gündə nə qədər süd verir? Briqadir deyir: – Bu inək deyil, öküzdü. Katib ısrarla soruşur: Nə fərqi var ki? Nə qədər süd verir? Briqadir deyir: – Öküz erkəkdə, südü olmur. Katib özünü sındırmır: – Hə, bildim. De ki inəyin əridi də.

O, bu əhvalatı digər iş yoldaşlarına danışır və artıq dildən-dilə yayılaraq hər kəs tərəfindən gülüş hədəfi olur, beləliklə, növbəti məzəli əhvalat yaranır. Zarafatın mahiyyəti yuxarıdakıların işbilməzliyini və verilən absurd əmrləri şərh etmək məqsədi ilə onilliklər sonra da danışılır, yuxarı məmurlardan gələn əmrlərin keyfiyyəti ilə bağlı fikir yaradırdı.

Sovetlərin zamanında Şəkinin rüşvətxor məmurlar haqqında lətifələr, məzəli əhvalatlar söyləyir və bu gülməcələr ağızdan-ağıza dolaşaraq yayılırdı. Məsələn:

Şəkilidən soruşurlar: – Müdirin işə çıxmır, xeyir ola? Şəkili cavab verir: – O qədər şirinlik yedi ki, şəkər olub.¹

Yaxud:

Şəkilidən soruşurlar: – Eşitmişəm müdirin təmiz adamdı, düz deyirlər? Şəkili cavab verir: – Hə, kabinetinə gedən hər kəsin cibini tərtəmiz təmizdiyi.²

Əslində, dövlət məmurlarına gülmək sovet dövründə təhlükəli idi. Müasir Azərbaycan komediyasının yaranmasında və inkişafında xüsusi xidmətləri olan Sabit Rəhman öz bədii əsərlərində ölkə təsərrüfatında meydana çıxan cahil, hər cür nəcib hisslərdən, demokratiyadan uzaq diktator məmurları tənqid edərkən çox təqiblərə məruz qalmışdır. Ədəbi tənqiddə vulqar sosiologizm hökm sürürdü. Tələb edilirdi ki, konflikt ancaq “yaxşı” ilə “əla” arasında olsun. Hər şey kolxoz quruluşunun, sovet hökumətinin tərifinə həsr olunsun. Sovet məmurları aydan arı, sudan duru göstərsin.

¹ Mürşüdova Ulduz. Azərbaycan və Şimali Amerika hindu folkloru. Bakı: Mütərcim, 2018, 376 s., s.24

² Yenə orada, s.244

Əsərdə bir az tənqid olanda, ağız-ağıza verib çıxır-bağır salırdılar ki, “bu, sosializm realizminə ziddir!” Lakin “sosializm realizmin” nə demək olduğu aydın deyildi.¹ Bu zamanlarda xalqın ən böyük tənqid mənbəyi xalq arasında geniş yayılan məzəli əhvalatlar idi. Həyatda canlı tanıdıqları insanları lətifə qəhrəmanına çevirir və gülürdülər. Lətifə anonim olduğundan cəmiyyətin eybəcərliklərini tənqid edən heç nədən çəkinmirdi. Bu lətifəyə nəzər salaq:

Kolxoz sədrindən anonim məktub yazırlar. Məktubda deyilir ki, sədir kolxozun əmlakını mənimsəyir. Yoxlama gəlir və məktubda yazılanlar təsdiq edilmir. Anonim məktubu yazanı tanıyan adam ondan soruşur: – Yazdıqların təsdiq edilmədi. Anonimçi deyir: – Nə olsun, əsas niyyətimə çatdım. Sədir infarktdan yadır.

Sonralar bu lətifədən istifadə edərək hörmətli təmsilçimiz, şəkili Hikmət Ziya təmsil yazır.

3) Müasir dövr lətifələri

Müasir mədəniyyət adaptiv davranışları tamamilə dəyişdirmək üçün əla imkanlara malikdir ki, müəyyən davranış meyillərinin niyə mövcud olduğunu başa düşməyi asanlaşdırır. Saatlarla qulaqcıqlarla təkbəşinə musiqi dinləyən insan heç də cəmiyyətə uyğunlaşa bilməz; bununla belə, milli tədbirlərə hazırlıq zamanı mahnı və rəqs mərasiminin şahidi olmaq musiqinin potensial təkamül funksiyalarına tamamilə fərqli bir perspektiv qoyur. Eynilə, ənənəvi cəmiyyətlərdə yumordan istifadə yumorun mümkün təkamül məqsədləri haqqında hər hansı bir fikir verə bilər.

Dil və mədəni maneələrə baxmayaraq, ənənəvi cəmiyyətlərdə yumoru dərk etmək mümkündür. Müəyyən qohumluq əlaqələri çox vaxt şənlik və yumorla müşayiət olunur. Birincisi, savadsız cəmiyyətlərdə zarafat münasibətləri ən çox qohumlar arasında müşahidə olunur. Lakin ailələr, adətən, bu şəkildə geniş ünsiyyət qurmurlar. Bacı-qardaşlar, xüsusən də, əks cinsdən olan qohumlar, söhbətlərində yumoru çox asanlıqla nümayiş etdirirlər. İkincisi, bəzi zarafat münasibətləri ilə bağlı müəyyən adət gözləntiləri var. Ən ümumi gözlənti iştirakçıların inciməməsidir. Üçüncüsü, müxtəlif mövzular, adətən, zarafat münasibətlərinə cəlb olunur, potensial münəqişənin azaldılması bu cür ünsiyyət üçün adi izahatdır.

Kiməsə və ya nəyəsə gülmək bir sıra məqsəd, metod və auditoriyanı daşdığından, yumorun etik komponenti vardır. Biz üstün və ya təvazökar, ümidli, mülayim, qəzəbli və ya qəddar ola bilərik. Biz özümüzü tanıya və ya özümüzə razı qala bilərik.

Müair dövr Şəki yumoru etik modelləri gücləndirməyə çalışır; insanı dolaylı yolla mühakimə edir. Bəzi lətifələr isə dinləyəni etik narahatlıqlardan

---

¹ Ağəli Şəkili. Saa quzu kəsərəm. Şəki: Nurlar, 2008, 133 s.

azad etməyə çalışır. O, daha çox həyəcan və ya gülüşlə dolu ola biləcək açıq, oynaq dünya ilə maraqlanır, eyni zamanda gülmək və bu gülüşdən zövq almaq istəyir. Əlbəttə, gülmək və əylənmək Allahın yaratdıqlarına verdiyi ən yaxşı nemətdir.

Bu yumor, bizi özümüzdən kənarlaşdırır, özümüzü və dünyanı çox da ciddi qəbul etməməyi öyrədir. Yumorun obyektivliyi insanı təvazökar edə bilir və fərd özünə gülməkdən belə çəkinmir. Dünyanın və özümüzün necə olduğumuz haqqında həqiqəti söyləyə və bu lütfə dolu dünyanın həyəcanlı anlarını əks etdirə bilir.

1990-cı il internet dövrünün başlanğıcı oldu. Birdən-birə yeni mediaya yol tapan zarafatlar, əsasən, jarqon dildə danışılır və yazılı formata keçir. Yeni vizual format yumorun əlçatanlığını, yayılmasını və populyarlığını daha da artırmışdır.

İnternet folklorunda yumoristik diskurs davamlı olaraq daha çox yayılır və müasir dövrdə hər şeyi əhatə edir. Lətifələrdə və ya folklor mətnlərinin digər formalarında ifadə olunan yumor indi müasir şəhər cəmiyyətində folklor ifadəsinin əsas forması kimi tanınır. Digərləri də internetdə saysız-hesabsız formatlarda, o cümlədən siyahılar şəklində hazırlanmış yumor, video/şəkil zarafatlar olaraq təqdim edilir. Bu gün Şəki yumoru artıq Azərbaycan sərhədlərini keçib və internetdə yayılan video çarxlar vasitəsi ilə bütün Yer kürəsinin dinləyicilərinin ixtiyarına verilib və Şəkini yumor şəhəri kimi təsdiqləyir. İnternet mediası insanların öyrənmə, paylaşma, iştirak və başqaları ilə əlaqə qurma üsullarını dəyişir, çünki onlar ənənəvi xalq ifadə vasitələrini tamamlayır və rəqəmsal ritorikada yaranan nümunələr əvvəllər sənədləşdirilmiş folklor formalarının dinamikasını təqlid edir, tanış sosial və ya davranış adətlərini, linqvistik fleksiyları və simvolik jestləri təqdim edir.

Şəkiddə yaranan yumoristik mətnlər bir tərəfdən mesaj verir, digər tərəfdən isə onu sarsıdır. Məsələn, bir zarafat internetdə populyarlaşdıqda və böyük bir auditoriyaya çatdıqda, ona verilən reaksiyalar yenə də mesajın ilkin daxil edildiyi yumoristik diskursdan təsirlənəcəkdir. Zarafatın təşəbbüskarı (əslində potensial zərərli mesaj ola bilər) "*Mən sadəcə zarafat edirdim*" ifadəsindən istifadə edə və mənfi reaksiyalara görə məsuliyyəti yalnız dinləyicinin, yaxud zarafat obyektı olan şəxsin üzərinə ata bilər. Eyni zamanda *şit zarafat* əsasında ittihamların arxasınca getmək o deməkdir ki, auditoriyanın lətifəni bəyənməyən hissəsinin yumor hissi yoxdur və ya yumor hissi fərqlidir (yəni daha pis). Gülməli kimi ifadə edilən bir şeyə gülməmək kimi qəsdən edilən "gülmə" seçimi, öz növbəsində, gülməli ola bilər və sosial inklüzivlik və təcrid üçün mükəmməl bəhanəyə çevrilə bilər.

Folklorşünaslar internetdə çap edilmiş, yaxud video vasitəsi ilə təqdim edilmiş lətifələrin artıq folklor olmaması kimi fikirləri təkzib edərək,

bildirdilər ki, elektron xalq dili yeni təqdimat texnologiyasına çevrildiyindən folklorun sonu ilə bağlı qorxular özünü doğrultmur. İnternet folklor mübadiləsini söndürmür, əvəzində onu stimullaşdırır. Trevor Blankın sözləri ilə desək, *“İnternet folklorun potensialını azaltmır; folklor kanalı kimi çıxış edir”*.¹ Üstəlik, materialın bolluğu və kontekstin hazır olması: saytdan asılı olaraq zarafatın göndərilmə vaxtı, istifadəçi adı, istifadəçi profili və s. ola bilər, bu mənbəni dəyərli folklor məlumat mədəninə çevirir. Orinq belə nəticəyə gəlmişdir ki, *“kiber məkanda yumorun yaradıcıları və tədarükçüləri gündəlik sosial qarşılıqlı əlaqədə üz-üzə rastlaşan bir çox zarafat edənlərdən daha çox tanınır”*.² Şifahi zarafatların böyük bir hissəsi kontinental və linqvistik maneələri asanlıqla keçən yeni mediaya keçdi. Bu, yumoristik folklor diskursunun hərtərəfli öyrənilməsi üçün kontekstlə birlikdə məlumatların toplanması və işlənməsi üçün yenilənmiş metodlara ehtiyacı olan yumor tədqiqatçıları üçün yeni problemlər yaradır. İnternetdə zarafatın bolluğu göstərir ki, bunlar sosial realıqla sıx əlaqədərdir: onlar informasiyanın işlənməsi, məsələlərin müzakirəsi, başqa cür ifadə olunmayan və ya icazə verilməyənləri ifadə etmək və s. üçün alətdir.

Bəzi tədqiqatçılar təklif edirlər ki, şifahi şəkildə ötürülən folklor parçaları sosial qorxu və qərəzləri şifrəli şəkildə çatdırsa da, *“elektron şəkildə ötürülən yumorlu performanslarda olan anonimlik səbəbindən bu hissləri daha da kobud şəkildə ifadə edir”*.³

Bununla belə, bəzən yumor bizi qəddarlığa, mühakimələr yürütməyə və abır-həyanı unutmağa sövq edə bilər. Sözügedən yumoristik mətnlərin bizə başqalarını sevməyi, günah iş görməyə nifrət etməyi və tez-tez çaşqınlıq doğuran dünyaya lütf göstərməyi öyrətdiyini dəqiqləşdirməliyik.

İnsan qismən şıltaqlıq və istehzadan zövq almaq üçün yaradılmışdır, qəhqəhə çəkib gülmək onun yaradılışında var. Hər kəs gülüşə möhtacdır və həmin atmosferdə özünü yaxşı hiss edir. Lakin gülüş hədəfi olmaq təhlükəli və arzuolunmazdır. Xüsusi gülüş yaradan insanlar var ki, hər vəziyyətdən istifadə edir və ətrafdakıları güldürürlər. Bəzi hədəf insanların təqlidini etmək, onu imitasiya etmək müasir Şəki mühitində tez-tez rast gəlinən hadisədir.

Şəki gülüşünün qısamüddətli faydalarına aşağıdakılar daxildir: Gülüş oksigenlə zəngin havanın qəbulunu yaxşılaşdırır. Bu da öz növbəsində ürək, ağciyər və əzələləri stimullaşdırır. Beyniniz endorfinləri – həzz hissi və

---

¹ Blank, Trevor. 2009. Folklore and the Internet. Vernacular Expression in a Digital World. Logan: Utah University Press, p.7

² Çələbi F. Şəki folkloruna bir nəzər // AFA, VI kitab, Şəki folkloru, II cild. Bakı: Səda, 2002, s.3-32

³ Blank, Trevor. 2009. Folklore and the Internet. Vernacular Expression in a Digital World. Logan: Utah University Press, p.9

rahat zehni hormonları ifraz edir. Gülmək bədənə stressə reaksiya mexanizmini aktivləşdirir, insanı yüksək əhval-ruhiyyədə saxlayır. Yumorun psixi sağlamlığa da uzunmüddətli faydaları var.

Texniki olaraq yumorun yaxşı zarafatın gülməli olması üçün onu danışanın ustalığından çox asılıdır, əgər danışan mətni parafraz edirsə lətifənin zarafat mexanizmi (onun canlılığı, qısalığı və ritmi) pozulur, onun gücü və effektivliyi itir. Fərdi gülüşlər daha effektiv olur, danışanlar, güldürdükləri insanların psixologiyasını bilirlər, ona uyğun danışirlər və gülüş yaranır. Onların komik hərəkətləri də vizual olur.

Şəki yumoru psixoloji komponentə malik olsa da, ilk növbədə intellektual olaraq cəlbedicidir; başqa sözlə, lətifələr öz mənbəyini nəyinsə gülməli və ya gülməli olmadığını anlamaq qabiliyyətində tapır. “İntellektual” dedikdə “akademik” olması nəzərdə tutulmur. Yumor danışan “intellektual” ola bilər. Nəzərə alınması lazım olan əsas şey onun bir qavrayış olmasıdır. Bu yumor onu başa düşən insandan və ictimai normalardan asılıdır. Cəmiyyət onu normal və ya gözlənilən qərribə, absurd və ya axmaqlıq arasındakı uyğunsuzluqda qəbul edir. Normalara nitq, davranış, əxlaqi hərəkət nümunələri daxil olur və yumoristik uyğunsuzluq cəmiyyət, yaxud dinləyicilərə uyğun olmayan bir sürpriz ehtiva edir. Məsələn:

Bir gün bir bakılı Şəkiyə gəlir. Maşının təkərinin havası boşalır. Yaxınlaşır təkər təmir edən sexə hava vurdursun. Sonda soruşur:

– Borcum nə qədər edir? – Şəkili cavab verir: – 10 manat. Qonaq əsəbiləşir: – Nə danışırısan, mən Bakıda cəmi 1 manata hava vurduram. Nədən belə baha? Şəkili sakitcə cavab verir: – Ay qardaş, canoo yiyim, niyə hirsələnirsən ki? Sən Şəkinin havasıynan Bakinin havasını bir tutursan? Mən sənə təkərinə təmiz Şəki havası vurmuşam eee.

Yumoristik xarakter məcazi olaraq situasiyada iştirak edir, ya hadisə şişirdilir, ya dinləyici auditoriyasına uyğun olmur və ya eyni davranış təkrar edilir. İroniyalarda fərqli fikirlər və ya dinləyici auditoriyanın bildikləri ilə lətifədəki personajların bildikləri arasında uyğunsuzluq ola bilər.

Şəki lətifələrinin çoxu qələmə alınıb, nəşr edilib və arxivləşdirilmişdir, lakin aktiv istifadə olunmayan zarafatlar lətifəlogiyanın boz sahəsinə düşmüşdür.

ŞƏKİ VƏ QABROVO: GÜLÜŞ BAYRAMI

Azərbaycanın Şəki və Bolqarıstanın Qabrovo şəhərləri bütün dünyada yumor mərkəzləri kimi məşhurdur. Şəki Böyük Qafqaz sıra dağlarının cənub hissəsinin ətəyində, Qurcana çayının hər iki sahilində, Qabrovo isə Balkan dağlarının ətəyində, Yantra çayının vadisində yerləşir. Hər iki şəhər əhalisi nəhəng dağların ağışunda və çayın şırıltısı altında yaşayıb-yaratmış

və gülüşü öz həyat tərzinə çevirmişdir. Bu məşhur şəhərlər öz ölkələrinin yumor və satira paytaxtı kimi tanınır. Onlar özünəməxsus yumoru ilə dünyada məşhurdurlar və yumor mərkəzi olduqları üçün də fəxr edirlər; Qabrovodakı “Yumor və Satira Evi” həm yerli, həm də beynəlxalq səviyyədə yumoru təbliğ edir.

Keçmişdə olduğu kimi indi də Şəki və Qabrovo körpələri xüsusi bir imtiyazla dünyaya göz açır. Şəki qədim ticarət mərkəzi olmuş və burada 2 mindən çox xalq sənətini yaşadan sənətkarları ilə məşhur idi. Ticarət geniş inkişaf etmişdir. Şəki və Qabrovo vətəndaşları həm pul yığmağı, həm də sövdələşməni yaxşı bacarırdılar, çünki iqtisadiyyat və ticarət onların damarlarında axır, yoxdan var olmağı bacarırlar.

Hər iki şəhər əhalisinin ənənəvi olaraq əcdadlarından aldıkları əvəzsiz dərs vardır; onlar böhranın hiss edildiyi, ilk işartıların göründüyü andan öz yumor hissələrini işə salırlar, çünki başqa alternativləri yoxdur.

Bolqarıstan əhalisinin hiyləgərliyi, pula olan sevgisi və xərcləməkdə “xəsisliyi” haqqında çoxlu lətifələr deyilir. Məhz bu lətifələr Qabrovo yumorunun həmişə olduğu kimi canlı və həyati olması fenomenini yaratmışdır. Onlar hətta gülüşlərini də qənaətlə işlədirlər.

Bolqar şairi və satiriki Radoy Ralin bu haqqda maraqlı ifadə işlədib: *“Dünya güldüyü üçün mövcuddur!”*¹ Şəkiddə isə belə bir deyim var: *“Gülüş ömrü uzadır”*.

Qabrovo yumor və satira üçün beynəlxalq məkan hesab edilir. Onlar hal-hazırda da hər il keçirilən komediya festivallarına ev sahibliyi edirlər. 1970-ci illərin əvvəllərində bir dəri fabrikinin gülməli lətifələrinə həsr olunmuş muzey yaradılmış, sonra isə Yumor və Satira Evi adlandırılmışdır.

Deyənlənə görə Qabrovo və Şotlandiya sakinləri bir-birini çox yaxşı anlayır. Məsələn, *“Bir dəfə qabrovolu və şotlandiyalı tədbirdə bir yerdə otururlar, məruzələr bitdikdən sonra təşkilatçılar yardım-ianə toplamağa başlayırlar. Bu vaxt heç bir söz demədən qabrovolu bir anda huşunu itirir və şotland onu otaqda bayıra çıxarır”*.²

Təxminən 21 may şənbə günü Qabrovoda bolqar dilində *“Gəlin dəli kimi gülək”* (“Da izkukurigame ot smyah” kimi tərcümə olunur) şüarı ilə hər il “Yumor və Satira Karnavalı” keçirilir. Karnaval günü Qabrovo şəhərinin küçələri maskalı müşketyorlar, öküz döyüşçüləri, şamanlar, qaraçılar və sair kimi əyləncəli personajlarla dolub-daşır. Karnavalda ənənəvi Balkan

¹ Lacan, J. The Ethics of Psychoanalysis. The Seminar of Jacques Lacan Book. VII. New, York: Norton, 1997

² Qabrovo lətifələri / tərcümə edən və ön sözün müəllifi C.Aslanoğlu. Bakı: Yazıçı, 1987, 80 s., s.33

mahnılarından, folklor xoreoqrafiyasından və Qabrovo yumorunun zəngin mədəniyyətindən istifadə edilir.¹

Şəki şəhəri də dünyanın yumor mərkəzlərindən biri qəbul edildiyi üçün 1983-cü ildə SSRİ-də Odessa və Çelyabinskdən sonra ilk Respublika və Respublikamızda ilk olaraq bu şəhərdə “*Gülüş bayramı*” keçirilmişdir və insanlar deyib-gülüb-əylənmək üçün bir yerə toplaşmışdılar. Bu

folklor bayramının keçirilməsinin təşkilatçısı, rəhbəri və ssenari müəllifi görkəmli gülüş ustası Cahangir Aslanovlu, rejissoru isə Şəki Dram Teatrının müdürü N. Atakişiyev idi. Bayram öz orijinallığı, kütləvililiyi, canlı gülüş personajları, eksponatların paradı, lətifə bilicilərinin yarıışı, musiqi üçlüyünün müşayiəti ilə xoruz və qoç döyüşləri, kəndirbazların, pəhləvanların çıxışı, respublikanın tanınmış gülüş ustalarının çıxışları ölkə məkanında ilk el şənliyi və bayramına çevrilmişdi.

Şəkini bayramsayağı bəzəmişdilər, şəhərin girəcəyində “*Gülüş darvazası*” tikilmişdi. Qədim “*Karvansara*”nın arxasında bər-bəzəkli “*Şərq bazarı*” açılmışdı. Karnaval şənlikləri başladıqdan sonra lətifə söyləyənlər, hazırcavablar, bir sözlə, güldürməyi bacaranlar meydana daxil olaraq öz bacarıqlarını nümayiş etdirmişdilər. Dünyada ikinci, ölkəmizdə birinci “*Gülüş muzeyi*”nin açılışı olur. “*Gülüş darvazası*”ndan “*Azərbaycanca-Şəkiçə lüğət*” kitabı meydana gətirilir. Şəki Dram Teatrının aktyoru Fərman Abdullayev və Ü. Hacıbəyov adına şəhər klubunun müdürü M. Salamov lüğətdəki sözləri Azərbaycan dilindən Şəki “*dilinə*” tərcümə edirlər. “*Şəki-Qabrovo*” marşrutu ilə gəzinti vəd edən taksi, maarif işçilərinin təqdim etdikləri klassik komediyalardan obrazlar, satirik kompozisiyalar, səhnəciklər meydana toplaşan hər kəsə mənalı gülüş bəxş edir. Şəkinin yumor həvəskarları, hazırcavablar, məzhəkəçilər bir-birinin ardınca səhnəyə çıxır, gülüş, zarafat dolu lətifələr, atmacalar, tapmacalar bir-birini əvəz edir.

“*Gülüş bazarı*”nda iki gəncin kəbini kəsilir, “*Gülüş muzeyi*”ndəki maketlərə avtoqraflar yazılır. Dram teatrının qarşısında üç yolayrıcı qoyulmuşdu: “*Gedər qalar*”, “*Gedər gələr*”, “*Gedər gülər*”. Həmin gün Şəkinin

¹ Qabrovo lətifələri / tərcümə edən və ön sözün müəllifi C. Aslanovlu. Bakı: Yazıçı, 1987, 80 s., s.33

duzlu-məzəli gülüş dünyası hər kəsin üzünü güldürmüş və insanlara yüksək bayram əhval-ruhiyyəsi bəxş etmişdir.

Bolqarıstandan Şəki Gülüş bayramına göndərilən açıq məktubda deyilir: *“Qabrovodakı Beynəlxalq Yumor və Satira evi indiyə qədər dünyanın 35 ölkəsində 89 şəhərlə əlaqə saxlayırdı... Çox sevinirik ki, Şəkini dünyanın 90-cı “Gülüş Şəhəri” kimi qeydə alırıq...”*¹

Şifahi ənənə bütün Şəki və Qabrovoda milli qəzetlərin işıqlandırılmasından təkan alsa da, bu zarafatlar bu gün hər iki xalqın sərhədləri daxilində yaxşı tanınır.

Folklor bayramının prizi **“Azərbaycanca–Şəkiçə lüğət”** kitabı idi ki, bu mükafat Şəhər Mədəniyyət Şöbəsinə təqdim edildi. Şəkidən Bolqarıstanın Qobrovo şəhərinə nümayəndələr göndərildi və hər iki şəhər qardaşlaşmış şəhər elan edildi.²

Respublikamızda Şəki ilk şəhər idi ki, burada həmin gün insanlar ancaq gülüb-əylənmək üçün bir yerə toplaşmışdılar.

Beynəlxalq satira və yumor evinin və xalqlar arasında yumoru təbliğ edən institutun direktoru S.Fortunov Bakıya, Şəki gülüş bayramının təşkilatçılarından biri olan C.Məmmədova məktub göndərməyi özünə borc bilib. Məktubda Şəkinin də dünyada gülüş bayramı keçirən şəhərlər sırasında olmasından minnətdarlıq duyğusu ilə bəhs edilir və söz verilir ki, qabrovoluları qardaş Şəki lətifələri ilə yaxından tanış edəcəklər.

Şəkidə keçirilən gülüş bayramı qədim Şəkinin adını bütün dünyaya tanıtdı. Planetdə ilk dəfə gülüş bayramının keçirildiyi Qabrovo şəhərinin sakinləri daha çox sevindilər. Bundan sonra Şəkiyə Qabrovodan tez-tez gülüş, zarafat dolu məktublar gəlməyə başlayır. Məktubların birində deyilir: *“Eşidibsiniz ki, bizdən pul çıxmır, yaqın ona görə də gülüş bayramınıza gəlməməyimizi üzürlü hesab etmisiz. Amma indi fikrimizi dəyişmişik. Bilirik ki, şəkililər çox səxavətlidirlər, qonağın bütün ezamiyyə xərclərini özləri ödəyir, onu elə yola salırlar ki, adamın heç ruhu da incimir.*

*Amma nə gizlədək: gərək Sizinlə hər addımda ehtiyatlı olasan. Xasiyyətiniz ipəyiniz kimi yumşaqdır. Lakin aramızı vurmaq istəyənlər deyirlər ki, şəkililərlə yumor “savaşına” girmək istəyən, gərək sərvaxt olsun, tükütükdən seçməyi bacarsın. Bir də gördün, şəkililər səni yumşaq-yumşaq yumor ipəyinə elə dolayıblar ki, adın da yadından çıxıb. Sizi də qınamaq olmaz, axı Mirzə Fətəli gülüşündən dərs almırsız”.*³

¹ Oring Elliott. Engaging Humor. Urbana: University of Illinois Press, 2003

² “İpəkçi” qəzeti. “Mirzə Fətəli gülüşündən...”, 3 fevral 1984-cü il, nömrə 5-6

³ Yəni orada

Quyruğu kəsik pişik çoxdan Qabrovo şəhərinin məşhur yumor bayramlarının simvolu olmuşdur. Şəki gülüş bayramında isə qonaqpərvər və səxavətli şəhərin simvolu olaraq Qabrovonun pişiyinin kəsilmiş quyruğunu öz pişiklərinin quyruğuna bağlayaraq daha uzun etmişlər.

4. Şəki və Qabrovo lətifələrinin müqayisəli təhlili

Şəki və Qabrovo lətifələri, müxtəlif mövzuları, strukturları və personajları özündə birləşdirən folklor nümunələridir. Bu tədqiqat işində hər iki şəhər sakinlərinin özünəməxsus əhvalatlarının bəzi ümumi cəhətləri müəyyən edilmişdir:

Absurd vəziyyət: Bu zarafatlar ağıla, məntiqə sığmayan, boş və mənasız düşüncə tərzində yaradılır. Cəmiyyətin qəbul etdiyi, alışdığı ənənələri inkar edir, sürreal və ya cəfəng situasiyalara əsaslanır.

Söz oyunu və ya ikibaşlı ifadə oyunu: uydurulmuş məkanda unikal adlar, xüsusiyyətlər üzərində ağıllı söz oyunu və ikibaşlı ifadələrlə atmacalar ataraq gülməli situasiyalar yaradılır.

Mədəni şərhlər: Mövzuları gülməli və ya satirik şəkildə araşdırmaq məqsədi ilə zarafatlar, real dünya problemlərinə və ya qərribə görünən mədəni işlərə gülüş doğuran münasibətlər və şərhlər verilir.

Gülməli xarakterlər: Mədəni qəhrəmanların və müəyyən xarakterlərin anlaşılmaqlığı ətrafında cərəyan edən gülüş doğurucu vəziyyətlər öz əksini tapır.

Gözlənilməyən sürprizlər: bu zarafatlar dinləyicilərin gözləntilərini alt-üst edən, çox vaxt sürpriz elementi ilə gülüşə səbəb olan təəccüblü zərbələrə əsaslanır.

Gülməli əhvalatlar: Hadisələrin gedişi zamanı və personajların reaksiyalarından irəli gələn əhvalatın yumorlu başlanğıcı, əsas hissəsi və sonundan ibarət, Şəki və Qabrovo şəhərlərində yaradılan gülməli əhvalat və zarafatları özündə ehtiva edən lətifələldir.

Şəki ilə qardaşlaşan Bolqarıstanın Qabrovo şəhəri, vətəndaşlarının özünəməxsus yumor hissi ilə məşhurdur. Yerli yumorda iddia edilən xəsislik və qonşu Sevlievo kəndi ilə rəqabət bu fikri söyləməyə əsas verir. Bu şəhər dünyanın yumor mərkəzi olması ilə fəxr edir.

Qabrovo vətəndaşları işgüzar münasibətləri yaxşılaşdırmaq üçün yumor hissini inkişaf etdirmişlər. Qabrovonun sənaye və iqtisadi əhəmiyyəti artdıqca, şəhərin yumor brendi, fərasət və qənaətcilik şöhrəti Bolqarıstanda milli xarakter olaraq yayılır.

Deyilənə görə, Qabrovo əhalisi:

- istiliyə qənaət etmək üçün pişiklərinin quyruğunu kəsir ki, bayıra buraxanda qapı daha tez bağlansın (Kəsilmiş quyruğu olan qara pişik Qabrovonun simvollarından biridir).

- yumurta kran yerləşdirirlər ki, işlədərkən lazım olan qədərini istifadə etsinlər və israfçılıq olmasın.

- köhnəlməsin deyərək yatmağa gedərkən saatlarını söndürürlər.

- eşşəklərinə yaşıl əynək taxırlar ki, onlar yonqarları otla səhv salıb yesinlər.

- bıçaqlarını qızdırırlar ki, səhər yeməyinə dəvət olunan qonaqlar çörəyə yağ sürtə bilməsinlər.

- baca təmizləyənlərə pul xərcəlmək əvəzinə pişikləri bacalardan aşağı atırlar.

- bizneslə bağlı yeni ideyalar ilk dəfə Qabrovoda edilir.

- qohumlarının cəsədini perpendikulyar şəkildə basdırırlar ki, torpağa az israf olunsun.¹

Həm Şəkinin, həm də Qabrovonun populyar lətifə qəhrəmanları vardır ki, onların iştirakı ilə yaranan zarafat və gülməli əhvalatlar əsrləri adlayaraq müasir nəslin sərvəti olmuşdur:

Şəki gülüş dünyasının məşhur personajı olan, gah kirli, gah da ağıllı zarafatları ilə insanları güldürən **Hacı dayı** şəhərdə işləri düzəltməyə çalışarkən stereotipləri və özünü həmişə yumoristik çətin vəziyyətlərdə tapmış kimi görünən, bəmərə, lakin yaxşı niyyətli ustadır.

Mirzə Abdulcabbar, Maşax İsfəndiyarın hər ikisi də bəmərə və zarafatçı insanlardır, hər çətin vəziyyətdən öz kəskin zarafatı ilə çıxma bilirlər, lakin özləri də gülüş obyektinə olurlar.

Şamil müəllim orta məktəbə müəllim işləyir, müdrik adamdır, iti ağılı və praktiki zəkası ilə cəmiyyətdə zarafatlı vəziyyətlər yaradır və insanları ələ salaraq gülüş obyektinə çevirir.

Sofiyev xırda tacarətçidir, müharibə veteranı olub, müharibə ilə bağlı öz məcaralarında şişirdilmiş şəkildə gülməli əhvalatlar danışır.

Çaynik Məmmədiyyə çayçıdır, sadələvh olduğu üçün hər şeyə inanır, özünü gülüş hədəfi edir və zarafatlı situasiyaların qəhrəmanıdır.

“Hacı dayının nəvələri” qrupu sosial və ictimai tənqidçidir, gördükləri hadisələri yumorla təqdim edir və işin gülüc tərəflərini göstərərək insanları düşünməyə vadar edirlər.

Nanix vicdanlı tənqidi yumorları ilə populyardır, insanların gülünc vəziyyətlərini ironiya ilə dilə gətirir və düşündürür.

---

¹ <https://visit.gabrovo.bg/en/jokes/>

Tahir Şəki həyatı və yerli insanlar haqqında rəngarəng əhvalatları və lətifələri ilə tanınan şən, zərəfatcıl və nadinc yerli sakindir. Onun şışirdilmiş lətifələri zərəfatları müasir yerli yumoristik situasiyaların əsasını təşkil edir.

Qobrovo lətifələrinin bəzi məşhur obrazları vardır ki, onlar dünyada populyardır. Bu xarakterlər tez-tez özlərini absurd və yumoristik vəziyyətlərdə tapır, zərəfat üçün sonsuz imkanlar verir:

Zoq “Zorblat” planetindən olan yöndəmsiz, lakin yaxşı niyyətli yadplanetlidir. O Yerdə yaşayan insanların adətlərini düzgün başa düşmədiyi üçün tez-tez komik vəziyyətlərə düşür.

Professor Kvök qəribə mexanizmlər icad edən parlaq təfəkkürlü, lakin dalğın bir alimdir. Ekssentrikliyi və problemə girmək bacarığı onu pərəstişkarlarının sevimlisinə çevirir.

Kapitan Blandə gülməli axtarışlar aparən macəraçılar qrupunun bəxtsiz lideridir. Cidd-cəhdlərinə baxmayaraq, o, adətən işləri daha da pisləşdirir.

Güləyən Kloun: həmişə şən və bir az da laqeyd təlxək, öz şıltaqlığı və qeyri-adi yumoru ilə adamları əyləndirir.

Minyu baba: öz xəsisliyi və qənaətcilliyi ilə məşhur olan Minyu baba şəhərdə qiraətxana tikdirmək üçün düz qırx min lev xərc çəkmiş, lakin həyatı boyu ancaq lobya yemişdir.

Baron von Blandə: dünyaya hökmranlıq etmək üçün möhtəşəm planlar yaradan, lakin bacarıqsızlığı ucbatından planları həmişə dağılan səriştəsiz bir canidir.¹

Şəki və Qabrovo gülüşündə, bəzən öz işinin xatirinə böyük yarıdana yalan vədlər verməkdən belə çəkinmirlər.

Şəki

Şəkili oğluna acıqlanır: – Niyə Cavidin velosipedini oğurlamısan? Oğurluq etmək günahdı. Oğul cavab verir: – Bu velosipedi oğurladıqdan sonra Allaha dua etmişəm ki, məni bağışlasın. Dədəmdən öyrənmişəm.

Qabrovo

Bir qabrovolu oğlu ilə dəniz səyahətinə çıxır. Birdən tufan qopur qayıq yırğalanmağa başlayır. Kişi əllərini havaya qaldıraraq dua edərək deyir: – Ya Allah, əgər bu tufanı dayandırıb, bizi sag-salamat sahilə çıxartsan, nəzir edirəm ki, kilsədə dor ağacı hündürlüyündə şam yandıraram. Oğlu atasının sözünü kəsir: – Ata, o boyda şamı hardan tapacaqsan? – Kəs səsini; – deyər kişi oğluna acıqlanır. – Qoy tufan kəssin, sahilə çıxaq, şamı kiçiltmək asandır.

Şəki və Qabrovo gülüşündə kritik səviyyədə ekonomik stereotiplər çoxdur.

---

¹ Lacan, J. The Ethics of Psychoanalysis. The Seminar of Jacques Lacan Book. VII. New York: Norton, 1997

Şəki

Bir gün bir bakılı Şəkiyə gəlir. Maşının təkərinin havası boşalır. Yaxınlaşır təkər təmir edən sexə və hava vurdurur. Sonda soruşur: – Borcum nə qədər edir? – Şəkili cavab verir: – 10 manat. Qonaq əsəbiləşir: – Nə danışırısan, mən Bakıda cəmi 1 manata hava vurdururam. Nədən belə baha? Şəkili sakitcə cavab verir: – Ay qardaş, canoo yiyim, niyə hirsələnirsən ki? Sən Şəkinin havasıynan Bakinin havasını bir tutursan? Mən sənənin təkərinə təmiz Şəki havası vurmuşam.

Qabrovo

– Bu soyuqda kücədə niyə dayanmısan? – Bir şüşə araq əlimdən düşüb sındı. Gözləyirəm ki, donsun, qoparıb aparım evə.

Şəki və Qabrovo gülüşündə “Malım gedincə canım getsin” şüarı ilə yaşayan stereotiplər :

Şəki

Gözü kor şəkili arx qırağında oturub dolma yeyirdi. Birdən dolmanın biri əlindən sürüşüb arxa düşür. Şəkili dolmanı axtararkən əlinə qurbağa gəlir və qurbağa “qur-qur” deyə bağırır. Şəkili gülür: – Qur eləsən də yiyicəm, mur eləsən də.

Qabrovo

Ucuz mehmanxanada qalan qabrovoluya gecə yatarkən taxtabitləri hücum edir. O, yerindən qalxıb işığı yandırır, qapını açıb, sonra bərkdən örtür, sonra uzanıb yatır. Otaq yoldaşı təəccüblə soruşur: – Niyə belə etdin? Qabrovolu cavab verir: – Taxtabitləri aldadıram ki, elə bilsinlər çıxıb getdim.

Bütövlükdə, Şəki və Qabrovo lətifələrinin tipologiyası genişdir, təxəyyül çərçivəsi daxilində komediya üslubları və mövzularının geniş spektrini əhatə edir:

Şəki

Əhmədiyyə ilə Məmmədiyyə söhbət edirdi. Məmmədiyyə soruşur: – Əhmədiyyə, sənənin 100 il nə qədərdir? Əhmədiyyə cavab verir: – Bircə saniyə. – Bəs 100 000 manat nə qədərdir? Əhmədiyyə yenə cavab verir: – Bircə qəpik. Məmmədiyyə qımışaraq deyir: – Sən allah, onda maa 1 qəpik verərsən? Məmmədiyyə də qımışaraq: – Bir saniyə gözlə vericəm.

Qabrovo

Bir qabrovolu yolda rast gəlidiyi tanış həkimdən müftə məsləhət almaq məqsədilə soruşur: – Həkim, siz grip olanda neynirsiniz? – Səbir gətirirəm, – deyər qabrovolu həkim cavab verir.

Söz və hərəkətlərlə insanları güldürən Şəki lətifələri, Azərbaycan folklorunun bir elmi araşdırma sahəsi kimi diqqət mərkəzində olmuşdur. Bu lətifələr digər folklor məhsulları kimi sosial qruplar tərəfindən ənənə çərçivəsində yaradılır və ötürülür. Bir sözlə, həyatın müxtəlif dövrlərində, özəl günlərdə olduğu kimi gündəlik həyatda da rastlaşdığımız lətifələri

folklor çərçivəsində araşdırmaq xalq yumoru ilə bağlı tədqiqatlara mühüm töhfələr verəcəyi danılmazdır.

Bu tədqiqat işində Şəkidə gülüş yaradan lətifələrin strukturunun izah edilməsinə çalışılmış, eyni zamanda onların müxtəlif cəhətlərinə diqqət yetirilmişdir.

Zarafat günümüzün həyat şəraiti nəticəsində ortaya çıxan mühitlərdə də geniş şəkildə istifadə edilir. Ümumiyyətlə icma üzvləri arasında yaxınlaşma və bağlılığı təmin edən zarafatlar da müasir texnologiya vasitələri ilə edilir. Zarafatlar, əslində adət-ənənədəki dəyişiklikləri, çevrilmələri üzə çıxarır. Bu baxımdan zarafatın sahələri və növləri ilə bağlı daha geniş araşdırmalara ehtiyac var. Şəki rayonunda yumorun öyrənilməsi ilə bağlı tədqiqat işləri davam etdirilməlidir. Qeyd edək ki, yumorun universal elementləri, eləcə də sosiallaşmada yumorun rolu müəyyən edilməlidir. Yumor nəzəriyyəsi nöqtəyi-nəzərindən sosioloqlar yumorun təsirlərini və funksiyalarını araşdırmağa yönəlmiş bir neçə yanaşma təklif etmişlər. Onlar yumorun universal xarakterini və onun sosiallaşma və qrupdaxili şəxsiyyətin formalaşmasında rolunu vurğulamışlar.

Yumoristik mübadilənin ən tipik formatlarını – qədim xalq zarafatı, yumorlu zarafat və internet yumorunu müəyyən edərək, qeyd etmək olar ki, folklorda yumoristik diskurs janrı və ya başqa yolla müəyyən olunmur. Eyni mətn müxtəlif kontekstlərdə fərqli reaksiyalara səbəb ola bilər, bu, sovet zarafatlarında özünü göstərir. Bütövlükdə, buradan bəzi iddialar irəli sürmək mümkündür ki, ilk növbədə, folklorda yumoristik diskurs transjandır, ikincisi, onun fəaliyyəti daha dar sosial və daha geniş mədəni kontekstlərdən çox asılıdır.

Şəki yumorunun mövzusu lokal olsa da, milli və mədəni sərhədləri aşaraq bu gün tanınan və əlçatan universallığa nail olmuşdur, çünki lətifə yaratmaq təcrübəsi vardır və geniş ölçüdə gülməli situasiyalar, zarafatlar gülüş yaradan əhvalatlarla zəngindir.

ŞƏKİ LƏTİFƏLƏRİ

Şəkiyə zoopark gəlir. Qadın meymunla şəkil çəkdirir və evə gəldikdən sonra onu stolun üstünə qoyur. Evə sərxoş gələnəri şəkli götürüb baxır və öz-özünə deyir:

– Boooo... habı nə gündü mən düşmüşəm. İfritə qaynanam həmişə diyir ki, az iç, meymuna dönmüsən. Arvad düz diyirmiş, gərəh habını tərgidim.

***

Turistlər Şəkiyə gəlir və gecə işləyən barların olub-olmadığını bilmək üçün qarşılarına ilk çıxan Çaynik Məmmədiyyədən soruşurlar:

– Şəkidə gecə həyatı necədir?

Çaynik Məmmədiyyə deyir:

A canozu yiyim, Şəkinin gecə həyatının keyfini itlər çıxardır. Axşam 7-dən sonra itlərin gecə həyatı başlıyır. Şəkililər şəhəri onlara təhvil verib evlərinə çəkirlər.

***

Fatmagilin evinə qonaq gəlir. O da mətbəxdə çayı dəmə qoyub stolu bəzəyir. Bir azdan gedir ki, çay süzsün, çayniki tapa bilmir. Hər yeri axtarır, amma çaynik bir loxma çörək olub yoxa çıxmışdı. Təzə çaynik gətirib yenidən dəmə qoyur və qonaqlara süzür. Səhər soyuducunu açır ki, yağ-pendir götürsün, baxır ki, çaynik ordadı. Sən demə arvad çaşıb çayniki dəm alması üçün soyuducuya qoyubmuş.

***

Şəkilinin oğlu universitetə qəbul imtahanını pis yazır. Qorxa-qorxa evə gəlir. Atası ondan soruşur:

- A gədə, nətəri oldu?
- Oğlan həyəcanla cavab verir:
- Hamısını yazmışam. Narahat olma
- Nəsə xoşuma gəlmirsən. Gülüşünə pensiya düşür.

***

Qadının əri rəhmətə gedir. Yası yola verdikdən sonra qadın ərinin təqaüdünü almaq üçün Sosial xidmət agentliyinə müraciət edir. Məmur deyir:

- Get bir arayış gətir ki, bundan sonra ərə getmiyəcəksən.

***

Oğru kostyum geyinmiş bir adama yaxınlaşır və bıçaq çıxararaq qışqırır:

- Pulunu çıxart maa ver.
- Kostyumlu adam təəccüblə dönür:
- Sən bilirsən mən kiməm? Mən dövlət məmuruyam.
- Oğru cavab verir:
- Nə yaxşı düşdün əlimə, mənim pulumu ver.

***

Əhmədiyyəni Kommunist Partiyasına üzv seçmək üçün müsahibəyə çağırırlar:

- Yoldaş İmanov, siqaret çəkirsən?
- Bəli, arada çəkirəm.
- Bilirsinizmi, yoldaş Lenin siqaret çəkmirdi və başqa kommunistlərə siqaret çəkməyi tövsiyə etmirdi?
- Əgər yoldaş Lenin belə deyirsə, mən də siqaret çəkməyəcəm.
- İçirsən?
- Bəli, bir az.
- Yoldaş Lenin sərxoşluğu qətiyyətlə pisləyirdi.
- Onda mən içməyi dayandıracağam.
- Yoldaş İmanov, bəs qadınlarla aranız necədir?
- Bir az...
- Bilirsinizmi, yoldaş Lenin əxlaqsız davranışı qəti şəkildə pisləyirdi?
- Bəli, mən də yoldaş Lenin kimi düşünürəm.
- Yoldaş İmanov, siz partiya üçün canınızı verməyə hazırsınız mı?
- Əlbəttə, sənn canoo yiyim. Belə həyat kimə lazımdır ki?

***

Şəkili avtobusa çox dılxor minir. Sürücü soruşur:

- Noludə, İsa kişi?
- İsa kişinin dərdi açılır:

– Habı sən öl elə dilxoram. Arvad qudurutdu. Elə bil iki il srok yatıb çıxıtdı. Sus diyirəm, diyir sus da mus da. Diyirəm aaz kəs səsoooo, diyir kəs də, məs də. Öhdəsindən gələ bilmirəm.

Sürücü başını yelləyib deyir:

– Qardaş, tək dölüsən, bizim öydə də heylədi.

***

Şəkili qadın bazara gedərkən qızına iş tapşırır:

– Qabları yu, evi süpür, toyuxlara dən ver, şeyi də zad elə.

Ana gedir, qız hər işi görür, amma axıncı tapşırığın nə olduğunu bilmir. Ana bazardan yorğun gəlir. Soruşur:

– Kartofu qızartmısan?

Qız deyir:

– Kartofla bağlı heç nə diməmişən.

Ana hirsələnir:

– Nətəri yanı, dimədim şeyi də zad elə.

***

Həkimdən gələn kişidən arvad soruşur:

– Nooldu a kişi? Həkim nə didi?

Kişi bikef cavab verir:

– Diyir ki, boynumda duzlaşma gedir.

Arvad ona təskinlik verir:

– Ə-ə boş sözdü. Səndə duz nə gəzir. Sənnən duzsuz adam yoxdu bu məhlədə.

***

Həkim müayinəsindən gələn qadından əri soruşur:

– Nə diyir həkim? Dərdin nədi?

Qadın cavab verir:

– Diyir şəkərin var, gərək heş nə yimiyəsən. Diyirəm ay doxdur, habı mən yiməsəm ölərəm axı. Həm diyirsən yaşa, həm də diyirsən yimə.

***

Şəkili bir müəllimə “Əməkdar müəllim” adı verilir. Müəllim də sevinərək iş yoldaşlarına bu xəbəri çatdırır. Məktəbin riyziyyat müəllimi deyir:

– Olar veritdilər, sənin avr-hayana nə gəlmişdi!

***

Karl Marks SSRİ-yə gəlir. Ona fabrikləri, xəstəxanaları, şəhərləri, kəndləri və s. göstərilir. Nəhayət, o, televizorda çıxış etməyə icazə verilməsini xahiş edir və söz verir ki, yalnız bir cümlə deyəcək. Siyasi Büro razılaşır və Karl Marks bu cümləni söyləyir:

– Bütün ölkələrin zəhmətkeşləri, məni bağışlayın.

***

Uşaq həmişə əvvəl coğrafiya dərslərini öyrənirdi, sonra başqa dərslərə baxırdı. Anası soruşur:

– Mənim balam, ən sevdiyin fənn coğrafiyadı?

Uşaq cavab verir:

– Yox, ay ana. Müəllim deyib ki, mənim şəkərim var haaaa, kim dərslərini öyrənməsə onu boğub öldürərəm. Nervilənir daaaa...

***

Uşaq atasından soruşur:

– Ata, böcək yemək yaxşıdır?

Ata çimçəşir və deyir:

– Belə iyrənc şeylərdən danışib adamı tiksindirmə. Qoy yeməyimi yeyim. Nahardan sonra ata soruşur:

– Hə, bayax nə diyirdin? Böcəklərnən bağlı nə soruşmaq istəyirdin?

Uşaq cavab verir:

– Daa heç nə, ay dədə. Supunda böcək var idi.

***

Qadın körpəsi ilə avtobusa minir. Avtobus sürücüsü deyir:

– Nə çirkin uşaqdı.

Qadın oturur, amma hirsindən partlayır:

– Buna bax daaa. Məni nətəri alçaldır.

Yanındakı oturacaqda oturan kişi deyir:

– Get onun dərslərini ver, mən sənə meymununu saxliyəm.

***

Ata və oğul yolla gedir. Bu zaman toy karvanı signal verə-verə keçir. Uşaq atasından soruşur:

– Ata, niyə o maşınların hamısı signal verir?

Atası cavab verir:

– Çünki bu maşınlarda gəlin aparırlar.

Uşaq təəccüblə soruşur:

– Ata, axı yalnız xəbərdarlıq etmək üçün signal verməliyox.

Ata cavab verir:

– Düzdür, oğlum. Elə ona görə belə signal verirlər daaa.

***

İki gənc şəkili dalaşırdı. Oğlanlardan biri irigövdəli, digəri isə sısqalı idi. İrigövdəli hirsli-hirsli deyir:

– İndi mən sənə üzlənlə döşəməni silicəm.

Sısqalı şəkili sərt şəkildə cavab verir:

– Amma peşman olucan.

– Niyə?

– Çünki künc-bucağa çox yaxşı girə bilməyən.

***

Şəkili oğluna acıqlanır:

– Niyə Cavidin velosipedini oğurlamısan? Oğurluq etmək günahdı.

Oğul cavab verir:

– Bu velosipedi oğurladıqdan sonra Allaha dua etmişəm ki, məni bağışlasın. Dədəmdən öyrənmişəm.

***

II Dünya müharibəsi başlayan zaman Şəhriyar dayı gənc oğlan idi. Səngərə yenidən gəlmişdi ki, nemeslər güclü hücum keçirlər. Şəhriyar dayı hırslanır:

– Əəə habılar nağarır? Adamın gözüne-zada dəyər.

Elə bu vaxt yanındakının alına güllə dəyir və ölür. Şəhriyar dayı həyəcanla deyir:

– Ay aman, yazıx yaxşı qurtardı. Bir az da aşağı vursaydı, gözüne dəyiciydi.

***

Evdə uşaqlar nahar edirdi. Süfrədə bir qab alma vardı. Ana alma qabının üstünə yazmışdı: “Yalnız birini götürün. Allah baxır”. Nahar stolunun o biri başında şokoladlı peçenye dolu qab da qoyulmuşdu. Evin kiçik oğlu ora bir qeyd yazmışdı: “İstədiyiniz qədər yeyin. Allah almalara baxır”.

***

Müəllim tələbədən soruşur:

– Hansı daha sürətlidir? İsti, yoxsa soyuq?

Tələbə cavab verir:

– İsti. Çünki biz asanlıqla soyuq tuta bilərik.

***

Uşaq atasından soruşur:

– Biz necə yaranmışıq?

Atası deyir:

– Adəm və Həvvadan.

Uşaq eyni sualı anasına verir və ana cavab verir:

– Biz əvvəl meymun kimi doğulmuşuq, sonra inkişaf edib insan olmuşuq.

Uşaq atasının yanına qaçaraq deyir:

– Mənə yalan dedin!

Atası cavab verir:

– Xeyr, anan öz ailəsindən danışır.

***

Bir gün bir şəkili diş həkiminə gedir. Xəstə qorxur və həkimə imkan vermir ki, onun dişinə baxsın. Həkim 50 qram araq verir və deyir:

– İç bunu, qorxun keçəcək.

Amma xəstənin qorxusu keçmir, iki dəfə də 50-50 içəndən sonra həkim ona yaxınlaşır. Şəkili şirə dönür və deyir:

– Hünərin var, mənə yaxınlaş, vurub çənəni sındıraram.

***

Müəllim:

– Niyə gecikmişən?

Tələbə:

– Müəllim, anamla atam boğuşurdular.

Müəllim:

– Onların dalaşmasının sənin gecikməyə nə dəxli var?

Tələbə:

– Ayaqqabımın bir tayı atamın əlində idi.

***

Bir şəkili evinə usta çağırır ki, evini genişləndirsin. Ustanı evdə qoyub ət almaq üçün bazara gedir. Bazardan qayıdanda görür ki, usta alətlərini yığışdırıb gedir. Təəcüblə soruşur:

– Ay usta, hara gedirsən?

Usta əsəbi halda deyir:

– Əşşi, bu nə arvaddı saxliyorsən? Baş-beynimi apardı, sən necə kişisən ki, həblə arvada dözürsən.

Kişi cavab verir:

– Mən 40 ildi bu arvada dözürəm, sən necə kişisən ki, bir saat dözə bilmədin.

***

Bir nəfər sürücülük vəsiqəsini Şəki yol polisindən almaq istəyir, amma yolu tanımır. Yaxınlaşıb, bir şəkildən soruşur:

– Qardaş, burdan QAI-yə necə getmək olar? Hansı tərəfdədir?

Şəkili cavab verir:

– Ay qardaş, canoo yiyim, özoo dağa-daşa niyə salırsan? Niyə həbilə əziyyət çəkirsən? O svetoforu göörsən? Gözlə, qırmızı işıq yanan kimi keç. QAI özü hardadırsa gəlib, səni ora aparacaq.

***

Məhlədə iki qonşu kişi dalaşırdı. Bir az danışandan sonra kişilərdən biri dözməyib dalaşdığı adama köllə vurur. O da kənara çəkilib narazı tonla şikayət edir:

– Sən nağarırsan, Bu, nətəri boğuşmaxdı? Adam kimi boğuşa bilmirsən? Söy məni, söyüm səni. Söy dədəmi, söyüm dədəni. Daa başoo ağzıma niyə soxursan ki?

***

Bir gün bir bakılı Şəkiyə gəlir. Maşının təkərinin havası boşalır. Yaxınlaşır təkər təmir edən sexə və hava vurdurur. Sonda soruşur:

– Borcum nə qədər edir?

– Şəkili cavab verir:

– 10 manat.

Qonaq əsəbiləşir:

– Nə danışırısan, mən Bakıda cəmi 1 manata hava vurdururam. Nədən belə baha?

Şəkili sakitcə cavab verir:

– Ay qardaş, canoo yiyim, niyə hirsələnirsən ki? Sən Şəkinin havasıynan Bakinin havasını bir tutursan? Mən sənın təkərinə təmiz Şəki havası vurmuşam eee.

***

Şəkili iş yerində tənbəllik edir. Hər kəs bundan bezir və briqadir soruşur:

– Şəkili balası, sən niyə işi sevmirsən?

Şəkili cavab verir:

– Ay briqadir qaqaş, nə danışırısan, səəən canoo yiyim. İşim məni o qədər valeh edir ki, oturub saatlarla baxmaq istiyirəm.

***

Bir narkoman şəkili pols məntəqəsinə gətirirlər. Polis öyüdverici səslə deyir:

– Hər yerdə deyirik: Narkotikə yox deyın, niyə bizə qulaq asmırsan?

– Vallah, mən narkotikə “yox” dedim, sadəcə o mənə qulaq asmadı.

***

Şəkili qadın oğluna öyüd verir:

– Hər bir uğurlu kişinin arxasında onun həyat yoldaşı durur. Uğurlu bir kişinin yıxılmasının arxasında isə başqa bir qadın dayanır.

***

İki şəkili qadın övladlarından şikayət edir:

– Həyat çox qəribədi. Uşaqlara həyatlarının ilk 2 ilini yeriməyi və danışmağı öyrətməklə keçirirsən. Sonra növbəti 16 ili onlara oturub susmağı söyləyərək keçirirsən və onlar da susmur.

***

Şəkilinin uşağının 3 yaşı var idi, amma hələ də yaxşı danışa bilmirdi. Ana narahatlıqla ərinə deyir:

– Gəl uşağı həkimə aparaq. Bunun tayları qəzet oxuyur.

Ata sakitcə cavab verir:

– Allah fəryada çıtsın, danışıb nə deyəsidi ki? Ata, maaa əppək al, ana maaa yimax ver. Nə qədər gec danışsa sərfəlidir.

***

Şəkili gənc evlənmək istəyir və evli dostundan soruşur:

– Qardaş, evlənmək neçəyə başa gəlir?

Dostu cavab verir:

– Heç bilirəm ki, hələ də ödəyirəm.

***

Şəkili qadın Allaha dua edir:

– Ay Allahım, mən kökələ bilmirəm, nolar bütün tanış-bilişlərim də arıx olsun.

***

Şəkili öz dostundan soruşur:

– Sənin kompyuterin var idi, hara oldu?

Şəkili cavab verir:

– Əşi, bu yaxınlarda kompyuter məni şahmatda məğlub elədi, amma boksda gücü çatmadı.

***

Müdür işçidən soruşur:

– Sən niyə deyilən işləri yekunlaşdırmamısan?

İşçi cavab verir:

– A canoo yiyim, 12 nəfərlik komissiya bir işi iki həftədir görüb bitirə bilmir, mən yetim 2 işi bir həftəyə necə bitirim.

***

Müdür şəkili fəhlədən soruşur:

– Niyə nizam-intizam qaydalarını pozursan? Deməmişəm işə gecikmə?

Şəkili cavab verir:

– İşə gəlmağıma qarşı döləm eeee, ay müdür, evə getmax üçün 8 saat gözdəmax vallah çətindi.

***

Müəllim sinifdə problem əsaslı öyrənmə metodu ilə dərs keçir və tələbələrə sual verir:

– Şagirdlər, bu problemi necə həll edərsiz?

Şəkili şagird cavab verir:

– Ay məlim, həll yolum yoxdur, amma problemə heyranam.

***

Ata oğluna məsləhət verir:

– Ayağını yerə möhkəm bas, ay bala. Onda yıxılmazsan.

Uşaq atasına deyir:

– Ayaqlarımı yerə möhkəm bassam, şalvarımı necə geyinəcəm.

***

Şəkili tez-tez bank kreditlərini gecikdirir və ona zəng edib borcunu xatırladırlar. Dostu bir gün soruşur:

– Niyə borcunu gecikdirirsən axı?

Şəkili cavab verir:

– Əşiii, baxıram mənim sağ olmağım heç kimin vecinə dölü, ona görə ödənişi gecikdirirəm. Bank çox diqqətcildi, mənim üçün narahat olur.

***

Şəkili xanım hirsələrinə deyir:

– Heç bilirsən əsl ağrı nədir? Uşaq dünyaya gətirsən bilərdin.

Ər xanımından soruşur:

– Sən heç ömründə şalvar zamoku ilə ilişmisən?

***

İki şəkili qadın dərdləşirlər. Birinci qadın deyir:

– Atalar da deyib ki, “Kişi seldir, qadın göl”. İndi mən də kişiye diyirəm ki, a balam, sən havaxt sel oldun ki, mən də göl olum. Gətirdiyin arx suyunun gətirdiyidir.

İkinci qadının dərdi açılır:

– Aaz heç olmasa səninki arxdı. Mənimki Qurcana çayıdır. İldə bir-iki dəfə su axır ordan.

***

Şəkili uşaq məktəbdən 2 qiymət alıb evə gəlir. Anası hirsələnir:

– Ay bala, axı evdə öyrənmişdin dərsi.

Uşaq ağlayır:

– Müəllim bir cümlə təhlil etməyi vermişdi. Mən də etdim, amma müəllim hirsələnib 2 yazdı.

– Nə cümlə?

– “Mətanət iki oğlanla meşəyə getdi”. Müəllim məndən soruşdu ki, Mətanət nədir burda? Mən də dedim ki, əxlaqsız. Müəllim də dedi ki, axmaq, Mətanət mübtədadır. Mənə də “2” yazdı.

Ana mat qalır.

– Ay oğul, beee, sən düz dimisən axı. Müəllim savadsız imiş. Sabah gələrəm məktəbə.

***

Vasif məktəbə çantasında hinduşka gətirir. Müəllim soruşur:

– Vasif, məktəbə hinduşka gətirməzlər.

Vasif cavab verir:

– Ay məlim, o da dərs oxusun diyə gətirmişəm. Bütün gün evdə avaralanır.

***

Müəllim Tərlana deyir:

– İki üstəgəl iki, neçə edər?

Tərlan cavabı bilmir. Müəllim işi asanlaşdırmaq üçün deyir:

– Əlində iki şokalad var, ikisini də mən verdim, neçə edər?

Tərlan müəllimin əlinə baxır:

– Hanı bəs? Ver yiyim sora diyim.

***

Biri rəhmətə gedir. Çənəsini ha bağlayırlar, yenə də sallanır.

Molla soruşur:

– Habı kişinin çənəsi niyə sallanır görəsən?

Yanıdakı tanıyan deyir:

– Əşi fikir vermə. Rəhmətlik ədəbiyyat müəllimi idi. Danışmaqdanı.

***

İngilis dili müəllimi şagirdlərə yazı işi verir. Tapşırıq belə idi ki, guya onlar feysbukda profil açıb özləri haqqında məlumat yazsınlar. Şəkili bir dənə cümlə yazır. “Facebook is bad”.

***

Toyu olan qız yengəsindən soruşur:

– Toyun səhərisi günü nə olasıdı görəsən?

Yengə:

– Dərsiniz təkrar olacaq.

***

Şəkili mataristin oğlu evlənirdi. Qaynata xəsis olduğu üçün gedir gəlinin bəzənmə pulunu dəlləyə özü verməyə və soruşur:

– Borcum nə qədərdir?

– 150 manat.

Kişi hirsələnir:

– Ay anam, mən maşının motorunu 60 manata yığıram. Sən nağardın ki?

***

Şəkililər toya gedirlər, içib kefləndən sonra dava düşür. Bu vaxt bir ayı da davaya qoşulur. Bunlar ayını, ayı bunları o ki var vururlar. Səhər üzgözü gömgöy ayılan şəkili o birisindən soruşur:

– O dublyonkalı kim idi əəə, kopayoglu yaman vururdu.

***

Bir şəkili bir xam dəlləyə ülgüclə başını qırxdırır. Dəllək şəkilinin başının yarısını qırılanacan elə hey dərinə kəsir, qanayan yerə pambıq basır. Yarıya çatanda şəkili kreslodan durur, getməyə hazırlaşır.

Dəllək deyir:

– Qardaş, hara gedirsən?

Şəkili deyir:

– Sən başımın yarısına pambıq əkmisən, gedirəm o biri yarısına taxıl əkdirməyə.

***

Azərbaycan dili müəlliminin qızı “Dədə Qorqud” nikah evində kəbin kəsdirdikdən sonra evə gəlir. Ata soruşur:

– A qızım, soyadını dəyişdin?

– Bəli, dədə.

– İndi soyadın nətəridi?

– Rəfili.

Ata hirsələnir:

– Bu nə soyaddı götürdün. İçi dolu kar samitdir, heç bir dənə cingiltili samit yoxdu. Gül kimi Zeynalovadan heyf.

***

Bir nəfər Şəkidə qonaq olur. Ev yiyəsi qonağı evdə gəzdirir.

– Bax habra qonağ otağı, habra yatağ otağı, habra zəhləm getmiş qaynanamın otağı, habra da metbexdi.

Qonaq deyir:

– Ay bacı, bəs pədişah piyada gedən yer haradı?

Şəkili deyir:

– Habıdeeee habırda, ağzoo içindədi.

***

Şəki universitetinə yerli camaat tez-tez oğlanlarına qız seçməyə gəlirlər. Bir gün İngilis dili müəllimliyi ixtisasında oxuyan bir qızı müəllimdən soruşurlar:

– O qızı oğlum bəyənilib. Necə qızdı, gəlin aparmağa dəyər?

Müəllim cavab verir:

– Əşi yox, dəyməz.

– Niyə? Təbiyyəti pisdidi?

– Yox, təbiyyəsinə sözüm yoxdu. İngilis dilisi bərbaddı, çox pis tələffüzü var.

***

Şəkili Londona oxumağa gedir. 2 mərtəbəli avtobusda yuxarıda sadəcə 1 boş yer qaldığına görə dostlardan biri aşağıda sürücünün yanında

əyləşməli olur. Nəhayət onlar mənzilbaşına çatırlar. Aşağıda əyləşən dost görür ki, o biri dostu özünü pis hiss edir, rəngi də qaçıb. Dərhal soruşur:

– Bee, canoo yiyərəm. Nolutdu, əə? Rəngin niyə qaçıtdı?

Dostu deyir:

– Həbı sizin avtobusda şofer vardı???

Dostu cavab verir:

– Ha, nolutdu ki, niyə soruşursan?

Digər şəkili:

– Hayindi evə gələnə qədər ürək-göbəyimi yimişəm. Bizim avtobusda şofer yox idi. Heylə özbaşına gedirdi.

***

Bir gün dəhnəli Bakıdan Dəhnəyə təyyarə ilə gəlmək istəyir. Təyyarəyə minir. Təyyarə havaya qalxan zaman pilota deyir:

– Ay qağa, səən canoo yiyim, əyriplano Dəhnə pavarotunda saxliyərsən, mən düşücəm.

***

70 yaşlı Zivər nənə namaz qılırdı. Mobil telefonu zəng çalır. Nənə namazını dayandıra bilmir. Telefon isə susmur. Zivər nənə narahat olur. Oğlu uzaq yolda idi. Namazı sürətləndirir. Bitirən kimi telefonu götürüb deyir:

– Alo!

Xəttin o biri üzündən bir kişi səsi gəlir:

– Alo, gözəl qız, səninlə tanış olmaq olar? Mən də tək-tənhayam. Bir halal süd əmmiş axtarıram.

Zivər xala hirsindən göyərir:

– Bat!!! Boyaaa qamış ölçüm. Öl da, ciyin yaşında arvadam.

***

Qışlaqdan bir uşağı şəhər məktəbinə qoyurlar. Müəllim:

– Bala, dərstdə cax, cix, cux, cux şəkilçiləri ilə danışmaq qəti qadağandır. Məktəbdə ədəbi dildə danışmalısan.

Bir müddət sonra ata oğlunu yanına çağırır və soruşur:

– Ay bala, gəl görax bu gün məktəbdə nə keçmisuz?

Uşaq cavab verir:

– Ay ata, büüyün üçbuciy, dördbuciy keçmişik.

***

Şəkilinin bir rus qonağı olur. Onu qonşuya sünnət toyuna aparır. Qonaq uşağın kiçik toyunu görüb soruşur:

– A çto takoy sunnat?

Rus dilində çox da yaxşı bilməyən Şəkili çalışır bir təhər başa salsın və deyir:

– Seyčas oni budet rezat. A mı budem kuşat...

***

Çin imperatoru 1 milyonluq ordusu ilə Şəkiyə hücum edir. Şəhər xalqı müharibəyə hazırlaşır. Bu sırada Şəki xanı yanındakılara:

– Yaxşı diyax ki habı qədər əsgəri öldürdox, bəs harda basdırıciyox?

***

Şəkilidən sorusurlar:

– Adamın 1-ci mərtəbədən düşməyi ilə 10-cu mərtəbədən düşməyi arasında nə fərq var?

– 1-ci mərtəbədən düşən: “Gup, Ayyyyyyyyy” deyə səs çıxardır, 10-cu mərtəbədən düşən isə “Aaaaaaaaay, gup”.

***

Ayı ilə toyuq evlənir. 3 aydan sonra meşədən qışqırıq səsləri gəlir. Bütün heyvanlar meşəyə səsə yığışırlar. Görürlər ki, ayı toyuğun tüklərini yolur. Soruşurlar:

– Ayı, neyləyirsən?

– Heç, bu arvadnan 3 aydı evliyəm, amma bir dəfə də olsun çılpaq görməmişəm.

***

Qız:

– Aşkım, şəhərə gəzməyə çıxaq bu gün?

Oğlan:

– Nə var ee şəhərdə?

Qız:

– Ürəyim Pizza yemək istəyir. Həmdə biraz gəzərik.

Oğlan:

– 10 dəqiqəyə çıx məhləvizə Pizzanı verim get evdə ye!

Qız:

– Beee, gəzmağa getmax istəmirsən mənən?

Oğlan:

– Yox!

Qız:

– Axı niyə?

Oğlan hirsli:

– Dünən də ürəyin semiçka istiyirdi. Mənə 2 cüt ayaqqabı, cins şalvar, kofta, sumka, telefon aldırdın!!!

***

Bir gün bir nəfərin evi yanır. Evin kişisi birinci oğlunu girib çıxarır, sonra arvadını və itini çıxarır. 5 dəqiqə sonra adam üç dəfə evə girib, heç bir şey götürmədən çıxır. Qonşulardan birisi soruşur:

- Ay kişi, içəri girisən, niyə əliboş qayidisan?
- Qaynanam içəridədi, arada girib çevirirəm.

***

Şəkilinin qaynanası xəstələnir. Həkim əlindən gələni edir və qadın sağalır. Həkim şəkilini görüb lovğa-lovğa deyir:

– Arvadı sağaltmışam ha. Lap vot-votda idi. Az qala ölmüşdü. Dadına çatmışam, müalicə elədim.

Şəkili hirsindən əlini yelləyir:

– Ə saa nə? Ölmax istiyəni niyə qoymursan ölsün? Özə iş, peşə tap. Heylə yaxşı idi, öz qaynananı sağaldırdın!

***

İngilis dili öyrənən biri, şəkilini ələ salmaq üçün soruşur:

– İngilis dilində nətəri diyərsən ki, “O qaça-qaça suya tullanıb boğuldu”.

Şəkili özünü itirmir:

– Dıqqıdıq-dıqqıdıq-dıqqıdıq, ale-hop. Bul-bul-bul.

***

İngilis dilindən müəllim yanına gedən uşaq bir gün baxır ki, stolun üstündə Fatmabacı gəzir. Müəllimdən soruşur:

– Fatma bacıya ingilis dilində nə deyirlər?

Müəllim özünü itirir, söz yadına düşmür. Uşaq evə gəlib anasına etiraz edir:

– O mələmin yanına getmiycəm. Bi dənə Fatma bacının adını bilmir, adının da mələm qoyub.

***

Kazım dayı Bakıya gedərkən yol hərəkəti qaydalarını pozur. Polis onu saxlayıb cərimə edir. Şəkili soruşur:

– A canoo yiyim, nağarmışam ki?

Polis deyir:

– Ay şəkili, kruqa girməli idin, girmədin.

Şəkili heç nə demir, başlayır maşınla dairədə fırlanmağa. Polis onu yenidən saxlayır:

– A kişi, neynirsən?

Şəkili heç halını pozmur:

– Kazım kişi kruqa girməz, girsə də çıxmaz.

***

Şəkili Bakıya satmaq üçün xiyar aparır. Axşama qədər satır. Bu zaman bir qadın yaxınlaşır, xiyarlara baxır və narazı halda deyir:

– Bu nədir? Əyri-üyrü şeyləri niyə satırsan?

Şəkili cavab verir:

– Nağayrım, ay bacı. Şamaxı-Ağsu perevalında sağa-sola dönmaxdan əyiltildilər.

***

Şəkili, yolu keçən yaşlı qadını vurur. Qadın ölür. Polis sürücüdən soruşur:

– Niyə siqnal vermədin?

Sürücü:

– Qoca arvaddı, fikirləşdim ki, birdən qorxar.

***

Qız:

– Bilsəydim kasıbsan sənə ərə gəlməzdim!

Oğlan:

– Sənə dedim axı tək varlığım sənsən.

***

Oğlan qıza padxod edir:

– Xanim, burdan keçən qoyun sürüsünü görmədoooz?

Qız:

– Nədi? Sürüdən ayrı düşübsən deyəsən?

***

Bir şəkili axşam yeməyindən sonra uşaqları ilə söhbət edərkən dünyanın hər yerini gəzdiyini deyir. Uşaqlardan biri soruşur:

– Dədə, hansı şəhərlərdə olmusan?

Ata cavab verir:

– Ağdaşda, Biləcikdə, Ləkiddə ev tikmişəm...

Uşaq yenə soruşur:

– Dədə, Moskvada olmusan?

Şəkili əlini saymazyana yelləyib cavab verir:

– Əşi Maskvadan gələn var, soruşmuşam, diyir cana verdi.

***

Şəkili rəhmətə gedir. Onu cəhənnəmə göndərirlər. Cəhənnəmin qapısını döyür və bu zaman Odabaşı çıxıb hirsli-hirsli şəkilinin yumşaq yerinə təpik vurur. Şəkili hirsli deyir:

– Ə nəğarırsan? Həblə iliyirsoz diyə, heç kim habıra gəlmax istəmir daaaaa.

***

Bir gün Hacı dayı skamyada oturur, başlayır gileylənməyə:

– Əşi, habı nə zibil idi mən düşdüm. Niyə həblə oldu yaraf ?

Ordan keçən tanışlarından biri soruşur:

– A kişi nolub, nə dərdin var?

Hacı dayı:

- Otur diyicəm.
- Kişi oturur. Hə, danış görax.
- Hacı dayı deyir:
- Nolasıdı? İskameyka rənglənitdi, heylə batmışam.

***

Oğul atasını xəstəxanaya gətirir. Qeydiyyat bölməsində xəstədən soruşulur:

- Dərmanları almısooz?
- Bəli. Hamısını aldox.
- Özünüzlə geyinməyə ləpik gətirmisoz?
- Bəli.
- Pijamaaz var?
- Var.
- Yataq ağı gətirmisoz?
- Əlbəttə.
- Döşək, yorğan, yasdix gətirmisoz?
- Bəli.
- Bəs yanozdakı o ağ xalatda kimdir?
- O həkimdir, hər ehtimala qarşı onu da gətirdim, dedim birdən sizdə olmaz.

***

Bir gün şəkili ova gedir və bir ayı ölüsü ilə qayıdır. Ovçudan soruşurlar:

- Ayını necə öldürdün?
  - Gülləsiz.
  - O necə olur?
- Ovçu:
- 10 güllə atdım, heç biri ayıya dəymədi. Ayı gülməkdən öldü.

***

Yayın cırhacırında şəkililər çayxanaya gəlir. Şəkilinin biri üzünü çayçıya tutur:

- A qohum, öldox istidən, bizə qəşəng pürrengi çay ver.
- Çay içdikdən sonra:
- Nətəri yangım söndü, sərinnədim.

***

Bir şəkili rəhmətə gedir və onu cəhənnəmə göndərirlər. Şəkili narazılıqla odabaşından soruşur:

- Beee, burda hamımız bir otaxda qalasıyox? Xahiş edirəm mənə tək otaq verəsozz.

Odabaşı ona zəhmli baxıb deyir:

– Nədi, kurorta gəlmisən?

Şəkili yenə etiraz edir:

– Mən burda sıxılıcam. Olar tək günləri burda qalım, cüt günləri Cənnətə gedim?

***

Məktəbdə yeni təlimlə oxuyan şəkili uşaqdan soruşurlar:

– Dərsi qrupda öyrənmək yaxşıdır, yoxsa fərdi olaraq?

Şəkili uşaq cavab verir:

– Qrup işi yaxşıdır, səhv edəndə günahı başqasının üzərinə ata bilirsən.

***

Şəkili həkim məsləhət üçün poliklinikaya gedir:

– Ay doxdur, stressdəyəm, mənə kömək edin.

Həkim məsləhət verir:

– Sən bir dənə stress topu al, o sənə kömək edər.

Şəkili:

– Topu niniyirəm? Keyfin olsun, stress topunu mənə əsəbiləşdirən adama atıcam?

***

Molla vəz verir:

– Cənablar, Allah Adəmi palçıqdan yaradıb, Həvvanı isə onun qabırğasından.

Ona qulaq asan şəkili soruşur:

– Niyə, palçıq qurtarmışdı?

***

Zivər nənə yaman başayax yeyən idi. Qonşu qəssabın mağazasına gedir. Qəssabın adı Qurban idi. Zivər nənə soruşur:

– Qoyun qardaş, sizdə qurban başəyağı varmı?

Qəssab tərs-tərs Zivər xalaya baxır və cavab vermir. Zivər xala səhv danışdığını anlayır və tez sözünü düzəldir:

– Bıyyyy, çaşdım. Bağışda Qurban qardaş, qoyun başəyağı almax istiyirdim. Həblə dilim çaşdı.

***

Şəkili evinə gəlin gətirir. Toydan iki gün əvvəl cer-cehiz, mal gətirilir ki, gəlinin düşəcəyi ev bəzədilsin. Yolun uşaqları qışqırırlar:

– Mal geldi, mal geldi.

Bəyin atası çıxır və deyir:

– Əəə, haray salmiyin görax. Habı cehizdi, mal hələ iki gününən sora gəliciyh.

***

Bir gün Hacı dayı ikinci mərtəbədən yıxılır yerə. Küçədə nə qədər adam varsa onun başına toplaşır. Biri Hacı dayıdan soruşur:

– Ay Hacı, nooludə?

Hacı sızıldaya-sızıldaya:

– Bilmirəm. Mən də hayındı gəldim.

***

Gəlin qaynana ilə dalaşır. Gəlin deyir:

– Mən həmişə sizə hörmət elədim. Zato siz mənə qiymət vermədoz.

Qaynana hirsli-hirsli:

– Aaaz, sənin zaatoo bilməyən var? Taxta Bəkirin qızı dolisən?

***

Qadın həkimi yeni dünyaya gələn uşağın nənəsinə deyir:

– Gözünüz aydın, nəvəniz oldu. Uşaq kopya anasıdı.

Qaynana həyəcanla dizinə döyür:

– Vaşş... nətəri olcihdi? Öyüm yıxıldı. Biri az idi ki...

***

Şəkilinin atası rəhmətə gedir. Qız ağlayaraq qışqırır:

– Can, ay ataaaaa.

Bu vaxt ağzından protez dişi çıxıb meyidin üstünə düşür. Qız tez səsinə kəsir, dişi götürüb ağzına qoyur və yavaş səslə:

– Boooo. Biyavır oldox.

***

Repetitor müəllimin sinif yoldaşı ondan xahiş edir:

– Habı məən tifiimə İngilis dili öyrət, bəlkə yetimi bir yerə ilişdirdim.

Müəllim saat 2-yə vaxt təyin edir. Səhər 3-də qapı döyülür. Müəllim qapını açır və qarşısında upuzun, amarıq bir oğlan görür. Oğlan:

– Ədalət məlim sənsouz? Mənnn maam göndərdi, ingilis dili öyrə-nicəm.

Müəllim baxır ki, uşaq bir az problemlidir, amma özünü o yerə qoymur.

– Hə mənəm. Gəl içəri.

Müəllim dərsə başlayır. Qrammatik qaydanı yazıb izah edir və dəftər-qələmi ona vermək istəyəndə oğlan gözlərini bərəldir:

– Aaz, yazoo yaz.

Müəllim qorxusundan yarım dəftər yazır. Evdə də kimsə yox idi deyə səsinə çıxarmadan yazır. Hər dəfə başını qaldırıb nə isə demək istəyəndə oğlan qaşlarını qaldırmış vəziyyətdə gözlərini bərəldərək əmr edir:

–Az yaz diyərəm saaa.

Nəhayət müəllim mehribanlıqla deyir:

– Daa bəsdı. Bu qədər kifayətđi. Qalanını da gələn dərs yazacam.

Oğlan müəllimə istehzalı bir nəzər salıb:

– Elə bilirsən mən oları bilmirəm. Baxdım görax sən nə bilirsən. Pis dölüsən. Sabah neçədə gəlir.

Müəllim :

– Mən anana zəng edib deyəcəm.

O gündən müəllim repetitorluğun daşını atdı.

***

İki Şəkili toy məclisindən çıxıb evə gedir. Bunlar bir az içmişdilər və mərcələşirlər ki, qəbiristanlıqdan keçsinlər. Belə də edirlər. Amma qərribə tıqqıltı səsi gəlir və hər ikisi qorxurlar. Baxırlar ki, qoca bir qarı əlində çəkiç və iskanə ilə işləyir. Rahat nəfəs alıb ona yaxınlaşırlar:

– Beee, ay arvad gecənin bu vaxtı habırdə nağarsan? Qorxudan ölmüşdöx az qala.

Qarı qışqıraraq:

– Mənim adımlı baş daşına səhv yazıtdılar. Çıxmışam onu düzəldirəm bayaxdan!

***

Qəssabın dükanına yerli vəkilin iti girir və ətdən bir parça qapıb aradan çıxır. Qəssab vəkilin ofisinə gəlib soruşur:

– Hörmətli vəkil, əgər bir nəfərin iti mənim dükanımdan ət oğurlasa mən yiyəsindən pulunu tələb edə bilərəm? Vəkil cavab verir:

– Bəli, tələb edə bilərsən.

– Çox yaxşı, hörmətli vəkil, dünən sizin itiniz dükanımdan 20 avro dəyərində ət aparıb.

Vəkil dinməzcə pulu çıxarıb verir.

Səhəri gün qəssaba vəkildən hüquqi məsləhətə görə 200 avroluq hesab gəlir.

***

Şəkili uşaq:

– Ay dədə, sən ailə quranda anamdan elektrik aldın?

Ata:

– Yox, ay oğul. Bizim vaxtımızda elektrik yox idi, nöyüt lampası varidi.

***

Şəkili uşaq atasının yekə qarnına vurub soruşur:

– Ata, qarnında nə var?

– P..x

Uşaq təəccüblə:

– Havaxt yidin ki?

***

Hacı dayı otarmaq üçün qoyunlarını meşəyə aparır. Geri qayıdanda qarşılarına bir canavar çıxır. Qoyunlar və quzular mələşməyə başlayır. Hacı dayı qorxusundan:

– Ee nə məə, məə salmısooz? Canavar özü yaxşı bilir kimi yimax lazımdı.

***

Bir gün Abcabbar ağacın kölgəsində uzanıb dostu ilə söhbət edirdi. Həsir papağını kürsünün üstünə qoymuşdu. Birazdan Abcabbarı əsnəmək tutur, üzünü yana çevirib yatır. Oyananda papağını yerində görmür. Başa düşür ki, dostu onu dolamaq üçün gizlədib. Heç üstünü vurmur. Durub getmək istədikdə dostu soruşur:

– Ay Abcabbar, bəs papağın hanı?

Abcabbar o tərəf-bu tərəfə baxıb deyir:

– Yəqin eşşəh yiyitdi. Axı papağım həsirdən idi.

***

Birisi ətli yeməyi çox xoşlayırdı və təbii ki, bazara gedən kimi əvvəlcə qəssab mağazasına gedirdi. Bir dəfə qəssab maraqla soruşur:

– Sən nəəcəf həblə çox ət yiyirsən?

Alıcı cavab verir:

– Vallah isdiyirsən inan, isdəmirsən inanma. Mən bircə gün ət yimiyəndə, alt dodağım at dodağı kimi əsir.

***

Hacı dayı bir gün təsərrüfat mağazasına girib noxta almaq istiyir. Satıcı zarafatla soruşur:

– Hacı, saa hansı ölçüdə noxta lazımdı?

– Sənin ölçə uyğun – deyə Hacı dayı cavab verir.

***

Bir nəfər ayırım, şəkiliblərin hazırcavablığını çox eşidir, amma inanmır. Bir gün qərara gəlir ki, Şəkiyə getsin, görsün oranın camaatı necə hazırcavabdır və Şəkiyə gəlir. Avtovağzalda avtobusdan düşür və baxır ki, balaca bir uşaq yolun qırağında daşlarla oynayır. Ayırım uşağa yaxınlaşır və salam verir və deyir:

– Di görüm sən hoppanmadan mənim şlyapamı ala bilərsən?

Uşaq təəccüblə kişinin üzünə baxıb gülür:

– Bəs sən əyilmədən mənim əyaqqavımı əyağımmın çıxara bilərsən?

Kişi bu cavabı eşidib daha heç yerə getmir, öz-özünə fikirləşir ki, buranın uşaqları belə olanda gör böyükkləri necə olar.

***

Şəkiliblənin arvadı rəhmətə gedir. Yazıq 40 gün arvadı üçün ağlayır. Qohumlar, qonşular ona təskinlik verir:

– Sən niyə belə ağlayırsan? Ölənlə ölünməz.

Arvadın qırxı bitir, qohumlar onu dilə tutur və evlənməsini təklif edirlər:

– Sən də yaş yetirmisən. Gəl səni evləndirək.

Kişi deyir:

– Nə deyirəm ki, ras ki bu qədər dirəşmisooz, onda yasın ikinci günü başda oturan ağappaq maya kimi arvad var idi haaa, onu mənə alın.

***

Bir gün axund minbərdə deyir:

– Bu gecə hər kəs iki rükət namaz qılsa, Allah ona huri verər. Bir huri verər ki, başı məşriqdə, ayaqları məğribdə.

Şəkili deyir:

– Axund ağa, biz o namazı da qılarıq, amma o boyda hurini isdəmirik. Onun ayaxlarının başına gedənə qədər bizim ömrümüz bitər.

***

Bir nəfər yeməxanaya gedir. Görür ki, boş stolda bir boşqab borş var, yiyəsi də yoxdu. Başlıyır borşu qaşıqlamağa. Axırncı qaşığı götürəndə görür ki, boşqabın divində tük var. İrgənir, yediyini də qaytarır boşqabın içinə.

Qıraqda bayaqadan ona baxan kişi gülüb deyir:

– Elə mən də bayax o borşu yemişdim, həmin tükü görüp irgənib qaytarmışam.

***

Üç dost yolda gedərkən birini maşın vurub əzir. İki dost onu birtəhər evinə gətirirlər. Qapını bir qadın azca aralayıb soruşur:

– Kimsiz?

Dostları cavab verirlər:

– Ərini maşın əzib, rəhmətə gedib.

Qadın deyir:

– Qapını açım?

Dostları istehza ilə cavab verir:

– Yox, zəhmət çəkmə, elə bu aradan da verə bilərik.

***

Ləzgi yoldan güzgü tapır. Ömründə güzgü görməmişdi, baxır ki, orda bir kişi var. Elə bilir ölmüş qardaşıdı. Güzgünü evə gətirir və yastığının altına qoyur. Arada götürüb baxır və bunu görən arvadı xəlvətcə güzgünü götürür. Baxdıqda nə görsə yaxşıdır? Bir cavan gəlin ona baxır. Ağlaya-ağlaya qaynanasının yanına gəlir və deyir:

– Bax, oğlun özünə təzə arvad tapıb, məni alladır.

Qaynana güzgüyə baxıb hirsələnir:

– Köpəy oğlu, bu meymuna oxşayan kaftarı neynir? Barı cavan olsaydı.

***

Ləzgi xəstələnir və həkimə gedir:

– Ay doxdur, xəstələnmişəm.

Həkim buna termometr verir:

– Al qoy qoltuğuvun altına, görax tempraturan var.

Bir azdan həkim soruşur:

– Hayindi özünü nətəri hiss edirsən?

Ləzgi deyir:

– Ay doxdur, o qoltuğuma qoyan nədisə, onnan sonra əməlli düzəlmişəm.

***

Bir ləzgi ilə şəkili söhbət edirdi. Ləzgi deyir:

– Bizim kəntdə üç qoçu var. Biri məni əmisi oğlu, biri məni dayısı oğlu, birisini də diməz.

Şəkili deyir:

– A qada, biri də sən özün olarsan həlbət.

Ləzgi gülür:

– Səni şıxmı-şıxmı, hardan bildin?

***

Qonaqlardan biri ev sahibindən içməyə su istəyir. Kasada, stəkanda, hansı qabda su gətirirlərsə, qonaq içmir və deyir:

– Mənə dodaq dəyməyən qabda su verin.

Ev sahibəsi də zirəng olur. Uşağın silvincinə (beşikdə qarşıq) su doldurub, gətirib qonağın qabağına qoyur və deyir:

– Vallah bizim bundan başqa dodaqdəyməyən qabımız yoxdur.

***

İki qadın birlikdə söhbət edə-edə iş görürdü. Biri çubuqla guya yer qazır, biri corab toxuyub, ona cürəbəcür naxış salırdı. Allah, qurban olduğum da, baxt paylıyılmış. Bu vaxt yaxşı baxtı verir yer qazana, pis baxtı corab toxuyana.

Cəbrayıl soruşur:

– Ay Allah, bu düz olmadı axı?

Allah deyir:

– Corab toxuyan qoçaqdı, ac qalmayacaq. Bəs bu tənbelə çörəyi hardan yetirim? O da bəxtindən yiyib dolansın.

***

Bir adamın protezi olur, lakin niyəsə dişlərinin yeri ağrıyır. O elə hesab edir ki, ağrıyan dişdir. Protezi ağzından çıxardıb yerə qoyur və deyir:

– Hayındı nə qədər ağrıyırsooz ağrıyın, sonra ağzıma qoyucam.

***

Bir gün Şəki xanı şəhəri gəzib vəziyyəti yoxlayırdı. Baxır ki, 10 yaşlarında bir oğlan eşşəyi dartır, lakin heyvan getmək istəmir. Uşaq deyir:

– Canoo yiyim, ay ceyran, nolar gedax. İşim çoxdu, gözəl gözlüm, qurban olum gedax, məni incitmə.

Xan təəccüblə soruşur:

– Niyə eşşəyə belə xoş sözlər deyirsən? Heyvandı da, səni başa düşmür axı.

Uşaq cavab verir:

– Xanım, ağzımı yaxşı danışmağa öyrədirəm.

Bu söz Xanın xoşuna gəlir və ona 1 kisə qızıl verir. 60 yaşında bir kişi də kənardan bunu görüb tez eşşəyini götürür və kəsə yolla Xanın yoluna çıxır və uşaq etdiyi kimi eşşəyinə xoş sözlər deyir. Xan soruşur:

– Neynirsən, a kişi?

Kişi də elə bunu gözləyirdi, tez cavab verir:

– Ağzımı yaxşı danışmağa öyrədirəm, mərhəmətli xanım.

Xan bunu eşidib cəllada əmr edir ki, kişiye 30 qamçı vursun. Kişi qışqırır:

– Xanım, niyə uşağa qızıl verirsən, məni isə qamçıladırısan?

Xan cavab verir:

– Onun hələ yaşı azdır, indidən məşq edir ki, sən yaşa çatanda mehriban danışsın. Sən qoca kişisən, hələ indi yaxşı danışmağı öyrənirsən. Altmışında öyrənən gorunda çalar.

***

Bir dəfə şəkili avtobusa minir və baxır ki, oturmağa yer yoxdu. Bir az gedəndən sonra o, bərkdən deyir:

– Əgər bu gün də ayaq üstə getsəm, keçən dəfəki kimi eliyəm.

Qorxuya düşən bir nəfər ayağa durub ona yer verir, sonra soruşur:

– Əyər oturmasaydın, nağarasıydın?

Şəkili sakitcə cavab verir:

– Ə heç nə... ayax üstə gediciydim da.

***

Ömründə rus dilində bir söz bilməyən bir şəkili sanatoriyaya gəlir. Bir ay dincəldikdən sonra evə qayıdır. Dostu soruşur:

– Ə di görax yimağa nə veritdilər ki, həblə kökəlmisən ?

– Əə quş yimaxdan bezdox.

– Nə quşu ə?

– Hə biləm əşi, boşqabı qabağıma qoyub diyirdilər: “– Kuşi”.

***

Bir gün göynüklü Moskvaya nümayəndə heyəti tərkibində gedirmiş. Çörəyi yeyəndən sonra o biri adamlar yatırlar. Birdən tappılıya ayılıb görürlər ki, Göynüklü sümüyü göyə qaldırıb stola vurur. Soruşurlar:

– Nə olub? Nə edirsən?

– A qada, iliy çıxardıyəm.

***

Göynüklü Moskvaya gedir. Geri qayıdanda qonşularından biri soruşur:

– Qada, habı Məsko, Məsko diyillər, habı Göynükdən də böyükdümü?

***

Yağışlı bir gündə Molla Cuma Şəkinin Biləcik kəndindən keçirmiş. Yer sürüşkən olduğuna görə Molla Cuma bir neçə dəfə yıxılıb, durur. Hava qaraldığına görə məcbur olur ki, bu kənddə qonaq qalıb, səhərdən getsin. Hansı qapını döyürsə, onu qonaq etmirlər. Çarəsizlikdən öz kəndlərinə getməli olur. Biləcikdən çıxıb öz kəndlərinin yoluna düzələndə, təsadüfən bir nəfər öz kəndlisi ilə rastlaşır. Əhvalatı öyrənən kəndlisi deyir:

– Nə əcəb o kənddə qonaq qalmadın?

Molla Cümə cavabında deyir:

“Yolları yaşlı, aşları yavan,

Qonaxdan qorxan, Biləciklilər.” – Onlar qonax saxlayan millət döölü.

***

Günlərin bir günü küləkli havada bir sarvan dəvənin belində qout (buğdanın üyüdülmüş forması) yeyə-yeyə gedirmiş. Amma nə qədər edirsə ağzına heç nə getmir. Hamısını külək aparır. Yoldan ötən bir nəfər ondan soruşur:

– Nə yiyirsən?

Sarvan cavab verir:

– Yel belə əssə, heç nə.

***

Bir şəkili dənini üyütmək üçün dəyirmanə gəlir. Keçəl dəyirmançı isə hiylə ilə dənə qocanın əlindən almaq istəyir. Dənə üyüdüb qurtardıqdan sonra qocaya deyir:

– Gəl kömbə bişirək.

Şəkili razılaşıır. Keçəl xəmiri yoğurur. Xəmir boş olanda un, bərk olanda su istəyir. Axır ki, un qurtarır. Nəhayət, kömbə bişib hazır olanda keçəl deyir:

– Gəl oyun oynayaq. Kim qüvvətli yalan danışsa, kömbə onundur.

Şəkili razılaşıır.

Keçəl başlayır yalan danışmağa:

– Dədəmin bir tövləsi vardı ki, uzunluğu Məğriblə Məşriqin arası boyda olardı.

Növbə Şəkiliyə çatır:

– Mənim dədəmin də bir qılınıcı var idi ki, göydə bulud olan zaman o, bu qılıncla buludu dağıdırdı ki, yağış yağmasın.

Keçəl təəccüblə soruşur:

– Bəs sənin atan bu qılınıcı hara qoyardı?

Şəkili deyir:

– Sənin atanın tövləsinə.

Beləliklə, kömbə Şəkiliyə çatır.

***

Bir qarı altı nəvəsinə altı yumurta bişirir. Nəvələr təəccüblə nənələrindən soruşurlar:

– Bəs sən nə yeyəcəksən?

Nənə cavab verir:

– Nənəniz dərd yesin, kor yesin, ay bala, hərəniz payınızdan parasını versəniz nənəyə bəsdir.

***

Xanın dəvəti ilə toy məclisində iştirak edən Kazım camaatı yaxşıca əyləndirir. Toy qurtardıqdan sonra xan sataşmaq məqsədilə Kazıma bir kağız verib deyir:

– Bunu verərsən darğaya, o da səni taxıl ilə təmin eləyər. Kazım çox razılıq edir. O, yolda kağızı açıb görür ki, orada nə yazılsa yaxşıdır: “Kazıma altı at yükü qar verərsən”. O vaxt da qışın oğlan çağı idi. Hər yer qar ilə örtülmüşdü. Kazım belə qərara gəlir ki, kağızı yaya saxlasın.

Vaxt-vədə çatanda gedir darğanın yanına. Darğa kağızı oxuyub deyir:

– Mən yayın bu istisində qarı haradan tapım?

Darğa çox fikirləşir. Ancaq xanın qəzəbindən qorxub deyir:

– Ay Kazım, gəl sənə altı at yükü taxıl verim. Sən də xana de ki, darğadan qarı aldım.

Kazım için-için şadlanır və razılığını bildirir. Xan sonradan bu əhvalatı eşidib doyunca gülür və Kazıma kələk gəlməyin mümkün olmadığına inanır.

***

Bir ağsaqqal kişinin gəlini olur. Onlar birlikdə tərəzidə yarma çəkməli olurlar. Tərəziyə yarmanı töküb deyir:

– Gəlin, ordan kilo daşını ver.

Gəlin deyir:

– Odur pişik, çəkmişəm, elə bir kilodur. Ağsaqqal kişi məcbur olub pişiyi tərəzinin gözüne qoyur.

Ağsaqqal kişi deyir:

– Ay gəlin, givrənkə lazım oldu.

Gəlin deyir:

– Pişiyin quyuğunu düyünlə, elə givrənkədir də.

Ağsaqqal kişi də məcbur olub pişiyin quyuğunu düyünləyib qoyur tərəzinin gözünə. Qapı açıq olduğu üçün ağsaqqal kişi gəlinə deyir:

– Dur qapını ört.

Gəlin deyir:

– Hər işi səhərdən mən görmüşəm, qapını da sən ört.

***

Keçmiş zamanlarda bir kişi var imiş. Bu kişi suçu imiş. Günlərin bir günü öz əkin sahəsini suvarırmış. Suyu sahəyə buraxıb kolun dibində oturur və köynəyini çıxarıb bitdənirmiş. Bu vaxt əlini başına aparıb deyir:

– Ay baş, sənə heç vaxt qapaz vurdurtmayacağam.

Onu kənarda kolluqda kimsə pusurmuş. Öz-özünə deyir:

– Eybi yox, gör sənin başına qapaz vururam, yoxsa yox?

Kişi yuxarı gedib suyu qaratıkan kolluğuna çevirir. Suçu görür ki, su kəsilib. Odur ki, suyun başına gedir. Görür ki, bir kişi suyu qaratıkan kolluğuna çevirib. Deyir:

– Ay qardaş, suyu niyə kəsmisən?

Kişi cavab verir:

– Qaratıkan kolluğunu suluyuram (suvarıram).

Suçu deyir:

– Ay qardaş, onda işivi qurtaran kimi suyu çevirərsən. Əgər çevirə bilməsən, məni haylayarsan, gəlib suyu çevirərəm. Onda kişi suçuya deyir:

– Doğurdan da, sənin başın qapaz vurulmalı baş döyül. İşivi gör. Nə qədər suluyursan, sula.

***

Oğlu atasından xahiş edir:

– Ata, mənə bir məşın al da.

– Atası deyir:

– Bir yox, oğul, ikisini.

– Niyə iki, ata?

– Ona görə ki, birini sən sürüb gedəcəksən, biri ilə də mən səni axtarmağa çıxacağam.

***

Qarajda sürücülər şikayətlənirlər ki, maaş azdır, çıxıb gedəcəklər qazanmağa.

Hərə bir yerin adını çəkir. Birisi də deyir ki, atamdan mənə bir saz qalıb, bir-iki dastan qoşub aşığığa gedəcəyəm Dağıstana.

O birisi deyir:

– Dağıstana niyə? Bizim uşaq baxçasında sənin kimi nağılçıya ehtiyac var.

***

Şəki ət kombinatına davar aparanda yolda iki davar ölür. Mal sahibinə ürək-dirək verəndə deyir:

Heç qəm eləmirəm, o da lazım olacaq, başını deşib kassa düzəldəcəyəm.

***

Bir arvadın oğlunu iki il sinifdə saxlayırlar. Üçüncü il də sinifdə saxlayacağını gören ana deyir:

– Direktor, mənim oğlum pensiyaya da məktəbdənmi çıxacaq?

***

Kəntdə on iki il kolxoz sədri işləyən adamı işdən çıxarırlar. Bəziləri bundan narazılıq edəndə həzircavab bir arvad deyir:

– Ay bala, bir xörəyi bir neçə dəfə yeyəndə istəmirsən, qoy çıxarsınlar.

***

Bir gün iki dəli meşəylə yol gedirmişlər. Onlar susayırlar. Dəlinin biri su içməyə gedir. O biri dəli deyir:

– Mənim də yerimə su iç.

Qayıdıb gələndə soruşur:

– Mənim yerimə də içdin?

Dəli deyir:

– Öz yerimə bulaqdan, sənin yerinə çirkli gölməçədən içdim.

***

Belə nəql edirlər ki, bir kişinin ağzı yara səpir. Kişi nə qədər çalışır, yara sağalmır. Elə loğman qalmır ki, yanına getməsin, elə türkcəyə olmur ki, eləməsin. Əlacı kəsilmiş kişi fəlcəyə üz tutur. Fəlcə deyir:

– Bu gecə yatarsan, gecəyarısı bir məleykə gəlib sənin ağzını yalayacaq, onda yara sağalacaq.

Kişi deyilənlərə əməl edir, yatır. Bu ara bir ağ it gəlib yaxından keçir. Kişini görüb ona yaxın gəlir, dilini çıxarıb onun üz-gözünü yalamağa başlayır. Kişi onu məleykə hesab edib deyir:

– Yala, məleykə, yala.

***

Günlərin bir günü şəkili avtobusa minir. Çiyində meşək, meşəyə içində 8 yaşlı oğlan olur. Oğlanı meşəyə içində salır ki, gediş pulu az olsun. Düşdüyü zaman sürücüdən soruşur ki, yol pulunu nə qədər verməlidir? Sürücü deyir:

– 30 qəpik yükə, 20 qəpik özünüə.

Bu zaman kişi meşoku çiyindən endirib açır və qışqırır:

– Ay uşaq, çıx görüm, sən məndən qiymətli sənmiş.

***

Molla Nəsrəddinin oğlu atasının sözünə baxmır, atası hirsələnib onu döymək istəyir. Uşaq qorxusundan qaçıb yaxınlıqdakı məscidə girir. Molla Nəsrəddin məscidin qapısından içəri keçmədən oğluna deyir:

– Çıx bayıra, sənə deyirəm, çıx bayıra. Mən bu yaşa çatmışam, məscidin nə olduğunu bilməmişəm. İndi bu qoca vaxtımda günaha batırıb məni məscidə salma.

***

Arvadından ayrılan Göynüklüdən soruşurlar:

– Ay qada, hər şeyi özün götürürsən, bəs arvada heç nə qalmasın?

– Nə diyisuz, bəs uşaxlar?!

***

Birinin oğlu olur. Muştuluğa gəlib deyirlər:

– Muşdulux ver, oğlun olutdu.

– Minnət Allaha, sizə nə?

***

Rəsm müəllimi uşaqlara quş şəkli çəkməyi tapşırır. Hamı çəkir, amma bir uşaq çəkə bilmir. Dərsin sonunda müəllim işləri yoxlayır. Çəkməyən uşaqdan soruşur:

– Bəs sən niyə çəkməmişən?

O cavab verir:

– Vallah, çəkmişdim, uçdu, getdi.

***

Birisi Allaha yalvarır:

– Ay Allah, nolar, maa fil balası qədər pul göndər.

Yoldan keçən bir nəfər soruşur:

– Qardaş, fili neynirsən?

– Fili heç nə, sadəcə olaraq pul isdiyirəm.

***

Göynüklü qonax gedir. Süfrəyə bal gəlir və göynüklü basıb yeyir. Bal qurtarandan sonra kasanı da yalır. Ev sahibi deyir:

– A qada, bal səni yandırır.

Molla cavab verir:

– Qoy mən doyuncax yiyim, kimi yandırardı Allah özü biliy.

***

Birisi təzə aldığı arvadın aqlını yoxlamaq istəyir və soruşur:

– Tutaq ki, bir adam yatırdı, səsi də çıxmır, xorultusu da yoxdu. Nədən bilərsən ho ölüdü, yoxsa diridi?

– Özünən soruşaram. – deyə arvad cavab verir.

***

Bir gün molladan soruşurlar:

– Molla, canazanın qabağında getmax savabdı, yoxsa dalda?

Molla cavab verir:

– İcində getmiyin, dalda, qabaxda fərqi yoxdu.

***

Göynük kişiləri cimgədə oturub ordan-burdan söhbət edirdilər. Kişilərdən biri savadlı idi. Bunu pərt etmək üçün soruşurlar:

– Göydə nə qədər ulduz var?

– Yetmiş milyon.

– Nədən biliysən?

– Saymışam, inanmiysən, sən də say.

***

Şəkilidən soruşurlar:

– Dünyanın mərkəzi haradı?

Şəkili dayandığı yerə ayağını vurub deyir:

– Habıra.

– Hardan bildin?

– Mən ölçmüşəm, inanmırsan, get sən də ölç.

***

Şəkilidən soruşurlar:

– Deyə bilərsənmi, bu gün ayın neçəsidir?

– Nə bilim, ay alveri etməmişəm.

***

Şəkiliyə deyirlər:

– Bir qazan dolma apardılar.

– Maa nə?!

– Diyəsən, sizə apardılar.

– Saa nə?!

***

Şəkili kənddə yaşayan bacısına neçə dəfə zəng edir, amma hər dəfə telefon məşğul göstərir. Axırda hirsələnir, bacısına teleqram göndərir:

– Dəsdəyi yerinə qoy, hərzəçənə!

***

Bir kişi evdə qoyun quyruğunu saxlayır, hər yeməkdən sonra o quyruqla bıqını, dodaqlarını yağlayır və deyirmiş ki, yağlı aş yemişəm. Bunu evin uşaqları da görürlərmiş. Bir gün quyruğu pişik tapır və başlayır yeməyə. Oğlan qışqırır:

– Ata, quyuğunu pişik yedi...

***

Şəkili arxdan tullananda suya düşür. Kənardan onu görənlər gülürlər:

– Boynuna al, artıq qocalmısan?

– Mən boynuma almasam da, qocalıq özü boynuma minib.

***

Avtobusun təzə çıxan vaxtı imiş. Kəndlərdə də avtobus təzə-təzə işləyirdi. Kəndli qadınlardan birinin tələsik gedəsi yeri var imiş. O, avtobusu gözləməyib yoluna davam edir. Bir qədər gedəndən sonra avtobus onun yanında dayanır:

– Ay bacı, gəl min.

Qadın cavab verir:

– Yox, ay bala, sən get, mən tələsirəm.

***

Bir gün şəkili çoban məscidin yanından keçərkən, molla minarədə əzan verirmiş. Çoban yanındakından soruşur:

– Bu nə oxuyur?

– Əzan verir.

– Onun oxumağının bu qoyunlara ziyanı var?

– Yox, heç bir ziyanı yoxdur.

– Onda nə qədər kefi isdiyir oxusun.

***

İki şəkili qonşudan biri çox acgöz və tamahkar idi. O, hər il həyəət çəpərini qonşunun həyətinə sarı çəkə-çəkə torpağını artırırdı. Abırlı qonşu bunu görüb dilə gəlir:

– Ay qonşu, qadan alım, mənim həyəət sahəm ildən-ilə daralır?

Qonşu cavab verir:

– Torpaqdı da, gah kökəlik, gah da arıqlıyır.

Qonşu dinmir və qərara alır ki, qonşunun payını versin. Səhəri günü abırlı qonşu xahiş edir ki, qonşu böyük qazanını ona versin, məclisi olacaq. Səhəri gün qonşusuna böyük qazan əvəzinə kiçik qazanı geri verir. Tamahkar qonşu hirsələnir:

– Bu nədi? Mənim qazanım böyükdü, get iri qazanı gətir!

Abırlı qonşu halını pozmadan deyir:

– Qonşu, həmin qazandı, sadəcə bir az arıqlayıb.

– Heç qazan da arıqlayar? Yoxsa aqlın çaşıb?

– Yox, aqlım-zadım çaşmayıb. Necə ola bilər ki, torpaq arıqlayar, qazan yox?!

***

Keçmişdə Şəkinin İnçə kəndində çox kifir bir kişi yaşayırdı. Ömründə güzgünün nə olduğunu bilmirdi. Bunu bilən dostları zarafat etmək qərarına gəlirlər və onu qonaq çağırırlar.

Qonaq qapını açan kimi girəcəkdəki divardan asılmış güzgü ilə üz-üzə gəlir və heyrətlə baxıb deyir:

– Baho!.. Habına baxanda, gənə maa şükür. Dünyada mənnən də eybəcəri varmış ki!..

***

Kasıb bir kişinin oğlunu evləndirmək üçün pulu olmur. Bir gün kişi arvad ilə məsləhətləşir ki, eşşəklərini satıb oğlanı evləndirsinlər. Yataqda olan oğlan, bu məsləhəti eşidir və sevinir. Bu məsləhətləşmədən sonra nə vaxt ailə bir yerə yığılıb söhbət edərsə oğlan dillənirdi:

– Ay ana, eşşəkdən danışın.

***

Şəkili satıcılardan biri bazar günü meşənin kənarında, ağaclı bir yerdə “yarmarka” açır. Yaşlı bir qadın soruşur:

– A bala, hayındı mən nədən bilim ki, habının qiyməti neçiyədi? Niyə üstündə qiymət kağızı yoxdu?

Satıcı kefini pozmadan cavab verir:

–A xala, Allah fəryadaa çatsın, hayındı meşənin içində nə qiymət axtarırsan? Neçiyə disəm hodu da!

***

Şəkili dostunun evinə qonaq gəlir. Ev sahibi bişirdiyi yalançı dolmanı süfrəyə qoyur. Qonaq qaşığı götürüb, dolmanı iki yerə bölür, görür ki, içində düyü və göyertidən başqa bir şey yoxdu. Ev sahibi deyir:

– A qada, havayı yerə dolmaları eşələmə, sən onların içinnən axtardığın şeyi tapa bilmiyciysən. Allaha şükür elə, nə verillər ye.

***

Şəkiddə Əhməd adında bir kişi yaşayırdı. Çay içməyi çox sevirdi. Hər oturanda bir samavar çayının axırına çıxırdı. Bir dəfə samavarın suyu tez bitir və Əhməd deyir:

– Sən də vəfasızsan bu dünya kimi,
Görünmə gözümə bir rəya kimi.

***

Bir gün xalaoğlanları olan iki ləzgi öz qoyunlarını yaylaqda böyük bir palıd ağacının altına gətirirlər. Özləri də sərinə oturub söhbət edirlər.

Onlardan biri o birinə:

– Xalauğlu, indi burda gülün dalından bir ayı çıxıb sənə üstünə gəlsə sən nə idərdin una?

O biri xalaoğlu:

– Ay xala uğlu, quşalülənin gülləsinin ikisini də onun ürəyindən vurucax.

– Xala uğlu, bəs birdən sənın quşa lülə olmasaydı, unda nə idərdin?

– Xala uğlu, quşa lülə olmasaydı, unda mən bu xəncəri onun sinəsinə suxucax.

– Xala uğlu, xəncər də ulmasaydı, bəs sən unda nə idərdi?

– Xala uğlu, xəncər də ulmasaydı unda mən bu pencəyi əlimlə u ayının buğazına suxub unu buğucax.

– Xala uğlu, birdən sənın pencəyin də ulmasaydı, unda sən nə idərdi?

İkinci xalauglu birdən-birə ciddi görkəm alıb, gözlərini xalası oğlunun düz gözlərinin içinə zilləyib, bərkdən səlis ləzgi ləhcəsi ilə qışqırdı:

– Sən məni xalası uqlusan, yoxsa ayının?

***

İki şəkili dost yolüstü ayaqqabı mağazasına girirlər. Rəndərə düzül-müş müxtəlif biçimli, müxtəlif ölçülü ayaqqabılara baxa-baxa biri o birinə deyir:

– Ə, sənnən bu neçə ildə tonnarnan əppəy kəsmişəm, bir pud duz yimişəm, amma hindiyə kimi əyağə razmerini bimirəm. Neçə giyirsən?

– Əyər hədiyyə almaq istəyirsənsə, 38-dən 44-ə qədər hamısına ayağım girir.

***

Avtobusdan düşən sənişinlərdən biri, qarşısına çıxan bir şəkildən soruşur:

– Bağışlayın, saatınız neçədir?

– Şəki vaxtiynən 3-dən 15 dəyqə o tərəfə hoppanıfıdı.

***

Oğlanlarını evləndirəndən sonra qaynana və qaynata baxırlar ki, gəlin tənbəllik edir. Evə düşən gündən əlini isti sudan soyuq suya vurmur. Dolunu yeyib, boşa bir təpik ilişdirir. Oğlanın valideynləri yüz ölçüb bir biçəndən sonra kişi deyir:

– Gör-götür dünyasıdı, ay arvad. Mən süpürgəni götürüb, eşiyi süpürücəm, sən də onu zornan mənim əlimdən almağa çalış. Gəlin yəqin ki, bunu görüb qıryətə gəlmiş, süpürgəni əlimizdən alıb, özü eşiyi süpürüç.

Gəlin görür ki, kişi eşiyi süpürür, arvad isə zorla süpürgəni ondan almaq istəyir. Yerindən dillənir:

– Nə dərthadart salmışoz? Bir gün biroz süpürün, bir gün də o birooz.

***

Şəki-Bakı avtobusunda arxada oturan qoca bir qarı aramsız öskürür, hamını narahat edirdi. Sürücü bir neçə dəfə arxaya çevrilib, qarıya tərs-tərs

baxırsa da, xeyri olmur. Arvadın öskürəyi kəsilmir. Sürücü sürəti azaldaraq deyir:

– Ay nənə, görürəm vəziyyətin ağırdı, amma özo Bakiyə kimi saxla, birdən ölüb-eliyərsən ha! Bil ki, mən sağ adamı on manata aparıram, amma ölünü yüz manata.

Qarı bunu eşidəndə öskürəyini qırtıdan kəsdi.

***

Bir şəkili qərara gəlir ki, oğluna elə gəlin gətirsin ki, o, “hayındı” sözünü deyə bilməsin və bu məqsədlə oğlunu rus qızı ilə evləndirir. Yeni ailə qurmuş gənclər daimi yaşamaq üçün Moskvaya gedirlər. Bir müddət sonra oğlanın atası onlara qonaq gedir. O, qapını döyərkən rus gəlini soruşur:

– Hayındı, kto tam?

Şəkili öz-özünə deyir:

– Saa eşq olsun, Şəki dili!

***

– Ə diyillər, Bakiyə getmişdin. Təzə nə xəbər gətirmisən?

– Dillərini dəyişitdilər. Qavaxlar parça tükənnərinin üstündə yazardılar “Parça dükanı”, hindi yazılar “Parça tkani”, bunnan sonra biz də həbilə diməliyoq?!

***

Bir gün dostlardan biri Tahiri evlərinə qonaq aparır. Dostu da görməmiş kimi televizorun pultundan ikiəlli yapışib başlayır onu dala-qabağa fırlatmağa. Acından sino gedən Tahir dözə bilməyib axır ki dillənir:

– A qaqaş, öyrətmək olmasın o pultu ciyaa tərəf tuşla ki, yimağımızı bir az tez gətirsin.

***

Bir dəfə Tahiri əli-ayağı çirkli-paslı, üst-başı tozlu-torpaqlı görən qonşuları təəccüblə ondan soruşurlar:

– A qonşu, bu nə sir-sifətdir belə? Hardan gəlirsən bu fasonda?

Tahir cavab verir:

– Qavırsannıxdan. Qaynanamı basdırımaxdan.

Qonşuları:

– Bəyəm adamı basdıranda belə sir-sifət alırlar?

Tahir zarafatından qalмайıb cavab verir:

– Ə, adam kimi basdırmağa qoyurdu ki...

***

Dəhnəli Əhmədali kənddən Şəkiyə gələrkən pulunu vermədən avtobusdan düşür. Bu vaxt avtobusun sürücüsü dözməyərək dillənir:

– Ay kişi, bu ehsan deyil ey. Avtobusa minmişən pulu ver də.

Əhmədali geri qayıdıb, sürücüyə beş manat pul verir. Sürücü pulun qalığını qaytararkən, Əhmədali başını dik tutub, qoy qalsın, – deyir. Buna mat qalan sürücü pulun qalığının götürülməməsinin səbəbini soruşduqda Əhmədali cavab verir:

– Hələ maa kənddə kişi diyən olmamışdı.

***

Şekidə qənd problemi olur. Camaata ancaq həftədə 1 dənə qənd düşür. Hər ailəyə 1 ədəd qənd paylayırlar. Camaat bilmir ki, nə etsinlər. Gedirlər Hacı dayının yanına. Problemi danışirlər. Hacı dayı bir az fikirləşir sonra deyir: – Siz belə edin. Evdə çay içəndə ailənin hamısı 1 stol başına keçsin. Yuxarıda qəndi ip bağlayıb aşağı sallayın. Hamı qəndə baxıb çay içsin.

***

Bir gün üzməyi bilməyən biri xamlıq edir üzür düz dənizin ortasına. Başlayır batmaya. Qışqırır:

– Kömək edin, spasayte... beləcə bildiyi bütün dillərdə qışqırır.

Sahildə oturan şəkili qışqırır:

– Ə dörd dil öyrəncə bir dənə üzmək öyrənərdin.

***

Bir bəstəboy şəkili əsgərliyi qurtarır. Anasına məktub yazıb deyir ki gözləyin bəs gəlirəm. Bir nemka da almışam. Anası cavab verirki, səə şumal boyuna qurban evə əliboş gəlmə, bax yarayanı olsa birini də dədaaa al.

***

Evinin böyüklüyü ilə öyünən bir Göynüklü deyir ki, arvadımla ayrı-ayrı otaqda qalırıq. Dostu deyir:

– Aaa elə də şey olar? Birdən arvad sənə lazım oldu?

– Fışdılıx çalıyam o da gəliyi.

– Birdən arvad səni istədi?

– Onda da arvad qapını açıb deyir: “hayındı fışdılıx çalan sənsənmi?”

***

Bir Şəkili bərk yorulduğu üçün yer tapıb yatmaq fikrinə düşür. Görür ki, növbətçinin qonşuluğundakı otaq boşdur. Keçib divanda uzanır. Rahat olsun deyə, ayaqlarını dik qaldırır divara söykəyir və beləcə də yuxuya gedir.

Bir azdan kimsə otağa girib onu həmin vəziyyətdə xor-xor yatan görür. Cəld oyadıb deyir:

–A kişi, sən nə edirsən?

Özü də bu vəziyyətdə yatışa nə ad vermək olar?

Şəkili yarıyuxulu halda cavab verir:

– Badımcanı...

***

Keçmişdə bir şəkili Ərəsəyə gedir. Bazara girir ki, toyuqdan, xoruzdan alsın. Görür ki, təkcə yumurta satanlar var. Soruşmaq istəyir toyuq, xoruz olacaqmı? Amma rusca toyuğa, xoruza nə deyildiyini yadına sala bilmir. Yumurta satan bir arvadın yanında dayanıb deyir:

– Qde “qaq qidi qaq qah” qde “ku kuli ku”.

***

Şəkilidən soruşurlar:

– Sarımsağa rusca nə deyirlər?

O bilməsə də özünü qanmaz yerinə qoymur, vəziyyətdən çıxır:

– Ha indi sən o qədər savadsızsan ki, bunu da bilmirsən? Uruslar sarımsağa “sestra luka” deyirlər.

***

Lütfəli Abdullayev maşınla Şəkiyə gedirmiş. Bir kəndin kənarından keçəndə görür ki, bir oğlan eşşəyin üstündə gedir. Lütfəli oğlana yaxınlaşıb soruşur:

– Oğlan, siz bu kənddənsooz?

Oğlan:

– Mən bu kənddənəm, eşşək Şəkidən.

Lütfəli:

– Artıq benzinin varmı?

Oğlan eşşəyin quyruğunu qaldıraraq deyir:

– Nolu göstərir.

***

Konsertdə öz fəaliyyət dərnəklərinin çıxışı davam edirdi.

Bu dəfə səhnədə başqa bir aparıcı görünür. O deyir:

– Hayındı sazəndələr dəstəsi çalıcihdi “Arazbarı”. Tarda dıncıldadır Ələddin, kamançada cüyüllədir Sədrəddin, nağarada gumbuldadır Şücaəddin.

***

Şəki qışlağında dəllək Aba adlı bir nəfər, Cəfərabad bazarında, Dəhnəlidən bir eşşək alır. Eşşək alandan bir-iki gün sonra, qapı döyülür, bunlara qonaq gəlir.

Aba kişi:

– Mən sizi tanıya bilmədim.

Qonaq:

– Mən sənə eşşək satanın dayısı oğluyam.

Beləliklə, iki gündən bir qonaq gəlir. Biri deyir dayısı oğluyam, biri xalası oğluyam, biri qonşusuyam. Bir sözlə, Aba kişinin evi qonaqsız olmur. Bir gün Aba kişi eşşəyi aparıb, dəhnəlinin qapısını qoyur ki, eşşəyini qaytarıram.

Dəhnəli deyir:

– Eşşəyin nə eybi var ki, qaytarırsan? Axı eşşək pis eşşək döyül.

Aba kişi:

– Sənin eşşəyoo qohum-qardaşı çoxdur. Mən heylə eşşək istəmirəm.

***

Çayçı bir nəfər müştərisinə heç cürə çay bəyəndirə bilmirdi. Neçə cürə əla növ çay dəmləyir, çayın nə qədər yaxşı dəm almasına diqqət edirdisə də yenə bu müştəri çaya bir ayıb tapır, çayı bəyənmirdi.

Bir gün çayçı səhər tezdən gəlib samavarları qaynadır, bir çaynik çay dəmləyir və müştəri gözləyir. Onda xəbər verirlər ki, orucluğun biridir. Keçmişdə orucluq ayında çayçılar, yeməxanalar, orucluq qurtarana qədər bağlı olardı. Çayçı smavarları, manqalları keçirib, dükanı bağlayır və bir ay dükanı açmır. Orucluq qurtarandan sonra çayçı dükanı açır.

Bir gün yenə həmin müştəri çayxanaya gəlir.

Çayçı öz-özünə deyir:

– Yenə gəldi, mən buna necə çay verim ki, o bəyənsin?! Əşi, özümü öldürməyə dəyməz, onsuz da bir qulp qoyacaq.

Beləliklə, orucluğun birinci günü dəmlədiyi çayı süzüb müştərinin qarşısına qoyur. Kişi çayı içir və tərifləyir.

– Bəh-bəh! Çox dadlı çaydı, heç gör buna söz diyərəm.

Çayçı müştəriyə deyir:

– Mən hələ indi sən bəyənen çayı öyrənmişəm. Demə sən bəyənen çayı azı bir ay dəmə qoymaq lazımmış.

***

Dəvə, qoyun və uzunqulaq yol yoldaşı olurlar. Onlar bir müddət birlikdə yol gedirlər, amma yolda yeməyə bir şey tapmırlar. Acından güclə yeriyirlər. Bir müddət də getdikdən sonra bunlar yerdə bir dəstə ot görürlər. Fikirləşirlər ki, əgər otu hər üçü də yesə, yenə üçü də ac qalacaq. Odur ki, onlar belə bir şərt qoyurlar ki, gəlin hər üçümüz yaşımızı söyləyək, hansımızın yaşı çox olsa otu o yesin. Birinci qoyun dillənir:

– Mən İsmayıl qurbanına gələn qoçun böyük qardaşıyam.

Uzunqulaq da özü üçün elə bir yaş söyləyir ki, bu qoyundan da yaşlı olur. “Sizin sözlünüzlə dəvə uşaq imiş”, – deyib, dəvə otu götürüb bir ağacın haçasına qoyur və özü də yeməyə başlayır.

***

Bir nəfər içərisi şüşə ilə dolu ağır yükü hambalın belinə yükləyir və verəcəyi zəhmət haqqı əvəzinə üç faydalı məsləhət təklif edir. Hambal ağır yükü əziyyətlə kişinin dediği yerə çatdırır. Bir neçə pilləkən qalxdıqdan sonra mal sahibi ona deyir:

– Birinci məsləhətim budur: əgər desələr ki, nisyə nağdından yaxşıdır, eşit, inanma.

Bir neçə pilləkəni qalxır, sonra yenə deyir:

– Desələr, şorba aşdan yaxşıdır, inanma.

Hambal bu kişinin onu aldatdığını hiss edir və yeşiyi pilləkənin başından həyəətə tullayır və deyir:

– Desələr, bu yeşikdən bir şüşə sağ qalıb, inanma.

***

Şəmil kişi xəstəxanaya düşür, kor bağırsağını kəsirlər. Xəstəxanadan qayıdandan sonra arvadı görür ki, tərslik edir, dediyindən dönmür, deyir:

– A kişi, xəstələndin də, tərsliyindən əl çəkmədin.

Şəmil kişi deyir:

– Ay arvad, xəstəxanada mənim xasiyyətimi kəsməyiblər, bağırsağımı kəsiblər.

***

Birisi bir torba kişmiş alıb saxlayır, gündə iki-üç dənəsini yeyirmiş. Bir gün görür ki, kişmiş torbası yerində yoxdur. Başlayır deyilməyə, arvadından soruşur, o da xəbərsiz olduğunu deyir. Kişi başlayır deyilməyə, arvadı dözmür deyir:

– Nə olub, ay kişi, niyə deyirsiniz, bikaftən?

– Nə olacaq kişmiş torbası yoxdu yerində.

– İtsin də, bir torba kişmişdi də yenə alarsan.

Kişi deyir:

– İtməyinə yanıram ey, mən gündə dənə-dənə yediyim kişmiş o xışma ilə yeyəcək (yəni ovucla yeyəcək), ona yanıram.

***

Bir ləzgi qonaq gəlibmiş. Ev sahibi sürfüllü bişitdirir. Ortaya bol qaxacla sürfüllü gəlir. Qonaq başlayır sürfüllünü yox, basılıb əti yeməyə. Ev sahibi deyir:

– Qonaq, niyə sürfüllü yemirsən?

Qonaq cavab verir:

– Ət də pis deyil.

***

Bir kişi qonaq gələndə süfrəyə bütöv – kəsilməmiş pendir qoyurmuş. Qonaq da onu kəsib yeməyə çəkinirmiş. Beləliklə, pendir süfrədən kəsilməmiş, yeyilməmiş geri qayıdırmış. Evdə uşaqlar da bunu görürlərmiş. Bir gün qonaq pendiri kəsir. Nəvə qışqırır:

– Baba, pendiri kəsdilər...

***

Şəkili molladan soruşurlar:

– Biz cənnətin nə olduğunu bilirik, orda hurilər, pərilər olur. Bəs cəhənnəmdə nə olur?

Molla deyir:

– Cəhənnəm də məscid kimi bir şeydi. Yığılıb, ağlayırıq ki, niyə bura gəlmişik.

***

Hacı dayıdan soruşurlar:

– Uşaqlarını işə necə öyrədirsən.

O deyir:

– Çağalığından qulağına pulu yaxınlaşdırıb şıqqıldadıram. Əyər uşaq başını pul tərəfə çöürsə, dimax onnan yaxşı qazanan çıxasındı, yox əyər başını tərپətməsə, heş nə.

***

Bir nəfər qəzet köşkündə satıcı işləyən Hacı dayı ilə zarafat etmək istəyir:

– Hacı dayı, “Şəki fəhləsi” qəzetinin sabahkı nömrəsi var?

Hacı dayı cavab verir.

– Ağro mən alım, “Şəki fəhləsi” qəzetinin sabahkı nömrəsini dünən mən satmışam!

***

Hacı dayının arvadı güzgü haqqında eşitmişdi, amma görməmişdi. Ərinin bir neçə dəfə güzgüyə baxıb sonra da gizlətdiyini görən arvad ehmalca güzgünü götürüb baxır və təəccüblə öz-özünə deyir:

– Batt haaa, başı batmış! Mən də elə bilirdim ki, kişi özünə baxır, güzgüdə arvad var imiş.

***

– Niyə indiyəcən deməmisən ki, maşınını oğurlayıblar?

– Gözliyirdim ki, oğrular onu rəngləsinlər.

***

İki nəfər qatarda gedirlər. Biri yuxarı kravatda uzanıb, ayağını aşağıya sallayır. O birisinə ayaq qoxusu gəlir və deyir:

– Ə heç naskilərini dəyişirsən?

Yuxarıda yatan isə belə cavab verir:

– Dəyişərəm, ancax bir şüşə arağa.

***

Üç şəkili qatarda yol gedirlər. Biri çarpayının yuxarı hissəsində uzanıb kitab oxuyur, ikisi isə aşağıda söhbət edirlər. Yol gedə-gedə aşağıda söhbət edəndən biri dillənir:

– A Məmməd.

– Ay can.

– Bizim şəkili niyə kitab oxuyur?

– A gözoo yiyim, oxuyur oxusunda, kitabdı da oxuyur.

Yenə bunlar yol gedirlər:

Biri o birinə deyir:

– A Məmməd.

– Ay can.

– Bizim şəkili niyə kitab oxuyur?

– A canım saa qurban, oxuyur oxusunda.

– Bilirsən niyə diyirəm? Keçən il mən kitabxanadan “İki tüfəng” adlı kitab almışdım. Nur topu kimi iki oğlum oldu.

– Ə bilirsən? Mən də 5 il bundan qabax “Tri müşkityor” adlı kitab almışdım, Ə mən də 3 dənə oğlum oldu. Söhbətin bu yerində yuxarıdakı şəkili aşib düşür. Onu ayıldıb, yıxılmağının səbəbini soruşanda o, deyir:

– Ə Allah sizin öyozu yıxmasın. Mən də səhərdən “Əlibaba və 40 quldur” kitabını oxuyuram.

***

Atası balaca Əhmədə hirslənib:

– Əgər yimağ o yiməsən, gedip polisə diycəm.

Axşam Əhməd evdən çıxıb polis idarəsinə gəlir və soruşur:

– Atam sizə mənim pis yimağım barədə şikayət edib?

Polis işçisi çaşıb qalır, sora işin nə yerdə olduğunu başa düşüb deyir:

– Edib!

– Dimax belə. Mənə satıb ha! Yaxşı mən də onu satıcam. Əmi, o, padvalda araxçəkən aparat gizlədib.

***

Bir şəkili o birinə deyir:

– Mən saat almıram, onsuz da hamıda saat var, vaxdı deyirlər.

– Bəs gecələr?

– Gecə saatı öyrənmax isdiyəndə pəncərəni açıb zurna çalırım. Bir nəfər mütləq ayılıf qışqıracaq: “Hansı zırrama gecə saat 2-də zurna çalır?”

***

Bir şəkili qadın özünü pis hiss eləyir. Küçədə tanış həkimə rast gəlir və ondan pulsuz resept almaq istəyir.

– Doktor, mən özümü yaman pis hiss edirəm, başım gicəllənir, işdahım da küsüb. Xayış edirəm mənə ayaxüsdü ressept yazasınız.

Həkim:

– Yaxşı, yazaram ancax əvvəlcə soyunun sizi mayinə edir.

***

İki şəkili Bakıya gedirlər. Onlar gəmidə üzürlər. Külək başlayanda biri o birinə deyir:

– Ə, ver kostiyumunu mən geyim.

- Sənin öz kostiyumun var ki.
- Mən üzə bilmirəm, əgər sənin kostiyumunda olsam, gəmi batanda sən məni mütlax qurtaracaxsan.

***

Sevgililərdən biri o birinə deyir:

- Əzizim, isdiyirsən səni qüvvətli mühərriki olan böyük maşında gəzdirim?
- Əlbəttə!
- Onda gedax avtobus dayanacağına.

***

Bir şəkili o birinə deyir:

- Mənə 1 şirvan borc ver:
- Borc dosduğu pozur, bizim dosduğumuzun isə qiyməti yoxdur.
- Düz diyirsən onda 2 şirvan ver.

***

Ərə getmiş şəkili gəlin atası evinə qonaq gəlir. Evə qayıdarkən anasından soruşur:

- Mən burda bir şey unutmamışam ki?
- Anası:
- Bir şey unudmax üçün, bala, bir şey gətirmax lazım idi.

***

Bir şəkili qaynanasına başdaşı qoymaq istəyir. Dəfn bürosundan soruşur:

- Sizdə samballı, ancax ucuz başdaşı var?
- Bir başdaşı var, ancax onun üsdünə ayrı adamın adı yazılıb.
- Eybi yoxdu, yariyər, rəhməddih qaynanam onsuz da savadsız idi.

***

Şəkili məktub yazır: “Əziz dayı, səni vəğzalda qarşılaya bilmədiyimə görə çox-çox üzür istəyirəm. Öz yerimə isə arvadımı göndərirəm. O səni tanısın diyə, sol əlində çəşmə, ya da heç olmasa bi dənə qaz tut”.

***

Sirkdə söhbət:

- Heç cür başa düşə bilmirəm ki, belə arıx, cılız adamlar şirlərin yanına necə girir.
- Onlara baxanda şirlərin nəfsi küsür.

***

Gecə yolda 2 nəfər rastlaşır.

- Bağışlayın, siz yaxınlıqda polis görməmişiz ki?
- Xeyr.

– Onda zəhmət olmasa, üsdozda olan qiymətli şeyləri verin.

***

Hakim dustağa deyir:

– Sən nəyə görə gecə başqa adamın öyünə girmisən?

Dustaq:

– Cənab hakim, keçən dəfə məni tutanda siz didoz ki, sən niyə görə günün günorta vaxdı başqa öyə girmisən? Allah xatirinə, deyin görüm, bəs mən nə vaxt işdəməliyəm?

***

Dustağı hakimin yanına gətirirlər. Hakim soruşur:

– Bu bıçağı tanıyırsınız?

Dustaq deyir:

– Yox tanımıram.

– Diməh atkaz edirsiniz? Aparın onu kameraya.

Bir həftədən sonra hakim yenə də dustağı yanına çağırır deyir:

– Bu bıçağı tanıyırsınız?

– Bəli

– Allaha şükür, siz boynooza almağa başlıyırsınız. İndi deyin görax, bu bıçağı harda görmüyorsunuz?

***

Bir gün dəlillər hamısı bir yerə yığılır. Onlar divarda müxtəlif maşın şəkilləri çəkirlər. Biri kamaz, biri velosiped və s. şəkillər çəkirlər. Sonra biri o birlərinə deyir:

– Hə, gəlin minib gedək.

Ancaq bir dəli kənara çəkilib durur. Fikirləşirlər ki, hə deyəsən bu dəli ağıllanıb. Ondan soruşurlar:

– Sən niyə kənara çəkilib durursan? Nə üçün dostlarınla maşın sürmürsən? O, qayıdıb belə cavab verir:

– Onlar nə qədər istəyirlərsə sürsünlər. Onsuz da maşınların açarları məndədir.

***

Günün birində Molla qonşu kəndlərdən birinə gedirmiş. Yol üstündə olan bostandan bir qarpız alır, kəsib yarisını yeyir, yarisını da yerə atıb öz-özünə deyir:

Qoy görənlər desinlər ki, bu yoldan bəy keçib. Bir az gedəndən sonra təzədən geri qayıdır, qarpızı götürüb deyir:

Qoy desinlər bəyin yanında nökr də var imiş, yarisını da o yeyib. Bir qədər də gedəndən sonra təzədən peşmanlayıb geri qayıdır, qarpızın qabıqlarını da götürüb yeyir ki, qoy desinlər bəyin eşşəyi də var imiş, qabıqları da eşşək yeyib.

***

Günlərin birində molla bir dovşan tutur. Çox fikirləşir ki, görəsən bu nə heyvandır, tapa bilmir. Axırda dovşanı torbaya salıb, ağzını möhkəm-möhkəm bağlayır, götürüb gəlir evə. Arvad soruşur:

– Ay kişi, bu nədir? Molla deyir:

– Arvad bu bir heyvandır. Qulaqları da var. Bax, belə, gözləri, bax belə-belə özü də ki, demə belə heyvan görməmişəm. Bu boyda heç bizim vilayətin heyvanlarına oxşamır. Deyəsən o tərəfdən gəlib. Sən dayan burda, mən gedim adam çağırım, bəlkə tanıyan oldu. Amma torbanın ağzını açma ha. Molla gedəndən sonra arvad nə qədər çalışır özünü saxlaya bilmir. Axırda torbanın ağzını açır ki, görsün bu necə heyvandır. Dovşan sıçrayıb qaçır. Arvad qalır məhətdəl ki, nə eləsin. Elə bu vaxt Mollanın səsi gəlir. Daha bir şey tapa bilmir. Götürüb həmişə eşşəyə arpa verdiyi qutunu salır torbaya. Ağzını da bərk-bərk bağlayır. Molla adamlarla girir içəriyə. Sən demə Molla elə küçəyə çıxanda şəhərin mötəbər adamları da qonaqlıqdan gəlirmişlər. Molla bu əcəyib heyvan haqqında onlara danışır, onlar da çox maraqlanıb, baxmaq üçün Molla ilə gəlirlər. Qərər Molla adamları torbanın ətrafına düzüb deyir:

– Sıx durun yoxsa qaçar. Sonra torbanı götürüb, ağzını açıb başısağa silkələyir. Hamı dörd gözlə gözləyirlər ki, görəsən, torbadan necə hayvan çıxacaq. Bir də arpa qutusu düşür yerə. Molla başa düşür ki, arvad dovşanı qaçır. Daha üzə vurmayıb deyir:

Sizin əziz canınız üçün bunu on dəfə arpa ilə dolduranda düz bir put eləyir. Ha oyan, ha buyan.

***

Bir gün Molla evdə oturmuşdu. Bir də gördü qonşunun oğlu qaça-qaça gəlir. Oğlan gəlib, Mollanın yanına çatır və deyir:

– Molla əmi, Molla əmi, sənin oğlun damdan yıxılıb ağılı qaçıb. Molla inanmır. Uşaq yenə deyir: Oğlunun ağılı qaçıb. Molla uşağın üzünə baxıb deyir:

– Ay rəhmətliyin balası nə ağılı qaçıb deyirsən?! Onda ağıl olsaydı heç dama çıxardı?

***

Bir gün dostları Mollaya deyir:

– Ay Molla qardaş, sən qışın marozunda səhərə qədər çöldə dayana bilərsən? Molla əvvəl razı olmur. Sonra deyir:

– Bəli bilərəm.

Bir gün Molla səhərə kimi keşik çəkməli olur. O, şaxtalı gecədə səhərə kimi paltarsız durur. Sən demə ki, uzaqda da bir ocaq yanır. Molladan 2-3 km uzaqda. Molla səhəri diri açır. Dostları gəlib görürlər

uzaqda bir ocaq yanır. Deyirlər Molla bu düz deyil. Sən hiylə işlətmisən. Ocaqda isinmisən. Molla nə qədər deyir ki, ay axmaqlar heç uzaqda yanan ocaqla isinmək olar? Dostları buna inanmırlar. Molla ududur. Qonaqlıq verməli olur.

Bir dəfə Molla dostlarını öz evinə dəvət edir. Öz-özünə deyir:

– İndi gör mən onların başına nə oyun gətirərəm. Molla aş bişirmək üçün ocaq qalayıb aş suyu qoyur. Qazanı göydən asır. Dostları gəlib görürlər ki, ocaq yerdə yanır aş qazanını isə Molla evin üstündən asıb. Onlar deyirlər:

– Ay Molla, sən nə edirsən? Heç yerdə ocaq yanmaqla göydə qazan isinər?

Molla deyir:

– Niyə isinmir. Mən necə ki, uzaqda ocaq yanmaqla isinirdim, qazan da deməli isinər. Dostları Mollaya uduzurlar. Onlar yenidən Mollaya qonaqlıq verməli olurlar.

***

Bir gün qonşulardan biri Mollanın yanına gəlir ki, Molla, eşşəyini ver, dəyirmanı bir az buğda aparmaq istəyirəm.

Molla and-aman eləyir ki, canın üçün eşşək evdə deyil. Bizim də bir az buğdamız var idi, uşaq yükləyib aparıb dəyirmanı. Bu dəmdə eşşək tövlədə anqırır. Eşşəyin səsinə eşidən qonşu deyir. Molla, ayıb olsun sənə! Utanmırsan eşşək tövlədə ola-ola mənə yalan deyirsən? Molla hirsələnib deyir:

– Ayıb sənə olsun ki, mən boyda ağsaqqal kişiylə inanmırsan, tövlədəki eşşəyə inanırsan.

***

Bir gün uşaq müəllimdən soruşur:

– Ay müəllim, təzə ay çıxanda köhnə ayı nə edirlər?

– Müəllim uşağa belə cavab verir:

– Xırdalayıb ulduz-mulduz düzəldirlər.

***

Günlərin bir günü dəlilərin müdiri dəliləri başına toplayıb onlarla sorğu-sual edir ki, görsün heç ağillanan dəli varmı. Onlara samovar göstərir. Biri deyir fildi, biri deyir divdi, o biri də deyir samovardır. Müdir deyir deməli bu ağillanıb. Gedim deyim bu dəlini çıxarıb evlərinə göndərsinlər. Müdir qapının ağzına çatan kimi ağıllı dəli deyir: Mən səni aldatmışam. Fildir, xortumu var.

***

Bir gün oğlan evə televizor alır. Ondan soruşurlar ki, bu televizorun adı nədir?

Oğlan deyir:

– Hələ ad-zad qoymamışam. Əgər yaxşı işləsə dədəmin adı qoya-cağam.

***

Xəlifə bir gün Bəhlulu yanına çağırır deyir:

– Ay qardaş, bir atı minif o tərəf-bu tərəfə çapırsan. Hamı da səə dəli bilir. Gəl saa bi dəə vəzifə verim.

Bəhlul deyir:

– Maa elə bidə vəzifə ver ki, öz işimi özüm görüm.

Xəlifə deyir:

– Yaxşı, onda səə bazara darğa qoyuram. Hər gün bazara geyərsən, qanun-qayda yaradarsan ki, kimsə kimisə aldatmasın.

Elə həmin gün Bəhlul gəlir bazara. Görür ki, bir uşaq qəssabdan 3 kq ət istəyir. Qəssab da uşağı aldadıb ətini yarım kilo az verir. Uşaq gedəndən sonra bir it budunu qəssabın qabağınnan götürüb qaçır. Bunu görən Bəhlul gedir evinə, bir həftə bazara çıxmır.

Xəlifə bunu eşidir. Bəhlulu çağırtdırır. Ona deyir:

– Səə bazara göndərdim ki, qanun-qayda yaradasan. Sən niyə geyif öyündə oturmusan?

Bəhlul da bazarda gördüyünü danışır, axırda deyir:

– Orda mənəşiz də qanun-qayda yaradan var. Daa maa ehtiyac yoxdu.

***

Bir gün Bəhlul atı minib gəzirdi. Bir nəfər ona yaxınlaşıb soruşur:

– Səə hərəkətdəraa baxanda adamın gülmağı tutur. Amma səə ağıllı sözlərin və işdərin var. Buları hardan, kimnən öyrənmişən?

Bəhlul cavab verir:

– Ağıllı dəlilərdən öyrənmişəm. Oların elədıxlarını eləməmişəm, eləmədıxlarını eləmişəm.

***

Birisi oğlunu işə düzəltmək üçün dostunun yanına gəlir.

– Oğlulun savadı var?

– Orta məktəb qurtarıb.

– Lap yaxşı. Onu restoranlardan birinə işə düzəldəyəm. Ayda 500 dollar qazanacaq, bədi?

– Yox, yox o hələ uşaqdır, bu qədər onu korlayar.

– Başa düşdüm. Onda onu komission mağazaya düzəldəyəm. Orada 300 dollardan artıq qazana bilməz.

– Bu çoxdur.

– Onda anbara düzəldəyəm. 200 dollar qazana bilər.

– Başqa bir iş olmaz ki, ayda 10 şirvan qazansa bəsidir.

– Bax bu çətin iş oldu. Bunun üçün ona yalnız diplom lazımdır.

***

İki nəfər söhbət edir:

– Mənim yazıq atam bir gilə üzüm udarkən boğulub öldü.

– Əddə... Onda atama maladəs, o idarənin 5000 dollarını uddu, heç də boğulmadı.

***

Biznesmen birindən soruşur:

– Sən qəzetlərdə çap olunan məqalələrə inanırsan?

– Ə haa, o gün qəzetdə elan verdim ki, mağazama qərolçu lazımdır, həmin gecə mağazamı yardılar.

***

İki Şəkili dalaşır, qonşu Əhməd kişi istəyir bunları aralaşdırsın, bacarmır. Əhməd kişi:

– Hayındı qırın bir-biruzu, Allah ləyağuzu versin.

Bu zaman hadisə yerindən keçən bir adam ayaq saxlayır və soruşur:

– Əhməd kişi, hayındı habılara nə olutdu, malları ortax düşüdü?

Əhməd kişi:

– Ay ağzu yeyim nə bilim, unnan soruşuram deyir: həbilə, həbilə, həbilə, həbilə, bunnan soruşuram, buda deyir: həbilə, həbilə, həbilə, həbilə. İndi mən də qalmışam həbilə.

***

Şəkiddə Bəhlul adlı bir bəmözə adam varmış. Dövrünün cavanları Bəhlulu bütün məclislərinə dəvət edərlərmiş. Bir gün yenə Bəhlulu qonaqlığa çağırırlar. Qonaqlıq yağışlı, palçıqlı bir günə təsadüf edir.

Bəhlulun corabları və çustları yırtıq, həm də palçıqın içində idi. Bəhlul qonaq otağına girəndə, corablarını da çıxardıb çustunun içinə qoyur, ayaqlarının palçığını da yuyub sonra qonaq otağına girir. Bəhlulu başa keçirirlər. Cavanlar görür ki, Bəhlulun ayağında corabı yoxdur. Cavanlardan biri:

– Ə Bəhlul, sən ayaqyalın gəlmisən? Bəs sənın corabların hanı?

Bəhlul:

– Bu soyuqda ayaqyalın gəzmək olar? Corablarım təzədir, ayağımı sıxırdı. Çıxardıb çöldə qoymuşam. Evə gedəndə ayağıma giyəcəm.

***

Biri tanışına rast gəlir. Görür ki, o yer belləyir. Kürəyinə nehrə bağlayıb onu çalxalayır, sol əliylə beşikdəki uşağı yüyürəyir. Dostunun bu halını görən adam təəccüblə baxıb, deyir:

– Bu nə hal, bu nə gün-güzəran, a dost?

Cavabında dostu deyir:

– Görmürsən, arvad bütün işləri mənə həvalə edir.

O birisi:

- Əşi, həblə arvadı da adam öyündə saxlayar, boşa getsin.
- Vallah-billah, inan hunu da eləmağa məndə vaxt, macal yoxdu.

***

Bir gün doşan bərk qaçırdı. Qan-tərə batmışdı. Bunu görəən qarğa soruşur:

- A doşan, niyə belə dıbırıxlanıb qaçırsan? Bəkə bir hadisə zad olub.

Doşan cavabında:

- Dəvələri tutuf nalliyirlər.

Qarğa məhəttəl qalır.

- A qağa, sən dəvə delisən ki, həblə qaçırsan?

Dovşan:

- Sən bunnarı tanımırsan. Mən özümü sübut edənə kimi tutuf nalliy-cihlər.

***

Bir kişi olur. Oğlu həmişə elə söz danışır ki, kənardakılar əsəbləşirdilər. Axırda kişi ona danışmağı qadağan edir.

- A bala, habı sözü danışanda, nolar bir bişir çıxart da.

Bir gün bu kişinin qızına elçi gəlir. Kişi oğluna tapşırır ki, bişirməmiş danışmasın. Qızın hərisini verirlər.

Məclisin şirin yerində deyir:

- Dədə, bir söz olar?
- Yox.
- Dədə, allah haqqı bişirmişəm.
- Yaxşı, di görax.
- Diyirəm, yeznəmizin ağzı bizim qara itin ağzına oxşiyir ha.

***

Bir kişini evləndirirlər. O da yaman həlim içən olur. Toyda aş bişir. Yaddan çıxıb bəyə həlim vermirlər. Nəhayət, hamı evinə gedir. Bəyə deyirlər ki, keç gəlinin yanına. Bəy küskün halda:

- Getmiyəm. Həlimi kim içfdi, gəlinin yanına da o getsin.

***

Hamı bilir ki, cəmiyyətimizdə ailələrin gündəlik həyatında ağırlığın çoxu qadınların üzərinə düşür. Bir gün ailələrin birində qıryətə gəlmək istəyən kişi, 8 Mart ərəfəsində arvadına bildirir:

- Arvad sənin üçün robot almışam. İşlərin bundan sonra xeyli rahat olacaq. Tapşırıqlarını robota bildir, o da növbəylə onları yerinə yetirsin.

Arvad olmazın dərəcədə sevinib səhər işə hazırlaşarkən robotun qabağında durub başlayır tapşırıqlarını deməyə:

–Mən gedəndən sonra uşaqları durğuzub geyindirərsən, əl-üzlərini yuyub yedizdirərsən, sonra bağçaya apararsan, qayıdıb süfrəni yığışdırarsan, ərzaq alıb xörək bişirərsən, paltar yuyub sərərsən, onlar quruduqca ütüləyib, yerlərinə yığarsan, ərim işdən gələndən sonra rahatlayarsan, sonra təzədən uşaqların qeydinə qalarsan, bağçadan gətirib yedirərsən. Elə bunları deyib sözünü bitirməmişdi ki, robot parça-parça olub yerə töküldü.

– Axşama yaxın işdən qayıdan kişi arvadı gözləyib soruşur:

– Arvad bu nə hal qaziyyədir, nə baş verib?

– Arvad olanını söyləyib qurtarmamış, kişi hündürdən, əsəbi halda qışqırır:

– Arvad bu robotdur ey, ətdən deyil, dəmirdəndir ey dəmirdən!!!

***

Görülər ki, bir yaşlı kişi ləhləyə-ləhləyə qaçır.

Soruşurlar:

– A kişi noolutdu?

Kişi təngnəfəs:

– Aldığım qıza sübut edirəm ki, hələ qocalmamışam.

***

Məscidin mollasının ora gələn bir qadına gözü düşür. Lakin eşq elan etməyə imkanı olmur. O bir dəfə minbərə çıxıb əzan çəkəndə qadına söz atır:

Bir yaylıq Qızıləhməd alma almışam, Allahın əkbər,

İstəkana kəllə qənd salmışam, Allahın əkbər.

Sənə məxmər döşək salmışam, Allahın əkbər.

Qadın oxun hara atıldığını başa düşür. Gülüb cavab verir:

Tüşü nənəm, nənəm, nənəm

Səni sağan mənəm-mənəm.

Beləliklə, onlar sözləşirlər.

***

Bir oğlan ərzaq mağazasına girib soruşur:

– Dayı, burda kako var?

– Yox.

Oğlan gedib, bir də gəlir:

– Dayı burda kako var?

– Dedim ki, yox!

Gedir, bir də gəlir:

– Ay dayı, burda kako var?

– Sən birdə bura gəlsən mismar götürüb səni yuxarı mismarlıycəm.

Gedir, bir də gəlir:

– Ay dayı, sizdə mismar var?

- Yox!
- Çəkiç var?
- Yox! Ay bala bura ərzaq dükanıdır. Onların burda nə işi?
- Demək yoxdu?
- Yox da!
- Hə! Onda sizdə kako var?

***

Bir kişinin toyuqlarını qonşunun iti yeyir. Bir belə, beş belə. Axırda kişi qonşunu tutub narazılıq edir. Qonşu axıracan dinləyir. Sonra ciddi cavab verir.

– Vallah bizim it dünyasında elə iş tutmaz, çünki boğmağına boğur, bunu danmıram, amma dünyasında yemir.

***

Ata bir dəfə uşağını döyür. Uşaq bir himə bənd imiş kimi başlayır hönkürtü ilə ağlamağa. Bu vaxt qapı döyülür. Ata çalışır ki, uşağı sakitləşdirsin, dil tökür:

- A bala, bəsdir! Əgər! Gələn var, səso kəs!
- Uşaq ağlaya-ağlaya:
- Ay dədə, zəhmət çəkiç vurmusan, heç olmasa, qoy doyunca ağliyəm da.

***

Qohumlar yığışıb nişan gələn qıza gətirilən çəmədanları açıb şeylərə baxırlar. Adətən, belə yerə yalnız qadınlar yığışırlar. Lakin burada qızın balaca qardaşı və onun dostu var idi. Qızın bacısı çəmədanların içərisindəkiləri göstərir və izahat verirdi. Qardaşının dostu da nə görsə deyirdi.

– Ondan mənim bacıma da gətirildilər. Bundan da gətirildilər.

Birdən qızın qardaşı özünün boks əlcəklərini çamadana qoyub sevinə-sevinə:

- Bundan da sənə bacıma gətirildilər?
- Oğlan çaxır:
- Haa, deyəsən yox.
- Gətirərlər. Bəs qaynananın çənəsini nəynən əzəsidi.

***

Ramazan bayramının səhəri beş dost bir yerə toplaşıb söhbət edirlər. Söhbət arasında onlar bir-birindən soruşurlar ki, hər biri orucluğu nəçə gününə riayət edib. Əhməd tez fikirləşmədən deyir:

- Qırx beş gün.
- Bəri bax, dostları etiraz edirlər. Ramazanda otuz gün vardır. On beş günü haradan aldın.
- Əhməd deyir.
- Keçən ildən.

***

Molla evlənir, kar yoldaşı onu görüb xəbər alır:

– Dostum, eşitmişəm evlənmişən?

Molla təəcüblə deyir:

– Sən ki, karsan, mənim evləndiyimi necə eşitdin?

***

Çoxdan idi ki, Mollanın arvadı plov arzulayırdı. Bir dəfə o, mollaya deyir:

– Qonşulardan biri toy da, eləmir ki, doyunca plov yeyək.

Molla deyir:

– Ay axmaq! Heç olmasa qonşulardan birinin ölməsini arzula. Onda plov azı üç dəfə – yeddisində, qırxında bir də ilində yemək olar.

***

Bir ağıldan kəm oğlandan soruşurlar. Kainat, yer, Adəm olmamışdan qabaq mələklər harada yaşayırmışlar?

O cavab verib deyir:

– Harada yaşayacaqlar şəksiz öz xarabalarında.

***

Bir dəfə Hacı dayı tənbelə rast gəlir. O tənbelədən dolanışığını soruşur. Tənbelə deyir:

– Nə versələr yeyirəm, verməsələr farağat dayanıram.

Hacı dayı deyir:

– Görünür sənin dolanışığın, şəhər itlərinin dolanışığına bənzəyir.

Onlar ancaq verimə ümid bəsləyirlər.

***

Bir dəhnəli oğlan Moskvadan gəlir. Atası deyir:

– Oğul, dur arabanı qoş bağa get.

– Bu nə söhbətdir, mən Moskvadan gəlmişəm.

Nə isə ata eşşəyi qoşur bağa gedir və yolda eşşək dayanır. Ata deyir:

– Nədi, ay eşşək səndə Moskvadan gəlmişən?

***

Bir dəli anasına məktub yazır. O deyir:

– Ana, hər gün hovuzda çimirik. Həkim deyir ki, nə vaxt ağillansanız hovuza su buraxacağam.

***

Bir dəli fənəri yandırır və o biri dəliyə deyir:

– Sən bu işığı tutub çıxı bilərsənmi?

O biri dəli deyir:

– Axmad zad deyiləm ki, mən çıxan kimi sən fənəri söndürəcəksən.

***

Hacı dayı Bakıya gedir və səhər yeməyi üçün yeməxanaya girir. Hacı dayının qabağına çay və ikra qoyurlar. Hacı dayı ikranı çay ilə qatıb içir. Durub gedəndə afisanta deyir:

– Ə, sən Hacı dayını hərif zad hesab eləmə. Mürəbbəniz xarab olmuşdu.

***

İmtahan zamanı bir şagirdə sual verirlər:

– On səkkizinci əsrin alimləri haqqında nə deyə bilərsiniz?

– Deyə bilərəm ki, onların hamısı ölmüşdür.

***

Ata bağda oğlundan soruşur.

– Adil, o budağın üstünə sərçə ilə sığırçın qonub. Göstərə bilərsinizmi ki, onlardan hansı sığırçındır?

– Niyə göstərmirəm, odur ey sərçənin yanındakı.

***

Müəllim pinti Qasımın əlini qaldırır deyir.

– Əgər bütün sınıfdə belə bir çirkin əl tapsan, sənə afərin deyərəm.

Qasım o biri əlini qaldırır deyir:

– Müəllim, de afərin.

***

Müəllim tələbədən soruşur:

– Qanın niyə qaradır?

– Necə qaralmasın, atama yazmışdım ki, filan kitabları almaq üçün mənə pul göndərsin, atam da kitabları alıb, göndərüb.

***

Bir gün müəllim uşaqdan soruşur ki, dərsə niyə hazır deyilsən?

– Müəllim işıqlarımız keçmişdi.

– İşıqlarınız keçmişdi, çıraqnan oxuyardın.

– Müəllim, çıraqnan atam televizora baxırdı.

***

Bir zarafatçı, eşşəkdə Mollanın ət dükanının qarşısından ötərkən bağırır.

– Ey qəssəb, mənə ət çək!

Sonra eşşəkdən düşüb dükana daxil olur və pıçıltı ilə mollaya deyir:

– Yarım girvənkə.

Molla ucadan deyir.

– Baş üstə, ağa! Bu qədər əti eşşəkdə aparammazsan. Mən onu sizə atla gətirərəm.

***

Bir qoca mollaya sataşmaq məqsədilə deyir:

– Hayıf ki, anan ölüb. Yoxsa onunla evlənərdim, sən də mənim oğlum olardın.

– İndi də heç gec deyil.

– Niyə görə belə hesab edirsən?

– Bu ki, lap sadədir, qızını ver mənə, məndə olum sənin oğlun.

***

Bir kişinin eşşəyi itir. Eşşəyi axtara-axtara gedir. Yolda görür ki, oğlan və qız bir-birilə söhbət edirlər. Oğlan qıza deyir:

– Mən sənin gözündə dünyanı görürəm.

Tez kişi oğlana deyir:

– Ay oğlan, gör mənim eşşəyimi də görürsənmi.

***

Dostlarından birinin xəstələndiyini eşidən molla onu yoluxmağa gedir. Ancaq onu da bilirdi ki, yoldaşı çox soyuqqanlı adamdı. Molla yoldaşının halını xəbər alır. Yoldaşı:

– Öd kisəm və soyuqdəymə məni bu hala saldı.

Molla:

– Öd kisəni deyə bilmərəm. Ancaq sənin kimi soyuqqanlıya soyuq dəydiyinə heç cür inanmıram.

***

– Mənə Aşıq Duburov lazımdır, onu tanıyırsınızmı?

– Bilmənəm, tanımənəm, görmənəm.

– Bağışlayın! – deyib, Molla Cuma yoluna davam edir.

– Ay aşıq, ayaq saxla. Məni yaxşı başa düşmədin. Mən sənə dedim ki, “bil mənəm”, “tanı mənəm”, “gör mənəm”. Axı axtardığın adam mənəm.

– Onlar qucaqlaşırlar. Aşıq Duburovgilə yollanırlar.

***

Bir gün bir neçə şəhərli Göynüyə qonaq gəlir. Ev sahibi qonaqların qabağına bir sini tut qoyur. Qonaqlar tutun üzünə baxıb əllərini uzatmırlar. Ev sahibi onun səbəbini soruşanda qonaqlar deyirlər ki:

– Bizdə tutu çəngəllə yeyirlər.

Ev sahibi qonaqlara çəngəl gətirməyə gedəndə pəncərədən görür ki, qonaqlar tutu ovucLAYIB ağızlarına dürtürlər. Ev sahibi çəngəli gətirib qonaqlara verir. Qonaqlardan biri ev sahibindən soruşur:

– Bizdə tutu çəngəllə yeyirlər, bəs sizdə necə?

Ev sahibi cavab verir:

– Bizdə tutu beyaxlarım siz yediyoz kimi yiyillər.

***

Cincardan nə üçün evlənmədiyini soruşduqda cavab verir:

– Evlənməyə ehtiyacım yoxdur. Hərədən bir öpüş alanda ma bəs eliyir.

***

Birisi nəhrə çalırdı. Az müddətə çölə çıxan kimi nəhrənin içinə pişik girir. Qadın qayıdıb gələndə nəhrənin “özbaşına çalxalandığını” görərək ərinə səsləyir və deyir:

– A kişi nəhrə qudurutdu.

Kişini dəhşət götürür. Cəld tapancasını çıxarıb nəhrəyə bir-iki güllə vuranda içində pişik sıçrayıb qaçır.

***

Hacı dayıdan soruşurlar:

– Ay Hacı dayı, spirtli içkilərə necə baxırsan?

– Nə başo ağrıdım, spirtli içkinin dadını bilmirəm, amma görürəm ki, onu içənlər baş soğanı Qızıləhməd alma kimi yiyillər.

***

Bir gün oğlu anasından soruşur:

– A ciyi, bizdə mir-rəb-bə vaar?...

Anası cavab verir:

– Ay oğul var, amma o qalınlıqda dölü.

***

Xəstələnib yatağa düşmüş kişi arvadından soruşur:

– Əzizim, əyər mən ölsəm, sən ağliyorsan?

– A kişi, sən də elə bil mənə tanıdırsan. Bilmirsən ki, mən hər boş şeydən ötrü nə qədər ağliyirəm?

***

Arıqlama dərmanı satan firmaya bir məktub gəlir:

– Vallah, sizin dərmanınızın tayı-bərabəri yoxdu. Birinci iki həftədə arvadım altı kilo arıqladı. İki-üç gün bunnan qabax isə arvadım tamam əriyib yox oldu. Sizə dərin minnətdarlığımı bildirirəm.

***

Biri qaldığı xəstəxanada dostuna şikayət edir:

– Habı balınsanı qəti başa düşə bilmirəm. Habra gələndə, doxdurrarın biri dedi ki, apensitin var, o biri də dedi ki, öd kisəsində daş var.

Dostu soruşur:

– Bəs axırı nətəə oldu?

– Heç nə, nolasıdı, püşk atıb, boğazımın ətinə kəsdilər.

***

Əhməd məktəbdən cırıq kostyumla qayıdır.

Atası soruşur:

– Ədə, habı nə gün-güzarandı, nağarmısan?

– Məmmədnən dava eləmişəm.

– İşə düşdük da! Bi də gərək saa təzə kastyum alax.
– Əşi, habı hələ nədi ki, Məmmədi görərdin. Onun atasıgil gərək təzə uşaq alsınlar!

***

Bir gün müəllim şagirddən soruşur:

- Oğlum, adın nədi?
- Məmməd.
- Bəs soyadın nədi, ay oğul?
- Məmmədovdu, ay məlim.
- Bəs ata adı nədi?
- Atamın da adı Nizamidi.
- Ə, zalımın balası. Da dinən adım iki min beş yüzdü da.

***

Bir gün bir kişinin mədəsinə yediyi nədənsə qurd düşür. Kişi nə qədər həkimə gedir, müalicə etdirir, heç bir xeyri olmur. Bir dəfə bu kişi yolda köhnə bir dostuna rast gəlir. Dərdini köhnə dostuna da danışır:

- Ə, da getmədiyim doxdur qalmyıtdı, ama bi xeyri yoxdu.

Dostu başlayır ona məsləhət verməyə:

– Bisən, qaqaş, nağar. Doqquz gün dalbadal hər səhər sütnən bulku ye. Onuncu gün səhər sütü iç, bulkunu yemə. Onda görərsən o qurd nətə özü çıxax.

Kişi dostunun dediyi kimi də edir. Hər səhər südlə bulku yeyir. 10-cu gün südü içir, bulkunu yemir. Kişinin mədəsindəki qurd görür ki, acından ölür, bulkusuz. Qurd kişinin mədəsindən ağzına çıxıb soruşur:

- Qaqaş, bəs bulku olmycax?

Kişi də qurdu ağzından götürüb, tullayır. Beləliklə də qurddan xilas olur.

***

Müəllim şagirdlərə sual verir:

– Uşaqlar, kim maa, iki hadisə təsadüfən eyni vaxda olmağına ayid misal diyə bilər?

Əhməd əlini qaldırıb, deyir:

- A məlim, mə atamnan, mamamın toyu təsadüfən eyni gündə olutdu.

***

Balacaboy bir kişi qonşusuyla yol gedirmiş. Qonşusunun boyu çox uzun olur. Hardasa iki metr, on santım. Öz boyu isə olduqca balaca idi. Söhbət eləyə-eləyə gedirlər. Əməlli gedəndən sonra uzun görür ki, balacaboy heç qulaq asmir. Deyir:

– A kişi, səhərdən mən saa bi kitab söz danışiram. Ama səə fikrin başqa yerdədi. Sən maa qulaq asmırsan?

Balacaboy kişi cavab verir:

– A qaqaş, sən ağacın başında, mən yerdə. Mən hardan bilim, orda nə danışrsan?

***

Savadsız bir oğlan olur. Bəxtə-bəxt sənədlərini instituta verir. Gedir imtahana. İmtahan vaxtı hamı bilet çəkir, başlayır yazmağa. Bu oğlan da bilet çəkir. Amma görür ki, heç nə yaza bilməyəcək. Fikirləşir ki, nə edim, necə edim? Oğlan çoxbilmiş olur. Gedir dekanın yanına, deyir ki, mən birbaşa danışmaq istəyirəm. Dekan görür ki, bu oğlan heç nə qanmır. Deyir ki, sənə bir sual verəcəm. Ona cavab verə bilsən, imtahanı keçdin, cavab verməsən kəsilirsən. Sora dekan cümlə yazır, oğlana deyir ki, bu cümlədəki təyinklə, tamamlığı göstər.

Oğlan deyir:

Başımın üsdünü aldı dumannıx,

Burda nə təyin var, nə də tamamlıx.

Təsadüfən dekanın yazdığı cümlədə nə təyin olur, nə də tamamlıq. Bunun hesabına oğlan imtahandan keçir, instituta qəbul olunur.

***

Bi arvad həmişə ərinə deyirmiş ki, sən öləndə sənə qəşəng kostyum geyindirəcəm. Bir dənə də qəşəng ayaqqabı. Əhd eləmişəm.

Bir gün kişi deyir ki, gərək arvadı sınayam. Yalandan özünü ölülüyə vuracam. Görək doğrudan da, dediyini eləyir?

Kişi dediyi kimi də eləyir. Camaat da elə bilir ki, kişi ölüb. Arvad görür ki, pulu yoxdur kostyum almağa. Ona görə də əlacsız qalıb kişiye idman paltarı, bir də tapuşka (idman ayaqqabısı) geyindirir. Kişini aparırlar basdırmağa. Yolda arvad başlayır çığırmağa, ağlamağa:

– Ay kişi, ay kişi, hara geysən məən, uşaxları qoyuf, hara geysən?

Kişi başun tabutdan çıxarır diiy:

– A zay qızı, zay. Nəyə ağlıysən? Habı paltarrarnan hara geyəllər? Geyrəm futbol oynamağa.

***

Bir gün Molla Nəsrəddin bazardan qoz alıb evə gətirir. Qozu sındırmaq istəyir. Qozların biri daşın altından qaçıb itir. Molla nə qədər axtarırsa bu qozu tapa bilmir. Öz-özünə deyir:

– Qəribə işdi, ölümənən təh adamnar yox, qoz da qaçır.

***

Bir gün bir şəkili özünə papaq almaq istəyir. Tükənə (mağazaya) gəlir. Satıcı ona bahalı papaq göstərir. Şəkili soruşur:

– Bu papax neçəyədi?

Satıcı deyir:

– 30 manata.

Şəkili elə bilir ki, satıcı onu ələ salır. Söz altında qalmamaqdan ötrü soruşur:

– Bəs habı papağın deşihləri hanı?

Satıcı təəcüblə:

– Nə deşihlər?

– Şəkili göz vurub deyir:

– Bu qədər pul verif, bu papağı başına qoyan eşşəyin qulaxla bəs hardan çıxsın?

***

Ana:

– Ay oğul, dünən şqafa iki parça tort qoymuşdum. Büyün görəm bi parça qalıtdı. Habı nətə olan işdi?

Oğul:

– Ağlımcan həblə olan işdi ki, çox qarannıx olutdu, ikinci parçanı görməmişəm.

***

Bir müəllim sinifə girib uşaqlara deyir ki:

– Ay uşaqlar, sizə bi dəə sual verim. Diyin görax kim cənnətə gitmax isdiyir?

Sinifdə hamı əlini qaldırır. Ama bir nəfər əlini qaldırmır. Müəllim həmin uşaqdan soruşur:

– Ay oğul, sən niyə getmax istəmirsən?

– Ay məllim, anam diyitdi ki, dərstdən çıxanda öyə gələrsən.

***

– Görürsənmi, o qız məni isdiyənnən sora mənnən ötrü dəli divanə olutdu.

– Ə, yaxşı forsdanma görax o səni isdəməmişdən qabax dəliydi.

***

Bir nəfər dəlixana müdürünün yanına gəlir. Bir dəlini görür, ondan soruşur:

– Ə... dəli, bilirsən müdürün otağı hardadır?

Dəli qazan qapağı əlində deyir:

– Gə otur geyax.

Dəli otağa çatanda deyir:

– Çatmışan, üç min manat ver.

Gələn adam deyir:

– Dur sürüş qodux benzin işdətmisən ki, hələ pul isdiyirsən? – deyib içəri girir:

–Salamməleyki Cabbar məllim. Bu dəlixanaya nətəə baxırsoz, dəlinin birinə dedim ki, müdürün otağını gösdər, o da qazan qapağıynan firranırdı. Bura qədər gətirif mənnən üç min manat pul isdədi. Müdür hirsdənir əlinə onnan da yekə qapaq alıb deyir:

– Gə geyax görax o hansı dəlidi.

***

Bir gün Şəkinin yuxarı məhəlləsində (şəkililər bura “yuxarı baş” deyirlər) bir qoca ölür. Onun “yeddi”sinə bir molla çağırırlar. Molla bir az ləngiyir, lakin bir müddət keçdikdən sonra axırı gəlib çıxır. Molla həyətin qapısından girəndə bir kişi ilə toqquşur və onun qolu qəflətən mollanın sinəsinə toxunur. Bu zaman onun qoltuq cibindən şüşə şaqqıltısı səsi gəlir. Kişi təsadüfən baxıb görür ki, mollanın cibində iki şüşə araq var. Kişi bunu görəndə təəccüblü halda soruşur:

– A molla, bu nə işdir? Deyirlər axı, namaz qılanlar, oruc tutanlar heç vaxt araq içməzlər. Sən hara, araq hara?

Molla isə sakitcə kişini kənara çəkir və deyir:

– Mən ölüm səso çıxartma. Bu işin o işə dəxli yoxdur.

***

Bir gün cavan bir şəkilinin könlündən şair olmaq keçirmiş. O ilk cızmaqarasını yazır və onları çayxanada müdrik ağsaqqallara oxuyur. Onlar şərə diqqətlə qulaq asdıqdan sonra gülməkdən özlərini zorla saxlayırlar. Qocalardan biri soruşur:

– Ay oğul, bu şəri evdə valideyinlərinə oxumusan?

Oğlan cavab verir:

– Dədəm ölütdü!

Qoca yenə soruşur:

– Bəs ciyin varmı?

Oğlan başı ilə “hə” cavabını verir.

– Bu şəri ciyaa oxuyubsan?

– Xeyir, oxumamışam.

– Ay oğul, yaxşı ki, oxumamısan. Yoxsa onun dərdi bir az da artardı.

***

Şəkinin bəmzə adamları arasında Düfə Tahirin adı da çəkilir. Bir gün Düfə Tahirin qonşularının həyətlərinə su gəlmir. Doqqazda (küçədə) yeri qazıb su durbalarını axtarırmışlar. Ancaq tapa bilmirlər. Elə bu dəmdə ordan Düfə Tahir keçir. Ondan soruşurlar:

– Bəkə sən habı durbanın yerini bilirsən?

O da elə ağlına gələn yeri gösdərir ki, habdan durba keçir. Habra qazın. Deyir, gedir. Yazıq qonşular da əməlli vaxt oraları qazırlar. Heç bir durba tapa bilmirlər. Axşam olur. Tahir evinə qayıdanda soruşullar:

– Bəs axı biz o durbanı tapmadox.
O da bir qonşuların üzünə, bir də göstərdiyi yerə baxıb deyir:
Yerəmi batdı bu durba
Göyəmi çıxdı bu durba
Bəlkə mən yanılmışam
Heş yox imiş bu durba.

***

Bi gün Düfə Tahir balaca olanda riyaziyyat dərində məlim ondan soruşur:

– Budaxda yirmi sərçə var. Ovçu onun üçün vurdu. Di görüm budaxda neçə dənə sərçə qaldı?

Tahir deyir:

– Heylə olanda heş neçə.

– Niyə?

Tahir də gülə-gülə müəllimə deyir:

– Ay məlim, sən də elə danışırısan ki, güllə atılan budaxda sərçə qalar?

***

Bir gün Hacı dayı samalyota minir. Bir az geyənnən sora samalyotu sürən diyir ki, samalyotda nasazdız var, ama qoxmuyin da sizə paraşüt vercox. Unnan tullanarsouz. Bir iş var ki, samalyotda 200 nəfərdi, ama bizim paraşüt da 199 dənədir. Ədalətdi yolnan hərəyə bi dənə sual vercox, kim bilməsə una paraşüt vermiycox. Başdiyillər sual vermağa. Birinə deyillər ki, ABŞ-ın paytaxtı haradır, birinə deyillər ki, Rusiyanın paytaxtı haradır. Hacı dayıya çatanda soruşurlar ki, Zimbabvee paytaxtı haradır? Hacı dayı da deyir ki, a köpəyin oğlu saa paraşüt vermərəm da!

***

Kənddə bir qoca kişi olur. Kişinin ağzında bir dənə diş olur.

Oğlu deyir:

– A dədə, gə geyax səə dişə düzətdirax.

– Ay oğul, unsuz da bir dişdiz çörəh tapırox, niniyəm ki, dişimi düzətdirif?

***

O vaxtlar çörək tapılmırdı. Adamlar da çörəyə nöbəyə düzülürdülər. İki qonşu olur, biri nöbədə qabaqda olur. Arxada nöbədə olan qonşunun əlində bir barmağın yarısı olmur. Qabaqdakı qonşusuna iki barmağıynən göstərir ki, ona da çörəy alsın. O da alır. Arxada olan qonşu çörəyə baxıb görür ki, biri bütövdü, biri yarım, hirsələnir. Qonşusuna deyir ki, bu nədi a kişi mən saa nə dimişdim. Kişi də cavab verir ki, a rəhmətdiyin oğlu sən maa göstərdiyin barmaxlaro biri bütöy idi, biri də yarısı yox idi da! Heylə də almışam.

***

Şəkinin Narlı qəbirstanlılığında Gülü (Gülməmməd) adlı qəbirqazanı Sovet hökuməti dağılandan sonra elə bilir ki, ölən çox olacaq. Tez 3 dənə təzə cinazə düzətdirir. 1-2 həftə gözləyir və görür ki, ölən yoxdur. Yolda yaşlı kişilərin qabağını kəsib deyir:

– İdarəmə təzə maşınlar gətirtmişəm. Minmax istəmirsə?

Pulu harda gizlədim?

Gülü qəbir qazıb zəhmət haqqı olaraq pul alır. Bu pulu heç vaxt evə xərcləmir. Həmin pulları aparıb içir. Arvadı da bilir ki, əri qəbir qazıb pul qazanıb. Amma görür ki, əri evə pul vermir. Axşam evə gələndə Gülü yenə içir və pulun qalanlarını çəkməsinin içinə qoyur. Çəkməni də peçin yanına qoyur ki, içi qurusun. Özü də yatır. Bu zaman evə siçan girir. Arvad istəyir ki, siçanı tutsun. Siçan qaçıb çəkmənin içinə düşür. Arvad tez çəkməni ağzı aşağı tutur ki, siçan düşsün. Bu zaman Gülü'nün gizlətdiyi pullar çəkmənin içindən yerə düşür. Arvad hirsindən çəkməni kişinin başına vurur. Gülü ayılır və evdən çıxıb çayxanaya gedir. Orada oturan kişilərə başına gələn əhvalatı danışır və deyir:

– A kişilər, habı mən pulu haramda gizlədim ki, arvad tapmasın.

***

Bir nəfər şəkilinin yanına çiban çıxır. O ağrıya dözmür və çibanın üstünü qoparır. Bu zaman onun gözündən yaş gəlir. 3 gün gözünün yaşı qurumur. Şəkili dözmür həkimin yanına gedir və deyir.

– A doxdur, habı mən çibanımı qopartdım gözümdən yaş gələ-gələ durur. Habı sən bilirsən yaşın gözə nə dəxli var?

***

Bir gün Hacı dayı pul kisəsini itirir. Arvadına deməyə utanır. Sonra evə gəlib bikef oturur.

Arvad soruşur:

– A kişi nə olub bikef oturmusan?

Hacı dayı deyir:

– Bu gün bazarda hamı pul kisəsini itirirdi.

Arvad deyir:

– Bunun sənə nə dəxli var?

Hacı dayı deyir:

– Nətəri nə dəxli var?! Axı mən də pul kisəmi itirmişəm

***

Ermənistanda zəlzələ baş verir. Yaralıları Soçidəki pansionatda yerləşdirirlər. Yenicə özünə gələn bir erməni dərhal soruşur.

- Qarabağı verdilər? Mən indi ordayam?
- Həkim cavab verir:
- Xeyir, siz Soçidəsiniz.
- Bir qədər kədərlənmiş erməni cavab verir:
- Demək Qarabağın əvəzinə Soçini verdilər.

***

Bir neçə il keçdikdən sonra Avropa xəritəsinin yarısı qəhvəyi rənglənilir və yazılır. “Böyük Ermənistan”. Lakin həmin qəhvəyi rəngin içərisində qara nöqtə gözə dəyir. Yenə bir neçə il keçir. Bütün Avropa xəritəsi qəhvəyi boyanır və “Böyük Ermənistan” yazılır. Lakin qara nöqtə yenə də öz yerində durur. Bir nəfər soruşur:

- Yaxşı bə bu qara nöqtə nədi?
- Bura Qarabağdır. Hələ də oranı ala bilməmişik.

***

Bir şəkili o birisinə:

– Ə, xəbərin var? Ermənilər deyir ki, Şəki bizim olıtdı. Adımızıda Şakaşen qoyıtdılar.

O biri şəkili:

– Ə, Allah haqqı bular qızıtdılar. Aləmə ləqəbi biz qoyurux, bular da bizə ləqəb qoyur.

***

Ceyran adlı gəlini doğum evinə aparırlar. Onun bir qızı dünyaya gəlir. Evlərinə gələn qonşu ərindən soruşur:

- Ceyran hara geyitdi?
- Əri utana-utana:
- Ceyran cüyürü alıtdı da.

***

Pinəçilik işində qazanc əldə edə bilməyən Sofiyev, qərara alır ki, alverlə məşğul olsun. Bir meşok lampa şüşəsi alıb, bazara çıxarır.

Bazarın milisi onu görüb yaxınlaşır, meşoka təpik vurub soruşur.

- Ə Sofiyev, nə satırsan?
- Bir də həblə təpik vursan, heş nə.

***

Bir gün Stalin, Brejnev və Qorbaçov yığılıb nə isə müzakirə edirdi. Birdən xəbər verdilər ki, Estoniyadan gələn yüklərin qabağını kəsib buraxmırlar. Qorbaçov Estoniyaya zəng edir:

- Alo, kimdi danışan?
- Eston dilində danışın:

Qorbaçov nə qədər çalışır, lakin eyni cavabı alır. Sonra trubkanı Brejnev götürür.

– Alo, siz qatarları niyə buraxmırsız?
– Heç nə başa düşmürəm. Eston dilində danışın.
Axır telefona Stalin gəlir və heç bir söz soruşmadan deyir:
– Əgər 5 dəqiqəyə kimi qatarları buraxmasanız Sibirdə hamı Eston dilində danışacaq.
20 dəqiqədən xəbər verirlər ki, qatarlar gəlir.

***

Günlərin bir günü bir xalxallı Qumlaq yolunda zəmidə işləyirmiş. O biri xalxallı ona deyir:

– Ədə arvadın ölüb. Burda nağayırısan? (nə edirsən)
Onda zəmidə işləyən xalxallı deyir:
– Çardaxda qurd, bələkdə uşax, özüm də zəmidə, ay arvad, heç ölməyin vaxtıdır?

***

Bir gün Gəngəli məhəlləsinin oğlanları it boğuşdururdu. İki it bir itin üstünə düşüb onu didib tökdülər. Hacı Feyzi oğlu da kənardan baxırmış. Cavanlar ona sataşır:

– Hacı dayı, köməy elə itdər mollazı boğdu.
Hacı Feyzi oğlu İlyas heç kefin pozmur:
– Bizim molla iki axundun arasında nə qələt iliyirdi ki, onuda boğurdular.

***

Xavər xala xəsdələnir. Həkim çağırırlar. Həkim deyir:
– Bacı yorğanu aç baxım görüm haran ağriyir?
Qadın deyir:
– Yox, mən naməhrəmə bədənimi göstərə bilmərəm. Kişi mənə dəli mal kimi tafdilər.

***

Kişi arvadın hiyləgər olduğunu başa düşür. Bir gün arvad kişiyyə deyir:
– Mənimlə soyuq dolanma, sənin əmrindən çıxan deyiləm, istəyirsən yoxla. Bu gündən kimin gözüne görün desən görünüm, görünmə desən görünməyim.

Kişi deyir:
– Çox yaxşı, ağrın alım, kimin gözüne istəyirsən görün, təkcə mənim gözümə görünmə.

***

Bir kişinin camışını oğurlayırlar. Kişi gedir milis şöbəsinə şikayət edir. Kişidən soruşurlar ki, kimdən şübhələnirsən. Kişi deyir ki, bəs filankəsdən. Kişinin şübhələndiyi adamı çağırırlar rəisin yanına. Rəis kişiyyə deyir:

– Əgər oğurlamısan sa boynuva al.

Kişi cavab verir ki:

– Bəli oğurlamışam

Rəis deyir:

– Onda bir sualıma cavab ver. Həmin kişinin bir yox iki camışı var. Mən sənə icazə versəm bu axşam o biri camışı da oğurlaya bilərsənmi?

Oğru cavab verir:

– Niyə oğurlamıram, canını da alaram.

Kişini salırlar dama. Camış yiyəsinə də deyirlər ki, oğru damdadı. Axşam kişini buraxırlar gedir yenidən gəlib girir dama və o biri camışı da oğurlayır.

Səhər camış yiyəsi gəlir ki, bəs o biri camışı da oğurlayıblar.

***

Moskvada qış olimpiya oyunları keçirilirdi. Bir şəkili də bilet alıb bu yarışlara gedir. Trampindən tullanan idmançılara baxırdı. Birdən camaat gördü ki, bir nəfər necə atıldısa olimpiya rekordu vurdu. Demə bu həmin şəkili imiş. Müxbirlər yüyürüb bundan müsahibə almaq istədilər. Bir müxbir özünü təqdim etdi.

– Ay ətsrom itəm.

Şəkili tez onun boğazından tutur:

– Aha, maa da elə sən lazımsan. Niyə itələdin? Birdən gözüüm çıxardı.

***

Bir xarici maşın yol ilə gedir, svetoforda dayananda bir dənə köhnə, cındır bir maşın gəlir dəyir bunun arxasına. Maşından qara kostyumlu bir kişi çıxır, gedir dalaşmağa. Köhnə maşının içindən də bir cavan oğlan düşüb başlayır yalvarmağa ki, mən kasıb oğlanam, maşının tormuzu xarap olub, pulum yoxdu düzətdirməyə, keç günahımdan. Varlı kişi yumşalır, başını bulayır, çıxıb gedir. Yenə yol gedirlər, yenə svetofor yanır, yenə arxadakı maşın bu maşını vurur. Yenə kişi dalaşmağa gedir, oğlan da diyir ki, kasıb oğlanam, bağışla. Kişi bu səfər də bağışlayır. Üçüncü dəfə də daldakı maşın qabaqdakı maşına dəyir. Kişi bu dəfə hirslənir, düşür maşından, görür ki, maşını vuran oğlan heç maşından düşmədən maşının aynasından əl eləyib deyir ki, mənəm ey, kasıb oğlan.

***

Bir kişinin oğlu rusiyətə (Rusiyaya) gedir. Bir il orda qalır, gələndə başlayır rus dilində danışmağa, guya ki, öz dilini yadından çıxarıb. Bilmir ki, necə göstərsin ki, rusca danışmağı bacarır. Görür ki, ağacın üstündə arı pətəyi var. Başlayır qışqırmağa ki, papa-papa, tam balşoy yeşik, malenkiy deşik, arılar dız-dız.

Atası da baxır-baxır deyir:

– Ay ə, orda şlanq cır-cır. Vada pır-pır, get onu düzəlt, boş-boş danışma!

***

Bir ləzgi olur, qoyun otarır, qoyunlarla dağı-daşı aşır, gedib bir körpüyə çatır. Körpü də taxta körpüdü, Allahınnan uçur. Ləzgi zorla bir-bir qoyun-quzunu körpüdən keçirir. Axırda bir dənə axsax qoyun qalır. Ləzgi başını göyə qaldırır deyir ki, ay Allah kömək ol bu axsax qoyunu da keçirim, sənə bir yekə quçu qurban kəscəm. Qoyunu itəliyə-itəliyə körpüdən keçirir, körpünün axırına çatanda deyir ki, Allah, bir toğrul kəsərəm. Bunu deyən kimi, ayağı sürüşüb özü düşür palçığa. Sonra başını qaldırır, gözünün palçığını silə-silə deyir ki, Ay Allah quç deyirsən, quç olsun da, nağayrax.

***

Bir kişi dəlləkxanaya gedir, başını qıxdırmaq isdiyir. Dəlləyin də yanında şagirdləri olur. Dəllək şagirdlərindən birinə tapşırır ki, gedip kişinin başını qırxsın. Şagird qırxır-qırxır, birdən kişinin boynunu qanadır. Kişi söylənən kimi, usda gəlir başlayır şagirdini döyməyə, onun da əlində qayçı, bıçaq olduğuna görə kişini kəsib tökür. Usta çıxıb gedir, şagird yenə də sakit-sakit kişinin başını qırxır. Birdən o, kişinin alnını qanadır. O dəqiqə usda gəlib başlayır şagirdini döyməyə. Şagird də bayaqkı kimi əlinin altındakı yazığı kəsib-tökür. Sonra bir neçə dəfə də şagird kişini kəsdikcə dəllək gəlib şagirdi döyüb-söyür. Onunla birlikdə kişiye də ziyan dəyir. Axırda şagird kişinin qulağını kəsir. Kişi pıçılıyla deyir ki, amandı, a bala, tez cibinə qoy, ustan görməsin, yoxsa gəlib səni də öldürər, məni də.

***

İki ləzgi olur. Bunlar hər il yaylağa, qışlağa qoyun aparırlar. İldə bir dəfə də hamama çimməyə gəlirlər. Bunlardan biri kök olur, biri arıq. Bir gün hamama gəlirlər. Çimirlər-çimirlər, çıxanda biri çıxır, biri yox. Hamamçı da soruşur ki, bəs o biri kök kişi hanı? Ləzgi deyir ki, əşi elə o kök mənəm da, çimib arıqlamışam. Hamamçı soruşur ki, bəs arıq hanı? Ləzgi deyir ki, o da kirə-pasa getdi.

***

Bir kürd olur. Bir gün bu şəhərə gəlir, girir bir mağazaya, orada qarmon görür. Soruşur ki, a qardaş o qarmon neçiyədi?

Satıcı deyir ki, kürdə qarmon satmırıq.

Kürd kor-peşman qayıdıb gedir. Sabahısı gün təp-təzə paltar geyinib gəlir mağazaya. Yenə soruşur ki, ordakı qarmon neçəyədi. Satıcı da yenə deyir ki, kürdə qarmon satmırıq. Kürd qayıdır evinə. Sabahısı gün əyninə kastyum geyir, kalstuk bağliyr, başına şlyapa qoyur, mağazaya gəlib deyir ki, bağışdıyn o qarmonu soruşmaq isdiyirəm, o neçəyə çıxır?

Satıcı heç başını da qaldırmamış deyir ki, kürdə qarmon satmırıx. Kürd deyir ki, əşi satmırsız-satmırsız daa! Heç olmasa denən görüm, hardan bildin ki, mən kürdəm? Satıcı qayıdır ki, çünki o qarmon döylü, atapleniyadı.

***

Bir dənə şəkili, bir dənə fransız qızına evlənir. Qız o qədər təmizkar olur ki, hər səhər yuxudan durub, birinci çimir. Bir müddətdən sora şəkili bu qızı boşuyur. Bir gün şəkili dostuna rast gəlir. Dostu soruşur ki, sən deyəsən bir qızla evlənmişdin. Bəs nə oldu? Niyə boşadın? Şəkili deyir ki, əşi pintinin biri idi. Hər gün çimirdi, heç təmizə çıxma bilmirdi.

***

Bir gün erməni ilə müsəlmanın mübahisəsi düşür. Görəsən qarğa ermənidi, ya müsəlman? Nəhayət qarğanın qabağına çaxır qoyurlar. Qarğa içir. Erməni sevinclə:

– Ara, mazhap haqqı bu ermənidi.

– Bu vaxt qarğa orada olan xacın üstünə qonur və bayıra çıxır.

Erməni:

– Yox, ara erməni olseydı, xacı bulamazdı.

***

Nəvəsini həddindən çox istəyən babalardan biri onu oxşaya-oxşaya deyir:

– Sənin ağzo yiyim! Gözo yiyim! Burno yiyim! Yanaqlaro, qaşlaro yiyim! Yerişo-duruşo yiyim!

Nəvazişdən xoşallanan nəvə babasına:

– Ay baba, mən də sənin başo yiyim!

***

Kəndə qonaq gedən uşaq evlərinə gələrkən atası soruşur:

– A bala, kənddə nə gördün?

Uşaq.

– Ay dədə, kənddə sən boyda it gördüm. Adama nətəri hürürdü.

***

Bir kənddə iməclik olur. Qonşu kəndə adam göndərib tapşıırırlar ki, bizə köməyə adam, bir də eşşək göndərsinlər.

Səhəri görürlər gələn yoxdu. Uşaq yollayırlar ki, lələm lələnə eşşəknən adam demişdi, noldu?

Uşaq soruşub qayıdır:

– Lələm diyir ki, bizdə eşşək olar adam olmaz.

***

Bir nəfər uşaqnan iki yeni növ alma göndərir və deyir ki, apar bunu Fəttah dayıya ver, heç kəsin əlinə keçməsin. Bunlardan tapılır. Uşağın

tamahı keçib birini yeyir, birini gətirib Fəttah dayıya verir. O, iki alma göndərildiyini bilib soruşur:

- Bəs bunun birisi hanı?
- Yidim.
- Necə yəni yidin?
- Bax belə, – deyib uşaq o biri almanı da yeyir.

***

– Qaqaş, yuyunannan soram üzö niyə silmirsən?
– Qaqaş, bu dəfə məytəbə üzö sulu geycəm, məlim hər gün diyir ki, üzündə su yoxdur.

***

– Ana, icazə ver bu məktubu mən aparıf poçt qutusuna salım.
– Oğul belə havada itidə eşiyə buraxmaq olmaz. Gözlə atan gəlib aparıb salar.

***

– Özümü sığorta elətdirmişəm. Al bunu bərk yerə qoy itməsən.
– O, nədir belə?
– 500-dollardı, özümü sığorta elətdirmişəm.
– Heç nə başa düşmədim. Nətəri yəni 500-dollardı.
– Ay dilbilməz, bax işdi əgər mən maşın altında qalsam, dənizdə boğulsam, ağacdən yıxılıb ölsəm bu kağızı yerinə çatdıran kimi 500-dolları alacaqsan, indi başa düşdün?

Hə başa düşdüm. Ə...əh hanı bizdə o bəxt nə yaxşı olardı. Geyif bidənə maşın alıf krukliyərdim şəhəri.

***

Bir neçə dost yığılışıb çay içirdilər. Dostlardan biri lovğalığı ilə hamını tənğə gətirdi. Oturanlardan biri ona dedi:

– Ə, bura bax, təmiz da ağ elədin, di görüm dünyada elə bir şey var ki, sən onu eləyə bilmiyəsən?
– Əlbəttə var. Məsələn bugünkü çayın pulunu mən heç cür verə bilmərəm.

***

Müfəttiş:

– Neçə dəfə sənə tafşırırmışam ki, sükan arxasında içməyəsən?

Sürücü:

– Yoldaş müfəttiş and olsun Allaha ki, mən sükan arxasında yox, həmişə stol arxasında içirəm.

***

Sarıbaşlı Gəncədə oxuyan uşağına baş çəkməyə gedir. Yolda köhnə bir “Pobeda” markalı maşına rast gəlir əl edib onu saxlayır deyir:

- Məni Gəncəyə apararsanmı?
- Niyə aparmıram?!
- Neçəyə?
- 50 manata.
- Mən səndən maşının qiymətini soruşmuram, yol pulunu deyirəm.

***

– Ə, soruşma, yaybaşı xiyar əkmişdim, Yaxşıda xiyar olmuşdu, satıb eşşəy aldım, sonra didim ki, qış gəlir, gedim kiş dağından odun gətirim. Dünəndə odun gətirəndə su çox olduğundan eşşək çayı keçə bilməyib suda böğulub öldü.

– Ə, da nağarmaq olar ki, öldü-öldü da. Yəqin ki, xiyar puluna alınan eşşək də suda ölər.

***

– Ə, mən nağarım ə....., gecə-gündüz bir şeydən qorxuram ki, əzrayıl dalımca gəlib borclarımı ödəmədən canımı alacaq.

– Ə, hədə yerə narahat olma, sən o qədər borcun var ki, unu verif qaytarınca əzrayılın özü qocalıb əldən düşcax, da səən canoo almağa onun taqəti də qalmıycax.

***

- Görürsənmi, o qız mənnən ötrü dəli-divanə olutdu.
- Ə, yaxşı forslanma görax, o səni istəməmişdən qabaqda dəli idi.

***

– Ay dəlilər, gəlin barını basıb dəlixananın həyətini yekəldax. Barını basırlar. O biri dəli gəlib sakitcə paltarları oğrayır. Bir az keçməmiş dəlilər çevrilib tərlərini silə-silə arxaya baxırlar.

Dəlilərdən biri deyir:

- Ay da..., gör nə qədər basmışox ki, paltarlarımızda görünmür.

***

- Qaqaş saat neçədi?
- 15 dəqiqə işliyitdi.
- Neçiyə?
- Əqrəbin biri sınıb.

***

Müəllim:

- O, hansı heyvandı ki, çimməyi xoşlamır, üst-başı çirklənir.

Şagird:

- O, mənəm müəllim.

***

- Salamməleykim.
- Əleykimə salam.
- Qaqaş üzü neçiyə qırxırsoz.
- 2000 manata
- 1000 manat pulum var qırxarsan?
- Otur.
- Qırxıb qurtarır.

– Sağ tərəfimi niyə qırxmadın a qaqaş?

– Ə..., sən nə ağciyər adamsan, sən burda, mən burda, bayaq dimədin 1000 manat pulum var. Mən də sa didim ki, başı 2000-ə qırxıram. Sən pulun yarısını verdin, məndə yarısını qırxdım, 1000 də gətirərsən o biri tərəfoda qırxaram. Da nə istisən ki.

***

Bir nəfər ərik qurusu yeyir. Başqası onu qıraqdan görüb deyir:

– Ə, qaqaş dimax ayıb olmasın sən əriyi çəyirdəkli yiyirsən?

– Ə, tupoy oğlu tupoy, satıcı sənnən savadsızdı ki, əgər çərdəy yiyilməsəydi satıcı çərdəyi ayrı satardı.

***

Keçmişdə nə vaxtsa qəbiristanlığın yan-yörəsi bərbad vəziyyətə düşübmüş. Şəkililər belə qərara gəlirlər ki, onun ətrafına hasar çəkdirlsinlər. Bunun üçün vəsait tələb olunurdu. Şərt kəsirlər ki, kimin qulpundan nə çıxarsa, onu versin.

Qəbiristanlığın qapısı ağzında bir nəfər bardaş quraraq qarşısına sərdiyi meyzara pul yığırdı. Hərə azı bir manat verirdi.

Şəhərin varlı və xəsis sakinlərindən biri hamıdan sonra əlini cibinə salıb bir iyirmi qəpiklik çıxartdı və meyzarın üstünə atdı, uzaqlaşmaq istəyəndə pul toplayan onun şalvarının balağından yapışaraq dedi:

– Ə, insafın olsun, ayıf döylü, öz camışını saxlamaq üçün karvan-saraya hər axşam üç manat verirsən. Atanı qırx ildir qavırsandıqda qori-yirox, cəmi iyirmi qəpik verirsən!

***

Abdulgabbar çox oxuyub, çox eşitmişdi ki, kurortlarda adamlara yaxşı baxırlar, onların qulluğunda dururlar. Evdəki dedi-qodudan arvad-uşaqların qayğısından bir müddət uzaq olmaq üçün Abdulgabbar putyovka alaraq kurorta gedir. Sanatoriyada onu çox yaxşı qarşılayır və deyirlər:

– Qardaş, heç narahat olma, bizim sanatoriyada özünü lap evdəki kimi hissedəcəksən.

– Abdülcəbbar çaşqın halda cavab verir: “A kişilər, axı mən öydən çıxıb bura gəlmişdim ki, istirahət eləyim, siz isə təzədən məni öz öyümə qaytarırsınız?”

Sizə odun lazımdır?

Günlərin bir günü gecə yatırdım. Birdən qapı döyüldü. Çıxdım, bir nəfər dedi:

– Sizə odun lazımdımı?

– Yox, – dedim.

Bir də qapı döyüldü. Qapını açan kimi yenə soruşdu:

– Sizə odun lazımdımı?

–Yox.

Aradan xeyli keçmişdi ki, bir də qapı döyüldü və həmin sualı təkrar etdi.

–Yox, lazım deyil, – deyib yatdım.

Səhər durub həyətdə düşəndə nə görsəm yaxşıdır, həyətdə olan odunun hamısını aparıblar.

Dəlixanada

Dəlixananı qırmızı boya ilə şirələyirmişlər. Amma qırmızı rəng səhərə qalmırmış. Əlacsız qalıb qırmızı boyanı yaşıl rənglə əvəz edirlər. Bu rəngə toxunmurlar. Dəlilərdən birisindən soruşurlar:

– Niyə qırmızı rəngi qazayırlar, yaşıl rəngə dəymirlər.

Cavab verir dəli:

– Ona görə ki, yaşıl rəng hələ yetişməyib, yetişib qırmızı olanda onu da yeyəcəyik.

Abıcabbar

Sovet hakimiyyəti illərində Abıcabbar Şəkinin Zəyzid kəndinə müəlim təyin olunur. Orada işə başlayır. Bir müddət sonra qəza maarif şöbənin müdürü əşidir ki, Abıcabbar mollaının aftafasını oğurlayıb. Müdir Abıcabbarı yanına çağırır. Abıcabbar Zəyziddən Şəkiyə Maarif şöbə müdürünün yanına gəlib müdirə ədəb-ərkənla salam verir. Müdir salamını alır və Abıcabbara deyir:

– Abıcabbar, sən kənddə nə qələt eləmişən?

– Nə olub, ay müdir?

– Mollaının aftafasını niyə oğurlamısan?

– Siz iclasda demədiniz ki, mövhumatla mübarizə aparın? Mən də mollanın aftafasını oğurladım ki, molla namaz qıla bilməsin.

– Abıcabbar, başına kül olsun. Mövhumatla mübarizə belə olur? Çıx get, bir də belə qələtlər eləmə!

***

Ər arvadına deyir:

– Səə qazandığın pul özoo bər-bəzəyini görmür.

Arvad ərinə:

– A kişi, qazancım bər-bəzəyimi görsəydi, səən niniyirdim?!..

Mollanın öküzü

Mollanın qoca bir öküzü var idi. Qabırğaları görünürdü. Nə işə, nə də ətliyə yarayırdı. Molla istədi ki, öküzü satıb əvəzində erkək buzov alıb, böyütsün. Molla bu xəyal ilə öküzü neçə dəfə aparsa da, sata bilmədi ki, bilmədi. Molla öküzü bazara aparıb, gətirməkdən yorulmuşdu. Öküz də bazara gedib gəlməyə öyrənmişdi. Molla bazara getmək istəyəndə öküz ipdən dartinırdı. Doğrusu öküz də mollanın əlindən bezib, allahdan axtarmağa tələsirdi. Molla öz-özünə söz verdi ki, necə olursa olsun gərək öküzü bu bazar satam. Bu bazar günü də öküzə müştəri olmadı. Molla çox düşündü, daşındı axırda öküzü sallaxxanaya aparıb, kəsdi. Sallaxxana sahibsiz itlərlə dolu idi. Molla itlərin sayına görə əti parçaladı. İtlərin rənginə görə bir siyahı yazıb bir-bir itlərə paylayıb dedi:

Əgər pulunuz yoxdursa gələn bazar günü verərsiniz.

Sonra molla mamay iti yanına çağırıb dedi:

– Pulları yığıb saxlamağı sənə etibar edirəm, mən gələndə verərsən.

Molla bazardan evə qayıdanda arvadı gördü ki, molla öküzsüz gəlir.

Arvad dedi:

– Nə yaxşı ki, öküzü satdın. Öküzü kimə satdın, a kişi?

Molla sevinə-sevinə, itə satmışam, – dedi.

Arvad elə bildi ki, molla zarafat eləyir. Molla onu inandırır ki, həqiqətən öküzü itə satıb. Arvad hirsələnib deyir:

– Kül sənə başına. İtə də öküz satarlar? A kişi, sən dəlisən, nədən bilmirəm?

Molla kor-peşman bazara yollanır. Görür ki, itlər sallaxxanadadır. Mollanı görənlər itlər quyruqlarını buladılar. Kənarda uçuq-sökük bir ev var idi. Qapısının bir tərəfi dağılmışdı. Molla itləri xaraba evə salıb, qapının dalını bərkidir. Sonra da ət payladığı siyahını itlərə oxuyur. İtlərdə pul hardandı?

Molla hirsələnib əlindəki əsa ilə itləri döyməyə başlayır. Mollanın yanından müqəssir itlər qaçmağa tələsir. Hamısı qaçır, itlərdən tək-cə Mamay qalır. Mamay ağır olduğundan uçuq barıdan aşağı bilməyir. Bir neçə dəfə barıdan aşmaq istəsə də cəhdi boş çıxır. Molla da döyməyin ardı, arasını kəsmək bilmir. İt bütün gücünü toplayıb bayıra qalxanda barı uçar. Barının içərisindən bir dolu qızıl yerə düşüb dağılır. Molla qızılları yığa-yığa itə deyir:

– Bu pulları əvvəldən versəydin səni bu qədər döyməzdim.

***

Bir gün bir kişi bazarda yumurta satır. Bir polis gəlir, karopkaya bir təpik vurur və soruşur:

– Nə satırsan ə?

Yumurta satan Əli kişi cavab vermir.

– Ə, sənnən döləm, niyə cavab vermirsən deyib, bir təpik də karopkaya vurur.

Yumurta satan kişi yenə heç nə demir.

– Ə, sənnən döləm ə, niyə cavab vermirsən?

Yumurta satan Əli kişi başını qaldıraraq deyir:

– Bədə vursan, daa heşnə!

***

Bir gün Fərman adında bir dilənçi yolun qırağında oturub dilənir.

– Yol polisi gəlir ki, ə, dilənçi, prezidentin fərmanından xəbərin varmı?

Fərman başını qaldıraraq deyir:

– A milis, nələr o fərmana de ki, mən bu başda dilənirəm, o da o başda dilənsin.

***

Bir gün bir şəkili yolnan gedirmiş, bərk dilxor imiş. Qabağına bir dostu çıxır, ondan soruşur:

– A Mürsəl, salam. Ə, hara geyirsən?

– Ə, hara geyəsiyəm, qarayərə geyirəm.

– Ə, lap yaxşı iliyirsən, arada get oraları gəz, nə qədər evdə oturasısan.

***

Bir gün bir kişi stalovuya gedir və borş zakaz verir. Bir azdan bir yekə kasa borş gətirib stolun üstünə qoyurlar.

Kişi qaşığı əlinə alıb təzəcə başlamaq istəyirdi ki, qaşıqla bərabər qab dəsmalı çıxır. Kişi haray-həşir salır, müdür haraya gəlir və soruşur:

– A kişi, nolub, niyə haray salmısan?

Kişi qışqıraraq deyir:

– Bu nədir, at əvəzinə qab dəsmalı çıxır.

Müdür deyir:

– A rəhmətliyin oğlu, bozbaş yemirsən, plov yemirsən, borş yeyirsən, 50 qəpiklik borşun da içindən ət çıxası dölü ki, qab dəsmalı çıxar də.

***

Toyuq, mişovul və it xaricdən qaçıb SSRİ-yə pənah gətirirlər. Bir ay sonra toyuq və it geri qayıdılar. Camaat onlardan soruşur:

– Niyə geri qayıtdınız?

Toyuq deyir:

– Ay balam, yeməyə heç nə vermirlər, amma gündə üç dəfə zorla yumurtladılar. Acından ölürdüm. Ona görə də qayıdıb gəldim.

İt dedi:

– Qardaşlar, orada hamısı oğru imiş. Onun dalınca hür, bunun dalınca qaç. Yeməyə də nə ət var, nə sümük. Acından güclə qaçıb gəldim.

Soruşurlar:

– Bəs mişovul hanı?

– Əşi, mişovul qaldı orda. Onun keyfi kökdür, ətraf zibilliklə doludur. Mişovul bizə dedi ki, qohumlarımı arxayın elə ki, bu yaxınlarda viza göndərib hamısını yanına çağıracaq. Yəqin ki, qohumları getsələr gəlməyə-cəklər.

***

Qoca bir qadın ərzaq mağazasına gəlir. Soruşur:

– Ət var?

– Yoxdur.

– Balıq var?

– Yoxdur.

– Kolbasa necə?

– Yoxdur – deyə satıcı gülür: – Ay xala, sənə nə yaxşı yaddaşın var imiş.

***

Kişi başa düşdü ki, artıq yolu o dünyadır. Tez böyük oğlunu səslədi.

– Oğul, bir keşiş tap, mən erməni olmaq istəyirəm.

Qohumlar ha dil tökür, kişi dediyindən dönmür. Əlacsız qalıb keşiş çağırırlar. Keşiş xaç çevirir, kişinin üzünə üfürür və deyir:

– Təbrik edirəm, siz artıq erməni oldunuz. Kişi can verə-verə sevinclə deyir:

– Allaha şükür, bir erməni də gorbagor oldu.

***

Günlərin birində qarışqalardan birinin atası ölür, anası onu kəfən dalısınca göndərir. Günlər, aylar keçir kəfənə gedən qarışqa qayıtmır. Yarım il keçir qarışqa gəlir. Ona deyirlər:

– Ölünü rahatladığ da, basdırdığ da.

Təəssübkeşlik hissini göstərmək istəyən qarışqa deyir:

– Tələsik işin aqibəti belədir da.

***

Nənə nəvələrini əzizləyir, oxşayır. Sevil soruşur:

– Can nənə, bizi niyə belə əzizdiyirsən?

– İsdiiyəm ki, mən qocalanda siz də məni heylə isdiyəsoz.

Sevil təəccüblə:

– Beee. Sən qocalanda ölmiycihəsən ki?

***

Sevil anasına deyir:

– Ana, mən nənəmi isdiyirəm. Nolar məni nənəgilə apar.

Ana yorğun halda:

– A qızım, halım yoxdu. Ayaxlarım ağriyir.

Sevil ağlaya-ağlaya:

– Bəs, səhər arvatdarınan çaparax yasa gedəndə heç dimədin əyax-larım ağriyir.

***

Bir kişi yolnan gedirmiş. Yolda qolu kəsik bir kişi ilə rastlaşır. Qolukəsik kişi qarşidan gələn kişini görən kimi başlayır ağlamağa.

– A kişi qolun kəsiləndə ağlamırdın, məni görəndə niyə ağlayırsan?

– Sənin də vaxtı ilə qolun kəsilməşdir, onun ağrısını sən daha yaxşı bilərsən. Bir də ki, qolum kəsiləndə ağlasam, ağlamağımı kim eşidəcəkdi?

***

Hacı Səmədin top saqqalı onu mömin adama çox oxşadırdı. Üzündən saqqalı seyrək tüklərdən ibarət olan Hacı dayı bi gün öz doqqazlarında onunla rastlaşır. Hacı Səməd ona lağ eliyir:

– Salam, Hacı dayı. Belə saqqalı saxlamısan yaxşıdı.

Hacı dayı özünü sındırmır.

– Ə, yaxşı qohum olsiydin maa bir az şitil verərdin.

***

Bir gün ləzgi dəmir yolunun üstündə (qıraqları ot olur) 200-300 baş qoyun güdür. Birdən görür ki, qatar gəlir. Tez keçir qabağa papağını başından çıxarır və başlayır qışqırmağa:

– Can qardaş torpaq yolnan sür, torpaq yolnan.

Qatar gəlib qoyunların 30-40-nı qırır. Ləzgi başlayır Allaha dua eləməyə. Bir muğal gəlib soruşur, ay ləzgi, nə edirsən, qatar sənin qoyun-larını qırıb, sən isə Allaha dua edirsən.

– Ay muğal qardaş, o gələn nəydisə, eninə gəlsəydi qoyunların hamı-sını qıradı.

***

Ləzgi bir gün alma yeyə-yeyə gəlirdi. Birdən bir gölün yanına gəlir. Birdən əlindən alma sürüşüb gölə düşür. Ləzgi gözüyumulu əlini gölə atır. Əlinə qurbağa keçir. Qurbağa başlayır qurullamağa.

Ləzgi deyir:

– Qurullasanda, qurullamasanda səni yeyəcəm.

***

Bir gün məktəbə yoxlama gəlir və uşaqların savadını yoxlayası olurlar. Yoxlama uşaqların hamısını yoxlayır. Biri də savadsız olur. Buna nə sual verirlərsə, cavab verə bilmir. Sora diyirlər ki, ən asan sualları verək.

Yoxlama uşağa deyir:

– O yuxarıdan asılan kişinin adı nədi?

Uşaq cavab verir:

– Dəqiq diyə bilmərəm, amma uşaxlar diyir ki, bizim babamızdı. Bu da Lelinin şəkli idi.

***

Deyir bir gün bir şəkili işdən gəlir, yenicə evə girir və arvadından yemək istəyir. Arvadı da gedib lobyə gətirib qoyur şəklinin qabağına, kişi yeyir. Hər dəfə bu belə olur.

– Şəkili axırda bezir deyir ki, gedib Bakıda yiyəsən daddı yimaxlardan. Şəkili gedir Bakıya, girir bir restorana, oxuyur kartıçkanı orda yazılır ki, fasol. O da elə bilir ki, yaxşı yimaxdı, diyir ki, bi dənə boşqab fasol verin. Bu görür ki, paxladı daha məcburən yiyir. Görür ki, bir nəfər bozbaş yiyir və diyir povrati, yenə paxla gəlir.

Şəkili axırda bezib deyir:

– Şəkiddə də paxla, Bakıda da paxla.

***

Bir gün ləzgiyə bir moğal qonağı gəlir. Bakılı olan qonaq, rus dilində çox danışır. Ləzgi danışa-danışa yemək bişirir. Bu yemək də xəşil olur. Xəşili gətirib qonağın qabağına qoyur. Qonaq bir az yeyir sonra deyir:

– Ay ləzgi qardaş, bizdə bunu sabaka yeyir.

Ləzgi başa düşmür ki, qonaq nə deyir. Qayıdıb qonağa deyir ki, ay qardaş yi sabağa da var.

***

Bir gün oğul əsgərlikdən bir məktub yazıb atasına teleqram göndərir. Atası məktubu alıb oxuyur:

– Ata, mənə şalvar-malvar, naski-nuski, ayaqqabı-mayaqqabı, maykamuyka göndərin.

Atası qayıdıb oğluna yekə bir məktub yazır:

– Oğul bir az qənaət lazımdır, sənə şalvar ala bilərəm, malvar ala bilmərəm, naski ala bilərəm, nuski ala bilmərəm, ayaqqabı ala bilərəm, mayaqqabı ala bilmərəm, mayka ala bilərəm, muyka ala bilmərəm.

Ən yaxın dost

Biri digərinə deyir:

– Rafiq, sən ən yaxın dostuna savağa qədər yüz manat boş verə biləsən?

– Əlbətdəki verərəm. Amma çox təsüf ki, hələ yaxın dosdum yoxdur.

Yalançı sifariş

Evin qapısı döyülür. Qoca qarı qapını açır və iki nəfər yekəpər adamın qapı ağzında durduğunu görür. Onlar:

– Rikit sifariş vermisuz?

Qoca qarı əsə-əsə deyir:

– Yox...

– Hələdisə yalançı sifarişə görə 500 dollar verin.

Arvad teleqramı

Qadın ərinə teleqram vurur.

– Əzizim, mən balayımı çox gözəl keçirdim. Hər gecə çox heyf-lənirdim ki, sən mənən deyilsən!

Arvad oyanmayıb

Bir kişi polis işçisinə deyir:

– Mən dünən öyümü yaran canini ziyarət edə bilərəmmi?

Polis:

– Bu sizin nəyuza lazımdı ki?

– Bisuz, o bizim öyümüzü yaran öyə hələ daxil olub ki, arvadım oyanmayıb. Ondan bunun sirrini mənə öyrətməsini xayış eliyəcəm.

Qadın marağı

Bir arvad rəfiqəsinə deyir:

– Mən beş ildi ki, ərimin axşamlar nə ilə məşğul olduğu öyrənə bilmirdim.

Rəfiqəsi deyir:

- Nə oldu öyrənə bildinmi?
- Axır ki! Bir gün həmişəkinin əksinə olaraq işdən gəldim və bildim ki, o axşamlar öydə olurmuş.

Təzə xəbər

“Yeni müsavət” qəzetinin baş redaktoru Rayb Aqib oğlu yolda “Azadlıq” qəzetinin baş redaktoru Gündüz Tahirli ilə rastlaşır. Gündüz Tahirli deyir:

- Salam Rayb bəy! Nətəsuz? Təzə nə var, nə yox?
- Rayb Aqib oğlu:
- Təzə...? Nə bilim, vallax! Mən redaksiyadan çıxanda Elbəyi Həsənli hələ yerində idi...

İt yeməyi

Gömrük toplama posdunda. Sərhəd keşikçisi:

- Sumkanızda nə aparusuz?
- Heş nə, itim üçün yeməklər.
- Keşikçi sumkanı açır və ordan tapanca, avtomat, qumbara və başqa silah-sursat çıxır. O, təəcübənən deyir:
- Həbirləri axı sizin it yeməyəcək.....
- Özü bilsin! Yeməyəcəksə, acınnan ölcəxdı!

Müdafiə vasitələri

Bir kişi aptekə girir və satıcının qulağına nəsə deyir:

- Satıcı qəzəblə:
- Nə müdafiə vasitələri, canım... Bura aptekdir, Müdafiə Nazirliyi dölə!

Utanmaz ər

Arvad ərinə:

- Yenə səni küçədə Tamara ilə görütdülər. Heç utasan, o ki, anamla yaşıddı.
- Onda mən düz eləyirəm ki, səən ananla yola çıxmıram. Axı sən də Tamaranın qızı ilə yaşıdsan.

İndiki gəlinlər

– Manafov Səlim Murad oğlu, siz Əliyeva Nazilə Seymur qızı ilə evlənməyə razısınız mı?

Oğlan özünü itirərək:

– Axı biz tanış olanda o adını mənə Ofelya demişdi? Habı nətəri olur?

Gəlin heçnə olmayıbmış kimi:

– Əzizim, nədən belə həyəcanlanırsan? Habırdə nə var ki, həyindi çoxu həblə eliyir. Bir adnan gəlif, başqa adnan ərə geyillər.

Kürdün dostları

Yol polisi işçisi maşınını bərk sürən kürdü saxlıyır. O, kürdün sürücülük vəsiqəsini alır və ona bir xeyli vaxd diqqətinən baxır. Bunu görən kürd:

– Nədir fikirləşisən ki, mən onu pulnan almışam? Yox canım! Dostlarım ad günündə hədiyyə eliyitdilər.

Ata və oğul

Bir dəfə nahar zamanı süfrə dalında oturur və özünə araq süzəndən sonra oğlu üçün də süzür və deyir:

– Gəl habı o sağlığa içax ki, sən bir də iki almayacaqsan!

Xeyirxah həkim

İki dost restoranda nahar eliyir. Biri digərinə:

– Murad bəs sən niyə kavaf yimirsən?

– Həkim icazə vermir.

Ertəsi gün onlar yenə bir yerdə nahar eliyirlər. Dostu bu dəfə görür ki, Murad kavaf yiyir. Dostu:

– Murad bəs sən niyə kavaf yiyirsən? Axı həkim icazə vermirdi...

– Dünən mən ona 100 dollar verdim, o da icazə verdi.

***

Bir qızın boğazının əti kəsilir. Qohumlardan biri onu görməyə gəlir. Görür ki, qız ağlayır. Qohum deyir:

– Niyə ağlisən?

– Boğazım ağrı.

– Ağlama. Dəə, dolmaları diri-diri ötürərsən.

***

3 bacı olur. Buların ən böyüyü nişanlı olur. O biri iki bacı böyük bacının qaynanasıgilə qonaq gedirlər. Ev yiyəsi qızlara yemək qoyub otaqdan çıxandan sonra bacılardan böyüyü hələ qanmayan kiçik bacıya deyir:

– Bir yerə qonax geyəndə adam qoyulən yimağın hamısını yiməz, ayıbdı. Mən qaşığı qoyanda, səndə qoyarsan.

Kiçik bacı:

– Yaxşı.

Ev yiyəsi içəri girir. Böyük bacı bir az yeyəndən sonra qaşığı qoyur. Ona baxır kiçik bacı da qaşığı qoyur. Bu vaxt ev yiyəsi deyir:

– Yimağı qoymüşük yimağa. Niyə yimursuuz?

Kiçik bacı:

– Mən yiyirəm, habı məə qoymur.

***

Bir xam kişi tanımadığı bir qapını döymək isdəyərkən qapıdan bir balaca uşax çıxır. Kişi uşaxdan soruşur:

– Atan öydədi?

Uşaq:

– Yox

– Anan öydədi?

– Yox

– Bəs bacın?

– Evdə yalnız sən varsan?

– Yooo, mən özümne qonşudiyəm.

***

Bir oğlan 4-30-a zəng edir. Telefonu götürürlər. Oğlan bilə-bilə nömrəni səf soruşur:

– 2-26-dandı?

– Xeyr.

– Hordan dölə telefonu niyə götürürsən?

***

Yoldan bir çay axır. Çayın bir üzündə dovşan, o biri tayında isə ayı yaşayır. Çay gur olduğundan bu taydan o taya keçməx olmur. Dovşan ayını hirsələndirmək məqsədi ilə hər gün ayıya diyir onu səsləyir:

– Ayı qardaş!

Ayı:

– Haaa!

– Zəhirmaaar!

Bir gün ayı qərara alır ki, dovşan onu çağıranda artıq “haaa” diyib səs verməyəcək. Ertəsi gün dovşan:

– Ayı qardaş!

Bəli.

– Yadındadı dürən səənən meşiyə çiyələh yığmağa getmişdux.

– Haaa!

– Zəhirmaaar.

***

Bir kişi yolda oturub pişiyini yuyur. Bu vaxt yoldan bir yolçu ötür.

Yolçu kişiye deyir:

– Ay kişi pişiyi yuma, ölacaxdı.

– Heş nə olmaz.

Bir neçə saat keçir. Yolçu həmin yolu qayıdır. Görür ki, kişi ağlayır.

Yolçu:

– Niyə ağliyorsən?

– Pişiyim ölütdü.

– Mən sa dimədim ki, yoxsa pişiyin ölcaxdı.

– Yuyanda yox, sıxanda ölütdü.

***

Qatarda bir rus, bir erməni və bir də azərbaycanlı oturur. Bu vaxt onlar qərarlaşıdırırlar ki, kimdə nə çoxdu onu qatardan tullasın. Bu zaman erməni deyir bizdə çaxırdan çoxdu deyib, onu tullayır. Rus bizdə də votkadan çoxdu deyib, votkanı qatardan tullayır. Bu vaxt azərbaycanlı ermənini qatardan tullayaraq deyir:

– Bizdə də bunnan çoxdu.

***

Bir gün cənnətdəki adamlar yığışıb danışirlar ki, görəsən cəhənnəm necə yerdir ki, oraya heç kəs getmək istəmir. Bu vaxt bir kişi deyir ki, mən baxaram. Kişi cəhənnəmin qapısından girən kimi onun başına bir çəki vururlar. Kişi deyir:

– Həbləə elisuuz, buna görəə heç kəs gəlmir.

***

Ağıldan bir az kəm olan bir oğlan bir qızı sevir və isdəyir ki, ona ürəyini açsın. Bir gün oğlan qızın arxasınca gəlir və ona yaxınlaşaraq deyir.

– Bacı, sa bi dənə söz dimax olar?

***

Bir gün tarix dərindən zəhləsi gedən bir uşaq məktəbindən evə gəlib atasına deyir:

– Ata, kaş ki, daha əvvəl, əsrlər əvvəl dünyaya gəlsəydim.

– Niyə oğlum?

Uşaq acıqlı-acıqlı:

– Bu qədər tarix dərsi olmazdı çünki!

***

Bir gün Tibb Universitetində dərş deyən baş həkim tələbələri yanına yığaraq deyir:

– Həkim olmaq üçün iki şey vacibdir. Bunlardan biri tiskinməmək, ikincisi isə diqqətli olmaqdır. Hayındı mən sizi bu sahədə imtahan edəcəyəm. Həkim əlini natəmiz bir maddəyə soxaraq diyir:

Əgər tiskinmirsinizsə, siz də əlinizi soxun.

Tələbələr əllərini tiskinmədən soxurlar. Sonra həkim barmağını ağzına soxur.

Tələbələrdə natəmiz maddəyə batırdıqları baş barmaqlarını ağızlarına soxurlar. Həkim deyir:

– Tiskinmədən keçdiniz, ancaq diqqətdən kəsildiniz.

Tələbələr:

– Niyə?

– Çünki mən baş barmağımı maddəyə soxub, çala barmağımı ağzıma soxmuşdum.

***

Bir gün bir uşaq atasından soruşur:

– Ata, sən pələngdən qorxursan?

– Yox.

– Bəs ilandan?

– Yox

– Bəs ayıdan?

– Əlbətdəki yox.

– Afərin, ata, mamadan başqa heç kəsdən qorxmursan.

***

Müəllim Murada riyaziyyatdan öydə yazması üçün məsələ verir. Murad öyə gəlir, dayısının məsələni həll etmək üçün kömək isdəyir. 2-ci sinifdə oxuyan Murad 30 yaşlı dayısına məsələni oxuyur. “İki velosipedçi eyni vaxda yola düşür. Onlardan biri 1 km/saat sürətlə, o biri 2km/saat sürətlə gedirlər. Onlar arasındakı məsafə 8 km-dir. Velosipedçilər neçə saatdan sonra görüşürlər”. Dayısı uşağa diyir:

– Mən ikinci sinifdə oxuyanda velosipedçilər yola çıxmışdılar. Məgər hələ görüşmüyütdülər?

***

Dərs vaxtı müəllim oğlanların birini qaldırır deyir:

– Dərsə hazırsan?

Oğlan:

- Yox.
- Atanın adı nədi?
- Aslan.
- Mamanın adı nədi?
- Maral.
- Otur heyvan oğlu heyvan.

***

İki ləzgi hamama çimməyə gedir. Ancaq hamamdan çıxanda biri çıxır.
Hamamçı soruşur:

- Yoldaşın hanı?
- Ləzgi:
- Onun hamısı kirə çıxıtdı.

***

Bir dəfə müdür öz firmasında işləyən işçilərin birinin evinə zəng vurur. Telefonu hələ qanmayan balaca uşaq götürür. Müdür deyir:

- Müdürdü danışan. Atan öydədi?

Bu vaxt uşağın atası zəng vuranın müdürü olduğu və onunla danışmaq istədiyini başa düşür. Lakin o, müdürlə danışmaq istəmədiyindən uşağa yavaşca deyir.

- Dinən ki, öydə yoxdu.
- Uşaq:
- Müdür dayı, atam diyir ki, dinən öydə yoxdu.

***

Bir kişi stolda qəzet oxuyur. Bu vaxt görür ki, oğlu tez-tez onun olduğu otağa mahnı oxuya-oxuya girir və hər səfərində də əlində bir quruşqa su ilə o bir otağa keçir. Atası dözməyib soruşur:

- Oğlum o suyu niniysən?
- Heç ata, ev yanır onu söndürürəm.

***

Riyaziyyatdan zəif olan bir şagirdi müəllim lövhəyə çıxardıb soruşur.
– Aralarındakı məsafə 1000 km olan iki maşın yola çıxır. Onlardan biri 170 km/saat, digəri 180 km/saatla gedir. Maşınlar havax görüşürlər?

- Şagird:
- Heç vaxt.
  - Niyə?
  - Çünki onlar bu qədər yüksək sürətlə mütləq qəza edərlər.

***

Müəllim uşaqların birindən soruşur:

– İnsanlar hər şeyi dostları ilə bölüşməlidir. Məsələn, sənin iki maşının olsa, birini yoldaşa verərsən elə deyilmi?

– Bəli məlim.

– İki köynəyin olsa, biri dostla verərsən belə dölə?

– Xeyr məlim.

– Niyə?

– Çünki mənim iki köynəyim var.

***

Tarix dərində müəllim Ayseldən dərəsi soruşur. Dərəsi hazırlamayan Aysel “2” almamaq üçün müəllimin arxasının lövhəyə olmasından istifadə eləyib əlində kitabla lövhəyə çıxır ki, heç olmasa üzündən oxusun. Müəllim isə arxası lövhəyə jurnal yazır. Aysel oxumağa başlayır. Xeyli oxuyur, lakin birdən tələffüz çətin olan bir sözə rast gəlir və o həmin sözü səhv oxuyub, keçir. Bu vaxt müəllim arxası lövhəyə jurnal yazı-yaza deyir:

– Aysel düzgün oxu.

***

Qatarda birinə deyirlər.

– Çəmədanınızı pis qoymusunuz. Başına düşər.

– Narahat olmayın, içində sınan şey yoxdur.

***

Bir müxbir təcili yardıma zəng edib özünü təqdim etdikdən sonra deyir:

– Uşaq şarkavoy udub.

– Gəlirox.

– Bəs siz gələnədək mən nə eləyim?

– Karandaşla yazın.

***

– Alo! Heyvanları mühafizə cəmiyyətidir?

– Bəli.

– Xahiş edirəm, habıra bir adam göndərəsiz. Poçtalyon həyətdəki ağaca çıxıb bizim itimizi təhqir edir.

***

– Doktor, keçən dəfə mənə yazdığınız dərman kömək elədi.

– Nə deyə bilərəm. Bəzən belə də olur.

***

– Baş nazir Pənah bəylə danışa bilərəmmi?

Pənah Hüseynov gülərək:

– Qardaşım, mən artıq neçə ildir ki, baş nazir deyiləm. Nə sözün varsa söylə.

Telefon susur. Bir azdan yenə zəng çalınır. Eyni adam təkrarən deyir:

– Lütfən baş naziri çağırın.

Pənah bəy səbirlə cavab verir:

– Dedim axı baş nazir deyiləm.

Yenə bir azdan həmin adam zəng edir:

– Lütfən baş naziri telefona çağırın.

Pənah bəy artıq hirsindən partlayır:

– Sən nə qanmaz adamsanmış. Mən artıq baş nazir deyiləm diyirəm, sənə elə hey zəng eləyirsən.

– Baş nazir olmadığımı bilirəm, amma təkrar-təkrar bunu eşitmək o qədər xoşuma gəlir ki...

***

Biri konsertə gecikir. Öz yerini tutmaq üçün sıradan keçib əyləşir və qonşusundan soruşur:

– Nə çalırlar.

– Bethovenin 5-ci sinfoniyasını.

– Beşinci? Nə yaman gecişmişəm.

***

Hakim:

– Siz qonşunuzun yaş paltarının oğurlamaqda özünü müqəssir hesab eləyirsinizmi?

– Bəli, gərək gözləyərdim, quruyardı. Sonra oğurlayardım.

***

– Bu gün ingilis dilində “çox sağ ol” və “xahiş edirəm” sözlərini öyrənmişəm.

– Çox yaxşı. Bircə ana dilimizdə öyrənməyimiz qalıb.

***

Bir gün bir kişi eşşəyi ilə gedirmiş, birdən eşşək dayanır. Kişi bu zaman eşşəyin arxasına bir damcı naşatır spirti tökür. Eşşək başlayır qaçmağa. Kişi eşşəyin dalınca qaçır, amma çatmır. Bunu görən kişi öz-özünə də iki damcı naşatır spirti tökür. O da başlayır qaçmağa. Gəlib arvadından soruşur:

– Ay arvad eşşək evə gəlib çıxmayıb?

Arvad deyir:

– Yox gəlməyib.

– Hayındı mən bir kuruk da vurum, gəlib çıxar.

***

Avtobusda yer olmadığı üçün uşaq atasının qucağında oturmuşdu. Bu zaman bir qadın da avtobusa minir.

– Uşaq ayağa durub deyir:

– Xala, gəl otur.

***

Bir gün ağılsız arvad bulaq başında paltar yuyurmuş. Paltarları yuduqdan sonra elə orayaca sərir. Görür ki, qurbağalar quruldayır.

Arvad deyir:

– Qur-qur bacılar, siz bu paltarları gözləyərsiniz mən gedim evə. Quruyanda gəlib apararam. Qurbağalar başlayır quruldamağa. Arvad elə başa düşür ki, qurbağalar ona cavab verir. Arvad çıxıb gedir evə. Paltarları aparmağa gələndə görür ki, paltar yoxdur.

Arvad deyir.

– Hayindi mən sizin evinizi başınıza uçuraram, siz də baxarsooz. Onların yuvasını dağıdanda bir qızıl küpü tapır. Gətirir evə. Kişi qızılı görüb sevinərək deyir:

– Ay arvad, qoy Ramazan ayı gəlsin xərcləyərək.

Bir gün küçəyə ət satanlar gəlir.

Arvad deyir:

– Mənə iki kilo ət verin.

Yoldaşlardan biri o birinə deyir:

– Ay Ramazan, bu arvada ət çək.

Bunu eşidən arvad deyir:

– Dayan, ay Ramazan qardaş. Kişi sənə qızıl saxlayıb. Satıcılar qızılı götürüb gedirlər.

Kişi evə gələndə arvad deyir:

– Ay kişi, Ramazan gəlmişdi qızılı verdim getdi. Kişi hirsindən arvadı döyüb, qovur. Arvad bir səhraya gedir və qərara gəlir ki, evə qayıtmayacaq. Bir müddət sonra görür yanına bir pişik gəlir.

Arvad deyir:

– Miyo-miyo bacı, kişi mənim dalımca səni yollayıb? Yox getmərəm.

Ondan sonra xoruz gəlir. Başlayır banlamağa.

Arvad deyir:

– Xoruz qardaş, kişi mənim dalımca səni də yollayıb? Yox getmərəm.

Sonra qurbağa gəlir.

Arvad yenə deyir:

– Qur-qur bacı, kişi mənim dalımca səni yollayıb? Yox getmərəm.

Sonra padşahın karvanından bir yüklü dəvə ayrılıb gəlir.

Arvad deyir:

– Kişi sən böyüklükdə dəvəni yollayıb? – deyir və dəvəyə minib evlərinə gedir.

Kişi qapıda arvadı görüb:

– Ay arvad, nəyə gəlmişən?

– Miyo-miyo bacını yolladın gəlmədim, xoruzu göz-qaş yolladın amma gəlmədim, qurbağa bacını yolladın yenə gəlmədim, ha bu böyüklükdə dəvəni yolladın mən də gəldim.

Kişi dəvənin yükünü açıb görür ki, qızıldır. Yüku boşaldır dəvəni isə kəsib yeyirlər. Qalanını isə kişi gizlədir. Səhər açılır, padşahın adamları dəvəni tapmaq üçün hiylə işlədirlər. Deyirlər ki, padşah xəstədir, ona təcili dəvə əti lazımdır. Qadın bunu eşidən kimi deyir:

– Axşam kəsmişdox, yidox qalanını da kişi bilmədim hara qoydu.

Kişi işdən gələndə ondan dəvə əti istəyirlər, kişi deyir ki, yoxdur. Kişini dar ağacından asmağa aparırlar, Bu zaman kişi xahiş edir ki, qoyun arvadla axırıncı dəfə danışım. O, arvadına deyir:

Ay arvad, bizimki də belə gətirdi. Məni dar ağacından asmağa aparırlar. Heç olmasa qapı-bacadan müğayət olasan.

Qadın nə qədər gözləyirsə, kişi gəlib çıxmır. O, qapı və pəncərəni çıxarıb belinə alır və gəlir saraya. Kişi padşaha deyir:

– Padşah sağ olsun mən sizə dedim ki, onun sözünə baxmayın o, dəlidir. Padşah kişini azad edir və bir dəvə yüklü qızılı xərcləyib yeyirlər.

***

Kənddə bir çobanı evləndirmək istəyirlər. Yığışib pul toplayıb kəndin gözəl-göyçək bir qızı ilə çobana toy edirlər. Toy axşamı çoban tay-tuşları ilə süfrə başına əyləşir. Süfrəyə neçə-neçə xörəkdən başqa zəfəranlı plov da qoyurlar. Çoban ömründə yemədiyi plova əl uzatmağa utanır, bu dadlı plovu ona təklif edən də olmur. Qalır udquna-udquna. Bir də baxır ki, plov qurtardı.

Gecə çobanı gəlin otağına aparmaq isdiyirlər, o da acıq eləyib:

– Gitmirəm! Plovdan kim yeyibse, qoy o da getsin.

***

Bir səyyah sıldırımlı dağ yolundan keçirmiş, bir kəndli bunu görüb xəbərdarlıq etmək istəyir:

Diqqətli olun ha! Buradan çox eşşəklər yuvarlanıb, dərəyə düşüb.

***

Ev sahibi:

– Evin kirəsini ödəməsəniz, sizi buradan heç yana buraxmayacağam!

Kirayəçi:

– Şükürlər olsun sənə, tanrım, axır ki, bir sığınacaq tapdım.

***

Bir evin yuxarı mərtəbəsində fəryad eşidildi:

– Ay aman kömək edin! Qaynanam özünü pəncərədən atır!

Qonum-qonşu yuxarıya qaçıb həmin adamı qaynanasının yanında görüncə soruşurlar:

– Eyy...Sən ki, buradasan bəs niyə haray həşir qoparırsan?

– Pəncərə çox ağırdı, açə bilmirik!

***

– Ata bu gün aldığım sözlükdə otuz min söz varmış.

– Vay aman! Onu anana göstərmə bala.

***

İki dəli olur. Bunları salırlar bir otağa. Birisi həmişə əlini divara qoyub deyir:

– Mən işığam, mən yanıram.

Beləliklə 2-3 gün keçir. O biri dəlidə gedib həkimə deyir:

Ay həkim mən daa ölürəm. Habı zay diyir ki, mən işığam, mən yanıram. Həkim də elə bilir ki, bu bir az ağıllanıb. Deyir:

– Sən get büyük yat səni evinə yolliycəm.

Dəli deyir:

– Axı gözümə işıq düşür, yata bilmirəm.

***

Qarabala ölür. Qəbrə qoyulan kimi şeytan onun boğazından yapışır.

– Şeytan qardaş, cano yiyim, hayndı mə hara apasan?

– Gəl-gəl sonra bilərsən.

– Dila qurban olum, bütün ömrüm boyu əzab-əziyyət içində, kasıbçılıq, ehtiyac içində yaşamışam. Nə olar hayındı cənnətə apar da məni.

– Qarabala, əgər düzgün sadalamısan, onda cəhənnəm də sənə cənnət kimi görünəcək.

***

Günlərin bir günü Hacı dayıdan soruşurlar:

– Ay Hacı dayı.... sənəin neçə yaşın var?

– Hacı dayı da deyir ki, 40 yaşım var. Günlər, aylar, illər keçir. Bir gün də həmin adam gəlib, Hacı dayıdan soruşur:

– Ay Hacı dayı, indi neçə yaşın var?

– 40 yaşım var.

– Ay Hacı dayı, sənəin yaşın artmadı ki?

Hacı dayı cavab verir.

– Kişinin sözü bir olar.

***

Şəkiddə yaşayan Düfü Tahir Bakı şəhərinə gedirdi. Yolda yol polisləri onu saxlayır.

Polis deyir:

– Baqajı aç yoxli yax.

Düfü Tahir:

– Ay qağa, 5000 verəm, amma baqajı açmayım.
– Polis razı olmur, deyir aç vəssalam.
– Düfə Tahir deyir:
– Yaxşı, 15000 verirəm amma açmayın.
– Polis də bu işdən şüphələnir. Onların sövdələşməsi 100000-ə qədər artır, amma polis deyir ki, aç vəssalam!

– Düfə Tahir deyir:
– Əlaş nədi aç deyirsiniz, açım da diyib, baqajı açır. Baqajda heç nə olmur.

– Polis deyir:
– Axı baqajda heç nə yoxdu. Niyə baqajı səhərdəndi aşmırsan, bizi də şüpələndirirsən.

Düfə Tahir deyir:

– Mən siznən “Pole çudes” oynayırdım da, siz də uduzdunuz.

***

Kasıb bir arvad olur. Bu arvadın 5-6 uşağı olur. Bir gün arvad kişisinə deyir:

– A kişi get bazara, habı yumurtaları sat uşaxlara ayın-oyun al.

Kişi də deyir ki, ay arvad, ayın-oyunun adını denən. Arvad da başlayır sadalamağa:

– Həliməyə hədihciy, Süleymana düdühcüy, balaca qıza başmacıq, böyük qıza yaşmacıq, öza çöl çuxası, ma da bayır çadrası. Tez get, tez də gə. Xaşdıqo da dalını üzmə.

***

Nənə və baba evlərində oturub, şam yeməyi yeyirlər.

Gözlənilmədən baba deyir:

– Ay arvat gəl, heç olmasa bi dəfə cavannığımızı yadımıza salax.

Nənə:

– Yaxşı, mən raziyəm. Unda sən anbarın yanına get, samannığın arxasında mə gözlə.

Baba anbara yollandı. Bi saat dayanır, nənə gəlmir, iki saat dayanır, nənə gəlmir. Kişi soyuqdan tir-tir əsməyə başlayır. Axırda dözməyib evə qayıdır və əsəbləşir, arvadına deyir:

– Ay qoca kafdar, niyə gəlmədin?

Nənə nazlana-nazlana dillənir:

– Nağarım, anam qoymadı gəlmağa.

***

Hüsr yerinə gələn şəkiliblər şəhərə çatandan sora aydınlaşdırıllar ki, mərhumun ünvanını heç birisi bilmir. Geriyə - öz evlərinə bu məzmununda təcili teleqram göndəririlər – Mərhumun ünvanını bilirsiniz?

Üç gündən sora bir sözdən ibarət cavab gəlir:

– Bilmirox.

***

Bir gün, bir arvad ərindən soruşur:

– Doğrudurmu ki, doşan heyvannarın içindən ən ağılsızıdı?

Kişi cavab verir:

– Əlbətdə, məə dovşanım.

***

Şəkidi türmə tikirdilər. Ustaya göstəriş verdilər ki, barının hündürlüyü 4 metr olmalıdır. Bəməzə usta soruşur ki, hündürlük 2 metr niyə olmur. Deyirlər ki, dustaqlar qaçar.

Usta yenə təəccüblə cavab verir:

– Siz buların yimağını, giymağını, şəraitdərinə yaxşı elasaz, hara qaçıllar. Hələ siz qorxun qırxandan gəlif bura girməsinnər.

***

Şəki qalası yaxınlığında belə bir hadisə olur. Bir gün bir kişi arvadını təcili xəstəxanaya aparmalı olur. Kişi gecə qalanın qabağına çıxır ki, bəlkə maşın tapa. Elə bu vaxt kiçik bir parkdakı radioda: “Danışır Bakı” – deyilir. (O vaxt bütün belə yerlərdə radio olardı). Səsi qəflətən eşidən kişi qorxur. Ayağı da gölməçəyə düşür. Kişi əsəbi halda deyir:

– A köpəy oğlu, mən habırdə nə həşirdəyəm, sən də deyirsən ki, “Danışır Bakı”.

***

Şəkinin kəndləri olan Layısqı ilə Göynük camaatının bir-birilə zarafatı olurdu. Bir dəfə Layısqılılar Göynükdən keçəndə görürlər ki, onlar təpənin başında nəsə tikirlər. Soruşurlar ki, “A qada, nə tikirsoz”?

Deyirlər: “Su dərmanı tikirox (dəyirman).”

Layısqılılar da baxıb görürlər ki, yaxınlıqda nə çay var, nə arx. Soruşurlar ki, bəs suyu hardan gətiricöz?

Göynüklülər bir-birinə təəccüblə baxıb cavab verirlər:

– Bax, o barədə heç fikirləşməmişox.

***

Bir kişi piyan olur, qardaşı oğluda görür ki, əmisi piyandır. Deyir ki, ay əmi, gə səə aparım. Aparanda da cibindən iyirmi beş maat pul oğurlayır. Səhərsi günü görür ki, əmisi yenə piyandı.

– Di ay əmi, gəəsən aparım?

O da deyir ki, yox, ay oğul, sən baha aparsan.

***

Bir fağır molla olur. Allaha məktub yazır ki, ma min maat pul göndər və şara bağlayıb buraxır. O da gedir milisənin (polis idarəsi) eşiyinə düşür. Alıb oxuyurlar. Milisin birisi bunu tanıyır. Qərara gəlirlər ki, zarafat üçün pul yığağ, deyək ki, Allah göndərdi. Gəlib molları qapısını döyür. Qapıya molla çıxır.

– Ay molla, siz Allaha məktub yazmışdınız?

Molla deyir ki, ha, yazmışam. Oğlan məktubu ona verir. Kişi içəri girir, məktubu açır görür ki, yeddi yüz maatdır.

Oturub yenidən məktub yazır:

– Allah, göndərmağa görə sağ ol! Xahiş eliyirəm milisin əlinən pul göndərmə. Üç yüz maatımı götürütdülər.

***

Bir yolçu Şəki-Bakı avtobusunda Bakıya gedir. Başlayır, şoferə göstəriş verməyə:

– Sağa dön, sola dön.

Şofer bir müddət səssiz gedir. Təmiz bezəndən sonra kişiye deyir:

– Yekə kişisən bəsdə da. Habu, rolun dalında oturan bii ke, hara gedir.

– Yekə kişi sənən. Sən ki, o yolu tanıysən niyə səsu çıxartmırsan, mən də xax kimi yatım.

***

Şəkiddə Gödək Əhbər var idi. Yolun qırağında ərik əkməmişdi. Həmişə yolun dələduz uşaqlarından biri olan Kirvan ona daş atırdı. Daş həm əriyə dəyirdi, həm də Əhbər dayın qirəmətinə (kirəmit) sındırırdı. Əhbər dayı bezir, geyir uşağın anasına şikayət edir:

– Ay bacı, bu sən uşağın məən əriyimə daş atır, qirəmətimi sındırır.

Anası da qalxıb deyir:

– Ay Əhbər dayı, sən iki yolun var. Ya Kirvanı kəs, ya əriyi.

***

Bir dəhnəli Şəkiyə dostugilə gəlir. Üç güyümlərin yanında dayanır, atını da ağaca bağlayır. Dostugilə gedib deyir. Çıxanda görür ki, bir şəkili atın belində oturub. Dəhnəli sifətə (əvvəlcə) şəkiliyə mülayimliklə deyir: ki, atdan düşsün. Ancaq şəkili başlayır dəhnəlini hirsələndirməyə.

Dəhnəli qəzəblənib şəkiliyə deyir:

– Düşiysən düş, düşmiysən lobillədiyəm.

***

Bir şəkili yeni il axşamını ailəsi ilə gözləyir. Arvadı qəşəng süfrə açır. Süfrədə nə desən, quş iliyi-can dərmanı – hər şey var. İl də meymun ili üsdə təhvil olunur. Saat 12 olur, 12-dən də ötür. Oğulun anası o qədər dır-dır arvad olur ki, oğlun baş beynini aparır.

Oğlu da qayıdır stolun üstündən bananı alır və anasına verərək deyir:
– Ay ana, ox, anamı yiyim ala bu bananı, meymun ilidir, meymun kimi, nola, baxa-baxa dur da.

***

Molla aşığa rast gəlib soruşur:

– Ay aşıx, hara belə geyirsən, xeyirdi?

Aşıq deyir:

– Molla, əlbəttə xeyirdi. Xeyirdi ki, mən geyirəm, şər olsaydı, sən geyərdin. Nahax dimiyitdilər ki, mollarınkı vaynandı, aşığınkı haynan.

***

Bir kişi itini döyəndə qonşusu onu görüf soruşur ki, o niyə itini döyür. İt sahibi cavaf verir ki, it geyif meçidə giritdi. Qonşu cavaf verif deyir ki, “Vurma, heyvandı, yazıxdı, qanacağı olsaydı, meçidə girməzdi. Heş gör meçidə geyrəm”?

***

Bir gün Tacı dayıdan soruşurlar:

– Bəs, ay dayı, qiyamət günü nə vaxt olacax? Nə vaxt dünyanın sonu olacax?

Tacı dayı soruşur:

– Hansı qiyamət?

Adamlar mat-məəttəl qalırlar.

– Ay Tacı dayı, neçə qiyamət var?

– Ay oğul 2. Biri arvadın öləndə olur, bu kiçik qiyamətdir. Mən öləndə də böyük qiyamət olacaq.

***

Tacı dayıdan soruşurlar ki, tabutun önündə, yoxsa arxasında getmək daha savabdır.

– Tabutun içində getməyin, harda gedirsiz gedin, fərqi yoxdur.

***

Bir gün gözü ağrıyan qonşu, o biri qonşudan soruşur:

– Ay qonşu, gözüm ağrıyır nə edim? Dözə bilmirəm.

Qonşu deyir:

– O gün mənim dişim ağrıyırdı. Çəkdirdim, canım qutardı. Ayırı əlacı yoxdu. Sən də elə et.

***

Bir gün bir qonşu o birinə deyir ki:

– Oğlumu evləndirmək istəyirəm.

Qonşu mat-məəttəl qalır, deyir:

– Ay qonşu, oğlun hələ uşaqdı. Bir işləsin, qazansın. Sonra evləndir. Bir az böyüsün, ağı başına gəlsin.

Qonşu deyir:

– Sus, ağlın çatmayan işə qarışma. Ağlı başında olan da heç evlənər?

***

Bir gün bir kəndlinin evinə dovşan dadanır. Dovşan kişinin bostanını dağıdır. Bunu görən kişi Tacı dayının yanına məsləhətə gəlir. Tacı dayı ona dovşanı tutmağı məsləhət görür. Kəndli soruşur:

– Bəs sonra?

– Sən əvvəlcə tut, sonra nə edəcəyini fikirləşərik.

Kəndli dovşanı tutur. Tacı dayı deyir:

– İndi apar onu anbara sal, ağzını da kilidlə. Qoy ac qalıb başqasının bostanına niyə girdiyini fikirləşsin.

***

Deyilənlərə görə keçmişdə bir kişi yaşayırmış. O çox bəməzə adam imiş. Bunu bilən şah onu yanına çağıtdırır. O, şahın hüzuruna gələndə vəzir ona deyir, gərək şahın yanına girəndə sağ ayağını atsin. Kişi içəri girəndə çasır, bilmir hansı ayağını birinci atsin. Dayanmasın deyə, birdən içəri hoppanır. Bunu görən şah çox təəccüblənir və soruşur:

– Ay kişi, bu nə deməkdir?

Kişi cavab verir:

– Şah sağ olsun. Sizi gördüm, ayaqlarım yaddan çıxdı. Odur ki, ikisini də hüzurunuza birdən gətirdim.

***

Bir gün işıq idarəsindən gələn məmur Şəkinin Yuxarı Baş hissəsində işıq pulu yığır. Burada yaşayan bir kişi civindən pulunu çıxarır, sayır, məmurun əlinə uzadır. Məmur pulu almaq istəyəndə kişi əlini çəkir, pulu vermir. Bu vəziyyət bir neçə dəfə təkrar olunur. Axırda məmur qəzəbli halda deyir:

– A kişi, pulu verirsən, ya yox? Məə ələ salmısan nədi? Pulu əlimə uzadırsan, amma vermirsən.

Bu zaman kişi məzəli bir şəkildə cavab verir:

– Görürsən? Nətəridi adam oynatmaq? Sən maa nətəri işıx verirsən. Mən də saa o cür pulunu verirəm. İşığı yandırırsooz, söndürürsooz, yandırırsooz, söndürürsooz. Görəsən adam nətəri dilxor olur.

***

Maşın təmir edən usta bir gün yenə maşının altında işləyir. Maşın təmir etməyə çalışır, amma nəsə maşını düzəltməkdə çətinlik çəkir. Bu zaman onun həyatından toyuxlardan biri yumurtdiyir. Və “qak-qak-qak iliyə-iliyə maşının dörd bir tərəfini fırıranır, ustonu işdəməyə qoymur. Usta bərk dilxor olur və deyir:

– Mən bu boyda pul qazanam, səsim çıxmır. Nə var, bir dənə yumurta yumurtdamısan özoo dağıdırsan.

***

Hacı dayın pulu qurtarır, özü də yemək istəyir. Cibinə baxıb görür ki, bir manat pulu qalıbdı. Avtobusa minib gedir qıraq şəhərə. Bir də yimaxxaniyə girib deyir:

– Yimax gətirin.

Yeməyi gətirirlər, yeyəndən sora bir də çay istəyir, onu da gətillər. Çayı da içir. İçəndən sonra yeməxanadan çıxmaq istəyir.

Deyirlər:

– A Hacı dayı, yemək yedin, bəs niyə pulu vermədin?

– A səfih, pulum olseydi, habra niyə gəlirdim ki. Də orda yiyərdimdə.

***

Hacı dayıdan soruşurlar ki, a Hacı dayı, evdə it saxlamaq yaxşıdı, yoxsa pişih saxlamaq?

Hacı dayı deyir:

– Baxır nə vaxt. Subaysansa, ikisinnən biri saxlamaq yaxşıdı. Ya iti, yada ki, pişiyi. İkisi də saxlamaq olmaz.

– Niyə?

– Nətə yanı niyə, heylə olmalıdı. Öydə itnən pişiyin yola getməməği görüf evlənməx isdəməzdeş.

***

Şəkili bir adama rüşvət verir. Pulu alan şəkiliyə dil-ağız eliyir ki, canını yiyərəm, incimə də, bizim də xərcimiz çıxır, yoxsa səndən heç pul alaram?!

Şəkili də ona deyir:

– Ə, niyə dil-ağız eliyən? Nağarax? İt aparan olsun.

***

Şəkili xəstələnir, gedir həkimə. Həkim buna baxıb, deyir ki, mədəndə yara var.

Öyə gələndə xəstədən soruşullar ki, – “noldu?”

– O da deyir:

– Heçnə yoxdu eşi, xəstə zad döləm. Həkim dedi ki, ölənə qədər yaşıycəsən.

***

Bir arvad Qışlağa gedir, O da ömründə Şəkidən qırağa çıxmamışdı. Qırax-bucağı görüb deyir:

– Habraların hamısı Şəkiinmi?

Onda arvadı başa sallar ki, Yevlağın Xanabat kəndinə kimi həy yer Şəkinindi.

– Arvat da deyaf-deyaf diy ki, da hunnan dinən dünya həy yeri Şəkiddə.

***

Bir şəkili dostugilə gəlir. Dostunun uşağı başlayır ağlamağa. Ey yiyəsi uşağı döyəndə şəkili deyir:

– Ə uşağı niyə döyürsən, hayındı o qansa ağliyə.

– Ə hu boyu yerə soxum, həmişə qana-qana ağliyə.

– Ə hunda mən də özümü uşax yerinə qoyuf ağliyəm. Görax mə də səsimi kəsə bilcasanmı. Şəkili başlayır mızılamağa:

– Mən qatıx istiyəm.

Qatıx gətirirlər.

– Bal istiyəm.

Bal da gətirirlər.

– Balnan qatığı qarışdırın.

Qarışdırırlar.

– Qatığı balnan ayırın.

Onda ey yiyəsi də deyir:

Sən lap ağbədiyə elədin. Həblə də uşağ olar?

***

Hacı dayıdan sağlam yaşamağın yollarını soruşanda deyirdi:

– Əyağoo isdi xala, başoo sərin.

Yımağı unutma, düşünmə dərin.

***

Bir gün Hacı dayı ovdan qayıdırdı. Qonşular soruşurlar ki, neçə doşan vurmusan?

Hacı dayı başlayır danışmağa:

– A gözozu yiyim, birinə gözüyumulu atdım, gülləm düz qulağı divinnən ötuf keçdi. İkincisini Allah qorudu, gülləm boşa çıxdı. Bir də gördüm, budu haa, üçüncüsü kolun divinnən çıxıtdı qaçır. Doşannan uzaxdiydim gülliye hayfım gəldi.

Qulaq asanlar dözməyib deyirlər:

– Əşi sözoo axırına çıx görax neçə doşan vurdun?

Hacı dayı kefini pozmadan deyir:

– Ə, altı aylıx zad döylüsooz ki, fikrimi çaşdırmıyın. Hələ üçünnən danışdım. Yeddisinnən də danışsam, 10 olucax.

***

Bir gün Hacı dayının arvadı cavan bir satıcı oğlanın qarasınca danışır:

– A kişi, hunu görürsən? Tərbiyəsiz köpəh uşağına söz diyirəm, heylə şonqiyitdi üzümə baxır. Elə bir arvat zad görmiytdi.

Hacı dayı isdiyir arvada cavab versin, arvat imkan vermir. Axırda fürsət tapıb deyir:

– Ay arvat, o yazıx da ağzını açırmiş ki, sözo qavağına söz çıxartsın. Yazığa sözüün diyif ağzoo bağlamağına imkan verməmişən daa!

***

Bir gün iclasda məsələ qaldırırlar ki, torpağı bərəkətə gətirmək üçün peyin lazımdı. Özü də ən keyfiyyətli – quş peyini. Hamı narazı olur ki, bu quşun peyini bir damcı gəlir, bir o qədərini hardan tapaq?

Hacı dayı deyir:

– Ürəyoozu yiyif-eləmiyin. Mən taparam.

Bütün kəndlərə xəbər yayılır ki, bəs Hacı dayıya toyuq peyini lazımdı. Bir yük maşınına bir kisə qızıl verəcək. Çoxlu toyuq-cücəsi olan bir kişi bir il əlləşib-vuruşur bir “qurzovoy”u doldurub gətirir şəhərə.

Kənd camaatı gəlir, Hacı dayının üstünə:

– A kişi, iydən ödümüz ağzımıza gəldi. Get ziviloo bir töör (təhər) elə. Hacı dayı xəbər yollayır ki, maşını sürsün idarənin qabağına.

Kişi yayın istisində iy-qoxudan baş çatdada-çatdada “qurzovoyu” aparır düz idarənin həyətinə. Aləm yığılır maşının başına ki, bu saat kəndçiyə bir kisə qızıl veriləcək. Hacı dayı gəlib maşına baxır, bir nərdivan istəyir. Əlinə bir çubuq götürüb çıxır “qurzovoy”un üsdünə. Çubuxnan peyinin o tərəf-bu tərəfinə baxıb çubuğun ucuna qara peyin götürüb, başını bulaya-bulaya deyir:

– Ə, saa demiyiblər ki, maa toox peyini lazımdı, habırda xoruz peyini də tapdım.

***

– Bilirsənmi, mən Eldara kağız yazıb qoymuşdum ki, yemək vaxtı onlara gələcəm? Gəlirəm, görürəm evdə yoxdu.

– Deməli, o sənin kağızını görüb...

***

– Eşitmişən? O, ciddi pəhriz saxlayır.

Onda onu qonax çağırmaq olar.

***

Satıcıda 1 qəpik olmur ki, qalığı versin.

– Əvəzinə sizə nə verim? – deyər soruşur.

Alıcı:

– Qəpik-quruş üçün niyə danışırıx? – deyir və əlavə edir: – Bir qədər arax ver, qurtarsın getsin!

***

– Mən bir adam tanıyırdım, hər dəfə qələmi mürəkkəbə batıran kimi, qabın qapağını örtürdü ki, çənil buxarlanmasın.

– O nədir ki?! Mən də bir adam tanıyırdım ki, gecə saatı saxlayırdı ki, boş yerə işləməsin.

– Bunlar hamısı boş şeydir. Mən tanıdığım adam isə açkisi xarab olmasın diyə heç oxumurdu.

***

– Nə qədər verməliyəm? – deyə kəntdən şəhərə gələn qoca, taksi şoferindən soruşur.

– 5 manat.

– Vay-vay, məndə bu qədər pul hanı? İsdəmirəm, apar məni kəndə, bitəri avtobusla gələrəm...

***

– Şəkidə xəstəxanalar necə qızdırılır, bilirsən?

– Yox.

– Yüksək temperaturlu xəsdələr bu palatadan o birinə keçərək onu qızdırırlar.

***

Şəkidə bir ailə Yeni ili qarşılayır. Kişi soruşur:

– Bizdə keçən ildən bir şüşə arax qalmalı idi, nə oldu?

– “Qalıb” – deyə arvad cavab verir. Ancaq mən onu gələn il üçün saxlamışam.

***

Dəlləyin dostu ona borc pul verir.

Dəlləyin gözləri dolur və deyir:

– Çox sağ ol, dost! Əgər sənə bədbəxlik üz versə, əgər hamı sənnən üz döndərsə, əgər anan, qardaşların, bacın səni atıb getsələr, gələrsən mənim yanıma, mən sənin üzünü pulsuz qırxaram.

***

Bir qoca biznesmen ölüm yatağında olarkən bütün ailəsini başına yığılır. Qoca ətrafına baxıb, zəif səslə soruşur:

– Əziz arvadım, sən burdasan?

– Burdayam, əzizim.

– Sevimli oğlum, sən burdasan?

– Burdayam, ata!

– Qızım, sən burdasan?

– Burdayam, ata!

Qoca bütün gücünü toplayıb qışqırır!

– Bəs işə kim nəzarət eləyir?

***

Polis məntəqəsinə telefon zəng çalır.

– Köməyə, köməyə, – deyə kimsə çağırır.

– Bu dəyqə çıxırox. Axı, deyin görax nolub?

- Otağa pişik girib!
- Bağışdiyın, belə xırda şeylər üçün polisə zəng etməzlər. Siz kimsooz?
- Kim olacam, əlbəttə, papuqay.

***

Bir şəkili arvad nikahı pozmaq haqqında ərizə verir.

- Səbəb nədi? – deyə hakim soruşur.
- Kişim bişirdiyim yimaxları özümə yedirdir.

***

Hakim:

- Siz niyə günahozu boynoza almırsız?
- Polis məntəqəsində siz hamısı ilə razılaşmışdınız axı.

Dustax:

- Bəli, cənab hakim, lakin vəkili məə inandırdı ki, günahım yoxdu.

***

Müddəhim, niyə siz arvadın aşnasını öldürməyə əvəzinə özünü öldürdünüz?

- Mən fikirləşdim ki, cənab hakim, hər həfdə bir kişi öldürməkdənsə, birdəfəlik arvadı öldürsəm yaxşıdır!

***

Zarafatı ilə məşhur olan bir dul arvad həmişə oğlunu görəndə şikayətlənər, “xəstəyəm” – deyər ah-uf edərdi.

Anasının bu şikayətindən təngə gələn oğul bir gün anasını həkimə aparır. Həkim xəbər alır:

- Nəyindir, ay arvad, nədən şikayətlənirsən?
- Canım sənə qurban, ay doxdur, bütün bədənəm ağrıyır: ayağım, əlim, başım, gözüm....

Həkim onun zarafat etdiyini görüb oğlana deyir:

- Anan tezliklə sənə getməlidir.
- Oğlan heç nə başa düşməyib, etiraz edir:
- Siz nə danışsınız, həkim zarafat etmirəm, o, həqiqətən xəstədir.
- Dul arvad oğlunun sözünü yarımçıq kəsib deyir:
- Kəs səsinə, ədə, sən doxdurdan çox bilirsən?

***

Bir gün Molla Nəcəfin qonşusu ona deyir:

- Molla, bizim uşaqlar sizin heyva ağacınızdan dünən heyva dəriblər. Şəkləri getməyib, onlara halal eylə.

- Molla Nəcəf bir ağızdan qayıdıb deyir ki, neynək, halal eylədim.

Qonşunun uşaqları bir müddətdən sonra icazəsiz mollağın bağından yenə heyva dəriblər. Qonşu Molla Nəcəfi görüb deyir ki, bəs molla uşaqlara halal eləsin.

Molla Nəcəf deyir:

– Yox, halal eyləməyəm.

Qonşu təəccüblə soruşur:

– Molla niyə halal eyləməyirsən, bir heyvanın qiyməti nədir ki?

– Əşi, mən halal eləməmişəm, sənin uşaqların heyvanı beləcə daşıyırlar. Qorxuram halal eyləsəm, heyva ağacını dibindən çıxarıb apararlar.

***

– Sən niyə bu maşını oğurlamısan?

– Mən elə bildim ki, onun yiyəsi yoxdu.

– Niyə?

– Maşın qəbristanlığın yanında dayanmışdı.

***

Maşın sürməyi öyrənən gözəl bir qızdan təlimatçı soruşur:

– Bağışdiyın, sizə diyən olutdu ki, böyüh, badamı, qəşənc gözləroznan küçə hərəkəti işarələrinə baxmırsoz?

***

Şəkinin dar küçələrinin birində iki maşın qarşılaşır. Nə onun, nə də bunun sürücüsü yol vermax isdəmir. Bir maşının sürücüsü qəzet çıxarıb oxumağa başlayır. Bir saatdan sonra o biri maşının şoferi soruşur:

– Oxuyup qutarannan sora qəzeti mənə verməzsoz?

***

Şəkidə maşın təmiri el emalatxanasının qapısında elan:

Tormozdarın yoxlanılması 1 şirvan. Dəfn mərasimi 100\$-dır.

***

– Bu soyuqda sən yolda kimi gözləyirsən?

– Soruşma! Bir şüşə arağım əlimnən düşüp sınıp, arax dağılıp....

– Onda sən nə gözlüyürsən?

– Gözdiyirəm. Arax donsun, onu yığım.

***

Bir şəkilinin arvadı xəstələnir. Əlacsız qalan kişi pul xərcləmək isdəməsə də, axşamüsdü şəhərə həkim arxasınca getməli olur. Yolun yarısından dala qayıdıb deyir:

– Arvat, gördün ki, ölürsən lampanı söndür. Niyə naxaq yerə nöyüt zay olsun?!

***

Şəkili başqa şəhərdən olan bir nəfərə deyir:

– Sən bi Şəkiyə gəl, aparım səni qonşumuza qonax, gör nə qonaqpərvər adamlarımız var!

***

Şəkidə çayxanaya bələdiyyə idarəsinin işçisi gəlir. Yoxsul şəkili ona yaltaqlanmaq niyyətilə:

– Vergi yığana mənim hesabıma bir çay! – deyər sifariş verir.

Ayrı bir şəkili yoxsulun qulağına pılçıldayır:

– Dəli olmusan? O daha vergi yığmır!

– Daa çay lazım olmadı! – deyər yoxsul qışqırır.

***

Qıraq rayonlardan olan bir nəfər Şəkiyə gəlir, yoldan keçəndə bir uşağa rast gəlir, uşaqdan soruşur ki:

– Ə, sən habı kəntdənsən?

Uşaq da eşşəyi göstərər deyir:

– Mən yox, ama habı diyəsən habı kəntdəndi.

***

Hacı dayıdan təzə gəlini barədə soruşurlar. Deyir ki:

– Ə, hu canı yiyim, mən əməlli qavağa salıtdı. O gələnnən sonra arvad saçını kəsdirməyə pul vermir.

Camaat soruşur:

– Nəyə ya, gəlin dəlləhdi?

– Ə yox, bacarıqlı şaşdırdı.

***

Şəkili axşam otaqda oturub, kitab oxuyur. Ancaq nə üçünsə hər 5 dəqiqədən bir işığı söndürür, 2 saniyədən sora yenə yandırır.

– “Niyə belə eliyirsən?” – deyər arvadı ondan soruşur.

– Ona görə ki, səhifəni qaranlıqda da görə bilərəm!

***

Şəkidə köhnə mehmanxanada bir şəkili qalır. Gecə taxtabitilərin əlindən yata bilmir. O durur, işığı yandırır, sora qapını açıb, bərkdən örtür. Qonşusu ayılıb təəccüblə şəkiliyə baxır.

O isə deyir:

– Taxtabitilərini aldadıram. Elə bilsinnər ki, mən çıxıb getmişəm.

***

Bir şəkili bazardan üzüm alır. Pulunu verib getmək istəyəndə satıcı onu çağırır soruşur:

– Sən Şəkilisən?

– Ha.

– Üzümlü ma ver, mən də şəkiliyəm, çəkidə səni aldatmışam.

Satıcı təzədən ağır-ağır çəkib verir.

Alıcı deyir:

– İndi ki, sən də şəkilisən, onda pulu da ver mənə.

– Niyə?

– Sa saxda pul vermişəm.

***

Şəkili öz evini qonaqlara göstərir:

– Bura qonaq otağıdır. Burada, süfrəyə, Allah göstərməsin, yirmiyə kimi adam otura bilər.

***

– Sən mənə 5 şirvan borc verə bilməzsən?

– Yox.

– Mən bunu heş vax unutmiycam.

– Görürsən, əgər sa borc versəydim, elə səhərsi gün unudacaxdın.

***

Şəkili qonşusuna deyir:

– Bilirsən, dünən kinoya getmişdim, birdən yanğın baş verdi...

– Bəs axırı nətəri oldu?

– Axırı yaxşı oldu, biletd pulumuzu qaytardılar.

***

Yoxsul geyimli, cırıq ayaqqabılı bir adam bara girib yüz əlli qram konyak sifariş edir.

Satıcı qadın ona deyir:

– Konyax içmaxdansa, gedip qonşu mağazadan özoza qaloş alsaydoz, yaxşı olardı.

– “Yox” – deyir incimiş alıcı – “mənə sağlamlığım qaloşdan vacibdi”.

***

Birinci avara deyir:

– İsdərdim ki, bir milyon pulum olsun!

İkinci avara deyir:

– Sən yarısını maa verərdin?

Birinci:

– Niyə? Sən də bi milyon olmağımı isdiyə bilərsən da!

***

Həkim şəkili xəstəyə deyir:

– Bu dərmannan 1 ay hər gün bi çay qaşığı içərsən.

Xəstə cavab verir:

– Ay doxdur, siz nə danışırısoz? Habı qədər qaşığı mən hardan tapım?

***

Ana bıçağın kəsmədiyini görüb əsəbləşir və deyir:

– Habı niyə kəsmir?

Oğlu cavab verir:

– Kəsmir? Dünən ağacı qəşəy yonurdu axı?

***

Bir gün Hacı dayı evinə usta gətirir. O ustaya deyir:

– Ay qardaş habı pataloğu polun, polu da pataloğun yerinə vurarsan.

Usta soruşur:

– A Hacı dayı, niyə heylə eliyim ki?

Hacı dayı deyir:

– A qardaş, onsuz da arvat gələnnən öyün altını üstünə çörür. Qoy çöörəndə, heç olmasa düz olsun.

***

L.Abdullayev bir gün “Volqa” maşınında Şəkiyə gəlir. O, yolun qırağında eşşəklə gedən Maşağ İsfəndiyarı görüb sataşmaq istəyir. O, deyir: “Salam ay, İsfəndiyar, benzinin var?” İsfəndiyar eşşəkdən düşüb, eşşəyin quyruğunu qaldırır deyir: “Yoxdu. Mən də nolda geyirəm”.

***

İki dost ay işığında yol gedirdilər. Biri o birindən soruşur:

– A dost, Qarabağda yaxşı atlar var idi?

O biri dost cavab verir:

– A qardaş, Qarabağda yaxşı atlar da var idi, yaxşı oğlanlar da, mindilər, sürdülər, getdilər.

***

Günnərin birində Bəhlul Danəndə tutuf xəlifə yanına gətillər ki, bəs bu adam şəhərdə şayə yayıtdı ki, guya xəlifə ölütdü. Xəlifə də bərk hisdədir, Bəhluldan soruşur:

– Niyə belə şayə yaymısan?

Bəhlul da diyir:

– Səə məmurrarın xalqa elə divan tutullar ki, didim ki yəqin xəlifə ölütdü ki, bular azğınnaşıtdılar.

***

Bi gün xəlifə xalqa özünü öyüb deyir:

– Gərəh siz maa gecə-gündüz dua eliyəsoz ki, məə vaxtımda vəba kimi qorxulu xəstəlik baş vermeyitdi.

Bəhlul:

– Yox, Allah o qədər insafsız dölü ki, bir ölkiyə 2 dəə bəla göndərsin. Səə bu ölkiyə xəlifə seçilmağın özü böyüh bəladı.

***

Bir gün Bəhlul çıxır xəlifə taxtında oturur. Saray xidmətçiləri Bəhlulu döyə-döyə ordan düşürürlər. Bəhlul da başlayır ağlamağa.

Xəlifə görür ki, Bəhlul ağlayır, soruşur:

– Ay qardaş, niyə ağliyorsən?

Bəhlul deyir:

– Səə taxtında cəmi 5 dəyqə oturmuşdum ki, məə həblə döydülər. İndi səə hala ağlıyərəm ki, neçə illərdi ki, bu taxtda otursan, vaxtı çatanda sən taxtdan düşəndə səə, nətəə döycihlər.

***

Oğul, başa düşə bilmirəm, sən nə üçün yaxşı qiymət ala bilmirsən? Atacan biz sinifdə otuz nəfər şagirdox. Müəllim jurnalda mənim adıma çatana kimi yaxşı qiymətlərin hamısını paylayıb qutarır, mənə də pis qiymətlər qalır.

***

– Bir həkim öz tanışlarının yanında deyir:

Mən xəstənin üstünə gedən də 50 dollar, öz kabinetimdə qəbul edəndə 40 dollar, telefonla məsləhət verəndə 15 dollar, resept yazanda 10 dollar alıram.

Bir nəfər soruşur:

– Bağışlayın bəs xəstə sizin yanınızda dərman içəndə nə qədər alırsınız?

***

Bir kişi başını papağının üstündən qaşırır. Dostu bunu görüb bərk gülməyə başlayır və kişi təəccüblə soruşur:

– Maraqlıdır niyə gülürsən?

– Papağın üstünnən də baş qaşınar?

***

Piyaniski bir kişi stolovoyda oturub içirmiş. Qardaşı onu axtara-axtara gəlib həmin yerə çıxır. Qardaşı deyir:

– Qaqaş, mən ölüm araq içmə.

Piyan başını qaldırır deyir:

– 200 manat ver içmiyim də.

– And iç ki, da araq içmiyiciyəm, mən də verim.

– Nəyə desən and içərəm, təki sən 200 manat pul ver.

Qardaşı cibindən 200 manat çıxarıb verir və deyir:

– Al bu sənə 200 manat pul, amma bu mən ölüm içmə. And içmisən ha?

– Ə, mən andı nəzərdə tuturdum ki, bir də and içməyəcəyəm.

***

Bir kişi Şəkidən getmək üçün vağzalda dayanır. Özü ilə bir qoyun da götürür.

Bunu görən dostu ona yaxınlaşıb deyir:

– Bu qoyunu da özünlə aparırsan?

– Kişi deyir:

– Ay bala, bu qoyun deyil. Bu şirinlikdir. Qoyun isə Bakıda dörd ildir institutda oxuyur.

***

Bir kişi yolun kənarında əlində tilov arxın qırağında dayanır.
Bunu görən bir nəfər, ona yaxınlaşıb deyir:

- Ay qaqaş, nə tutursan?
- On manat ver, deyim.
- Ay qaqaş, de görüm nə tutursan?
- On manat ver, deyim.
- Ay qaqaş, mən ölüm nə tutursan?
- On manat ver, deyim.
- Ay qaqaş sən Allah nə tutursan?
- On manat ver, deyim.
- Yaxşı al. Ancaq mən ölüm, de görüm, nə tutursan?
- Bax belə. Onluxlar tuturam. Sən otuzuncu adamsan.

***

Milyoner dilənçiyə deyir:

- Alın bu abbasını, bir də heş vax dilənçilih eləmiyin!

***

Abstrak şəkillər çəkən rəssam həmkarına deyir:
– Mənim başıma iş gəlip, şəklini sifariş vermiş qadın isdiyir ki, mən onun gözlərinin rəngini dəyişim.

- Burda çətin nə var ki?
- Axı, yadımnan çıxıb ki, onun gözdərini harda çəkmişəm.

***

Şair qəzəli oxuyandan sonra, məclisdəkilərə deyir:

- İsdiiyəm bu şeiri şəhərin darvazasından asım.
- Niyə?
- Oxuyanların məni tanıması üçün.
- Kimsə yerdən deyir:
- Özoo da şeirin yanınan assan, daha tez taniyərlər.

***

Huşsuz professor tanış bir qızı görüb soruşur:

- Sizi görməyimə çox şadam, əroz nətədi?
- Mən ərdə döləm...

Nə diyirsoz! Dimax sizin əroz subaydı?

***

Ata qızının nişanlısına deyir:

– Ay bala, mənə söz ver ki, araq içməzsən, papiros çəkməzsən, iş görəndə qızıma kömək edərsən, bir yerə gedəndə qızımı da özünlə apararsan...

Kürəkən deyir:

– Mən bu şərtlərlə razıyam. Amma mənim də bir xahişim var.

– Buyur, oğul, buyur.

– Siz də heç yerdə deməyin ki, qızımı axmaq bir adama vermişəm.

***

Bir kişinin inəyi itir. O, çöllərdə axtarış apara-apara öz-özünə deyir:

– Xudaya, xudavənda. Sən mənim inəyimi nə mollaya, nə də seyidə rast gətir!

Yoldan keçən bir nəfər bunu eşidib təəccüblə soruşur:

– Sən niyə belə deyirsən? Molla ilə seyid nə ediblər ki, onlardan yanıqlısan?

Kişi deyir:

– Əgər inək yoxsul bir adama rast gəlsə, o soraqlayıb harada olsa, gəlib məni tapar. Molla isə belə etməz. O inəyimi bu kitaba, o kitaba salar, bir fəndlə onu özünə halal edir. Yox, əgər inək seyidə rast gəlsə, onda lap iş-işdən keçər. Deyər ki, bunu mənim cəddim göndərüb.

***

Molla bir gün öz-özünə fikirləşir ki, bahalıqda arpa ala bilmirəm. Gəlsənə eşşəyin arpasını azaldaq. Özü də fikrini bəyənir. Elə həmin gündən eşşəyin arpasını azaltmağa başlayır. Baxır ki, eşşəyin halına təfavut eləmədi. Sabası yenə bir az arpadan, bir az da samandan azaldır. Baxır ki, yox, eşşək bir az sustalıb, amma o qədər də təsiri olmayıb. Bir az, bir az eşşəyin arpasını kəsir. Saman da gündə bircə dəfə verir. Bu hal ilə bir neçə vaxt keçir. Bir gün səhər tövləyə gedib görür ki, eşşək ölüb. Bir ah da çəkib deyir:

Eşşəyə yaxşı qənayyət öyrədirdim, hayıf ki, əcəl aman vermədi.

***

Bir gecə molla evinə gedir. Bir də baxır ki, bağların arasında bir adam uzanıb, qalıb yerdə. Yaxına gəlib görür ki, şəhərin qazisidir, keflənib yıxılıb, qalıb yerdə. Molla qazını soyundurub, paltarlarını götürüb gedir. Qazi özünə gəlib baxır ki, lütdür, səhər də az qalır açılsın. Durub özünü bir təhər evə salır və ürəyində and içir ki, gərək paltarlarını götürənə bir yaxşı dərs versin. Səhər qazi nökrinə əmr edir ki, çıxsın bazara, paltarlarını kimdə görsə tutub yanına gətirsin. Molla Nəsrəddin də səhər qəsdən qazının əsasını çiyninə salır, əmmaməsini də başına qoyub çıxır bazara. Nökər Mollanın əynində paltarı görüb tanıyır, tutub qazinin yanına gətirir. Molla içəri girib görür ki,

qazinin yanında çoxlu adam var. Daha danışmaq üçün qaziyə imkan verməyib tez deyir:

– Salaməleyküm, qazı ağa?

Qazı deyir:

– Əleyküməsalam. Dayan orda, qurtarım danışaq.

Molla deyir:

– Yox, qazı ağa, mənim işim tələsikdir, gözləyə bilmərəm. Dünən gecə evə gədirdim, gördüm bağların arasında bir nəfər əbalı, əmmaməli adam keflənib yığılıb. Qorxdum ki, oğruya-zada rast gələ, paltarını soyundururlar, qala çılpaq. Odur ki, özüm əynində nə varsa çıxarıb apardım. İndi gətirmişəm, bax bunlardır. Xahiş eliyirəm, sahibini tapasınız, verək özünə.

Qazı işi belə görüb, bir camaata baxır, bir Mollaya baxır, canının dərdindən deyir:

– Görəsən hansı sarsağın imiş: Sən gey, keyfini çək!

***

Molla biri on qəpikdən yumurta alıb, biri doqquz qəpikdən satırmış. Dostlarından biri soruşur:

– Molla, bu nə alverdir? Sən ki, bunda zərər eliyirsən. Molla cavab verir:

– Zərərin eybi yoxdur. Mən bunu gözə görünmək üçün edirəm. Qoy desinlər ki, Molla da tacir olub.

***

Teymurləng bir gün Molla Nəsrəddini özü ilə bərabər hamama aparır. Teymurun çox qiymətli bir fitəsi var imiş. Yuyunduqları vaxt ordan-burdan söhbət eliyirlər. Axırda Teymur Molladan soruşur.

– Molla mən necə adamam? Qiymətli adamam, ya yox?

Molla bir az fikirləşib cavab verir:

– Niyə, bir on tümənə dəyərsən.

Teymur deyir:

– Ey evin tikilsin, on tümən elə mənim belimdəki fitənin qiymətidir.

Molla deyir:

– Elə mən fitəyə qiymət verirəm də.

***

Bir gün xəsis tanışlardan biri mollaya qonaq gəlir. Bu adam xəsis olmaqla bərabər, həm də yaman zarafatçı imiş. Molla buna çox yekə stəkanda çay gətirir. Xəsis stəkanın yekəliyini görüb, Mollaya sataşmaq üçün deyir:

– Molla, mənə bir kəndir gətir.

Molla soruşur:

– Kəndiri nə edəcəksən?

Qonaq deyir:

–Bağlayacağam belimə. Qorxuram düşüb stəkanda boğulam.

Bu işdən bir neçə saat sonra təsadüfən Molla bu adamın evinə qonaq gəlir. Ev sahibi balaca stəkanda çay gətirib, Mollaya deyir:

–Molla qonağa çayı bax belə stəkanda verərlər.

Molla halını pozmadan deyir:

– Sən də dur ayağa mənə bir kəndir gətir.

Ev sahibi deyir:

– Yox, Molla, tutmadı. Stəkan böyük deyil ki, boğulasan.

Molla deyir:

– Xeyr. Mən onun içinə düşüb boğulmaqdan qorxmuram. Mən kəndiri stəkanın belinə bağlayacağam, qorxuram gedib boğazımda qalıb mənə boğa.

***

Bir məclisdə özünü alim göstərən dərvişlərdən biri ilə Mollanın mübahisəsi düşür. Molla Nəsrəddin gündə bir fırıldaqla camaatı aldadan bu dərvişi hər tərəfdən bağlayır və onun tamam yalançı, savadsız bir adam olduğunu sübut eləyir. Dərviş işi belə görüb Molla Nəsrəddini pərt etmək üçün deyir:

– Sən barı danışma! Sənin ki, bu dünyada əlindən heç bir iş gəlmir.

Molla deyir:

– Düz deyirsən. Sənin əlindən gələn işlər mənim əlimdən gəlmir.

Ancaq mənə hamı tanıyır, gəlsənə bir sən də özünü nişan verəsən, kimsən, nəçisən?

Dərviş deyir:

– Mən övliyəyəm. Hər gecə bu aləmdən, bu günahkarlar dünyasından çıxıb göylərə uçuram.

Molla Nəsrəddin özünü tamamilə inanmış kimi göstərərək soruşur:

– Yaxşı, heç dördüncü göyə də gedibsənmi?

Dərviş lovğa-lovğa deyir:

– Getmişəm, özü də bi dəfə yox, bir neçə dəfə getmişəm.

Molla yenə də inanmış adam kimi soruşur:

– Heç orada uçanda dodaqlarına yumşaq bir şeyin dəydiyini hiss etdinmi?

Dərviş tez: “bəli-bəli”, – deyər cavab verdi.

Molla Nəsrəddin camaata göz asıb deyir:

– Hə, bax, o, bizim eşşəyin quyruğudur.

***

Bir gün Mollanın evinə oğru girir. Evdə nə varsa aparır. Sabahısı gün oğru yenə gəlib mollanın evinə taxta-tuxtanı söküb aparır. Molla yenə dinmir. Molla oğrunun kim olduğunu bilir. Oğru üçüncü gün girib heçnə

tapmır. Bir samovar görür. Ancaq o mollanın çarpayısının altında olur. Oğru qorxub, yaxın getmir. Sabahısı gün molla samovarı götürüb oğrunun evinə gəlir.

Oğru soruşur:

– Molla əmi nə edirsən?

Molla deyir:

– Bizim evdən sizin evə köçürük.

***

Mamed adlı bir nəfər iş axtarır. Qohumlarından biri onu Azpetrola işə düzəldir. O, Azpetrolda işləməyə başlayır. Bir gün, bir kişi gəlir. Bu kişi Mamedin qohumu olur. O deyir:

– Sən qohum olduğundan mən sənin xatirinə 5 litr benzin yerinə 10 litr benzin alacağam. Mamed deyir:

– Ə, ona 10 litr benzin verin.

Sonrakı gün daha bir qohumu gəlir və 10 litr əvəzinə 20 litr benzin vurdurur. Bir gün icra hakimiyyətinin başçısı gəlir və deyir:

– Mamed salam. Necəsən? Sən burada işləyirsən?

Mamed deyir:

– Bəli.

– Onda mən sənin xətinə 30 litr benzin vurduracağam. O, benzin vurdurur və gedir.

Bu iş müdiri maraqlandıрмаğa başlayır. O soruşur:

– Sən elə böyük adamsan ki, hamı səni tanıyır və sənə hörmət qoyur.

Mamed deyir:

– Bəli, məni təkcə burada deyil e, hətta Romada Roma papası da tanıyır. Müdir deyir:

– Bütün xərc-xəcalət məndən olsun, gəl gedək Romaya. Əgər Roma papası tanımasa, səni işdən qovacağam. Əgər yox səni tanısa, bu Azpetrolu sənə verəcəyəm.

Onlar gedirlər Romaya. Mamed deyir ki, bax 1 saatdan sonra Roma papasının yanından əl eləyəcəyəm. Əgər sən məni onun yanında görsən bil ki, o məni tanıyır. Belə də olur. O, Roma papasının yanından əl eləyir. Elə bu zaman müdirin ürəyi gedir. Mamed onun yanına gəlir:

– Narahat olma, mən səndən heç nə almayacağam. Onda müdir deyir:

– Ə məni narahat edən odur ki, turistlər soruşur ki, Mamedin yanındakı kimdir? Onlar papanı yox, səni tanıyırlar.

***

Müəllim uşaqdan soruşur:

– Sənin atanın elmi dərəcəsi var?

– Bəli, o elmlər namizədidir.

Müəllim o biri uşaqdan soruşur:

– Bəs sənın atanın?

– Uşaq cavab verir:

Müəllim, mənım atam deputatlığa namizəddir.

***

Müəllim dərsdə səs salan uşağa deyir:

– Bi də səs salsan, atanı çağıracağam.

Uşaq cavab verir:

– A məlim, əzyət çəkmıyın, atam hər çağırılan yerə getmir.

***

Balkondan uşaq yola baxıb, anasına deyir:

– Ay ana, xala bizə gəlir.

Anası deyir:

– Qələt eliyir, nə var hər gün gəlir?

Uşaq bir də deyir:

– Ay ana, əlində yekə zənbil var, gətirə bilmir.

Anası cavabında deyir:

– Qoy gəlsin, ay bala, yazığın kimi var ki?

***

Bir gün meşədə heyvanlar yığılırlar bir yerə, onlar araq almaq üçün göndərməyə heyvan axtarırlar. Hamısından balaca tısbağa olduğu üçün onu göndərirlər. Bir müddət keçəndən sonra ayı əsəbləşir və deyir:

– Qoy o tısbağa bura qayıtsın, görüm niyə gecikib, yaxşı cəza verəcəyəm.

Hələ yolun yarısını getməyən tısbağa bunu eşidib deyir:

– Bax o yan, bu yan eləsəniz, heç getməyəcəyəm də.

***

Hacı Səmədin top saqqalı onu mömin adama oxşadırdı. Üzündə saqqalı seyrək tüklərdən ibarət olan Hacı dayı bir gün öz doqqazlarında onunla rastlaşır.

– Salam, Hacı dayı. Belə saqqalı saxlamasan yaxşıdır, – deyə Hacı Səməd ona lağ eləyir.

Hacı dayı özünü sındırmır.

– Ə, yaxşı qohum olsıyın, saqqalından maa, bir az ştil verərdin.

***

Bir qəbələli Şəkiyə alverə gəlir. Özünə mahud parça almaq istəyir. Parçalar xoşuna gəlsə də, qiyməti baha olur. O, satıcıya deyir:

– Metrəsinə iki şahı versəm nətəridi?

Satıcı ona qəribə nəzərlə baxıb soruşur:

– Haralısan ?

- Qəbələdən.
- Orada meşə var?
- Var.
- Meşədə canavar var?
- Bə nədi?
- Bəs sən kimi eşşəyi niyə yimir?

***

Bir gün eşşəklə dəvəni toya çağırırlar. Dəvə sevinib eşşəyə deyir:

– Nə yaxşı bir dəfə də bizi sayıb toya çağırıblar. Eşşək təmkinini pozmadan deyir:

- Heç söyünmə bizi ya su daşımağa, ya da duz daşımağa çağırıblar.

***

Bir gün sərgiyə gələn bir nəfər diqqətlə tabloya baxırmış. Uzaqdan bu rəssamın diqqətini çəkir və fərəhlənir ki, şəkil xoşuna gəlib. Yaxınlaşıb ondan soruşur:

- Çox maraxlı şəkildi, iləmi?

Şəkili cavabında:

- Vallax beyaxdan baxıram adama da oxşuyur heyvana da.

***

Bir gün uşaqlar sözü bir yerə qoyub dərstdən qaçırlar. Lakin biri qaçmır və özünü yaxşı göstərmək məqsədilə direktorun yanına gəlib deyir:

- Hamı dərstdən qaçıtdı. Bi mən qalmışam.

Direktor cavabında:

- Bəs sən niyə qaşmamısan?

***

Satıcı satdığı südün pulunu çox çıxır. Oğlan hirsələnir:

- Pulu əskik niyə qaytarırsan?

– Satıcı halını pozmur:

– A bala, hammoz mənim südümün böyümüş. Utanmırsan hindi üzümə ağ olursan?

Oğlan:

- Sənin südünün niyə böyürox? Yetim zadıq?

– Hirsələnmə, tez qocalarsan. Get dədənnən, ciyinnən soruş da. 40 ildi, habırdə, xalqa süd verirəm ki, siz əmələ gələsoz, vətəni qoriyəsoz, yoxsa maa xoruzdanmağa nə var ki.

***

Zivər xala əl-qol atıb oynamağı həddən çox sevirmiş. Buna görə el şənliklərinin, toy məclislərinin heç birini ötürməzmiş, gedərmiş, doyunca-yadək möhkəm oynayarmış. Evin kişisi bacardığı qədər arvadının əl-ayağını

yığışdırmağa çalışmış. Bunun üçün bəzi hiylə fəsadlara da müraciət eliyərmiş. Bir gün də bazardan qoyun alıb arvadına tapşırır ki, ona qulluq eləsin, evdə qoyunu qoyub heç yerə getməsin. Çox keçmir yaxınlıqdakı toyun səsi gəlir. Toyda iştirak edən ər görür ki, budu ha arvadı meydanın ortasında, çalğıçıların düz qabağında əl-qol atıbdı oynayır.

Ehmalca arvada yaxınlaşıb soruşur:

– Bəs qoyun necə oldu? Arvad oynamağını davam edərək deyir:

– Xəlildən soruş, Cəlildən soruş.

Xəlildən soruş deyəndə bir əli havaya qalxır, Cəlildən soruş deyəndə, o biri əli.

O vaxt bivec tərzdə oynayanlara, yönsüz çiyin tərpedib, sərt əl-qol atanlara Şəki dairəsində bu ki, lap “Xəlildən soruş, Cəlildən soruş” havasına oynuyur deyirlər. Ona görə əhvalatın söhbəti geniş yayılıb. Bir çox toylarda, məclislərdə bu deyim yada düşür. Biri üçün deyiləndə ki, “Xəlildən soruş, Cəlildən soruş” hər şey özü-özünə aydın olur.

***

Bir şəkili bazarda qəfəs quşları satırdı. Ətrafına çoxlu adam toplaşmışdı. Baxan çox idi, alan yox. Yaşlı bir kişi quşsatana deyir:

– Qarğa satsan, alaram.

– Ay dayı, saa quzu kəsım, qarğanı niniyirsən, almağa quş seçə bilmirsən? – deyə quşsatan təəccübünü bildirir.

– Eşitmişəm ki, qarğa 300 il yaşayır. Yoxlamaq istəyirəm, görüm düzdü ya yox?

– Accana gözlə, habbı saat saa qarğa gətitdirəm.

Quş satan yanındakı uşağa işarə edib, hara isə göndərir. Beş-on dəqiqə keçməmiş uşaq əlində bir qarğa geri dönür. Quşsatan sövdələşib qarğanı 10 manata satır.

Səhəri gün müştəri həmin yerə gəlib, quşsatana deyir:

– Qarğa öldü. Axı o, 300 il yaşamalıydı. Pulumu qaytar.

Quşsatan oğlan təəssüflə:

– Mənim yadımdan çıxmışdı saa diyim ki, dünən həmin qarğanın 300 yaşı tamam olub.

***

Birisinin uşağı xəstələnir. Anası uşaqdan soruşur:

– Ay oğul, hayındı nə istiyirsən, saa nə bişirim?

– A ciyi, nolar, maa xamır xörəyi bişir da!

– Qutab?

– Yox ay ciyi.

– Xingal?

– Yox!

- Sürfüllü?
- Yox!
- Bəs nə bişirim, a ciyi yisin səni?
- A ciyi, qaşışda oturub əyaxlarını sallayan xörəkdən isdiyirəm.
- Haa, dinə əriştə bişir da!
- Ha ciyi, əriştə, əriştə!

***

Hətəm kişi ömründə bir kəsə xeyir verməmişdi. Hamı onu pis adam kimi tanıyırdı. Hətta ailədə də arvad-uşaq onun zalımlığı əlindən bezar olmuşdu. Günlərin bir günü o da haqqın dərgahına yollanır. Bunu dəfn etmək məqamı gəlir. Oğul mollaya deyir:

– Atam, nə gizlədim, bədxah adam idi. Kimsəyə əl tutmazdı, yaxşılıq etməzdi. Ona namaz düşür. Molla ora-bura baxır. Görür stolun üstündə güzgü var. Deyir:

– Sənin atana namaz düşür. Ona görə ki, güzgüyə baxıb, üzünə salavat çevirib. Güzgü salavat-şərifədir. Alma cənnət meyvəsidir. Bıçaq bizim yarağımız, iynə abır örtmək üçündür. Bunları ölünün üstünə qoyurlar.

***

Sarıbaş yolunun kənarında müalicəvi isti su çıxır. Deyildiyinə görə, bu su İlisu hamamının bir qoludur. Yerli əhali bu suya **mov suyu** deyirlər. Bir dəfə kəndin qızları bu suda çimirlərmiş. Yoldan keçən bir cavan istəyir ki, qızları ürkütməsin. Əlinə bir çomaq alır, özünü vurur korluğa. Çomaqla yol axtara-axtara qızların yanına enir. Qızlardan biri onu görür, diqqətlə baxır, elə bilir ki, oğlan kordur. Qızlara deyir:

– Can, can, ay qızlar, kora bax necə yol axtara-axtara yeriyyir. Qızlar hamı baxır, görür ki, cavan oğlan kordur. Hamı yığılır onun başına, onun dərdsini xəbər alırlar. Oğlan deyir ki, çayı keçmək istəyir. Qızlar onun qolundan tutur, çayı keçirirlər. Qızlar xəbər alır:

– Çoxdanmı belə korsan, yoxsa anadangəlmə kor doğulubsan?

– Anadangəlmə kor idim, amma indi görmağa başlayıram.

Qızlar hürküb qaçırlar geyinməyə.

***

Çox qədim zamanlarda bir kənddə söyüşkən bir kişi var idi. Kəndin ağsaqqalı, qarasaqqalı, mollası ona öyüd, nəsihət verir ki, söyüşü tərgitsin. O, inadından dönməyirdi ki, dönməyirdi. Bu kəndin adlı, sanlı, hörmətli bir mollası var idi. Yaz vaxtı idi. Yağış yağdı, tut ucundan göyə çıx. Mollanı bərkdən bərk çağırırlar. Molla görür ki, qonşuda bir dul arvad var, çağırın bu dul arvadın uşağıdı. Uşaq mollaya yalvarıb, yaxarır:

– Amanın bir günüdü, molla əmi, anam səni bərkdən-bərkdən evdə çağırır.

Molla kürkünü geyinib, uşaq qabaqda, molla dalda yüyürülər. Uşaq tezliklə yağışın əlindən qaçıb eşiyə çıxır. Molla damın qabağında, damcı-döyəndə yağışın altında dayanır. Molla tez-tez deyir:

– Ay bala, yağış məni islandıb əldən saldı. İsdanıb cücə balasına döndüm. Bir de görüm anan nə deyir?

– Anam deyir ki, bir az dözsün.

Molla xeyli dayanır, yenidən dillənir:

– Ay bala, səniyə nə deyiləm?

– Anam deyir ki, bir az da gözləsin.

Molla bir az da gözləyir. Yağışda o qədər islanır ki, yağış ətinə keçir. Dili söz tutmayır. Kəkəliyə-kəkəliyə deyir:

Ay bala, daha axırımdı. Bir de görüm anan nə deyir?

– Anam deyir ki, molla əmi daha gedə bilər, molla əminin ayağı yüngüldü. Kürt basdırırdı.

Molla deyinə-deyinə söyüş söyənün yanına gəlib başına gələn əhvalatı ona danışır.

Belə işlər olanda söyüş tapmasan, satın al söy...

***

Güllərin qardaşı evlənir. Amma baldız-gəlin heç dolanmırmış. Gəlinin anası bir gün qızının yanına gələndə yenə haray-həşir düşür. Ana vaysınıb deyir:

– Qızım burda bir ağ gün görmədi.

Güllər bu zaman əlində qatıq açmış (duruldurmuş). Qəfildən əlindəki qatığı arvadın başından aşağı töküüb deyir:

– Al, yalançı köpəyin qızı, bu da sənə ağ gün! Daha nə istəyəsən?

***

Bucaqda Tapdıq adlı sürücüyə çox köhnə maşın verirlər. Bu maşının sınıb yolda qalmadığı gün olmurmuş. Bir gün də görürlər ki, maşın sınıb. Tapdıq da qara yağın, mazutun içində boynunu büküb oturub. Sataşmaqçün soruşurlar:

– Ay Tapdıq, neynirsən?

Bu da bədahətən deyir:

Var mənim 32 yaşım,

Bir də ki, keçəl başım.

Veriblər köhnə maşın,

Sınıb yolda qalmaqdan,

Dönübdür heçə başım.

***

Zivər xala qonşu kənddən evə gəlirmiş. Birdən gözüne bir parıltı görünür. Arvad bahalı bir şey tapdığını güman edir. Sən demə bu güzgü

imiş. Arvad güzgünün nə olduğunu bilmirmiş. Çox maraqla həmin şeyə baxır. Güzgüdə öz əksini görən kimi elə bilir həmin şeyin sahibidir. Tez yerə qoyub deyir:

– Başıma xeyir, elə bilirdim yiyəsi yoxdur.

***

Göynüklü evlənmək üçün bir qıza ürəyini açır. Qız ona razılıq vermir. Lakin göynüklü qızı qarabaqara izləyir. Baxır ki, qız başqaları ilə mehriban danışır, onu görəndə isə üzünə də baxmaq istəmir. Dözmüyən Göynüklü şikayətlə qıza deyir:

– Həmiyənin danışdığı, güliyənin, mənə görəndə qaş-qabağın tökiyənin. Yoxsa mənə məhəbbətimi zarafat mı biliyənin?

***

Bir gün bir uşaq fit çalır. Anası uşağa deyir:

– Oğul evdə fit çalmaq olmaz.

– Ay ana, fiti bəs harada çalım?

– Fit meşədə çalarlar.

– Ay ana, deyirsən ki, bir dəfə fit çalmaqdan ötrü meşəyə gedim?

***

Bir arvad tamamilə qocalır. Oğul qərara gəlir ki, ananı aparıb azdırsın. Oğul ananı səbətə qoyur və dalına alıb gedir. Xeyli yol getdikdən sonra qabağına bir qoca kişi çıxır.

Qoca kişi soruşur:

– Oğul, səbətdəki nədir?

– Oğlan deyir:

– Səbətdəki anamdır, qocalıb, aparıram azdırmağa.

– Oğul, gəlsənə onu ərə verəsən.

Oğlan deyir:

– Ay kişi, sənənin ağlın çaşmış, nədir? Qoca arvaddır, onun ərə gedəsi halı var? Yazıq gorla əlləşir.

– Ana başını səbətdən çıxarır və oğluna deyir:

– A bala, sən bu kişidən çox bilirən?

***

Fatma adlı əzazil bir qaynana çörək tiyanını evin başına qoyub yeri şirələyərmiş ki, gəlin çörəyə gəlsə izi düşsün. Bir gün qaynana yenə evi şirəliyə qonşuya keçəsi olur. Gəlin acından ölmüş. Tez həyətdəki eşşəyi açıb belinə minir. Evə girib çörək götürüb çıxır. Qaynana bir azdan qayıdır. Amma evdəki ləpirlərdən elə zənn edir ki, çörəyi eşşək aparıb yeyib.

***

Əhməd adlı kişiylə azyaşlı, oyundan hələ ayrılmamış bir qız alırlar. Bir az keçir. Əhməd arvadı göndərir atası evinə. Qızın adamları pərt olub, gəlir Əhmədin yanına ki, görək bunun dərdi nədi? Əhməd deyir:

– Mən onu saxlamaram.

– Niyə?

– Bu arvadığa zor girişib. Nə vaxt işdən gəlirəm, görürəm kuklayla oynuyur. Deyirəm dur yemək ver, deyir ki, uşağı yatdırım sora.

***

Bucaqda İmdad adlı sədr iş üçün Xanım xalagilin qapısını döyməli olur. Üzdən keçə bilməyən Xanım xala sədri içəri çağırır, yemək təklif edir. Sədrin ac vaxtıymış, razılıq verir. Xanım xala süfrəyə yağ, şor yuxa qoyur. Sədr iştahla yeməyə girişir.

Qıraqdən ona göz qoyan, bir az da xəsisliyiylə tanınan Xanım xala görür ki, belə getsə ortada heç nə qalmayacaq. Ehtiyatla dillənir:

– İmdad, oğul şordan az-az qoy. Duzdudu, səni yandırar.

Sədrin arvadın xəsisliyindən xəbəri varmış. Gülə-gülə qayıdır ki:

– Ay, Xanım xala, işində ol. Yağ səni yandırmasa, şor məni yandıran deyil.

***

Xəccə nənə bir gün dükana özünə qaloş almağa gedir. Dükana girir, pulunu verib, qaloşu alır. Satıcı görür ki, Xəccə nənə heç qaloşu ayağına geyinməmiş aldı. Qayıdıb deyir:

– Ay xala, bir qaloşu ayağa giy bax, bəlkə heş yaramıcıy.

Xədicə nənə cavab verir:

– Ay oğul, öyə aparım əyər qızım Mahnura yarasa, diməli ma da yaricih.

***

Xəccə nənənin əri ölür. Kişinin qırxı da çıxır, əlli ikisi də. Bir gün yasa gələ bilməyən qohumu onlara gəlib, Xəccə nənəyə üzürxahlıq eləməyə başlayır:

– Ay Xəccə xala, sən Allah bağışda, yasa gələ bilməmişəm, üzüm sənin yanında qaradı.

Xəccə nənə də çaşdığından qayıdıb arvada deyir.

– Allah sənin üzö həmişə qara iləsin.

***

Bir gün Xəccə nənə qohumgilə zəng eliyir. Sən demə səhv düşüb. Dəstəyi bir kişi götürür. Xəccə nənə soruşur:

– Ay qardaş, hayındı Əhmədgildəndi?

Kişi də qayıdır ki:

– Yox, ay bacı, səhv düşmüşəm. Əhmədgildən dölü.

Xəccə nənə təəccüblü soruşur.

– Hayındı ay qardaş, hardan bildin ki, mən baciyəm.

***

Çeşminaz xala sovxozda tütüncü işləyirdi. Hər gün işdən qayıdarkən iş maşınına bir bafta ot qoyurdu ki, axşam mallara versin. Bir gün fəhlələri evə gətirən Papaq İsmayıl adlı sürücü fəhlələrə deyir:

– Adamlar çoxdur. Bu dəfə maşına ot qoymayaq.

Çeşminaz xala üzünü sürücüyə tutub:

– Can oğul, dünən də ot aparmamışam, İsmayıl acından səhərə qədər mələyib. İcazə ver otu maşına qoyum.

***

Firuzə xala sanatoriyaya müalicəyə gedir. Şəkiyə qayıdanda ərinə deyir:

– Salam, a kişi, öyə gələndə salam versənə?

– Ağız, mən saa birdən ikiyə salam vermişəm. Bunnarı o sanatoriyadan öyrəndin, a mıxdakı dana?

Arvad ağlaya-ağlaya:

– Nə diyirəm ki, a kişi? Salam verəndə nolar? Hələ büyn gəlmişəm. Orda hamı bir-birinə sabahın xeyir, günaydın zad diyir. Gəl biz də mədəni olax.

Lətif kişinin elə bil təpəsinə qaynar su töküldü:

– A it qızı, mən saa matuşka kişilərdən döləm. Vallah sınımiyən sümüyo qoymaram. Dur çay gətir. Ordakı havaları da başınnan çıxar. Bir də qıçoo sındıraram qapıdan çıxsan.

Arvad dilinin bəlasına düşüb bir də qışdaxdan o yana gedə bilmədi.

***

Fransadan Şəkiyə gələn turist doqquzmərtəbəli mehmanxananın yeddinci mərtəbəsində özünə otaq tutur. Bir gün səhər fransız turist balkona çıxır və dəmirdən olan ikonasını silməyə başlayır. Birdən ikona onun əlindən sürüşür və yolla gedən bir şəkiliyin başına düşür. Şəkili yerə sərilir və başına adamlar yığışır. Fransız tez aşağı düşür və yerdə yatan şəkili görüb qoxur. Şəkiliyə yaxınlaşır və deyir:

– Müsyo, pardon, pardon.

Bu zaman yerdə yatan şəkili başını qaldırır və fransıza deyir:

– Ho boyda dəmiri başıma salmışan hindi də kardon kardon diyif başımı allatmax isdiyirsən?

***

Dəlixanaya gəlib yaxın qohumları görmək istəyən iki nəfər dəlixananın birinci mərtəbəsində bir dəliylə qarşılaşırlar. Dəliyə yaxınlaşıb deyir:

– Ə, sən bizim qohumumuz filankəsi tanısən?

Dəli əlində rolu göstərib onlara deyir:

– Mən onu tanıyıram. Minin maşına getdox.

Onlar dəlinin dalınnan tuturlar. Dəli əlində maşın rolu ilə dəlixanan bütün mərtəbələrini gəzdirir və yenə birinci mərtəbiyə gətirib çıxardır. Sonra onlara deyir:

– Düşün.

Bunu görən adamlar ikisi də məəttəl qalır və dəlixananın müdürünün yanına şikayətə gedirlər. Onlar müdürün otağına girib deyirlər:

– Biz birinci mərtəbədə əlində rol olan bir dəliyə rast gəldik və onnan qohumumuzun hansı otaxda qaldığını soruşdox. O da bizi daliycən bütün mərtəbələri gəzdirdi. Sora gətirif birinci mərtəbədə qoyuf çıxıf getdi. Bunu eşidən dəlixana müdürü otaqdakı yekə şkafı açır və oradan bir kamaz rolu çıxarıb deyir:

– Minin getdox.

***

Bir şəkili Bakıya gedir. O, şəhərin mərkəzi küçələrinin birində polislə rastlaşır. Polis yol hərəkətini qaydaya salırdı. Əlindəki dəyənəklə çox çevik hərəkət etdiyini görən şəkilinin bu polisdən xoşu gəlir. Ona zarafat etməyi qərara alır. Polisə gedib əvvəlcə onu çaşdırmaq üçün belə sual verir:

– Səndə kişniş toxumu var?

Polis təəccüblü halda cavab verir:

– A kişi, kişniş toxumu nədir? Görmürsən işim var? Camaata yol göstərirəm.

– Camaat öydən çıxanda bilmirki hara gedir?

***

Qonşunun oğlu xala-xətrin qalmasını deyə, Mərcan xaladan soruşur:

– A Mərcan xala, maa görə qulluğun-zadın?

– Səən ağzo yiyim, ay oğul, vaxtın varsa, camışa bir çimdih ot biç. Ho ağacdən uşağa üç-dörd dənə də gilas dännə, habı da vedrə.

– Baş üsdə, a Mərcan xala, bəs habı vedrənin bir az yekəsi yox idi?

***

Bir gün müəllim dərse girəndə baxır ki, uşaqlar tavana baxıb gülürlər. Müəllim tavana baxanda görür ki, bir çivin hörümçək toruna tuş gəlib. Müəllim bunu görüb deyir:

– Ay uşaqlar, burda gülməli nə var ki, o da öz həyatından, arvad-uşağından bezib intihar edib.

***

Şamil müəllimin qonşusu ona deyir:

– Ay məlim, sizdə qırx illik sirkə varmış. Arvadım xəstədir. Bir az ondan ver.

Şamil müəllim deyir:

– Əgər o sirkəni ona-buna dağıtsaydım, qırx ildən bəri sirkədən əsər-ələmət qalmazdı ki...

***

Bir gün Bədonun arvadı ona deyir:

– Gedirəm dədəmgilə, qapı-bacadan muğayat ol.

Bədo görür ki, axşam olur, arvadı gəlmir. Qapını arxasına alıb gedir arvadının dalıyca. Arvadı onu görüb deyir:

– Bu nədi, qapını niyə çiyinə götürmüşən?

– Demədin qapıya muğayat ol?

***

Bir gün Molla məzarlıqda gəzərkən bir itin qəbrin üstündə durub acıqlı-acıqlı ona baxdığını görür.

– Zənn edirəm sən məzarlığın ağası deyilsən, – deyərək, ağacını götürüb itə tərəf gedir. İt də ağzını açıb mırıldayır və Mollaya hücum edir. Molla qorxudan arxaya çəkilərək:

– Keç igidim keç. Ağa olduğunu annadım.

***

Gecənin yarısı bir şəkili diş həkiminin yanına gedir.

– Ay doxdur, məən dişimi çıxarda bilərsən?

Həkim deyir:

– İndi gecdir, sabah gələrsən.

Xəstə qayıdıb həkimə deyir:

– Ə yekə kişisən, pulo verçəm da.

Həkim də cavabında deyir:

– Ha, bu ayrı məsələ, pulo versən dişə nədi, lap gözo da çıxardaram.

***

Bir gün bir ləzgi avtobusa minəndə təsadüfən qolu qapıda qalır. O, qışqırır:

– Əli qaldı, əli qaldı.

Şəkili sürücü:

– Əşi, fikir yoxdu, Əli də o birisiynən gələr.

Ləzgi yenə qışqırır:

– Qulu qaldı, qulu qaldı.

Şəkili yenə dillənir:

– Canın sağ olsun, Əli də Quliynən gələr.

***

Bir bakılı şəkili satıcıdan soruşur:

– Sizdə qələm var?

Şəkili deyir:

– Var, amma o boyda döle.

***

Bir gün bir şəkili öz maşını ilə Bakıya gedir. Hələ birinci dəfə gəldiyindən maşını icazəsiz yerdə saxlayır. Düşüb mağazaya getmək istəyəndə polis onu saxlayır və ağacdən asılan işarəni göstərib soruşur:

– Qardaş, bu nədir?

İşin nə yerdə olduğunu bilən şəkili özünü itirmədən cavab verir:

– Bilmirəm, a qardaş, mən də hələ hayındı gəlmişəm.

Artıq başqa söz tapmayan polis sakitcə şəkildən uzaqlaşaraq bir də soruşur:

– Sən şəkilisən? Şəkili cavab verir:

– Bəli, özü də lap kövəyinnən.

***

Bizim kəndimizdə Məmmədqulu adlı bir kişi vardı. Onun da Mustafa adlı oğlu vardı. Bir gün Mustafanın atası Məmmədqulu kişi xəstələnir. Ayağa qalxa bilmir. Mustafa kişini həkimə aparır. O vaxtı da maşın olmur. Mustafa atasını balaca əl arabasına qoyub, həkimə aparır. Yolda qabağına Hacıxan dayı çıxır. Deyir:

– Mustafa, ho, mal peyinini hara aparırsan?

Mustafa durur, durur deyir:

– Peyin döyül dədəmdir.

***

Mollanın arvadı heç evdə tapılmırmış. O, bütün gün qohum-qonşuları gəzirmiş. Axırı bir gün qonşu bezib Mollaya deyir:

– Molla, sənin arvadın bütün gün qonşulardadı, yaman gəzərti arvaddı.

Molla deyir:

– Vallah, heylə çox gəzərti olsaydı, bizim evə də gələrdi.

Şamil müəllimin ticarət sərgüzəştləri

Bir gün Şamil müəllim Bakıya satmağa süzmə aparır. Hava isti idi və Bakıya çatdıqda süzmə qıcqırmışdı. Şamil müəllim süzməni piştaxtanın üstünə qoyur və satmağa başlayır. Bir qadın süzmənin dadına baxıb deyir:

– Bu niyə belədi?

Şamil müəllim cavab verir:

– Bakıya birinci dəfə gəlib deyə forsundan cırılır.

***

Bir gün Şamil müəllim Bakıya satmaq üçün xiyar aparır. Xiyarların çoxu satılır və axşam bazarına əyri-üyrüləri qalır. Bi alıcı qadın xiyarlara baxıb narazılıqla deyir:

- Yaxşısı yoxdu, bunların? Bunların hamısı əyri-üyrüdür?
- Şamil müəllim heç keyfini pozmadan cavab verir:
- Ay bacı, Şamaxı-Ağsu perevalında yazıqlar hamısı əyilirdi.

***

Bir gün Şamil müəllim bazara böyürtkən aparır. Bir qadın ona yaxınlaşır və böyürtkəndən bir-bir götürüb yeyir. Görür ki, barmaqları qaralıb. Qadın narazılıqla deyir:

- Be-eee, bu nədi, əlim qaraldı.
- Şamil müəllim iltifatla deyir:
- A bacı, niyə əziyyət çəkirsən? Sən ağzını aç, mən bir-bir atım.

***

Bir gün Şamil müəllim Bakıya böyürtkən satmağa gedir və onun vedrəsini bir şirvana deyir. Alıcı narazılıqla deyir:

- Bahadı. Heç bir şirvana da böyürtkən olar?

Şamil müəllim soruşur:

- Neçəyə istəyirsən?

Qadın deyir:

- 7 məmmədə.

– Oldu, amma bir şərtim var. Öz vedrəni gətir və bu vedrədəki böyürtkənləri bir-bir ora yığ.

– Bıy sən nə danışırısan? Bunu bir-bir yığmaq üçün mənim neçə saat vaxtım gedəcək.

– Elə mən də böyürtkəni bir-bir koldan bu vedrəyə yığmaq üçün nə qədər vaxt və zəhmət çəkmişəm. Onlar özü vedrəyə dolmayıb.

***

Bir gün Şamil müəllim bazardan qoyun alır və həyətdə buraxır. Onu tövləyə salmaq istədikdə qoyun həyətdə ora-bura qaçmağa başlayır. Şamil müəllim də bunun dalınca qaçır. O, qoyunu qovaraq 4 dəfə həyətdə dövrə vurur, amma tövləyə sala bilmir və yorulub oturur. Bunu görən həyat yoldaşı Nəhayət çalışır qoyunu tövləyə salsın. Üç dəfə həyəti dövrə vurur və qoyun qəfildən Şamil müəllimin qarşısında dayanır. Nəhayət xala yüksək səslə qışqırır:

- A Şamil, qoyunu tut da.

Şamil müəllim heç halını pozmur, oturduğu yerdən deyir:

- Məni aldada bilməzsən, hələ sənin bir kruqun da var.

***

Bir gün Şamil müəllim bazardan 2 dənə qaz alıb həyat yoldaşına deyir:

- Ay arvad, bunun birini kəsib yeyək.

Arvad razı olmur:

– Yox olmaz, bu gün yeməyimiz var. Bərkə düşəndə kəsərox.
Həmin gün qazı kəsmirlər. Səhər Şamil müəllim evə girəndə arvad baxır ki, kişi dilxordu, soruşur:

– A kişi, nə olub, niyə peşimansan?

Şamil müəllim deyir:

– Bizdən qabaq əli bərkə düşən olub, qazlar yoxdu.

***

Bir gün Şamil müəllim bazardan bir neçə qaz alıb gətirir. Axşam qazlarını oğurlayırlar. Səhər yola çıxır və qonşuya hirsli-hirsli deyir:

– Gənə axşam kimsə qazlarımı oğurlıytdı.

Qonşu soruşur:

– Ay müəllim, saat neçədə oğurriytdilər?

Şamil müəllim əlini yelliyib gülür:

– Allah öyoo tiksın, oğrunun gəldiyi vaxtı bilsiydim, qazlar da oğurlanmazdı da.

***

Şamil müəllim bir gün Bakıdan qayıdarkən Şəkiddə satmaq üçün bir karobka lampa şüşəsi alıb gətirir və yanındakı oturacağın üstünə qoyur. Bir qadın heç baxmadan karobkanın üstündə oturur. Bu zaman lampa şüşələri şaqqaşaraq qırılır. Qadın dik atılır və soruşur?

– Ay aman, bu nə idi belə?

Şamil müəllim təəssüflə deyir:

– Öyoo Allah tiksın, da heç nə.

***

Mürəstə adlı bir qadın ölüm yatağında yatırdı. Yeznəsi ona baş çəkməyə gəlir və deyir:

– A qaynana, sənə bir induşqa kəsım ye.

Qaynana deyir:

– Yox, ay bala, sağ ol.

– Onda sənə bir xoruz kəsım ye.

Qaynana yenə deyir:

– Yox, ay bala, sağ ol.

Qadın bir neçə gündən sonra rəhmətə gedir və yeznə də başlayır dil deməyə:

– Sənə dedim bir induşqa kəsım ye, yemədin, sənə dedim bir xoruz kəsım ye, yemədin. A qaynana, di haynde öl heylə.

***

Kişi arvadını diş həkiminə aparıb deyir:

– Həkim, arvadımın dişini çıxart, amma pulunu qaynatamdan alarsan.

Həkim soruşur:

- O niyə?
- Çünki diş arvadımın dədəsi öyündə olandan ağrımağa başdiyitdi.

***

İki dostdan biri o birisinə qonaqlıq borcu var idi, amma hər dəfə bir bəhanə ilə yayınırdı. Bir gün yenə rastlaşırlar. Dostu deyir:

- Mənim qonaqlığımı vermədin haa.
- Qonaqlıq borcu olan dost soruşur:
- Bu axşam bekarsan?
- Bəli.
- Savax axşam necə?
- Bekaram.
- Bəs o biri gün nətəri? O gün də bekarsan?
- Yox, o birisi gün işim var.
- Hayıf, səni qonaq çağırmaq isdiyirdim.

***

Oğlan yatağında uzanmış atasından soruşur:

- Ata, yatmışsan?
- Necə bəyəm?
- Maa 100 manat pul lazımdı.
- Bala, mən çoxdan yatmışam. Yuxumu qaçıрма!

***

Komunxozun işçisi qapıları döyür və əhalidən zibil pulu yığırdı. Bir neçə evdən zibil pulu aldıqdan sonra Səlim dayının qapısını döyür. Səlim dayı qapını açır, onu tanıyır və qasqabaqlı halda soruşur:

- Nə lazımdı?

Pul yığan şəxs deyir:

– Səlim dayı, ayın axırıdı. Gəlmişəm habı ayın zibil puluna. Zəhmət olmasa ödə.

Səlim dayı cavab verir.

– A canoo yiyim, mənim bu ay zivilim olmuyufdu. Biz şirin çay, çörəkdən başqa heç nə yimirox. Şirin çayın zivili olur ki?

***

Bir kişinin arvadı dənizdə batır. Nə qədər axtarırlar, amma meyidi tapa bilmirlər. Kişi özünə təsəlli verir:

– Heç olmasa dəfn pulu civimdə qaldı. Bir həftə sonra kişi bir teleqram alır. Teleqramda deyilir: “Ləpələr arvadınızın cəsədin sahilə atmışdır. Bədəninə çoxlu ilbiz və mərcanqulu yapışmışdır”.

Kişi çox fikirləşir və axırda teleqrama bir cavab göndərir: “İlbizdəri və mərcanquluları satın, pulunu göndərin maa, arvadı da təzədən dənizə atın”.

***

Bir gün İbi yolda balaca siçan balası görür və daş atıb onu öldürür. Sonra siçan ölüsünü yolun ortasına qoyuf yanında oturur. Yoldan keçənlər siçan ölüsünü görüb ona sataşırlar:

– Habı siçanı kim sən öldürmüşən?

İbi isə onlara tərs-tərs baxaraq cavab vermir. Bu vaxt yoldan ötən bir qoca kişi siçanı görür və zarafatnan soruşur:

– Əə İbi, habı aslanı kim öldütdü?

İbi qürurla ayağa durur və sinəsinə vurub deyir:

– Mən öldürmüşəm, mən!

***

Bir gün İbi qarpız qabığına təkər keçirib yolda sürür. Bunu görən qonşu ona sataşmaq məqsədi ilə soruşur:

– Maşının mübrəkdi, ay İbi. Nə qəşəng sürürsən?

İbi ona baxır və gülüb deyir:

– Ə-ə, bu dəlidi ki! Qarpız qavığına maşın diyir.

***

İbi ilə Bədo yan-yanə oturmuşdu. İbi, Bədoya deyir:

– Gəl, başımıza mismar çaxaq, dəllək başımızı qırxanda maşın mismara ilişif xarav olsun. O hisdənsin, biz də gülax.

Bədo razılaşır və əlinə mismarnan çəkici götürüb İbiyə yaxınlaşır. Mismarı onun başına vurmax istədikdə İbi xəbərdarlıq edir:

– Ehdıyatdı ol ha! Çəkişi başıma vurarsan.

O məndə ömrü boyu olmiyitdi

Tüfə Tahir mağazada ayaqqabı satır. Bir qadınla ucaboy bir kişi ona yaxınlaşıb ayaqqabının qiymətini soruşurlar.

Tahir deyir:

– Qurtaranı yetmiş manatdır.

Qadın deyir:

– Axı bunun qiyməti əlli manatdır. Heç olmasa onu bizə altmış manata ver də...

Tahir onun öz qiymətinin altmış manat olduğuna qadını inandıra bilmir və əlini kişinin çiyinə qoyub deyir:

– Bu daydayın vicdanı haqqı onun öz qiyməti altmış manatdır.

Kişi qəzəblənərək deyir:

– Ə, heç olmasa öz vicdanına and iç də...

Tahir:

– A dədəm, o, məndə ömrü boyu olmiyitdi.

Elə bir fərq yoxdur

Tüfə Tahirdən bir gün soruşurlar:

– Cərrahlarla qəssablar arasında nə fərq var?

Tahir cavab verir:

– Onların arasında heylə də fərq yoxdur. Qəssəflər kəsif sora soyurlar, cərrahlar isə soyub kəsillər.

Niyə xəstələnirdim ki?

Bir dəfə Tahir xəstələnib həkimə gedir. Həkim onu müayinə edəndən sonra “resept” yazıb deyir:

– Bu dərmanı gündə üç dəfə yeməkdən sonra içərsən.

Tahir dözməyərək dillənir:

– A “doxtur”, gündə üç dəfə yemək olsaydı, daa niyə xəstələnirdim ki?!

Çoxlu salam söylə

Bir gün Gülü “obşı” hamamda Tüfə Tahirlə rastlaşır. Onun yekə qarnını görüb Tahirə söz atır:

– Tahir, bu mən ölüm ayda bir dəfə də olsa, heç olmasa gündəyməzuu görürsən?

Tahir hazır cavablıq göstərib ona deyir:

– Necə bəyəm, sən görmürsənmi? Əyər görürsənsə məndən ona çoxlu-çoxlu salam söylə.

Sən də ona əl elə

Bir gün Tahirə deyirlər ki, sən o ciyu canı, başaa gələn bir məzəli əhvalt danış.

Tahir də başlayır söyləməyə:

– Bir dəfə öydə diyillər ki, bizi “plyaja” apar. Mən də ömrümdə nə “plyaja” gedən döyüləm, nə də ki, üzə bilirəm. Nə isə çaşıb dənizə gedəsi oldux. Allah ölənələrə rəhmət eləsin, qaynanamı da aparmışam, uşaqları da. Dənizdə çiməndə gördüm uşağım məni arxadan dürtməliyir.

Dedim:

– Noolutdu, ay bala?

Bıqları çıxıtdı

O vaxtlar avtobusda azyaşlı uşaqlardan pul-zad almazdılar. Tahirin ciyisi də pulun az tutsun, – deyə Tahiri də özü ilə hamama aparardı. Bir gün

hamamçı Tahirin ciyisinə deyir ki, oğluu bığları çıxıtdı, da unu hamama gətirmiyəsən. Buna dözə bilməyən Tahirin ciyisi dillənir:

– Oğlum yekə kişi zad döö ki. Hələ səkkizinci sinifdə oxuyur.

Qarpız məsələsi

Bir dəfə Tahir bazarda qarpız satarkən bir yaşlı arvadın diqqətlə qarpızlara baxdığını görüb deyir:

– Xalası, saa da qarpız seçim?

Xala imkansız olduğunu bildirəndə Tahir ürəyiyumşaqılıq edib, beş-altı kiloluq bir qarpız seçib ona bəxşeyiş edir və deyir:

– Xala, apar kəs ye, nuşucanın olsun.

Xala qarpızı götürüb aparanda Tahirə deyir:

– Ay oğul, biddən qarpız ağ çıxdı, bəs onda necə oliciy?

Tahir başını bulayıb dillənir:

– Heç nə, onda gəlif pulu aliciyən.

Qaqaş, nə yiyicooz?

İki nəfər Dəhnə başında yeməxanada oturub çay içirlər. Bir azdan xörəkpaylayan gəlib onlardan soruşur:

– Qaqaş nə yiyicooz?

Bu vaxt onlarla yanaşı stolda nahar edən Mənsur kasasından çölə çıxan iri mal dədiklərini göstərüb deyir:

– Əmioğlu, yeməklərooz məlumdur, soruş gör daa nə içiciylər.

Mən də gəlim

Bir kişinin on birinci uşağı olanda səs-küydən qulağını tutub deyir:

– Bundan belə deyəsən dəhlizdə yatmalı olacağam.

Arvad:

– Bunun bir faydası olacaqsa mən də gəlim.

Medallı keçi

Bir dəfə küçədə cənazə aparılarkən döşündə medal olan bir keçinin öndə getdiyini görüb təəccüblə soruşurlar:

– Görəsən bu nə olan şeydir belə?

Maraqlanan adamı başa salıb deyirlər ki, bu keçi dəhşətli bir qaynananı öldürüb. Həmin adam maraqlanıb soruşur:

– Saa hələ bir ilə növbə çatar, onların hamısı bu keçi üçün növbəyə duranlardır.

Torpağa isinişdirirdim

Günlərin birində əldən-ayaqdan düşmüş bir yaşlı xəstə həkimə gedib gileylənir:

– Ay həkim, son vaxtlar ağrımayan yerim yoxdur, hər yerim sızıldayır.

Həkim:

– Mən sənə səmərəli bir təklif verim. Bakı kəndlərinin bir çoxunda palçıq vulkanları püskürür. Get palçığa gir, vanna qəbul et, çox keçməz ağrıların keçib gedər. Bir müddətdən sonra xəstə həkimə palçığın heş bir xeyri olmadığını bildirir.

Həkim:

– Narahat olma, çox az qalıb, bütün ağrıların dayanar. Əslində mən səni yavaş-yavaş torpağa isinişdirdim.

Analiz

Nənə balaca nəvəsini həkimə aparır. Müayinədən sonra həkim onun analiz verməsini məsləhət bilir. Nənəsi nəvəyə analiz üçün bir iri banka verir. Nəvə bankanı əlinə alıb dillənir:

– Nənəcan, ağzınadək doldurum?

Nənə:

– Yox, nənən səən yisin, bir balaca dodaq yeri saxla.

Mən də şəkiliyəm!

Əzrayıl bir şəkilinin sinəsinə qonub onu yuxudan oyadır:

– Canını almağa gəlmişəm.

Şəkili yarıyuxulu soruşur:

– Neçəyə alacaqsan?

Əzrayıl çaşır, çiynlərini çəkir. Sonra əlini şəkilinin qulağına tutub qışqırır:

– Mən Əzrayılam!

Şəkili isə daha bərkdən çığırır:

– Mən də şəkiliyəm!

Səni oppalara aparacağam

Qocalmış bir şəkili ölümdən yaman qorxur. Həmişə uşaqlarla oynayır ki, Əzrayılı çaşdırın. Bir gün Əzrayıl da uşaqlara qoşulub, yayma yeyən şəkiliyə yaxınlaşıb soruşur:

- Habırda neyləyirsən, balaca?
- Üfə yeyirəm.
- Hayındı tələs, səni oppalara aparacağam.

Ağlım olsaydı, səni alardım?

Şəkili dildən acı, məcazdan tünd bir arvadla evlənir. Yayın cırcırına vaxtı imiş. Canından bezib ərindən arvadı soruşur:

– Ay səni əzrayılın çənginə keçəsən! Hayındı bu istidə niyə o çəngəldə qalmış papağı başına örtübsən?

Ər yazıq görkəm alıb üzünün, boğazının tərini silə-silə cavab verir:

– Arvad, insanın başında nə ağıl olmalıdı, ya da papaq.

Arvad tənə ilə dillənir:

– Hayındı, ay mənim yiyəm özünü niyə şərləyirsən? Ağlıva nolub?

– Ağlım yoxdur.

– Niyə?

– Niyəsini soruşma. Ağlım olsaydı, sən kimə şirindil, qılıqlı, ipək xasiyyətli halıca-dulluca arvadı kəbin kəsdirib özümü bəlaya salmazdım.

Dədənə dəysin

Üzündən mühazirə oxuyan bir-iki cümlədən sonra karıxır. Kağıza dirənib qalır, cümlənin gərisinin yerini tapmır. İclası aparan soruşur:

– Nə oldu dayandın?

– Buraxdım, – deyər mühazirəçi peşiman görkəm alıb dillənəndə bir şəkili yerdən tez səsinə ucaldır:

– Hayındı a gözüvü yiyim, niyə utanırsan, adam buraxar da. Hayındı bizim Şəkiddə buraxana ürək-dirək verib həblə deyirlər:

– Dədənə dəysin.

Heykəli mənə sat

Leninin heykəlini götürəndə şəkili şəhərin memarına yaxınlaşıb deyir:

– Hayındı bunun sürütməsini hara çəkəcəksiniz?

– Quruçaya tullayacağıq.

– Ay gözo yiyim, pulu-parası nəşə ödüyüm, onu maa verin, aparım bizə.

– Paho, hayındı Lenin saa heylə əzizdi? Özo zivilə salma, habını tullayax çaylağa.

– Tullamayın. Maa lazımdı didim. Qaratoğu, serçəni kişləmaxdan sesim tutuluf. Dığırladıf qoyucam dirriyin ortasına, quşlar onu adam bilif qaçsınlar.

Paho, ürəyi nə təmiz imiş?

İki şəkili müdirlərindən o ki var qeybət edib, bir-birinin ağzını yeyirlərmiş.

– Köpək oğlu adamdı.

– Mən hələ belə içiqurddu murdar adam görməmişəm.

– Sən öl, bax bunu qəbrə qoy, ürəyi elə bil kin-küdurətdən buz bağlayıb. Onu görüm, Allah bu müdirlik kreslosundan guppultu ilə salsın.

Bu ara müdir içəri girir. Hər ikisi ayağa qalxıb canidildən görüşürlər. Qeybət qıranlardan biri baş əyib işarır, ağzı köpüklənə-köpüklənə deyir:

– Müdir, sənin qadan alım, paho, ürəyin necə təmizdi. İndicə sizin yüksək insani sifətlərinizdən, alicənablığınızdan sonsuz heyranlıqla danışdıq.

Başımı qaşımağa vaxtım yoxdur

Şəkiliyə arayış lazım olur. Keçir bir süründürməçinin caynağına. Süründürməçi hər dəfə bəhanə edir ki, işim çoxdur, başımı qaşımağa vaxt tapa bilmirəm.

Bu dəfə də müdir həmin bəhanəni gətirəndə şəkili dözmür. Müdirin başındakı şlyapasını divar tərəfə fırladıb kreslonun arxasına keçir. Müdirin başını qaşıya-qaşıya deyir:

– Vaxtın olmayıb başını qaşımağa həsrət qalan canınva bu canım qurban. Uzan divana dalıvı da qaşıyım.

Müdir görür ki, şkilinin qırımı başqadır. Çarəsiz qalıb arayışı qollayır.

Konserv zavodunun direktoru bacıoğlumdur

Şəkili dostunun ciyərpərəsindən xəbər alır:

– Canuvu yiyim, hayındı harda oxuyursan?

– Konservatoriyada.

– Yaman dolanucux yeri gözaltı eliyibsən. Diplom alanda mağa ismarış elə səni konserv zavoduna yollamax məndən. Direktor ciyimin yeznəsidir. Bir sözümlü iki eləmiyicax.

Harda yeyibsən?

Restoran müdiri divanda ağziyuxarı yatıb fis-fis fısıldayırmış. Nəvəsi gəlib onun şişman qarnında oturur. Bir azdan nəvəsi soruşur:

– A baba, bunun içindəki nədir?

– Baba bir az da vurubmuş. Kefin 129-cu kanalındakı ekranında məzə çırtadırmış. Nəvəsi bir də soruşanda danmaq istəmədi. Şişman qarnını bir qədər də gəbərdib dedi:

– Quzu, mədəni dildə desək, hayındı qarnımdakı nəcisdir.

Uşaq nəcisin bir yemək olduğunu zənn edib deyir:

– Bu qədər nəcisi, baba, harada yeyibsən? Bir az da nənəmə gətirəydin.

Minə-minə madyan ediblər

Cəfərabadlının atı itir. Ha axtarır, ha axtarır, tapa bilmir. Əli üzülüb evdə oturur. Heyvan itəndən bir il sonra bir şəkildən eşidir ki, Çayqaraqoyunluda bir at tapılıb. Tərpənir Çayqaraqoyunluya, soraqlaşib atı tapanın evinə gəlir. Gəlişinin səbəbini deyir. Çayqaraqoyunlu qapısına gələnə gülər üzlə qarşılayır. Amma atı göstərmir, onun nişanələrini soruşur. “Nişanələri düz çıxsa at sənin, apar get” – deyir.

Cəfərabadlının dedikləri düzbədz çıxır. Ev sahibi tövlə tərəfə yönünü çevirəndə birdən yadına düşür ki, gələndən soruşsun, atı ayğırdı, ya madyan. At sahibi qürurla deyir:

– Məgər mən madyan minənə oxşayıram? Əlbəttə ayğır! – deyər cəfərabadlı öyünür.

At tapan adam məyus halda deyir:

– Qardaş, incimə, atı sənə verə bilmərəm. Tövlədəki madyandı.

Cəfərabadlı nələc qalıb şübhədən çıxmaq üçün tövləyə girəndə at sahibini tanıyıb kişnəyir. Amma bunun xeyri olmur. Çayqaraqoyunlu israr edir ki, atın axırını əsas nişanını bilməyibsən incimə, çıx get.

Cəfərabadlı qızıqır, atın yalmanını qucaqlayıb doluxsunur:

– Mənim atım ayğır idi, minə-minə madyan ediblər.

Qoy indi də o gözləsin

Şəkili nazirin kabinetinə girib qapını döyür:

– Hayındı icazə olar?

– Olmaz! Vaxtım yoxdur, bir az gözləyin.

Şəkili dübarə icazə istəyir, əvvəlki cavabı eşidib kor-peşman qəbul otağında əyləşib mürgü döyür.

Gecdən-gec nazir katibəni çağırıb şəkilini içəri buraxmağı tapşırır. Şəkili katibəyə deyir:

– Get ministrivə de ki, hayındı bu şəkili balasının onun qəbuluna gəlməyə vaxtı yoxdur. İndidə qoy o gözləsin.

Dinməz durmağın səbəbi varmış

Şəkinin çörəkbişirmə kürələrindən birinə hər gün səhər tezdən şlyapalı, qaradınməz bir kişi gəlir, arvadların laqqırtılarına dinməzcə qulaq asıb, növbəsi çatanacan bir kəlmə də danışmırmış.

Günlərin bir günü çörək yapıdırmağa gələn arvadlar yenə ordan-burdan söhbət salırlar. Onlardan biri, o birisindən xəbər alır:

– Ay qız, inəyin niyə axsayır?

– Canavar dağıtmış qonşumun dirriyinə giribdi. O da vurub heyvanın qıçını sındırıb.

Başqa bir arvad söhbətə qarışır:

– Bay sənin əlin çolaq qalsın. Daa de ki, süd üzünə həsrət qalacaqsan. Heç axsaq inək də süd verər? – deyir.

Aylarla ağzına su alıb duran, qaradınməz kişinin dili açılır:

– Ay bacı, nə danışırısan? Bizim arvad anadangəlmə axsaqdır. Hələ qırxı çıxmayan iki əkiz çağanın ikisini də özü əmizdirir.

Kişi gedəndən sonra arvadlar qarasınca deyirlər:

– Hayındı çənəsinə yuyucu bağlamış o balqabaq bu gün də danışmasaydı yaxşı olardı.

Allah dədəsini yetirsin

Sexdə işıqın olmamasından bekar dayanan iki şəkili qız həyəətə çıxıb, Xan yaylağındakı qar zolağına baxırdılar. Onlardan biri gözünü dağdan çəkməyib dillənir:

– Hayındı ay qız, boveh, bu dağın başına baxanda gözümün qabağına müdürümüzün başı gəlib durur.

O biri qız deyir:

– Müdürə sataşma ha, bizim qudalardandır. Nə olsun qabaqdan pensiyaçıya oxsayır, arxadan 15 yaşlı oğlandan seçməzsən onu.

Bir az da lağlağa çatdadırlar ki, baməzə mühəndis onlara yaxınlaşıb söhbətə qarışır və qızlardan birinin əlini əlinə alıb, ovcunun içinə baxır. Təəccüblə deyir:

– Buy canı yanmış, hayındı ovcundakı cizgilər deyir ki, elə ki, bəxtin açıldı, üç uşaq doğacaqsan, ikisi oğlan, biri qız.

Qarımış şəkili qız subay mühəndisin əlini əlindən buraxmadan, ona müştəri gözü ilə baxıb köksünü ötürür və deyir:

– Üç nədir, lap yeddisini doğmağı gözümlə alırsan. Hayındı Allah dədəsini yetirsin.

Seyrək olmasaydı, onu vəzifəyə qoymazdılar

– Ə, kommunoxoza birini qoyublar, hırta-zırı bilmir, nə qanır, nə də qandırır. Söyürsən, qışqırıb bağırırsan, dişini ağardıb hırıldayır. Belə seyrəkdən, mən ölüm, heç müdir olar?

– Şəkili halını pozmadan həmsöhbətini başa salır:

– Ay gözüvü yiyim, hayındı o seyrək olmasaydı, heç onu o yekəlikdə qulluğa qoyardılar?

Keçəl, halva, pul

Şəkilinin gözü bir əntiq mala sataşır. Satıcı da şəkili imiş, istəmir ki, ona satsın. Bilir ki, xam müştəriyə sırsı, malın qəlpiliyinin üstü açılma-yacaq. Buna görə də yerlisini başdan eləmək üçün bəhanələr gətirir, malını urvatdan salan qüsurlar sadalayır ki, əl çəkib getsin. Almaq istəyən şəkili satmaq istəyənin bəhanələrini yaxşı qandığından iki ayağını bir başmağa dirəyib durur.

Mal sahibi görür ki, eloğlu qır-saqqız olub yapışıbdır onun yaxasından, ortaya elə bir söz buraxmaq istəyir ki, müştəri get-gələ düşsün, tıncıxıb maldan əl götürsün. Odur ki, deyir:

– Bu gün cümədir, alver günü deyil. Sabah özün gəlmə, bir adam göndər. Nə deyirəm, keçəl, halva, pul.

– Hayındı əlivi ver, halallaşaq. Məndən artığına satmayacaqsan ki? Özün demişkən, keçəl, halva, pul.

Razılaşırlar. Alıcı şəkili bilir ki, keçəl, halva, pulda bir biclik pəstahası var. Sözkəsdilik eləmək lazımdır. Sabahı gün qonşularındakı keçəl Əhmədi çağırır onun qoltuğuna bir qutu halva, cibinə də bir ovuc xırda pul qoyub yollayır əntiq şeylər mağazasına sahibinin yanına. Əhməd salam-kalamdan sonra özünü nişan verir:

– Adım keçəl Əhməddir, qoltuğumdakı halvadır, cibimdəki də pul.
Götür, əntiq amanatı ver aparım, qonşum bayırda məni gözləyir.
Şəkili uduzduğunu görüb, kor-peşman əntiq malı keçələ verir.

Evə əliboş getmək istəmirəm

Şəkili şərqə sarımsaq alverinə gedir. Omonçuların əlinə keçir. Nəyi var alırlar. Şəkili fikirləşir ki, evə əliboş getsəm yaramayacaq. Götür-qoy etdikdən sonra bu qərara gəlir ki, dilənsin, kimdi onu burada tanıyan. Bir həftənin içərisində özünü yaxşı tutur. Qərara gəlir ki, xatasız qazanc yeridir.

Bir dəfə bazarın qabağında papağını yerə qoyub dilənəndə yoldan keçən əlli qəpiklik atır. Şəkilinin cin vurur təpəsinə. Həmin adamın dalınca yüyürüb onun yaxasında yapışib öz dilində ciyi söyüşü söyür:

– Ə, padles, hayındı boğazuvu cücə boğazı kimi boğummu? – deyib əlini qaldırmaq istəyəndə qarşısındakı onun qolundan yapışır:

– Ə, eloğlu, ayıb deyil, dilənməyin bir yana, hələ bir ana-bacı söyüşü söyürsən?

Dilənçi peşiman olur:

– Bağışla, səni urus bilmişdim.

– Ə, Yəhyəyəm də, tanımadın, Sarı qobudanam.

Şəkili eloğlusunu öpüb-qucaqladıqdan sonra soruşur:

– Ə Yəhyə, əclaf, sən hara, Dalnı Vastok hara?

– Kiri, mən də dilənməkdən gəlirəm, – deyə Yəhyə cavab verəndə, şəkili bir az dərindən nəfəs alıb sakit-sakir dillənir:

– Hayındı mən də elə bilmişəm sən əməlli-başlı adamsan, ...yemişəm sənin dalına düşməyə, dilənçi dilənçiyə əlli qəpik verər də, – deyib cibindən bir abbası çıxarıb verir eloğlusuna.

– Bu nədi? – deyə o biri şəkili xəbər alır.

– Əlim yüngüldü, götür, siftənin azı-çoxu olmaz.

Ayrırlırlar. Dilənən şəkili dilənməyə gedən şəklinin dalınca yüyürb soruşur:

– Ə Yəhyə, sən dram teatrının artisti deyildin?

– İndi Moskvada Böyük Teatrda işləyirəm.

– Urus artisləri də dilənçiləşiblər?

Şəkili özünü sındırmaq istəmir:

– Obraza girirəm, mənə dilənçi rolu veriblər. Özüm üçün burda məşq edirəm.

– Pis məşq deyil, – deyə şəkili qayıdıb əvvəlki yerdə papağını qabağına qoyub fikirləşir:

– Məndən soruşan olsa niyə dilənirsən, düzünü deyəcəyəm:

Prezident Aparatına keçmək üçün pul yığiram.

Qızılımlı dilimin altında saxlayıram

Şirindil bir şəklinin uğurları o qədər çoxalır, var-dövləti o qədər artır ki, gəl görəsən. Bunun səbəbini ondan soruşurlar:

– Düzünü de, bu cah-cəlal heç Səudiyyə kralına da qismət olmayıb. Deyirlər, dolları saymırsan, əlinə metro alıb metrolayırsan.

Şirindil:

Ay sənin gözo yiyim, görüm səni yüz il yaşayasan, məni də iki əlli. Pul kağız-kuğuzdur, nə olan şeydi ki, özümə yük edib saxlayım.

Sual verib maraqlanan dübarə soruşur:

– Yəqin dollar saxlamırsan, onları qızıla çeviribsən?

– Heylədi, sağlığını görüm, heylədir. Nəyim varsa, qızıla çevirmişəm. İki ton yarımı keçib.

– Onu saxlamağa qorxmırsan, ay sağ olmuş. Birdən oğurlayıb elə-yərlər.

Şəkili:

– Kim oğurlayacaq, ay bacıoğlu, onu gecə də, gündüz də özümle gəzdirirəm, – deyib dilinin altını göstərir, – bax, tükənməz var-dövlətimi burada saxlayıram. Qadan alım, məndən sənə vəsiyyət, dilini şirin et, bala. Unutma ki, dil şirinliyi ən böyük var-dövlətdir.

İndi dilənməyəni barmaqla göstərirlər

Şəkili əhd etmişdi ki, oğlu olsa, bir neçə ay dilənəcək. Əhdi başa çatır. Allah ona oğlan züryəti verir. Qorxur ki, niyyətindən dönsə, çağaya bir şey olar. Yığışıb gedir Lənkəran tərəfə ki, onu orda tanıyan olmasın. Lənkəranda fəaliyyətə başlayanın sabahı bir polis işçisi gəlib deyir:

– Kişi, şələ-küləni yığışdır. Dilənçiliklə mübarizə barədə təzə fərman çıxıb. İtil burdan, bizi işə salma!

Şəkili ordan Masallıya keçir. Orada da polis işçiləri onu qabağına qatıb avtobusla Yevlağa yola salırlar. Bərk-bərk tapşırırlar ki, fərmanın hələ mürəkkəbi qurumayıb, ələ keçsə, işi şuluqdur.

Şəki kor-peşiman gəlir evlərinə. Arvadı görür ki, kişiye bıçaq vursan qanı danmaz. Soruşur:

– Nə olub, a qadan alım? Dilənçiliyin baş tutmayıbdır, nədir?

Kişi mağmun bir görkəm alıb peşiman halda başına gələnləri danışır:

– Arvad, hayındı elə ki, şapkamı qabağıma qoyub yoldan ötənlərdən pay istəyirdim, biri bir Nizami atdı qabağıma, zdaçı qaytaranda arvad polis

işçisini hayladı və dedi ki, guya mən dilənçi deyiləm, şpiyonam. Dedi ki, o, (yəni mən) əsl dilənçi olsaydı, zdaçı qaytarmazdı, Nizamini üstümə atıb Məmmədəmin göstərdi.

– Dozayın biri, dilənməyi də bacarmırsan, harda görübsən ki, dilənçi zdaçı qaytarsın, – deyə arvad bərk əsəbləşir. Kişi onu sakitləşdirir:

– Ay arvad, polis işçisi, zdaçı qaytarmağıma görə mənə təşəkkür etdi, dedi ki, insafılı dilənçisən. Amma burdan yığış get. Bizim öz dilənçilərimizə boğaz ortağı olma. Məni Masallıya gedən avtobusa basıb yola saldılar. Elə vağzalda yerimi təzəcə rahatlamışdım ki, bir pəzəvəng polis çəkməsinin burnu ilə bazu sümüyümə elə ilişdir ki, ağrıdan az qala huşumu itirmişdim. O da dedi ki, görmürsən hamı dillənir, elə biz də. Ordan da məni maşına basıb Yevlağa ötürdülər. Elə şapkamı açıb dəmiryol vağzalında oturub zarıyırdım, qoltuğu papaqlı birisi nəsə yazıb mənə verdi. Dedi, vergi inspeksiyasındandır.

Arvad kişinin başına bir qapaz salıb deyir:

– Bat ey, bat! O boyda yolu-izi dolaşib boş qayıdıbsan. Mən sənə demədimmi bu xarabada dilən. “Ayıbdı, ayıbdı” dedin. Niyə ayıb olur? İndi dilənməyəni barmaqla göstərirlər.

Uşaqlar heç biri sənə oxşamır

Baş göynüklü Şəki zooparkına gedir. Görür ki, bir bəzəkli quş qəfəsdə oturub, quyuğu da bu tərəfə. Quş yönünü çevirsən deyə göynüklü əlindəki əsa ilə quşun quyuğunu mahmızlayır. Quş üzünü ona çevirib:

– Durak – deyir.

– Qadam, heç quş da danışarmı? – deyə yanındakından soruşur.

Sonra zooparkın direktorunu tapıb ondan təvəqqe edir ki, o danışan quşu satsın, kəndimizə aparıb məzə çatdadacaq. Direktor deyir ki, bu quşu satmaq olmaz. Göynüklü əl çəkmir, çoxlu pul təklif edir. Direktor şəkiliymiş. Görür ki, bu adam əl çəkən deyil, göynüklüyə məsləhət bilir ki, quşun yumurtalarından alıb aparsın, kürtün altına qoysun, mətləbi çin olacaq. Göynüklü razılaşıır. Yumurtaları gətirir evlərinə.

Vaxt-vədə yetəndə, kürtün altında quş balaları cibbildəşəndə göynüklü şadlığından bilmir ki, nə etsin. Bir neçə gündən sonra görür ki, ətticələrin biri qarğaya, biri sığırçına, o biri alabaxtaya oxşayır. Bərk hirsələnir, zooparkın direktorunu danlayır ki, onu aldadıb, başqa quşların yumurtalarını verib. Direktor işin üstünün açılmasından ehtiyat edib bicliyə əl atır və göynüklünü inandırır ki, qəfəsdəki onu görüb bəyəndiyi quş yəqin ayağısürüşkənlik edib, dölünə haram qatıbmış.

Göynüklü quşdan hayıfını çıxmaq üçün qəfəsdə oturan quşu əlindəki əsa ilə möhkəm mahmızlayır. Quş yenə əvvəlki kimi göynüklüyə üzünü çevirib:

– Durak, – deyir.

Göynüklü quşu bir də hədələyib deyir:

– Əxlaqsızın biri, əxlaqsız, durak özünsən. Balalarının biri sənə oxşamır. Onları hardan əkibsən?!

Bu ordeni veriblər ki, işləyim

Görülər ki, şəkilinin döşündə orden var. Onu tanıyanlardan biri xəbər alır:

– Ə mən ölüm düzünü deynən. Necə olubdur sənə orden veriblər?

Axı, öz aramızdır, geridə qalanın birisisən, işləməklə aran yoxdur.

Şəkili gülümsəyib:

– Sənin deyəsən siyasətdən başın çıxmır. Hayındı bu ordeni avans kimi mənə veriblər ki, bundan sonra buna baxıb əlimi işə calayım.

Bu cıgırla getsən taparsan

Şəkinin Kiş kəndindən olan biri Bakıya ilk dəfə idi ayaq basırdı. Görür ki, küçədə biri keflənib yatır. Tez onu dümsükləyib soruşur:

– Nəə içib belə keflənibsən?

Sərxoş deyir:

– Şampan, əla içkidir, qədəş canı.

– Harda içə bilərəm ondan? – deyə kişi soruşur.

– Odur ey, o biri küçədə, produkt dükanında.

Şəkili küçənin o tayına keçəndə mağazanın vitrinində bərli-bəzəkli şüşələr görür. Etiketlərində şampun yazıb içəri girib satıcıya pul uzadır, şampanlardan bir-iki şüşə alır. Nəfsini saxlamayıb oradaca içir, hövləvələdən çıxır, qarnı qaynamağa başlayır. Küçənin bu tərəfindən o tərəfinə addımladıqca içkinin təsirindən mədəsində nə varsa şalvarının balaqlarından asfalta süzülür. Ayağı sürüşüb, yıxılır səkiyə. Küçədən keçənlərdən biri ona kömək edib zorla ayağa durğuzur və soruşur.

– Ay bədbəxt oğlu, harda içib bu kökə düşübsən?

Kişi asfalta saldıqı zolağı göstərib deyir:

– Başına dönüm, bax bu izlə getsən, o içki mağazasını taparsan.

Siz qəzetçilərə bunun nə dəxli?

Şəkinin yerli qəzetində kooperativdə işləyən, jurnalistlərdən zəhləsi gedən bir kommertsant belə bir başlıqlı yazıya rast gəlir: “Koopertaivlər: nə var, nə yox?”

Məzmununu oxuması ilə cin vurur kəlləsinə. Redaksiyaya belə bir cavab göndərir: “Siz öləsiniz ha? Bu nə yazıdır? “Kooperativlər, nə var, nə yox?” Nəyinizə borcudur kooperativlərdə nə var, nə yox. Başa düşün, azad ticarətdir. Bu addımbaşı mal alıb, o biri addımbaşı mal satmağa ixtiyarımız var. Daha belə suallar verməyə haqqınız yoxdur. Özünüzü yığışdırın. Sovet dövrü deyil ha! Getdi o əyyamlar, soruşasız nə var, nə yox, piştaxtanın altını eşəsiniz, mağazanın dalına soxulub bir şey qoparasız. Bu nə yazıdır ə, kooperativlər, nə var, nə yox? Belə azar var, kor var. Siz qəzetçilərə bunun nə dəxli?

Mənim kimi potası olar

Keçmiş əyyamlarda ucqar bir kəndə sütün bir şəkili müəllimi dərs deməyə göndərilər. Mollanın ondan zəhləsi gedirmiş. Bir neçə aydan sonra müəllim gimgə tərəfdən keçəndə molla onu yanına çağırır, təpədən dırnağacan süzüb deyir:

– Ə lotu, bura gələndə yun çırpın çubuğa oxşayırdın. Buranın havası sənə yaman düşüb, lap donuz potasına dönübsən.

Oraya toplaşanlardan bəziləri bu sözə güldülər də. Şəkili ola, söz altda qala. Gənc müəllim bu sözün qabağında mollaya nə cavab versə yaxşıdır?!

– A molla əmi, bir kəndin sənin kimi çal donuzu olanda, mənim kimi də potası olar.

– Vay sənin şəkili südüvə lənət! Deyib molla kor-peşman gimgəni tərk etdi.

Öz ayağının barmaqlarını say

Şəkili baytar elmi-praktiki konfransda uzun-uzadı bir mühazirə oxuyurmuş. Salondan oturanlardan biri natiqin xodunu almaq üçün onun sözünü kəsib sual verir:

– Ay yoldaş, dediklərin bizə bəllidir. Bilmədiklərimizdən də danışın.

– Sizi nə maraqlandırır?

– Məni maraqlandırır ki, deyəsiz, donuzun ayağında neçə barmağı var.

Şəkili ola, özünü itirə. Sual verənə deyir:

– O nə çətin sualdır ki, mənə verirsən. Zəhmət olmasa, ayağını soyun, barmaqlarını say. Hacı əmin sən qadalarını alsın.

Dodağım əsir

Həmişə yeməxanada ət yeməkləri yeyən bir şəkildən xörəkpaylayan soruşur:

– Ə, bir dişivi dəyiş, yaxşı balığımız var.

– İstəmirəm, qadan alım, lap qızıl balıq da olsa istəmirəm. Ət gətir, ət!

– Ə, səni ət ağacından yıxılasan, bu qədər ət yemək olar?

Şəkili boynunu büküb yalvarıcı şəkildə manqalda tüstülənən kababa işarə edib deyir:

– Vallah, istəyirsən inan, istəmirsən inanma, mən bircə gün ət yeməyəndə alt dodağım yorğa kəhər dodağı kimi əsir.

Dörd mərdümazar

Dələduzluqla baş girləyən dörd dost – sirdaş özlərini dağ dibindəki kababxanaya verib yeyib içirlərmiş. Hər dəfə badə qaldıranda da bolluca bir-birini tərifləyirmişlər. Növbə dumba Mayısə çatanda deyir:

– Ə, həindi, diyirəm allah habı günü bizə çox görməsin. Allah özü bizləri mərdümazarlardan qorusun.

Stolun başında oturmuş Daş Mustafa gözü yaşarınca hırıldayıb dilənir:

– Ə... Mayıs, əclaf, sən hansı mərdümazarlardan danışırısan. Həindi Şəkiddə vur-tur dörd mərdümazar var, onlar da bizux.

Sən o Allahın, gündəliyi çapa vermə!

Qaynana hər dəfə Nuxaya qızıgilə gələndə görür ki, it günündə yaşayırlar. Dolanacaqları canadır. Odur ki, kürəkənini danlayır:

– Ə, sən necə noxulusan? Nədir bu gün-güzəranın? Kişinin gündəliyi olar. Kürəkən qaynanasının bu deyingənliyindən lap tıncıxır. Axır çıxış yolu tapır. Arvadının anasının həyatına dair bir gündəlik yazıb hazırlayır. Bir surətini onun ünvanına yollayıb, işin axırını gözləyir.

Qaynana gündəliyi alıb oxuyandan sonra başı odlu gəlir Şəkiyə. Kürəkəni işdən çağırıdırıb danlayır:

– Bu nədir yazıbsan, a dilbilməz? Mən sənə bu gündəliyi demirdim dayna. Deyirdim ki, gündəlik qazancın olsun. İt günündə dolanırsız. Qızım arıqlayıb, maşası çıxıb. Hələ nəvələrimi demirəm. Kürəkən qaynananı sakitləşdirir:

– Səni görüm Tur dağına dönəsən, a mənim ağıllı qaynanam. Sən mənə gündəlik qazancın yolunu öyrətdin. İndi mən bu gündəliyi çapa

verəcəm. Yazı haqqımın hesabına bax, belə dolanacağıq – deyib şəkili əlinin dalını alma qurumçəyinə oxşayan xirtdəyinə söykəyir.

Qaynana gündəlik çap edilsə biabır olacağını görüb, əsə-əsə barmağındakı iri bir brilliyant üzüyünü çıxarıb:

– Al apar ver zərgərə, hələlik bir neçə vaxt gündəlik qazancın olsun, dalısını da fikirləşərəm. Amma sən Allahın, o gündəliyi çapa vermə.

Kapitalizmdə iclas olmur

Şəkiddə avtobuslarda gediş-gəliş çətinləşən bir məqamda icra hakimiyyəti orqanının başçılarının rahat “Mercedes”lərdə dayanacaqlarda yığışan məxluqun qabağından ora-bura şütüdüklərini, bir əncam çəkmədiklərinin ümküsüsünü edən sərnəşinlərdən birindən başına panama örtmüş abırlı bir kişi sual edir:

– Harda işləyirsən?

– Kolbasa səhmdar cəmiyyətində.

– İclaslarında bu biabırçılıq barədə niyə durub danışmırsan, burda şikayətlənirsən?!

Həmin şəkili deyir:

– Ay gözüvü yeyim, vid-fasondan abırlı adama oxşayırsan. Axı, kapitalizmdə iclas olmur.

Rəhmətlik fındıq müştərim idi

Bir dəstə şəkili Tibilisiyə al-verə gediblərmiş. Əlləri yaxşı gətirdiyindən, deyirlər ki, beş günlük dünyadır. Qalxaq funikulyora, ordakı restoranda yeyib-içək. Kef çəkək. Belə də edirlər. Düz deyincə, yeyib içib dəmlənirlər. Birdə baxıb görürlər ki, yoldaşlarından biri yoxa çıxıb. Başlayırlar axtarmağa. Axtarhaaxtar. Tapmırlar ki, tapmırlar. Əlacsız qalıb, yaxınlıqdakı qəbristanlığa burulurlar. Görürlər ki, axtardıqları şəkili bir zırpı gürcünün mərmərdən baş daşına sarılıb yanıqlı-yanıqlı dil deyib ağlayır. Onu zorla kiridirlər:

– Ə, fısıdığın biri fısıdık, hayındı bu gürcü sənin nəyindi ki, sel-su yerinə göz yaşı axıdıb çırpınırsan?

– Şəkili içini çəkə-çəkə cavab verir:

– Necə ağlamayım, hayındı bu hərmətlik mənim fındıq müştərim idi.

Pişiyin də tarasını çıxacaq

Şəkili sövdəgər dükənində saxladığı zorba pişiyi elə öyrətmişdi ki, ona satmağa yağ, bal, bəhməz, lobyə, fındıq gətirən kəndilərin məhsullarını

çəkəndə, pişik atılıb minirmiş qapanın daş qoyulan yerinə. Elə ki, hər şey çəkildi, şəkili pişiyi göstərüb deyirmiş:

– Bunun da tarasını çıxmaq. Bu çər dəymiş ən azı iki kilo olar.

İt aparən olsun

Rüşvəti tələsik cibinə basan müfəttiş şəkiliyə dil-ağız edir:

– İncimə də, bizim də xərcimiz çıxır. Yoxsa səndən pul almazdım.

Şəkili müfəttişi xətirçəm edib deyir:

– Ay oğul, niyə dil-ağız edirsən? Belə şeyin fikrini çəkmə. Neyləyək?
İt aparən olsun.

Şişi qalsın, ağrısı getsin

Şəkili arvadı ilə Qara dəniz sahillərində dincəlirmiş. Üzə bilmədiyindən camaatın yanında çimməyib, özünü verir xəlvətxana bir sahilə. Ürəkli soyunub girir suya. Qumda uzanıb yatanda bir it arısı gəlib onun müəyyən bir yerini sancır.

Arvad ağrının şiddətindən zərriyan kişisinə baxıb Allaha dua edir:

– Ey Allah, şükür sənın yaratdığına. Mənə yazığın gəlsin. Hayındı elə elə ki, arı vuran yerin şişi qalsın, ağrısı getsin.

Özümə aparmıram ki...

Avtomobil müfəttişi xalturaçı şəkiliyin “Qaz-24” maşınıni saxlayıb deyir:

– Ay Əkbər bəy, az həyasızlıq elə, hər həftə bir gəlin aparırsan.

Əkbər bəy özünü o yerə qoymur:

– Ay bəy nəçənnik, niyə paxıllığın tutur. Gəlinləri özümə aparmıram ki.

Bu gün aprelin biridir axı...

Bir zamanlar Şəki mağazalarında kilosu 1 manat 40 qəpiyə pendir satılanda, heç kəs onun üzünə baxmazdı. (İndi mağazalarda heç 5 min manata tapmaq olmur). Bakı daş karxanasının kubik daşlarına oxşayan bu mətah yığılıb qalardı. Ticarətçilər ah-nalə edib, xarab olanda pendir qəliblərini tullayır, pulunu ödəyərdilər.

Bir Şəki baməzəsi belə pendir dükançısından salam-kalamdan sonra soruşur:

– Bu pendirin səndə neçə kilosu var?

Ticarətçi sevinir:

– Necə yəni, almaq istəyirsən? On-on beş ton olar.

– Azdı, mənə 25 ton lazımdır.

Ticarətçi təəccüb edir:

– Soruşmax ayıb olmasın, a gözüvü yiyim, hayındı bu qədər pendiri bir gecədə xırıd edəcəksən?

Şəkili inandırıcı bir hal alıb izaha başlayır:

– Ay sənin sağlığını görüm, başım şişib. Qonşunun toyuq-cücəsi həyatimizə keçir. Bu tərəfdən bizimki, o tərəfdən də qonşunun arvadı bir-birinin saçlarını yolurlar, dava-dalaşdan canım boğazıma yetişib. İstəyirəm bu pendirlə qonşu arasına bir hasar çəkdirəm.

Dükənçi pərt halda deyir:

– Harda idi məndə o bəxt, bu malı başımdan edim. Məhəmməd Əfəndi babaya nəzirim də işə keçmədi.

– Qəm çəkmə, Məhəmməd Əfəndi baba da bilir ki, bu gün aprelin biridir, zarafat günüdür. Günahımızdan keçər.

Qan almağa çağırırdı...

Şəkili canbir, dilbir qohumu ilə rastlaşır. Xoş-beşdən sonra soruşur:

– Xeyir ola, sən bu tərəflərdə hərlənən deyilsən.

– Sən deyən xeyir də deyil. Qoymurlar ki, beş-üç qəpik çaqçıqumuzu özümüz xərcləyək.

Sonra prokurorluq binasını göstərib əlavə edir:

– Ayın başıdır da. Böyük qan almağa çağırırdı.

Opyat kaşa...

Moskvadan Şəkiyə böyük qulluqda işləyən bir rus qonağı gəlir. Raykomdan onu səhiyyənin müdirinə həvalə edirlər ki, yeyib-içməyinə fikir versin, rayondan narazı getməsin.

Səhiyyənin müdiri də qonağın xətri xoş olsun, ağzı dada gəlsin deyə xalqımızın mətbəx mədəniyyətinin ən ali yeməklərini bəşitdirir.

Müdirin xanımı əla plov ustası imiş. Qırx cür plov bəşirmək əlindən gəlirmiş.

Bir gün südlü plov, günortaya döşəmə plov, axşama qozlu plov, hələ plovların padşahı, yanı qırğovul çıxırtmalı fisincan plovu da süfrəyə qoyulur. Urus dövrədəki plova ikrah hissi ilə baxıb özü də hiss etmədən öz dillərində ana söyüşü də ağzından qaçırır deyir:

– Opyat kaşı?

Səhiyyə şöbəsi müdiri dözə bilmir. O da öz dilində:

– Ay sənin ciyivin ağzı belə-belə olsun, – deyib arvada tapşırırdı ki, sabah günüortaya ətsiz borş bişirsin.

Şəki zarafatıdır, a bacı

İki şəkili dost bir-birilə zarafat seansları keçirirlərmiş. Soçidə birlikdə kurortda olanda dostunun oradakı qadınlarla durub oturduğunu təsvir edən quraşdırma şəkillər düzəltdirib göndərmişdi Şəkiyə. Dostu bundan xəbərsiz imiş. Qayıdanda görür ki, arvadı onun heç üzünə də baxmır. Soruşur:

– Hayındı saa nolub?

– Hələ soruşursan da, – deyib, arvad şəkilləri göstərir. Kişi nə qədər and-aman edirsə, arvad başa düşmür. Dostu nə qədər şəkillərin saxta olduğunu söyləyirsə də, yenə xeyri olmur.

Bu dəfə də bu şəkili o şəkiliyə borclu qalmır. Bir yerdə hamama gedirlər. Çimib çıxanda əvvəlcədən götürdüyü qadın alt paltarlarını xəlvətcə qoyur dostunun kirli dəyişəklərinin arasına.

Dostunun arvadı kişinin qabağına çay qoyur, çörək hazırlayır. Çamadandan kirli paltarları çıxaranda görür ki, orada qadın paltarları, ipək gecə köynəyi var. Cin atına minir. Ərlə-arvadın vurhəvurunun şiddətli yerində qapı döyülür, dostu gəlib kişini arvadının caynağından alır:

– Şəki zarafatıdır, a bacı, – deyir, – o şeyləri çamadana mən qoymuşdum.

Mənə 100 stəkan çay gətir

Arvad şəkiliyə bərk-bərk tapşırır ki, evə qəndsiz-çaysız gəlməsin. Mağazaları ələk-vələk edir, heç birindən tapa bilmir. Əlacsız qalıb çayxanaya burulur. Yalvar-yaxar edir ki, evə elçilər gələcək, çayxana qiymətinə ona yarım kilo qənd, bir paçka da çay satsın. Çayçı mətləbsiz adam imiş. Acıqlanıb deyir ki, məgər bura mağazadır. Sənə qəndi, çayı sata bilmərəm. Biz burada oturub çay içənlərə xidmət edirik.

Şəkili bir söz demir, ürəyində fikirləşir ki, a köpəy oğlu, gör sənə başına nə oyun açacağam. Sonra çayçını yanına çağıraraq deyir:

– Mənə 100 stəkan çay gətir.

– Yüz stəkan? – deyər çayçı təəccüblə soruşur.

– Bəli, bəli 100 stəkan.

Çayçı görür ki, şəkilinin əlindən qurtara bilməyəcək, dinməz-söyləməz gedib yarım kilo qənd, bir paçka da çay gətirib şəkiliyə verir.

Gələ bilərsən

Beş-altı arvad alıb-boşayan, şorgözlülük üstə öz rayonlarından qovulan, Şəkidə özünə sığınacaq tapan bir nəfər məscidin əfəndisindən soruşur:

– Əfəndi sağ olsun, mən də məscidə gəlib ibadət edə bilərəmmi?

Əfəndi az-çox onu tanıyırmış. Deyir:

– A gözüvü yiyim, niyə gəlməyəsən də. Ora səndən də betər oğraşlar gəlir.

Dəhnənin zurnaçısıyam, arabir Şəkidə də çalıram

Məşhur zurnaçı Həbibulla kişi Moskvaya Azərbaycan İncəsənəti Oğurluğunu şənliklərində iştirak etmək üçün gedirmiş. Qatar Qobuya çatarmaz bir sənişin onun geyim-keçiminə, başındakı xurmayı papağa, bir də zurnasına baxıb soruşur:

– Ay dayı, haranın zurnaçısısan?

Həbibulla kişi yazıq-yazıq cavab verir:

– Mənmi? Mən bilmirəm adını eşidibsən, yoxsa yox, Dəhnənin zurnaçısıyam, arabir Şəkidə də çalıram.

Sənişin onun yaxasındakı cürbəcür festival nişanlarına baxıb, xəbər alır:

– Bəs bu qədər lavreyat nişanları sənə hardan olub?

– Mənəmi? – deyər Həbibulla kişi soruşur.

– Sənə.

– Bunlar Azərbaycanın məşhur bir zurnaçısı var, adı Dəhnəli Həbibulla kişidir, onunkudur.

Porsuğun işi Allaha qalıb

Şəkinin dəllallarından biri Qaxın Baş Malax kəndinə şey-şüy satmağa gedirmiş. Yolda əcayib geyimli-keçimli bir adama rast gəlir. Bir istəyir ki, kolun dalında gizlənsin, fikrindən daşınır. Qorxur ki, onu qaçaq-quldur bilib əzişdirər. Gizlənməyib o əcayiblə üz-üzə gələndə rəngi-ruhu qaçır, qorxa-qorxa xəbər alır:

– A gözüvü yiyim, soruşmaq ayıb olmasın, üst-başından asılan bu ləyən, tüstü verən körük, kəmərinə keçirdiyin balta, dəyəmək, çuval, çopuzla silahlanıb hara gedirsən və nəçisən?

Həmin adam deyir:

– Ay əmi, məndən qorxub eləmə. Porsux ovçusuyam. Bax, əmi, bu tüstü verəndir. Onnan porsuğun yuvasını tapıb giriş bacasının qabağında

görüüy işə salıb tüstü buraxıram. O şərtlə ki, çıxış bacasına əvvəlcədən keçə. Çopuzunu doldururam ki, porsux tüstüdən boğulub o tərəfdən çıxa bilməsin. Elə ki, yuva tüstü ilə doldu, başlayıram bu ləyəni çalmağa. Porsuq bu səsə dözməyib yuvanın çıxışından özünü çölə atmaq isəyəndə əlimdəki bu çomağı başına vururam.

Şəkili marağını gizlədə bilməyib, porsux ovçusunun sözünü oradaca kəsib soruşur:

– Bəlkə çomağın gücü çatmadı, keyləşmədi, onda?..

Bu dəfə də porsux tutan qonağın sözünü kəsir, kəməre keçirdiyi baltanı göstərib deyir:

– Bu baltanın küpü ilə porsuğun nəfəsini kəsib salacağam meşoka.

Şəkili bu adamın üstündəki ov əhtaclarına bir də tamaşa edib heyrətlə bildirir:

– Hayındı, a bala, de ki, porsuğun işi Allaha qalıb. Bu silah-əslahata porsux bir yana qalsın, lap fil də tab gətirə bilməz.

Hayındı bu Şəki öpüşüdü

Şəki jurnalistlərindən biri elə ki, xam bir adam çənəsinin altına keçdi redaksiyanın çayxanasında bir gopu qurtarıb, o birisinə keçir, məsul katib dalınca adam göndərməsə çətin ki, otağına yığışib kağız üzərində qələm hərləyə.

Bu dəfə də birini xamlayıb öz şücaətindən söhbət salıb deyir:

– Bax, bu mən ölüm, üstünə artıq-əskik qoyuramsa, qələmim əlimdən düşsün, bir az qabaqların söhbətidir. Soçidə istirahətdə idim. Qaldığım otağın qənşərində bir dünya gözəli maldavanka xanımı qalırdı. Milçək milçəkliyi ilə onun üstünə qonmağa cürət etmirdi. Dalına düşənlərin çevrilib üzünə də baxmırdı. Günorta yeməyindən qayıdanda onu dəhlizdəcə xəlvətləyib gahdan durub dodaqlarından bir öpüş aldım. Qaçıb otağa girmək istəyirdim, o dünya gözəli qolumdan yapışdı. Dedim, vay ciyi, bu saat mənə çırpacaq. Amma şəhvət dolu gözlərini süzdürüb, məlahətli bir səslə mənə nə desə yaxşıdır?

– Oturanlardan kimsə soruşdu:

– Nə dedi, a müəllim?

Gopçu ona qulaq asanlarda maraq doğurduğundan ürəklənib mətləbin canına keçdi:

– Dedi ki, ömrümdə belə ləzzətli öpüş görməmişdim. Bəh-bəh-bəh.

O saat ürək döyüntüm yavaşladı. Fərəhlə bildirdim:

– Xanım, sənə zarafat gəlməsin. Bu Şəki öpüşüdü. Başa saldım ki, paxlava yeyən ağzın da şirin öpüşü olar. Onda qayıdıb dodaqlarını ağzıma

tərəf tuşlayanda əlimlə “dayan” işarəsi verdim. Şəki öpüşünün şöhrətini qaldırmaq naminə özümü naza qoydum. Vəd verdim ki, ujdən sonra ondan bir maç da alaram.

Maldavanka nəzakətimə heyran qalıb razılaşdı. Otağın qapısını açanda gördüm ki, gözünü məndən çəkmir, Şəki öpüşünə lap hayıl-mayıl olubmuş.

İt itə pay verməz

Usta şagirdinə pul verib ona tapşırır ki, bazardan bir kilo hünü şaftalı alıb gətirsin. Şagird şaftalıya baxır, xoşuna gəlir. Tamahını saxlaya bilməyib bir-bir götürüb yeyir. Şagirdin ağzı sulansa da ona təklif etmir. Usta axırncı şaftalını əlinə alıb ovurduna dürtmək istəyəndə şagird eyhamlı bir əhvalat danışmağa başlayır:

– Ay usta, dünənət dükanının yanından ötürdüm. İki it oturub qəssaba baxırdı. Heyvanlara yazığı gələn qəssab bir parça əti götürüb atdı onların qabağına. İtlərdən biri cəld tərpnib əti havadaca tutdu. Pəncəsinin arasına alıb iki yerə parçaladı. Birini özü yedi, birini də o biri itə verdi.

Şapka tikdirməyə gələn başqa bir şəkili kənardə oturub bayaqdan ustaya da, əhvalatı danışan şagirdə də diqqətlə fəhm yetirirmiş. Şagirdin hansı sarı simə vurduğundan xəbərsiz kimi özünü göstərmək məqsədi ilə ona acıqlanır.

– Ə, bura bax, səfehləmə, mənim yaşıma qırxı adlayıb, amma heç görməmişəm ki, it itə pay versin.

Sağ tərəfdəki mənəm

Bir şəklinin oğlu uzaq səfərdən eşşəyin yanında öz şəklini çəkdirib göndərir. Şəkin altında isə zarafatla yazır:

– A dədə, birdən çaşbaş salarsan ha, sağ tərəfdəki mənəm.

A şofer, sənəin pasajirin ölsün

Şəkili avtobusa qalxanda öz dostuna gözü sataşır, onu şoferə göstərib deyir:

– A şofer, sənəin bu pasajirin ölsün.

Dostu da söz altda qalan deyilmiş:

– A dost, axşam birimiz ölək, sabah birimiz. Biri-birimizdən xəbərimiz olmasın.

Apar məni curumun yanına

Lütfəli Abdullayev muzkomediya artistlərinə öz yerlilərinin hazırcavablığı barədə çox danışmış. Şəkiyə qastrola gələn tanınmış aktyorlardan biri istəyir ki, görsün Lütfəli deyən kimi, buranın camaatı həqiqətən hazırcavabdır, ya yox. Aktyor eşşəyin belində üzaşağı gələn bir kişini saxlayıb soruşur:

– A kişi, bu can-ciyərinlə hara gedirsən?

Şəkili halını pozmadan altındakı ulağa işarə edib deyir:

– Bu çər dəymiş iki gündür başımı böyüdür ki, curlarımdan biri Şəkiyə qastrola gəlib, apar məni onun yanına.

Elə bu an eşşək anqırır. Kişi:

– Görürsən də, səni görüb necə sevinir.

Siz də bizim nəvə-nəticələrimiz

Şəkilini Zaqatalaya toya çağırıblarmış. Masabəyi sözü qurtardıqca dalayı dalaya çalmayıb şəkililərə sataşan atmacalar atırmış. Məclisdəkilər də uğunub gedirlərmiş.

Şəkili görür ki, bunları pərt etməsə yaramayacaq. Söz alıb sağlıq deməyə başlayır:

– Hayındı sizi xoş gördük, can-ciyərlərimiz. Sizin xeyir işiniz bizim xeyir işimizdir. Zaqatalalılar şəkililərə möhkəm köklərlə bağlıdır. Bu işdə bizim Hacı dayımızın böyük xidmətləri olub. Maraqlananlar olar ki, necə? Hə, əzizlərim, onda qulaq asın.

Hacı günahlarını yumaq üçün və axirətdə cənnətlik olmaqdan ötrü Həcc səfərinə yollanmalı olur. Səfərini Zaqatala tərəfdən salır. Yerini adı xoşuna gəlir. Ruscadan da bir az qanırmış. Başlayır Zaqatala sözünün mənasını açmağa. Düşünür, daşınır, öyrənir ki, şəhərə bitişik Tala kəndi də var. O biri tərəfində isə şəhər Katexə söykənirmiş. Hə, deyər Hacı əlini əlinə sürtüb tapıntısına sevinir. Şəhərin ziyalılarını, baş bilənlərini yığıb Zaqatala sözünün açması barədə onlara məlumat verir. Deyir “za” urusunca arxa deməkdir. Katexə də camaat “qətex” deyir, tala da ki, məlumdur. Beləliklə bu üç sözün birləşməsindən “Zaqatala” sözü yaranır. Yəni katexin və talanın arxası, arxa tərəfi. Hacı bu elmi kəşfini alqışlayırlar. Onu şəhərin fəxri vətəndaşı seçirlər. Ona Katexdən, Taladan və Zaqataladan üç arvad alıb ev-eşik sahibi edirlər. Hacı və onun Şəkildəki bir sıra tərəfdarları gəlib burda yurd-yuva qurub nəsil artırırırlar. Hayındı, ay gözüvü yiyim, elə Zaqatala da Şəki əhalisinin bir filialıdır.

Şəkili üzünü hərzəçənə masabəyiyə tutub deyir:

– A bəy, hayındı sən gəl ətlə dərinin arasına girmə. Yaxşısı budur ki, çalğıcılarla da ki, şəkili balasına bir “Uzundərə” dinqıldatsınlar, qollarımı açıb öz can-ciyərlərimin qabağında şıdırğı oynuyum.

Mən də narahatam

Kənd təsərrüfatı işçilərinin şənbə müşavirəsində icra hakimiyyətinin başçısı quşçuluq sovxozunun direktorunu ayağa qaldıraraq soruşur:

– De görüm, niyə asfalt yolun o üzündə taxılçılıq sovxozunun zəmisində hər hektardan 35 sentner məhsul yığılıb, yolun bu tərəfindəki sizin sahədən isə 20 sentner. Mən bundan çox narahatam.

Sovxozun direktoru da fağır bir görkəm alıb:

– Mən də narahatam.

– Sən niyə narahatsan?! – deyərək icra hakimiyyətinin başçısı qəzəblənir.

Sovxoz direktoru:

– Necə mən də narahat olmayım, axı ikimizin məqsədi birdir.

– O məqsəd nədir?

Cavabında sovxoz direktoru icra hakimiyyəti başçısına deyir:

– Narahat olmaq.

Bizə qoyun tutmağı tapşırıqlar

Rəis sahə müvəkkilinə iki polis nəfəri də qoşub, Şəkinin Küngüt postuna yollayır. Əməliyyat barədə tapşırıq verir:

– Maşınla oğurluq qoyun aparacaqlar. Tutub gətirərsiniz bura. Posta gəlirlər. Gecənin bir vaxtı Baş Küngüt tərəfdən gələn maşını yoxlayırlar. Polislərdən biri sahə müvəkkilinə raport verir:

– Ay nəçənnik, maşında iki-üç camış var. Sənədi-mənədi yoxdur. Oğurluq mala oxşayır. Tutub şöbəyə aparaq?

Sahə müvəkkili kefini pozmadan deyir:

– Maşındakı şübhələndiyiniz heyvanlar camışdırsa buraxın getsin. Bizi bura qoyun tutmağa göndəriblər.

Sifariş

Bir şəkili eşidir ki, mərkəzdə yaşayan oğlu məzuniyyət götürüb gəlmək istəyir. Oğluna zəng vurub bəzi sifarişləri verir:

– Ay oğul, buralarda yağ yoxdur. Gələndə yağ gətir.

Oğlu and-aman edir ki, burada da qıtlıqdır. Tapa bilməyəcək. Onda ata başqa bir buyruq buyurur:

– Kolbasadan, sosiskadan alıb gətir.

– Heç sardel də yoxdur.
– Holland pendiri, hind çayı, moskovski konfet necə?
– Ay ata, lap sən bolluqdan danışırsan. Dörd-beş aydır əlimizdə talon gəzirik, heç nə ala bilmirik, mağazalar bomboşdur. Piştaxtalarda siçanlar oynayırlar.

Zarafatçıl kişi olan şəkili oğlunu sındırmamaq üçün yumora keçib deyir:

– Ay oğul, onda Şəkiyə əliboş gəlmə. Bizə bir mərkəz siçanı alıb gətir. Oğlu da atasından qalma deyilmiş. O arvadını nəzərdə tutub deyir:
– Ay ata, tək gəlmirəm, özümlə şimal pişiyimi də gətirirəm. Qorxuram ki, yolda bir-biriylə yola getməsinlər.

Dövlətdə dəvə

Şəkili səhəri dirigözlü açdı. Hər dəfə də yorğanının altında eşələndikcə “Dövlətdə dəvə, övladda nəvə” atalar sözünü hərfbəhərf, kəlməbə-kəlmə başında hallandırdı. Halandırdıqca da havalandı:

– Nəvəm var, amma dəvəm yoxdu. Qonşuların, mənə gözü götürməyənlərin sinəsinə dağ çəkmək üçün bir dəvə alıb bağlayacağam həyatıma. Qoy baxıb görənün bağı çatlasın. Bilsinlər ki. Mən də dövlətliyəm.

Amma camaat heç belə düşünmədi. Dedilər ki, insanın dəvəsi olan arvadına heyvanın dəvəsini alıb ki, evin tarazlığı pozulmasın.

Yaxşılığın tarixi bitibdi

Biləcikdən Baş Göynüyə çiçəyi burnunda, tağdan təzəcə dərilmiş iki araba nübar xiyar gəlibmiş. Baş Göynükdə qonaq olan şəkili gimgəyə yığışanlara deyir ki, mən sizə bir biclik öyrədim.

Deyirlər: - Nə biclik?

Deyir ki, elə biclik ki, xiyar sizə müftəyə qalacaq. Biləciklilər tərəzi qurub mətahı satmağa başlayanda tərəzinin gözündəki xiyarları götürüb fırlıdadın arabaya. Deyin ki, bu nədir, biz göynüklüləri ələ salıbsan, yetişməyən xiyarları üzüb bizə sıırırsan?

Kim xiyar almağa gəlersə, şəkiliyin öyrətdiyi kimi edir. Nələc qalan satıcılar kəllərə yazığı gəlib, arabalardakı xiyarı boşaldıb üzəşəği korpeşiman Biləciyə tərəf söyüş söyə-söyə yollanırlar. Arabalar kənddən bir az aralananda gimgədəkilər xiyar tağlarına basılışıb hərə öz yükünü tutmağa başlayır. Şəkili də onlara qoşulur. Basa-basda təpik altında qalan şəkili xərəyə mindirib kənd xəstəxanasına aparanda deyir:

– Mən köpək oğlu deynən, xasiyyətini bilmədiyin camaata niyə dolanacaq deşiyi tanıdırsan. Doğrudan da yaxşılığın tarixi bitibmiş.

Heç olmasa, mənə sağ ol deyir

Şəki bəmazelərindən biri eşidir ki, Cəlilabad bazarında eşşəyin biri iki minə gedir. Fikirləşir ki, bunu bəhanə tutub bir məzə səhnəsi qursun, kefi açılsın, üzü gülsün.

Cəlilabadda bir dostu varmış. Teleqram vurur ki, dörd eşşəyi var. İrana keçirə bilsə, gələn bazar gətirim. Ordan cavab alır ki, durmasın, eşşəkləri qabağına qatıb təcili gəlsin.

Axşam qabağında dəftər-qələm ha fikirləşir, ha fikirləşir, yadına kim düşürsə, tez qeydə götürür. Baxıb görür ki, “eşşək” ləqəbli səkkiz adamın siyahısı hazırdır. Onlardan dördünün razılığını alıb şənbə günü “Jiquli”sinin ağzını Cəlilabad tərəfə çevirir. Səhər ora çatırlar. Dostu elə bilir ki, eşşəklər yük maşını ilə gəlir, bu adamlar onlardan qabaq mənzil başına çatıblar. Cəlilabadlı qonaqları kababxanaya aparıb yedirib-ıçirən ərəfədə şəkildən soruşur:

– Qardaşım sənsən, indi o tərəfə heyvan keçirmək qorxuludur.

Yolda maşınınızı saxladıb geri göndərərlər ha, biabır olarıq.

Şəkili əyilib cəlilabadlının qulağına nəsə pıçıldayır. Başlayırlar əllərini əllərinə vurub qəhqəhə çəkməyə. İşdən bixəbər olan o biri şəkililər mat-məhəttəl dayanıb pürrengi çaydan vuran ərəfədə cəlilabadlı soruşur:

– A dost, gətirdiyin eşşəklərin birini neçəyə verəcəksən?

– İki Şirvandan aşağı verən deyiləm.

– Bir mala baxım, qoy sən deyən olsun, arıq, qoturu, götürüm düşəni olar, birdən iranlı qardaşların qabağında üzüqara olarıq.

– Mal göz qabağındadır, deyə şəkili özünü gətirdiyi adamları bir-bir təqdim edir: - Bu Eşşək Əliqulu, bu Eşşək Qələndər, bu Eşşək Mabud, bu da qodux Ramazan.

Cəlilabadlı işdən bixəbər adamlar kimi özünü göstərib başını bulayır:

– Ay sağ olmuş şəkili balası, mən sənə dördəyaqlı eşşək gətir demişdim. İndi məni aldadıb ikiyaqlı eşşəkləri o qiymətə sırmaq istəyirsən? Yox, bu fırıldağın keçməz.

Şəkili süfrəyə qoyulmuş badamdan, kişmişdən yeyib söhbətə məhəl qoymayan, tükləri də porzumayan həmyerlilərinə baxıb deyir:

– Görürsənmi, a qardaş, bunlar əsl eşşəkdilər. Yaxşı, qiymətdə güzəştə gedə bilərəm. Hərəsinə bir şirvan verərsənmi?

– Verməyinə verərəm, amma qorxuram ki, İrana sata bilməyim bu heyvanları, boynumda qalsın.

– Qorxma, – deyə şəkili sözünə davam edir: – Hayındı gətirdiyim eşşəkləri ucuz verirəm deyə şadlığından şitlik eləmə, həmədanlı bunları öz bazarlarında hambal kimi də istifadə edə bilməz deyirsən?

– Bilər, bilər, – deyər Cəlilabadlı cibindən pulları çıxarıb: - Bu birinin pulu, bu da ikincisinin pulu deyib şirvanları sayanda yaşlı Eşşək Əliqulu cırnayır:

– Ə, ay donuz oğlu, sən bizi Şəkidə maşına mindirəndə demədinmi ki, Cəlilabadda məzə çırtatmağa gedirik. Nə etsəm bənd olmayın. İndi görürük ki, tamahının ucbatından bizi sərhəddən o tərəfə keçirmək istəyirsən. Axı, hərəminizin Şəkidə bir düjin külfəti var.

O biri yoldaşları da Əliquluya qoşulub qarıladaşanda şəkili onları sakitləşdirir:

– Sizə tapşırıbmışdım ki, bu ara qəhirmarı qədərində zəhərlənəsiniz? Ə, bu beşgünlük dünyada zarafatı da çox görürsünüz? Hələ iki gün burada yeyib-içib kefə baxacağıq. Hələ bundan sonra da həblə-həblə zarafatlarımız olacaq. Hər zarafat zamanı hərəniz bir şıllaq atsanız, kefimize soğan doğrana bilər. O biri tərəfdən də, a gözünüzü yiyim, düzünə qalası olsa, sizdə Cəlilabada gəlib çıxmaq mərifəti harada idi? Hayındı heç olmasa mənə sağ ol deyən ki, siz eşşəkləri bir yerə toplayıb burda otarıram.

Belə de də

Bir göyçaylı Şəkiyə qonaq gəlir. Ata-babadan gəliş-gedişləri olsa da televizor çıxandan bəri bir-birindən xəbərsiz idilər. Ona görə də anket doldurmaları uzun çəkir.

Şəkili qonaqdan soruşur:

– Bəs böyük nə işin sahibidir?

– Aqronomdur, qadan alım. Qurd aqronomu.

Şəkili çənəsinin altına əlini dirsəkləyib xeyli fikrə gedəndən sonra soruşur:

– Sonra səhvin olar ha. Hayındı mən də tarixi-Nadir kitabının beş-üç səhifəsini vərəqləmişəm, ay gözüvü yiyim, amma mən eşitmişəm ki, ot-ələf aqronomu olur, qarğıdalı aqronomu olur, lap elə qarpız-yemiş, yerpənək aqronomu olur. Nə deyim, məhəttəl qalmışam, qurd deyəndə, bir hovur canavar gəlir yaddaşıma, sonra da soxulcan. Bilmirəm hayındı sənin oğlun hansı qurda qulluq edən aqronomdu?

Göyçaylı gülümsəyib ev sahibini başa salır:

– Görüm səni əzrayıl vaxtsız-günsüz hoppalara aparmasın. Axı, ay sağ olmuş, sizdə də qurd olur, barama qurdu.

Şəkili tez dilləndi:

– A qonaq, öz dilimizdə danış, mən də başa düşüm. Oğlun barama aqronomu imiş. Həblə de də, biz də başa düşək.

Sənin ölüvü mənim ölümün flan yerindən çıxar

Şəkili hər əziz bayramda qəbristanlığa gəlib mollaya pul verir ki, atasına bir dua oxusun. Molla duanı oxuyub bağışlayanda pul verənin atası ilə yanaşı molla öz atasının da adını çəkir. Bir bayram belə, iki bayram belə, axırda şəkili dözmür. Molla duanı qurtaran kimi onun yaxasından yapışıb deyir:

– A molla, o din, məzhəb, mən ölüm, bu dəfə duanı bağışlayanda sənin ölüvü mənim atamın flan yerindən çıxar. Hayındı incimə ha!

Ə, niyə həkimlik oxumayıbsan?

Şəkili qatarda bir kupeyə düşən yol yoldaşı ilə gedirmiş. Söhbət əsnasında onun yerini-yatağını, işini-gücünü öyrənmək üçün sual-cavab edir. Məlum olur ki, bu adam dustaqdan təzəcə buraxılıb, adam öldürmək üstə on beş il yatıb qayıdan canidir. Şəkili hədəd gedən bu illərə heyfşilənib deyir:

– A bala, hayındı sənin ki, əlindən adam öldürmək gəlirdi, nə əcəb can doxdurluğu oxumayıbsan? Bizim doxdurlar gündə bir adam öldürməsələr evlərinə dönmürlər. Öldürürlər. Amma onlara heç qaşın altında gözün var deyən olmur. Bilirəm, adam öldürməyi vərdiş edibsən, dinc otura bilməzsən. Gəl bizim Şəkiyə, orda pensiyaçılar bağı var. Kimdən soruşsan burda diplom satan kimdi, göstərəcəklər. Al bir həkimlik diplomunu, allahvara lap gündə iki adam öldür. Pulu pul, minnəti də bir artıq.

On iki imamın altısı sənə, altısı da mənə qənim olsun

Şəkili fermadan 12 baş camış oğurlayıbmış. İşə məhkəmədə baxılanda şəkili hakimdən soruşur:

- Müsəlmansanmı?
- Əstafürullah. Lap əsilindən.
- Hayındı dinə, qurana, allaha, peyğəmbərə necə, inanacaqsan?
- Onlara da inanıram, vətəndaş müttəhim. Bununla nə demək istəyirsən?
- Hirslənmə ay canını yeyim, demək istəyirəm ki, camışları əgər mən oğurlamışamsa 12 imamın altısı mənə, altısı da sənə qənim olsun.

Hakim məhkumun nə demək istədiyini başa düşür. Altı camışın pulundan keçməyib oğruya bəraət verir.

Sənin Rasimə oxşayan ciyivi...

“Qafqaz” restoranının çayçısı Rasimə toyçular yalvar-yaxar edirlər ki, nağara çalanımızı xalq cəbhəsi böyüdüb icra hakimiyyəti başçısının humanitar məsələlər üzrə müavini qoyub. Qalmışığı dümbək vuransız. Kalan şabaş çıxan toy yeri əldən çıxır. Gəl, sən bu günlük bizi yerdən götür. Haqqını iki qat ödəyəcəyik. Rasim əvvəl razı olmur. Müdirinin çox ciddi, cod adam olduğunu deyir. Əl çəkmirlər. Rasimə öyrədirlər ki, özünü xəstəliyə vursun.

Elə də edir.

Restoranın müdiri Hacı dayı görür ki, iki əliylə Rasim başını qucaqlayıb ağrıdan gözündən muncuq-muncuq yaş axıdır. Arabir də “vay öldüm, vay öldüm” deyər fəryad edir, qarnını qucaqlayır. Hacı dayı əlacsız qalıb Rasimə bir məşin tutub göndərir evlərinə.

Həmin toya Hacı da çağırılmış. Əvvəlcə nağara vurana baxıb gözlərinə inanmır. Görür ki, zənni onu aldatmır. Bundan saat yarım əvvəl ölü vəziyyətinə düşən çayçısı şövqlə bir nağara vurur ki, elə bil qırx ilin sənətkarıdır. Maraqlı onu dinc buraxmır. Sazəndələrə yaxınlaşıb nağara çalandan xəbər alır:

– Ə Rasim, fırıldaqçı, nə tez sağaldın?

– Rasim Hacı dayını tanımırmış kimi daha da həvəslə nağarasını çalır. Hacı bir az da nağaraçıya yaxınlaşıb üzünə diqqətlə baxır, görür ki, Rasimdir. Sual edir:

– Ə, Rasim, sənnən deyiləm, cavab ver.

Rasim yenə dinməyib nağarasını çalmaqda davam edir. Hacı dübarə soruşur:

– Hayındı sənnən deyiləm, cavab ver.

Rasim nağarasının səsinə bir az azaldıb:

– Ay dayı, qoy nağaramızı çalaq. Nə buranı başına götürübsən, Rasim, Rasim. Burada Rasim nə gəzir. Get itiyini başqa yerdən axtar.

Hacı dayı görür ki, onunla bacarmayacaq. Axırda hirsələnib deyir:

– Bay sənin Rasimə oxşayan ciyivi...

İndi də söz papama verilir

Şəkinin Qışlaq hissəsindəki Kirov adına kolxozda şəxsiyyətə pərəstişin acı nəticələrinə həsr edilmiş yığıncaq keçirilmiş. İclasın sədrliyini raykomun nümayəndəsi, kolxoz sədrinin kürəkəni aparırmış.

Məruzədən sonra müzakirələr başlanır. Bir neçə nəfər çıxış etdikdən sonra nümayəndə üzünü qayınatasına tərəf çevirib deyir:

– İndi də söz papama verilir.

Sən demə, o qayınatasını “papa” deyə çağırırmış.

İnventardır, atmaq olmaz

Antipartiya qrupunun iflası ilə əlaqədar ipək fabrikində yığıncaq keçiriləndə qocaman fəhlələrdən biri zalın divarından asılmış Molotovun, Malinkovun, Bulqaninin iri portretləri qabağında dayanıb onlarla danışmış kimi ucadan deyir:

– Hayındı, a Malinkov, a Molotov, a Bulqanin, ay oğraşlar, bəyəm əppək qarnınızı deşirdi? Niyə ölüb yerə girmirsiniz, utanıb qızarmırsınız? Vay, vay, kül başımıza, gör bizə kimlər rəhbərlik edirmiş!

Sonra o, üzünü yığışanlara tutub:

– Təklif edirəm ki, bu ibislərin şəkillərini divardan qoparıb zibilliyə fırladasınız.

Təklifi səsə qoyurlar, hamı razı olur. Bircə fabrikin mühasibindən savayı. O, söz istəyib deyir:

– Şəkillərin çəkilməsinə bir əmək pul verilib, üstümüzə də inventardır, ilin axırı çatmasa, toxunmaq olmaz.

Sabahı gün fabrikdə mühasibin izini-tozunu görən olmur. Axşam gəlib evdəncə onu antipartiyaçı kimi yığışdırıb aparmışdılar.

Niyə məni ingilis imperializmi ilə pis edirsiniz

3 nömrəli fabrikin həmkarlar ittifaqının fəhlə komitəsi sədri Tağı Tağıyev Çeberlinin ifşası kampaniyası münasibətilə keçirilən mitinqdə bu əzəzil imperialistin ünvanına dişinin dibindən çıxanı deyib odlu-odlu nitq söyləyir.

Sabahı gün həmkarlar təşkilatının hesabat-seçki yığıncağında o, qutudan çıxmadığını görüb, üzünü yığıncaqdakılara tutub deyir:

– Hayındı sizin ki, belə işiniz vardı, niyə dünən məni ingilis imperializmi ilə pis edirdiz!

Mənə Leninin kitablarını gətirin!

Əllinci illərdə Daşüz camışçılıq sovxozunda yaşayan köhnə bolşevik bostana girib oradan bir qarpız üzüb aparanda onu yaxalayırlar. İş məhkəməyə düşür. Belinə üç il zıpayırlar.

Ona evdən “peredaçə” gətirirlər. Bolşevik gətirilən şeyləri türmə nəzarətçisi ilə geri qaytarır və xəbər göndərir ki, ona Leninin əsərlərini gətirsinlər.

Dustaq yoldaşları onu qınayıb soruşurlar:

- A kişi, hayındı ac qarnına neynəyirsən Lenini oxuyub?
Cavabı belə olur:
– Oxumaq istəyirəm, görək Lenin öz əsərlərində bolşevikin qarpıza tamahı düşməsinə necə baxıb.

Kim məni dəstəkləyəcək

- Bir şəkili həmişə oğurluq edən, rüşvət alan qonşusundan soruşur:
– Əvvəlki gəlhağəlin yoxdu. Deyəsən hayındı çalıb-çapmağı tərgidibsən. Xeyir ola, sən ki, qorxan deyildin?
Şəkili köksünü ötürür, dərindən bir ah çəkib deyir:
– A başına dönüm, əvvəllər idarəmizdə partiya yığıncaqları olurdu. İndi bir əyri iş tutsam kim məni dəstəkləyəcək?

Mənə yenidənqurma alıb gətir

Şəkinin birinci katibini qurultaya nümayəndə seçirlər. Moskvaya yola düşməmişdən qabaq büro üzvlərini yığıb gələncən nə işlər görülməli olduğu barədə göstərişlər verir. Hamıyla bir-bir salamatlaşır. Hər birindən soruşur:

- Sizə nə alıb gətirim?
Büro üzvlərindən həmişə cəsarətlilik göstərən katibə deyir:
– Özün bilirsən yoldaş katib, rayonumuzda hər şey var. Bircə şey yoxdu.
– O mənim əlimdə. Nədi o? Moskvadan alıb gətirim.
– Yenidənqurma. Mən ölüm, yaddan çıxmasın. Mənə yenidənqurma alıb gətirərsən.

Katib maraqla soruşur:

- Aldım, gətirdim, nə edəcəksən bu yenidənqurmanı?
– Kağızını suya salıb içirəcəyəm büro üzvlərinə. Bundan sonra onlar bəlkə aşkarlıq və demokratiya epidemiyasına tutulub ağ qatığa qara deməkdən əl götürürlər.
– Yox əzizim, dediyinizi alıb gətirmək mənə əl verməz, – deyər katib gülümsəyir, təzədən hamı ilə halallaşır kabinetdən çıxır.

Katibə oğlan

Şəkinin birinci katiblərindən ən cavanı əslən şəkili idi. Qısqanc bir xanımı vardı. Onun ucbatından aparatı büsbütün kişiləşdirmişdi. Katibəni də oğlan xeylağından götürmüşdü. Birinci katibin belə kadr siyasəti şayələrə səbəb olur. Daha çox söhbət katibin qapısı qabağında dayanıb saatda bir

içəri girib-çıxan sütün katibə oğlandan gedir. Birinci katib onu işdən uzaqlaşdırır, yerinə nazənin bir qızı götürür. Bir həftə keçmir ki, katibə qoşulub qaçır.

Raykom aparatında baş verən belə əxlaqa zidd hərəkət mərkəzi komitəyə çatır. Katibin məsələsini büroya qaldırırlar. Müzakirə zaman katib özünün əvvəlki kadr siyasətinə haqq qazandırmaq üçün deyir:

– Axı, mən bilirdim ki, ay hörmətli büro üzvləri, o oğlan uşağını götürüb qaçan olmayacaq.

Benzin dolduran qızlar

Şəkinin raykom katiblərindən başqa birisi kişilərlə deyil, qadınlarla işləməyi xoşlayırmış. Rüşvətə ortaqlığın kanallarına ciddi zərbə vuracağını güman edən katibin fikirləşdiyinin əksi olur. Sən demə, arvadların tamahı kişilərinkindən yeddi qat artıqmış. Heç olmasa benzin dolduran bığıburmalardan qəpik-quruş tökülürdü. Onları əvəz edən qızlar isə benzindən də, puldan soxub dallarında duran bığıburmaların cibini qalınlaşdırırlarmış.

Raykom katibi görür ki, belə getsə Şəkiyə lüt gəlib, lüt də gedəcək. Çıxardığı kişiləri yenidən öz yerlərinə qaytarır.

Qırx səkkiz razmer, ikinci rost

Yenidənqurmanın başqarışdırıcı vaxtlarında xalq cəbhəsinin istefa verdirib yola saldıqları katibin yerinə elə birini göndərilər ki, şəkililər bir də mitinqə yığışmağa üzvləri kəsməsin. Təzə göndərilən katib, sən demə, yemək-içmək hərisi imiş. Yenə də adam kimi yeyib-içsə nə dərd? Gündə bir restoran zanet edirmiş. Siz hələ işə bir baxın. Rayonun baş həkimi təcili yardım maşınlarından birini ayırıbmış ki, katib hansı restorandadırsa, onun qabağında dayansın, onu xərəyə uzandırıb xarabasına aparsınlar.

Restoran müdirlərinin qayğılarına baxan baş həkimin dilxorçuluğu toya getməli imiş. Hələ pul verməməsi bir yana, katib o qədər yeyib-içirmiş ki, üst-başını batırırmış. Bu səbəbdən də şəhərdə qırx səkkiz razmer, ikinci rost ölçüsündə xarici şalvarlar ceyran dalına çıxıbmiş. Hətta gedib qonşu Gürcüstandan da bu ölçüdə şalvar alıb gətirən restoran müdirləri varmış. Hər restoranda da katib üçün yeddi-səkkiz dəst şalvar ehtiyatı saxlanırmış. Bu ölçüdə şalvar geyənlər Mərkəzi Komitəyə yazırlar ki, tikiş fabrikinin ağzını Şəkiyə döndərsinlər. İş o yerə çatır ki Mərkəzi Komitədən adam göndərüb gecəykən Şəkinin katibini maşına basıb Bakıya aparırlar. Səhər sərxoşluğu bir qədər səngiyən katib buraya necə gəlib çıxdığını soruşur. Ona deyirlər ki, sənin ölçündə şalvar geyinən kişilər Mərkəzi Komitənin qabağında piket qurublar. Başqa çarəmiz qalmayıb, bağışla.

Xahişnamə

Şəkiddə paxıl adam çox az olur. Şəkilinin paxılından da səni allah saxlasın. Belə bir paxıl görür ki, arvadına “Qəhrəman ana” adı veriblər. Hikkəsindən yata bilmir. Düşünür ki, arvadla kişinin hüququ bərabədirsə, niyə bizə də qəhrəman ata adı verilməsin.

– Pay atonnan, – deyə şəkili yerindən atlanır, uşaqları doğan varsa, törədən də var, ya yox?

– Yerindən qalxıb işığı yandırır. Yuxarılara bir xahişnamə yazır ki, ona da on uşaq törədib böyütdüyünə görə “Qəhrəman ata” ordeni göndərsinlər.

Məndə immunitet yaranıb

Biri şəkili acı sözlərlə zəhərləyir. Görür ki, onun heç vecinə deyil. Soruşur:

– Ə, niyə dinmirsən?

– Eh, arvadım o qədər yağıdır ki, zəhərlənməyə qarşı məndə immunitet yaranıb.

Təmiz adam

Əllinci illərin ortalarında Şəkiyə bir raykom katibi yollayırlar. Bu şəkili ara vermədən papiros çəkən imiş. Mir Cəfərin qorxusundan gecənin yarısınıca kabinetində oturub papiros fısıqırdırmış.

Gecələr katib damağındakı papirosu yandırmaq istəyəndə birinci mərtəbədə keşikçi otağında oturan Şəki bəməzələrindən olan Əmioğlu zəng vurub deyirmiş:

– Əmioğlu, zəhmət olmasa spıçkavu götür yuxarı qalx, papirosunu odlayım.

Hər gecə katib Əmioğlunu beş-altı dəfə papirosunu yandırmaq üçün yuxarı çıxarıb düşürürmüş. Axırda Əmioğlu gündüzdən alıb gətirdiyi bir qucaq kibriti boşaldır katibin stolunun üstünə. Katib heyrat içində Əmioğluya baxıb deyir:

– Kim göndərib bunu mənə, rüşvətdimi? Şəkiyə gələndə Qurana əl basmışam ki, təmiz işləyəcəyəm. Apar bu spıçkalari, gətirənə ver.

– Bunları gətirən mənəm.

Katib ciblərini eşələyib bir beş qəpiklik çıxarıb Əmioğluya verir. O birilərini aşağıda saxlamağı, özü çağıranda gətirib verməyi tapşırır. Cibindən 5 qəpik çıxarıb götürdüyü kibritin pulunu ödəyəndə Əmioğlu cibini

eşələyir. Ovcunda tutduğu dörd qəpiyi katibə uzadır. Katib ötkəmcəsinə bildirir:

– Zdaç lazım deyil.

Əmioğlu bir söz deməyib pulu götürür. Başını aşağı sallayıb kağızlar arasında eşələnən katibə baş barmağı ilə başara barmağının birləşməsindən bir dairə yapıb göstərir:

– Bundansan, – deyir.

Katib yenə də başını qaldırmadan soruşur:

– Nə dedin?

Əmioğlu bic-bic gülümsəyib cavab verir:

– Dedim ki, hələ burdasan?

Bu da bir gözdən pərdə asmaqdır

Şəki raykomunun şöbə müdiri on il idi ki, eyni kostyumun içində işə gəlib-gedirdi.

Şaxı sınımayan kostyuma baxanlar deyirdilər ki, məşallah, yaman səliqəli kişidir, bunları üfürə-üfürə geyir. Bəzilərinin isə şöbə müdirinə yazdığı gəlirdi:

Təmizliyin evi yıxılsın, – deyirdilər, – bir kostyumun içində qalıb. Amma heç kəsin ağlına gəlmirdi ki, bu “fağır” şöbə müdirinin şifonerində həmin rəngdə, həmin ölçüdə altı dəst kostyum asılıb.

Bu şöbə müdiri rüşvətxorluq üstündə raykomdan qovulandan sonra kostyum məsələsini xatırlayaraq gündəliyində yazmışdı:

– Kostyum bicliyi də durğunluq dövrünün başqa cür gözdən pərdə asmaq əməllərindən biri idi.

Şəki bəməzəçisi çıxış yolu axtarır

Şəki bəməzələrindən Hacı Feyzi oğlu baxıb görür ki, nəvəsi Qeyzi oxuyan zibil deyil. Böyüyüb baş getsə özü kimi lağlağaçı olacaq. Ona görə də Qeyzi üçün bir inkişaf planı tutur. Onu onillik məktəbdən yarımçıq çıxarıb peşəyə qoyur. Məqsədi bu imiş ki, fəhlə olsun, zəhmətkeş sinfin nümayəndəsi kimi qabağa çəkilmə şansı qazansın. Nə çoxdur fəhləlikdən katibliyə, nazirliyə yüksələnlər - deyirdi.

Qeyzi də babasının sözünə baxıb peşə məktəbini bitirib fəhlə olur.

Hacı Feyzi raykomdakıların saqqalı altından keçib Qeyzini partiya sıralarına da itələyir ki, nəvəsini böyütmək istəsələr qəmiş qoymasınlar.

Deyirlər gəlsin, bürodan keçsin. Qeyzi də gedir növbəti büroların birinə. İndi görək Qeyzi bala suallara nə cür cavablar verə bilər:

Birinci sual.

Birinci katib Qeyzinin sənədlərinə baxıb soruşur:

- Yoldaş, de görək oxuyursanmı?
- Arabir zümzümə eləyirəm.
- Elə oxumaq yox, kitab, jurnal, qəzet.

Qeyzi qeyzli-qeyzli büro üzvlərinin ona marıtdanan baxışlarını süzüb:

- Savad məndə nə qədər istəsəniz.

Katib ürəkləndi:

- Onda de görüm yoldaş Qeyzi Sov.İKP sıralarına niyə keçirsən?

Qeyzi tez dilləndi:

- Heç dəxli var? Bura keçməyə gəlirlər dayna.

Birinci katib yavaşdan təşkilat şöbəsinin müdirinə deyir:

Bu başıxarabı hardan tapıbsan?

Qeyzinin qulağı itiymiş. Cəld dillənir:

- Yoldaş katib, yoldaş büro üzvləri! Adamlar Sov.İKP sıralarına ona görə keçir ki, xarab başlarını namizədlik müddətində düzəltsinlər.

Büro üzvlərinin dodaqları qaçır. Katib ikinci bir sual verir.

İkinci sual:

- Yoldaş Qeyzi, de görək “Kapital”ı kim yazıb?

- Bizim nəslimiz belə alçaq işlərə baxmır, kimnənsə yazsın, demoqoqluq etsin.

– Nə əcəb bunu bilmirsən? – deyə büro üzvlərindən biri Qeyziyə irad tutanda o dillənir:

– Hələlik sizin cərgələrinizə təzə qoşuluram. Heç birinizdən bir pislik görməmişəm. Mənə sataşan olsa, badalaq çalan olsa, mən də kapitalı yazıb, subutalını isbat edəcəm.

Qeyziyə üçüncü sualı ikinci katib verir:

- Yoldaş, bizim daxili düşmənimiz kimdir?

Qeyzi qulağının dibini qaşıya-qaşıya cavab verir:

- Ailəmiz daxilində ciyimdir. Dədəm bir söz deyən kimi üzünə çımxırır, kişini cin atına mindirir.

Büro üzvləri özlərini saxlaya bilməyib güləndə Qeyzi deyir:

– Sözü düzünü deyəndə adama gülməzlər. O Nizamnamədir, nədir, orada da yazılıb kommunist həqiqətin üzünə dik baxmalıdır.

Kimə sualı dəqiqləşdirmək istəyir:

- Yaxşı, onda xarici düşmənlərimiz kimdir?
- Onu deyə bilməyəcəyəm.
- Niyə?
- Qorxuram.
- Nədən?

– Necə nədən? Evimizdən o tərəfdəki məhəllədə nəçənnik oturur. Dədəmi qoymur dolanmağa. Deyir oğurluğa gedəndə mənə deməmiş getmə.

A dədəm, bu bileti istəmirəm...

Şəkidə bir atanın belindən, bir ananın qarnından çıxan iki qardaş varmış. Di gəl ki, biri büllur kimi saf, təmiz, o biri cüvəllağı, cibkəsən, dünyanın bütün pis əməllərini bacaran. Düz qardaş görür ki, əyri qardaşa da partiya bileti veriblər. O da kommunistəm deyə lovğalanır. Birinci katibin qəbuluna gələn düz qardaş deyir:

– A dədəm, hayındı götür bu bileti, daha sizin sıralarınızda olmaq istəmirəm.

Birinci katib təəccüblə soruşur:

– Bizim sıralarımıza nə olub, a gədə?

– Daha nə olacaq. O qardaşım seyrəyin biri seyrək sıralarınızdadır, anam bacım istəmirəm bu bileti.

Katib şikayətçini sakitləşdirir:

– Ə, utanmırsan, nolub ona? Oğrudur, dələduzdur?

– Sən deyəndəndi o.

– Deyərəm, siyasi dərse yazarlar adını, tərbiyələnər.

– A katib, hayındı öz qardaşımı mənə tanıtmə. O boyda Kremlə 30 ildir Mikoyana yaltaqlığı tərgidə bilmirlər.

Katib bileti açıb baxır:

– Şükür xudaya, Şəkidən də bir antipartiyaçı çıxdı.

Bunu mən yazmamışam, Lenin yazıbdır

K.Marksın anadan olmasının 150 illik yubileyi münasibətilə Şəkidə təntənəli yubiley yığıncağı keçirilməli idi. Yuxarıdan hazır məruzə mətni göndərmişdilər. Qərara görə məruzəçi birinci katib olmalı idi.

Yığıncağa bir neçə saat qalmış katib şöbə müdürünü yanına çağıraraq soruşur:

– Yubiley məruzəsini kim hazırlayıb?

– Mərkəzi Komitədən göndəriblər, – deyər şöbə müdürü cavab verəndə katib cin atına minir:

– Sən bilirsən ki, mən orada işləmişəm. O savadsızları yaxşı tanıyıram. Onların yazdıqlarını oxumağı özümə rəva bilmirəm. Gör başqa nə edə bilirsən. At onu bir kənara!

Şöbə müdürü saata baxıb deyir:

– Axı, vaxt azalıb. Yenə baxım, görək bir material ələ keçirmə.

Bir azdan şöbə müdürü V.İ.Leninin çox qəliz bir dildə yazılmış “Karl Marks” braşurasını gətirib katibə verir. Katib sevinir, şöbə müdürünə:

– Sağ ol. Çox gözəl alındı. K.Marks barədə Lenindən artıq söz kim deyə bilər?

Katib onu zalda bir saatdan artıq gözləyən fəalların arası ilə addım-layıb birbaşa xitabət kürsüsünə söykənir, kitabçanı açıb oxumağa başlayır. Rusca savadı olub, azərbaycanca danışmaq səriştəsi olmayan katib onsuz da qəliz sözlərdən elə cümlə düzəldir ki, eşidəndə gülməkdən özlərini çətin saxlaya bilirdilər. Zaldakı pıça-pıçı, diş ağartmalarını görən katib vərəqdən gözünü qaldırıb qəzəbli-qəzəbli zaldakıları, sonra da ona bu qəliz kitabçanı tapan şöbə müdürünü süzüb, zalı ələ almaq üçün armudu stəkanda buğlanan çayı göstərüb deyir:

– Şəki mədəni şəhər hesab olunur. Amma bəzi məclislərdə fikir vermişəm ki, çaya limon atdıqdan sonra onu qaşıqla əzməyə başlayırlar. Bu çox böyük mədəniyyətsizlikdir. Hələ onu demirəm ki, bəzi xeyir-şər yerlərində, restoranlarda tualet salfetakasını əl silmək üçün qoyurlar.

Katib yenidən başını səhifələrə əyib əcəyib şəkildə səslənən cümlələri oxumaqda davam edirdisə də salondakılar heç cür özlərini yığışdırıb sakit dayana bilmirdilər. Bu dəfə katib lap hövləvələdan çıxıb qarşısındakı kitabçanı götürüb xitabət kürsüsünün natiqlər dirsəklənən yerinə çaxdı. Qızmış pələng kimi bağırdı:

– Mədəniyyətsizlər, özünü ələ ala bilməyənlər! Dedi. Sizə K.Marksı ələ salmağınızı bildirmək mənə borc olsun. Necə başa düşürsünüz ki, bu zibil kitabı mən yox, Lenin yazıb. Canınız çıxs da axıracan oxuyacağam.

Katib bu sözləri deyib, braşuranı qabağına çəkdi. Təntənəli yubiley yığıncağının məruzəsi üç saata yaxın davam etdi.

Sənin Xruşşovun da, sən də belə-belə...

Qocaman fəhlə kommunistlərdən biri pensiya günlərini keçmiş Stalin bağında keçirir, əlindən qəzet əskik olmazdı. Təriflədiyi yeganə şəxs Xruşşov idi:

– Görüm Xruşşovu Allah bizə çox görməsin. Hələ Yer üzü belə rəhbəri görməyib, atası-anası cənnətlik olsun ki, bu cür oğul yetişdirib.

Günlərin bir günü, yəni 64-cü ilin 14 oktyabrında bir şəkili bağda oturub qəzet oxuyan həmin pensiyaçıya yaxınlaşıb deyir:

– Ə, Zəkəriyyə kişi, səni də belə-belə olasan, Xruşşovu da. Dur buradan rədd ol, qoca qurumsaq!

Pensiyaçı əsasını basa-basa onu və Xruşşovu təhqir edən şəkilinin təhlükəsizlik komitəsinə satmaq üçün yol başlayanda görür ki, yüksəkdən danışan radionun başına xeyli adam yığışıb.

Soruşur:

– Nə olub, müharibə başlayıb?

Cavab verirlər:

– Xruşşovu taxtdan salıblar.

Zəkəriyyə kişi dodağının altında donquldanır:

– Ay bədbaxt Xruşşov, sən də onnansanmış. Bir qulluq nə şeydi ki, onu da əlində saxlaya bilmədin.

Kişi təhlükəsizlik komitəsinə getməkdən vaz keçib, kor-peşiman evləri tərəfə üz tutur.

O, bir də raykom tərəfə üzünü çevirmədi

Şəkinin taksi sürücülərindən lap kəmsavadı universitetin tarix fakültəsinin qiyabisinə girir və fikirləşir ki, o da raykomda bir vəzifə tuta bilər. Diplomu alan günü əyin-başını dəyişdirir, ağ köynək, qalstuk, qoltuğunda da papka gəlir şəkililərin “ağ ev” adlandırdıqları binaya. Birinci katibin otağında bir həngamə çıxarır ki, Allah iraq eləsin. İş baş tutmur. Günötürə gəlib vəzifə istəyir. Çarəsiz qalıb ona şəhərin məsul idarələrində qulluq təklif edirlər. O getmir. Deyir ki, bu raykomdakı savadsızları çıxarıb kənara atın, mən bir əmək pulu havayı yola-izə tökməmişəm. Ciblərə tökmüşəm ki, raykom olam.

Bir gün yenə bu davakar raykom dəhlizində aləmi qətdəmə verib, haray-həşir qoparır. Kabinetlərin bir-bir qapısını açıb orada oturanlara deyirmiş:

– Ə, durun, buradan rədd olun, qotur uşağı qoturlar.

Otaqlardan birinin də qapısını açanda görür ki, raykomun üç nəfər şöbə müdiri yığışıb nəsə yazırlar.

Deyir:

– Ay savadsızlar, canavar sürüsü kimi bir yerə yığışıb nə xosunlaşırsınız? Şöbə müdirlərindən biri əlindəki qələmi, qabağındakı kağızları davakara verir, təklif edir ki, onun yerində əyləşsin və sabahkı plenuma məruzə yazsın.

Davakar çətin vəziyyətə düşdüyünü görüb, boynubükük vəziyyət alıb soruşur:

– Olmazmı məruzənin adını deyəsınız, aparıb yazdırıb gətirim?

Davakar görür ki, o girən kol deyil, raykom işçilərinə deyir:

– Paho! Buranın belə işləri də varmış və saatına baxır, birə az qalıb, özünüz də yorulubsunuz, gedək “Soyuqbulaq”da nahar edək.

Bu əhvalatdan sonra davakarı bir də raykom tərəfdə görən olmur.

Bizim ispalkomun başı saat ikiyəcən işləyir

Bakıda yaşayan bir şəkili öz məzuniyyətini Marxalda keçirmiş. Fərsətdən istifadə edib ata-babadan qalma vaxtilə müsadirə edilmiş evlərini geri qaytarmaq üçün ispalkomla görüşüb, ona mətləbini çatdırmaq istəyir.

Tanışlardan birindən ispalkomun yanına nə vaxt getsə yaxşı olar məsləhəti almaq istəyir. Köklü şəkili deyir:

- Yaxşı olar ki, sədrimizin görüşünə saat on ikidən sonra gedəsən.
- Gəlmə şəkili səbəbini soruşur:
- Ondən sonra getsəm nə olar ki?
- İşin düzəlməz.
- Hayındı burda nə şeytan payı var, ay gözüvü yeyim. On ikidən sonra getsəm qiyamət qopar?
- Qiyamət qopmaz. Başa düş, bizim ispalkomun başı on ikidən sonra işləmir.
- Axı, o haralıdır?
- Haralı olduğunu soruşma.

Eşşəklərimizi satdıq ki...

Şəkinin Dodu hissəsindən bir nəfərini rayon ispolkomu qoyurlar. Qohum-qardaşın çoxu dağçı olduğundan hərənin qapısında bir eşşək varmış. Fikirləşir ki, bu şəhərin camaatı yaman bəzəkçidir. Bu eşşək məsələsi onun ad-sanına, qulluğuna lazımsız söz-söhbət gətirə bilər. Buna görə də qohumlarını başa salır ki, eşşəkləri satsınlar, əvəzində onlara yağlı-yaxşı yerlərdə vəzifə, qulluq verəcək. Qohumlar da tələsik şor qiymətinə ulaqlarını satırlar. Ha gözləyirlər, yerlilərindən bir tərpaniş görmürlər. Axırda yanına gəlib deyirlər:

– Biz sənə ümid olub eşşəkləri satdıq. İndi Əli aşından da olduq, Vəli aşından da. Harda qaldı sənin vədin?

İspolkom isə hər dəfə gələnələrə:

– Darıxmayın, səbriniz olsun, qoyun bir yerimi isidim, sonra hərənizə yağlı bir qulluq tapşıracağam, – deyib onları yola salır.

Qohumlar görürlər ki, yenə də bir tərpaniş yoxdur, gözləri su içməyib tökülürlər ispolkomun üstünə:

– Mənim dəyirmanı aparası dənim var. Onu ora çatdır.

– Qış qapını kəsib. Dağda odunum var, sən də kömək elə, şələ-şələ gətirib yığaq.

– Ay başına dönüm, eşşək məni yerdən götürürdü. Şəhər-bazara gedəndə minirdim. Böyük adamsan, sənə çox zəhmət vermək istəmirəm, həftəbaşı gəlib məni bazara apar.

İspolkom görür ki, qohumları lap ağ eləyirlər, hərəyə bir az pul verib deyir:

– Kəsirini düzəldin, gedin hərəniz bir eşşək alın. Məndən əl çəkin.

Elə edərəm, xoşlarına gələr

Şəki restoranının direktoruna raykomdan zəng edib deyirlər ki, hörmətli qonaqlar gəlib. Onları yedirib-içirib yola salmaq lazımdır.

Restoranın direktoru and-qəsəm edir ki, bayat badımcən dolmasından qeyri üzə çıxarası bir şey yoxdur.

Zəng edən böyük acıqlanır:

– Sizdə də o qaloş cırıqlarına oxşayan badımcədən qeyri xörək olmur, çıxaracam səni işdən.

– Qıtlığı görürsüz, a qadan alım. Hayındı başqa restoranlarda turş ayran dovğasından, ətsiz lobyə süfrüllüsündən başqa bir şey qabağa çıxarmırlar.

Böyük acıqlanır:

– Mənə nəğil açma. Bir şey fikirləş. Amma elə xidmət et ki, qonaqlarda yaxşı təəssürat yaransın. Maddi qida ilə yanaşı, mənəvi qida da alsınlar.

Restoran müdiri yağlı dilini işə salır:

– Ay qadan alım, havax bizdən narazı gedən olub. Göndərin, necə lazımsa elə də yola salarıq. Lap ciblərinə xərclik də qoyaram.

Qonaqlar gəlirlər. İki arvad, iki kişiymiş. Qonaqların bu ansamblı onu açır. Qara qostyumunu geyir, ağ köynəyinin yaxasına qara bant taxır. Qolunun üstünə kraxmallı dəsmal salıb gəlib durur qonaqların qabağında:

– Buyurun.

Soruşurlar:

– Nəyin var yeməyə?

Cavabında restoran sahibi saymağa başlayır:

– Hayındı nəyimiz var deməyim. Bizdə quş iliyi, can dərmanı tapılır. Məsələn, şüyütlü Suçma süzməsi, sarımsaqlı, sarımsaqsız. Dəhnə şoru, şüyütlü, şüyütsüz, Şorsu axtarması, nəməkolu, nəməkosuz. Yəlpənək, sveji, marinovanni. İstiot qarası, qırmızısı. Duz naxçıvanski, ukrainski. Sərin su Kiş çayından doldurulmuş və ya akkamokular məhəlləsindəki arteziandan gətirilmiş. Dodu əriyi. Qışlaq balvası.

– Bəsdir sadaladıqların. Bizə elə yemək gətir ki, ondan Şəkinin iyi gəlsin, Şəkinin ad-sanına yarasın, yedikcə mənəvi qida da alaqsın.

Restoran direktoru gözünü tavandakı çilçırağa dikib fikirləşən adamlar vəziyyəti alıb gecdən-gec dillənir:

– Onda sizə badımcən dolması gətirərəm lap arginalından, svejisindən.

Qadınlardan biri soruşur:

– Çto takoye badımcən?

Restoran direktoru onları bura gətirən raykom təlimatçısına macal verməyib özü izaha keçir:

– Xanım, toyiz, madmazel bacı, necə deyərlər, badımcən, badımcandır də.

Məndə on-on beş cür lüğət var.

– Okey, – deyə qonaqlardan biri təəccüblənir, adi xörək paylayan, on-on beş cür lüğət?!

– Matınız-mutunuz qurumasın.

Onun sözünü raykom nümayəndəsi də təsdiqləyir:

– Şəki elə şəhərdir ki, buranın əhalisi bütün millət və xalqları ilə öz dillərində danışa bilir. Azərbaycan Şərqi qapısısa, Şəki onun fortuşkasıdır. Onda icazənizlə fortuşkamızı üzünüə açıb siz qonaqları feyzyab edim, – deyib getmək istəyəndə restoranın direktorunu xanım işarə ilə saxlayır.

– Zəhmət olmasa, izah edin gətirəcək şeyin adını.

– Bax, bu mənim yuxusuz gözlərim üstə, madam, – deyə şəkili şirin dilini işə salır və xanımdan soruşur:

– Siz xiyarla ünsiyyətdə, eh çaşdım, təmasda, yəni daha doğrusu, xiyar aşıqisinizmi?

– Əlbəttə-deyə xanım cavab verdi, – xiyar beynəlxalq bostan bitkisi-dir.

Şəkili bu dəfə rusca qırıldatmağı, izahı bu dildə verməyi lazım bilir, şəhadət barmağını kürən sifətinin altına dirəyib xüsusi bir əda ilə bildirir:

– Madmuazelçik, baklamdjan, eto lakirovanniy oqures, vəssalam.

– Bildim, başa düşdüm, – deyə xanım dillənir və təlimatçı restoran direktorunu qaralayıb ondan cib xərcliyi qoparmaq üçün deyir:

– Badımcən nə zibildi ki, sən bu xörəklə qonaqlarımıza maral oxuyub Şəki mətbəxi ənənələrinə badalax salırsan. Hamı sənın Xoruz oğlu pitin?

– Səbirli olun, – deyə şəkili qoltuq cibini qurdalayıb onu arxayınlaşdırır. Birinci Şəkiddə badımcəna cənnət bitkisi deyirlər. Biz bu müqəddəs bitkidən insanların cinsinə uyğun qaydada iki cür formada yemək hazırlayırıq: jenskoe blüdo, müjskoe blüdo. Ərəseyli xanım heyranlıqla soruşur:

– Dayanma, get gətir görək o nə olan xörəkdir.

Şəkili bir azdan badımcən qoyulmuş boşqabları qonaqların qabağına düzür və tapşırır ki, necə düzübsə, hər boşqab öz yerində elə də qalsın. Yoxsa xörəyin jenskisi mujskoya qarışar.

Qonaqlar boşqablara baxıb heç nə anlamadıqlarını görüb çiyinlərini çəkəndə şəkili izahata keçir:

– Bax, görürsünüzmü – deyə xanımların qabağındakı boşqablardakı badımcənlərin ətdoldurma yarığının aşağı qoyulduğunu, kişilərin qabağındakı boşqablarda isə əksinə, badımcən yarıqlarının ağzı yuxarı durduğunun izahını verir.

– Vot eto druqoe delo – deyə tərcüməçi xaxol boşqablara baxır, xaricilərin təəccübü gülüşə, gülüşləri isə təəcübə qarışır. Hamı öz boşqabını

qabağına çəkib boyat badımcınları boğazlarından necə ötürdüklərinin ağına-bozuna baxmırlar. Yeyib-içdikdən sonra restoranın təklif və rəy dəftərcəsinə indiyədək rast gəlmədikləri qərribə yer, onun qərribə adamları və qərribə xörəkləri barədə təriflərlə dolu cümlələr yazırlar. Söz verirlər ki, bu orijinal xörək barədə çəkdikləri şəkili bir yazını “Nyü-York tayms”da çap etdirəcəklər.

Qonaqlar gedəndən sonra restoran direktoru raykom katibinə bir raport zəngi vurub gözaydınlığı verdi:

– Yoldaş katib, narahat olmayın, sizin öyrətdiyiniz kimi elədim. İmportnu həriflər Şəkidən təriflə getdilər.

Bu dəfə zəng çalan mən idim

Şəkidə raykomun bufetində Xanım xalanın qoyduğu piti adla söylənilmiş, Katiblər qonaq-qara gələndə elə kabinetdəcə oraya piti gətirtirirlərmiş.

Günlərin bir günündə Şəki komsomolunun bəməzə şöbə müdiri ikinci katibin səsini yamsılayıb Xanım xalaya zəng vurur:

– Ay Xanım xala, danışan ikinci katibdir, qonaqlarım var. Tez yuxarı on iki yaxşı piti qaldır.

Bir azdan ikinci katib görür ki, budur ey, Xanım xala əlində nimçə otağa girib, stolun üstünə piti dopularını düzür. Katib çeşməyinin altından baxıb təəccüblə soruşur:

– Ay Xanım xala, pitiləri kim göndərib?

Xanım xala:

– Necə yəni kim göndərib? Bundan bir az qabaq zəng vurub demədinmi, ay Xanım xala qonaqlarım var, yuxarı piti qaldır?

– Çaxsarsan ha!..

– Yox, çaxmaram, sizin səsinizi o dəqiqə havada tuturam.

Sən demə, məlum olur ki, piti əhvalatı rayonda bütün rəhbər işçilərin danışğını olduğu kimi yamsılayan komsomolun şöbə müdirinin işi imiş. Onu komsomoldan çıxarıb yerli radioya işə göndəririlər.

Bu əhvalatdan bir-iki həftə sonra katibin qonaqları gəlir və o, Xanım xalaya zəng vurur:

– Xanım xala, mənəm, ikinci katibdir. Qonağım var, yuxarı iki piti qaldır, – deyəndə Xanım xalanı cin vurur:

– Ay köpək oğlu, bəsdir mənə ələ saldığın!

Bir azdan katib Xanım xalanı yanına çağırır:

– Ay Xanım xala, bu dəfə zəng vuran mən idim.

Xanım xala xəcalətindən qəhərlənib ağlaya-ağlaya otaqdan çıxır, gedib pitiləri gətirir.

Borşda baston olmaz, indiqo olmaz

Keçmiş Şəki avtovağzalında bir yeməxana vardı. Yol ötüb keçənlərə xidmət göstərirmiş.

Qaxlı bir tələbə borş sifariş verir. Elə qaşığı əlinə alıb boşqaba uzatmaq istəyəndə görür ki, xörəyin üzündə yekə bir qara çibin var. Haray-həşirə yeməxananın müdiri gəlib, soruşur:

–Nə olub?

Qaxlı deyir:

– Nə olacaq, görmürsən, bu yekəlikdə qapqara çibin ölüsünü?

Yeməxana müdiri tez çibini götürüb ağzına atır, çeynəyə-çeynəyə aşbazın qarasına deyir:

– A vicdansız, min dəfə sənə demişəm, qazana noxud tökəndə seç, qarasını götür at kənara!

Qaxlı mat-məhəttəl qalır.

Şəkili deyir:

– A gözünü yiyim, hayındı nə matın-mutun quruyub? Qonağımız ol, heç pulunu da vermə. Ay oğul, bir manatlıq borşun içindən baston çıxmaz, indiqo çıxmaz, noxud çıxar da.

Bunların hərəsinə bir çaparaq piti

Yenə həmin yeməxanada iki cür keyfiyyətdə xörək bişirirlərmiş. Yol ötənlərə camış ətindən, yerli müştərilərə isə erkək qoç ətindən piti qoyurlarmış.

Müdür aşbaza deyirmiş:

– Ordan üç çaparağı piti.

O vaxt çaparağı piti yeyənlərdən biri Şəkiyə katib gəlir. Yeməxana müdirini çağırır deyir:

Sabah qonaqlarım gələcək. Onlara beş çaparağı piti hazırlayarsan.

Şəkili katibin nəyə işarə etdiyini qanıb, pota yeməxanaçı pərt olur. Həmin katib şəhərdən başqa rayona dəyişilənəcən çaparaq piti bişirtirməyə fasilə verir.

Təzədən bismillah

Müstəqilliyin ərşə dirəndiyi qıtlıq dövründə şəkilinin evinə qonaq gəlir. Şəkili olan-qalan düyüdən qonağa bir qab plov bişirtdirir. Fikirləşir ki, qonağın qabağından qalanı da uşaqlara verib səslərini kəsər.

Qonağın iştahla yeyib xörəyin axırına çıxacağını görən şəkili özü də əl saxlayır:

– Əlhəmdurullah, – deyib, qaşığı yerə qoyur. Amma qonaq buna məhəl qoymadan yeməyə davam edir. Ev sahibi görür ki, qonaq dövrədəki aş axıracan sürütləyib yana duracaq, qaşığı götürüb:

– Təzədən bismillah, deyib özü də girişir yeməyə.

Elə mədə deşilsin

Kafenin işıqları keçir. Elektrik qızdırıcıları işləmir. Elə bu ara nataraz bir müştəri gəlib yumurta “qlazoku” sifariş edir. Şəkili and-qəsəm edir ki, işıqlar qaçıb, mümkün deyil. Müştəri şikayət kitabçasını istəyəndə şəkili tez mətbəxə qaçıb iki yumurta, bir xörək qaşığı da yağ gətirir:

– Al, başıva dönüm, bu yağı iç, arxasınca da bu yumurtaları sındırıb ötür boğazından aşağı, gözün işığa gəlsin, olsun sənə “qlazok”.

Müştərinin hirsləndiyini görən şəkili onu sakitləşdirməyə çalışır:

– Yemək rejimini pozma qadası. Sən mən deyənə bax. İç bunları. On dəqiqədən sonra bax bu mən ölüm, qarnında bunlar qayğanağa dönəcək.

Müştəri iki əli ilə qarnını sıxaraq əsəbi halda bildirir:

– Məgər mənim mədəm mətbəx plitəsidir?

Şəkili halını pozmadan deyir:

– Hayındı, ay sənin toyunu görüm, bir mədə ki, iki yumurtanı qayğanaq edə bilmir, sahibini pərt edir, belə mədə deşilsin.

Dədənlə məni səhv salıbsan

Şəkili avtobusla Bakıya gedirmiş. O da sənişinlərlə birlikdə avtobusdan düşüb, Kürdəmir yeməxanasında çay içmək istəyir. Oturduğu stolda başqa birisi hinduşka kababı sökürmüş. Yedikcə də sümükləri şəkilinin qabağına itələyirmiş. Axırda şəkili dözə bilməyib deyir:

– Hayındı deyəsən dədənlə məni səhv salıbsan, ay itoğlu!

Türbəni görürsən, aşın altındakını yox?!

Molla özünü Cəbrayıl ələh-salamın səviyyəsinə qalxdığını nümayiş etdirmək üçün cümə namazı çağrı duanı yarımçıq qoyub:

– Ay it, paşol, paşol, – deyə dillənir, hamı təəccüb edir.

Molla:

– Heyrətlənməyin, mən Göy İmam türbəsinin günbatan tərəfindəki barısına ayağını qaldırıb batırmaq istəyən köpəyi qovuram.

Bunu eşidən Şəki bəmazelərindən biri əhvalatın iştirakçılarından on-on beş nəfəri başda həmin molla olmaq şərtilə gələn bazar günü evinə qonaq çağırır.

Ev yiyəsi hamının qabağına üstünə toyuq çilosu qoyulmuş bir boşqab aş düzür. Molla görür ki, onun xörəyinin üstü qaraltısızdır. Özünü saxlaya bilməyib dillənir:

– Bu aşın üst-başı harada qalıb?

Şəkili deyir:

– A molla əmi, Şəkiddə oturub Gəncəni görə bilirsən, hayındı habırdan habra aşın altına qoyulan toyuğu görmürsən?

Məclisdəkilər gülür. Molla pərt olur.

Sənə demədimmi meşə idarəsində işləmə

Şəkilinin aman-zaman bir oğlu varmış. Hansı ali məktəbə düzəltdirmişsə, heç bir ay keçməmiş ciyisinin yanına qayıdarmış. Dədə görür ki, oğlu fərsiz çıxıb, deyir:

– A bala, daha səni özbaşına buraxıram. Get, özün iş tap, işlə.

Oğul da atası kimi pul tanıyan imiş. Qazanmaq üçün meşə idarəsinə meşəbəyliyə işə düzəlir. Bir neçə vaxtdan sonra dədənin yolu oğlunun olduğu kəndlərdən birinə düşür.

– Bu kəndin meşəbəyisi kimdir?

– Çaqqal Teyyubdur.

– Ona bu ayamanı kim qoyub? – deyər şəkili pərtləşir.

– Kim qoyacaq? Bu ləqəbi özü qazanıbdır. Həyətlərimizdə toyuq-cücəmiz qalmayıbdır. Qızardıb, yanında da bir butulka araq aparmasaq, meşəyə ayaq basmağa qoymur.

Şəkili maya qoyub oğlunu meşə idarəsindən işdən çıxartdırır. Amma iş-işdən keçibmiş. Hələ də Teyyuba rayonda çaqqal Teyyub deyirlər.

Tula səndən qanacaqılı imiş

Şəkilinin qonşu rayonlardan birində dostu varmış. İsmarış göndərirmiş ki, Şəkiyə gəlsin, qulluğunda durub hörmət etsin. Həm də Daşüz qayalıqlarına kəklik ovuna da çıxsınlar. Axı, dostu mahir ovçu imiş.

Şəkili görür ki, teleqramların, xəbər göndərmələrin bir nəticəsi yoxdur, avtobusa oturub dostunun görüşünə gedir. Günlərin bir günü ova çıxırlar. Şıkarvurma əsnasında şəkili tulanın məharətinə heyran qalıb soruşur.

– Tula, nə təhər oldu ki, o uzaqlıqdakı qamışlıqdan çıxıb bir göz qırpımında özünü buraya çatdırdın?

Dostu tulasını tərifləyir:

– Çox qanacaqılı heyvandır. Elə ki, göyə tərəf bir güllə çatdatdım, harda olsa tez qaçıb gəlir yanıma, üzümə tamaşa edib quyruğunu bulayır.

Şəkili dostnun laqeydliyinə qiymət verməyin məqamı çatdığını görüb, umküsüsünün düyünçəsini açıb deyir:

– Ə, neçə dəfələrdir sənə ismarış göndərməkdən, teleqram yolla-maqdan zinhara gəlmişdim, amma gəlib çıxmaq bilmədin. Hayındı özünü götürmə ha, a gözüvü yiyim. Malades bu tulaya, sənin bir güllə çatdat-mağıva o boyda fizillığı yarıb gəlib durdu qabağında. Mənə deyən, a qurumsaq şəkili, nə əcəb ovçu ilə yox, tulası ilə dostluq eləməyibsən.

Müqəddəs yer

Mərkəzdən bir xaçpərəst nəzarətçinin Şəki meşələrinin amansızcasına qırılmasını yoxlamağa gəldiyi xəbərini eşidən rəisin kürkünə bit düşür. Böyük bir sahədəki palıdlığı qırıb satan meşəbəyini yanına çağırır deyir:

– Allah sənin evini yıxsın. A zalım oğlu, heç olmasa qırıntını adda-budda aparaydın. Evimiz yeddi dirəyindən yıxılacaq. O nəzarətçi neçə rayonda yoxlama aparıbsa, yeddi-səkkiz adamı silisçinin caynağına verib. Paho, hayındı başımıza nə çarə qılaq.

Meşəbəyi kefinə soğan doğranmış rəisi sakitləşdirir:

– O rayonlar avamxanadır. Bura Şəkidir axı. O qədər ölü olduq ki, bir urusun qabağında mürə olub qaldıq? Kefini pozma. Oranı qırmamışdan qabaq fənd işlətmişəm. Palıdlığı qırdırmışam ki, hər kötüyü bir baş daşı yekəlikdə qalıb. Rəssam aparıb o kötöklərin üstünə rəhmətliklərin doğulma, ölmə illərini, familiyalarını yazdırmışam.

– Nə olsun? – deyər meşə idarəsinin rəisi çiyinlərini çəkəndə meşə-bəyi bic-bic gülüb deyir:

– Nə olacağını orda görərsən, urusu gətirərsən ora.

Bir neçə gündən sonra bir pəzəvəng urus, dalınca da beş-altı adam gəlib həmin qırıntı sahəsinə çatanda meşəbəyi əllərini açıb “fatihə” deyib dua oxuyur. Hamı salavat çevirəndən sonra urusa meşə idarəsinin rəisi deyir:

– Panimayeş, eto basurmanski kladbişdir.

Moskvadan gələn bir söz demir.

Verdiyin amanatı sizə çatdıra bilərdim?

Şəki bəməzələrindən biri cəbhəyə yola düşəndə şəhərin hərbi komis-sarı təntənəli surətdə ona 30 dənə patron verir:

– İgid, gedib Qarabağda bunların hər biri ilə bir erməni saqqallısını yerə sərərsən, oldu?

– Oldu! – deyər şəkili ayaqlarını cütleyib əlini furajkasına aparır.

Bir neçə aydan sonra şəkili Qarabağdan qayıdır. Hərbi komissarlığa gedib yaylığa bükülmüş patronları bir-bir sayıb təhvil verir. Komissarın ona təəccüblə baxdığını görən şəkili deyir:

– A naçannik, sən öl, mən ölüm, patronlara hayfım gəldi. Bu iyirmi doqquzu...

Hərbi komissar:

– Deyəsən patronun birini erməni faşistinin alnına sıxıbsan deyə xəbər alanda şəkili utancaq bir görkəm alıb:

– Cavanlıqdır, a naçannik, Qarabağdan qayıtdığım gün qonşu qızlarına özümü göstərmək üçün xurnik ağacına qonan qaratoyuqlardan birisini nişan alıb gözündən vurdum.

Qoçaq oğlansan, – deyə komissar istehza ilə güləndə şəkili bir az da qürrelənib cavab verir:

– Qoçaq oğlan olmasaydım, o odun-alovun içindən sağ çıxıb habra gələ, qaratoyuğu qonduğu budaqdan aşırıb yerə sala bilərdimmi?

Yumurtlaya bilmirəm

Əhalini siyahıya alan komissiyanın tərkibinə qaradınməz bir şəkili salırlar. O etiraz edir. Onu məsləhət bilən rəhbər işçi deyir:

– Görürəm yaman qaradınməz adamsan. Ə, hayındı kabinetdə oturmaqdan belin də əyilib, bir çıx havaya, adamlarla qaynayıb-qarış, eynin açılsın.

Şəkili pisə-pisliklə razı olur. Birdən qapını döyürlər. Orta yaşlı bir kişi darvazaya çıxıb soruşur:

– Hayındı, mənə təhəllik qulluq?

– Uşaqları siyahıya alırıq, – deyə qaradınməz dillənir. Qapıya çıxan deyir.

– Bizdə uşaq yoxdur. Düzünü bilmək istəsən, a gözüvü yiyim, bu beş ildə kişili-arvadlı naxşımızdandır, nədir, ha qaqqıladaşırıq, zalımın qızı yumurtlamır ki, yumurtlamır.

Qaradınməz ev sahibinə acıqlanır:

– Zalım oğlu, hayındı toyuğun yumurtlayanını alaydın.

Qoçu açıb aparsınlar

Hesabat – seçki yığıncağına bir gün qalmış Göynüyn kolxoz sədri kəndin məşhur demoqoqunu yanına çağırıb deyir:

– Mən ölüm, axırıncı ilimdir, sabahkı hesabat-seçki yığıncağında çıxış etmə. Evinizə bir qara qoç göndərmişəm. Yenə də xəcalətindən çıxaram. Oldu?

– Oldu, – deyə demoqoq and-qəsəm edir ki, ağzına su alıb duracaq, danışmayacaq.

Amma demoqoq yığıncaq günü yerində otura bilmir. Ayağa qalxıb xitabət kürsüsünə tərəf addımlayanda kolxoz sədrini xəbərdar edib deyir:

– Bir adam göndər həyətimizdəki qoçu açıb aparsınlar.

İşin daha asan aşar

İki şəkili avtobusda rastlaşıb bir-birindən hal-əhval tuturlar.

– Nə yaxşı, uşaqları baş-göz edibsən. Daha yüngülləşərsən. Özünə bir az fikir ver, ay sağ olmuş, beş günlük dünyadır. Nə təhər tutsan, elə gedəcək.

– Yox, a qadan alım, tutmaqla deyil. Heç soruşmadım da. Bəs sənin canın-başın nə təhərdir? – deyə indi də o həmsöhbətindən xəbər alır. Həmsöhbət cavabında deyir:

– Nə təhər olacağam. Canım yaxşıdır, başım xarabdır.

A canıvı yiyim, – deyə şəkili həmsöhbətinə ürək-dirək verir: – Təki canın yaxşı olsun, indiki zamanda başın olmasa, işin daha xod gedər.

Əks-inqilabi şüar

Şəkinin Qışlaq hissəsinin camaatı balva bişmişini özlərinin ən əziz duru xörəyi sayırlar. Bu səbəbdən də onlara “balva yeyən qışlaqlı” deyirlər.

Stalin əyyamından otuz yeddinin tuthatut vaxtı iki qışlaqlı midqanxanada keflənib qol-boyun olub düşəndə bərkdən “balva, balva” deyə-deyə bazar aşığı yeriyirlərmiş.

KQB-nin Şəkiyə təzə gəlmiş əməkdaşı Ambarsum yoldan keçən bir Hacı dayıdan soruşur:

– Onlar nə edirlər?

Hacı dayı ermənini dolamaq üçün cavab verir:

– Nümayişə çıxıblar, görmürsən, necə əks-inqilabi şüarlar deyirlər? Balva, yəni bu sözün açması budur: “bal” – balşevik, “vay” da ağlayım.

Erməni o axşam bu iki qışlaqlını – Əhmədiyəni və Məmmədiyəni evindən çıxarıb qara maşına əyləşdirib, qışlaqdan Yevlağa, oradan da Sibirə göndərir.

Qışlaqlılar Sibirdən qayıdan yerlilərini sorğu-suala tuturlar?

– Bəs niyə tək gəldin, hanı Əhmədiyə?

– Məmmədiyə doluxsunur, gözünün yaşını silib deyir:

– Əhmədiyə soyuğa dözmədi, öldü, üzümə yazıq-yazıq baxırdı.

– Bir söz demədi?

- Dedi – balva, balva deyib, zalo təpib, çənə çalanda köpək oğlu urus silisçisi Əhmədiyənın yaxasından yapışib qışqırdı:
- Ax ti svoloç, Axmediya, opyat balva?!

Söz alıb, söz satıram

Şəkili öz yerində dolanacağın təhəri onun aba-qabasına, köhnə duruş-oturuşuna düz gəlmədiyi üçün özünü vurur Lənkəran tərəfə. Buraya Az-drama gəldiyindən mehmanxanada yer olmur. Şəkili əlacsız qalib qabağına çıxan bir evin zəngini basır. Qapının dalından xəbər alırlar:

- Kimsən, gecənin bu vaxtı nə istəyirsən?
- Hayındı şəkiliyəm, a gözüvü yiyim, qapını aç, nə dilək sahibi olduğumu deyim.

Ev sahibi bu şirin ləhcənin tilsimi ilə qapını necə açdığını özü də hiss etmir.

Şəkili içəri keçib özünü təqdim edir:

- Mən məşhur dəllalam. Allah rızasına bu gecəlik qonağınız olmaq səadətini mənə çox görməyin.

Lənkəranlı qonağın geyim-geçiminə, dəbli qalstukuna, bir də qoltu-ğuna vurduğu timsah dərisindən papkasına tamaşa edir.

Görür ki, bunda alverçi sir-sifəti yoxdur. Şəkili o dəqiqə işi alır ki, ev yiyəsi şübhələnib, deyir:

- Başına dönüm, hayındı mən boğaz dəllalı idim, söz alıb söz satırdım. Qarbaçov Soveti dağıdandan sonra bizim “Bilik” cəmiyyəti də çezdi.

- Düzünü de, ay şəkili qardaş, sözü aşkarlıq zənbilindən çıxarıb demokratiya tərəsizində çəkəndə bazar iqtisadiyatının yeni məzənnəsi olan sərbəst qiymətlərlə satırdın, yoxsa...

Şəkili ev yiyəsinin dediyini havadaca qapıb deyir:

- Mən yazıq ömür-billah pulsuz putyovkalarla mühazirə oxumuşam. Axırda da belə, ucuz ətin şorbası olmazmış. Söz satmaqda məharətimiz olsaydı bu ölkə toxunma corabın ipi kimi çəkdikcə sökülməzdi. Biz mühazirəçi qurumsaqların ona görə də dalına təpik vurub atdılar bayıra. İndi nə başını ağrıdım, gəlmişəm Lənkərana, Məmmədnəsirdən həsir alıb beş-üç addım o yanda satacağam tutalım yevlaxlı Bəşirə, beş-üç manat qazanıb cibidolu, üzüağ qayıdacağam Şəkiyə. Varam yeni fərmanlara. Burda al, orda sat. Nə plov yeyibsən, nə də bığın yağa bulaşib.

- Lənkəranlı qonağı içəri keçirib arvadına tapşırır:

- Qonağın atmacasından almışam. Deyəsən o plov xoşlayandı. Elə elə ki, yağı çox olsun, lap bığına da bulaşsın.

Hayındı bu manat özünü niyə asıbdı?

Şəhər bankının qabağındakı yasəmən ağacının budağından asılmış manatın başına yığışanlar bir-birindən xəbər alırlar;

– Hayındı bu manatlıq özünü niyə asıbdı?

– A gözüvü yiyim, oxuyun deyə kimsə manatlığın üstündə xırda hərflərlə yazılanları hündürdən oxudu:

– “Hörmətdən, məzəndədən düşdüyümə dözə bilməyib intihar etdim”.

Bir şəkili söz bəzəkçisi qabağa yeriyib izdihamı yararaq manatlığı sığallaya-sığalaya dillənir:

Yazıq manatlıq deyəndə onu qəhər boğur. Gözlərindən axan yaş üzəşəyi dığırlandı çənəsinin altında dayanır. O, yığışanlara belə bir təklif edir. Bir kilo qənd və ya iki qaymaq kimi əppək düşən manatlığımızın meyidini burada ağara-ağara qoymayaq. Yuyucu Şələ Qurbanı çağırıdır onu suya tutaq, kəfənləyək, məsciddən molla gətirdirək, aşkarlıq və demokratiya moizələri altında azan çəkə-çəkə mərhumu bazar iqtisadiyyatı tabutuna qoyub çatdıraq mərkəzi kolxoz bazarına. Orada manatlıq rəhmətliklə son vidalaşma mərasimi keçirək.

Kimsə qabağa gəlib danışanın yaxasından yapışıb onu kənara itələdi:

– Bu savadsızın məsləhətlərinə əməl etməyin. Hələ bu adam bilmir ki, özünü asan bizim milli manatımız deyil, rus rubludur. Onu yerdən götürmək mollanın deyil, keşişin borcudur. Mən təklif edirəm ki, bu rublu çoxdan ölü üzünə həsrət qalan erməni qəbiristanlığında basdıraq.

Hamı razılaşdı. Amma o uzaqlıqda yolu qət etməyə heç kəsin təqəti qalmadığından, rublu bir konvertə qoyub, Boris Yeltsinin ünvanına göndərməyə tərəfdar çıxdılar.

Axı atanız müəllimin lap əməkdarıdır

Altmışıncı illərdə Şəkiyə bir katib göndərilər. Təsərrüfatlara çıxmaqdan zəhləsi gedirmiş. Axırda Yelistratov onu hədələyir ki, yerlərdə olmasa MK bürosuna çağırılıb onun pişiyini ağaca çıxaracaq. Katib Kremlin Azərbaycandakı agentinin qəzəbinə keçməmək üçün maşına əyləşib Qaradağlı tərəfə sürdürür. Yoldan kənarda bir dəstə camışın gölməçədə yatdığını görüb sürücüdən soruşur:

– Bu əcayib heyvanlar burada nə eşələnirlər?

Sürücü deyir:

Camışlardır, müəllim.

Katib səsənir:

– A qurumsaq, sənə deməddimi mənə müəllim demə. Müəllim tövlədə olar. Sürücü pərt olur.

– Saxla maşını! – deyə katib hökmlə bağırır.

Sürücü ağzını doldurub “Baş üstə flankəs flankəsoviç” demək istəyir. Amma təkcə katibin öz adını çəkə bilmir, boğazı tutulur. Atasının axırı “viç”lə bitən adını deməyə cürət etmir. Katib hirsələnir:

– Bu nə ədəbsizlikdir. İndi də quru adımla məni dindirirsən! Sənin curunam, ə!

Sürücü:

– Mən də bütün Şəki qulluqçuları kimi adını, atavın adını “viç”lə bəzəyib demək istəyirdim.

– Bəs niyə demədin?

Sürücü katibin yumşaldığını görüb sözünün canını bildirdi:

– Qorxdum mənə yenə acıqlanıb deyəsən “müəllim tövlədə olar”.

– Səni başa düşmədim.

Sürücü yazıq-yazıq dillənir:

– Axı, hayındı sənin dədən müəllimin lap əməkdarındandır.

Qadınsansa, niyə sillə vurursan

Şəkili Mingəçevirə gedən avtobusa bilet alıb oturur. Onunla yanaşı kişi kimi bıqları olan köstəbək bir qadın əyləşibmiş. Şəkili yol uzunluğunu fikirləşir ki, bu giydirmə adama oxşayır. Yəqin kişi cinsidir, axtarışdadır, – deyə qadın paltarı geyib. Şübhədən çıxmaq üçün özünü qadın tərəfə verir. Baldırı baldırına toxunanda yanında oturan qalxıb şəkiliyə yağlı bir sillə vurur.

– Oğraş oğlu, oğraş – deyib, boş yerlərdən birinə keçir.

Şəkili əli ilə üzünü tutub deyir:

– Bacı, qadınsansa niyə sillə vurursan, kişisənsə ətim ətivə toxunmaqdan niyə cırnayırsan?

Şəkili cibindən güzgü çıxarıb qızarmış üzünə baxıb öz-özünə deyir:

– Hayındı ay həblə-həblə olmuşun balası, sən polissən, nəsen, canı axtaran yerdə arvad xeylağının canavarına rast gəlibsən.

Dəmir manatlığın yanında saxla

Şəki–Yevlax yolundan maşınla keçəndə ta Ərəb-Bəsrəyə çatanacan şose yolu boyu hər biri bir kasıba ev tikdirmək puluna başa gələn nəhəng əyani təşviqat lövhələri sıralanır. Onların birində bir dəmir manatlığı barmaqları arasında saxlayan əl, altında isə “Qənaət zamanın hökmüdür” şüarı yazılıb. Lövhədən güncixana doğru fermaya yol ayrılırmış. Yevlağa gedən avtobusdakı qadın qabağa yeriyəndə sürücü ondan soruşur:

– A bacı, harada düşəcəksən?

Qadın qabaqda dikələn lövhəni göstərib:
– Dəmir manatlığın yanında saxlayın, a qardaş.

Əmək niyə zəhmət olsun?

Şəkiyə təzə gələn katiblərdən biri rayondakı əyani təşviqat vasitələrinə fikir verirmiş. Görür ki, hər yerdə “əmək” sözü əvəzinə “zəhmət” yazılıb. Müşavirələrin birində təbliğat şöbəsinin müdürünü ayağa qaldırıb bunun səbəbini soruşur və deyir:

– Əmək kimi tutarlı, zəhmli sözdən niyə qorxursuz?

Təbliğat şöbəsinin müdürü deyir:

– Yoldaş katib, biz o sözdən qorxmuruq, onun qabağına “d” hərfi əlavə edən əli qurumuşdan qorxuruq.

Üç manat yaz, özüm hürüm

Katibin səsinə yamsılayıb onun kabinetinə on iki piti gətirtmək üstündə komsomoldan qovulan yerli radio verilişlərinə işə göndərilər. Ona “Arı” satirik verilişi üçün Baş Göynükdən süjet hazırlamağı tapşıırırlar. Redaktor görür ki, təzə əməkdaş süjetə it hürməsini salıb. Redaktor “ham-hamı” qaralamaq istəyəndə əməkdaş onun biləyindən yapışır:

– Qoy qalsın, jurnalist tapıntımın süftəsini korlama. İcazə ver gedib itdən küçükdən birini tutub gətirim studiyaya, hürdürüm.

Bir azdan əməkdaş ləhləyə-ləhləyə əliboş qayıdanda, redaktor qələmi götürüb yenidən it hürməsini qaralamaq istəyəndə jurnalist onun qələmini əlindən alıb deyir:

– Axı sənə dedim tapıntımın süftəsini korlama. Mənə əlavə üç manat qonorar yaz, hayındı özüm hürüm, qoy verilişimiz canlı çıxsın.

Mustafa İdrisoviç, mojno?

İpək kombinatının plan-iqtisadiyyat şöbəsinin əməkdaşı müəssisəsinin baş direktorunun qapısını açıb:

– Mustafa dayı, olarmı? – deyib içəri girməyə buyruq gözləyirsə də direktor başını qaldırmadan bir söz demir. Əməkdaş çıxıb, beş-on dəqiqədən sonra bu minvalla yenə icazə istəsə də, bir nəticə çıxmır. Amma onun gözü qabağında mühasibatda işləyən ermənilər, ruslar:

– Mustafa İdrisoviç, mojno, – deyən kimi başını qaldırır, eynəyinin üstündən boylanıb:

– Mojno.

Əməkdaş tıncıxır, əlindəki sənədləri təcili qollanmalı imiş. O da qapını döyüb:

– Mustafa İdrisoviç, mojno?

Mustafa kişi başını qaldırıb görür ki, bu Ərəstundur, hirsələnir:

– Ədə, qurumsaq, hayındı məni ələ salmağa bircə sən qalıbsan?

Ərəstun yetim kimi boynunu büküb deyir:

– Neyləyim a Mustafa dayı, mən də bir hovurluğa urus, erməni olmaq istədim. Bir də ki, işin xətrinə donuza babam demək ayıb deyil ki?

Əvvəl xiyarın qabığını soyarlar, sonra yeyərlər

Radionun o əməkdaşı qanlı yanvar hadisələri zamanı keçirilən mitinqlərdən sonra partiya biletlərini tonqala atanlardan geri qalmamaq üçün cibinə əl uzadıb:

– Əlvida, mənim ey istəkli can dəftərim, – deyib əlindəki biletdi cildini ocağa tullamaq istəyəndə xalq cəbhəsinin nümayəndəsi onun köhnə fırıl-daqçı olduğunu bildiyindən şübhələnir. Onun biləyindən yapışır. Baxıb görür ki, boş cilldir, içində partiya bileti yoxdur. İfşa olunduğunu görən əməkdaş tez zarafata keçir:

– Ay yoldaşlar, siz xiyar yeyəndə əvvəlcə qabığını soyursuz, yoxsa yox? Bir səbriniz olsun, – deyib yenidən qoltuğuna əl atır. Bu dəfə kom-somol biletlərini partiya bileti əvəzinə tonqalın gur yerinə atır. Və başlayır o ki var çalıb, “ura” deməyə, camaatın diqqətini yayındırmağa.

Deyirlər, bu əməkdaş hələ də partiya biletlərini özündə saxlayır. Fikirləşir ki, “Bəlkə də qaytardılar”.

Şəkisayağı dayə

Şəkililər gülləni havayı atan deyillər. Bir güllə ilə iki dovşan vurmalar, əllərinə “pişto” almazlar.

Şəkili Hacı dayı hardansa azıb buraya gələn Mariya İvanovna adlı bir qadını yerindən cəld tərpedib çaparaq behləyir. Qadının iş axtardığını bilib ona deyir:

– Mağa deyiblər uşaq güdükçüsü işləməyə istəyirsən, hələmi?

– Elədir.

– Nəvələrimin nənəsi allah rəhmətinə gedibdir. Onlara gündüzlər nyankalıq eliyərsən, canıvı yiyim.

Mariya razılaşıb. Şəkili bir qədər fikrə gedəndən sonra soruşur:

– Mariya xanım, hayındı iki smen işlə aran necədir, otkaz etməzsən?

– Kaneçno, axı, a tavarış, kim puldan qaçar, razıyam, – deyər Mariya İvanovna nazlanır.

– Hayındı bu tavarış, Hacı dayın sənın nazlı-qəmzəli cana quzu kəssin, eləysə, ikinci smendə maa nyankalıq eləyərsən.

Çalış düyə doğmağa

Şəkilinin bir sürü oğlan uşağı vardı. Onları yığıb-yığışdıra bilmirdi. Biri qonşunun toyuğunu oğurlayır, o biri doqqazda döyüşüb ağzı-burnu qanlı evə gəlir, bir başqası dərstdən qaçıb pis-pis curlara qoşulur. Nə başınızı ağrıdım, min bir hoqqadan çıxırdılar. Bunları gördükcə şekili əlini açıb allaha yalvarırdı.

– Ey allah, insafın olsun verdiyin cöngələr bəsimdir. Bu dəfə də doğum evinə yola saldıgım avara qızı avara evə düyə ilə qayıtsın.

Sabahı gün doğum evinə gedəndə tibb işçiləri tökülüb ondan gözyə-dinliyi almaq istəyirlər:

– Gözün aydın, hayındı arvadın diqqili qız uşağı doğub.

– Yenə cöngə? – deyə şəkilinin ürəyi keçinib tir-tap yerə yığılır.

Üzünə su çiləyib onu güclə özünə gətirirlər.

Deyirlər:

– A kişi, daha biz yenidən quranlardanıq. Özünü öldürmə, hayındı cöngəni düyəyə döndərmək, bax, bu əlimizdə.

O vaxt ağlamışam

Şəkilinin atası rəhmətə gedir. Meyidini evdən həyəmə düşürürlər. Molla meyit namazı qılıb işarə edir ki, mərhumu haqq yoluna aparmaq olar. Hamı ağlaşır. Görürlər ki, oğlunun gözündən bir damcı yaş axmır. Onu dümsükləyib deyirlər:

– Əyəcəməatdan ayıbdı, sən də yalandan da olsa, bir ağız ağla.

Şəkili əlini qulağına aparıb bildirir:

– Həbi rəhmətlik bir dəfə qulağımı bərk çəkmişdi. Onda doyunca ağlamışam.

Kim gözünü açsa...

Şəkili Kiyevə gedir. Restorana girib göz hərləyir. Görür ki, odur ey, yuxarı başda qara qaş, qara göz biri yalqız oturub.

– Hayındı biz tərəflərdən olarsan ha? – deyə şekili sual edir.

Tək oturan ləhcədən alır ki, soruşan şekilidir. Cavab verir ki, olmağa o tərəfdənəm, amma Bakı yevreyiyəm.

Tanış olurlar. Yeyib-içirlər. Pul ödəmək vədəsi çatanda yəhudi qafqazlıni hərifləmək üçün yalandan cibinə əl atır. Şəkili də qurdalanır, heç

biri ortaya bir şey çıxarib qoymadığını görən ofisiant onlardan aralanır. Şəkili işi bu tövürdə görüb yəhudi ilə şərt kəsir:

– Gəl, hər ikimiz gözümüzü yumaq. Kim tez açsa, pulu o versin.

Razılaşır. Şəkili görür ki, yəhudi gözlərin yaman bərk qırıb. Fürsəti itirməyib dabanları üstə yavaşca restorandan əkilir.

Xörəkpaylayan gəlib yəhudini dümsükləyir:

– Dur, gözüvü aç, bəsdə mürgülədiyin, hesabı ödə.

Yəhudi gözlərini açmadan deyir:

– Yoldaşımdan al.

Xörəkpaylayan:

– Burda səndən başqa bir yoldaş yoxdur.

Yəhudi şəkili onı aldatdığını görüb diksindir, gözünü açır, korpeşman pulu ödəyib suyu süzülə-süzülə restoranı tərk edir.

– Bu şəkili bizdən də xarabmış.

Pulu dədəndən almışam

Dumbaboy bir şəkili Bakıya gedirmiş. Oğul-uşaq sahibi olsa da, Allah boy-buxun sarıdan onun qismətini kəsibmiş. Əyninə geydiyi məktəbli ayaqqabısı, məktəbli formasına baxanda adamın gözü avazıyır.

Nəysə, mətləb onda deyil, həmin dumbaboy qatarın hələ gəlməsinə bir az vaxt qaldığını görüb, bufetə burulur, bir fincan qəhvə içmək qərarına gəlir. Bufetə girəndə onun qabağınca bir pəzəvəng kişi də içəri keçir. Stulu çəkib əyləşir. Şəkili də gəlib onun yanında oturur. Xörəkpaylayan hərəsinin qabağına bir fincan qəhvə, bir dilim şəkərçörəyi qoyub, “nuşcan” deyir. Kişi bir göz qırpmında qabağındakıları süpürtləyib yeyir, xidmət edənə çağırır nə verəcəyini soruşur, durub gedir. Şəkili də pul vermək istəyəndə ofisiant deyir:

– Görmədin, dədən sənə də haqq-hesabını verib getdi, dur sən də tərən, qatara gecikərsən.

Şəkili allahına şükür edib kafedən çıxır. Kassaya yaxınlaşıb bileti kassirə verib deyir:

– Mağa polnu bilet düşmür, qaytar zənci ver.

Atı döymə

Yaylaqdan enən ləzgi qonağı atı çəkir Şəkildəki tanışlardan birinin həyatına. Amma əliboş gəlibmiş. İstəyir ki, gedəndə şəkili onun xurcununa paxlavadan, şəkərburadan qoysun, başlayır atı döyməyə:

– Ay at, üzüqara olasan, səni görüm canavar dağıtsın. A çor dəymiş, üstüvə bir motal pendir qoydum ki, bu şəkili dostum səhər tezdən şirinçayla

yavanlıq eləsin, şıllaq atıb, saldın motalı yerə. Bir torba lobyə qoydum ki, uşaqlara şırıpillı bişirsin, hürkdün, torba yəhərin qaşından düşüb lobyə həyətlə bir oldu. Ay çərləmiş, al bu kötək də məni qonağın yanında üzükqara etməyin əvəzinə. Bu saat səni döyüb öldürəcəyəm.

Şəkili atı kötəkləyən qonağının hiyləsini başa düşüb deyir:

– Ay qonaq, havayı atı döymə, gətirməmişən, aparmicəsən.

Bura gəlib nədən ayağı sürüşkən oldu

Şəkili arvadı ilə Bakıya gəlir. Qatardan düşüb qohumlara getməmiş yolun his-pasını tökmək üçün hamamlanmaq istəyir.

Kassirə deyir:

– Qadanı Hacı dayın alsın, iki bilet ver nömrəyə.

Kassir arvadı göstərib:

– Pasportlarınızı verin.

Şəkili təəccüb edir:

– Bu təzə çıxıb! Məgər habırdə da komendant postu yaradıtdılar?

– Kişi, az danış, yanına da bu ayağısürüşkəni salıb gəlibəsən, hələ bir utanmırsan da.

Şəkili qoltuğundan pasportları çıxara-çıxara deyir:

– A gözüvü yiyim, hayındı bu arvad otuz ildir mənimlə bir yastığa baş qoyur. Noldu ki, yazıq ayağını Bakıya qoyan kimi, ayağı sürüşkən oldu?

Ay ciyi, tumanın tərənəməyib ki?

Cavanların nədənsə sözləri çəp düşür. Süpürüşürlər. Şəkili qəsdən durub qabağındakına elə qapaz salır ki, ağzı-burnu bir-birinə qarışır. Döyülən birdən ana söyüşü söyür. Bu ara döyənün kiçik qardaşı dava üstünə çıxır. Anasına söydükcə, böyük qardaşın tükünün porzalmadığını görüb, acığından ağlamağı tutub deyir:

– A hüttürüm, bu qədər söyüşlərdi, niyə götürürsən?

Qardaş balacanı sakitləşdirib deyir:

– Habırdə nolub ki, gedək evimizə.

Evə gəlirlər. Davakar ciyisindən soruşur:

– Ay ciyi, mən ölüm düzünü de, bundan bir az qabaq tumanın tərənəməyib ki? Ciyi and qəsəm edir ki, yox. Qardaş balaca qardaşa deyir:

– Hayındı gördün ki, ciyimizin tumanı tərənəməyib.

Kökün qurusun, ay kişi

Çöldə bərk şaxtalı gün imiş. Dəhnəli sətəlcəm olar deyə, şofer ona yanında yer göstərir. Dəhnəli höccətlik edib kuzaya minir.

Sürücü fikirləşir ki, yəqin pulu yoxdur, kəndə çathaçatda kuzadan atılıb qaçaçaqdır.

Kəndə yetişəndə dəhnəli dərhal kabinanı döyüb maşını saxladır, yerə enib sürücüyə bir üçlük uzadır.

Sürücü ömründə belə düzəyol dəhnəliyə rast gəlmədiyindən yəqin edir ki, bu ya dəlixanadan qaçıb, ya da dəhnəli deyil.

Axşam atası dəhnəlidən soruşur:

– A bala, Noxudan buraya neçəyə gəldin?

– Üç manat verdim, beş manat qabağa düşdüm.

Ata maraqlanıb soruşur:

– Bu necə haqq-hesabdır?

– Dədə, – deyə dəhnəli atasına fərəhlə bildirir, – sürücünün kuzada olan zapas təkərinin kamerini çıxarıb belimə keçirdim. Kəmərlə möhkəm bağladım. Yenidən paltomu geyib düymələrini düymələdim.

Bayaqdan onların söhbətinə qulaq asan evin arvadı öz-özünə deyir:

– Kökün qurusun, a kişi, səndən göyərən özündən də qol-budaq atıb.

Yerdə qalanını arvadım dırıldayacaq

Şəkiliyə biri deyir:

– Ay şəkili qardaş, şərtləşək. Əgər sən 100 sözdən ibarət bir Şəki əhvalatı danışsan, sənə bir qonaqlıq verəcəyəm.

– Baş üstə, – deyə şəkili razılıq verib əhvalatı danışmağa başlayır:

– Ay arvad, hayındı bağışla, bazarlıx eləmax yadımdan yumalanıf.

– Elə bu? – deyə şərt kəsən başını bulayır, – uduzubsan, indi gedək sən mənə qonaqlıq ver.

Şəkili:

– Altı aylıq olma, uduzmamışam. Əhvalatın yerdə qalan 92 kəlməsini arvadım dırıldayacaq.

Tarixi gün

Şəki radiosunun əməkdaşı 6 Martda şəhərin qabaqcıl qadınlarının birindən müsahibə alır. Söhbətin sonunda müxbir belə bir sual verir?

– Xanım, zəhmət olmasa, deyin, sizcə gəlinlər üçün ən yadda qalan tarixi gün hansıdır?

Gəlin cəld cavab verir:

– Habına bax ha, habını da bilmir. Qaynanam qaynara düşüb çezən gün.

Şəkilisən?

Dənizkənarı parkın çayxanalarından birində qabağına bir çaynik çay qoyub içənlərdən biri şirin-şirin danışdı:

– Bu gecə mədəm yuxuma girib. Ürəyimdən şikayət edib deyirdi ki, o acgözü o qədər də fikir vermə. Yaman ərköyün öyrədibsən. Nə istədi axtarıb tapıb yeyirsən? – Nə edim, ürəyim istəyir.

Yuxuya diqqətlə qulaq asanlardan biri deyir:

– Sonra mədən daha nə dedi?

– Belə dedi ki, kabab könlünə düşəndə, ürəyə bənd olma. Qızıl balıq keçir şişə, qaynar-qaynar vur bədənə, mağa da güc-zad düşməsin. Sora quruldadı, bax, bunu qəbrə qoy. Pıçıltısından qandım, səhər-səhər smetan yeyib eləmə, camış qaymağı tap, giydirməsindən yox, əsl beçə balını qarışdır nehrə yağına, ötür boğazdan mağa.

Kimsə dilləndi:

– A kişi, sənə nə ağıllı mədən varmış.

– Hayındı altı aylıq olma, dalına qulaq as, – deyə yuxu danışan başına toplaşanların marağını bir az da qızıqsıdırmaq istədi. – Mədə bunları demişdi ki, ürəyim qızıqdı, nə qızıqdı. Tutaşdılar. Elə ki, aralamaq istəyirdim, mədəm nə təhər sancdısa, yerimdən dik hoppanıb, bardaş qurub oturdum. Dedim, ədə, həblə-həblə əhvalatlar adamın ayıq vaxtı yuxusuna girmir.

Çayı nəlbəkiyə süzən kürən şəkli soruşur:

– Paho, ə, hayındı sən də bizdənsən?

– Nə bildin? – deyə yuxu danışan xəbər alır. Sual verən ağzına bir qənd atıb, heybətli gözlərini kirpikləri ilə yelpikləyə-yelpikləyə cavab verir:

– Belə əcəyib yuxunu ancaq Şəki gopçuları görə bilər.

Sən əsl şəkli deyilsən!

Yevlax ticarət bazasının müdürinə işçi lazım olur. Görür ki, budur ey, bir cavan başının üstünü kəsdirib. Öyrənir ki, iş istəməyə gəlib. Şəkidən olduğunu bilib sevinir. Fikirləşir ki, gül vurub: şəkildisə, dünyanın altından girib, üstündən çıxacaq. Şübhədən çıxmaq üçün onu imtahana çəkir. Əvvəlcə şirin dilini yoxlayır.

Deyir:

– A şəkli balası, qadan alım sənə.

Şəkli cavab verir:

– Hayındı sənin o qadan alım deyən dilo yiyim, nazənin dilbərin qaşlarına oxşuyan nazih bığlaroun duruşuna quzu kəsım.

– Yaxşı, – deyə baza müdiri başqa bir sına ma sualı na keçir. Bilmək istəyir ki, şək il lərin “gö rə ni gö rmə məm əz li yə sal ma q” xüsusiyyə ti bun da da varmı. Yük daşıyan fəhlə nin yeş i yə ə li ni sal ıb, şo kolad konfetlə rdən ba la ba la xı rı d et di yi ni gö stə ri b xə bər al ır:

– O nə yeyir?

– Heç nə, cano yiyim.

– Axı, şo koladları bir-bir gö tū rū b kə v z ə l ə y i r.

– Yox, o elə adama oxşamır, yə qin İ r a n d a n g ə l ə n l ə r d ə n k i m s ə sa q q ı z verib, o da bekar dayanmamaq üçün çeynəyib dişlərinin qarasını ağardır.

Baza müdiri sevincək ərizəni gö tū rū b qo ll a ma q istə yər kən ya dı na nə s ə düşüb qələmi əlindəki kağızdan çəkib soruşur:

– Hərdənbir difisit mallarımız olur. Şəki bazarına aparıb əridə bilər sənmi?

Şəkili çiyinlərini çəkib, boğazının düyməsinə əl atıb yalvarır:

– Hayındı, bax mən ölüm, de yıxıl qabağım da öl, ölüm, amma mən i al verə qoş ma.

Müdür qələmi kənara qoyub deyir:

– Bas bayıra, sən əsl şəkili deyilsən!

Şək il in in dū n ya ç em pi on lu ğ u

Şəkili eşidir ki, xəsis işbazların qənaətcillik üzrə dünya birinciliyi yarışları keçirilir. Güc-bəla ilə də olsa, icazə verirlər Bolqarıstana getməyə. Amma tapşırırlar ki, uduzsa, qayıdan kimi tutub dama basacağıq. Razılaşı r. Qabrovoya gedib çıxır.

Münsiflər heyəti yarış şərtlərini izah edir. Şərtə görə yarışanlardan kim Qabrovonun mağazalarından iki levə bir təsək alıb gətirsə, çempion adını o adam alacaq. Şərtin mümkünlüyünü gö rən ya r ı ş i ş ti ra k ç ı l ı r ı b i r - b i r ə ki l i r lər. Yerdə bir qabrovolu və bir də şəkili qalır.

Yarışın startı verilir. Şəkili qabrovolunu gözdən qoymur, görsün ki, o nə alır, necə alır.

Qabrovolu ucuzlaşdırılmış mallar mağazasına girir və oradan iki levə bir təsək alıb çıxır.

Şəkili bütün şəhəri ələk-vələk edir və bu qiymətdən əski yə təsək tap mayıb kor-peşman qayıdanda yolunu salır həmin ucuzlaşdırılmış mallar mağazasına. Mal yığılmış rəfləri bir neçə dəfə gözdən keçirir. Birdən 7 levdən iki levə endirilmiş iri qadın liftçiyinə gözü sataşır. Satıcıya deyir:

– Ə, o qadın məmədanını düşür, baxım ona.

Satıcı hürkmüş. Alıcını başa düşür və liftçiyi müştəriyə verir.

Şəkili aldığıнын bir tayını başına keçirir. Görür ki, başının ölçüsündədir. Pulu verib alır. Oradaca qayçıyla liftçinin artıq yerlərini kəsir. İki təsək alınır. Satıcıdan qəbz alır ki, o həmin malı bu mağazadan iki levə alıb. Tez gəlir münsiflər heyəti yığışan otağa. Əhvalatı danışır. Hər təsəyi bir levə aldığına görə şəkiliyə dünya çempionu adı veriləndə qabrovolonun ürəyi gizlənir, yerə yıxılır. Dərman axtarırlar. Şəkili cibindən həb çıxarıb deyir:

– İki levə verirəm.

Beləliklə şəkiliyin dünya çempionluğu müftəyə düşür.

Bizə də şəkili deyərlər

Şəkilini Qarabağa toya çağırırlar. Görür ki, mağardakı ayaqçıya hərə bir qırmızı onluq verib istədikləri mahnını çaldırıb oxutdururlar. O da ayaqçıya bir onluq verib sifariş eləyir, ha gözləyir ki, istədiyi mahnını oxuyaçaqlar, bir nəticə hasil olmadığını görüb deyir:

– Ay ayaqçı qardaş, hayındı bizimkini çalğıçılar niyə dinqıldatmır?

– Növbəniz çatmayıbdır, – deyər ayaqçı getmək istəyəndə şəkili onu saxlayıb onluğu alır, cibindən veteran kitabçasını çıxarır, içinə bir beşlik qoyub deyir:

– Get çalğıçılara de ki, bunların sahibinə 50 faiz güzəştə, növbədən-kənar xidmət göstərsinlər.

Toy çalanlar veteranların xasiyyətinə bələd olduqları üçün muğamatı yarımçıq qoyub bir oyun havasına keçirlər. Müğənni oxuya-oxuya qollarını açıb süzəndə onu saxlayıb deyir:

– Ə, dayan bir görüm, beş manat verib adamı növbədən-kənar belə oxudub oynadarlar. Unutma ki, bizə də şəkili deyərlər ha.

Elə şalvarı yuyucu çıxarsın

Şəkilidən bir nəfər borc pul alır. Hər dəfə istəyəndə borclu deyir ki, cibində pul olan şalvarı evdə qoyub. Üstündən yarım il keçir. Yenə borclu şalvarı bəhanə gətirir. Deyir ki, bu dəfə pul olan şalvarı geyməyi yadından çıxarmayacaq. Şəkili nə bilsin ki, borc alan kəzzayılıq edir. Yenə onu küçədə görəndə yaxınlaşıb pulu istəyir.

– Paho, – deyər borclu əllərini cibinə salır, – evdə qalıb, bunu geyinmişəm, – deyəndə, şəkili dözə bilməyib ürəyini soyudur:

– Ay aman, o şalvar hər dəfə səni üzüqara eliyir. Görüm elə şalvarı yuyucu çıxarsın, – deyib aralanır, bir də borclunu görəndə puldan söhbət salmır.

Şalvarı kim icad edib?

Şekidə çoxbilmişləri saymaq qurtarmaq olmaz. Onlardan biri axşamlar kitablardan bir şey öyrənib, səhəri çayxanaya yığışanları sual-cavaba tuturmuş. Axırda şəkiliblərdən biri bu çoxbilmiş port cləmək üçün soruşur:

– Yaxşı, a gözo yiyim, sən dedin lampoçkanı Edison, radionu Papov, paltartikən maşını Zinger ixtira edib. Hayındı di görək bəs şalvarı kim icad eliyitdi?

Şəkili özünü sındırmır:

– Mən bilən şalvarın ilk icadçısı bizim noxulu Hacı dayı oluf.

Soruşurlar:

– Axı, niyə, nə səbəbə?

Bunun da cavabını verir:

– Eramızdan əvvəl X əsrdə yaşamış Hacı dayımız çox paxıl adammış. İstəməyib ki, oğul-uşaq tumançaq gəzsin, ayıblı yerləri görünsün. Bu səbəbdən də indi dünya erkəklərinin geyib gəzdiyi şalvar noxulu Hacı dayının kəşfidir.

Sən mənim şalvarımsan

Sifətdən idimsiz bir şəkili kurortda bir gözələ ilişib ona dil tökülmüş, bəlkə bu gözəl sözlərlə onun qəlbini ələ alsın. Gözəl də onun bu tərifləri ilə məzələnirmiş.

Bir dəfə dəniz kənarında gəzişəndə şəkili xanımın qoluna girib deyir:

– Sən mənim Şekidəki bağçamda əkdiiyim ağ gülüm, sarı gülüm, qızıl gülümsən.

– Sonra da başlayır zümzümə eləyib oxumağa: “Ağ gül, qırmızı gül, bir də sarı gül”.

Xanım gözlərini süzüb, dodaqlarını büzür:

– Yox, əzizim, sən məni gülə bənzətmə. Axı, özün bilirsən ki, gülün ömrü az olur. Məni elə şeyə oxşat ki, tez açıb, tez də solmasın.

– Yaxşı, – deyər şəkili bir az fikirləşib, yenidən eşqnamə valının o biri üzünü oxudur:

– Sən mənim günəşimsən, ayımsan.

– Olmadı, – deyər xanım nazlanır, – Ay, günəş nədir ki, məni onlara oxşadırsan. Ayı gündüz, günəşi gecə axtarırsan tapmaq olmur.

Şəkili bir qədər fikirləşir. İstəyir ki, xanımın incə belini qucsun, xanım imkan vermir, deyir:

– Daha məni nəyə oxşatmaq istərdin?

Şəkili:

– Hayındı sən bizim şəhərin Xan sarayısən, yuxarı karvansarasısən, nə bilim “Gələrsən, görərsən qalasısən”.

– Sən məni daşa-kəsəyə oxşatdın? – deyə xanım içindən gülür, nazlanıb deyir:

– Əzizim, sən məni elə şeyə oxşat ki, həmişə yanımda, gözümüzün qabağında olsun.

Şəkili görür ki, bu tanışlıqdan bir şey çıxmayacaq, bu xanım sadəcə olaraq onunla məzə çırtmadır, bu dəfə xanımın qabağına keçib qarşısında baş əyir, əllərini qabağa uzadıb, gözlərini qırpır, həzin bir səslə pıçıldayır.

– Hayındı sən mənim həmişə yanımda, gözümün qabağında olan şalvarımsən, əzizim.

Qələbə naminə papiros ziyafəti

Əllinci illərdə Şəkinin bütün planı nəşə düşübmiş. Beş-altı il idi ki, dalbadal plan kəsirdə qalır, 60-70 faizdən o yana yeriyyə bilmirdi. Amma nə deyəsən, 61-in sayası düşür. Plan ödənilir. Bu qələbəyə hamıdan çox Mərkəzi Komitə tərəfindən hədələnen, üzü danlanan birinci katib sevinir. Uğur münasibəti ilə partiya komitəsində şadyanalıq düzəldir. Kabinetinə rayonun məsul işçilərini, büro üzvlərini, şöbə müdirlərini yığıb təbrik nitqi söyləyir. Sonra cibindən “Avrora” siqareti qutusunu çıxarıb oturanların hər birinə ondan paylayır və özü də damağındakı siqareti odlayıb deyir:

– Qoy hamı qələbəmiz naminə bizi uzun illər yandırır-yaxan, başımızdan danlaq, xəcalət tüstüsü çıxaran bütünün acığına papiroslarını yandırır çəksinlər.

Ömründə birinci dəfə damağına papiros toxunan şöbə müdirlərindən biri siqaretdən bir qullab vurub, boynunu dala qanqırdıb tüstünü tavana doğru buraxır, “ura” deyib katibin şadyanalıq məclisinə siyasi don geydirir:

– Ağzımızdakı “Avrora”nın həm də rəmzi mənası var. Mən bu tüstülərə tamaşa etdikcə gözlərim önündə “Avrora” kreyseri canlanır. O “Avrora” oktyabrın qələbəsini toplardan yaylım atəşləri ilə salamlayırdısa, bu avrora ilə də biz bütün planını yerinə yetirmək qələbəmizi sülh dövrünün rəmzi “silahı” olan papirosun tüstüsü ilə qeyd edirik. Və mən bu gündən söz verirəm ki, ömrümün axırınacan “Avrora” siqareti alıb çəkəcəm. Ura, yaşasın siqaret, papiros, qəlyan, tənbəki, ata-babalarımızın spıçkası çaxmağı.

O vaxtkı bu əhvalatı dinləyənlərdən biri keçmiş şöbə müdirinin söyləməyə alverçidən qutusu 60 manata “Avrora” aldığını görüb ondan soruşur:

– Necədir sənin üçün?

– Necə olacaq, görüm o görməmiş katibin dədəsi gorbagor olsun, o tulla bizi qələbə naminə papiros çəkməyi öyrətdi. Canım cəhənnəmə, cibimə zərbə vurdu. Məhv olsun bütün! Yaşasın qovrulmuş findıq ləpəsi, ura!

İnanmırsızsa, yoxlayın

Şəkinin birinci katiblərindən biri Mərkəzi Komitənin təşkilat şöbə-sində inspektor işləyən qadını özünə “dayı” seçir. Bu xanım da “dayılığa” sadıq qalıb katibin rayonda etdiyi özbaşınalıqlardan yazılan məktubları, edilən şikayətləri malalayır, ört-basdır edirdi. Katib isə “dayıya” borclu qalmayıb rayona gələn xarici mallardan onun ölçüsünə uyğun olanları dəst-dəst alıb göndərirmiş ona.

Ticarətin anbardarı hər dəfə bu boyda haqq-hesabın tarpına dözə bilməyib borc-xərcə düşür, tıncıxıb ağzını dağıdır. Bundan xəbər tutan katib anbardarı qulağından tutub çölə atdırır. Şəkili işdən nahaq yerə qovuldu-ğunun şikayətini edirsə də, bir nəticə alınmır. Axırda Bakıya gedib özünü Mərkəzi Komitə katibinin məşininin qabağına atır. Məcbur olub şəkili qəbul edən katib ona qulaq asdıqdan sonra deyir:

– Bizim işçimizə böhtan atırsan.

Şəkili and-aman edir ki, dediklərinin hamısını sübut etməyə əlində dəlilləri var. Katib soruşur:

– O nə dəlillərdir?

Şəkili cavab verir:

– O təşkilat şöbəsində işləyən xanımın bütün əyin-başı mənim bax bu dərimdən çıxıb. İnanmırsınızsa, onun layka plaşının sağ çiyninin astarına, tuflilərinin içliyinə altına, pantolonlarının rezin keçirilən yerlərinə öz xəttimlə “heç qismət olmasın, pulsuz aparılıb” sözlərini yazıb, altından da qol çəkdiyim müşəmbəyə bükülmüş kağızlarıma baxın.

Naçar qalıb yoxlayırlar. Şəkili haqlı olduğunu görüb, səsinə kəsmək üçün onu əvvəlki yerinə bərpa edirlər.

O şeydən xirtdəkdəndir

Şəkili qonşusu hər il kurorta gedirmiş. Amma onun elə imkanı yoxmuş ki, o yerlərdə kef çəkə bilsin... Qonşu da bilərəkdən, ya bilməyərəkdən fürsət düşəndə kurort əhvalatlarından danışır, yazığın ağzının suyunu axıtdırırmış. Şəkili axırda dözə bilməyib sağmal camışını dəyər-dəyməzə satıb kurorta gedir. Oradan qonşusuna bir məktub göndərir. İş elə gətirir ki, poçtalyon qurumsaq məktubu qadınlara verir. Onlar da xəlvəti konvertin dülüyünü yapışqandan aralayır naməni oxuyurlar. “Burada ondan xirtdəyəcəndir” cümləsinə çatanda öz aralarında bunun nəyə işarə edildiyini təhlil eləyirlər. Nəhayət, mənasını anlayırlar. O vaxtdan naşı qonşusu səbəbli o biri qısqanc qonşu arvadı kişisini bir neçə il kurort üzünə həsrət qoyur. Axırda kişi məcbur olur, arvadını qabağına qatıb özü ilə kurorta aparır. Ondan soruşurlar:

– Ay saqqalı ağarmış, axırda sən necə oldu bəzi arvaddan qorxan kişilər kimi “çayxanaya” samovar aparmalı oldun?

Qurdlar yığıncağı

Şəkinin məşhur dərzilərindən biri qatarla uzaq bir yerə gedirmiş. Yol yoldaşı ondan xəbər alır ki, hansı idarədə işləyir. Usta fərəhlə, ağızdolusu deyir:

– Qurd oğlunun, yetim oğlunun, dağar oğlunun işlədikləri idarədə.

Səkiyə nabeləd kəsin heç nə başa düşmədiyini görən usta mətləbi xırdalamalı olur:

– Sənin qadan alım, qurd oğlu dediyim bizim müdirimizdir. Yetim oğlu da injiearımız. Qaldı dağar oğlu o da bankdan pulumuzu-paramızı alıb verəndi. Onlarınkı bir-biriylə yaman tutur, aralarından su keçmir. Əl-ələ verib Şəki camaatına hərə öz xidmətini göstərir.

Yol yoldaşı:

– İndi anladım, – deyir, – amma bir şey mənə qaranlıq qalır, sizin müdir sus qurdudur, yoxsa soxulcan kimi yerdə sürünəndir?

Şəkili qabağındakı toyuq soyutmasının döşünü sökə-sökə cavab verir ki, canavar kimi yırtıcıdır bizim müdir. Yol yoldaşı uzandığı yerdə böyrü üstə çevrilib deyir:

– Məişətin direktoru qurd olan, rayonun dərzisi də çaqqal kimi başını aşağı salıb təkbaşına toyuq gödəni dağıdar da.

Yoxsa Lenin hörmətdən düşər

Otuzuncu illərdə dinə qarşı mübarizənin şıdırğı dövründə Azərbaycanın hər yerində məscidlərin uca minarələrini sökürlər. Balakən məscidinin ağsaqqalları yığışb bütün mahalda tayı-bərəbəri olmayan minarəni hansı yolla xilas etmək üzərində nə qədər baş sındırsalar da, bir şey hasil olmur. Kor-peşman dağılışmaq istəyəndə Balakən şəkili əlinin işarəsi ilə getmək istəyənləri dayandırır:

– Getməyin.

Bazarda papaqcılıq edən bu şəkili camaat dövrəyə alıb nə etmək lazım gəldiyini soruşurlar. Şəkili yığışanlara tapşırır ki, minarə söküləsi vaxt oraya məmə yeyəndən papə deyənəcən nə qədər camaat var toplaşsın. Sökməyə başlayanda məni çağırın gəlim. Sonrasıyla sizin işiniz olmasın.

Şəkili deyən kimi hərəkət edirlər. Minarənin bünövrəsinə ilk ling vurulanda şəkili camaatın hamısını görə biləcəyi bir yerə çıxıb gur səsle bildirir:

– Hayındı əl saxlayın. Lenin deyib ki, gördüz tikirlər, kömək edin, gördüz sökürlər, qoymayın, – deyib düşür aşağı.

Leninin sözlərindən təlatümə gələn izdihamdan özlərini zorla kənara çəkən allahsızlar lingləri, külüng-kürəkləri atıb raykom tərəfə üz tuturlar. Əhvalatı danışrlar. Katib ispolkomla, ispolkom siyasi şöbə ilə götür-qoy edirlər. Axırda qərara gəlirlər ki, baş verən hadisəni mərkəzə çatdırsınlar. Axı, ortada Leninin adı, sözü var! Mərkəzdən məsləhət bilirlər ki, minarə söküntüsünü dayandırın. Yoxsa camaat qabağında Lenin hörmətdən düşər.

Axı dərman bahadır

Bir göynüklü səriştəsilə tanınan şəkili qonağının yanına gəlib məsləhət istəyir:

– A qadam, ölmüşəm, yerdən götür. Qonşum bir həyasız it saxlayır. Onun səsinə başımız-beynimiz dəng olub. Çimir alan kimi bütün məhləni götürür başına.

Şəkili soruşur:

– Arvadın da deyingəndirmi?

– Dərdimi təzələmə.

Şəkili ağır-ağır dinir:

– Belə hallarda ən yaxşı çıxış yolu yuxu dərmanıdır. Bunu arvadımın üstündə sınaqdan keçirmişəm. O dərmandan xəlvətcə çaya bir çimdik atıram, arvadı o saat yuxu aparır. Toyuqlar qonaca çıxmamış kəlləni yerə qoyur, bir də gün günortaya qalxanda oyanır.

– Sənə “sən öl” desəm, özüm ölüm, süd gölünə düşürəm. Sən də get aptekə, yuxu dərmanı al, itə də ver, hələ bir üstəlik arvada da. Gör süd gölünə düşürsən, yoxsa yox.

Göynüklü deyir:

– Ay canım, mən bir kasıb adamam, hardadır məndə o qədər pul, yuxu dərmanına verim? Allaha şükür ki, hayındı apteklərdə dərmanların da qiyməti qalxıb dağın başına.

Şəkili halını pozmadan başqa bir məsləhət verir:

– Onda, a gözüvü yiyim, elə ki, qulaq dincliyi istəyirsən, o kənddən köç, it saxlanmayan başqa bir kəndə. Arvadı da boş. Sən öl, elə rahatlaşacaqsan, elə rahatlaşacaqsan, hələ bir bu məsləhətlərimə görə atama-anama min dəfə rəhmət oxuyacaqsan. Bunu qəbra qoy, bax bu ölsün, – deyib üzünə yüngül bir sillə də vurur.

Gəl bu evi sənə satım

Şəki dələduzlarından biri görür ki, Xan sarayının həndəvərində bir xam adam fırlanır, binanın orasına-burasına müştəri gözü ilə baxır. Gəlir onun yanına, soruşur:

– Xeyir ola, mənim evimin orasına-burasına nə çox baxırsan? Olmaya gecənin bu vaxtı gəlib nəyim varsa aparıb getmək fikrindəsən? Olan işdir, hayındı düz fikirləşmişən, həblə sarayın sahibi, əlbəttə, kasıb olmaz ki.

Kişi and-qəsəm edir ki, o əməlisaleh adamdır. Uzun müddət Rusiyada yaşayıb. Heç nəyə ehtiyacı yoxdur. Meşok-meşok pul qazanıb gəlir ki, Azərbaycanın bir səfəli yerində gözəl, geniş bir malikanə alıb, yaydan-yaya ailəsini bu gözəl-göyçək şəhərə gətirsin.

Dələduz soruşur:

– Hayındı elə varlı-hallı adamsansa, get Moskvada, Sankt-Petburqda bir malikanə al, neyləyirsən bu yerləri.

– Yox, bu yerlər dağlar qoynundadır, qardaş. Dağlar görəndə ürəyim dağa dönür.

– Fikrin lap əladır, saqqızını oğurlamaq üçün dağı-daşı tərifləyir. Nahayət, mətləbə keçib Xan sarayını göstərir, lovğalanır. Əslimiz-nəslimiz xan nəslindəndir. Bu saray mənə babam Müştəq xandan qalıb. Amma rəhmətliklər bilmirəm bu boyda binaya niyə xərc çəkiblər. Bu boyda imarətdə vur-tut bir arvaddı, bir də mən. Uşaqlarımız hərəsi bir şəhərə dağılışıb. Arvada deyirəm, ay arvad, bu boyda şahnişin nəyimizə gərəkdir? Gəl sataq, özümüz də köçüb gedək oğlanlarımızın yanına. Böyük vəzifə sahibləridir. Altlarında “Mersedes”, “Ford”, nə bilim daha hansı markadan olan xarici maşınlar. Top vursan dağılmaz ev-eşik. Gözoo yiyim, hayındı biz Xan nəslindənik. Əsli ho, nəslə ho.

– Oturmaq istəyirsən, Allah özüvə qismət eləsin, doya-doya əgər satmaq fikrin varsa, bax, nə qədər istəsən onu da verərəm. Dollarım o maşındadır, – deyə nabaləəd adam bir az aralıda dayanan qara “Volqa”-nı göstərir.

Şəkili bir qədər özünü naza qoyub, deyir:

– Gəlib-gedən çoxdur. Amma qiymətdə razılaşmırıq. Mən ölüm, dünyada tay-barabəri olmayan bu gözəllikdə binanı heç nəyə götürüb verməyə əlim getməsə də, satdıq adı üstünə qoyulan mülkü tez başımızdan eləməsək, ziyana düşərəm.

– Doğrudur, görürəm müsəlman adama oxşayırsan. Gəl behləşək, danışaq, mən də işimi bilim, uşaqlarımı, evin əşyasını maşınlara yükləyib gətirim, baxsınlar, görsünlər gözüm qara tanıyır, yoxsa yox.

Şəkili əlini uzadıb nabalədin əlini ovcuna alır:

– Həbi öyə başqaları bir milyon verir, sən görürəm yaxşı adamsan, həm də müsəlmanlığı itirməyibsən. Bizim xan nəslinin malikanasına layiqsən. Sənə 20 min dollar bağışlayıram. 80 min dollara sözün yoxdur ki?

– Nə deyirəm, Allah xeyir versin, – deyə nabeləd razılaşıır. Şəkili cəld dillənir:

– Sən gəlincə bəlkə başqa müştəri çıxdı, üzündən keçə bilmərəm. Yalandan da and içmək mənə yaramaz. Seyid nəslindənəm. Üstündə pulun varsa, iki min dollar beh ver, ürəkli and içim ki, buranı satmışam.

Nabeləd adam sayıb pulları verir. Sevinə-sevinə “Volqa”sına oturub gedir. Heç bir həftə keçmir ki, xan sarayının darvazasına iki böyük “KAMAZ” dirənir, içi dolu mal-malhacat. Kişi içəri keçəndə həyətdəki qadına gözü sataşır:

– Bacı, zəhmət olmasa ərinizə deyin, bir aşağı düşsün, gəlmişik.

Muzeyin bələdçisi təəccüblə soruşur:

– A kişi, nə ərbazlıqdır? Bura Şəki xanlarının sarayıdır, muzeydir.

Şəkilinin onu aldatdığını bilən nabeləd kişi maşınları geri döndərüb kor-peşman söyə-söyə çıxıb gedir.

İndi dincəldizmi?

Hacı dayı eşidir ki, oğrular gündə bir qonşunun evinə girib, var-yoxunu aparırlar. Özü bazar-şəhərə çıxanda heç qapısının cəftəsini də salmır. Buna görə də qonşular Hacıdan şübhələnirlər:

– Yəqin oğrularla əlbirdir.

Qonşular Hacınin qabağını kəsib soruşurlar:

– Hayındı a Hacı, görünür oğrular səndən qorxurlar, evini aparmırlar.

Hacı saqqalını, əsasını, əbasını və qoltuğuna vurduğu qurani göstərib:

– Hayındı Hacı dayınız sizin canozu yisin, nə tılıs-pılısım varsa, özümlə aparıb-gətirirəm. Oğru o qədər axmaqdır ki, hara gəldi girir, hə?

Bir neçə gün keçmir oğrular başqa qonşuların da evini yığıb aparırlar. Onlar Hacınin qabağını kəsib deyirlər:

– Yəqin cadu eləyib oğruların əl-qolunu bağlayıbsan ki, sən tərəfə fırlanmasınlar. Bizə də ondan yaz Hacı hirsələnir, çomağını asfalta döyə-döyə rəssamların emalatxanasına gəlib iri hərflərlə bir lövhə yazdırıb darvazasının qabağına vurur:

– Ay oğru, Hacı əmin sənin qadalaro alsın, bizə də gəl!

Qonşularda yenə də oğurluq baş verir. Gəlirlər Hacınin yanına. Hacı onlara qapıdakı yazını göstərib deyir:

– Hayındı məndən əl çəkin. Mən köpəyoğlu cibimdən pul verib bu boyda şüar yazdırıb qapıdan asmışam. Oğrulara yalvarıram, gəlin deyirəm, gəlmirlər ki, gəlmirlər.

Sonradan məlum olur ki, Hacı özü oğru başçısı imiş.

Cinsimiz qalsın, libasımızı dəyişdirək

Ərə gedən şəkili görür ki, kişisi qız xasiyyətli bir şeydir. Bir ay, iki ay dözüb oturur. Görür ki, bu adamda kişilikdən əsər-əlamət yoxdur, məcbur olur bir səhər kişinin paltarlarını geyinir, başına da şapka örtür. Öz paltarlarını atır kişinin üstünə:

– Dur geyin, başına da bu şalı bağla, – deyə hökm edir.

Kişi key kimi soruşur:

– Ciyim sən qadalarını alsın, hayındı səninkiləri niyə geyinim ki?

– Niyəsi-zadı yoxdur. Geyin deyirəm, geyin! Kişi nə dedi, arvad da ona qulaq asmalıdır, eşitdin? – deyə təzə gəlin ərinə yumruq göstərir. Ər dala-dala çəkilib çarpayıda əyləşir, bir ağız için-için ağladıqdan sonra geyinməyə başlayır. Arvad görür ki, kişi gözünün yaşını saxlaya bilmir, deyir:

– Fikir çekmə. Başqa şeylərimizi dəyişdirmirik. Cinsimiz öz yerində qalır, libasımızı dəyişdiririk.

Bu əhvalatdan sonra deyirlər qız Abid erkək Tamama kişi kimi rəftar etməyi öyrədir.

Bundan da xarab şeyləri...

Ermənilər qudurmamışdan qabaq Hacı dayı Yerevan bazarında xiyar satırmış. Bir erməni qadın ondan on xiyar alır. Zənbilə doldurur. Bir yekəsi qalır əlində, qoymağa yer tapmır. Arvad xiyarı əlində tutub Hacı dayıya deyir:

– Bunu götür, pulumu qaytar.

– Niyə, a gözüvü Hacı dayın yisin? Böyük xiyarın başqa ləzzəti var.

Arvad izahata başlayır:

– Görürsən zənbilə sığmır. Bu boyda şeyi əlimə alım?

Hacı dayı eynəyini çıxarıb gözünə taxır, diqqətlə qadına fəhm edib soruşur:

– Dayan görüm, ay oğraş qızı Knarik, sən mən qalan qəsdindəki Knarik deyilsən? Hayındı habı Xiyara nolub? Sən axtaran irisindəndi də!

Dəvəçi deyiləm, əfəndim!

1918-ci ildə türk qoşunları Azərbaycana gələndə bir şəkili dustaqlıqdan qaçıb zabitə yalvarır ki, onu da qoşuna yazsın. Zabit razılaşıır. Soruşur ki, nə peşənin sahibisən? Şəkili deyir:

– Dəvəçiyəm, əfəndim.

Sabahı gün zabit şəkili dəvələrin yanına aparıb deyir:

– Bu gündən bu dəvələrə baxmalısən.

Şəkili zabitə yalvarmağa başlayır:

– Vallah mən dəvəçi deyiləm.

Zabit şəkilinin onu ələ saldığını zənn edib onu cəzalandırır. Şəkilinin çılpaq taraqlarına şallaq dəydikcə çıxırırmış:

– Əfəndim, mən dəvəçiyəm.

– Adamın boynuna dəvəçiliyi belə qoyarlar, – deyər şallağa aman verilməyən zaman bir şəkili gəlib çıxır. Dəvəçi şəkili gələn kimi yalvarır:

– Eloğlu, sən Allah bunları başa sal ki, mən dəvəçiyəm, dəvəçi deyiləm.

Şəkili işin nə yerdə olduğunu görüb zabitə izahat verir:

– Əfəndim, eloğlumu havayı döyməyin, o, dəvəçi deyil, dəvəçidir. Bizim şəhərdə baramadan ipək açana dəvəçi deyirlər. Dəvə məsələsinə qalanda isə o boyda Şəkiddə əldə çıraqla gəzsən də, bir dəvəyə rast gəlməzsən.

Beləliklə, şəkili döyülməkdən xilas olur.

Sən özün kişiliyini itiribsən!

Şəkililərdən biri oğul evləndirəndə, qız köçürəndə harda varlı-hallı, vəzifəli adam varsa, onunla qohum olarmış. Ortancıl oğluna rəislərdən birinin qızına nişan üzüyü taxıldıqdan heç bir həftə keçmir, oğlunun gələcək qaynatasını vəzifədən çıxarırlar. Bunu eşidən şəkili nişanı qaytarmaq üçün bəhanə axtarır. Gecəyə oğlunun qollarını, qıçlarını gipsə saldırır. Şayiə yayır ki, qəzaya düşən oğlu kişiliyini də itirib.

Bu kələkli xəbər qızın atasına çatır. Nişan şeylərini bir adama verib göndərir. Oğlanın atasına zəng vurub deyir:

– Oğlun yox, sən kişiliyini itiribsən.

Sellofanı icad eləyənin atasına rəhmət

Şəkili Xatabalanın Azbesttrestin rəisi işləyən oğluna xəbər verirlər ki, nənəsi rəhmətə gedib, tez özünü çatdırsın, gələndə özü ilə kəfənlik ağ da alıb gətirsin. Nəvə hər yeri ələk-fələk edirsə də, ağ bir yana, bez də tapa bilmir. Ələcsiz qalıb bir top sellofan kağız tapıb özünü Şəkiyə çatdırır. Soruşurlar ki, kəfən gətiribsən?

– Gətirmişəm, – deyər nəvə sellofanı verir. Mat keçib qalanlara deyir:

– Niyə məni qınayırsınız? Ağ bez tapılsaydı, habını alardımı? Bir də ki, nəşükür olmayın. Bu kağıza gül-çiçək bükürlər. Habı qoca kaftarın

cəsədi deyirsooz ki, güldən də, çiçəkdən də artıqdır? Siz hələ sellofan icad edənin dədəsinə rəhmət oxuyun. Bunu da tapmasaydım, yazıq nənəmin meyidi ağara-ağara ortada qalasıydı.

Qadınların ən xoşbəxti

Bir dəfə bir neçə arvad ordan-burdan söhbət salıb vaxt keçirirlərmiş. Qadınlardan kimlərin daha xoşbəxt olmasından söz düşəndə, beş ərdən boşanıb altıncısından da naşükür olan Xanbikə xanım giley-güzarla deyir:

– Katibələrin xoş halına, ər sarıdan yarıyıblar. Biri evdə, biri idarədə. Biz isə qınıımızdaca yanıışıq. Xoşbəxtdirlər bu katibələr.

A ciyi, mənə tanımadınmı?

Şəkili oğlu ilə Suçmaya toya gedəsi olur. Oğul ciyisini (anasını) avtobusa qoyub, özü motosikleti ilə qabağa düşüb gedir. Cafərabada az qalmış avtobus qabaqda baş verən hadisəyə görə dayanır. Şose yoluna tökülən qırın içində bir cavan oğlanın çabaladığını görən ciyi avtobusun pəncərəsindən boylanıb deyir:

– Hayındı bunun anası ölsün, bu cavanəzən kimin balasıdır ki, mazutda çabalayır?

– Şəkili üzünün-gözünün mazutunu papağı ilə silə-silə doluxsunur:

– A ciyi, mən nə kökə düşmüşəm ki, hayındı sən mənə tanımadın?

Anamın yarısı mənim

Şəkilinin anasını maşın vurur. Xəstəxanaya düşür. Xəta çıxaran sürücü arvadın böyük oğlunun yanına gəlib üzrxahlıq edir, yalvarır ki, şikayətçi olmasınlar. Oğul da insanpərvərlik xatirinə, olacağa çarə olmadığını bilib sürücünü xatircəm edir.

Arvadın kiçik oğlu isə bu məsələdə güzəştə getməyəcəyini bildirib, sürücüdən bir şey qoparmaqdan ötrü şərəşürlük edir. Böyük qardaş görür ki, kiçik qardaş əl götürən deyil. Onu yanına çağırır deyir:

– Anamız həm sənindir, həm də mənim, eləmi?

Qardaş:

– Bəli, elədir.

– Onda anamızın sağ şaqqası mənim, sol şaqqası sən.

Razısanmı?

– Nə deyirəm, sağ şaqqası sən.

Böyük qardaş:

- A qaqaş, anamın hansı şaqqaşı zədələlib?
- Kiçik qardaş gecdən-gec dillənir:
- Gərək ki, sağ şaqqaşı.
- Hayındı qurtaraq da. Anamın maşın vuran tərəfi mənimsə, şoferdən əl çək, anamın mənə düşən tərəfi ilə işin olmasın.

Süpürüşməyin, alt çənədəki sənin, üst çənədəki onun

Varlı bir şəkili rəhmətə gedir. Ağzı dolu salma qızıl dişləri varmış.

Yuyucu (mürdəşir) və sutökən istəyirlər ki, yuyan yerindəcə dişləri çırpışdırsınlar. Fərsət tapa bilmirlər. Rəhmətliyin qonşusu Mikrob Məhərrəm başlarının üstündən əl çəkmirmiş.

Ölü kəfn-dəfn olunandan sonra gecə vaxtı yuyucu və sutökən əllərində kürək, külüng cumurlar qəbiristanlığa. Rəhmətliyin dişlərini çıxarıb yenidən basdırırlar. Oradaca dişləri bölüşdürəndə aralarında pay davası düşür.

Qonşu da əli kürəkli-külünglü gəlibmiş. Lap yaxınlıqdakı köhnə bir qəbrin kümbəzinə sığıb onlara tamaşa edirmiş. Görür ki, yıxhayıx, vurhavurdu, illərlə döşək çürüdən bir xəstənin iniltili səsinə çıxarıb deyir:

– Hayındı sizin acgöz boyuza varxiyan qamışı ölçüm. Dünya malı üstündə nə süpürüşürsünüz: Alt çənəmdəki sənin, üst çənəmdəki onun.

Bu vahiməli səsi eşidən yuyucu və sutökən dişləri də qoyub qəbiristanlıqdan əkilirlər. Evlərinə çatanacan dallarına da baxmadan ləhləyə-ləhləyə özlərini qapıdan içəri salırlar.

Rəhmətliyin qonşusu Mikrob dişləri götürüb gecənin sakitliyində fit çala-çala dəri skladi tərəfdəki evlərinə tərəf üz qoyub gedir.

Səni yaşatmaq istəyirəm, dədə!

Şəkili görür ki, atası yaman düşüb, bu günlük-sabahlıqdır. Atadan qalan evi qafsamaq, xəstənin qılığına girib, vəsiyyəti yazdırmaq üçün kiçik qardaş böyük qardaşından cəld tərpənir. Yenidən dünyaya gəlmiş oğluna atasının sağlığında onun adını qoyur.

– Səni yaşatmaq istəyirəm, dədə, – deyər bu adqoymaya mənə verir. Gündə bir neçə dəfə çağanı atasının yatdığı otağa keçirib onu “dədəm, dədəm”, – deyib oxşadır.

Öz canının hayında olan ata biqeyrət oğlunun ona çəkdiyi sitəmləri unudur, onun yoluna qayıtdığını zənn edib, evi notaril qaydada təzə doğulmuş nəvəsinin adına keçirir.

Fərəc bir neçə gündən sonra Allah rəhmətinə gedir. Yeddisi çıxmamış Qənbər uşağının adına yazılmış sənədləri böyük qardaşı İskəndərə göstərib deyir:

– Şələ-şüləni yığışdır, vızqırt burdan, ay oğraş! Bu gündən, ev də, həyə-t-baca da bu uşağın adınadır.

Atanla tanış ol, İskəndər

Müharibə illəri Şəki pedaqoji məktəbinə şəhərə nabaləd olan bir Bakı qədəşini direktor göndərirlər. Tələbələrdən biri yaman dələduz imiş, dərs buraxırmış. Direktor ona tapşırır ki, atasını məktəbə gətirib gəlməsə, onu məktəbdən qovacaq.

Dələduz öz atasından yaman silirmiş. Çox fikirləşir, çıxış yolu axtarır, birdən yadına düşür ki, Kiş kəndindən şəhərə odun gətirib satanlardan birini atasının əvəzinə direktorun yanına aparsın. Üstü-başı cır-cındır bir odun-satana yaxınlaşıb soruşur:

– Hayındı ay dayı, bu odunu neçəyə satırsansa, ikiqat pulunu verim. Səni habırdə bir yerə aparıcam. Nə soruşsalar, kirmiş durarsan. Bu da sənə lal-kar dayanmağının haqqı. Cibindən bir xışma pul çıxarıb, icarəyə götür-düyü dədəsinin ovcuna basır.

Zəngə on dəqiqə qalmış dələduz odunçu ilə direktorun otağına girib deyir:

– Hayındı bu dədəmdi, gətir dedin, gətirdim, ay müəllim.

Ürəyində öz-özünə fikirləşir ki, direktor beş-üç dəqiqəyə kişini danlayıb buraxar, müəllimlər dərsdən çıxıb kişini görməzlər. Beləliklə işin üstü açılmaz.

Direktor görür ki, əlində sicim dəstələyib duran adam yazığın, fağırın biridi. Başından aşağı bir çanaq arı töksən, biri yerə düşməz. Ürəyi odlanır:

– Ə, dələduzun biri dələduz. Atana baxıb bir utan. Min bir zəhmətlə odun satıb səni bəy balası kimi geyindirib keçindirir. Ciqanlıq edirsən, dərsləri buraxırsan, qızlara sataşırsan. Sənin xəbərin varmı, a dayı, oğlunun əməllərindən? – deyə direktor dinməzəcə duran kişidən xəbər alır. Kişi şərtə əməl edib, özünə lal-karlığa vurur. Dələduz tələbə cəld dillənir.

– Hayındı, a direktor, dədəm anadangəlmə laldır, bir az karlığı da var.

Direktor bundan sonra daha da qızıdır.

Tez-tez saatına baxan Qənbər isə işin üstü açılacağından ehtiyat edib otaqdan əkilir. Direktor müəllimləri çağırıb deyir:

– Bu kişi Qənbərin atasıdır.

Müəllimlərin özlərini saxlaya bilməyib gülüşdüyünü görən direktor təəccüblənir:

– Axı, burda nə var, gülürsüz?

Ona deyirlər ki, bu Qənbərin atası deyil. Direktor Qənbərdən bir kurs yuxarıda oxuyan qardaşı İskəndəri çağırırdır:

– Atanla tanış ol.

Qənbər işin nə yerdə olduğunu görüb, xəcalətdən özünü saxlaya bilməyib hönkür-hönkür ağlayır.

Ağıl dərsi

Hacı dayılardan biri yaxşı təsərrüfatçı imiş. Şəhərdə yaşamasa da, toyuq-cücə, mal-qara saxlayırmış. Südünü, ətinə, yumurtasını qonşuluqdakı dəllalə verirmiş ki, aparıb bazarda xırıd eləsin.

Bir gün Hacı dayı papağını qabağına qoyub fikirləşir:

– Hayındı qazancdır, qazancdır, özüm südü, qatığı, yağı, yumurtanı qonşuya niyə satım? Bazara gedib yer pulu, tərəzi pulu, xalat pulu verib, mətahını bahasına satır. Sən demə, dələduzlar bazara yeni ayaq açan Hacı dayını izləyirlərmiş. Hacı avtobusa qalxanda cibgirlər kişinin 90 manat rus pulunu çırpışdırırlar. Hacı kor-peşman evə qayıdır. Başqa cibgirlər tapıb, bazar siftni korlayan dəllal qonşusundan hayıf çıxmaq üçün onun başına gələn müsibəti qonşusunun da başına gətirmək üçün oğruları şirnikdirir. Bir neçə gündən sonra qonşusunu tutub soruşur:

– Xeyir ola, daha bazara çıxmırsan.

– Özüm-özümü opuskaya buraxmışam.

Hacı işin nə yerdə olduğunu görüb, yumurtaların qalib laxlayacağından, şorun qıçıracağından ehtiyat edib, qonşuya olub keçənləri deyir. Cibgirlərə də tapşır ki, daha qonşusunun cibinə girməsinlər.

Şəkisayağı çıxış yolu

Evləri yan-yana qonşuların ikisi də əkin-biçin işinə baxırmış. Biri göy-göyerti əkir, o biri isə kələm yetişdirirdi. Kələm əkənin bir sürü toyuq-cücəsi göy-göyertisi olanın dirliyində hal-islahat qoymayıbmış, hələ hinduşkası, görün onun boğazı bıçağa tuş gəlsin! Bu hinduşka sürüsü özgə həyatını otlayıb yerini quru asfalta döndərirmiş.

Göyerti yetişdirənlə kələm əkən gündə davaya çıxırmış. Nə xeyri, kələm yetişdirən hər dəfə deyirmiş ki, toyuq-cücəni qıçıma bağlamayacağam ki.

Axırda ziyan çəkən şəkili hüquq məsləhətxanasına gəlib iddia ərizəsi yazdırmaq istəyir. Vəkillərdən biri ondan soruşur:

– Sən bizim Mirzə Fətəlinin əsərlərini oxuyubsanmı? “Vəzir-xani-Lənkəran” əsərini? Ayib olsun sənə, oxumamısan. Eloğlumuz hələ o vaxt lənkəranlılara ağıl öyrədib, sən nə əcəb qapıbir qonşunun öhdəsindən gələ bilmirsən?

– Hayındı mən nə edim? – deyə tərəvəziçi sual edir. – Öyrət, gedib ziyankarın dədəsinə od vurum.

Vəkil məsləhət vermə xərcinə dair dövlət rüsumu blankını ona verib deyir:

– Get əmanət bankına, bu pulu keçir, gəl, bu işə bir əncam çəkərik.

Heç yarım saat keçmir ki, şəkili gəlib durur hüquqşünasın qabağında. Hüquqşünas deyir:

– Hayındı get sən beş-altı dovşandan, krolikdən al burax həyatə. Hərəsinin qıçına kəndir bağla ki, qaçmasınlar. Elə ki, qaranlıq düşdü, kəndirləri yavaş-yavaş boşalt, dovşanlar qonşunun kələmliyinə çata bilsinlər. Elə ki, yeyib doydular, kəndirləri yığışdır, başını at, yatıb yuxla. Səhər qonşu baxıb görəndə ki, kələmlik o söz, heç vecivə alma. De ki, görmürsən dovşanlarımı ayağı bağlı saxlayıram, get itiyivi kənardan axtar.

– Sağ ol, deyib şəkili otaqdan çıxmaq istəyəndə vəkil onu səsləyir:

– Dayan a kişi, altı aylıq olma. Qulaq as mənə. Mollaya bir iyirmibəşlik ver, bizə ağıl-kamal, səriştə qoyub gedən Mirzə Fətəlinin ruhuna bir yasin oxusun.

Şəkili soruşur:

– A gözo viyim, hayındı diyirlər Mirza Fətəli dinsiz olub.

– Sən bənd olma, – deyə vəkil sözünə davam edir. O vaxt Axundov da bizim kimi ruslardan qorxub Qurani, Məhəmmədi danıbmış. İndi özü yoxsa da, ruhu yəqin dinə-imana gəlib. Get, mən deyənə bax. Yasin məsələsini unutma, ha!..

Gəl, sən də mənə tayım ol

Rejissor şəkili aktyora qəssab rolunda çıxış etməyi məsləhət bilir. Aktyor rola girmək üçün vaxt istəyir. Gedib bir qəssabə köməkçi olur. Şəkili zənbilə kilo-kilo çəkib əti yığır, sonra da kolxoz bazarının qarşısında çöməlib gəlib-gedənə üzünü tutub malını tərifləyir.

– Ləzgi qoyununun qələməsinə gəl. Dədəm, vallah erkəkdir. Qaymaq kimi ət, hayındı üstündə nişanı ilə. Bəh-bəh, ay müştəri, gəl bəri.

Qəssab görür ki, bazara təzə gələn artist yarım saatın içində iki qoyunun ətinə müştərilərə dil-fillə ötürüb. Aktyoru şirnikləndirmək, əldən buraxmamaq üçün ona bir “Qaz-24” də alıb verir.

Rejissor görür ki, vədələşən vaxt çatsa da şəkili yaradıcılıq ezamiyyətindən qayıtmır. Şəkiyə teleqram göndərüb çağırtdırır. Yenə bir şey çıxmadığını görüb tamaşanın hazırlanmasını təxirə salıb, başqa əsər üzərində məşqə başlayır.

Günlərin bir günü teatrın binasının qabağında bir “Mersedes” dayanır. Onun pəncərəsindən boylanan aktyor barmağının işarəsi ilə rejissoru çağırır deyir:

– Al bu da teatrdan çıxmağıma dair ərizə. İstəyirsənsə, səni də Şəkiyə aparım. İki-üç ay mənnən işlə. Kəsdiyim ətləri zənbilə yığıb bazarda satacaqsan. Axı, mənim çörək ucu tapmağımda sənin rolun olub. Borcumdan çıxmaq istəyirəm. Ağlın olsun, indiki zamanada əməkdar rejissorluq-dansa, sırası qəssab köməkçisi olmaq yaxşıdır. Gəl, sən də mənim tayım ol, ay əfəl!

Yeznən pis çıxsa, qızın dartdı

Toy məclisinin qızıışdığı vaxt Şəki bəməzələrindən biri mikrofona yaxınlaşıb sağlıq deyir. Bəyin atasını yanına çağırır o üzündən, bu üzündən öpür. Sonra qız atasını da səsləyib yanına gətirir:

– Ay qudalar, – deyə onlara müraciət edib qucaqlaşmalarını rica edir. Sonra qız atasına baxıb fağır görkəm alır:

– Ay yazıq, yeznən yaxşı çıxdı, bir oğlun da artdı, pis çıxdı, qızın dartdı. Görüm oğlun artandan olsun, qızın dartandan olmasın.

Bax, səndən mənə müavin olar

Şəkili təzə vəzifəyə keçəndə özünə sədaqətli bir müavin götürmək istəyir. Üç adamın namizədliyi varmış. Üçünü də təkbətək imtahanndan keçirir. Çağırdığı birincidən xəbər alır:

– De görüm, sən də, mən də uzaq bir səfərdəyik. Çoxdandır meyvə tamarzısıyıq. Əlinə bir Qızıləhməd alması düşür. Təkcə bir! Onu neyləyərdin?

– Hayındı gətirib verərdim qadasın aldığı sən müdirə.

Rəis ikinci namizədə də eyni sualı verir. O almanı alandan sonra yarısını özünə götürüb, yarısını müdirə gətirib verəcəyini söyləyir.

Üçüncü namizəd isə deyir:

– Hayındı bir alma nə şeydi ki, görməmiş kimi əlimə alıb sən boyda müdirə verim? Hayındı özüm yeyib, üstündən bir stəkan koko-kolanı başıma çəkərim.

Şəkili üçüncü namizədi özünə müavin götürür. Görür ki, öz qədrini bilən adamdır. Beləsi başqasının da qədrini bilər.

Pişik səfərbərliyi

Şəkililərdən birini kolxozla entimoloq göndərirlər. Taxıl əkinlərini siçanlar deşim-deşim etdiyini görəndə kolxoz sədri entimoloqu yanına çağırır deyir:

– Hayındı bu nə biabırçılıqdır. Sahələri kəsəyən götürüb gedir. İşdən qovulmaq istəmirsənsə, get təcili tədbir gör.

Entimoloq səhərəcən yatmır. Fikirləşir ki, bu bələdən necə, yaxa qurtarsın. Nəhayət başına bir fikir yerləşir. Kənd rəssamına bir əllilik verib, beş-altı elan yazdırır. Vurur kəndin müxtəlif yerlərinə.

Kolxoz sədri elanlardan birini oxuyub entimoloqu yanına çağırır:

– Bu nə elandır, bizdən xəbərsiz yazıb vurdurubsan? Deyirsən KQB bizi yığırdırsın?

Entimoloq şapkasını çıxarıb başını qaşıyır və deyir:

– Ay sədr, qoy işləyək, demədinmi tədbir gör, mən də görürəm. Elan vurmaqdan ehtiyat edirsənsə, KQB-yə demişəm. Həm də baytar aptekində siçan əleyhinə işlədilən dərmanların qiyməti 100 dəfə artıb. Amma mən heç bir şeysiz siçanların axırına çıxacağam. Ona görə də kənddə pişiklərin yığılıb təhvil verilməsi barədə səfərbərlik elanları yazdırıb yapışdırmışam. Artıq camaat 30 pişik gətirib təhvil verib. Səfərbərlik davam edir.

Sədr maraqla soruşur:

– Bu pişikləri nə edəcəksən?

Entimoloq izahata keçir:

– Yığılan pişikləri qaranlıq bir yerə salıb bir həftə ac saxlayacağam. Sonra da meşoklara doldurub, gecənin bir vaxtı ay işığında əkinlərə buraxacağam. Bol siçan, ac pişiklər! Necədir sənin üçün?

– Afərin! Deyə kolxoz sədri ayağa qalxıb əlini entimoloqa uzadır. Bu səmərəli təklif üçün səni təbrik edirəm.

Sonra sədr düyməni basıb mühasibi çağırır:

– Entimoloqa kassadan min manat mükafat götürüb ver.

Toplan bəy

Şəkili görür ki, “bəy” sözü yaman dəbdədi. Hamını “bəy” deyər çağırırlar. Hətta arvadı da ona bəy deyir. Kişi arvada yasaq edirsə də, dediyini tərgitmir ki, tərgitmir. Ələcsiz qalıb Quruçayda səllim gəzən bir ac it tapıb həyətdə bağlayır. Arvad soruşur:

– Hayındı bu itə nə deyib çağıracağıq?
Kişi itin başını sığallaya-sığallaya deyir:
– Bu itin bir neçə ay qabaq adı Toplan idi. İndi hamı ona Toplan bəy deyir. Biz də belə deməliyik.
Arvad işin nə yerdə olduğunu görüb, kişisini daha “bəy” deyə çağırır.

Qazım fısıtdı

Kəsəyən-pişik (Şəkiddə ziyanvericilərə qarşı mübarizə idarəsinə camaat belə ad qoyub) idarəsinin müdürünü əvəz edən bir şəkili hər beş dəqiqəlikdə bülbül kimi ötür, elə nitqlər söyləyirmiş ki, bu natiqliyin ona hardan peyda olduğuna özü də məhəttəl qalıbmış.

Bu dəfə də ona söz verirlər. Ağzını açə bilmir, hamı pərt olur. Yığıncaqdan sonra ondan soruşurlar:

– Ə, hayındı nə olubdu, birdən-birə dilin tutulub?

Şəkili bir az fikirləşib barmağını dişləyir, kökdən düşməyinin səbəbini belə izah edir:

– A gözo yiyim, təzədən mənə açar, möhür, xidmət maşını verib müdirliyi tapşırın, görün yenə də bülbül kimi ötürəm, ya yox. Müdirlikdən uzaqlaşmışam deyə, qazım fısıtdı.

Kürəkənimiz yavaş-yavaş namuslaşır

Şəkilini qaynanası tərəfin adamları danlayıb deyirlərmiş ki, a yeznə, nə vaxt bizim kəsiyimizə gün-güzəran göstərib onu evin dörd bucağından kənara çıxaracaqsan? O da gün görsün, adam içinə çıxıb onlara qaynayıb-qarıssın.

Danlaqdan tənğə gələn yeznə günlərin bir günü arvadı da özü ilə Soçiyə aparır. Orda onu yerləşdirib bir neçə gündən sonra qayıdır Şəkiyə. Qaynana zəng vurub soruşur:

– A yeznə, qız bizdən küsüb, nədir, heç biz tərəfə bir zəng də olsa, vurmur?

Yeznə fərəhlə bildirir:

– Gözün aydın, ay qaynana. Qızını Soçiyə günlər görməyə qoyub qayıtmışam.

Bunu eşidən qaynana bütün qohum-qardaşa zəng vurub xəbər verir:

– Gözümüz aydın, kürəkənimiz yavaş-yavaş namuslanmağa doğru gedir. Qızımı kurorta göndərib.

Hələ bilmək olmaz

Şəkili kommersiya mağazasından nəvəsinə qaloş almağa gedəndə görür ki, cürbəcür xarici konfetlərlə dolu yeşiklər yan-yana düzülüb. Qaloş yadından çıxır.

Tamahı düşür konfetlərə. Cibində də o qiymətə yetdik pulu olmadığından nəfsini öldürmək üçün satıcıya deyir:

– Hayındı olan-qalan konfetiniz habımı?

– Necə, ay əmi? – deyə satıcı bahalıqına görə çoxdan satılmayan konfetə müştəri çıxdığına sevinir.

– Hələ arxada varımızdı, necə, sizə çoxmu lazımdı?

– Xeyir işimiz var, – deyə şəkili satıcını şirnikləndirdikdən sonra əsas mətləbə keçir:

– Olarmı, bu konfetlərdən bir-bir dadına baxım, görüm hansı ləyaqlıdır?

Satıcı etiraz etmir. Konfetləri bir-bir soyub yeyən şəkildən soruşur:

– Necədir, xoşuna gəlir?

Şəkili konfetdən bir xışma da götürüb, ağzını marçıldada-marçıldada deyir:

– A gözo yiyim, hələ bilmək olmaz, bunları da aparım arvadıma, yaman sözbazdır, qoy o da dadına baxsın, gəlib beş-altı kilo alıb apararam.

Şəkili o gedən olur, bir neçə vaxt o həndəvərə ayaq basmır.

Hakimə içməyə su təşkil edin

Şəkiyə vurub-yıxan, tutub-qaldıran bir katib gəlir. İnzibati orqanlara tapşırır ki, onsuz heç bir cinayəti qeydə alıb rəsmiləşdirməsinlər. Bura gələndə katib Mərkəzi Komitəyə söz veribmiş ki, Şəkini cinayətsiz şəhərə çevirəcək.

Xeyli oğurluq, rüşvətxorluq, xuliqanlıq olursa da, yuxarıya verilən hesabatlardan belə çıxır ki, rayonda quzu qurdla bir örüşdə otlayır.

Xalq hakimi görür ki, məhkəməyə heç bir iş gəlmir ki, baxsın, onun da əlinə beş-üç manat çatsın. Tıncıxıb Ədliyyə Nazirinə bir raport yazır ki, onu geri çağırırlar. Şəkinin suyu ona düşmür.

Nazirin rayondakı abu-havadan xəbəri varmış. Raportu alan kimi Şəkinin katibinə zəng vurub xoş-beşdən sonra xalq hakimini ona tapşırır:

– Sudyaya hərdənbir göz-qulaq ol. Şəkinin suyu ona düşmür. Mümkünsə, arabir o yazığa bir-iki yeşik “Badamlı”, o da olmasa, lap “Qax” suyu təşkil et ki, Şəki suyu içməsin. Yoxsa əlinizdən alarıq onu. O yazıq müstəqilliyimizin ilk marallarındandır.

Mənə oxşamayacaq ki?

Məşhur gülüş ustası Lütfuli Abdullayevə bir dostu Şəkidə qonaqlıq verir. Ev yiyəsi görür ki, qonaq özünün yeyişi ilə ayaqlaşmır. Lütfuli əlinə götürdüyü qabırğa kababı tikələrini kənarda marıtlayıb duran ovçarkaya atır. Bunu görən ev sahibi Lütfuliyə sataşmaq üçün deyir:

– Ay Lütfuli, hayındı bu ovçarkadakı qanacaq, belə yeyim, oturuş səndə olaydı. Gör nə iştahla yeyir.

Lütfuli kefini pozmadan cavab verir:

– Ay gözo yiyim, hər nəslin öz yeyişi, duruşu, oturuşu olur. Sən duradura bu it mənə oxşamayacaq ki?

İşdə-mişdə olmaz

Şəkilinin aman-zaman oğlu Jitomirdə əsgərlik edirmiş. Ciyisi şey-şüy yığışdırıb oğlunu görməyə gedir. Hissəyə gəlib öz dilimizdə komandirdən soruşur:

– Hayındı əsgər oğlum hardadı?

Komandir heç nə anlamadığı üçün soruşur:

– Şto, şto?

Şəkili gülüb deyir:

– A gözo yiyim, yalan deyirsən. Əsgər mənim oğlumdursa o, işdə-mişdə olmaz. İndi kim bilir, neçənci yuxu görür. Get onu durğuz. De ki, səni görməyə Şəkidən ciyin ölməmiş gəlib.

Qoy işimizi görək də

Xalq cəbhəsi hakimiyyətə keçəndə öz həmfikirələrinin heç birini naümid qoymadı. Şəkidə belədir, başqa yerlərdə necədir, deyə bilmərik. Məsələn, cəbhəçilərdən biri pensiyaçılar bağında çadır qurub “aclıq” elan etmişdi. Nə olsun ki, gecə camaat yol-izdən çəkiləndən sonra qonşuluqdakı restorandan tabaka gətirilirdi. Xalq qəhrəmanı isə “Stoliçni” arağı bəyənməyəndə onun üçün “Napoleon” konyakı tapırdılar. O da ürəyində “varam belə acığa” fikirləşib düz on gün parkın xiyabanlığında, cökə ağacının çiçəklərinin xoş rəyihəsi altında canına cəfa vermişdir.

Atalar yaxşı deyiblər: “Cəfasını çəkən, səfasını da sürər”. Sağ olsun iqtidar başçısını. Onun bu əzablı aclıq keçirən günlərini, mitinqlərdə boğazını yırtmasını, hələ bir dəli Xanımın dəli uşaqlarına qoşulub dəstənin qabağında bayraq tutmasını unutmayaaraq özünə müavin gətirdi. Halal olsun, belə sədaqətli başçıya! Aclıq cdən qaqaşımızı vəzifəyə gətirəndə adının

qabağına bir “bəy” kəlməsini də yapışdırdılar. Bilmirik bu “bəy” sözündənmi, yoxsa xasiyyətindənmi camaat qırx gündən quduranda bu soydaşımız altı aylıq olub fəaliyyətinin birinci həftəsində sirkə kimi qıcqırmağa başladı. Əhatə etdiyi sahənin adamları icra hakimiyyəti başçısının yanına gələndə bəy istərdi ki, onların qanını içsin. Binadan çıxıb iş yerlərinə toxtamamış dəstəyi qarpıb acıqlı-acıqlı zəng vururmuş:

– O, partokratlara xəyalın getməsin. Nə ixtiyarla məndən soruşmadan, başımın üstündən addayıb baş bəyimizin yanına yollanırsız.

Bir belə, iki belə, axırda müdirlərdən biri tıncıxıb aclıq bəyinə deyir:

– Dayan a bəy, atını yavaş çap. Səndə baş var ki, onun üstündən də addamaq olsun?! Səndən heç dədən yarımayıb, qaldı ki biz. Kişisən, otur yerində, qoy dərd-sərimizi dağ eləyək. Yoxsa mən də bağda çadır qurub, gündüz aclıq, gecələr toxluq aksiyası keçirərəm.

Müavin bir az özünü yığışdırır. Qorxur ki, üzə durarlar.

Nə yemisən belə dil-dil ötürsən?

Biləciklini Şəki ispolkomuna çağırırlar. Deyirlər ki, kənddə çaxnaşma salırsan. Qoymursan göndərdiyimiz adam başını sallayıb kolxoz sədrliyini eləsin.

Biləcikli bu sözlərə məhəl qoymayıb deyir:

– Qadam, hələ bu kinonun jurnalıdır. Onu kəndimizdən üzüsulu rədd etməsək, səni də işləməyə qoymayacağam.

İspolkomun sədri odlu-odlu danışan biləcikliyə tərs-tərs baxıb soruşdu:

– Hayındı habı səhər-səhər nə yeyibsən, bu cür dil-dil ötürsən?

Biləcikli keçəlini qaşıyıb:

– Qorbaçovun qəlyanaltısında demokratiya yemişəm, üstündən də aşkarlıq kiseli içmişəm. Eşitdin?! – deyə cavab verib, qapını çırpıb çıxıb gedir.

Son söz

Hacı dayını dələduzluq üstə həbsə salırlar. Hakim ona son söz verir. Hacı dayı deyir:

– Möhtərəm hakim, habu milisioner Mabud kişiye de ki, bir ağız muğamat oxusun.

Elə biz hamımız julikik

İçki düşkününü mağazaya gəlib satıcıdan soruşur:

- Sizdə julik var?
- Var, qadan alım, bax, biz hamımız julikik.

Makaronun deşiyini nə təhər açırlar?

Özündən çox razı olan bir şəkili Şəki ləhcəsində məclisdəkilərə deyir:

- Ə, məssəbim haqqı, bu dünyada bilmədiyim biclik yoxdu. Əyri-planı, traktoru, göyə çıxan raketləri nətəri düzəldirlər, hamısını bilirəm. Bircə başıma girmir ki, o qədər makarona deşiyi nətəri açırlar.

Xəndək kommunisti

Raykomun gözetçisi (ona şəkililər gecə katibi də deyirdilər) bamazə bir kişi olan Əmioğlunun böyükrlə də zarafatı tuturmuş.

Raykom katibləri işə gələndə ona arabir atmaca atarlarmış. Bir dəfə birinci katib pilləkənlərdən düşə-düşə soruşur:

- Ay Əmioğlu, sən də kommunistən?
- Bəli, qadan alım. Amma mən xəndək kommunistiyəm.

Katib uzaqlaşandan sonra Əmioğlunun yanında dayanan rayonkom sürücüsü soruşur:

- Xəndən kommunisti nə olan şeydi?

Əmioğlu cavabında bildirir:

– A bala, bu kommunislər ki, var ha, nə vaxtsa onları güllələmək məqamı çatanda bu varlı-hallı, vəzifəlilər yaxalarını götürüb hərəsi bir yerə əkilirlər. Mənim kimi fağır-füqaraların hərəsinin əlinə bir lopatka verib xəndək qazdıracaqlar. Sonra da qazılmış xəndəyin qırağında o fağır kommunistləri sıraya düzdürüb, hərəminizin təpəsinə bir güllə sıxacaqlar, yumalayacaqlar o xəndəyə. Xəndək kommunisti belə olan şeydir, qandın?

Şəkidə nə var, nə yox?

Çoxdan bu yerlərə yönü düşməyən şəkili qohumlarından birinə pasaj bazarında rast gəlib soruşur:

- Ə, hayındı bizim o tərəflərdə nə var, nə yox? Tikinti-zad gedirmi?

Şəkili deyir:

– Bax, bunu qəbrə qoy. Şəkidə bir tikhatik, sökhasökdü ki, görsən məhəttəl qalarsan. Kimin ki, evi yolun kənarındadır barılarını deşib hərə evin altında özünə bir dükən qayıdır. İndi o gördüyün Şəkidə hər adam-başına bir mağaza düşür.

Bakıda yaşayan pərt olur:

– Hayındı de ki, şəhərin bakirəliyinə təcavüz edilib.

Qonşum bu naxa balığını hardan alıb

Qonşu görür ki, qapı bir evin gəlini tez-tez doqqaza çıxıb ora-bura boylanır. Qonşu arvadı gəlinin yanına gəlib xəbər alır:

– Ay qızım, niyə belə narahatsan? Olmaya evinizdə bir hadisə baş verib?

– Yox, – deyər gəlin cavab verir və qaynanasının qarasınca gileylənib: -Vaxsey, bu arvad bizi acından qıracaq.

Qonşu:

– Heç nə yeməyibsən?

– Yemişəm, a xala. Bir əppək südnən, bir əppək ətnən, bir əppək də mətnən. Bu köpəyin qızı qaynanam inəyi naxıra sürməyə gedən yarım saat olar, qayıtmaq bilmir ki, bir yerdə oturub səhər yeməyimizi zəhərlənək. Döşü əmzikliyəm, dayna. Acından ürəyim sıyrılır.

Qonşu gəlinə qulaq asandan sonra heyrətindən üzünü cırmaqlayıb deyir:

– Hayındı Allah iraq eləyə, bu külbaş, bu naxa balığını hardan alıb gətiribdir.

Əflatun qardaşının adıdır

Şəkili oğlunu təzəlikcə evləndirmişdi. Gözaydınlığına gələn uzaq qohumlardan biri gəlinin duruş-oturuşuna, dilinə-filinə fikir verir. Görür ki, atlını atdan salan, piyadanı yarı yolda qoyana oxşayır. Qaynanaya fürsət tapıb:

– Bu əflatunu hardan tapıbsan? – deyər pıçıldayanda qonağın dediklərini gəlinin qulağı alır. Qonağın payını vermək istəyir, hövsələsini basır. Fikrindən vaz keçib soruşur:

– Hayındı, a xala, yəqin məni qardaşımla dolaşıq salıbsız. Mənim yox, onun adı Əflatundur. Mənciyəzi isə bu evdə “Gövhər xanım”, – deyər çağırırlar.

Sizdən xeyir tapmaq olmaz

Qabağına başqa bir alverçi keçər bilməyən Şəkinin məşhur dəllallarından birinin qəşəng bir qızı var imiş. Qızı hələm-hələm adama vermək istəməmiş. Günlərin bir günü Cəfərabaddan Allahqulu adlı bir kişi oğlu

Tanrıverdiyə həmin qızı diləmək üçün dəlləlgilə elçiliyə gəlir. Qız atası ona rədd cavabı verir. Səbəbini soruşurlar. Dəllal deyir:

– Ay Allahqulu, görürəm oğlanlarına İsa, Musa, Süleyman, Məhəmməd adları qoyubsan. Ailənizə allahı, peyğəmbərləri yığıbsan. Mən halalı harama, haramı da halala qatan adamam. Nahaqdan günaha bata bilərəm. Bir qoşun allahınız, peyğəmbəriniz var. Yox, a dədəm, hayındı sizdən xeyir tapmaq olmaz.

Deyirsiz bu Süleyman Reyqandan da bacarıqsızdır?

Şəki dram teatrının artisti Süleyman qəzetlərə göz gəzdirəndə oxuyub görür ki, Reyqan da onun kimi teatr səhnəsindən prezidentlik kürsüsünə atılıb. Çox götür-qoydan sonra əlinə qələm alıb bir ərizə yazır, yuxarıya göndərir və xahiş edir ki, onu heç olmasa, Şəkiyə ispolkom qoysunlar.

Bundan xəbər tutanlar Süleymanı ələ salıb məsxərə edəndə dözə bilmir. İki tilli stəkan araqı boğazına boşaldıb, ona tənə edənlərin evlərinə bir-bir zəng vurub soruşur:

– Ay paxıl uşağı paxıl, deyirsiz bu şəkili balası Süleyman Reyqandan da bacarıqsız oğlandır?

Yığ görüm, necə yığırsan

Qışın çilləsində Şəki bazarında göyərtinin dəstəsini beş yüz manata satana alıcı qarğış yağdırır:

Hayındı səni heç yığdığını könül xoşluğu ilə yeməyəsən. Bu bahalıqda da göyərti satarlar?

Göyərti satan bir keşniş dəstəsini götürüb belinin bağını açır.

Qarın üstünə səpələyib bəddua yağdırana deyir:

– A bacı, hayındı sən o yerə səpdiyim keşnişləri yığıb dəstə bağla, mən sənə bir məmməd verməsəm kişi qızı deyiləm.

Göyərti alan naəlac qalıb pulundan keçir, bir neçə dəstə göyərti alıb deyində-deyində bazarın qapısından çıxır.

Narahat olma, o, dəmyə adamdır

Səkililərin elə bil insan mikroskoplarıdır. Adamın qaşqasına baxanda nə yuvanın quşu olduğunu o saat bilirlər. Həmin səbəbdən bu şəhərin nəinki ahılını, hətta məktəblisini də bir kəs çətin ki, çaşdıra bilsin.

Bir dəfə şəhərə mərkəzdən bir nəfər gəlir. Onu qonaq çağırmalı olurlar. Amma başqaları kimi onu yola salmağa canıdildən girişmirlər. Bunu fəhm yetirənlərdən biri xəbər alır:

– Heç narahat deyilsən. Sonra qonaq incik gedər.

Şəkili kefini pozmadan bunun səbəbini açıqlayır:

– Hayındı baxıb görürəm ki, qonağımız dəmyə adamdır. Ya onu dağa çıxardın, ya da dağdan düşürdün, eyni şeydir.

Palan əhvalatı

Qayın ilə yeznə arasında zarafatlaşmalar olurdu. Günlərin bir günü qayın yeznəsini pərt etmək üçün Şəkinin məşhur palan tikənlərindən birinin yanına gəlib bildirir:

– Ay usta, götür bu pulu, yeznəmə eşşək palanı lazımdır. Bu da ünvanı. Get, gözləyir səni.

Palantikən darvazanın daqqıldada-daqqıldada ev yiyəsini çağırır. Həyətin başından bir səs gəlir:

– Buyur içəri, qapı açıqdır.

Usta ürəkli içəri keçib ev sahibinə üzünü tutur:

– Məni qayının göndərüb. Deyir sənə palan lazımdır. Təzə eşşəyin də mübarək. Can sağlığı ilə işlədəsən, götür bunu.

– Sağ ol, ay usta. Lap vaxtında gəlibsən, deyib eyvanda dayanıb duran arvadını səsləyib çağırır: – Ay qız, bura gəl, qardaşın sənə bir dəst paltar göndərüb.

Zənbil, cib boşsa...

Bazar iqtisadiyyatı ilə hesablaşmalar aparən şəkli mütəxəssis ağsaq-qallar şurasına gəlib, dədə-babadan nəsilcə alver işinə baxan bir dəlləlin qabaqcıl təcrübəsini öyrənmək istəyir. Onu dinlədikdən sonra şəxsi söhbətlərə keçirlər. Komissiya üzvləri dəlləldən soruşur:

– Hüquqi dövlətə keçiddə sən kimilərin də üzünə tale qapıları açılmışdır. Elmi dillə desək, dəlləli böyük şəxsiyyətə çevirmişik. Aldığını istədiyin qiymətə sata bilmək sizlərə gətirdiyimiz demokratiyanın bəhrəsidir. Mən ölüm, kommunistlər işləyən vaxt heç bu binada olmusan?

Dəllal and-qəsəm edir ki, evləri bu həndəvərdədir. Amma yolunu şəhərin o başından salırmış ki, canına vəlvələ düşməsin.

– Bax, xalq cabhəsinin hakimiyyəti sizin hakimiyyətinizdir.

Komissiyanın başçısı dəlləlin könlünü aldıqdan sonra ona bir sualı da o verir:

– Biz əhali arasında sosioloji sorğular aparırıq. De görüm, əzizim, insan üçün ən böyük zövq nədir?

Dəllal əlüstü cavab verir:

– Bunu bilməyə nə var? Zənbil üçün ucuz bazar, cib üçün qazanlı pul.

– Bəs öz canın üçün? – deyə icra hakimiyyətinin mumuru sual-cavabdan kənarda qalmayıb xəbər alır.

Dəllal burnunun suyunu sıyrıqlı döşlüyün qoluna silib deyir:

– Ay sağ olmuş, zənbil, cib boşsa, can da boş şeydir, ay sənin qadını bu şəkili balası alsın, hayındı biz də canımıza can qoyuruq də.

Yaxşı ki, özünün kümbəzi partlamayıb

Şəki bəməzələrindən biri yaman qısqanc adam imiş. Kişini bir yana baxanda qınamaq da olmur. Bir arvadı varmış atlı-qanlı, fil yerişli, ceyran baxışlı. Ağlığına da söz ola bilməz. Lap Fazıl kələmi kimi yupyumru bir şeymiş. Bu səbəbdən də şəkili onu hər deyən bazar-şəhərə çıxarmırmış. Avtomobilində aparıb-gətirmiş.

Maşının aynalarını da rəngli şüşədən düzəltdiribmiş ki, yoldan keçənlər içəri dəbərüb baxmasınlar. Birdən göz dəyər, bədnəzər kəsər, bu boyda cəmdəyi hara sürüyüb aparmaq olar?

Bir dəfə də arvadı qadın hamamına aparıbmiş. Vədələşən saatda maşınını hamama sarı sürəndə baxıb nə görsə yaxşıdır? Bir sürü arvad qabaqda da özünün xanımı ana-püryan küçə ilə qaçırlar. Tez maşını əyləyib plaşını çıxarır, arvadını plaşa bürüyüb maşına soxur. Acıqlı-acıqlı soruşur:

– Bu nə həngamədir?

Arvad nəfəsini dərib deyir:

– Hamamın kümbəzi partlayıb.

– Allaha şükür, – deyə şəkili üzünə salavat çəkib dal oturacağa qısılib oturan arvadının əndamına baxıb dillənir: – Yaxşı ki, ay arvad, göz dəyib özünün kümbəzi partlamayıb!

Özün get, qal da

Səkili qonşu Balakən rayonuna gedir ki, qoz-fındıqdan, quru lobya-dan, şabalıddan alıb aparsın Gürcüstana satmağa. Gecəyə qalır. Tanışların evinə burulur.

Balakənlinin evi darısqal imiş. Qonağın narahat olmaması üçün ev sahibi ona mehmanxanada yer alır. Axşam yatmaq vaxtı çatanda:

– Dur gedək, a qardaş, – deyə ev sahibi qonağa təklif edir.

– Hara gedək? – deyə şəkili təccüblə soruşur.

- Mehmanxanada sənə yaxşı bir yer almışam, burada narahat olarsan.
Şəkili gülüb deyir:
– Mehmanxana elə rahat yerdirsə, bu darısqallıqda niyə canın çıxır?
Hayındı özün get, hər gecə orda qal da.

Babam nənəmi satmağa aparıb

Adı-sanı məşhur olan Şəki alverçisi arvadını da maşına qoyub kolxoz bazarına gedir. Üç-dörd yaşlı nəvəsinə bərk-bərk tapşır ki, onlar gələne qədər qapını açıb heç kəsi evə buraxmasın. Qonşu diləyə gəlibmiş. Görür ki, evin qapısına arxadan cəftə vurulub, içəridə də nəvə oyuncaqları ilə oynayır. Pəncərənin qabağına gəlib uşağı haylayır, ondan soruşur:

- A qəşəng, təksən, bəs nənən hanı?
Uşaq cavab verir:
– Babam nənəmi bazara satmağa aparıb.

Özünə alarsan

Xəsis bir yazıçının əsəri çapdan çıxır. Birini alıb evə gətirir, göstərsin, göz aydınlığı alsın. Nəvəsi də qonaq gəlibmiş. Babasının kitabına baxıb deyir:

- A baba, bu kitabı ver mənə, aparım evimizə.
Yazıçı uşağı başdan eləmək üçün deyir:
– Bu yaxınlarda kitabın qonorarını verəcəklər. Onda sənə bu kitabdan alıb verərəm.
Nəvə kitabı qəzetə bükə-bükə deyir:
– Bunu, ay baba, hələlik aparım. Qonorardır, nədir, onu ələ alanda mağazaya gedib bu kitabdan birini özünə alarsan.

Dərs başıma girir, ya yox..

Birinci sinfə oxumağa gələnlərə müəllim ədəb və davranış qaydalarını izah edir. Sinifdə başı açıq oturmaq lazım gəldiyini deyir. Uşaqlardan biri soruşur:

- Hayındı, a müəllim, başı papaqlı otursaq, nə olar?
Müəllim söz tapa bilməyib deyir:
– A bala, bilirsen nə var, başı açıq olanda dərs adamın başına yaxşı girir.
Birinci rüb başa çatanda müəllim həmin uşağın korafəhmliyini görüb, onu danlayır:

Uşaq sabahı gün sinfə girən kimi şalvarını çıxarıb sumkasına qoyub oturur. Bunu görən müəllim uşağın qulağından yapışıb partadan qaldırır:

– Şalvarını geyin.

Uşaq gözünün yaşını silə-silə dillənir:

– A müəllim, başımı açmaq mənə düşmədi. Hayındı şalvarımı çıxarmışam ki, baxım, görüm dərs başıma girir, ya yox.

Mənə bir cırıq “üç” də düşmür?

Dördüncü rüb gəlir. Şəkilinin uşağına yenə də müəllim “iki” qiymət yazmağa məcbur olur. Şagird bunu eşidən kimi kitab-dəftərlə dolu yekə bir çantanı qucağına alıb, onu müəllimin əlinə verir:

– Tut, neçə kilo olar?

Müəllim çantanı sallayıb:

– Olar da, yeddi-səkkiz kilo.

Şagird pörtnmüş halda, böyük adamlara məxsus təmkinlə müəllimə hökm edir:

– Bunu da vur üçverstlik yola. Bircə dəfə də olsun dərs buraxmamışam ki, a müəllim?

– Yox, o sarıdan intizamlısan.

– Onda, a müəllim, vur yeddi-səkkiz kilonu bir dərs ilinin rüb günlərinə. Özüm hesablamışam cəmi 30-40 ton yük eləyir.

Şagird sumkanı açıb kitab-dəftəri bir-bir çölə çıxarıb müəllimə göstərir:

– Hələ bir bax, kitab-dəftərləri necə də təzə saxlamışam. Bir vərəqini də açmamışam ki, kirlənməsin. Gələn il o biri uşaqlar bu kitabları açıb oxuyanda səliqə-sahmında, təmizlikdə məndən nümunə götürsünlər.

Həyacandan alınıdakı tər puçurlarını silən şagird dəsmalı cibinə qoyub sözüne davam edir:

– Bu çanta atamı yandırıb. Aparıb-gətirməkdən gündə neçə litr tər itirmişəm. Mənim bütün bu zəhmətkeşliyimə hayındı bir cırıq “üç” də düşmür, ay insafsız müəllim?!

Sənə belə vur demişəm?

Hacı dayı görür ki, orta məktəbdə oxuyan oğlu birlərə qoşulub papiros çəkir. Ata uşaq ilə üz açmamaq üçün belə qənaətə gəlir ki, qonşularından istifadə etsin. Onlardan birini tutub deyir:

– Hayındı a qonşum, sən qadan alım, bir bərkə düşmüşəm, ölmüşəm, mənə yerdən götür.

– Allah səni öldürməsin, a Hacı dayı. Nə olub axı?

– Bundan da betər nə olacaq, a gözo yiyim, sən demə, oğlum papirosa dadanıb. Oğraş hələ boyundan qalxmayıb.

Qonşu xəbər alır:

– Bizdən nə asılıdısa edək.

Hacı dayı:

– Hayındı mən də səndən bu köməyi istəyirdim. Elə ki, gördün ki, oğlum damağına papiros qoyub, sənə icazə verirəm, onun ağzının üstünə bir sillə yapışdırarsan. Yəqin ki, bundan sonra qələt eləyər əlinə papiros götürər.

Qonşu söz verir ki, onun dediyi kimi uşağı damağı papiroslu görse günahından keçməyəcək.

Qonşunun həmin uşaqda hayfı varmış. Bir dəfə toyuğunu oğurlayıb satıbmiş. Qonşu görür ki, budur ey, oğlan damağında papiros o tərəfdən doqqaza burulur. Yaxınlaşan kimi uşağı qapazlayır.

Dədə görür ki, budur ey, oğlu ağzı-burnu bir-birinə qarışmış halda zarıya-zarıya həyəət girir. Soruşur:

– Ay oğul, kim səni belə qana qərq eləyib?

Uşaq qonşunun adını çəkir. Hacı dayı oturub məhkəməyə bir ərizə yazır, ekspert həkimindən də bir arayış alıb arxasına tikir, poçtla yola salır. Məhkəmə zamanı hakim qonşudan soruşur:

– Nə üçün uşağı bu kökə salıbsan?

Qonşu deyir:

– Hakim sağ olsun, bunun səbəbini uşağın atasından soruşun. O dedi, uşağımı vur, mən də vurdum.

Uşağın dədəsi ayağa qalxıb qonşusu tərəfə hücum çəkəndə onu tutub saxlayırlar. Hakim soruşur:

– Qonşun doğru deyir?

Şəkili:

– Doğru deyir, hakim sağ olsun.

– Bəs belədirsə, utanmırsan qonşunu məhkəməyə veribsən?

Şəkili cavab verir:

– Möhtərəm hakim, orası doğrudur. Amma bu qurumsaq qonşuma demişdim ki, uşağa bir qapaz vursun. Hayındı ona belə vur deməmişdim.

Vərdisdən düşər

Məktəblər buraxılan vaxt imiş. Buna baxmayaraq Şəki höcətlərindən biri hər səhər uşağını məktəbə gətirib, siniflərdən birində bir saat, yarım saat saxlayıb qaytararmış evə.

Məktəbin gözetçisi tıncıxıb bu barədə direktora xəbər verməyə məcbur olur. Direktor şəkili çağırıb soruşur:

– Uşağa da, özünə də niyə zəhmət verirsən. Bilmirsənmi kanikuldur? Bir də dərslər sentyabrda başlanacaq.

Şəkili uşağın qulağını çəkir, başına da bir qapaz vurub, deyir:

– Bunu zorla məktəbə isinişdirmişəm. Qorxuram ki, uşaq vərdişdən düşər.

Onu birinci sinfə qədər oxutdurmuşam

Şəkilinin uşağı korafəhm imiş. Başına dərs girmirmiş. Dədəsinin baxım-görümünə uşağı dördüncü sinfə gətirib çıxarırlar. Görürlər ki, kitabı üzündən oxuya bilmir. Yoxlamalardan qorxub belə qərara gəlirlər ki, uşağı aşağı sinfə keçirsinlər. Orda da bir nəticə hasil olmadığını görüb, bu dəfə uşağı ikinci sinfə endirirlər. Yenə də uşaq oxumur ki, oxumur. Axırda dədəsini məktəbə çağırıb deyirlər:

– Övladını götür, apar, ondan oxuyan olmayacaq.

Şəkili etiraz edib, deyir:

– Hayındı nə danışarsan, heç razı olarammı uşağımın təhsili yarımçıq qalsın. Onu birinci sinfə qədər oxutduracağam.

Dollar paçkalarının rəngindədir

Şəkili beş il birincidə, beş il ikincidə oxuyan oğluna hansısa məktəbdən saxta attestat alıb, onu həkimliyə qoymaq fikrinə düşür. Bir əlində bir çamadan pul, o biri əliylə də oğlunun əlindən tutub gəlirlər Bakıya. Sövdələşmə baş tutur. Şəkiliyə deyirlər ki, imtahandan soruşmadan qiymət yazacağıq. Amma axırncı imtahana gəlsin, heç olmasa o biri uşaqlar da görsünlər ki, belə bir adam imtahanlarda iştirak edib. Razılaşırlar. Şəkili balası bilet çəkib oturur. O qədər oturur ki, axırda imtahan götürənin hövsələsi daralıb onu qabağa çağırır. Asan suallar verirsə də, daş dinir, o dinmir. Müəllim ələcsiz qalıb qabağındakı karandaşları xaşmalayıb bir-bir onların rəngini soruşur, Buna da cavab vermədiyini görən müəllim əsəbləşir. Şəkili uşağı görür ki, işlər xarəbdır. Vəziyyətdən çıxmaq üçün müəllimin əlindəki karandaşlardan göyünü tanıya bilir. Cəld dillənir:

– Müəllim, o karandaş var ha, onun rəngi dədəmin bu institutun böyüyünə verdiyi bir paçka dolların rənginə oxşayır.

Bu şəkili balası diplom alıb qayıdır, hazırda sanitar stansiyasında şəhərin zibil doktorudur.

Ay ciyi, gəl dədəmin ruhunu təzələ

Şəkilinin dədəsi qışın məşəqqət çağında rəhmətə gedir. Oğlunu kəfən almaq üçün Dodudan şəhərə göndərilər. O da baş aşağı düşəndə həmişə

yeyib-içdiyi yeməxanaya burulur. Baş içkiyə elə qarışır ki, kəfən almaq yadına düşmür. Elə bu vaxt yeməxanaya oxudlu zurnaçılar dəstəsi gəlib çıxır.

Şəkili cibindən bir dəstə pul çıxarıb onlara verir və deyir ki, o qabaqda oynaya-oynaya gedəcək, arxasınca da çala-çala gəlsinlər. Belə də edirlər. Bir də görürlər ki, yas yerinin açıq darvazasından qabaqda şəkili balası, dalınca nağara-zurnaçılar budur gəlirlər həyətə. Ağsaqqallardan biri kəfən dalınca gedən oğlanın yaxasından tutub acıqlanır:

– Ay qurumsaq, bu nə həngamədir? Görmürsən, dədənin meyidi yerdə ağara-ağara qalıb?

– Dədəm nə vaxt ölübdü?

Camaat zurnaçılara təpinirlər ki, çalmasınlar. Şəkili onları kənara itələyib deyir:

– Qoyun çalsınlar. Ciyim “Heyvagülü”yə oynayanda dədəmin ruhu təzələndi. A ciyi, gəl dədəmin ruhunu təzələ.

Qoy indi də öz gücü ilə dırmaşsın

Şəkilini tikinti tresti rəisliyindən çıxarırlar. Səbəbi isə dalının daldası olan böyük vəzifəli dayısının buradan başqa rayona dəyişilməsi olur. Bu rəisə də işsiz qalmasın deyə, şəhəri işıqlandırma idarəsində mühəndislik ştatı verirlər ki, dolansın, ac qalmasın.

Qonşular görürlər ki, həmişə qara “QAZ-24”də işə gəlib-gedən rəis qulluqdan düşəndən sonra dalı nərdivanlı maşında gəzir. Bir qonşu o birisindən soruşur:

– Bu nə maşındır?

Baməzə qonşu o birisinə izah edir:

– Bilirsən, bu maşın necə maşındır? İndi mən danışım, sən başa düş. O maşının dalında olan nərdivan var ha, bu nərdivan dalı olmayanlar üçündür. Qonşumuz da bunu minib gəzir ki, o nərdivanla öz gücünə dırmaşıb əvvəlki kimi bir yağlı stola çıxsın.

Yaşasın mənim canikim!

Qorbaçov Yeltsinlə köməkləşib kommunist partiyası rejimini alt-üst edəndən sonra şüar yazan rəssamlara da daha dolanacaq yeri qalmır. Belə Şəki rəssamlarından biri dil deyib ağlayanda arvadı ona kirməyi, səbirli olmağı məsləhət bilir. Rəssam gözünün yaşını silə-silə soruşur:

– Bəs hayındı barmağımızı sorub dolanacağıq?

Arvad cəld dillənir:

– A kişi, indiki zamanda dolanmağa nə var ki? İllər boyu yazdığım dəmirlərdəki şüarlar rayonu, kəndləri başına götürüb gedir. Çıxar onları, gətir həyatımıza, soruşan olsa ki, nə aparırsan, cavab ver ki, bunlar mənim sənət əsərlərimdir. Bu yaxınlarda sərgim olacaq. İnanacaqılar.

– Turalım yığıb gətirdim, sonra?

Çoxbilmiş arvad kişinin başına bir qapaz salıb deyir:

– Bat ey, sən də adını kişi qoyubsan. Necə yəni nəyimizə lazımdır? Şəhərin soba, darvaza qayıranları belə materialı çıraqla axtarırlar. Hələlik dolanırıq, yaşayırıq, sonradan yenə də başqa şüarlar dəbə düşəcək. Hələ rəhbərin portretlərini demirəm.

Rassam arvadını qucaqlayıb var səsilə qışqırır:

– Yaşasın mənim canıkim, gör necə də irəlini görəndi.

Planı vermişəm

Çayxanaların birinə çox qabaqlardan Bakıda məsul vəzifələrdə işləyən nurani bir kişi gəlir. Ağsaqqallara qoşulub, çay içirmiş. Bu dəmdə onu tanıyanlardan biri gəlib stul çəkib oturur. Bir stəkan çaydan vurduqdan sonra qarşısındakından soruşur:

– Xəbər almaq ayıb olmasın, hayındı sən Əhməd deyilsən?

– Mənəm, necə?

– Mən də Nurəhmədəm. Tanımadın? Dolmabaxçalardanam.

– Hə tanıdım, keçmişdə bir məktəbdə oxumuşuq.

Yaşlılar təzədən görüşüb bir-birinin hal-əhvalını soruşdular. Söhbətin şirin yerində şəkili Bakıdan gələndən soruşur:

– Xəbər almaqdan incimə, özünə fikir veribsən, yaman cavan qalıbsan, dost, gözüm dəyməli deyil, tfu, tfu.

Sən də pis qalmayıbsan, neçənci yaşdasan? Şəkili nəlbəkədəki çayı stakana süzüb deyir:

– Altmış yaş planımı vermişəm, hayındı öhdəlik hesabına yaşayıram.

Dayan, işin axırına çat!

Şəkili dümbək çalan Əhməd bəy, çörəkyeyəni Abbasa şəhərə tez-tez gəlib-gedən bir qaçaqla salam göndərirmiş. Hiss edir ki, salamlarını ona çatdırmır. Bu dəfə həmin adamla rastlaşanda qaçaq Abbasın qarasına pis-pis sözlər danışib, ağzına-burnuna söyüb-sulayır. Abbas bunu eşidən kimi ona deyincənlik edən qaçağı Əhməd bəyin dalınca göndərib əli-qolu bağlı sürüyüb gətirir meşəyə. Bərk əsəbləşən qaçaq Abbas Əhməd bəyi görən kimi beşaçılanı götürüb tətii çəkmək istəyəndə dümbəkçalan gülə-gülə deyir:

– O, Abbas, adam altı aylıq olmaz, bir mənə qulaq as, sonra istəsən, Nəsimininki kimi dərimi dabanımdan soy.

Sonra onu bura gətirən qaçağı göstərib:

– A gözo yiyim, düz bir ildir ki, bu dəyyusla sənə salam-dua göndərirəm, qayıdıb demir ki, Abbasa salamını çatdırdım, o da razılığını bildirir. Fikirləşdim ki, bu qaçağın yaddaşı çəzibdi. Dünən onu görüb sənə dişimin dibindən çıxan söyüşləri yağıdım. Sən demə, bu oğraşın hafizəsi itirmiş.

Qaçaq Abbas Əhməd bəyin nə üçün söyüş söydünün səbəbini anlayıb, naxələf qaçağın alnına bir güllə sıxır. Dömbəkçalan Əhmədin isə ayağı altında bir yekə erkək kəsib yeyib-içirlər.

Bacı, eviniz damırmı?

Elə ki, ali məktəblərdə dərslər qurtarır, şəkili həmyerlilər öz köhnə ata-baba yurdlarına yaylaqlanmağa gəlirlər. Bunların arasında universitet professoru da olur. O elə bir il olmur ki, Şəkini yad etməsin. Buraya gələndə də elə-belə vaxt keçirmir. Şəhərin, camaatın qeydinə qalan işləri qurdalayıb xeyir, mənfəət verir.

Günlərin bir günü bu professorun yolu M.F.Axundovun ev muzeyinə düşür. Yağışlı bir gün imiş. Görür ki, yağan yağış otaqların içini isladır. Çox mütəəssir olur. Rayon mədəniyyət şöbəsinin müdirinin ev ünvanını öyrənib, oraya yollanır. Qapının düyməsini basır. Qabağa xanım-xatın bir qadın çıxıb soruşur:

– Sizə kim lazımdır, a qardaş?

Bura mədəniyyət şöbəsi müdirinin evidir?

– Elədir ki, var, qardaş, necə yəni?

– Sağlığın. Sizdən bir söz xəbər alacağam.

– Hayındı lap ikisini al.

– Bacı, sizin evin damı yağış buraxmır ki?

– Yox, a qardaş, ərim çox evcanlı adamdır, qoyar ki, çardaqdan evlərə yağış damcılasın.

Professor bir söz deməyib gəlir şəhər sovetinin sədrinin evinə. Onun da xanımı and içir ki, çardaqları dammır.

Müəllim muzeylə əlaqədar bir neçə rəhbər işçinin evlərini gəzdikdən sonra gəlir o vaxtkı raykomun birinci katibinin kabinetinə. Xoş-beş edib, hal-əhval tutduqdan sonra professor deyir:

– Getmişdim şəhər soveti sədrinin, rayon mədəniyyət şöbəsi müdirinin, baş memarın evlərinə. Soruşdum ki, evlərinizin damı axmır ki? Cavab verdilər ki, lap şıdırgı yağış tökəndə də bir damcı keçmir içəri. Ay katib, əyri oturaq, düz danışaq, o dılğırlardan Mirzə Fətəlinin harası əskikdir ki, o dahinin evi yağış yağanda suyun içində olur.

Katib məsələnin nə yerdə olduğunu görüb, professorun yanındaca lazımı təşkilatlara göstərişlər verir, heç bir həftə keçmir ki, Axundovun ev-muzeyi şahnişinə döndərilir.

Bizim xoruzlar da kommunistlərə oxşayır

Birinci katibin tapşırığını sözsüz və dürüst icra edən işçilərin vicdanında bir qanun qorxusu vurnuxurdu. Bu qanun və məsuliyyət dəlisi olan Mürsələliyə katib tapşırıq verir:

– Yoldaş Mürsələli, get quşçuluq sovxozuna. Öyrən gör toyuqların yumurtlamamasının səbəbkarı kimdir?

Səhəri Mürsələli yol maşınına minib, quşçuluq sovxozuna gəlib çıxır. Direktoru yerində tapmır. Hinlərə girib toyuqların çağbacağ yerlərində olduğunu görür. Amma tavaya sındırası bir yumurta da tapa bilməyib qanı qaralır. Düşünür ki, yəqin gec gəlib, yumurtaları direktor yığıb Gəncəyə ötürüb. Toyuğabaxanların da and-qəsəminə inanmır. Bu fikrə gəlir ki, gecəni burada keçirsin, səhər tezdən hinləri gəzib, doğrudan da, toyuqların yumurtadan düşdüyünün şahidi olsun. Belə də edir. Mürsələlinin bəxtindən fermada gecə növbətçisi halıca-dulluca, ətli-əndamlı bir toyuğabaxan imiş. Mürsələlinin vurnuxduğunu görüb deyir:

– Ay yoldaş nümayəndə, yatmaq fikrində deyilsən?

Mürsələli soruşur:

– Bu otaqdan başqa yeriniz yoxdur?

Toyuğabaxan əndamını yırğalaya-yırğalaya deyir:

– Budur ey, bir kravatımız var. Bir yerdə yatıb birtəhər səhəri açarıq.

Mürsələlini titrətmə tutur. Acıqlı-acıqlı deyir:

– Mən kommunistəm, məni əxlaq pozğunluğuna sürükləmə.

Mürsələli pencəyini yerə salıb çarpayının yaxınlığında uzanır, səhər tezdən qalxır və axurları gəzirsə də, bir dənə yumurta tapa bilmir.

– Bu nə əcəyib işdir? – deyə çarpayıda balıq kimi uzanan toyuğabaxandan soruşur:

– Bu toyuqlar hərəkətə gəlib, niyə yumurta doğmurlar?

Toyuğabaxan böyrü üstə çevrilir, arxası Mürsələliyə sarı yerində qurcalanıb deyir:

– Bəzi xoruzlar da sənin kimi əsl kommunist olublar, toyuqlara yanaşmır.

Deyirsiniz ki, boş qayıtsınlar

Petrol yanacaqdoldurma məntəqələri olmamışdan əvvəl Şəkinin künc-bucaqlarında benzindoldurma yerləri vardı.

Bunlardan biri də Oğuz yolunda camış ağnağının qənsərindəki məntəqə idi. Tomu ləqəbli gombul bir kişi orada işləyirdi. Şəhərin maşınları bura daha çox öyrəşmişdilər. Bilirsiz niyə? Əliboş qayıtmırdılar. Tomunun benzin məntəqəsində aldananlar Şəkiyə çathaçatda başa düşürdülər ki, aldanıblar. Mühərrik yoxuşda dirəşir, karbürətor boğulur. Sən demə, Tomunun petroлу cana imiş. Ona salyarkadan başlamış, neft, soba yanacağı qatırmış. Petrol Tomu, deyəndə ki, ay gözo yiyim, Tomu qardaş, benzinə az qat o zəhrimardan, Tomu nə desə yaxşıdı:

– Paho, hayındı bu yaxşılıq nə zəhrimar şeymiş. Mən də sənə gözo yiyim, qızıldan qiymətli başıva hayındı pislik eləmirəm ki, cılgı benzin satsam, o boyda Şəkini dolanıb gələn maşın şoferləri deyirsiz əliboş qayıtsınlar? Benzinə qatışdırmalar qatıram ki, hamıya çatsın. Pislik edirəm, ə? Bu da sizin sağ olunuz?!

Sucaq kalışın kəraməti

Nikita Xruşşovun qarğıdalı vurhavuru illərində Şəkiyə Mərkəzi Komitə aparatından bir nümayəndə gəlir. Raykom katibinə deyir ki, arayış hazırlayacaq, heç olmasa, bir təsərrüfatda qarğıdalının vəziyyəti ilə tanış olsun.

Raykom katibinin hirsindən dişi bağırsağını kəsir. Axı, kolxozlarda bir hektar da olsun qarğıdalı səpilməyib. Aqrotexniki müddət pozulub.

Atalar “min dərd var, min bir dərman” deyiblər. Bu dərdin dərmanını boynuna götürən tapılır. Aşağı Göynük kəndindəki “Paris Kommunası” kolxozunun sədri cəsarət edib yerindən qalxır, irəli çıxıb raykom katibinin qulağına nə isə pıçıldayır. Katibin qırışığı açılır. Mərkəzi Komitədən gələn nümayəndəni Əhməd müəllimə qoşub (Şəkiddə ona komsomol Əhməd də deyirlər) göndərir qarğıdalı sahələrinə baxmağa.

Əhməd müəllim maşını birbaşa Aşağı Göynük sucaqlarında bir-iki qarış boyda göyərən kalışlıqlar tərəfə sürdürür. Qarğıdalı əvəzinə qonağa ucsuz-bucaqsız uzanan kalışlıqları göstərir.

Görürsünüz mü, nə gözəl bitiş alınıb. Zəhmətimiz hədəv getməyib.

Mərkəzi Komitənin maması xaçpərəst, papası ruspərəst inspektoru az qalır Əhməd müəllimi qucaqlasın:

– Malades, Əhməd müəllim, kukuruzunuz bol olacaq.

Əhməd müəllim deyir:

– Sizin kimi mötəbər bir yoldaşın gəlməsi şərəfinə plan iki qat. Əlavə öhdəlik də öz yerində.

Nümayəndə raykom katibi ilə salamatlaşıb gedərkən deyir ki, rayonda belə gözəl qarğıdalı yetişdirilməsində onun da xidməti az deyil. Əlavə edib deyir:

Əhməd müəllim kimi kadrları irəli çəkin. Əhmədi həm də ordenə pristavit edəcəyik.

Bir aydan sonra kənd təsərrüfatı qabaqcıllarından bir qrupuna orden, medallar verilməsi barədə “Kommunist” qəzetində çıxan fərmanda Əhməd Əbdürrahimovun da adı vardı.

Sucaq kalışın kərəməti sayəsində Əhməd müəllim “Şərəf nişanı” ordeni qazanmışdı.

Antisanitariya

Kreml tərəfindən göndərilən Kozlov Azərbaycan Mərkəzi Komitəsinin ikinci katibi işləyəndə Şəkiyə gəlir. Onu Şəkiddən Oğuz tərəfə ötürəndə Tomunun zapravkası qarşısındakı gölməçədə yatan camışları görüb sürücüyə deyir:

– Saxla!

– Az qalır ki, arxadan gələn maşınlar bir-birinin içinə girsin. Kənd təsərrüfatı idarəsinin rəisi hamıdan qabaq qaçıb Kozlovun qabağında şiş kimi durur.

Kozlov soruşur:

– Çto za jivotniye?

– Camış, camış, – deyər rəis əllərini işə salır. Sağıcıları yamsılayır.

Kozlov başa düşür ki, üstü-başı palçıqlı heyvanlar süd verən canlıdır. Kozlov qəzəblə qapını açıb maşının arxa oturacağından çıxanda digər yolda sağıcılar da farağat komandası alıb, nəfəslərini boğazlarında boğmuş halda dayanırlar. Cürətlilərindən biri Kozlova izah edir ki, Şəkiddə süd planının üzünü ağardan bu üst-başı palçıqlı heyvanlardır. Rayonda camışçılıq təsərrüfatı çoxdur.

– Eta antisanitariya! – deyib Kozlov qəzəblə toplaşanları süzüb, maşına oturub yoluna davam edir. Bakıya qayıdanda MK bürosuna təklif verir ki, Azərbaycanda camışçılıq ləğv edilməlidir.

Mərkəzi Komitədə Kozlovu birtəhər başa salmaq olur. Yolun kənarında camış ağnağındakı heyvanları oradan uzaqlaşdırmaq tədbiri görmədiyi üçün raykomun bürosunda cins mal-qara birliyinin direktorunun kürəyinə axıncı xəbərdarlıqla şiddətli töhmət yapışdırırlar.

Paho, kolxoz da dağılarmış

Nəzir müəllim icra başçısı olan vaxtda eşidir ki, Baş Göynük kəndində kolxozun dağılmasına maneçilik edən qüvvələr var. Oraya gəlib yığıncaq keçirir. Motal uşağından olanlardan birisi söz istəyib “İşıqlıdır lampaları kolxozun” aşıq mahnısının sözlərini oxuya-oxuya tribunaya qalxır.

– Hörmətli Nəzir müəllim, – deyir, sənin yadında olar, müharibədən qabaq aşıqlar oxuyardılar “İşıqlıdır lampaları kolxozun”.

Nəzir müəllim başı ilə təsdiq edir ki, bundan xəbəri var. Gözləyir ki, Motal oğlu islahatın xeyrinə nəsə dəyərli söz deyəcək. Belə-belə olmuş, Kənd natiqi “ışığıdır lampaları”ndan əl çəkmir. Deyir ki, son vaxtlar kolxozlar elektrik işığına həsrət qalanda, çardaqlardan nöyüt lampaları düşürüldə ürəyimə dammışdı ki, kolxozların çiraqlarını yavaş-yavaş söndürəcəklər. Zəndimiz düz çıxıb. Əgər kolxoz lazım deyildisə, nə üçün otuzuncu illərdə olmayanlar gözüümüzün qabağında kollektivləşməyə razı olmayanları güllələdilər. Nəzir müəllim, madam ki, kolxozu dağıtmağa gəlibsən, nə deyə bilərik. Amma mənim iki təklifim var.

– Buyur, buyur.

Motal oğlu bir az da ürəklənib deyir:

– Ay camaat, birinci təklifim budur ki, otuzuncu illərdə kolxozun əleyhidarları qurbanlarını o vaxtın düşməni, bu vaxtın isə inqilabçıları hesab olunsun. Gəlin, onların xatirəsini əbədləşdirmək üçün Baş Göynük kəndinin mərkəzində abidə ucaldaq. Altına da yazdıraq: “Paho, kolxoz da dağılarmış”. Bu da məndən, – deyib, Motal oğlu cibindən bir neçə şirvan çıxarıb stolun üstünə atır.

– İkinci təklifim odur ki, düzülü-qoşulu kolxozumuzu dağıtmağa gəldiyi üçün Nəzir müəllimi kəndin ortasındaca güllələyək. Klubu çaxnaşma düşən ərəfədə Nəzir müəllim çaparağı arxa qapıdan həyətə enib maşına minmək istəyəndə kolxozun dağılmasından faydalananlardan biri özünü icra başçısına çatdırıb deyir:

– Nəzir müəllim, Motal oğlunu Nəsib döyüb. Sənə xox gəlirlər ki, Şəkidən çıxıb gedəsən.

Tərəkə

Bir gün bir kişi ölür. Körpə yetimləri qalır. Molla yetimlərin malını tərəkə eləməyə gedir. Əvvəlcədən yetimlərin malını gözdən keçirir, sonra deyir:

– At kimi cəhrə, camış kimi nəhrə, bir də çömçə drax, yetimə yaz. Kəfkir sulus mollaya durus. Qara xalça, dünbül dayça, bunları yaz mollaya.

Abid kişinin qazanı

Tənha yaşayan Abid kişi işə gedəndə qazan asarmış ki, işdən gələndə xörəyi hazır olsun, yeməyə bir şey olsun. Kəndin lotuları bundan xəbər tutur. Abid işdən gələndə qədər onun qazanını boşaldıb xörəyi yeyirlər. Bir gün yenə Abid kişi yorğun işdən gəlib yemək istəyəndə görür ki, qazan boşdur. Hirslənir və qazanı yerə çırpıb deyir: – Qazan, məndən, başqa da sənin dostların varmış, mənim səninlə dostluğum qurtardı.

Hacı dayı hovuzda

Böyük və dərin bir hovuzun ətrafına böyüklü-kiçikli xeyli adam toplaşmışdı. Hovuzun ətrafında oynayan qız uşaqlarından birisi necə olursa hovuzda boğulan qıza heç kəsin əli çatmır və üzə bilmədiyini üçün heç kəs suya düşüb onu xilas etməyə cəsarət göstərmir. Qızın atası haray çəkib deyir ki, kim mənim qızımı xilas etsə, ona min manat verəcəyəm. Yenə heç kəsdən səs çıxmır. Bu zaman camaat görür ki, guppultu ilə kimsə suya yumalandı. Yazıq üzə də bilmir, bir təhər canını qurtarmağa çalışırdı. Qız da bir tərəfdən amanını kəsmişdi. Nə isə... Adamlar bir təhər əllərini Hacıya çatdıraraq, onu da, qızı da sudan dartıb çıxarırlar.

Qızın atası Hacı dayıya təşəkkürünü bildirib, əlini cibinə aparanda Hacı onun qolundan tutub deyir:

– Sənin o min manatın cəhənnəm olsun, di görüm, məni bu hovuzda itələyən kimdi?.

***

Bir gün Molla Nəsrəddin hamama gedir. Orda zümzümə edərkən öz səsinə valeh olur. Sabahısı Teymurləngin yanına gedib deyir ki, yaxşı səsi var, gözəl oxuya bilir. Teymurləng əmr edir ki, oxusun. O cavab verir ki, gərək hamamı buraya gətirsinlər, ya da gedək hamama. Bir qədər mübahisədən sonra böyük bir küp gətirirlər. molla başını küpə salıb oxuyur. Teymurləng Mollanın onu ələ saldığını güman edib əmr edir ki, küpün suyu qurtarana kimi əllərini suya salıb mollanı şillələsinlər. Şillə dəydikcə o Allaha şükr edir. Teymurləng ondan soruşur ki, niyə şükr edir? O cavab verir ki, ona görə şükür edir ki, nə yaxşı hamama getməyiblər, hamamın suyu qurtarana kimi onun halı necə olardı?

***

Biri yuxusunda görür ki, qabağına aş qoyulub, amma yeməyə qaşığı yoxdu. Özü də yaman ac imiş. O, arvadı yuxudan oyadır yuxusunu danışır. Arvad tez qaşığı qabağına qoyub yatır.

***

Cavan oğlan bir əllə qızı qucaqlayır, o biri əllə rolu tutub, maşın sürür.
Yol polisi bunu görüb qışqırır:

- Ə iki əllə tut!
- Bəs maşını kim idarə etsin?

Ramiz Ovsər gəlib pulunu alarsan

Bir gün Şəkiyə qonaq gəlmiş birisi bazarı gəzə-gəzə gəlib çıxır bir dükana. Qonaq görür ki, satıcı bəmzə adamdı. Başlayır onunla xırda-xırda söhbətə:

- Ağsaqqal, alver necədi, bir şey çıxır?
- Allah bərəkətini qoyanda, kasıbçılığımızı ödiyir.
- Bəs bu satdığın nədir?
- Paraşüt.
- Neçəyə verirsən?
- Birini 10 manata.
- Baha deyil?
- Sənn ağro mən alım, baha niyə olur? Paraşütdü da, at döylü, dəvə döylü.
- Bəs yaxşı, bunun taxıb vertolyotdan hoppananda paraşüt açılmasa, necə olsun?
- Ay ağzo yiyim, açılmayanda, mən qaşmıram, sən qaşmırsan. Gətirif qaytarıf, pulo alarsan. Alıf- allatma zamanası zad döylü ki!

Yalan danışma

S.Rəhmanov adına Şəki Dövlət Dram teatrının direktoru Nazim Bilalov istər teatrın, istərsə də texniki işçiləri ilə həmişə mehriban-mehriban danışardı. Hərdən əsəbiləşəndə də kimliyindən asılı olmayaraq deyərdi:

– Bura bax, ağlın özgə yerə getməsin ha! Sağ əlimin barmaqlarının beşini də göza soxaram!

Bir dəfə də Nazim Bilalov hirsələnib, aktyor Əligüşad Rəhimova deyir:

– A bala, Əligüşad, ağlın özgə yerə getməsin ha! Sağ əlimi – barmaqlarımın beşini də göza soxaram!

Əligüşad da söz altda qalmayıb cavab qaytarır:

– A müdür, yalan danışma da. Sənn sağ əlində üç barmağın var.

(Nazim Bilalovun sağ əlinin iki barmağı tokar dəzgahına düşmüş və kəsilmişdi.)

– Da mənə heş sözüm yoxdu, bu artist tayfasının yanında heş kimin sirri olmasın.

Yenə o yolu gedəcəksən də

Günlərin bir günü Nazim Bilalov köhnə tanışlarından biri olan Ənvər Qasimovla qarşılaşır və ondan hal-əhval soruşur.

– A bala, haralardasan, yağlı əppəyə dönmüsən, lap çoxdandı səni görmürdüm.

– Heş dimə, qardaş, sənnən uzax, yaman xəsdələnmişdim, bir yorğan-döşşəh yatırdım.

– Ə, get ağlaa dua yazdır e. Səən haran xəsdiyə oxşuyur, yanağınnan xoruz pipiyi kimi qan damır.

– Ə, sən öl, həbləliğıma baxma. Ölüf, ölüf o dünyanı gedif-göruf heylə ki gəldim.

– Ba səən ağlaa keçə yamiyim. O boyda yolu gedif, bi də niyə qayıtmısan? Habırda yel əsif, qoz tökülmüyüdü ki? Onsuz da gənə ho yolu geycasan da!

Yeməyə bir şey oldu ki?

Bir şəkili həkimin yanına gəlib başlayır ah-aman eləməyə:

– Həkim, mənə bir çarə, mən ölürəm. Da başım bədənimin üstündə durmur, ayağım elə bil özgə ayağıdı, sözümə baxmır. Həkim xəstəni tam müayinə etdikdən sonra ona bir şüşə həb verib deyir:

– Narahat olma, ay kişi, sən bu həblərdən gündə üç dəfə yimaxdan sonra at. Sonrası ilə işin yoxdu. Düzələcək.

Şəkili həkimin ünvanına alxış eliyə-eliyə gedir.

Aradan üç gün keçir, həmin həkim xəstəxanada gecə növbətçiymiş. Axşamdan xeyli keçmiş təcili yardım maşını ilə qəbul otağına ağır bir xəstə gətirirlər. Aləm dəyir bir-birinə. Həkim xəstəni görən kimi tanıyır. Xəstə sağ ovcunda həkim verən həblərdən ikisini bərk-bərk sıxıb yarıhuşsuz xərkədə uzanmışdı.

Həkim xəstənin yumulmuş əlini zorla açır, dərmanlarını görüb deyir:

Allah evini tiksin, üç gün qabağa mən saa dimədim ki, habı dərman-nan gündə üç dəfə yimaxdan sonra atarsan!

Xəstə ağır-ağır gözlərini açıb, həkimin üzünə baxa-baxa:

– Öydə yimağa bir zəhər oldu ki, mən də yiyif dərmanları ateydim!

Puluna minnət

Bir şəkilinin uşağının dişləri ağrıyır. Uşaq dil boğaza qoymur, bir qırıpıb, min tökür. Arvad ərinə üzdən-gözdən salır ki, mənim saa gəldiyim gün dağıleydi, mən də sənə kimi fərsizə gəlmiyəydim.

Naəlac qalan kişi dillənir:

– Gecənin habı vaxtı mən uşağı hara aparım?

Hikkəsi sirkə küpəsi çatdadan arvad dillənir:

– Teyatra aparmıycaxsan, kinoya aparmıycaxsan. Doxdura apara-caxsan da!

– Az, gecənin habı vaxtı? Səhər açılısın, hara diyirsoz aparım da.

– Uşağa yazığın gəlsin. Poliklinika işləmir, apar doxdurun evinə.

Naəlac qalan kişi uşağı götürüb evdən çıxır. Birbaş gəlir Şəkiddə tanınmış bir diş həkiminin yanına. Qapının zəngini basıb dayanır.

Bir az keçmir, diş həkimi özü qapıya gəlir. Doxduru görən Şəkili dil-ağız eləməyə başlayır:

– Sən Allah, can doxdur, bağışda, gecənin habı vaxdı sizi də narahat eliyrox. Da əlacımız tərtəmiz üzüluf gəlmişox sizin yanoza.

Həkim ucadan dillənir:

– Ay kişi, qısa elə, sözo dinən.

– Diyirəm, ay doxdur, gejdise də, bağışda. Habı bizim uşağın diş-i ağrıyır. Onu çıxardarsoz?

– Pula minnət! Gecə olanda nolar, pul versən gözo da çıxardaram.

Heç olmasa

Dostları Nazim Bilalova sataşmaq üçün ondan soruşurlar:

– A Nazim. Bəlkə sən biləsən, xoruz toyuğun dalıyca qaçanda nə fikirləşir?

Nazim Bilalov halını pozmadan cavab verir:

– Heç, fikirrəşir ki, toyuğa çatmasam da, eybi yoxdu, heç olmasa, canım bir az qızışar.

İç-i mənlilik deyil

Nazim Bilalov sürücüsünü harasa iş dalısıyca göndərdiyindən özü teatra avtobusla getməli olur. O, avtobusa minəndə anasının yanında əyləş-miş uşaq ayağa qalxıb yerini Nazim Bilalova verir.

O, uşağın başını sığallayıb, oturur və ucadan uşağı oxşadırmış kimi deyir:

– Ay sağ ol səni, dəda toyunu görəsən.

Uşağın anası böyükdən partlayır:

– Ey, a kişi...

Nazim Bilalov tez arvada tərəf çevrilib:

– A bacı, narahat olma, video kassetdə diyirəm.

Bu da nolu göstərir

Lütfəli Abdullayev “Pobeda” maşınında Dodudan “Soyuqbulağa” qalxırmış. Kişli Məmmədiyə kişi də eşşəyi ilə kəndə qayıdırmış. “Pobeda” Dütdəh Məmmədiyənin bərabərinə çatanda Lütfəli Abdullayev maşından düşüb ona tərəf gəlir, salam verib xoş-beşdən sonra soruşur:

– A kişi, axşamın habı vaxtında eşşəknən hardan gəlirsən?

Dütdəh Məmmədiyə cavab verir:

– Baltalıdan, bostannan qayıdıram, ağro mən alım. Bəs sən bu vaxtı hara uğur eləmişən?

– “Soyuqbulağ” a qalxırdım ki, bir az hava udam. Andırın da benzini qutarıb yarı yolda qoydu bizi. Bəlkə sən bir az benzinnən kömək eliyəsən?

Dütdəh Məmmədiyə kefini pozmadan eşşəyin quyruğunu qaldırır deyir:

– İnanmırsan, gəl özün bax. Habı da nolu göstərir.

Ancaq bir şərt var

Bir gün bir nabələd adam dəllək Tofiqin dükanına gəlir. Salam verib soruşur:

– Ay usta məni cavanlaşdırarsan? (üzünü qırxmağa işarə edir.)

Usta Tofiq də cavabında ona qayıdır ki:

– Hayındı niyə qırxmıram, işimin adı nədir?

Qonaq stulda əyləşir. Dəllək Tofiq başlayır öz işinə. Müştərinin üzünü sabunladığıca da onunla zarafatlaşır. Bu da qonağın xoşuna gəlir. Saçının ağılığı, dəllək dükanındakı səliqə-səhman, ustanın hərəkətləri də bir aləm, qonağa xoş gəlir. Bütün bunlardan ürəklənən qonaq dillənir:

– Ay usta, görürəm müdrik adamsan. Sənə bir sual versəm, düzünü diyərsən?

– Ay atam, mən dəllək adamam. Sual hara, mən hara. Savadım yox, təhsilim yox.

– Zato sənin dünyagörüşün var.

– Nə bilim, Vallah, məni çətinə salırsan.

Qonaq əl çəkmir və dəllək Tofiqdən soruşur:

– Ay usta, bir ağsaqqal kimi, dünya görmüş adam kimi sən 60 yaşında kişinin 25 yaşlı qızla evlənməsinə necə baxırsan?

Dəllək Tofiq:

– Bir az çəlpəşik sualdı.

Usta işinə davam edir. Qonaq isə əl çəkmir.

– Ay usta mən sənnən cavab gözləyirəm axı!

- Nə diyim Vallah...
- Nə bilirsən, onu de. Sən bu işə necə baxırsan?
- Vallah düzünə qalsa, elə də pis baxmıram. Qonaq oturduğu stulda bir az rahatlandı. Usta sözünə davam etdi.
- Ancaq bir şərt var.
- O nə şərtidir elə?
- Bilisən, 25 yaşında qızınan öylənən 60 yaşında kişinin qonşuluğunda əsgərdən gəlmiş subay oğlan olsa, lap yaxşı.

Dilinizin altına qənd qoyun

Bir diş doxduruyla dəllək Tofiq möhkəm dost olub, demək olar ki, hər gün görüşürdülər. Bir gün də doxdur dəllək Tofiqin dükanına girəndə görür ki, usta Nazim Bilalovun üzünü qırır.

Doxdurun Bilalovla da bərk zarafatı vardır. Ona içəşmək üçün də salam-kəlam, hal-əhvaldan sonra ustaya üz tutub deyir:

– Tofiq yaman əlimyandıdayam. Bəlkə, mənə bir 15, 20 man əlborcü verəsən?

Dəllək Tofiq Bilalovun üzünü sabunlaya-sabunlaya:

- Doxdur, üz vurma, məndə o boyda pul hardandı.
- Səən canın haqqı, sonra qaytarıcam.
- Ə, görmürsən mən habırdə bir manatdan ötəri it qırırıam.

Nazim Bilalov da söz altda qalmır.

– İkuş da dilinizin altına qənt qoyun. Bir də ki, itin də adamı quçu-quçu olar da.

Sən görəsi işi

Bir gün bir neçə şəkili təbiətin qoynunda yeyib-içirlərmiş. Onlardan biri göy tikələri seçib yeyir. Sür-sümükləri isə itəliyin yoldaşların boşqabına. Stol yoldaşlarından biri üzünü stoldan şöngüyüb baxan itə tutub deyir:

– Ay it, sən bizi bağışla, biz görəsi işi habı zalım görür, sən görəsi işi isə biz görürük.

Məndən istəyin

Toyda yoldaşları bir şəkiliyə nə qədər dirəşirlər, o içmir ki, içmir. Bəhanə gətirir ki, mədəm ağrıyır.

Dostlardan biri deyir ki, habı içmiyən adama niyə zorla dirəşirsiz ki, iç! Əvvəlinci yoldaş cavab verir ki:

– Ə habı keflənəndə yaxşı olur.

İçməyən yoldaşının limonadına araq qatan ikinci şəkilli üzünü yoldaşlarına tutub deyir:

– Əşi siz onun içməyini neynirsiniz? Axırda keflənməyini məndən istəyin.

Məndən sonra

Şəkidə bir məktəbin həyətinə dayanmış müəllimlər söhbət edir, deyib-gülürdülər. Birdən müəllimlərdən biri üzünü dağlara tərəf çevirib uca səslə deyir:

– Eh bizim dağlar, bizim dağlar!

Tez bir ortayaşlı müəllim dillənir:

– Ədə habı dağlar hardan sizin oldu?

– Bu dağların arxası Dağıstandı da!

– Hunda habı dağlar sizin olur ki?

– Bəs necə?

Ortayaşlı müəllim təəssüflənərək cavab verir:

– Diyrəm də, mənənnən sonra habı məktəbə bir nəfər də olsun ağıllı adam gəlməyif. Sora da məni qınayıllar.

Odur, yoxsa mən....

Bir şəkilinin yoldaşları yığışıb 100 yaşını qeyd edirlərmiş. Yaxın dostlardan biri hansı səbəbdənsə məclisdə iştirak edə bilmir. Telefonla zəng edib dostunu təbrik etmək istəyir. Telefon zəng çalan kimi dəstəyi yubilyar özü götürür.

Telefonda səs:

– Alo, salam! Yubliyarı olar?

Ad günü sahibi cavab verir:

– Bəli, Əleykə salam. Burda heylə adam olmur.

Telefon bir neçə dəfə zəng çalır. Hər dəfə də yubilyarı soruşurlar. Ad günü sahibi də eyni cavabı verir.

Axırda yoldaşlardan birisi soruşur:

– O zəhlə tökən kimdi?

– Mən nə bilim haranın serəyidi.

– Nə istəyir e, kimi soruşur?

– Mən nə bilim, yubliyarı istəyir.

Məclisdəkilər gülüşürlər.

Yoldaşlardan biri dözmür:

- Adı da bilmirəm, ay həşim, yubliyar sənsən, səni soruşur da!
- Həşim odu, yoxsa mən, disin ki, Şahid müəllim lazımdı da...

Kişi deyilik?!

İki şəkili tennis oynayırmiş. Oyun maraqlı olsun deyə, şərtləşirlər ki, uduzan udanı kürəyinə mindirib tennis stolunun ətrafında üç dövrə vursun.

Belə də edirlər. Uduzan udanı kürəyinə mindirib tennis stolunun ətrafında üç dövrə vurub onu yerə qoyur və deyir:

- Bay sənin, belim sındı ə. Elə bil it ölüsü aparırdım.
- Qalib gələn şəkili soyuqqanlı cavab verir:
- Ağlın var idi, mindirmiyərdin.
- Şərtləşmişdik, söz vermişdik, kişi döylux?
- Qalib gələn şəkili gülə-gülə cavab verir:
- Kişilik bu dünyada sənnən mənə qalmıytdı ki?!

Bildim

Bir şəkili ət alıb gəlir evə. Yoldaşına deyir ki, axşama qonağımız olacaq, xörək bişir.

Şəkili oturur uşaqlarla televizora baxır, yoldaşı isə əti götürüb keçir mətbəxə. Ətə baxıb təəccüblənir. Arvad mətbəxdən soruşur:

- Ay kişi, habu nədi almısan?
- Ətidi də, nə olasıdı ki?
- Ədə, habu nətəri ətdi, hamısı sümükdür axı?
- Ay qız, ətdə sümük olar da!
- Yox e, habu nədi yığf gətirmisən?
- Səən ağzo əyrisini düzəldə bilmədim, mənim günümə bax də.
- Özün gəl bax, gör bundan nə bişirmək olar?

Şəkili dilxor, dilxor durub keçir mətbəxə. Yoldaşına:

- Dədən alsa, yaxşı olar, mən pisini alıram də!
- Dədəmin habura nə dəxli var. Axı, sən heç vaxt, həblə şey alma-mısan?

Şəkili ətə baxıb, görür nə? Qoyunun təmizlənmiş qarnına bükülmüş, doğranmış qoyun buynuzları, tullantı sür-sümük... Özünü saxlaya bilməyib:

- Ay qız, götür tulla. Bay sənin üza lənət, öfkəm ağzıma gəldi.
- Bəs bayaxdan məni qaralıyırsan.
- Bildim, at çivininin işidi!
- At çivini kimdi?

– Kim olucax, müdirin müavini bayquş.
O, bununla da hirsini soyudur.

Damkom köpəkoğlu...

Bir şəkili həm tələbəlik, həm də iş yoldaşı olmaqla, onun qonşusu, həm də damkomları ilə ailəvi get-gəlləri var. Birinci Qarabağ döyüşlərinin qızgın çağında damkom olan şəkili tez-tez axşamları qonşusugilə gedir. Nənəsinin damkom qonşusunu çox istədiyini bilirmiş.

Günlərin birində də damkom şəkili qonşusunun nənəsinə deyir:

– Neçə gündür gəlif-gedirəm, amma açıx diyə bilmirəm. Damkom kimi daa məən habı dostumu əsgərdən saxlamağa gücüm çatmır. Siz də sarıları istəkana yığb saxlıyrsınız.

Nənəsi damkoma deyir:

– Qələt elə, istəsən, sən saxlıyarsan. Damkom döysən? Əlimə çatan bi dənə habı uşaxdı.

Damkom gedəndən sonra nənəsi nəvəsinə deyir:

– Ədə, gördün damkom köpəyoğlunu? Elə bil qızılları öz əliynən qoyuf. Apar savax boğazına bi dənə sarı tulla, diyicilik eləməsin. Damkom köpəyoğlu...

Özünü biyabır edirsən

Nazim Bilalov Şəki bazarında ət dükanlarının qabağından keçəndə qəssablardan biri müştəri çağıraraq ucadan qışqırır:

– Gəl mala, qoyma qala! Vallah, dədəm ərkəhdi!

Nazim Bilalov bir anlığa ayaq saxlıyır və qəssaba tərəf deyir:

– Ə, niyə qışqırır özünü biyavır eliyəsən? Adamın dədəsi ərkəh olar, diş olmaz? Niyə, “a qarğa, məndə qoz ver”, – deyirsən.

“Poluçudes” oynayırdım

Düfə Tahir öz maşınında Bakıdan Şəkiyə qayıdır. Şamaxıda yol polisi onun maşını saxladır. Düfə Tahir maşından düşmədən pəncərədən sənədlərini yol polisi işçisinə uzadır. Bu da yol polisinin xoşuna gəlmir. Deyir:

– Maşının yük yerini aç, baxacağam.

Tahir:

– Nəçənnih, gəl sa 10 manat verim, yük yerinə baxma.

– Maşından düş yük yerini aç.

- Nəçənnih, 25 manat.
- Yox!
- 50 manat.
- Olmaz!
- Nəçənnih, 100 manat olsun.
- Dedim ki, baxacağam!
- Yaxşı, 200 manat!
- Vətəndaş sürücü, sənə axırıncı dəfə xəbərdarlıq edirəm. Maşından düş, yük yerini aç.
- Düfə Tahir maşından düşüb yük yerini açır və deyir:
- Di hah, buyurun baxın!
- Yol polisi maşının yük yerini təpə dırnax yoxlayır, bir şey tapmır.
- Tahir deyir:
- Sənədlərim qaydasında, naruşenim də yox. Yük yerinə də baxdın.
- Da mən gedə bilərəm?
- Yol polisi:
- Bəs o pulları mənə niyə təklif eliyirdin?
- Sadəcə. “Poluçudes” oynayırdım.

Bir çimdik ağıl

Nazim Bilalovun iş otağına kimsə zəng edib soruşur:

- Nazim müəllim, hayındı siz hardasız?
- Bilalov ucadan cavab verir:
- Hamamda.
- Axı mən sizin iş nömrənizə zəng etmişəm.
- Həblə oluf diyillər də, Allah, sən dəlilərə bir çimdih ağıl ver.

Neçəyə verirsən

Şəki bazarında birisi xoruz satır. Ancaq xoruzun boğaz hissəsinin tükləri yox imiş, pipiyindən aşağıda olan tükləri isə uzun imiş. Nazim Bilalov diqqətlə xoruza baxıb satıcıdan soruşur:

- Ay bala, ay oğul, habı Niyaməddini neçiyə verirsən?
- Nə diysən, ay dayı?
- Heç nə, diyirəm, Allah bazarı versin.

Dilimdən olacaq

Sovet dövründə Tüfə Tahir Şəkinin “Ala qapı” deyilən ərazisindəki həftə bazarında qadın paltosu satırmış. Geyim-keçimli bir qadın bazburutdu, zabitəli bir kişiylə yaxınlaşıb qadın paltosunun qiymətini soruşur. Dufü Tahir də deyir ki, bəs bu qiymətə.

Qadın deyir:

– Yox, çox baha deyirsiniz!

Tahir qadının yanındakı kişini göstərərək dil-ağız etməyə başdiyir.

– Habı dayının vijdanı haqqı. Hordan maa beş manat pul qalır, isdiyirsoz hunu da heş vermiyin.

Qadın qayıdır ki:

– Sən bu kişini tanıyırsan?

– Anam-bacım, hardan tanıyasıyam mən ciyisi ölmüş “Ala qapı” dan o yana çıxmamışam.

– Tanımırsan, tanı. Sizin Şəkinin təzə aboxeysidir.

Dufü Tahir özünü itirmədən:

– Diyirəm axı! Dayı çox vijdanni adama oxşiyir. Habı palto heylə sizə qurbandı. Büküm aparın.

– Yox, denən görüm, sən niyə öz vijdanına yox, mənim ərimin vijdanına and içdin?

– Siz inanasoz diyə. Anam-bacım, siz heş satıcıda vijdan olanı görmüsoz. Vijdan olar prokurorda, aboxeysdə...

Dufü Tahir dərindən nəfəs alıb yanındakı satıcı yoldaşına deyir:

– Ə vallah, məən əppəyim də dilimnən çıxır, zululum da. Ölümüm də dilimnən olcaxdı.

Hələlik yox

Dufü Tahir yoldaşları ilə birlikdə Böyük Dəhnə kəndinə gedir. Hüzurun üçüncü günü olduğundan məclisdə adam az olur. Molla da moizə edirmiş.

Tahir yoldaşları ilə birlikdə mollaya yaxın oturur, moizəsini qurtadıqdan sonra öləninin ruhuna “Quran” dan bir surə oxuyub bağışlanmasını xahiş edir. Cavan molla da gur səsilə bir surə oxuyub öləninin ruhuna bağışlayır. Dufü Tahir razılığını bildirir:

– Sağ olun, molla qardaş, Allah səsinizə bərəkət versin. Zəngülələriniz də, səsiniz də adamın ürəyini qıdıxlıyır. Maşallah!

Molla:

– Sağ olun, məən qardaşım. Bir az ucadan deyin, qoy məclis əhli də eşitsin.

Molla:

Qazdan ayıx Düfə Tahir dodağını dişdiyib ucadan deyir:

– Baş üstə, molla qardaş, bu sizə Allahdan vergidi, diyirəm.

Molla məmnun halda:

– Elədi, məən qardaşım elədi.

– Molla qardaş, neçə ildi bu sənətdəsiniz?

– Düz altıncı ildi, məən qardaşım.

– Bəs heç klip-zad çəkdirmirsoz?

– Hələlik yox, məən qardaşım...

Nə pis iş oldu

Sovet dönəmində Şəki Dövlət Dram Teatrı Qax rayonuna qastrola gedir. Təşkilati məsələləri həll etmək üçün Nazim Bilalov teatrın direktoru kimi raykom katibi ilə görüşür. Rayonda taxıl biçininin qızgın çağı olduğundan birinci katib cavan bir təlimatçıya tapşırır ki, qonaqların bütün problemləri ilə şəxsən məşğul olub, yekunda mənə məlumat verərsən.

Təlimatçı Nazim Bilalovla gəlir öz otağına. Nahar fasiləsinə də çox az qalırmiş.

Təlimatçı Bilalovdan soruşur:

– Ağsaqqal, nədən, hardan başlayaq?

– A bala, iş qaşmır ki, dinən görüm, dədən nətəridi?

– Üç ay olar, rəhmətə gedib.

– Baho! Nə pis iş oldu.

– Siz mənim atamı tanıyırdınız?

– Hələ dinməzsən dədənənin maa bir qonaxlıx borcu da vardı.

– Onda, ağsaqqal, abedin vaxtıdır. Gedək, o qonaqlığı mən verim, kişinin borcu qalmasın.

– Halal olsun, dədən yerində nə ağıllı uşax qoyuf geyitdi.

Mənim dualarımdır

Nazim Bilalov möhkəm dost olduğu Saliko Rüstəmovla küçədə rastlaşır.

O, dostundan soruşur:

– Nə var, nə yox?

– Salamatçılıqdı.

- İşdə, evdə?
- Əla!
- Uşaqlar necədirlər?
- Hamısı yaxşıdır.
- Hunda maa 25 manat ver, gedim.
- Nə 25-i, nə pulu?
- Bəs hamısı məən dualarımdı da.
- Xəstələnsən, bir zad olseydi, doxdura, dərmana pul vermiycəydın?!

Bilirsən, nə oğlandı?

Bazarlıq pulunu uduzan kiçik oğlu Azərlə bazara gedən Nazim Bilalov küçədə köhnə tanışlarından birinə rast gəlir. Görüşüb hal-əhval tutduqdan sonra Bilalov oğlunu göstərib deyir:

– Dayısı, məən habı oğlum Azər ki var ha, maşallah, bilirsən nə oğlandı?!

Tanışı:

– Maşallah ,Allah saxlasın, çörəyi bol olsun!
– Sən ona 1000 manat pul ver, daş arasında o pulları qumarda uduzuf gəlsin, uf da eləməsin.

Oğlu Azər əsəbiləşir:

– A dədə, sən də ağzın yırtıxdı, ağzında söz durmur e!
– Ə, qumarda uduzanın atasının ağzı bütöv olmaz ki?

Atasının tanışı isə deyir:

– A bala, qorxma, məən gözüüm dəyən döylü.

Ürəyi təmizdi

Şəki şəhər Mədəniyyət şöbəsində işləyən Vaqif Kərimovun çox güclü yaddaşı var. Həm də, insafən, tapşırılan işin öhdəsindən gələndir. Ancaq heç vaxt ağzının əyrisi düzəlmir ki, düzəlmir.

Şəki şəhər Mədəniyyət şöbəsinə yeni növbəti müdir təyin edilir. Aradan beş-on gün keçir. Vaqif Kərimov mühasibatlıqla oturub söhbət edir:

– Siz bu təzə əclafı mənim qədər tanımazsoz. Qumarbazın, şorgözü, alçağın biridi. Dədəsinin pulu hesabına oxuyub qutarıtdı. Habıra da nətəri müdir gəlib çıxırdı, aydın məsələdi da. Gəlsin, özünə deyim, görax onun mədəniyyət sahəsindən bir anlayışı var?

Elə bu vaxt yeni müdir qapını açıb otağa girir. Otaqdakıların hamısı ayağa qalxır. Müdir deyir:

– Kərimov, otağında tapılmırsan. Yenə işçilərə mühazirə oxuyursan, nədir?

Vaqif Kərimov əllərini ovuşdurub gülümsünə-gülümsünə deyir.

– Ürəyoz təmizdi, a müdir, qismət üstə gəlib çıxdoz. Elə habı dəqiqə mən sizin şanlı keçmişozdan danışdırdım. Sizdəki ürəyin təmizliyinə bax e!..

Əl-əldə, baş-başda

Şəkiddə bir idarəyə nazirlikdən qonaq gəlir. İdarə müdiri isə raykoma “Şənbə müşavirəsi” nə getməli olduğundan müavinini yanına çağırır deyir:

– Ala bu pulu, mən iclasa gedirəm, qonaqla gedib yaxşı yerdə çörək yeyərsiz.

– Baş üstə, müdür!

Səhəri günü müdir müavinini otağına çağırır soruşur:

– Kərimçik, qonağı Zaqatalaya yola saldın?

– Bəli, müdür.

– Bizdən narazı getmədi ki?

– Xeyr, müdür.

– Yeməyə pulun çatdı, harda oturdunuz?

– Bəli, müdür. Əl-əldə, baş-başda oldu. Harda oturasıyıq, özümüzün stalovada.

– Nə yediniz?

– Əla piti, yanında baş soğanı, xiyar tutması, süzmə, göy-göyərti, arax – bir sözlə, quş iliyi, can dərmanı. Heç öyündə heylə yiyif-içəmməmişdi.

– Kərimçik, mən saa nə qədər pul vermişdim? Bu hesabnan səndə pul qalmalıdı.

– Müdür, məən özümün də, o stalovaya əvvəldən bir az borcum var idi. Hamısı bir yerdə, əl-əldə, baş-başda oldu.

... Müavin müdirin otağından çıxanda dodaqaltı mızıldanır.

– Ə habı həm də kapeyçnikin biriymiş...

Əminizin neçə yaşı var?

Şəkiddə Cahıl Ələfsər kimi tanınan bazməsənin birisi mobil telefonla əmisinə zəng edir. Telefondan qadın səsi eşidir?

– Əmi?

Qadın səsi:

– Hara zəng vurmusoz?

– Əmimə.

- Onda nömrəni düzgün yığın.
- Bağışdıyın, – deyib Cahıl Ələfsər odboy verir. Bir 10 dəqiqədən sonra o, yenidən əmisinə zəng vurur.
- Əmi!
- Yenə həmin qadının səsi:
- Hara zəng vurmusoz?
- Əmimə?
- Ay kişi, ayıb olsun sənə.
- Niyə?
- Mən sizin əmozam? Dimədim, nömrəni düzgün yığın. Yoxsa siz məni ələ salmısoz? Mənimlə məzlənirsoz!
- Yox, Allah eləməsin! Mən heylə adam döyləm. Bi də ki, axı maa yaraşmaz. Cavan uşax-zad döyləm ki, sizinlə məzlənəm də. Məən 71 yaşıım var. Heylə şeylər heç maa yaraşar?
- Qadın səsi.
- Bəs sizin əmozun neçə yaşı var?

Yenə sən olacaqdın

Cahıl Ələfsər qohumları ilə birlikdə Bakıya qohumlarının toyuna gedirmiş. “Qazel”i Kürdəmirdə, saxladırılar ki, 10 dəqiqəlik çay içib sonra yollarına davam etsinlər.

“Qazel” Kürdəmirdən Bakıya istiqamət götürəndə Cahıl Ələfsər başlayır dil deyib ağlamağa:

– Sən nəbi niyə doğurdun, ay ciyi! Niyə mənim dədəmə kişiye geyirdin? Nolardı, ay Allah məni də Bəxtiyar Vahabzadənin ciyisi doğeydi, ya da noolardı, ay ciyi, Bəxtiyar Vahabzadənin dədəsinə ərə gedəydin!...

Bir avtobus adam məhəttəl qalır ki, Kürdəmirə kimi diyif-gülən, güldürən Cahıla habı Kürdəmirdən sonra birdən-birə nooldu? Qohumlarından biri dillənir:

– Habına nə oldu ə, birdən-birə 360 dərəcə dəyişdi?

Birisi əli ilə işarə edir ki, içib.

Başqa birisi isə ucadan deyir:

– Ə, səni Bəxtiyar Vahabzadənin ciyisi də doğsa, ciyin onun dədəsinə də ərə getsəydi, yenə sən Cahıl Ələfsər olucadın da. Bəxtiyar Vahabzadə olmuycadın ki?!

Biz çoxdan bilirdik

Bir neçə şəkili tez-tez bir yerə toplaşib olmuşlardan, olacaqlardan söhbət edirmişlər. Söhbət əsnasında şəkilibərdən biri deyir:

– Ə, Vallah, mən zayam e, kim nə disə, onu eliyərəm. Mən isə bi söz diyəndə hamı özünü naza qoyur, yaxasını kənara çəkir.

Dostlardan biri gülə-gülə dillənir:

– Ə dost, biz bunu lap çoxdan bilurdux. Amma, heş gör sən üza vururdux? Bir şey olan kimi özün şaandazdix eliyif, dönüb olursan bambılı.

Özün demədin

Cahl Ələfsər xəstələnib yatır, bir müddət şəhərə-zada çıxıb eləmir. Bir gün küçədə həm dostu, həm qohumu, həm də özü kimi baməzə Yusifə rast gəlir.

Yusif soruşur:

– Ələfsər, haralardasan, yağlı əppəyə dönmüsən?

Cahl Ələfsər:

– Yeriyn, hamozdan küsmüşəm.

– Niyə?

– Ho boyda yatdım, gedib o dünyanı gəzif gəldim. Bi dənaz qapımı açıb dimədoz ki, Ələfsər, ölmüsən, yoxsa, qalmısan?!

– Ə sən öydə-eşikdə tapılırsan ki?

– Bəs hansı qarayerdə oluram?

– Hindicə özün dimədin ki, gedif o dünyanı gəzif gəlmisən.

İt də baxmaz

Cahl Ələfsər özü danışdı ki, yoldaşdarnan sözləşmişdik ki, səhəri yenə də gedək Mingəçevirə. Da insana nə lazımды? Kef, keyfiyyət...

– Səhər-səhər hamama girdim ki, bi dənə duş qəbul eliyim, həm də alt paltarlarımı dəyişim. Çimif qutalan kimi hamamnanca arvada tərəf səsləndim:

– A qız, tez ol, mən alt paltarrarımı gətir. Ama, gənə cırax tursik vermiyərsən ha! Mən də təmiz biyavır olmuşam.

Paltarlarımı gətirən arvadın ağzı açıldı, nə açıldı.

– Sən alt paltarrarı görən kimdi ki, sən də biyavır olursan? Hası qarayerdə soyunursan hə?

Ağzıma gələn ilk sözü arvada tərəf tulladım. Diyəsən o da hədəfə dəydi:

– Az, sənnən savayı kimiydi maa göz-qaş oynadan? Üzümə sən baxarsan, heç it də baxmaz!

Tələsməyin

Baş mühasib icazəsiz müdirin otağına girir. Görür ki, müdiri bir jurnalist xanımla söhbət edir. Müdir üzünü mühasibə tərəf tutub deyir:

– Nədi, Kərim, xeyir olsun, nə sözün var?

Baş mühasib adəti üzrə əllərini ovuşdurub gülümsəyə-gülümsəyə deyir:

– Heç, a müdür, həmişə sizin otağınızda konfet olurdu...

Müdür sözünü kəsir:

– Yaxşı, götür apar....

Xanım-xatın jurnalist mühasibə sataşır:

– Bunun ağzında heç dişi də yoxdu, konfeti necə yeyəcək?

Baş mühasib ley kimi irəli şığıyır:

– Tələsmiyin, bir az insafli danışın, konfet oldu ki, biz də yimədux?!

Adam kişi olar

Müdiriylə qabaq-qarşıya gələn müavini ondan soruşur:

– Nə var, nə yox, a müdür, həblə hara tələsirsən?

Müdür də özünə görə deyilmiş:

– Raykoma çağırıblar.

– Olardan da xeyirri söz eşitməzsən.

– Yox, bir-iki işçi haqqında məlumat istəyirlər.

– Nə xəbər var?

– Diyəsən, onları böyüdəcəklər.

– Nolar, a müdür, dilin ağzın qurumaz ki, o əbləhlərə mənə haqqımda da bir-iki xoş söz de. 30 ildə ki, bu idarədə can qoyuram. Allah haqqı, nazirlihdən fəxri-fərmanım da var.

– Yaxşı, bir başqa vaxt diyərəm.

– Bu gün di da, a müdür, adam kişi olar e!

– Bi dənə də kasıb haqqında xoş söz deyin da.

– Dilo görürsən?

– Nağayrım. Dilimi dilim-dilim olsun. Düzünü danışıb da...

Adına qurban olum

Cahl Ələfsər yenə içib keflənibmiş. Küçənin başında dayanıb toyuq-cücəyə baxırmış. Elə bu vaxt qonşunun xoruzu başqa məhlənin toyuğunun arıyca qaçır. Toyuq qaçır, xoruz qaçır, toyuq qaçır, xoruz qaçır. Küçəni keçəndə toyuq düşür “Pobeda” nın təkərləri altına.

Cahlıl Ələfsər başdiyir dil diyə-diyə ağlamağa:

– Bay sənin ada qurban olum, a toyux, sənin namusa qurban olum, a toyux, sənin qiryəta, qeyrəta, namusa qurban olum, a toyux!

Üzünü yanındakılara tutub:

– Gördoz ə, özünü “Pobeda” nın altına atdı, ancaq namusuna xətər toxundurmadı...

Alırsan, udursan

Bir göynüklü Şəki bazarında armud satırmış. Şəkili armud satannan soruşur:

– Ə, qada, habı armud nətəri armutdu?

Göynüklü cavab verir:

– Armutdu də, sürü yox, sümüyü yox! Aliysan, dişdiysan, uduysan!

Sədası sonra çıxacaq

“Bilgəh” sanatoriyasında həkim Şahməmmədov danışığımdan şəkili olduğumu bilib soruşdu:

– Şəkidən filankəsi tanıyırsan?

Cavab verdim:

– Nəinki tanıyıram, həm də iş yoldaşımdı.

– Ay, nə yaxşı oldu? O, çox kefqom oğlandı.

– Nağayrıb, burda da gəlib bir qazan qaynadıb?

– Özü də necə?

Həkimin söylədikləri:

O, bura (yəni “ Bilgəh” sanatoriyasına) müalicəyə gəlmişdi. Bir gün gəldi ki, doxdur, da ölürəm, qanım da yanmır. Baxdım gördüm ki, yoğun bağırsağında çat var. Bi təhər boynuna qoydum ki, təcili cərrahi müdaxilə olunmalıdır. Özüm aparıb operatsiya elətdirib gətirdim “Bilgəh” ə. Qayıdıb mənə nə desə yaxşıdır.

– Doxdur, sən məni aldatdın. Bunun ağrısına heç dözmək olmur.

Dedim ki:

– Qorxma, canın qurtardı. Şəkiyə qayıdanda daha heç vaxt ağrımayacaq.

Şəkili yazıq-yazıq dedi:

– Yox, ay doxdur, yox, bunun sədası Şəkiyə qayıdandan sonra çıxacaq. Diycaxlar ki, filankəs ürəyini düzəltdirgə gedif, gör hansını düzəltdirif gəlirdi!

Papağı yandı

Səhərə yaxın bir Göynüklünün evinə oğru gəlir. Ev sahibəsi ayıq-sayıq yatıbmuş və evə oğru gəldiyini bilib, ərini yuxudan oyadır:

– Ədə, dur, evə oğru giritdi.

Oğru da ev sahibəsinin səsinə eşidib çəpərdən hoppanıb qaçır. Ev sahibəsi həyə-t-bacanın da işıqlarını yandırır haray-həşir salır. Bütün qonşular oyanıb sə-sə gəlirlər. Qonşulardan biri soruşur:

– Gecənin habı vaxtı nolutdu?

Ev sahibəsi hikkəli-hikkəli:

– Nə olucax, öyümüzə oğru giritdi, – deyib həyə-tə toplaşan qonşuları bir-bir gözdən keçirir və birdən qışqırır:

– Vay! Qoymiyin, qoymiyin oğrunun papağı yandı.

Yaxın qonşulardan biri tez papağını çıxarıb baxır. Ev sahibəsi tez gəlib onun qolunna yapışır:

– Ay camaat, mən oğrunu tapdım.

Evcanlı olacaq

İki şəkili qadın bir-biri ilə söhbət edirmiş. Biri o birisinə deyir:

– Mə-n habı balaca oğlumun lap xaravı çıxıtdı.

– Niyə, nağayrasıdı, yaman söyüşkən olutdu.

– Kimə söyür ki?

– Kimə olasıdı, özüün qardaşlarına, özüün bacılarına. Allah rızası, işi yoxdu qırax adamlarnan.

– Qorxma, o hamısınnan öycannı, yığmcıl olucax.

– Az, nə-təri?

– Görmürsən, hayındıdann xeyri öz-gələ-rə vermir, özününkülərə verir.

Heç nə

Hər səhər Baş Göynük kəndindən Şəkiyə gələn avtobus kəndin yuxarı hissəsində adamla dolur, aşağı hissəsində minənlər ayaqüstə, həm də basabasda gəlirlər. Bu gün də belə olur. Adamların arasınan tez-tez bir sə-s gəlir:

– Bax, oturmağa yer verməsəniz, diyirəm a, dünənki kimi olucaxdı.

Bu sözlər bir neçə dəfə təkrarlanır. Axırda bir zırpı qoluzorlu oğlan boydan balaca olan sə-s sahibini tapıb çəkir özünə tərəf və yavaşdan soruşur:

– Ə, mazqilərimizi təmiz xarab elədin. Dinən görüm noolucax, e?

Azca qala nə-fəsi kəsilən, boydan balaca olan Göynüklü deyir:

– Nolasıdı, a qada, heç nə, bu gün də dünənki kimi şəhərə ayaqüstə gediram.

Bu ağıldadısa

Hava qaralmağa başlayır. Musiqiçilər çalıb-oxuyur, əsgərlər rəqs edirlər. Arabir dağın o bir tərəfindən ermənilərin açdığı atəş səsləri eşidilirdi. Kərimov narahat halda müdirin yanına gəlib soruşur:

– A müdür, da bəs döylü? Əsgərlər də oynayıb yoruludular. Bizə nə var, biz yol gedirax, əsgərlər ermənilərnən üz-üzə qalcaxdılar. Da yığışlanax, gedax.

Müdir qətiyyətlə deyir:

– Biz heç yana getməyəcəyik. Habırda çalıb-oxuyub ermənilərin diqqətini yayındıracağıq. Əsgərlərimiz isə hücumə keçəcəklər, biz də onların dalınca.

Vaqif Kərimov geri dönəndə dodaqaltı mızıldanır:

– Səni habı ağılınan, habı boyda kollektivə müdir qoyanın kürəyi erməni gülləsinə tuş gəlsin. Erməni də habı ağıldadısa batdıx.

Anladın indi?

Qaranlıq düşür. Şəkidən gəlmiş dəstə geri qayıdır. Bir qədər getdikdən sonra avtobusda musiqiçilər arasında söhbət düşür ki, bəs gəldiyimiz istiqamətdə geri qayıtmırıq. Ağdam istiqamətində, Abal-Gülablıya tərəf gedirik. Musiqiçilərdən biri sürücüdən soruşur:

– Ə, biz hası yolu gedirik?

Sürücü irəlidə gedən Qaz-24-ü göstərib:

– Olar hara, biz də onların dalıyca.

Musiqiçi deyir:

– Ə, bildim e, onların dalıyca gedirik. Mən soruşuram ki, biz hansı yolu qayıdırıq.

Sürücü:

– Abdal-Gülablı yolunu!

Musiqiçi tam həyəcan içində sürücüyə deyir:

– A yetmiş yeddinci millət, nazınan habı qədər adamı niyə göz görə-görə ölümə aparırsan ki?

Sürücü qabaqda gedən maşını göstərib:

– Qaz 24-də gedənlər bizdən əskik adamlardı ki?

– Yox, olar bizdən artıq adamlardı, onların pulu var, vəzifəsi var. Erməni güllə atsa, o güllə gəlib bizi tutucax.

Qandın hindi, qazı bas, oları öt, getdux.

Məsləhət

Şəkinin Təpəcənnət, Dərəcənnət kəndlərində yaşayan əhali bir-biri ilə qohumdurlar. Həm də onlar uca, şiş ot tayası yığmaqda çox mahirdirlər. Bir isti yay günü də Təpəcənnət kəndində birisi çox şiş bir ot tayası qurur. Taya o qədər zil, hündür olur ki, taya quran ordan düşə bilmir. Ha fikirləşirlər, bir yol tapmırlar. Axırda iki kəndin bir olan ağsaqqalı yada düşür. Onun ardınca Dərəcənnətə adam göndərilər. Hannan-hana ağsaqqal gəlib çıxır və tayaya baxıb deyir:

– Hə, çox zil yığmısınız!

– Düzdü. Kişini tayadan düşürə bilmirik. Məsləhətin nədi?

Ağsaqqal buyurur ki, uzun bir kəndir gətirsinlər.

Tapıb gətirirlər.

Ağsaqqal deyir:

– Bir ucini at ona, bağlasın belinə. Siz də kəndirin o biri ucunndan dartın salın yerə. Onun nazıyla oynamaq olmaz.

Elə də edirlər. Kəndirin bir ucunu atırlar tayanın başındakına. O, kəndirin bir ucunu bağlayır və yerdəkilərə yalvarır:

– Siz allah, yavaş-yavaş dartın ha!

Yerdəkilər kəndirin o biri ucundan tutub tayadakı kişini dartırlar yerə. Kişi təpəsi üstə yerə dəyən kimi canını tapşırır. Arvad-uşaq hamı başlayır ağlamağa. Ağsaqqal da onlara qoşulub ağlıyır. Biri bunu görüb ağsaqqaldan soruşur:

– Sən didin, biz də dartıb saldux, o da öldü. Hindi sən kimə, niyə ağlıysən?

Ağsaqqal deyir:

– Onun tayanın başının canı qutaldı. Mən sizin günüuza ağlıyrəm. Ağlıyrəm ki, ay zavallılar, mən ölənnən sora sizin halınız necə olucaq, sizə məsləhəti kim vericax?!

Qonaq istəyəndən

Bir şəkilinin qonağı gəlir. Çay içə-içə söhbət edirlər. Qonaq getmək istəyəndə ev sahibi onu getməyə qoymur.

– Ay kişi, dayan görək, hara tələsirsən? Arvad dolma bişirir, yiyif gedərsən.

Bu minvalla hər dəfə getmək istəyəndə qonağı saxlayır. Nəhayət qonaq saatına baxıb ayağa qalxır.

Ev sahibi mətbəxə-arvadına tərəf səslənir.

– Ay arvad, səən habı dolman nooldu, bişmədi?

Arvad mətbəxdən cavab verir:

– Hansı dolmanı diysən, yarpax dolması, kələm dolması, badımcan dolmasını – hansını gətirim.

Ev sahibi başa düşür ki, arvad heç nə bişirməyib, evdə heç zad yoxdur. Ev sahibi dillənir:

– Qonax hansınnan istiyir, hunnan da gətir.

Qonaq deyir:

– Mən heç hansınnan istəmirəm. Yiməyim gələn dəfiyə qalsın.

Ev sahibi:

– Ağillı adamsan. Hayındı nə obed vaxtı döylü, nə də ujin. Yimaxdan ümid yaxşıdı.

Reklamlar

ATV kanalında şoumen tez-tez reklamlar göstərilən əyləncəli bir şou verilişi gedirdi. Verilişin şirin yerində aparıcı deyir:

Əziz seyrçilər, indi Şəkidən telefon bağlantımız var. Diqqət, diqqət! Şəkiyə bağlanırıq.

Bir şəkilinin səsi:

– Salam, qardaş, nəyinki mən, bizim ailəmiz səni, sənin oyununu çox bəyənik, çox isdiyirik. Sən oynuyanda görəsən, ciyimin ağzının suyu axır. Ümumiyyətlə, bütün şəkililər sizi çox isdiyillər. Bunu mən sizə lap ürəhnən diyirəm ha!

– Çox sağ olun, mən də bütün şəkililəri burdan salamlayıram.

– Cənab aparıcı!

– Bəli!

– Bəlkə, habı şəkililərin xətrinə bi dənə oynuyasız?!

– Baş üstə! Mayestro, mənim havamı – “Heyvagülü”!

Rəqs çalınır. Aparıcı oynayıb dayanır və soruşur:

– Şəkili qardaş efirdədirmi?

– Bəli, çox sağ olun, qardaş, məən sözümlü ki, yerə salmadoz ha, Allah sizdən razı olsun!

– Çox sağ olun. Şəkili qardaş, bəs demədiniz adınız nədir?

Şəkili cavab verdi:

– Hayındı Şəkidə hamı maa itoynadan Əhməd deyir.

Dud...dud...dud

Aparıcı:

– Reklamlar!

Qadın dili

Söhbət əsanasında bir şəkili o birisindən soruşur:

– Səncə dünyada ən çətin dil hansıdır?

O biri şəkili:

– Arvadın dili!

– Arvad dili niyə?

– Quşların da, heyvannarın da dilini səy edif öyrənmax olar.

– Bəs, arvadın dilini niyə öyrənmax olmur, e?

– Öylənərsən, bilərsən, sən onu öyrəndixca zayın çıxır.

Dünya necə baxar?

Şekidə Qumbaraların Cahangir içib yenə ayaq üstə güclə dururmuş. Cımcə yerində də söz Qarabağ savaşıdan düşübmüş. Cahangir dala-qabağa yellənib deyir:

– Ə, maa bir dəyqa qulaq asın. Bilirsoz nə var, habı erməniləri Qarbağdan çıxarmax üçün üç nəfər bəsdı. Bı dənə Arnold Şvars Neqır, bı dənə Buruslı, bı dənə də mən.

Cımcə yerindəki adamlar gülüşür və yerbəyerdən deyirlər ki, Cahangir düz danışır.

Adamlardan biri dözməyib soruşur:

– Şvars Neqırı, Burislinin bildux, olar ermənini Qarabağdan çıxarana kimi vuruşcaqlar, ölmiycaxlar. A Cahangir, bəs sən?

Cahangir deyir:

– Ə, qoy bizdən də bı dənə itgi olsun da. Mühəribədi. Yoxsa dünya bizə nətəri baxar?

Bəs eşq, bəs məhəbbət?

Əvvəllər Şekidən bütün şəhərdaxili avtobuslarda gediş haqqı beş qəpik idi. Min, hara isdiyirsən get...

Nazim Bilalovun da evlənəsi üç oğlu vardı. Bir gün o, evdə oğlanlarına eşitdirmək üçün ucadan deyir:

– Mariyə, oğlannara başa sal ki, mənimki beş qəpiklikdi. Nə özlərini, nə də məni dağa-daşa, kola-kosa salmasınnar. Şəhərdən qırağa çıxdın yoxdu.

Atasının sözlərini eşidən Məmməd tez-tələsik cavab verir:

– Ay dədə, bəs eşq, bəs məhəbbət?

Nazim Bilalov təmkinlə cavab verir:

– Dədə ağzu yisin. Sən diyən kitaplarda olur, həyatda olmur.

Çərkəz ət yemir

Şəki rayonunun Qoxmux kəndində Çərkəz adında bir kişi vardı. Bir gün onlara gözlənilməz qonaqlar gəlir.

Nahar vaxtı imiş, süfrə açılır. Yemək- içmək verilir. Ev sahibəsi gətirib Çərkəzin qabağına pendir çörək qoyur. Arvad ət xörəyi az olduğundan belə deyir:

– Çərkəz ət xörəyi yemir, siz Allah utanmayın, iştahlı olasız. Çərkəz pendir, şirin çay yeyəcək.

Bu söhbət bütün kənddə yayılır. Çərkəz hara xeyrə, şərə gedirsə, deyirlər Çərkəz ət xörəyi yemir. Ona pendir, şirin çay gətirin.

Beləcə aylar keçir. Yenə bir toy məclisində xidmətçi aşpazlara tərəf qışqırır.

– Çərkəz ət yemir, ona şirin çay, pendir.

Çərkəz xidmətçini özünə tərəf çəkib:

– Ədə, sən mənim içimin yerinə danışma, nə zəhrimar verirlər gətir qoy, mumla.

– Nə bilim, vallah, mən belə bilirdim.

– Onu arvad diyif. Sən də maa arvadsan?

Zəhmət çəkin

Vaqif Kərimovdan soruşurlar:

– Sən bilərsən, Aygün Kazımova yaxşıdı, yoxsa Röya?

Vaqif Kərimov təmkinini pozmadan:

– Şökət xanım çox böyük sənətkardı.

– Mən səndən nə soruşuram, sən nə cavab verirsən?

– Onda zəhmət çəkin, Aygün Kazımovanı Namiq Qaraçuxurludan, Röyanı isə Xosədən soruşun. Mənim həlləm-qəlləm vaxtım deyil.

Mən də azərbaycanlıyam

Bir şəkili “Bilgəh” kardioloji sanatoriyasında müalicədən sonra istirahət saatlarında bir Naxçıvanlıyla nərd oynayırmış. Naxçıvanlının həm zəri yaxşı verir, həm də kənardan onlara tamaşa edənlər bir naxçıvanlıya kömək edirmişlər. Şəkili dözmür, dillənir:

– A qardaşlar, mən də azərbaycanlıyam e, onsuz da zər o tərəfədi.

Özü minir

Bir şəkili vayzannadır:

– Eh, gidi dünya, kimlər gəldi, kimlər keçdi sənnən. Bizi də qocaltdın.

Birisi ona təskinlik verir:

– Ay kişi, qocalığı boyna alıf eləmə. O nə kopoludu boyna alırsan?

Şəkili deyir:

– Ay səən əppəyin bol olsun! Qocalığı sən boyna almırsan e, özü gəlif minir adamın boynuna. Hindi düşür görüm boynunna nətəri düşürürsən? Hələ üstəlik ayaxlarını da sallayır qurşağa tərəf. Di ha, düşür də!

Vızıv atır

Bir şəkili dostlarına qoşulub çimərliyə gedirlər ki, bir az zaqar qəbul eləsinlər. Qumda uzanırlar. Onlardan bir az kənarda gözəl bir xanım çimərlik paltarında, əlləri belində, gözlərində gün eynəyi uzaq-məchul bir nöqtəyə baxır.

Dostlardan biri şəkildən zarafatla soruşur:

– Ə, qaqa, sən bilirsən, hayındı bu qız habı duruşuynan nə dimax isdiyir?

– Saa sən öl diyənin özü ölsün, sən öl, o bizə vızıv atır. Sən də ona bir “vızıv” tullasana!

– Heylə olseydi, sən heç kimə imkan verməzdin.

– Dədəmin canı haqqı, onu da düz diysən, ama məən konturum qutarıf.

Qarışqa qovurması

Deyilənə görə Şəki xanlarından hansısa yaman aşpazbaz olub. Hər ay bir bəhanə ilə aşpaz dəyişir. İş elə gətirir ki, xan Hacı dayını aşpaz götürür. Nə sifariş verirsən, Hacı dayı böyük ustalıqla yerinə yetirir. Ancaq xan bir bəhanə ilə onu da dəyişmək istəyir. Ona görə də Hacı dayını hüsuruna çağırır deyir:

– Sənin bişirdiyin bütün yeməklər dadlı və ləzzətlidir. Axşam yuxuda qarışqa qovurması görmüşəm. Sabah günortaya qarışqa qovurması bişir. Həm də gərək qarışqanın erkəkləri olsun.

Hacı dayı: “Baş üstə!” – deyib gedir.

Xan fikirləşir ki, Hacı dayını da bu cür yola salaram. Qarışqanın erkəklərini o necə tapacaq?

Sabahı gün günorta yeməyinə Hacı dayı bir boşqab qarışqa qovurması gətirib qoyur xanın qabağına Xan qarışqa qovurmasını görüb təəccüblə soruşur:

– Bu qarışqa qovurması olmağına qarışqa qovurmasıdır. Ancaq mənə agah et görüm, erkək qarışqaları necə tapdın?

Hacı dayı deyir:

– Xan sağ olsun, sizdən tapşırıq alan kimi getdim qarışqa yuvalarının ağzına. Ədəb-ərkanla didim ki, xanımız qarışqa qovurması isdiyir. Bir dəstə qarışqa yuvalarından çıxıf didilər ki, xan bizim şaqqıldaxlarımızı yiyir. Mən də tutuf onları qovurdum və indi də gətirmişəm hüsurunuza.

Xan Hacı dayıya heç bir söz tapıb deyə bilmir. Hacı dayı bundan sonra da aşpazlığını davam etdirir.

Allaha min şükür

İkinci mərtəbədə yaşayan qonşu uşağı birinci mərtəbədə yaşayan qonşunun qapısını döyür.

Ev sahibi qapını açıb soruşur:

– Hə, xeyir ola?

Qonşunun uşağı deyir.

– Anamın xalatı sizin eyvana düşüb, onu verərdoz da.

Ev sahibi gedib xalatı alıb gətirib uşağa verib deyir:

– Allaha min şükür! Yaxşı ki, xalatın içi boş idi. Yoxsa, arvad görüf günümüzü göy əskiyə düyərdi.

Zarafatsız

Sovetin dövründə Şəki Dövlət Dram Teatrı Lənkərana qastrola gedib-miş. Bir kənddə tamaşadan sonra kolxoz sədri aktyorlara qonaqlıq verir. Məclisin şirin yerində kolxoz sədri deyir ki, gəlin lap yaxından tanış olaq.

Teatrın direktoru Nazim Nilalov da deyir ki, xətrin istiyir lap ucunнан tutax ucuzluğa gedax.

Kolxoz sədri soruşur:

– Bax, elə səndən başlayaq. Sənin neçə uşağın var?

Nazim Bilalov şəstnən deyir:

– Mənim üç oğlum var. Bəs sənin neçə uşağın var?

Kolxoz sədri şaqqanaq çəkib gülür və deyir.

– Mən iki arvadtdan 13 bala almışam.

Nazim Bilalov:

– Zarafatsız?

- A kişi, nə zarafat.
- Da onda dinən ki, sən bi dənə ferman var.

İkisi də ola bilməz

Bir şəkilinin arvadının bərk sancıları tutur. Kişi götürüb tanış həkimə zəng edir. Həkim xəstənin vəziyyəti haqqında məlumat topladıqdan sonra cavab verir ki, sən narahat olma. Bir stəkan isti şirin çay ver içsin, ötüb gedər.

Şəkili deyir:

– A sağ olmuşun oğlu, şirin çayla da apensid ötüşər? Bir bunu eşitməmişdük!

Həkim:

– Ay kişi, hər adamın bir dənə kor bağırsağı olur, onu da mən keçən il kəsmişəm də.

Şəkili cavab verir:

– Ay doxdur, bilirəm e, adamda bir dənə kor bağırsaq olan şeydi. Bəs adamda iki dənə arvad da ola bilməz?

Qorxma

Yetimoğlu Nurəddinin uşağı evin pilləkənlərindən yıxılır, başı yarılır. Uşağı tez maşına qoyub aparır həkimə.

Həkim uşağı müayinə etdikdən sonra yetimoğluna deyir.

– Qorxma, qolunda, qıçında sınıq-zad yoxdu, başı yarılıb. Bir də olsa-olsa, beyin silkələnməsi ola bilər.

– Ay doxdur, bəs onun ziyanı zadı olmaz ki?

– Yox, bir dənə başıdı da.

– Diyrəm, gələcəkdə fəsad-zad törətməz ki?

– Yox, qorxma, elə bir şey olsa, müəllimdən, zaddan oxudarsan.

Otağa gəlsin

Şəhər sovetindən mənzil alan bir şəkili şəhər soveti sədrinin müavini harda görsə, onun üzünə gülüb deyir:

– Ay müəllim, anam sizdən razılıq edir ki, lap yerdən göyəcəm. Oturub-durub diyir ki, o müəllimi harda görsəm onun at dodaxlarından öpücəm.

Günlərin birində də bu sözlərdən sonra sovet sədrinin müavini həmin dil-ağız eyləyən şəkiliyə deyir:

– A bala, ana dinən ki, səhərdən axşama kimi iş yerində – otaqdayam. Nə vaxt istəyir gəlsin otağa, öpsün. Onun da canı qutarsın, mənim də.

Biyabır olacaq

Şəki şəhər Mülki Müdafiə qərargahına Bakıdan yoxlama gəlir, “bomba ubejişşaları” yoxlayırlar. Qərargahın rəisi Ramiz Ramazanov qonaqları Mərkəzi Rayon Xəstəxanasına gətirib oranın alt mərtəbəsini göstərüb, zarafatla deyir:

Buyurun baxın, heç Bakıda da beləsi yoxdur.

Qonaqlar baxıb bəyənir və deyirlər:

– Başlanğıc yaxşıdı, getdik dalşə.

Ramiz Ramazanov cavab verir:

– Olanımız habıdı.

– Bura yerləşər, belə götürək, lap beş min nəfər. Şəhərin əhalisi 70 mindən çoxdur. Bəs bir şey olsa qalan əhalini harada yerləşdirəcəksiniz. Allah eləməmiş belə hadisə baş versə, belə bir gün gəlsə, siz onda nə edəcəksiniz?

Ramiz Ramazanov pərt halda cavab verir:

– Heç nə. Da onda dinən camaatın yanında biyabr olucox.

Qapımızı tanımasın

İki köhnə tanış şəkili rastlaşırlar. Hal-əhvaldan sonra biri o birindən soruşur:

– Bəs hara tələsirsən həblə.

– Aptekə, kişiyyə dərman almağa.

– Qocalığın üzü qara olsun. Oramı tut, buramı tut diyir. Sonrası da ki yatan ölmür, yetən ölür.

O biri Şəkili cavab verir:

– Unu mən də bilirəm e. Kişinin ölmağında döləm. İsdıyrəm ki, əzrayıl qapımızı tanımasın. Bir dəfə dadandı, vəssalam.

Qorxub eləmə

İki şəkili dənizə çimməyə gedir. Əyinlərini soyunub dənizə girəndə şəkilinin biri deyir:

– Ə, qaqaş, səən canu yiyim, mən heç üzə bilmirəm. Birdən batıb boğularam ha!

O biri şəkili deyir:

– Üzə bilmirsən, həblə səən canın sağ olsun, qorxub eləmə. Batıb boğulsan, səni heylə dənizdə qoyub Şəkiyə qayıtmaram ki!

Gözün, könlün açılır

Xeyli müddət görüşməyən iki şəkli qarşılaşır və biri o birindən hal-əhval tutur:

- Ə, haralardasan, novruz şəkərburasına dönmüsən, görünmürsən.
- Kasıbçılığın üzü qara olsun. İşləməkdən anqutum çıxıf. Vallah iş də gedəndə cəhənnəmi gedif-gəzif gələm elə bil.
- Lap yaxşı, həmişə gəzmaxlarda.
- Nəyi yaxşıdı, ağzımda cəhənnəm diyirəm.
- Olsunda, təki gəzmax olsun, evdə oturmaxdan nə çıxar. Gedirsən, gəzirsən gözün, könlün açılır.

Sənin də sezonun gələr

Şəkinin Böyük Dəhnə kəndində hüsr mərasimlərini aparmaq üstündə tez-tez mollalar arasında narazılıqlar olur, dava düşür. Kəndin baş mollası kəndi 8 bərabər hissəyə bölüb, mollalar arasında əraziyə görə püşk atır. Məsələn birdəfəlik həll etdiyini zənn edən baş molla həmkarlarından soruşur:

- Habı bölgüyə, habı püşkə kimin nə sözü var?
- Mollalardan biri tez dillənir:
- Məən.
  - Buyur görək sözün nədir?
  - Maa düşən ərazidə iki aydır ki, bir nəfər də olsun ölən yoxdur. Baş molla halını pozmadan deyir:
  - Tələsmə də, səən də sezonun gəlicax. Kim dünyanı tutuf durur ki?!

Sənin arvadını axtaraq

Hacı dayı arvadı ilə Moskvaya gedir. Dükan-bazar gəzəndə arvadını itirir. Ha axtarır, tapa bilmir. Əlacı üzülüb bir milis nəfərinə yaxınlaşır və arvadını itirdiyini bildirib, kömək etməsini xahiş edir. Milis nəfəri Hacı dayıdan arvadının şəklini istəyir ki, kompüterdə çıxartdırıb bütün sahə müvəkillərinə göndərsələr, tez taparlar.

Hacı dayı deyir:

- Nəçənnik, mən şəkiliyəm, şəkli də cibində arvad şəkli gəzdirməz.
- Milis:

– Onda, arvadının primetlərini söylə, kompüter onun foto-robotunu hazırlasın, – deyə milis gülümsəyir.

– Primet nədi?

Milis deyir:

– Mən öz arvadımın primetlərini sayım, qulaq as, sonra sən öz arvadının primetlərini sayarsan.

Milis nəfəri arvadının primetlərini saymağa başlayır. Mənim arvadım alagözlüdür, saçları sarı, yanaqları anton alması kimi qırmızı, yumru, dodaqları qalın, ayaqları uzun, dolubədən, danışanda canalandır. Çox incə təbəssümü, şirin dili var.

– Ay onun dilini yeyim. Onu Allah saxlasın!

– Di sən arvadının primetlərini say görüm.

– Nəcənnik, mənimki heç, qaraqətydəyin biridi. Ona vaxt itirmağına dəyməz. Gedax sənin arvado axdarax, – deyə Hacı dayı gülümsəyir.

İt aparıb

Hacı dayı satıcı işliyirdi. Bir dəfə yoxlamaya gəlmiş müfəttişi yaxşıca yedirib, içirir. Şəkinin görməli, gəzməli yerlərinə aparır. Düşünür ki, qonaxdı, hayındı Şəkidən narazı getməsin. Qonağı yola salanda da ona iki qutu “Şəki halvası” verib, cibinə də pul basır. Müfəttiş dillənir.

Sağ ol, ay Hacı. Hər şeyə görə, halvaya görə də sağ ol. Pula görə incimədin ki?!

– Niyə inciyirəm ki?

– Vallah, Hacı, biz də Bakıya qayıdanda əlimizəbaxırlar, umurlar. Yoxsa, pulu heç götürməzdim. Onsuz da sən mənə çox hörmət eləmişən.

Hacı dayı müfəttişin kürəyinə vuraraq deyir:

– Ay cənnətdiysin oğlu, heylə şeylərin fikrini-zadı eləmə, hayındı elə billəm, it aparıtdı.

Pulun puluma dönsün

Pulunu sağa-sola xərcələyən bir şəkili qonşusuna deyir:

– Yaman simicsən ha, yığdıxlarını xərşdamırsan.

Şəkili köksünü ötürüb dərindən ah çəkir və deyir:

– Nə diyirəm, pulun puluma dönsün.

Qiymətlər dəyişirmi?

Yayqabağı Şəkiyə gəlmiş bir qonaq Hacı dayıdan soruşur:

- Ay Hacı dayı, Şəki bazarında qiymətlər necədi?
- Nə mənada soruşursan, dərdin ürəyimə, belə ağro mən alım.
- Qiymətlər dəyişirmi?
- Başa düşdüm. Bu pomidor ki var ha, helecə durur. Ancax xiyar gah qalxır, gah enir.

Məni iki dənə görmə

Bir şəkili qohum-qonşu yığılıb evləndirir. Arvadı çəpgöz olduğundan hər şeyi iki dənə görür. Bir gün də arvad-ərinə deyir:

- Bıy ay kişi, sənə o yanındakı sənə oxşayan kimdir?
- Şəkili nəvazişlə ucadan deyir:
- Bax, arvad, sən ölənnəro goru, nəyi iki dənə görürsən gör, bir məni iki dənə görmə.

Pulumuz pul deyil?!

Müqəddəs günlərin birində bir şəkili rəhmətə getmiş atasının qəbri üstündə quran oxudur. Bu vaxt qara “Cip”lə bir nəfər gəlir, maşını qəbiristanlığın yanında saxlayıb qəbiristanlığa girir və gəlib bir qəbrin yanında dayanır. Molla oxuduğu quranı bitirib, təzə gələn müştərinin yanına gedir. Dua verib orda da quran oxuyur. Gecdən-gec qutarıb gəlir o biri şəkiliyin yanına.

Şəkili mollaya deyir:

- A molla, mənim atama üç dəqiqə quran oxudun, amma o “Cip” sürənin ölüsünə azınnan yarım saat. Bizim ölümüz ölü döylü, yoxsa pulumuz pul döylü?

Molla bic-bic gülümsünüb cavab verir:

- Yox, sən diyən kimi döylü. Atan rəhmətdih sağlığında da hər şeyi bir kəlməynən tez başa düşən idi. Onun anası nə var bilirdi, nə yox. Elə öz burnunun ucuna gedən idi.

Qəfil xəbər

Bir şəkili arvadına xəyanət edir, arvadı da bunu bilir. Ancaq ərinin üzünə gəlmir. Bir dəfə də şəkili məşuqəsilə telefonla danışanda arvadı yan otaqdan telefonun dəstəyini götürüb söhbətə qulaq asır.

Telefonun o başından məşuqə deyir:

- Bir də mənə zəng vurmayarsan. Daha mən səni istəmirəm. Get öza gün ağla.

Şəkilinin arvadı telefonun bu başından dillənir:
– Bay səən dilin qurusun. Adam da kişiye beyqafil pis xəbəri çatdırar?
Allah eləməmiş, kişini infakt-zad vurur.
O biri tərəfdən kişinin səsi gəlir:
– Qorxub eləmə, arvad, öyrəşmiş canın nə qorxusu!

Evdə də olmur

Bir şəkili dostunun evinə qonaq gəlir. Dostunun anası da təndirə çörək yapıb, dovğa bişiribmiş.

Dostunun anası qonağa:

– Təzə dovğa bişirmişəm. Bir kasa töküm, tatar-tatar ye. İsti də təndir çörəyimiz var.

– Nolar, Allah ölənnərə rəhmət eləsin. Yetim qarnı doydurmax savabdı. Bir kasa dovğanı, yarım dənə təndir çörəyini ötürür. Ev sahibi bir kasa da dovğa verir. Qonaq onu da ötürür. Ancaq əlhəmdülillah eləmir.

Ev sahibəsi dillənir:

– Diyəsən doymadın. Bir kasa da töküm, ye. Yaxşı deyiblər! “Doğa doqqa”

Qonaq:

– Yox, bəsdi, sağ olun, onsuz da evdə də hər gün doyunca yimax olmur.

Üzümdən mənə çatmayacaq

Bir şəkili xəstələnib həkimə gedir. Həkim xəstənin vəziyyətini müayinə edib deyir:

– Bədən müqavimətin zəifləyib sənə ya qlukoza şirəsi köçürülməlidir, ya da üzüm alıb yeməlisən.

Xəstə gülüb həkimə deyir:

– Doxtur, mənə qlukoza şirəsi yazın. Evdəkilərdən artırıb üzümdən ma çatmıycih.

Acığım tutar da

Hacı dayı səhər tezdən çayxanada oturubmuş. Qonşusu çayxanaya girib deyir:

– Ay Hacı, sabahın xeyir!

Hacı dayı hirslənir:

– Belə sabahın da xeyir, bürsüyünün də.

Qonşusu:

- Acığın niyə tutur, ay Hacı, mən saa pis söz dimədim ki!
- Ə, acığım tutar da. Bu günüm dura-dura sabahımı niyə xeyrə çağırırsan?

Ya o, ya da bu

Hacı dayı müayinə olunmaq üçün həkimə gedir. Həkim onu müayinə edib, iynə-dərman yazır.

Hacı dayı resepti götürüb otaqdan çıxanda deyir:

– Sağ ol, ay doxdur!

Doktor tez dillənir:

– A kişi, şəkiliya salma. Sənin sağ olu niniyrəm (əlilə pula işarə edir).

– Di yaxşı, sağ olma!

– Niyə elə deyirsən?

– Bu bahalıxdə adama biri düşər də. Hacı dayı da əlilə pula işarə edib, əlavə edir. Ya o, ya da bu.

Kişi çaşıb

Bir şəkili uzun ayrılıqdan sonra dostunun oğluna rast gəlir. Salamlaşıb hal-əhval tutur və soruşur.

– Atan necədir, canı-başı yaxşıdır mı?

Şəkili cavab verir:

– Çox sağ olun, Allah razı olsun. Kişinin canı-başı yaxşı olmağına yaxşıdır. Ancaq bu qocalan vaxtı bir az çaşıb.

– Olmasın, niyə?

– Niyəsi də var ki, hayındı habı qocalan vaxtı anamla sanatoriyaya gedir.

Şənbə heyif deyildi

Bir şəkilinin dörd oğlu olur. Bunlardan üç böyük qardaş istədiyi qızı götürüb qaçırlar. Üçü də şənbə günü. Ancaq şəkili dördüncü oğluna el adət ilə elçi gedib qız nişanlayır. Toya qədər qız evi o qədər sifariş verir ki, onu alın, bunu alın, o olsun, bu olsun və s. Oğlanın atası bezir və deyir:

– Ə, hayıf döylü şənbə günü.

Çox yaşamağın sirri

Hacı dayıdan çox yaşamağının sirrini soruşanlara cavabında belə deyirdi:

– Mən həmişə çalışmışam ki, arvadın nəfəsi boynumun kökünə dəyməsin.

Hansı güldü?

Bir şəkili özündən deyən asıb-kəsən başqa bir şəkildən soruşur.

– Deyirsən ki, hamıdan çox bilirəm. Onda de görüm o hansı güldü, tikanı da yoxdu, ətri də.

Özündən razı olan şəkili çox fikirləşir, cavab tapa bilmir və deyir.

– Heylə gül yoxdu.

Var.

– Varsa, nə deyərəm, mən pas, özün de.

Sualı verən şəkili cavab verir:

– Bu Abdullah Güldü.

Ağlaya-ağlaya gedəcəyəm

Bir-birini çox istəyən iki bacı bir-birindən ayrılmalı olur. Gəlin köçən böyük bacı ata evindən ayrılanda ağlayır. Ürəyi dözməyən kiçik bacı böyük bacısının göz yaşlarını əllərinin arxasıyla silib deyir:

– Sən Allah ağlama, ürəyim dağ-dağ olur. İstəyirsən, bu paltarları ver geyinim, böyük bacı balaca bacının üzündən öpüb:

– Yox, yox, sən narahat olma, bacı, ağlaya-ağlaya da olsa özüm gedəcəm.

Mən bu məhəllədən deyiləm

Düfə Tahir maşını ilə Bakıya gedir. Yanında da bir dostu olur. Dostu Bakının mərkəzi küçələrinin birində maşını daxladıb düşür və mağazaya gedir.

Düfə Tahir də maşını “Saxlamaq qadağandır” nişanının düz altında saxlayıb, maşında oturub dostunu gözləyir. Bunu görən müfəttişlik işçisi Dufünün maşınına yaxınlaşır. Maşının şüşəsini döyür. Düfə şüşəni aşağı saldırıb deyir:

– Buyurun nəçənnih, nə qulluq?

Avtomobil müfəttişi soruşur:

- Siz altında dayandığınız nişanı tanıyırsınız?
- Düfə Tahir səhv etdiyini başa düşür və tez cavab verir:
- Yoldaş nəçənnih, mən bu məhlədən döyləm, siz o mağazanın işçilərindən soruşun, olar sizə düzünü deyər.

Rahat yatırdı

İki şəkili bir kafedə günorta yeməyi yeyir. Şəkilinin biri salatın üstündəki acı istiotun yarısını bölüb yeyir. İstiot o qədər yandırır ki, şəkilinin gözündən yaş gəlir. Bunu görən o biri yoldaş soruşur:

- Nolutdu, niyə ağlıysən?
- Heç, elə-belə. Rəhmətliy dədəm yadıma düşdü.
- İstiotun qalan yarısını götürüb o biri şəkili yeyir və onun da gözlərindən yaş gəlir. Dostu soruşur:
- Ə, bəs sən niyə ağlıysən?
- Mən sənin hala ağlıyram. Ə, dədən rəhmətə getdi, qoy getdiyi yerdə rahat yatsın da...

Unudublar

Həyətə süd maşını gəlir. Qonşular qab götürüb gəlirlər ki, süd alsınlar. Uşaqlardan biri krantı açıb əlindəki qabı tutur altına. Süd əvəzinə krantdan su gəlir.

Bunu görən sürücü tez qışqırır:

- Adə, krantı bağla. Suya süd qatmağı unudublar.

Necə qırxım

Bir şəkili dəlləyə gedir və deyir ki, üzümü qırx.
Dəllək baməzə adam olur. Soruşur ki, sənin üzünü necə qırxım, qardaş kimi, yoxsa oğraş kimi?

Şəkili tez cavab verir:

- Əlbəttə qardaş kimi.

Dəllək başlayır müştərisinin üzündə pambıq əkməyə. Yəni şəkilinin üzünü kəsir, pambıq yapışdırır, kəsir pambıq yapışdırır. Şəkili dözmür. Qayıdıb dəlləyə deyir:

- Dəllək qardaş, mənim cavanlığımda bir az bazdığım olub. Üzümün qalan yerini də oğraş kimi qırx.

Sən heç narahat olma

Bir gün Lütfuli Abdullayev Şekidə “Cıkkanın stalovası” na gəlir. Yoldaşları ilə bir stolun ətrafında oturlar.

Bu yeməxana da Hərbi komissarlığın qarşısında idi. Həmin gündə yeməxana əsgər yola salanlarla dolu idi.

L.Abdullayevin oturduğu stolun arxasındakı stolun ətrafında da qadınlar oturubmuş.

L.Abdullayev də nəzakət xatirinə çevrilib qadınlara deyir:

– Bacılar, bağışdiyin, deyəsən arxam sizə oldu.

Qadınlardan biri tez dillənir.

– A qardaş, sən heç narahat olub eləmə. Boşqanın dalı-qabağı bilinməz.

Mənim ağzımda diş var?

Bir şəkilinin anası səhər, axşam oğlunu görən kimi başlayır deyirməyə:

– Nə qızdan haray var, nə oğuldan. Canım ağrayır deyirəm, doxdura aparan da yoxdur. Hamısı öz dəmindədi.

Bir gün, üç gün, beş gün... Nəhayət oğlu deyir ki, ana hazırlaş, doxdura gedirik.

Şəkili anasını həkimə gətirir.

– Can həkim, təpə-dırxax anamı yoxla, onun dərini bilim.

– Baş üstə.

Həkim qadını müayinə edir, analizlərinin nəticələrini də gözdən keçirib deyir:

– Ananız çöldə gözləsin, ikilikdə danışaq.

Şəkilinin anası bayıra çıxır. Həkim deyir:

– Sizin ananızda heç bir xəstəlik yoxdur. Yaşlaşıb, kövrəkləşib, elə hamıdan qayğı umur. Bilirsən, adam qocalanda uşaqlaşır. Ona bir az ünsiyyəti, diqqəti, qayğı artırın, vəssalam.

Oğlu anasının yanına gəlir. Anası tez soruşur:

– Doxdur nə didi?

Oğlu anasının çiyinlərini qucaqlayıb deyir:

– Qorxma. Ay ana, hamısı düzələr.

– A bala, düzələn nədi, bir açıx danışsana.

– Doxdur dedi ki, sən ananın bu azardan qurtulması üçün iki dəne çıxış yolu var. Ya hər gün 20 qr kərə yağı yiməli, ya da ərə getməli.

Şəkilinin anası tələsik dillənir:

– Səni pir olasa, ay oğul, hayındı kərə yağı yeməyə mənim ağzımda diş var?!

Torpağa öyrəşər

Bir gün Düfə Tahir çoxdan görmədiyi qonşusunun oğluy ilə qarşılaşır. Hal-əhval tutub soruşur.

- Nə var, nə yox. Haralarda olursan, yağlı əppəyə dönmüsən.
- Düfə elə bil qonşu uşağının yaralarını qoparır:
- Ay Tahir dayı. Doxdurdan göz aç, qurtula bilmirəm ki?
- Olmasın, a bala, nə olub ki?
- Ə, habı anam da, başını tuturux, ayağı gedir, ayağını tuturux başı gedir.
- Neçə yaşı var, ananın?
- 80-i keçitdi.
- Bəs onu niyə mənə dimirsən?
- Tahir dayı, siz nağarcasız?
- Türəkəçərə. Mən diyim, siz eliyin.
- Nə eliyax ki?
- Ananızı on gün günorta palçıx vannası eləyin.
- Tahir dayı, diyirsoz kömək olar?
- A bala. Köməyi olmasa da, heç olmasa, arvad bir az torpağa öyrəşər.

Evin böyüyü odur

Bir gün qonşudan qayıdan arvad ərinə deyir:

- Kişi, bu gündən habı evin də böyüyü mənəm...
- Ağza gələni danışma arvad. Mən ölmüşəm ki, sən mənim öyümdə böyüklük edirsən?
- Get qonşulara, hamısında arvad diyəndi.
- Get ağla dua yazdır və bir də o sözü dila alma.
- Arvad deyir, kişi deyir, arvad deyir, kişi deyir.... Axırda kişi arvada şaap, bir şillə. Arvad tir-tap döşəməyə sərələnir.
- Elə bu vaxt qapının zəngi çalınır, kişi gedib qapını açır. Görür arvadın türmədən gələn boksyor qardaşı. Heylə girir evə. Kişinin rəngi, ruhu qaçır.
- Bacısını döşəmədə görən qardaş qışqırır:
- Bu nədi ə, mənə bacımı kim vurdu?
- Əri dili dolaşa-dolaşa deyir:

– Səən baco kim vura bilər ə! Bu gündən habı evin böyüyü odur. Nə vaxt istəsə, harda istəsə yata da bilər, uzana da bilər. Heylə döylü, arvad? Arvad da kişinin sözlərini başı ilə təsdiq edir.

Hər gün kəsilən xoruz

Hacı dayının bir xoruzu vardı. Hər axşam camaat əkin-biçindən evə qayıdanda kişi bu xoruzu tutub var səsiylə qışqırırdı:

– Ay uşaq, habra bir bıcah gətir, xoruzun başını üzüm.

Sonra da xoruzu hinə buraxırdı.

– Bir gün arvadı onnan soruşur ki, kişi bu nə oyundu çıxarırsan?

Hacı dayı deyir:

– Qoy elə bilsinnər hər axşam xoruz kəsif yeyirik. Yansınar.

Ayının armud payı

Hacı dayı meşədə odun doğrayırmış, bir də görür ki, bir yekə ayı başını aşağı salıb nərildəyə-nərildəyə gəlir. Kişi qorxudan özünü itirir, əl-ayağı başlayır əsməyə, nə qədər istəyir ki qaçsın, ayaqları sözünə baxmır. Haçandan-haçana özünü ələ alıb çıxır ağaca.

Ayı da gəlib dırmaşır həmin ağaca. Hacı dayı qalxır bir az da yuxarı, ayı da onun dalınca. Kişi ağacın lap təpəsinə çatanda görür ki, ayı ondan bir az aralıda dayanıb başlayır armud yeməyə.

Hacı dayı gözləyir ki, ayı armudu yeyib doysun, çıxıb getsin, sonra o da düşüb evinə yollar.

Bu ara ayı bir dəymiş armudu budaqdan qoparıb Hacı dayıya doğru tutur. Kişi elə bilir allahın heyvanı səxavət göstərib ona meyvə vermək istəyir. Bərkdən deyir:

– Qanacağaa məşallah. Dədən evində qalsın. Höylə mərfət sahibisən yolumnan qaç. Düşüm gedim öyümə.

Ayı bu qəfil səsdən diksinir, ayağının altındakı budaq sınır, guppultu ilə yerə diyirlənib ölür.

Hacı dayı ağacdən düşüb onun dərisini soyur, çiyninə atıb evə gətirir.

Sonralar ayının dərisini hamıya göstərib diyirmiş ki, görən kimi üstünə cumdum, boğazınnan yapışib boğdum. Ama dəymiş armud görəndə meyvənin sarılığı üzünə keçirdi.

Motosklet istə

Dostu Hacı dayının yanına gəlib məsləhət istiyir:

– Ay canoo yiyim, Hacı maa yol göstər. İdarədə bi qol saati, bi də üç yüz manat pul verib təqaüdə getmək istiyillər. Həbi şeyləri görüb irazılaşım, yoxsa razılaşmayım. Bilmirəm...

Hacı dayı onu bir altdan yuxarı süzüb deyir:

– İrazılaşma!

– Niyə, a başaa dönüm, hoları əldən çıxardım?

– Səən canoo yeyim, ağloo başaa yığ, get onnardan bi motosklet, üstündə də 500-manat pul istə! Ə, elə zülmsən ki, səni başdarınnan eləməkdən ötrü başqa əlacları yoxdu, mütləq vericəhlər.

Adamı adam yanına göndərdilər

Şəkinin nüfuzlu şəxslərindən Hacı Feyzoğlu İlyas Şəki xanına bir neçə həcv yazmışdı. Bundan xəbər tutan xan onu cəzalandırmaq, hayfını çıxmaq üçün fürsət axtarırdı.

Şəki camaatı quraqlıq olanda Kiş çayının kənarına yığışib müsəllaya çıxarmış, yəni adamlar ləyən, qazan aparıb çay kənarında bərk-bərk vuraraq səs-küy salıb dua edirlərmişlər ki, Allah bu harayı eşidib yağış yağdırsın.

Belə quraqlıq günlərin birində Şəki camaatı gedir Kiş çayının kənarına. Molla görür ki, xana xəbər verilməyib. Halbuki o da bu mərasimdə iştirak etməli idi. Molla camaata müraciət edərək soruşur:

– Kim gedib xanı dəvət edər?

– Heç kəsdən səs çıxmır. Hamı ehtiyat edir. Axırda İlyas qabağa gələrək deyir: “Mən gedirəm xanı çağırmağa”.

Hərə bir yandan deyir: “Səndən xanın acığı gəlir, getmə, zindana düşərsən”.

Hacı Feyzioğlu bu sözlərə məhəl qoymayıb saraya yollanır.

Orada qapıçı da İlyasa xanın hüsuruna getməyi məsləhət görmür. Ancaq İlyas təkid edir: “Get xana de ki, mən gəlmişəm”!

Xan əlinə düşən fürsətdən sevinib qonağı qəbul edir. İlyas xanın hüsurunda baş əyib deyir:

– Xan, camaat məni buraya göndərüb ki, səni müsəllaya dəvət edir.

Xan cavabında:

– Ay gədə, camaat içində adam yox idi ki, mənim yanıma göndəriblər?

İlyas özünü itirmədən cavab verir:

– Xan sağ olsun, adam vardı, ancaq adamı adam yanına göndərdilər, məni isə sənin yanına.

Xanın nitqi tutulur və dinmədən qalxıb müsəllaya yollanır.

İdi suda

- Hacı dayıdan soruşurlar:
- Hacı dayı, rus dilini bilirsənmi?
- Ə niyə bilmirəm!
- “Bura gəl” sözünü rusca necə deyərsən?
- Diyərəm. İdi suda.
- Bəs “ora get” demək lazım olsa necə deyərsən?
- Geyərəm o tərəfə gənə diyərəm: “İdi suda”.

Protez diş əhvalatı

Hacı dayı protez diş düzəltdirir. O, bir neçə gündən sonra həkimə müraciət edərək:

– Çox sağ ol ki, maa əntiyğa diş qayırmısan, bi dənə də ağzıma setka düzəltсэнə!

Həkim təəccüblə soruşur:

- Ay Hacı, setkanı niniyirsən?
- Axı asqıranda dişlərim yerinnən çıxır, qorxuram düşüf itər.

Baş soğan

Hacı dayıdan soruşurlar:

- Ay Hacı dayı, sipirtli işkilərə nətəri baxırsan?
- Nə başo ağrıdım, işkinin dadını bimirəm, amma görmüşəm ki, onu içənnər bağ soğanı qızıləhməd alma kimi yiyillər.

Hacı dayı sancılanıb

Hacı dayı həkimə gedərək sancıldığını şikayət edir. Həkim Hacı dayıdan nə yediyini soruşur. Hacı dayı cavab verir ki, bal ilə yemiş yeyib. Həkim narahatlıqla bildirir ki, bal ilə yemiş yola getməz.

Hacı dayı:

- Ay doxdur, onlar yola gedicihlər, amma məə aradan çıxardicihlər.

Peşə istiqaməti

Hacı dayıdan uşaqlarına necə peşə öyrətməsinin sirlərini soruşurlar. O deyir:

– Çağanın qulağına pulu yaxınnaşdırıf şıqqıldadıram. Əyəm uşax başını pul tərəfə çörürsə, dimax onnan yaxşı tacir çıxasıdı, yox əyəm başını tərptəməsə, başqa sənətə gedicih.

Gecikmiş “əleyküməssalam”

Günlərin bir günü Hacı dayı adəti üzrə evdən çıxaraq bazara gedirmiş. Yolda dükanın qabağında oturmuş qonşuları ona salam verirlər. Hacı dayı isə cavab vermədən ötüb gedir. O, hannan-hana bazardan qayıdan həmin adamları yenə dükanın qabağında görüb deyir:

– Əleyküəssalam!

Qonşulardan biri təəccüblə dillənir:

– Ay Hacı dayı, biz beyax saa salam verdox, almadın. “Əleyküəssalam”ın hindiyə qalıtdı?

– Təxsir məndə döylü, bəyax öydən çıxanda ürəyimdə zabulsegah başlamışdım, ona görə də cavab verə bilmədim, hayındıca oxuyub qutar-mışam.

Hacı dayının resepti

Hacı dayı şəhər bağındakı oturmaqların birində, əlində təsbeh əylənərək dincəlirdi. Çox gümrəh görünürdü. Tezliklə tanış-biliş onun başına yığılır.

– Maşallah, Hacı, cavan oğlana oxşısən. Bəyəm, heş bir xəstəlik keçirmirsən?

– Hacı dayozun hağlı var. Axmağam ki, azarlanam?

Başqasının başına qoymurlar

İclasda tənqid edilmiş bir vəzifəli şəxs Hacı dayıya öyünərək belə deyir:

– Hacı, sən də dünyagörmüş bir kişisən. Büyün məən iclasda pisdıyən-nərə didim ki, gəlin məəm əmmaməni birozun başına qoyax. Görax siz nağarırsooz? Düz didim, ya yox?

Hacı dayı:

– Yaxşı kişilər etibar olunmuş əmmaməni başqasının başına qoymullar.

Mayasız qazanc

– Hacı dayı, kişini nəyinə görə qiymətləndirillər?

– İştahasına görə.

- Bəs alverçini?
- Mayasız qazanc götürmax başarığına görə.

Açarları ki, məndədi

Hacı dayı Bakıya gedirmiş. Çəmadanları vaqona yığır, yer alır və uzanır.

Gözünə yuxu gedir, onu oyadıb, deyirlər....

- A, Hacı dayı, dur bax, çəmadanları apardılar...

Hacı dayı heç kefini pozmur və deyir:

- Cəhənnəmə aparsınlar, cora aparsınlar, haçarrarı ki, məndədir.

Gəl ortalıyax!

Hacı dayını bir qonaqlığa çağırırlar. Məslicdə bir qızın ondan xoşu gəlir. Fərsət tapıb qıza yaxınlaşır və deyir:

- Xanım qız, onda gə belə eliyax, nə sən diyən olsun, nə mən diyən, mən üz didim, sən əyax, gəl bunu ortalıyax.

Yaşllaşan Kiyevin sağlığına

Hacı dayı Kiyevə qonaq gəlir. Onu çox hörmətlə qarşılayıb, şərəfinə ziyafətlər verirlər. Ziyafətlərin birində şəhərin hörmətli adamları və keşiş iştirak edir. Tamada sözü keşişə verir və deyir ki, sonra da hörmətli qonağımız sağlıq deyəcək və badələri nuş edir.

Keşiş sözə başlayır:

- Bir gün gənc bir qadın kilsəyə gəlib onun günahlarının bağışlanmasında yardımçı olmağıni xahiş edir. Günahını soruşduqda qadın bildirdi ki, ərimə bir dəfə xəyanət etmişəm. Mən ona dedim ki, tövbə etsin və gedib bir ağac əksin. Qadir Allah onda onun günahını bağışlayar. Bir neçə gün sonra kilsəyə bir qadın da gəldi və ərinə iki dəfə xəyanət etdiyini söyləyib, günahının bağışlanmasında yardımçı olmağıni rica etdi. Mən ona bildirdim ki, tövbə etsin və gedib iki ağac əksin, qadir Allah onun günahını bağışlayar.

Yenə neçə gün keçdi və bir qadın da kilsəyə gələrək göz yaşı axıdib ərinə üç dəfə xəyanət etdiyini söylədi: Günahının bağışlanması üçün yardım istədi. Ona tövbə edib üç ağac əkməsini tövsiyə etdim və dedim ki, rəhimdil Allah onu da bağışlayacaq.

Bir neçə gün də keçdi və bir qadın göz yaşları içində kilsəyə gəlib yardımına ehtiyacı olduğunu bildirdi. Nə günah etdiyini soruşduqda o da ərinə xəyanət etdiyini bildirdi. Mən soruşanda ki, neçə dəfə xəyanət etmişən, o sayını özüm dəqiq bilmirəm deyə cavab verdi. Onda mən ona

Allahın kəraməti böyükdür. Tövbə et və böyük bir park sal, Allah da sənin günahını bağışlasın, – dedim.

Bayaqdan heyrətlə keşişə qulaq asan Hacı dayı ayağa qalxıb deyir:

– Sağ ol, keşiş, Allah ömrozu uzun eləsin. Vəfazaa bərəkət versin. Amma diyirəm gəlin badələrimizi günü-günnən yaşıllaşan Kiyevin sağlığına qaldırax.

Dodaqsız qalsın?

– Diyillər, Hacı dayı danışanda hamı qarnını tutuf gülür, amma özünün heş dodağı da qaşmır. Düzdürmü?

– Səən cano yiyim, diyirsən dodağı qaşsın, kişi dodaxsız qalsın?

Palaza bürün, elnən sürün

Hacı dayıdan soruşurlar: “Oğuldan-uşaqdan nəyiniz var? Sizin yolunuzu kim davam etdirəcək?”

Hacı dayı deyir:

– Bir tifiğimiz var, bicin biridir. Fikiri-zikiri mənnən pul qopartmaqdır. Dünən qavağıma qoyuf doyunca dannamışam: “Ədə sən də camaat kimi get işlə, pul qazan. Palaza bürün, elnən sürün”. Qurumsax söz altında qalmadı:” Ay dədə, pul veer, gedim palaz alım”.

Anadangəlmə tütək

Hacı dayının oğlu yaman hazırcavabdır, lap dədəsindən də beş kömçə qabağa gedib. Dünən eşikdə fit çalırdı. Qonşumuz acıqlandı ki, bəsdə fit çaldın, dədənə de, sənə bir tütək alsın. Uşaq nə desə, yaxşıdır:

– Dayı, anadangəlmə tütəyim ola-ola, da dədəmi niyə xərcə salıram?

Mənnən başqa qoyun yoxdu

Bir gün Hacı dayının arvadı ərinə şikayət edir ki, kimsə ona görüş təyin etmək məqsədi ilə sataşır. Hacı dayı arvadına deyir:

– Arvad, mən səən namuslu olmağa inanmıram. Sən həməən adama söz ver və öydə görüş təyin elə. Eşiyhdə məən səsimi eşidən kimi onu qoyunnar olan pəyəyə ötür. Sorasıynan səən işin yoxdur.

Ertəsi gün hadisə axşamüstü baş verir və arvad əri deyən kimi hərəkət edir. Kişi yarıçılpaq vəziyyətdə pəyəyə qaçır və üstünə aşlanmış qoyun dərilərini tökür. Hürkmüş qoyunlar mələşməyə başlayır. Hacı pəyəyə girir

və əlindəki dəyənəklə onları sakitləşdirir, sonra qaranlıqda kişi gizlənən tərəfə dəyənək vurur. Üç-dörd dəfə bunu təkrar edir. Ağrıya dözməyən kişi:
– Hacı dayı, öldüm ki, mən. Mənnən başqa qoyun yoxdur?

MİRZƏ ABDULCABBARIN LƏTİFƏLƏRİ

Yalan satırsan, adım var

Kəndxuda Mirzə Abdulcabbarı yanına çağırıb qabağındakı siyahıya baxa-baxa deyir:

– Ay Mirzə, həlləm-qəlləm işlərin axırı olmaz, yazıqsan, get başını aşağı sal, balalarını dolandır. İt dəftərində də adın yoxdu.

Abdulcabbar bic-bic gülüb deyir:

– Ə, niyə yalan satırsan, əyər it dəftərində adım yoxdursa, mənə bura niyə çağırırsan?

Dünya düzəlib

Mirzə Abdulcabbar pinəçilik edirmiş. Bir dəhnəli gəlib onu sözə tutur ki, bizi çırpışdırın. Belə də edir.

Ayağa durub gedəndə deyir:

– Şirin dilo yiyim, ay Mirzə. Naqqalx elədim, başo ağrıtdım. Ölüm-itim dünyasıdı. Bizi halal elə. Daa gedirəm.

Mirzə də ayağa durur. Başlayır bazar aşağı qaçıb çıxırmağa:

– Ay camaat, gözooz aydın, dünya düzəlib, dünya düzəlib.

Soruşurlar:

– Ay Mirzə, nə olutdu?

Mirzə:

– Sən öl, dünya düzəltdi, daa dəhnəli də oğurladığı maldan ötəri yiyəsinnən halallıx istiyir.

Ölmürsən ki, yaxşılığından çıxım

Bir nəfər Abdulcabbarı ölümdən qutarır. O da çalışır ki, nə yollasa həmin adamın xəcalətindən də çıxsın. Amma mümkün olmur. Bu şəxs həmişə deyir:

– Ay Abdulcabbar kişi, sağlığına hər şeyim var, heç nəyə ehtiyacım yoxdur. Narahatlığa dəyməz. Yaxşılıq etmişkən varsan.

Abdulcabbar əl çəkmir:

– Yox e! Belə iş olar? Səən xəcalətinnən çıxmaliyam, yoxsa yox?

– Vallah, billah, lazım deyil. Zəhmət çəkmə.

– Gözo yiyim, ə, bu nə sözdü? Səən yolunda zəhmət çəhmax borcunuzdu. Onda heç olmazsa, tez öl, cinazənnən yapışım, xəcalətinnən çıxım.

Bakı... kənd imiş

Bakıda yaşayan qohumlarından biri Mirzə Abdulcabbara teleqram vurur ki, durma gəl, oğluma toy eliyirəm. Bakını da görməmişən. Baxarsan, könlün açılar.

Dostları Mirzəyə məsləhət görürlər ki, Yevlağa qədər faytonla getsin, oradan da dəmiryolu ilə. Faytonçu Abdulcabbarı dəmiryoluna qədər gətirib deyir:

– Gördüyün dəmir yoldur. Haqqımı ver, mürəxxəs olum.

Abdulcabbar faytonçu ilə haqq-hesab keçəndən sonra yoldan keçən bir nəfərdən soruşur:

– Bakı bu yolun hansı tərəfindədi?

– Solunda.

Cavabı eşidən kimi, zənbilini götürüb üz tutur həmin səmtə. Bir xeyli gedir. Uzaqdan kəndə oxşayan bir yer görüb rahat nəfəs alır:

– Paho, mən elə bilirdim Bakı dünyanın yarısı boydadı. Sən dimə, yolu rahat olsa da özü balaca bir kənd imiş.

Sənə borcludurlar

Mirzə Abdulcabbar küçə ilə gedərkən iki qadının dalaşdığını görür. Qadınlardan birinin nalayiq sözləri Mirzəyə pis təsir bağışlayır. O, uzaqdan dönə-dönə öskürür ki, bəlkə, hay-küy kəsilsə. Amma qadın çox gec sakitləşir. Mirzə ona salam verib deyir:

– Bilirsən nə var? Bu ətraf məhəllələrdə nə qədər qadın var ha, hamısı saa borcludur. Çünki onların ərləri həmişə bu doqqazdan keçillər. O kişilər səən üzo görüf, səso eşitməsəydilər, öz arvadlarının qədrini bilməzdilər.

Sizinki tutmaz, bala

Leyli Məmmədovna ona eşq elan edən Məcnun Ağakışiyeviçə deyir:

– Məcnun Ağakışiyeviç, sən allah bizə elçi göndərmə. Mən bu eşqdən qorxuram.

Məcnun Bakıdan götürülüb düz gəlir Şəkiyə. Dərdini dayısı Mirzə Abdulcabbara danışır. Mirzə deyir:

– Leyli Məmmədovna ağıllı qızıdır. Hələ min il əvvəl o yazıx qız Məcnunun zibilinə keçib, muradına çatmıytdi. Qaldı hindiki zamanda ola. Yox , bala, sizinki tutmaz.

Ölmə, yoxsa qalarsan

Müharibə vaxtı Mirzə Abdulcabbarın üst-başı tökülür. Eşidir ki, toqa Hind ağı gəlib. Bir tuman-köynəklik ağ istəyir. Vermirlər. Başa salırlar ki, bu mal satdıq deyil. Hörmətli bir adam rəhmətə gedəndə ispolkomun kağızı ilə bir kəfənlilik verirlər. Mirzə istəyir ki, ərizə yazsın, ona avans kəfən buraxsınlar. Amma fikrindən daşınır. Özünü vurur ölülüyə. Xəbər şəhərə yayılan kimi ona bir kəfənlilik ağ buraxırlar.

Bir neçə gün sonra görürlər ki, Mirzə Abdulcabbar sağ-salamat küçələrdə gəzir. Onu ispolkoma çağırırlar:

– Mirzə, bu nə kələkdə? Necə oldu ki, dirildin?

– İspolkom sağ olsun, doordan da ölmüşdüm, siz məni yerdən götürdünüz. Mürdəşir əlində kəfən içəri kimi diksindim, kəfənnən qorxuf dirildim.

İspolkom da şəkiliymiş. Mirzəyə bərk-bərk tapşırır:

– Get, Mirzə, amma müharibə qurtaranacan ölmə, yoxsa kəfənsiz qalarsan.

Kəmşirin qarpız

Sabirabadlı Şəki bazarında qarpız satırmış. Arabir bərkdən qışqırırmış:

– Ay müştəri, qarpızın bal kimi şirininə gəl.

Abdulcabbarın pulu yoxmuş, könlünə də qarpız düşübmüş.

Sabirabadlı görür ki, qabağındakı ağsaqqal, abırlı bir adamdı, razılıq verir. Abdulcabbar bıçağını iri bir qarpıza batırıb, yekə bir dilim çıxarıb yeyir, başını bulayıb yana qoyur. İkincisi, üçüncüsü, dördüncüsü kəsib dadına baxır. Doyandan sonra qarpız satana deyir:

– Qarpızdarın xoşuma gəldi, çox şirindi.

Sabirabadlı:

– A kişi, al də, aləm şirin qarpız gəzir.

Abdulcabbar deyir:

– Ay gözo yiyim, axı, məm şəkərim var, doxturrar şirin şey yimağa qoymullar, o boyda Sabirabadda bir kəmşirin qarpız yoxiydi ki, məm kimi alicənab müştərini bu təzə nüyvərə tamarzı qoydun?

Pulum olsaydı, bura niyə gəlirdim?

Abdulcabbarın cibində bircə manat pulu qalmışdı. Çox fikiləşəndən sonra avtobusa minib Suçmaya yola düşür.

Suçmada restoranın işçiləri Abdulcabbarı sevinclə qarşılayıb stol arxasına dəvət edirlər.

– Ürəyin nə istəyir, ay Abdulcabbar?

Abdulcabbar pitini yeyib bığlarını siləndən sonra iki şiş də kabab sifariş edir. Yeyə-yeyə restoranın işçilərini məzəli zarafatları ilə xeyli güldürür. Bir-iki stəkan çay içəndən sonra restorandan çıxıb, yavaş-yavaş yola düzəlir. Bunu görən restoran müdürü onun dalınca:

– Ay Abdulcabbar, yeyib-içdiklərinin pulunu verməmiş hara gedirsən?

Abdulcabbar halını pozmadan:

– A pir olmuş, pir olmuş, pulum olseydi, Şəkidən habıra niyə gəlirdim ki, heylə orda yiyif-içərdim da!..

Mazol dərmanı

Hacı dayı avtobusdan düşən kimi bir uşaq ona yaxınlaşıb soruşur:

– Ay əmi, mazol dərmanı istəyirsən?

Hacı dayı pulunu verib, iki ədəd mazol dərmanı alır. Açıb baxmaq istəyəndə uşaq qoymur ki, külək aparar.

Hacı dayı bir az gedəndən sonra xəlvəti bir yer tapıb, mazol dərmanına baxmaq istəyir. Görür ki, bükülü bir kağıza yazılıb:

“Ayağında mazol olan! Ayaqqabını bir razmer böyük al!”

Yer əyridi

Hacı dayının sağ ayağı anadangəlmə bir az axsaq idi. Dostları zarafat xətrinə onun ayağının axsaq olmasının səbəbini soruşanda cavab verərdi:

– Ə, ağlozu başoza yığın. Mən axsaq döyləm, yer əyridi.

Hacı dayı da quyu qazır

Hacı dayının qonşularından biri öz həyatində quyu qazdırırdı. Ustanın işinə baxmaq üçün qonşuya keçir. Qonşu ona yaxınlaşıb deyir:

– Hacı dayı, ustanın işinə söz ola bilməz! İstiyirsən, tapşırım saa da qazsın.

Hacı dayı bir qədər fikirləşəndən sonra:

– Çox sağ ol, qonşu. Mən özüm də pis qazmıram. Mən qazan quyu-ların divini görmax mümkün döyül! – deyir.

Ağlını qoru

İki qardaşdan biri o birinə öyüd-nəsihət verirmiş. Bu zaman nəsihət verən Hacı dayının yoldan ötdüyünü görüb deyir:

– Hacı dayı, savaxdan habını başa sala bilmirəm ki, gücünə görə işsin. Bəkə sən başa salasan?

Hacı dayı sual dolu nəzərləri ilə dedi:

– Başa salmağa salaram. Hələ bir ərşin o tərəfə də keçərəm. Amma di görüm, hayındı sən olan-olmaz hağlo buna verib öza bir şey saxlaya biliciysən, yoxsa yox?

Var-dövlət

– Hacı dayı, diyillər yaxşıca mal-dövlətin var. Habı düzdü görəsən?

– Hayındı haqq-hesavnan heş aram yoxdu. Bi onu bilirəm ki, getdixca məhşurlaşırım, salam verənnərin sayı çoxalır.

Bulaq və çay süyü içənnər

– Hacı dayı, hayındı adamların bir qrupu çox sakit, səvi kimi, qalan-narı yaman tırıqqalı olurlar. Bunun səvəvi nəynən bağlıdı?

– Onnan bağlıdı ki, bəziləri bulax süyü, qeyriləri də dağ çayının süyünü içillər.

Muştulux

Bir gün Hacı dayının qonşusu yüyürə-yüyürə çayxanaya daxil olur. O, Hacıni görcək cəld deyir:

– Hacı , muştuluğumu ver, camışın balaliyitdi!

– Rəhmətdiyin oğlu, nə muştuluq? Camışım boğaz idi, bilirdim ki, balaliycih. Kəlçən balaliyitdi diseydin, ayrı məsələ.

Hacı dayı biçində

Keçmişdə yaşlı adamlar aran rayonlara taxıl biçməyə gedər, zəhmətlərinin əvəzində isə buğda və ya arpa gətirərdilər. Bir gün Hacı dayı da özünə bir neçə tay-tuş taparaq biçinə yollanır. Başqa yerlərdən biçinə gələnlər şəkili Hacı dayının adını eşidib tez-tez onun başına yığılırdılar.

Biçin sahibi taxıl biçənlərə bir qayda olaraq ayrıan və turş qatıqla çörək verərdi. Bir gün də insafa gələrək bir çolpa qızatdırıb Hacı dayıya göndərir. Lakin Hacı dayı tək deyildi necə deyəllər, şeytana papuş tikən iki nəfərlə bir yerdə oturub-dururdu. Onlar da qızarmış çolpaya göz dikmiş-dilər. Üç adama bir çolpadan nə düşə bilərdi? Vəziyyətin çətin olduğunu görən Hacı dayı bir ağsaqqal kimi dedi:

– Ay sizin canozu yiyim, habı bir çolpadan üç adama heş nə olmaz. Gəlin onu surfanın üstünə qoyuf, yatax. Durannan soramnarı, kim nə qədər yuxu görüfsə danışsın. Kimin yuxu ixtiləti uzun olarsa, o da çolpanı yesin.

Razılaşıb yatırlar. Oyanandan sonra yuxuda gördüklərini danışmağa başlayırlar. Birisi uzun-uzadı nağıl edir ki, onu yerdən göyə qonaq aparmışdılar. Süfrənin üstündə quş iliyi, can dərmanı var idi, o ki var yedi...

O biri deyir ki, onu da göyün yeddinci qatına qonaq aparmışdılar. Doyunca çolpa, aş və s. yeyib...

Hacı dayı onları dinləyəndən sonra deyir:

– Hacı dayooz ixtilətozu da yesin özozu da! Maa yuxuda didilər ki, səən yoldaşlara göydə yaxşı-yaxşı qonaxlıx veritdilər, sən gənə ayrıni içif ac yatırsan. Dur çolpanı özün yi. Mən də hayındı duruf çolpanı yidim.

Yoldaşları Hacıya inanmayıb çolpanı qoyduqları yerə baxanda görürlər ki, boşqabda ancaq sür-sümük var. Doyunca gülüb biçinə yollanırlar.

Canavar bilən yaxşıdı

Hacı dayı qoyunu otlaqdan evinə aparanda yolda qəflətən qarşısına bir canavar çıxır. Hacı dayı yerindəcə donub qalır... Qorxudan tir-tir əsən, ara vermədən mələyən qoyuna üzünü tutub deyir:

– Ə, nə “mə”, “mə” salmısan, canavar özü yaxşı bilir, kimi yimax lazımdı.

Atın eyibi

Hacı dayı yenə at almaq fikrinə düşür. At satandan xahiş edir ki, atın eyiblərini gizlətməsin. At satan başlayır atın xüsusiyyətlərini sadalamağa:

– Ata söz ola bilməz. Yorğa gedir, avtomaşını ötür və s. Ayıvından da biri budur ki, yəhəri belinə qoyub, qoşğunun quyruğuna keçirdikdə bir təpik atır...

Hacı əmi kişinin sözünü kəsib:

– Bi təpik bəsimdi, saxla!

Özünü sındırmır

Hacı dayı can verirdi. Bakıdan professor çağırırlar. Professor içəri girəndə görür ki, xəstə o dünyası ilə əlləşir, amma hey gülür. O buna yaman təəccüblənir:

– Mən bu cür can verməni ömrümdə birinci dəfədir görürəm.

Onu başa salırlar ki, xəstə Şəki bəməzələrindəndi, öləndə də özünü sındırmır.

Hacı dayının Tiflis səfərləri

Bu gün Hacı Feyzi oğlu İlyas Tiflisə alverə gedir. Bunu xəbərdar edirlər ki, orada fırldaqçı çoxdur, çalışsın aldanmasın. Hacı Feyzi oğlu bir mahdudçu dükanına girir ki, özünə çuxa tikdirmək üçün firəng mahudu alsın. Dükançı ona sevdiyi qarağac qabığı kimi gözəl gül kasası rəngində bir top açır. Hacı Feyzi oğlunun ağıl çaşır və qiymətini soruşur. Dükançı deyir ki, on bir manatdır. Hacı fikirləşdi ki, kişi onu aldadıb bahasına verir, birə-yüz qiymət deyir. Hacı özünü toplayıb deyir:

– Bunun ərşinini üç abbasıya verərsənmi?

Dükançı:

– Ağacan, sən haralısan?

– Şəkili.

– Şəkiddə heç meşə var?

– Var.

– O meşədə heç qurd olur?

– Çoox...

– Bəs sən kim kimi eşşəyi o qurdlar niyə yemədilər?

Ayaqqabımı axtarıram

Mirzə Abdulcabbar aşura günü məscidə namaza gedir. Namazdan çıxıb evə gəlmək istiyəndə görür ki, ayaqqabıları yoxdur, kim isə geyinib gedib. Mirzə Abdulcabbarın namazdan evə qayıtmadığına evdəkilər çox narahat olur, bir neçə tanış-bilişdən Abdulcabbarı məsciddə görüb-görmədiklərini soruşurlar. Axırda bir qoca bildirir ki, Mirzə məsciddən çıxıb ayaqyalın getdi qəbiristanlığa tərəf.

Evdəkilər bunu eşidən kimi yüyürürlər qəbiristanlığa tərəf. Çatanda görürlər ki, Mirzə Abdulcabbar qəbiristanlığın qapısında oturub. Arvad mat-məətəl qalır soruşur:

– A kişi, burda niyə oturmusan?

Mirzə Abdulcabbar çox ciddi görkəmlə:

– Məçiddə əyaxqavılarımı oğurriytdilər. Köpəyh oğlu hara getsə, axırda bura gəlicih. Onu gözdiyirəm ki, gəlsin, əyaxqavılarımı alım.

Dədəm ərəkədi!

Şəki bazarında qəssablar: “Qoç əti”, Qoyun əti!”, “Quzu əti!”, “Ərkək əti!” – deyə haray salmışdılar.

Abdulgabbar ət almaq fikri olmasa da, qəssabların birindən soruşur:

– Əmioğlu, ət ərəkək qoyunundu, yoxsa dişi?

– Dədəm ərəkəkdir.

– Ə, məən xam hesaf eləmə, bilmirəm ki, səən dədən ərəkəkdir? Mən qoyun ətini soruşuram, ə.

Abdulgabbar kəbin kəsir

Bir gün axund Fərəc Şəkinin aşağı məhəlləsində Mirzə Abdulgabbara rast gəlir. Onların arasında belə söhbət olur:

– Ay Avcabbar, burada nə edirsən?

– Burada işləyirəm.

– Bura nə olan yerdi belə?

– Bura ZAQS olan yerdi.

– ZAQS nə olan şeydir?

– ZAQS kəbin kəsilən yerdir, mən burada kəbin kəsirəm.

– BAHO! Sən kəsən kəbinnən nə olacaq?

– Avcabbar axunda tərs-tərs baxaraq deyir:

– Ay axund Fərəc! Sən kəsən kəvinnən mən olmuşam, mən kəsənnən görax nə oliciyh!

Abdulgabbarın cavabı

Abdulgabbar hərdən Azərbaycan film studiyasında epizodik rollarda çəkilməmiş.

Bir gün hansısa filmdə kütləvi səhnədə çəkilən Abdulgabbara kimsə zarafatya sataşmaq üçün deyir:

– Ay Avcabbar, yenə də kütləvi səhnədə çəkilirsən?!

Avcabbar halını pozmadan deyir:

– Əsl artistin yeri kütlənin arasında olar, da səən kimi baş rolda oynayır kütlədən ayrı düşməz.

Abdulgabbarın şairliyi

İnqilabın ilk illərində Şəkidə gənc şairlərin kiçik bir təşkilatı yaradılmışdı. Təşkilata mərhum professor Ə.Dəmirçizadə rəhbərlik edirdi.

Abdulgabbar eşitmişdi ki, həmin təşkilatın iyirmi yeddi üzvü var. Bir gün o, yolda Ə.Dəmirçizadəyə rast gəlib demişdi:

– Ay Dəmirçi, axı mən də şer yazıram, nolar məni də təşkilatoza üzv yazın da!..

Dəmirçizadə bu sözləri zarafatyaana olduğunu bilə-bilə ciddiylə demişdi:

– Sabah saat 12-də məşğələmiz olacaq. Şerlərindən gətir oxu, bəyənilsə, səni də üzv qəbul edərik.

Səhəri gün gənc şairlər kluba yığışarkən Abdulgabbarı da öz aralarında görəndə təəccüb edirlər. Dəmirçizadə işarə ilə onları başa salır ki, səbirli olsunlar.

Məclisdə gənc şairlər yeni şeirlərini oxuyurlar. Qızğın mübahisələr gedir. Axırda sədr sözü Abdulgabbara verib, şeirlərini oxumağı təklif edir. Abdulgabbar cibindən bir-iki əzik-üzük kağız çıxarıb birinci şeirini oxumağa başlayır:

Buxarı, ay buxarı

Tüstü çıxır yuxarı...

Gülüşmə qopur. Gənc şairlərdən biri onun sözünü kəsərək:

– Ay Abdulgabbar, bu ki məlum şerdir.

– Yaxşı ayrısını oxuyaram, – deyər Abdulgabbar boğazını arıtlayıb oxumağa başladı:

Qılınc kimi kəsir şaxta,

Bülbül oturub budaxda....

Bu dəfə sədr Abdulgabbarın sözünü kəsib dedi:

– Heç qışda da bülbül olar?..

Yenə gülüşmə qopdu. Abdulgabbar halını pozmadan:

– Ay Dəmirçi, habboyda şəhərin iyirmi yeddi şairi olanda onun iyirmi səkkizincisi həbilə olar da...

Söz qutarıb

Mirzə Abdulgabbar bir vaxtlar teatrda sufliyorluq edirdi. Tamaşa zamanı artistlərdən hansısa səhnədə monoloq deyəndə söz yadından çıxır. O, işarə ilə Mirzəyə başa salır ki, mətndən ona kömək etsin. Mirzə bundan əvvəl də həmin artistə dəfələrlə kömək etdiyi üçün bu dəfə özünü saxlaya bilməyib dedi:

– Sən öl, söz qurtarıf, olan-qalanı vermişəm.

Kəsilmişəm

Mirzə Abdülcabbar vəziyyətini, işləyib-işləmədiyini soruşanlara belə cavab verərdi:

– İşliyirdim, kəsilmişəm.

İyirmini qardaşımdan al

Bir gün Maşaq İsfəndiyar at almaq istəyir. Bir kişi ilə sövdələşir. Xahiş eləyir ki, mənənnəni iyirmi manat sındırsın. At sahibi razılaşmır. İsfəndiyarın qardaşı sövdəyə qarışır:

– Atı ver, yirmi məndən çatacaq.

İsfəndiyar atı evlərinə aparır.

Bir həftədən sonra at satanı görüb, ata bir qunut vurur və ucadan:

– Səən satanın atasına lənət.

At satan qəzəblə:

– Hələ yirmi manatımı içəri salmısan bəs döyül, üstəlik söyürsən də?!

İsfəndiyar özünü itirmədən cavab verir:

– Söyüş məzəndə üçündür, yirmini get qardaşımnan al.

Sənin atın bir abbası tapıb?

Maşaq İsfəndiyar daşqaya bir gözü kor olan at qoşur. Daşqaçı dostu ona baxıb deyir:

– Diyəsən atın bi gözü yoxdu?

– Səən ato iki gözü də salamatdı. Yerdən biccə abbası tapıf saa veritdi? – deyə İsfəndiyar cavab verir.

Məhkəmədə

Şəkili Maşaq İsfəndiyar meşədən odun gətirib satırmış. Bir gün də iyirmi bağlama odun gətirəndə müşəbəyi görür. İş elə gətirir ki, məhkəməyə çağırılasi olur.

Maşaq İsfəndiyar çox tədbirli adam imiş. Əvvəldən odun satdığı adamları şahid kimi zala yığır. Məhkəmə zamanı İsfəndiyar deyir ki, satdığım odunların hamısı quru idi. İnanmırsız adamlardan soruşun. Şahidlər onun sözünü təsdiqləyir. Quru oduna iş düşmürmüş. Meşəbəyi də istəyir ki, ona iş versinlər. Durub deyir:

– Tutaq ki, odunlar quru idi, odunu bağladığı burcaqlar ki, quru ola bilməz, təzə ağacdən düzəlir. Bu hesafnan da hesablasaq, gör nə qədər ağac kəsmiş olur.

Hakim üzünü İsfəndiyara tutub.
– Buna nə deyirsən?
– Nə diyim vallax, habı huna bənziyir ki, adamın özünü buraxıf doqqasına iş verəsən. Sən də məən burax, doqqama nağarırsan-qayır.

Bilməz

Bir gün Maşax İsfəndiyar bazarda kələm satırmış. Polis gəlib İsfəndiyardan kələmin sənədini və hardan gətirdiyini soruşur:

İsfəndiyar deyir:

– A kişi, nə hardan gətirmişəm. Öz eşiyimin məhsuludu.

Polis ona deyir:

– İsfəndiyar, mən səən eşiyo tanıyıram. Axı orda kələm bitmir.

İsfəndiyarın sağında Məmməd adında birisi lezva, solunda isə Kərim adında birisi “Malboro” siqareti satırmış.

İsfəndiyar deyir:

– Ay nəçənnih, nətəri olur Məmmədin eşiyində lezva bitə bilər. Kərimin eşiyində “Malboro” siqareti bitə bilər, məəm eşiyində kələm bitə bilməz?!

Maşax İsfəndiyarın niyyəti

Maşax İsfəndiyar Nəsifə deyir ki, məni kolxozda briqadir vəzifəsinə qoymaq istəyirlər. Nəsif ondan briqadir olmayacağını, “briqadirliyi bacarmaz” – deyə etiraz edəndə Maşax İsfəndiyar dillənir:

– Hayındı səən dədən məəm yarımca ola-ola kolxoz sədri ola bilər, mənnən briqadir olmur?

Alçax səslə oxuyar

İki dost qarşılaşırlar. Biri o birindən soruşur:

– Həsənin başına gələni eşitmişən?

– Yox, nolutdu ki?

– Bacısını ölmüş bildirdilər. Tabuta qoyub qavırsandığa aparıtdılar. Molla fatihə veritdi, bu ölü arvat da asqırıb qalxıf. Hayındı sən allahın işinə bax da, yoxsa diri-diri basdırıcıydılar.

O biri deyir:

– Ə, sən nə yaxşı adamsan. Hıbını maa vaxtında danışdın. Qaynanam bərk azarlıyıf. Bir şey olsa, mollaya diyərəm fatihəni alçax səslə oxuyar.

Dovğa

Baba oğlu Əhməd toya gedir. Yemək gəlir. Dovğa qaynar olur. Əhməd lələyün kimi dovğanın üstünə cumub bir qaşığı alır. Ağzının cızdağı çıxır. Amma camaat içində dovğanı qaytarmağa utanır, canını boğazına yığib qaynar-qaynar udur. Qonşusu görür ki, Əhmədin gözündən yaş gəlir, soruşur:

– Ə, Əhməd, niyə ağlayırsan?

– Nənəm yadıma düşüdü, rəhmətlik dovğanı çox istiyirdi.

Qonşusu:

– Allah rəhmət eləsin, yaxşı arvadıydı – deyib dovğa kassasını başına çəkir və bağirtisi aləmi bürüyür:

– Ə sən nənən də, baban da belə belə olsun.

Yanı balalı ceyran

Bir gün Baba oğlu Əhməd deyir ki, Hüseyn bir ceyran tutub yanı balalı, dipdiridi.

Yerbəyerdən səslənirlər:

– Gopa basma.

– Özüm habı gözümlə görmüşəm.

– Kəndə hay düşür. Hamı axışır Hüseyngilə. Təəccüblənmiş Hüseyn soruşur:

– Nolub?

Bildirirlər ki, bəs, Baba oğlu Əhməd deyir ceyran tutubsan, yanı balalı.

Əhməd adını eşidən Hüseyn işi başa düşür. Tez içəridən arvadını çağırır:

– Az, Ceyran, uşaqlarını götür, gəl bura, saa baxmağa gəliflər.

Bu bulaq, bu da çayniklər

Aslan kişi kolxozda qarğıdalı əkir. Kişi hər dəfə bulağa su dalınca getmək istəyəndə yoldaşları çayniki verib deyirlər:

– Aslan, çay qoymağa bizə də su gətir.

– Öz əloz, ayağoz yoxdu?

– Biz bulağın yerini bilmirox.

Bir gün belə, beş gün belə, axır Aslan bezir. Günorta çaynikləri götürüb gəlir bulaq başına və yerə uzanıb başlayır qışqırmağa:

– Amandı, qoymiyin, öldüm....

Səsi eşidən yoldaşları elə bilirlər ki, Aslanı ilan çalıb, işlərini buraxıb hamı cumur bulaq başına. Onları görən Aslan ayağa qalxıb deyir:

– Habı bulax, habı da çaynikləroz. Yerini bildoz? Öz suyozu özooz gətirin artıq.

Baş daşını yazdıracam

Bakıda yaşayan layısqılınnın nəvəsi imtahan verib gedir kəndə. Nənəsi deyir ki, bala, instituta qəbul olsan, camışları satıb səni oxudacam.

Bu sözlərdən sevinən nəvə deyir:

– Çox sağ ol, nənə. Əvəzində mən də sənin baş daşını yazdıracam.

Bizim evdən çox aşağıda olurlar

Bir layısqılınnı tutub aparırlar. Bir neçə gün dustax saxladıxdan sonra prokuror onu yanına çağırıb soruşur:

– Hardansan?

– Baş Layısqıdan.

– Molla Cumanın kəndinnən?

Laysqılı sevinir ki, işi düzəlir. Aşığa görə onu buraxırlar. Deyir:

– Hə. Molla Cumanın...

– Daa sənsən də, el sənətkarının yerlisisən, Molla Cumadan bir şer de, get.

Layısqılı görür ki, işini yaman düyünə saldı. Yazıx ömründə şer öyrənməmişdi. Ha başını qurdalayır, içindən bir şey çıxardammır. Deməyə qorxur ki, bilmirəm, sonra prokuror əsəbiləşib onu təzədən içəriyə basar. Bir xeyli fikirləşib dillənir:

– Yoldaş prokuror, Molla Cumagil bizim öydən çox aşağıda olurlar.

Prokuror gülümsünüb layısqılıya qapını göstərir:

– Ə, sürüş burdan, səni bir də gözüm görməsin.

Qovurma çörək

Şahvələd müəllim Qaşqaçayda (Qaxın baş Layısqı ilə yanaşı kəndi) dərs deyirdi. Hər gün iki dağ aşıb evə nahara gəlirdi. Bir gün dağın başında bir Qaşqaçaylı ilə rastlaşır. Kişi bundan soruşur:

– Hara?

Şahvələd müəllim cavab verir:

– Öyə yeməyə gedirəm.

Qaşqaçaylı deyir:

– Qayıdax bizə, saa qovurma çörək verim..

Qovurma sözünü eşidəndə Şahvələd müəllimin ağzı sulanır. O boyda yolu təzədən qayıdır Qaçqaşaya. Oturub xeyli gözdəyir ki, hayındı ət qovurması gələcək, bu da ləzzətnən yeyəcək. Bir də görür ki, ev yiyəsi maşanı götürüb qoyur peçin üstünə, bi neçə dilim əppəyi (çörək) ora düzüb başlayır o üz, bu üzə çevirməyə. Sonra bir qaba yığıb uzadır Şahvələdə:

– Müəllim, hayındı ürəyin istədiyi qədər yi qovurma çörahdan.

Ver yesinlər

Bir gün Şirin kişi evə gələndə görür ki, uşaqlar ağlayır. Təzə arvadı da mürəbbə bişirir. Soruşur:

– Nə olub?

Arvadı deyir ki, uşaqlar mürəbbə istəyir, mən də vermirəm.

Kişi deyir ki, ver yesinlər.

Arvad:

– Olmaz, qışda yeyərlər.

Şirin kişi hirsələnib bir uzun taxta parçasını əlinə götürür:

– Ver yesinnər, deyirəm, hələ gör mən səni heç qışa saxlayacam, onnan sora qışın dərini çək.

Üç arvad almışam

Layışqlı Şirin kişi on birə yaxın arvad almışdı. Əmisi oğlu Nəbi onunla məzələnmək istəyir. Deyir:

– A kişi bəsdə daa, nə qədər arvad almaq olar?

Şirin kişi bığlarını oynada-oynada cavab verir:

– Əmioğlu, nə qədər arvad almışam ki?

Kişi Nəbiyə “on” kəliməsini dilinə gətirməyə imkan vermədi. Sualını özü cavablandırdı:

– Bax da, o boyda Göynükdən cəmisi üç arvad almışam, sən də deyirsən ki, bəsdə.

Dalınca tülkü düşüb

Babaoğlu Əhməd Şəkiyə satmağa toyuq aparır. Bazara çatıb ayağını avtobusdan yerə qoyan kimi bir alverçi düşür bunun dalınca. İstiyir kəndlini xamlayıb toyuğu ucuz alıb özü baha satsın. Əhməd də bunu tanıyırmış. Başlayır toyuq qoltuğunda bazarı ələk-vələk eləməyə, alverçi də bunu qarabaqara izləməyə. Düz üç dəfə bu qabaqda, alverçi də dalda bazarı fırlanırlar. Yorulub əldən düşən alverçi axırda cumub Əhmədin qolundan yapışır:

- Ə, toyuq , bir dayansana, hara qaçırsan?
- Əhməd cavab verir:
- Nə təər dayanım, görmürsən, dalımca tülkü düşüb?

Ürəyim partlayır

Şirin kişi yenə də Göynükdən arvad alır. Onu bəy kimi qabağa çıxarmağa hazırlaşırlar. Kişini geyindirib-keçindirib toy məclisinə aparanda əmisioğlu Nəbi deyir:

– Şirin kişi, özünü yaxşı apar, ağır ol, böyüncü günündə də olsa, söyüş söymə.

Şirin kişi deyir:

– Get,öz işə bax, yeri gəlsə, söyəcəm.

Nəbi nə qədər xahiş-minnət edir, kişi razılaşmır ki, razılaşmır. Axırda əmisioğlu üç manat pulla onun ağzını bağlamaq isəyir. Şirin kişi pulu alıb deyir:

– Daa sənin xətra söyüş söymərəm.

Qonaqlıq başlayır. Bəy özünü çox ağır aparır. Danışib eləmir. Ortaya aş gəlir, aşın üstündə də xoruz. Adətən, qaranı bəy bölüşdürür. Sonra iştahla yeyirlər. Ancaq bəy bismillah eləməmiş, qız evindən olan göynüklü əl atıb bişmiş xoruzu götürür, sağ budunu qoparıb qabağına qoyur və başlayır dişinə çəkməyə. Əsəbiləşən Şirin kişi əlini salır cibinə, üç manatı çıxarıb verir Nəbiyə.

– Əmioğlu, götür pulunu, maa qismət deyilmiş. Mən bunun anasına söyməsəm ürəyim partlayar.

Baldızının bacısıgildə

Mirzəli kişi təzəcə evlənmiş şagirdini yoxlamaq üçün soruşur:

– Eşitdim qaynının yəznəsinin evində olursan?

Şagird soruşur:

– Usta bəs onda sən harda olursan?

– Mən?

– Yəqin baldızının bacısıgildə.

Bir az da siz yubatmaym

Evdə qalmış bir qızı axır ki, otuz beş yaşında ərə verirlər. Ata-anası çox dəbdəbəli toy şənliyi qurdurur. Zurnaçı Ələvsət üfürməkdən nəfəsi kəsilir. Qızın qohum-əqrabası ortadan çıxmır ki, çıxmır. Gecədən xeyli keçəndən sonra gəlini evdən çıxarırlar. İndi də mərəkə oğlan evinin

həyatında başlayır. Qapıya çatıb məşindən düşürürlər. Oğlanın ana, bacısı gəlinin qabağında o qədər dayanıb xoşgəldin eləyirlər ki, axırda zurnaçı haldan düşür, nəfəsi gücnən gedib-gəlir.

Bunu görən Əhməd baba qışqırır:

– Sağ olun, ay qızlar, daa bəsdə, hayındı qaçın gəlinin qabağından, onsuz da çox gec ərə gəlib, bir az da siz yubatmayın. Qoy gedib muradına çıtsın.

“Xəngələo” ver

Layışqılı ilk dəfə şəhərə gəlir. Bərk acır. Eşitmişdi ki, yeməxanaya girib istədiyini sifariş verirsən gətirirlər. Kişi bir kafeyə girib bir cavan oğlanla yanaşı əyləşir. Onların qabağına menyu gətirirlər. Oğlan götürüb baxır. Kişi fikirləşir ki, mən kəndçi babayam, şəhər qayda-qanunlarını yaxşı bilmirəm, bu oğlan nə eləsə, mən də o qaydaynan gedim... Afisiant onların stoluna yaxınlaşıb soruşur:

– Sizə nə gətirim?

Oğlan cavab verir ki, kakao.

Kişi belə xörək adı eşitməmişdi. Elə bilir şəhərlilərin dili belədi. Növbə ona çatanda deyir:

– Bala, maa da xəngələo ver.

Bizim evimizə aparırlar

Ata-oğul yol gedirmişlər, qarşılarına cənazə aparən bir dəstə çıxır. Uşaq atasından soruşur:

– Dədə, görəsən o rəhmətliyi hayındı hara aparıllar?

Atası cavab verir:

– Nətəri deyim, bala, onu elə bir yerə aparıllar, orda nə günəş işığı, nə yimax, nə içmax, nə də geyinməyə pal-paltar olur.

Uşaq deyir:

– Daa denən bizim öyümüzə aparıllar da?!

Alnıma yazılıbsa...

Günlərin birində şəkili yaylağa qalxmaq fikrinə düşür. O, yarıyolda təntiyib oturur. Dağdan odun düşürən cavan oğlan salam verib soruşur:

– Ay əmi, xeyir ola, hara gedirsən?

– Yaylağa çıxıram.

– Heş bu yaşda da yaylağa qalxa bilərsən?

– Əmin agro alsın, niyə qalxmıram? Əgər alnıma yazılıtdısa, qalxıcam.

İndi Şəkiyə qayıdax?

Bir dəstə şəkili cənnətin qapısını açıb içəri girmək istəyəndə, onlardan soruşurlar:

- Hardan gəlmisiz?
- Şəkililər cavab verirlər:
- Şəkidən
- Burada sizə yer yoxdu.
- Şəkililər əsəbiləşib deyirlər:
- Cənnətə gedirox, diyillər, yer yoxdu, cəhənnəmə gedirox, buraxmırlar. Hayındı təzədən Şəkiyə qayıdax?

Axşamın xeyir, nəçalnik

Bazarda alver edən bir şəkili hər dəfə polisi görəndə deyərmiş:

- Axşamın xeyir, nəçənniyh.
- Polis bir dəfə dözməyib qəzəblənir:
- A dəyyus, hayındı məni ələ salırsan, nədi? Səhərin gözü təzəcə açılıb. Sənsə “axşamın xeyir” deyirsən?
- Alverçi qorxa-qorxa cavab verir:
- Bağışla, ağa nəçənniyh. Axı, nağarım? Heylə ki, səən görürəm qorxumnan başım hərrənir, gözümə qarandıx çökür, ələ bilirəm axşamdı...

Bir az əyaxlı gedin

Şəkili Hətəmin cənazəsini qəbiristanlığa aparanda arvadı:

- Ay Hətəm, ay Hətəm, hara geyirsən, məən də özünən apar, – deyib camaatın dalınca başını yola-yola gəlirmiş.
- Hətəm kəfəndən başını çıxarıb tabutdan yapışanlara deyir:
- Mən ölüm, bir az əyaxlı gedin, görmürsooz bu ruyitən mənnən öləndə də əl çəkmir.

Taxtabaşoğlu daa bura köçütdü

Bir qarabağlının Şəkidə Taxtabaşoğlu Salman adlı tanışını varmış. Onu görməyə gəlir. Evlərini tanımırmış. Bir şəkili saxlayıb ondan soruşur:

- Məni Taxtabaşoğlu Salmanın evinə apararsanmı?
- Gözüm üstə, – deyə şəkili maşının qapısını açır, qarabağlını qəbiristanlığın qabağında düşürür:
- Çatıbsan, – deyir. – Taxtabaşoğlu bir aydır ki, bura köçütdü.

Heç cıncırını da çıxartmır

Bir şəklinin faytonu körpüdən aşır. İçindəkilər möhkəm əzilir. Bir nəfər isə ölür. Birtəhər özünə gələn faytonçu qolu sınan bir gimnazistin çığır-bağır saldığını görüb, incimış halda deyir:

– Ay gözo yiyim, nə qara-qışqırax salmısan? Qəzaya düşən, bax, bu kişi kimi olar. Gör nə göyçək uzanıf? Heç cıncırını da çıxartmır.

Bir aydır ki, dəm alır

Şəki çayçılarından biri orucluğun girdiyini görüb qapıya bır qıfıl vurur, amma dəmə qoyduğu çayniki rəngə hayıfı gəldiyindən boşaltmır.

Orucluq qurtarır. Çayxananı açır. Çayniki odun üstünə qoyur. Təzəcə içəri girmiş müştəriyə bir stəkan süzüb verir. Müştəri çayxanadan çıxanda çayçıya deyir:

– Aşna, çayın dəm almamışdı ha.

Çayçı and-qəsəm eliyir:

– Niyə imano yandırırısan? Bu əziz gündə yalan danışıf günaha batırsan! Sən öl, mən ölüm bu çaynik, düz bir aydır ki, dəm alır.

Kiş çayından içib gəlmişəm

Müharibə vaxtı Kiş kəndindən bir nəfər Xaldana gedir. Çayxanaya girir. Çayçı onun qabağına bir stəkan çay qoyur.

Kişli qənddandakı manpasıları bir-bir ötürür, amma çaydan içmir. Çayçı görür ki, qənddan boşalır, dözməyib soruşur:

– A dayı, çaydan niyə içmirsən?

Kişli cavab verir:

– Kiş çayından keçəndə çaydan içmişəm.

Xoruz kimi banlama

Bir fırıldaqçı hiyə, yalanla pul qazanmaq üçün Şəkiyə gəlir. Şəhərin girəcəyində bir uşağın at üstünə gəldiyini görüb fikirləşir: “Hələ özümü yoxlayım, görək, bu uşağı aldatmaq olur, ya yox?”

O, yerə 5 manat pul atıb kolun dalında gizlənir. Uşaq pulu görcək atdan düşüb götürür.

Dələduz tez kolun dalından çıxıb deyir:

– Bala, pul mənimdir. Mən səni yoxlamaq üçün qəsdən bu beşliyi yola atmışdım. Pulu ver.

– Xeyra, mən bu pulu yoldan tapmışam, - deyə uşaq inad edir.

Çox mübahisədən sonra qəfildən uşaq dələduza deyir:

– Onda beş dəfə xoruz kimi banla, pulu qaytarım.

Dələduz o tərəfə bu tərəfə baxıb, heç kəsin olmadığını görür və xoruz kimi beş dəfə banlayır.

– Hə, tez ol, pulu qaytar!

– Yox, qaytarmıram. Məən uşax görüf üstümə xoruzdanma. Sən xoruz ola-ola pulun qədrini bilirsən, mən adam ola-ola yox? – deyə uşaq cavab verir.

Dələduz kor-peşman deyinə-deyinə:

– Şəkiddə uşağı aldatmax mümkün deyil, o ki, ola böyükkləri, – deyib geri qaydır.

Basabasa düşməsəydi

Şəkili əlində taxta şirni satırmış. Basabas düşür. Fərsətdən istifadə edib xam müştərilərə taxta şirni əvəzinə kirəmit büküb verir. Hesab edir ki, onlar bir kilo şirnidən ötəri Bartabəşdən, ya da Qaxdan qayıdıb gəlməyəcəklər ki... Amma aldandığını görənlərdən biri Şəkiyə qayıdır, şirni satanı tapıb deyir:

– Heç utanmırsan, bu nədi?

Şəkili özünü itirmədən soruşur:

– Bu şirninə Bartaşənə aparanda hansı miniyə minmişdin?

– Avtobusa.

Deyirəm axı?... Adam çox idi?

– Bəli, iynə atsaq yerə düşməzdi.

Şəkili kirəmiti qaytarıb deyir:

– Qardaş, taxsır səndədi. Mən öz şirnimin xasiyyətinə yaxşı bələdəm. Basabas düşəndə kirəmitə dönür. İnanmırsansa gətir, Qurana əl basım.

Dəli müştəri

Bir şəkili pivəxanada işləyirmiş. Oraya iki cavan gəlir. Hərəsi bir stəkan pivə içir. Cavanlardan biri cibindən qırmızı onluq çıxarıb piştaxtanın üstünə atır. Deyir ki, xırda qaytarma lazım deyil.

Sonra siqaret satana bir qutu üçün üçlük, noxud satana beşlik verib, qalığını istəmir. Yanındakı yoldaşı bu səxavətli oğlanın qoluna girib:

Gəl səni Yevlağa aparım, – deyəndə şəkili dözməyib soruşdu:

– A bala, bu seyrəyi hara aparırsan? Hayındı Yevlaxda da dəlixana açılıtdı?

Baxır hansı tükdəndi

Ev sahibi ortaya bir qab aş qoyur. Görür ki, qonaq plova yaman girişib, uşaqlara qalmayacaq. Tez başından bir tük dartıb artır sinəyə. Arvadını çağırıb ona acıqlanır:

– Ay tünbətün qızı, bu nə tükdür? – deyər qaşığı kənara qoyur. Görür ki, tük məsələsi heç qonağın vecinə də döyül. Elə hey basmarlayıb yeyir. Axırda ev sahibi acıqla şəkildən soruşur:

– Sən bəyəm tükdən diskinmirsən?

Qonaq sininin dibindəki yağı qazmaxla siyirə-siyirə cavab verir:

– Baxır tük hansı tükdəndi, qadın, yoxsa kişi?

Mədəni ailə

Şəkili bir evə qonaq düşür.

Soruşurlar:

– Nə yemək istəyirsən?

Cavab verir:

– Xaşıl. Xaşılı yaman xoşdiyəm.

Ev yiyəsi, qızı, arvadı və qonaq ocağın başına yığışıb xaşılın bişməsinə gözləyirlər. Bu ara tavadan bir damcı xaşıl partdıyıb qızın çılpaq qoluna düşür. Qız ağrıdan üzünü turşudub bağırır:

– Qonağın qarnı cırılaydı. Başqa bir zəqqum bişirmək olmazdı?

Ata ocaqdan kösöv götürüb qızı vurur:

– Ay it qarnından çıxan, səbr elə, qonaq gedəndən sonra söy, sən qol-qabırğanı qırmaq mənə borc olsun.

Arvad dözə bilmir, kişinin saqqalından tutub çıxırır:

– Kimə it qarnından çıxan deyirsən, a qurumsaq?

Süpürüşmə düşür. Şəkili ayağa durur. Əllərini göyə qaldıraraq dua edir:

– Ey ilahi, sən bizə bu cür mədəni ailəni çox görmə.

Bura da Şəkinindi?

Ömründə Şəkidən qırağa çıxamayan bir qadın Qışlağa getməli olur. Çol-çosu görüb təəccüblə:

– Bıy, habıra da Şəkinindi? – deyər soruşur.

Onu başa salırlar ki, Yevlax rayonunun Xanabad kəndinə qədər Şəkidir.

– Daa dinə ki, dünyanın hamısı Şəkidi da...

Yevlax Şəkiyə oxşayır ki....

İki şəkili araba ilə yol gedirlər. Onlar Qarasu karvansarayında arabanı saxlayıb nahar edirlər. Bu vaxt kimsə arabanın yönünü Şəki tərəfə çevirir. Şəkililər atları qoşub yola rəvan olurlar. Qışlağa çatanda şəkilinin biri əsnəyib deyir:

– Paho, habı Yevlax lap Şəkiyə oxşayır ki...

Bakıdan Bakıya da beş manat

Bir şəkili “Şəki-Bakı” avtobusundan düşəndə taksi sürücüsü onu yanlayır:

– Qədəşim, hara gedirsən?

– Löhbatana.

– Aparım da.

– Neçə alarsan?

– Beş manat.

Şəkili təəccüblənir:

– Bay səni, Şəkidən Bakıya də, beş manat, Bakıdan Bakıya də beş manat?!

Bəs hanı paltaryuyan?

Təyinatla Bakıda qalan subay oğlan valideynlərinə kağız yazıb, paltaryuyan aldığı xəbər verir.

Məktubu oxuyan valideynlər yeganə oğullarının onların toy muradını gözlərində qoyduğundan qeyzlənib, çaparağı Bakıya gəlirlər. Oğlanlarına acıqlı-acıqlı baxıb soruşurlar:

– Hanı o çəngi?

Oğlan təəccüblənir:

– Nə çəngi?

– Guya ki, sən öylənməmişən?

– Yox, necə bəyəm?

Ata cibindən kağızı çıxarıb göstərir:

– Bizə kələk gəlmə. Bu səən xəttin döyül? Yazmiyifsən ki, paltaryuyan almışam.

Oğlan işin nə yerdə olduğunu görüb gülür:

– Paltaryuyan diyirsooz? Bax, budur, – təzəcə aldığı paltaryuyan maşını valideynlərinə göstərir.

Yüz yumurta əvəzi

Baş Zəyzitdən olan bir kişi əyninə kürk geyib, Şəkiyə gəlirmiş. Bəməzəldən biri kişiye yaxınlaşıb deyir:

- Ay dayı, anam şirə dərisi axtarır. Kürkünün bir qoluna nə verim?
- Yüz yumurta.

Şəkili tez yüz yumurtanı ağsaqqalın qulluğunda hazır edir. Kişi yaman yerdə axşamladığını görür. Əlacsız qalaraq, kürkün bir qolunu kəsib şəkiliyə verir.

Ərini qolsuz kürkdə görən arvad ona acıqlananda, zəyzidli dinməzəcə qayçıyı götürüb kürkün o biri qolunu da kəsir:

- Al, arvad, bunu da sən şirə dərisi qayır.

Ədalətli qərar

Şəkili oğluna qız nişanlayır. Ata-ana dirəşirlər ki, brilyant dəsti gətirməsələr, qızı verən deyilik.

Şəkili xəbər göndərir ki, onların bu bahalıqda ziynət almağa gücü çatmır. Qız evi yenə razılaşmır, cavab verirlər ki, qohum-qardaş yığılıb düzəlsinlər. Bir brilyant dəstindən ötrü özlərini biabır etməsinlər.

Şəkili görür ki, işlər şuluxlaşır. Təzə qudalara belə bir xəbər çatdırır:

- Hər şey qoom-qardaşın birgə köməyi ilə düzəlsə, qızın badımcan burnunu düzəlsinlər, sora bizə də brilyant dəsti məsələsinə baxarox.

Ana dili

Bir Şəkilidən oğlu soruşur:

- Ata, dilimizə nə üçün ana dili diyillər?
- Ay bala, görmürsən öydə ən çox danışan kimdi?

Ən gözəl ay

Bir Şəkilidən xəbər alırlar:

- Səncə, ən gözəl ay hansıdı?
- Fevraldı, başaa dönüm, – deyir, – o biri aylara nisbətən fevralda arvadın deyintisini iki gün az eşidirəm.

Atam eşitsə acıqlanar

Bir şəkili şagird hesabdan axsayır. Müəllim deyir:

– A bala, Əhmədin üç alması var, Səlimin də iki alması. Almaları bir yerə qat, sayını de.

Uşaq görür ki, cavab verə bilməyəcək, deyir:

– Mən onların almalarını bir yerə qata bilmərəm.

Müəllim soruşur:

– Niyə?

– Atam eşitsə, acıqlanar. O mana bərk-bərk tapşırırdı ki, özgə işinə qarışmiyim.

İncəsənətə

Orta məktəbi bitirənlərlə valideynlərin birgə yığıncağında direktor çətin vəziyyətdə qalır. Heç kəs uşağını istehsalata, sənət öyrənməyə göndərmək istəmir. Direktor:

– Ay yoldaşlar, vallah, billah, sənət yaxşı şeydir, – deyə təkrar-təkrar müraciət edir. Şəkili yerindən qalxıb söz alır:

– Şəxsən mən oğlumu sənətə göndərirəm, sizə də məsləhət görürəm ki, gedib indidən adam görəsooz, sora gec olar, yer dolar.

Direktor onu qucaqlayıb:

– Afərin, – deyir. Soruşur ki, oğluna hansı sənəti seçibsən?

Valideyn fərəhlə deyir:

– Həlbəttə, incəsənəti, olduqca yaxşı institutdur. Çalmax, çağırmax, nə desən öyrədirlər.

Yarım kişi

Bir şəkildən soruşurlar:

– Evində kişi kimdi?

Cavab verir:

– Ayda on beş gün mən, on beş gün arvad.

– Axı, niyə belə?

– Çünki arvadla donuğumuz eynidi.

Köhnə müdir özüylə aparıb

Yeni təyin edilmiş müdir görür ki, işçilər arasında intizam yoxdur, tam fəaliyyətsizlikdir. Soruşur:

– Hanı intizam, hanı fəaliyyət?

Şəkili yerindən qalxıb deyir:

– Gözo, bax, belə anbardar dayın yisin. Onnarı da köhnə müdirimiz özüylə aparıb.

Müdirimiz fındıq çıxıb

İşdən qovulan müdiri dilə-ağıza salan keşmiş işçisindən soruşur:

– Ə, məən yazıx görmüşdün? Niyə bəs təzə müdirlə qoz-qoz oynamırsan?

Şəkili cavab verir:

– Nicə oyniyim, axı? Bu dəfəki müdirimiz fındıx çıxıb.

Yalanımdan arxeyinəm

Müdirdən soruşurlar:

– Ay başı çathaçatdı, heş narahat döyülsən, yəqin plannan arxeyinsən.

Cavab verir:

– A gözo yiyim, planımnan arxeyin olmasam da, yalanımnan arxeyinəm.

Şəraba su qatılıb

Dostları Şəki qazisinin saqqızını oğurlayıb, ona zorla şərab içirdilər. Qazi məst olur, evə çatanda görür ki, əhvalı çox yaxşıdır, şübhələnir:

– Balam, şərab içən gərək kefli ola! Mənim ki halım heç dəyişməyib. Yəqin dükançı şəraba su qatıb.

Bu fikir ağılına gələntək başmaqlarını əlinə götürüb, başıaçıq qaçır dükanının yanına. Haray hənşir qoparıb:

– Ay dəyyus, niyə şərab yerinə su satmısan?

Dükançı özünü tox tutub, pıçıltı ilə dedi:

– Ay qazı öz aramızdı ha, şərab tünd olmasaydı, sən boyda kişi başıaçıq, ayaqyalın heç bazara yürüyərdinmi.

Məni də sənin hüzuruna

Qazi şəkilinin sir-sifətinə baxıb mirzədən soruşur:

– Bu meymunu bura kim yollayıb?

Şəkili Mirzəyə aman verməyib tez dillənir:

– Ha hindi, ay gözvü yiyim, maralları göndərdilər maralların yanına, mənidə sənin hüzuruna.

“On beş”ə danışmışam

Poricik əsgərlərə deyir:

– Kim gedib dil gətirsə, ona imperatorun adından hər dilə görə 25 manat mükafat verəcəm.

Şəkili qabağa durub demək istəyir ki, mən gətirərəm. Amma sonra fikirləşir ki, elə belə söz olar, qoy başqası gətirsin, görüm, həqiqətən də, pul verirlər, ya yox?

Bir yəhudi dil gətirməyə boyun olur. Əsirlə qayıdır, komandir ona 25 manat verir.

– Sabahı poricik yenə deyir.

Dil lazımdır. Mükafatı yenə 25 manatdır.

– Şəkili tez irəli çıxır. Tapşırıq dalınca gedir. Bir gün gözləyirlər, iki gün gözləyirlər, gəlmir. Yəqin ələ keçdiyini zənn edirlər. Üçüncü gün görürlər ki, qarşı tərəfdən yüzdən çox düşmən əsgəri, zabiti, hətta generalı gəlir. Qabaqdada şəkili.

Şəkili gəlib çatır. Rəsmi təzim edib deyir:

– 115 dil hazırda. Pulları verin.

Poricik çətin vəziyyətdə qalır. Deyir ki, dilin birini 25 manatdan deyil, 10 manatdan hesablayaq.

Şəkili etiraz edir:

– Ə, orda mən bunların birini “on beş”ə danışmışam. Deyirsən, qoyduğum mayanı da çıxartmayım?

Bir az ayaqlı gedin

Şəkili Hətəmin cənazəsini qəbiristanlığa aparanda arvadı:

– Ay Hətəm, ay hətəm, hara gedirsən mənə də özünlə apar, – deyib camaatın dalınca başını yola-yola gəlirmiş.

Hətəm kəfəndən başını çıxarıb tabutdan yapışanlara deyir:

– Mən ölüm bir az ayaqlı gedin, görmürsüz bu ruyitən məndən əl çəkmir.

Mənəm haqlı

Qazı boşanmaq istəyənlərin şikayətinə baxanda, ər ilə arvad haray-həşir, dava-şava salır. Ara sakitləşəndə qazi qazı yanındakı Hacı dayıdan xəbər alır:

– Ay hacı, bunların hansı haqlıdır?

– Mənəm haqlı.

Qazi təəccüblənir:

– Sən niyə, ay Hacı dayı?

– Ona görə ki, evlənməmişəm.

Dədənin ətidir

Hacının arvadına acığı tutanda atası Keçi Zəkəriyyənin goruna söyərmiş. Arvad da cin atına minər, aylarla kişidən küsərmiş.

Bir gün Hacı görür ki, arvad daha cırnəmır, onun söyüşlərinə fikir vermir. Yaman pərt olur. Başlayır işi ici-quculamağa. Çardaqda gizlənir, görür ki, budu ha, arvad keçilərdən birini çağırır:

– Ay Zəkəriyə, ay Zəkəriyə.

Keçi də dinməz-söyləməz gəlib durur qabağında müntəzir Hacı barmağını dişləyir. Fərsət tapıb xəlvəti keçini kəsib, kabab bişirir. Arvad həyəətə girəntək şışı ona uzadıb deyir:

– Arvad, ye, ürəkli ye. Dədən keçi Zəkəriyyənin ətidir.

İstəyirsən lap başımı kəsdir

Bir gözəl xanım qucağında pişik aparırmış. Hacı dayı onun qabağını kəsib heyvanı sığallamağa başlayır.

– Ha indi sən nə xoşbəxt məxluqsan, ay canı yanmış Məstan. Kaş, sənın yerində özüm olaydım. Bu xanım məni hər gün, bax, beləcə qucağına alıb gəzdirərdi.

Xanım gülüb deyir:

– Ay Hacı, bu pişik oğrudur, quyruğunu kəsdirməyə aparıram.

Hacı dayı yalvarır.

– Sən canın, burax bu heyvanı, yazıqdır, al mən fağırı qucuva, istəyirsən lap apar başımı kəsdir.

Hacı səndə belə

Bir parça alverçisi Hacı dayını görüb deyir:

– Yaxşı çarşablıq parçam var, istəyirsən.

Hacı dayı cavab verir:

Görüm, daloy çadra şuarını çıxaranın atası cənnətlik olsun. Hər arvada 12 arşınlıq çarşab alıb, bir ətək pul verməkdən canım qurtarıb.

Sövdəkar deyindir:

– Eh, Hacı, sən də belə?

Ay yedi ha

Müharibədən qabaq Hacı Fevzi Bakıya gəlir. Mağazada kolbasa görüb soruşur:

– A bacıqızı, o girdə şey nədir?

Satıcı:

- Kolbasdır.
- Yeməlidir?
- Həri, içində ət var.
- Ə, nə təhər yeyirlər bunu, başına dönüm?
- Əvvəlcə, halqa-halqa doğrayırsan, sonra istəsən qızardırsan, istəsən də çiy-çiy yeyirsən.
- Bacıqızı, onda bir yekəsini çək, ver, mənə aparım Şəkiyə. Amma zəhmət olmasa, yeyilmə təhər dövrünü yaz ki, yadımdan çıxmasın.
- Şəkiyə çatanda bir it kolbasanı Hacı Feyzinin əlindən qapıb qaçır. O, itin dalınca baxıb gülür.
- Ay yedin ha axmaq heyvan!
- Niyə axı, yeməsin? – deyə yoldan ötənlərdən biri xəbər alır .
- Kişi cibindən kağızı çıxarıb:
- Bu kağızsız ay yedi ha.

Selin gəlməyini gözləyir

Şəkili Oxuddan eşşəklə odun gətirib şəhərdə satırmış. Hər dəfə də eşşək Kiş çayından keçəndə suyun ortasında şiniyib dayanırmış. Şəkili Hacınin yanına gəlib əhvalatı danışır. Hacı dayı deyir:

Buna heç bir çarə etmək olmaz. Yəqin eşşəyi çox incidirsən. Həyatından bezib. Çayın ortasında durub ki, sel gəlib onu aparsın.

Toyuq səsi kəsmək

Anası Abdullcabbarın xahiş edir:

- Ay oğul, toyuqlar acıtdı, get onların səsini kəs. Abdullcabbar dinməz-söyləməz bıçağı götürüb hinə girdi, nə qədər toyuq var, hamsının bir-bir başını kəsir və qayıdıb anasına deyir.
- Ha indi səsləri çıxsın, bıçaq sənindir...

Mirzə Abdullcabbarın rəyi

Bir əcnəbi Şəkini gəzib vətəninə qayıdır və “Şəki təəssüratları” adlı əsər çap etdirir. Kitabı Mirzə Abdullcabbara göndərirlər. Görkəmli şəkişünas kitabı oxuyur və belə bir rəy yazır:

“Ha indi kitabda hər şey yaxşıdır. Təkcə bir qələtdən savayı. Müəllif deyir ki, Şəkiddə ləqəbsiz adam yoxdur. Mən də razı. Nə deyirəm ki... Amma bir nəfər yaddan çıxıbdı. O da bizim Eşşək Dadaşdı. Yazıq kişi neçə illərdir

ki, ləqəbsiz qalıb xiffət çəkir. Bütün aləm yığılıb ona ayama axtarır, ad-sanına, qanacaqına layiq ləqəb tapa bilmir ki bilmir”.

Getmə ləqəbin də böyüyər

Qodux ləqəbli biri Abdulcabbarın yanına gəlib deyir:

- Ay Mirzə, məni böyüdürlər, baş idarəyə aparırlar. Gedim?
- Mənə qalsa, getmə, özün böyüyən kimi ləqəbin də böyüyəcək.

Təbrik

Layka kosmosa qalxanda Mirzə Abdulcabbar İt Səttaruşağı nəslinə bu məzmununda teleqram göndərir:

“Təbrik edirəm. Sizin nəslinizdən də kosmonavt çıxdı”.

Növbən balalayıb

Telefon çəkdirmək növbəsinə dayanmış bir nəfər Abdulcabbarı görüb soruşur:

– A Mirzə, sən dünya görmüş adamsan bundan on il əvvəl telefon çəkdirmə növbəsində 510-cu adam idim, indi baxıb görürəm ki, 512-ci adamam bu nə olan şeydir?

Mirzə Abdulcabbar fikrə gedib deyir:

- Yəqin bu on ildə növbən hövürə gəlib, balalayıb.

Kişi düşmən qabağından qaçmaz

Mirzə Abdulcabbar içkiyə qurşanıbmış. Sahə müvəkkili onu yanına çağırıb, öyüd-nəsihət verib deyir:

– Sənin araq kimi düşmənin var, uzaqlaş ondan! Mirzə halını pozmadan deyir.

- Ay naçannik, kişi də düşmənin qabağından qaçar?

Sən Hacı Qaragildən deilsən ki?

Yaşı otuzu keçən iqtisadçıdan soruşurlar:

- A balam hamı evləndi, sən niyə tərپənmirsən?
- Mühasib bir qız tapa bilmirəm.
- Sənə hansından lazımdır?
- Ad günü 8 marta düşən bir nərмənazik.
- Şəkili barmağını dişləyir. Xəbər alır:

– Bala sən Hacı Qaranın nəslindən deilsənki?

Məgər sən o artist deilsən

Şəki teatrının aktyoru satıcıya deyir:

– O mətli konfetindən 200 qram çək.

Satıcı konfet bükümünü verəndə soruşur:

– Deyəsən, ya xəstə görməsinə, yada qonaqlığa gedirsən?

– Nə bildin? – deyə aktyor soruşur.

Satıcı gülümsəyərək deyir:

– Məgər sən Hacı Qaranı oynayan artist deyilsən?

Qayıdanda verərsən

Bir şəkili Bakı bulvarında gəzərkən eşidir ki, bugünkü qəzetlərdə istiqraz nömrələri dərc edilib. Öz-özünə fikirləşir: Yaxşı kirvədir. Şəkiyə qayıtmağa pulum yoxdu. Durub köşkdən qəzet alır, cib dəftərinə on üç istiqraz vərəqinin nömrəsini yazır. Guya, ortadaki nömrə iki min beşyüz manata düşüb. Dəftəri cibinə qoyub tanışının evinə gəlir. Görüb ki, burada da istiqraz vərəqlərini yoxlayırlar. Şəkili saymazyana dəftərcəsini ev sahibinə uzadıb:

– Ə, bir buna da baxın, – deyir.

Ev sahibi qonağın istiqrazını diqqətlə yoxlayıb, qəfildən qışqırır.

– Qardaş, muştuluğumu ver, iki min beş yüz manat. Şəkili stuldan aşıb tirtap uzanır. Onu güclə özünə gətirirlər. O, handan-hana dillənir.

– İstiqrazlarım şəkilidir. Mənə yüz manatəl tutun, gedib uduşu alım, həm sizin borcunuzu verim, həm də muştuluğunuzu.

Ev sahibi çıxarıb bir yüzlük verir. Amma hələ də şəkilinin yolunu gözləyir.

Dəhnəlinin əl çantası

Dəhnəli Cəfərabad bazarında at satır. Bu vaxt başqa dəhnəli gəlib çıxır. Əvvəlki dəhnəli həmyerlisinə him eləyir ki, atı təriflə. Sonraki dəhnəli guya ucadan etirazını bildirir:

– Heç vaxt mən belə atı tərifləmərəm. Yadındadı, bu atla Acınohur düzündə ceyran qovub tutduğun. Yadındadı, həmin ceyranı keçdiyin, atından kabab elədiyin, mənə vermədiyin? Daha belə atı niyə tərifləyim?...

Xərçi var

Bir şəkili yolda şuluqluq edən nəvəsini tutub, ona xeyli öyüd-nəsihət verir, sonra bərk-bərk tapşırır:

- Bala, dediklərimi sırğa elə, as qulağından.
- Baş üstə, baba. Amma xərci var ha...
- Nə xərci ə?..
- Ba?...ciyim pulsuz qulaq deşər?

Bu qulağı deyirsən

Şəkili eşidir ki dəlləklikdən yaxşı pul çıxır. Bəxtini sınayır. Elə ilk müştərini sabunlayıb ülgücü hərləyəndə müştəri yerindən atılıb qışqırır:

- Vay, yavaş ol, qulağımı kəsərsən ha?
- Şəkili dəllək təzəcə kəsilmiş qulağı əlinə alıb göstərir.
- Gözüvü yeyim, ha bu qulağı deyirsən?

Köhnə pul hesabı ilə and içir

Bir alverçi bazarda zəfəran satırmış. Deyirlər, bahadır. Alverçi Qurana, peyğəmbərə and içib deyir ki, o, hər qramına iki manat əlli qəpik verməyibse, aldığı pul canına qənim olsun. Zəfəran almaq istəyən müştəri alverçinin andına inanır. Bu zaman bir şəkili onu kənara çağıraraq qulağına deyir:

– O da bizim şəhərdəndir. Bayaq binəlidən qramı 25 qəpiyə zəfəran alanda, bax, bu gözlərimlə görmüşəm. Yəqin səni xam görüb, köhnə pul hesabla and içir.

İxtisaslı kadr

Şəkili dezinfeksiya idarəsinə, müdirin yanına gəlir. Torbadan bir pişik çıxarıb stolun üstünə qoyur:

- Yoldaş müdir, bunu da işə götür, ixtisaslı kadrodur.

Müdir acıqlanır:

- Məni ələ salırsan?

– Bıy, niyə ələ salıram ki? Bəyəm, sizə siçantutan işçi lazım deyil? Ha hindi işə götürsən, xeyir də görərsən. Özü də bir aylıq maaşı mənim, qalanı sən!

Pitisini öldürüblər

Şəkinin məhşur piti bişirəni Xoruzoğlu Yevlaxda qatara minir. Ləhcə-sindən şəkili olduğunu görüb ona deyirlər:

- Sizdə əla Xoruzoğlu pitisi olur:
- Olurdu – deyə Xoruzoğlu köksünü ötürür.
- Məgər Xoruzoğlu ölüb ki?
- Yox, sağdır, amma kalkulyatorlar pitisini öldürüblər.

Müftə peyin

Şəkili zəyzidliyə tapşırır ki, gələn cümə günü ona bir araba quş peyini gətirsin.

Zəyzidli deyilən vaxt peyini gətirir. Şəkili arabanın orasına keçir, burasına keçir, nəhayət, bir ovuc peyin götürüb iynəyir:

- Bu toyuq peyidir ki?!

Zəyzidli sevinir ki, lap yerinə düşüb, lazım olan quşun peyini gətirib. Başlayır and qəsəm eləməyə:

– Məhəmməd əfəndi baba mənə qənim olsun, əgər peyin toyuq peyini deyilsə.

Şəkili:

- Bunu apar, gərək deyil, mənə xoruz peyini lazımdır.

Zəyzidli hirsələnir:

- İndi bunu birdə zəyzidə aparım?

– Kef səninkidir, istəyirsən apar, istəyirsən aparma, dedim ki, mənə xoruz peyini lazımdır.

Zəyzidli söyə-söyə kürəyi alır peyini boşaldır şəkilinin baxçasının qabağına. Özü də kor-peşman qayıdır kəndə.

Bu sirri danışmayacaqsan ki?

Şəkili yad bir şəhərdə pul qazanmaq üçün özünü həkim kimi qələmə verir. Qaldığı evin qarşısına belə bir lövhə yazıb asır: “Doxtor Nuxiniski hər cür xəstəlikləri müalicə edir. Sağaltsa xəstədən 50 manat alır. Sağaltmasa xəstəyə 100 manat verir”.

Bir nəfər elanı oxuyub təəccüblənir. Deyir ki, bu axmaq müsəlmana elə bir dərd söyləyəcəm ki, əlac tapa bilməsin. Havayı yerdən yüz manatımı alıb qoyacağam cibimə. Sevinə-sevinə içəri keçib həkimə deyir:

- Doktor, mənim üç azarım var.

– De, utanma, gözüvü yeyim, – deyə şəkili təbəssümlə yeni müştə-risinə şirin dil tökür.

– Doktor sağ olsun, dərdim böyükdür, burnum iy, ağzımsa dad bilmir. Bunlar hələ cəhənnəmə, üçüncü xəstəliyim dəhşətdir. Həç cür ürəyimdə sirr saxlaya bilmirəm.

– Dərd çəkmə, axper, – deyə şəkili dillənir, – sənin azar-bezarını düzəltmək mənim əlimdədir.

Bunu deyib, yan otağa keçir. Boşqabda gətirdiyi donuz peynini yaxınlaşdırır xəstənin burnuna. Xəstə burnunu tutub püfildəyir. Sonra həmin peyindən iki qaşığı götürüb tökür stəkana, qarışdırıb içirir xəstəyə. Xəstə deyir:

– Nə pis dadı var, lap peyin dadıdır.

Şəkili gülümsəyir:

– Ver 50-ni.

Həmin şəxs deyir:

– Bəs üçüncü xəstəliyimi sağaltmadın, axı?

– Ha indi, a başıva dönüm, donuz peyni yediğini ona buna danışma-yacaqsan ki?

Mükalimə

– Acıbsanmı qonaq qardaş?

– Yox, əşi, acmamışam. Əgər xarabınızda bir tikə pendir-çörəyiniz varsa, gətirin.

Atam sənədə evləndirər

Xatabala tənbel oğlu Xosunu evləndirir. Xosu yorğun-argın uzananda burnuna bir çibin qonur. Əsəbləşən Xosu çibinə acıqlanır:

– Rədd ol, a murdar, atama deyərəm, tutub sənədə evləndirər.

Razqom götürürəm

Böyük vətən müharibəsinin qızgın vaxtlarında ön cəbhəyə göndərilmiş bir qorxaq şəkili top, bomba, tank səmindən vahiməyə gəlib səngərə sığır və qonşu səngərdə uzanmış həmyerlisi ilə sıxınlaşır:

– Ədə, köpəkoğlu Hitler, ha bunca şeyi hardan tapıtdı?

– Ə, eloğlu, bu top-tüfəng Hitlerinki deyil, bizimkidir.

– Ədə, ha indi kimin olur-olsun, buna can dözər? Qaqaş, mən götürüldüm.

– Hara götürülürsən?

– Ha indi düz Şəkiyə.

Şəkili sürünə-sürünə arxaya qaçanda komandır ona qışqırır.

- Hara qaçırsan?
- Ağzu yeyim, komandir qardaş, qaçmıram, razqom götürürəm. Kəhdən gəlib hitlerin dədəsinə od vuracam.

Şirin sağdır

Şəkili “Fərhad və Şirin” dramına tamaşa edirmiş. Fərhada Şirinin ölüm xəbərini deyirlər. Fərhad qəzəblənir, bu dərdə dözmür. Qaya çapan külüngünü qaldırıb başına vurmaq istəyərkən, şəkili arxa sıradan qışqırır.

- Ə, Fərhad, həftik olma. Sənə nömrə gəlirlər. Şirin sağdır.

“Xalastoy”da gəlmisən

Xatabala taksiyə minib kəndlərdən birinə gedir. Sayğacdakı pulun yarısını verəndə, sürücü təəccüblənir. Xatabala halını pozmadan cavab verir:

- Ay ciyisi göyçək, görmədin ki yolun yarısını “xalastoy”da gəldim?!

Sən ciyinin canı

Bakıdan təyyarə ilə Şəkiyə uçan göynüklü bir cavanın bərk yuxusu gəlir. O, stüardessaya möhkəm-möhkəm tapşırır:

- Sən ciyivin canı, Göynük döngəsinə çatanda, məni də oyat, düşüm.

Hardan bildi?

Göynüklü Moskvaya gedir. Bakı restoranında oturub sifariş vermək istəyir. Görür ki, xörək paylayan rusdur, ruscanı bilmədiyi üçün barmağını menyudakı yeməklərdən birinə basıb deyir:

- Prinisi.

Xörəkpaylayan ona bir boşqab şırfillı, gətirir.

Göynüklü dilxor olur. Göynükdə də şırfillı, Moskvada da şırfillı?

Görür ki, yanındakı stolda əyləşən ləzzətli xörək yeyir. Tamahı düşür ona. Adını bilmir ki, sifariş etsin. Bu vaxt həmin adam xörəkpaylayanı çağırır deyir:

- Poftari.

Göynüklü xörəyin adını öyrəndiyini zənn edib sevinir. O da xörəkpaylayana deyir:

- Paftari prinisi.

Göynüklünün gözünə işıq gəlir. Əlini əlinə sürtüb xörəyi gözləyir. Xörəkpaylayan yenə də şırfillını gətirib qabağına qoyanda hirsələnir:

- Ə, bu urus hardan bildi ki, mən göynüklüyəm...

Saatın salamı var

Şəkili iclasa gedəsiymiş. Görür ki, saatı dayanıb. Oğluna deyir:

– A uşaq, qaç, get saatı soruş, gəl.

Uşaq gecdən-gec qayıdıb atasına deyir:

– Saat dayı lap yaxşıdır. Baxçada yer belləyirdi. Sənə çoxlu salamı var.

İstəyirsən düş, istəyirsən düşmə

Şəkilinin işığı xarab olur. Mantlyor çağırır. Görürlər ki, iş elektrik dirəyindəki məftildəndir. Mantlyor deyir:

– On manat xərcin var.

– Ə, niyə?

– Beş manat şalbana çıxmaq, beş manat da ordan düşmək.

Şəkili mantlyorun ayrım olduğunu bilirmiş. Ona görə də kələyə əl atır:

– Sən deyənə razı. Al bu sənə şalbana çıxmağının haqqı bir beşlik, düşəndə də o biri beşliyini verərəm.

Mantlyor dirəyə dırmaşıb, işığı calayır. Görür ki, şəkili evə doğru gedir, onu səsləyir:

– Ə, “beş”i tulla bura, düşüm.

Şəkili cavabında bildirir:

– İstəyirsən düş, istəyirsən düşmə, daha bu öz işindir.

“Sestra luka”

Şəkilidən soruşurlar:

– Sarımsağa rusca nə deyirlər?

O bilməsə də, özünü qanmaz yerinə qoymur, vəziyyətdən çıxır:

Ha indi sən o qədər savadsızsan ki, bunu da bilmirsən? Uruslar sarımsağa “sestra luka” deyirlər.

“Fantamas qızıtdı”

– Ə, bu gün hansı kino var?

– “Fantamas qızıtdı”.

Elçi göndəribsənki?

Bağça tərbiyəçisindən Xatabalanın xoşu gəlirmiş. Nəhayət, əlinə fürsət düşür. Nəvəsini bağçaya gətirəndə həmin tərbiyəçiyə deyir:

– Səndə ol bu nəvəmin nənəsi. Arabir nağıldan-zaddan danış, uşaq darıxmasın.

Tərbiyəçi də şəkili imiş. Söz altda qalmır:

– Ay Xatabala baba, bizə elçi göndərmişdin ki, bu uşağa nənə olum?!

Xeyirxah peşə sahibi

Şəkili bir qızla tanış olur. Qız soruşur:

– Siz kimsiniz?

– Kim olcağam, dilivü yeyim, xeyirxah peşə sahibi, aşiq.

– Bəs sazinız hanı?

Oğlan qızı başa salır:

– Mən aşiq deyiləm, aşiqəm, peşəm saz çalmaq deyil, qızların qəlbini dınqıllatmaqdır.

Ciyin də arvaddır

Şəkili oğluna nəsihət edib deyir:

– Oğul, səni evləndirdim, bax bundan sonra arvadına, hətta anana da sirr vermə.

– Anama niyə, ay dədə? O ki mənim ciyimdir?

– Ə, nə olsun ciyindi, ə. Ciyin də arvaddır.

Niyə naşükür olum

Şəkili təzə əri ilə kinoya gedirmiş. Rəfiqəsi onu kənara çəkib deyir:

– Be, a yazıq?! Bu idimsiz çolağa nə deyib ərə gedibsən? Şükür yaradanıva!

– Şəkili qadın deyir:

– A qadan alım, atam evində bu da yox idi ki. Niyə naşükür olum.

Səriştəli arvad

Hər dəfə 23 fevrala ərinə “Mojet bıt” ətiri alan bir şəkildən rəfiqələri bunun səbəbini soruşurlar.

Arvad deyir:

– Kişimə “Mojet bıt” alıram ki, o da 8 martda mənə “Bıt mojet” alsın.

Qonşum yuxusuna girməzdi

Şəkili arvadı ilə qatarda gedirmiş. Gecənin yarısı kupədə vur çatdasın qopur. Vaqon bələdçisi zorla arvadı kişinin əlindən alır soruşur:

- Onun günahı nədir?
- Kişi arvada bir dümsük də ilişdirib deyir:
- Bundan bir az qabaq bu heyvan qızı yuxuda sayıqlayıb deyirdi ki, “Ay Abdülhəmid, ox, can ey”.
- Nə olsun? Yəqin arvad səni çox istəyir ki, yuxuda da görür.
- Şəkili məyus-məyus bələdçinin üzünə baxıb köks ötürür:
- Eh bu məni çox istəsəydi, yuxusuna qonşumuz girməzdi.

Qulaq dincliyi məzuniyyəti

- Bir həkim həmkarlarından birini gülürüz, alnıaçıq görüb soruşur:
- Səndən çıxmayan iş? Yaman şad-xürrəmsən?
  - Sağlığını görüm. On beş günlük qulaq dincliyi məzuniyyətinə çıxmışam.
  - Bu necə məzuniyyətdir?
  - Arvadımı yarımaylıq təkminləşdirmə kursuna çağırıblar – deyə şəkili dostuna cavab verir.

Məndə immunitet yaranır

- Biri şəkili acı sözlərlə zəhərləyib deyir ki, onun heç vecinə deyil. Soruşur:
- Ə, niyə dinmirsən?
  - Eh, arvadım o qədər yağıdır ki, zəhərlənməyə məndə immunitet yaradıb.

Biz razıyıq

- Rəhbərlikdə səriştəsiz olduğu üçün idarədə hərc-mərclik yaradan müdir axırda işçilərə hədə-qorxu gəlib deyir:
- Elə etməyin ki, dovşan balalarını daş üstə qoyub qaçan kimi, sizin üzünüzdən burdan çıxıb gedim. Sonra vay halınıza!
  - Şəkili əl qaldıraraq söz alır:
  - Sən, təki dovşan olub bu idarədən qaç, eybi yoxdur, biz daş üstə qalmağa razıyıq.

İnsan tutuquşusudur də...

Mühasib ondan müdirə şeytançılıq edən hesabdar barədə tədbir görülməsini rəhbərlik qarşısında qoyub. Müdir istəmir ki, hesabdarı işdən çıxсын. Mülayimcəsinə dillənir:

- Bənd olmayın, bu da bizim idarənin tutuquşusudur.
Mühasib hirslənir:
– Maşallah, a müdir, yaman quş tanıyansan. Bu ki eşitdiklərini eşitdiyi kimi demir.
– Əşi, bu, insan tutuquşusudur də, a gözüvü yiyim.

Təmiz adam

- Deyirlər ki, müdiriniz çox təmiz adamdır, – deyə biri şəkildən xəbər alır.
– Əlbəttə, əlbəttə, – deyə şəkili təsdiq edir.
– Özü kimi təmizkar adam olmaz. Kabinetinə gələnlərin ciblərini tərtəmiz təmizləyir.

Ayağında göstər

Rəis eşidir ki, imzasız məktubları şöbə müdiri yazır. Tez onu yanına çağırtdırır:

- Ə, utanmırsan, məndən danos yazırsan?
Şöbə müdiri sağ əlini göstərib and-qəşəm edir:
– Yazmışamsa, bu əlim qurusun.
Rəis:
– Yəqin sol əlinlə yazıbsan.
– Sol əlini də göstərib and içir ki, o yazmayıb.
Şəkili rəis onu boş buraxmır:
– Onda ayağını göstər və and iç ki, imzasız məktubları sən yazmayıbsan.
Şöbə müdiri başını aşağı dikib ayaqlarına baxa-baxa durur. Qorxur ki, bu and ona qənim olar.

Bəs, hanı qızıl?

Rəis çilingəri get-gələ salır. Şirinlik umurmuş. Buna gəncin atası inanmır. Oğlanı özüylə birlikdə aparır rəisin yanına, söz aras, oğlunu tərifləyib deyir:

- Vallah, bu uşağın əlindən qızıl tökülür, sən onu götür işə.
Rəisin gözlərinə işıq gəlir, yerindən dikəlib boylanır:
– Bəs, hansı qızıl, hara tökülür?

Şəkər xəstəliyi azarı

Bir şəkildən soruşurlar:

- Rəisiniz işə çıxmır, nə olub ona?
- Nə olacaq, yazıq o qədər şirinlik aldı ki, axırda şəkər xəstəliyinə tutuldu.

Bu uşağa pencək tik

Şəkili yalançılıqla ad qazanan, amma əlindən qızıl kimi iş çıxan dərzinin yanına gəlib deyir:

- Al bu parçanı, ha bu uşağa pencək tik.
- Dərzi uşağın ölçülərini götürmək istəyəndə, şəkili deyir:
- Uşaqla işin olmasın. Məni ölç.
- Səni niyə?
- Ay gözüvü yiyim, – deyə şəkili bildirir. Sən bu pencəyi tikincə, uşaq mən yaşa çatacaq də?

Gec gəlsəm narahat olma, ata

Şəkili görür ki, oğlu səhər gedib bir də gecə yarısı evə qayıdır. Onu danlayır:

- Ay it oğlu, niyə bir yerə gedəndə yerivi-vətəni demirsən, adam atasından soruşmaz bəyəm?
- Mənə it oğlu deyirsən?
- Bəli, sənə.

Oğlan dinməzəcə zəncirdəki zorba köpəyin yanına gəlib onun başını tumarlayır:

- Atacan, başqa bir sözün, tapşırığın yoxsa, şəhərə çıxıram. Gec gəlsəm, narahat olma.

Ha qaçdım, çata bilmədim

Bir uşaq anasını əsəbləşdirir. O da oğlunu qarğayır:

- Ay oğul, görüm, sənin çörəyin ayrılıpılda olsun, özündə piyada dalınca ha qaçasan, ha qaçasan, çata bilməyəsən.

Bu əhvalatın üstündən xeyli keçəndən sonra, ana oğluna pul verib çörək almağa göndərir. Oğlunun əli boş qayıtdığını görəndə soruşur:

- Hanı bəs çörək?

Oğlan cavabında bildirir:

– Ay ciyi, çörək ayrılıpanda gedirdi. Dalınca ha qaçdım, ha qaçdım, çata bilmədim.

Təzəsini verərlər

Biri şəkili ilə ağızlaşır. Ürəyi soyumaq üçün onu qarğayır:

– Sənin görüm, evin dağılsın!

Şəkili çaparaq onu qucaqlayıb öpür.

– Görüm Allah ağzından eşitsin. Mənzilim köhnədir, heç olmasa, dağılar, təzəsini verərlər.

Niyə badyanı sındırdın?

Şəkinin Acınohur qışlağındakı qoyun yataqlarının birinə fotomüxbir gəlir.

İsti gün imiş. Yataqda tək-cə balaca qız uşağı varmış. Müxbir qızı bulağa su dalınca göndərir. Bərk acıbmış. Bankadakı qatığı götürüb tökür küncdə duran saxsı badyaya. Doğramac elib yeyərkən qız gəlir. Görür ki fotomüxbir bankadakı qatığı boşaldıb. Deyir:

– Ay dayı, o bankadakı qatığa siçan düşmüşdü.

Müxbir hirsələnib badyanı yerə çırpır. Qab sınır. Uşaq ağlamağa başlayır. Fotomüxbir soruşur:

– Ay qız niyə ağlayırsan?

Qız gözünün yaşını silə-silə deyir:

– Ay dayı, sındırdığın badya itimizin qabı idi. İndi atam itə yalı nədə verəcək?

Namusa toxunub

Bir qarı prokurorun otağına girib deyir:

– Damkom alçaq mənim namusuma toxunub.

Prokuror təəccüblənir:

– Sənin namusuna?

Qarı:

– Mənim deyəndə, qızımın namusuna də. Özü də deyir ki, prokurorun tapşırığıdır.

Prokuror hirsələnir:

– Belə şey olmaz.

– Olubdur də, hələ bir deyir, uşağı yaxşı böyütmürsüz.

Prokurorun gözü dörd olur:

– Qızınızın uşağı da var?

– Bəli başına dönüm. Namus mənim nəvəmdir. Damkom bu boyda şəhərdə toxunası adam tapmır bəyəm ki, Namusumu tikintiyə göndərir?

Öləmə qədər

Bir şəkili xəstələnir və həkimə müraciət etməli olur. Həkim xəstəni müayinə edib, mədəsində yara olduğunu bildirir.

Xəstədən soruşurlar:

– Həkim nə dedi?

– Dedi ki, qorxulu bir şey yoxdur, öləmə qədər yaşayacaqsan.

Heç kəsə deməmişdik

Bir şəkilinin evindən kimsə xalça oğurlayır. Ev sahibi oğurluğu gizli saxlayır. Bir neçə gündən sonra qonşu soruşur:

– Ay qonşu, itən xalçanı tapdınız mı?

– Bəli!- deyə xalçası itən cavab verir.

– Kim oğurlayıbdır?

– Sən!- deyə xalçası itən bildirir. – Çünki biz heç kəsə deməmişdik ki, xalçamız oğurlanıb.

Savadsız deyiləm ki....

Şəkildən soruşurlar:

– Neçə il olar kitabın üzünü açmadığın, qəzet jurnal oxumadığın?

– Yadımda deyil ya səkkiz, ya on il olar.

– Niyə oxumursan?

– Ə, mən sizin kimi savadsız deyiləm ki?

TOPLAYICILAR

1. Adışirinov Tural Kamil oğlu. Şəki Regional Elmi Mərkəzinin Ədəbi-mədəni mühit, folklor və etnoqrafiya şöbəsinin kiçik elmi işçisi.
2. Abdullayeva Təranə Yaşar qızı. Şəki Regional Elmi Mərkəzinin Ədəbi-mədəni mühit, folklor və etnoqrafiya şöbəsinin rəhbəri.
3. Əbdülsəlimov Hikmət.
4. Mürşüdova Ulduz Bəşir qızı. Şəki Regional Elmi Mərkəzin Ədəbi-mədəni mühit, folklor və etnoqrafiya şöbəsinin aparıcı elmi işçisi.
5. Məmmədova Aynur Vüqar qızı. Ədəbi-mədəni mühit, folklor və etnoqrafiya şöbəsinin baş laborantı.
6. Şəki Regional Elmi Mərkəzinin Ədəbi-mədəni mühit, folklor və etnoqrafiya” şöbəsinin arxivi.
7. Ağəli Şəkili. “Yeni Şəki lətifələri”. Bakı, “Nurlan” NPM, 2010, 144 səh.
8. Ağəli Mustafabəyli Şəkili. “Təzə Şəki lətifələri”, II hissə. Bakı, “Nurlan”, 2012, 136 səh.
9. Azərbaycan Folklor Antologiyası.
10. Ramiz Orsər. Təptəzə Şəki lətifələri. Bakı, “Elm və təhsil”, 2021, 132 səh.
11. Sabir Əfəndiyev, Cahangir Aslanov. “Şəki-Qabrovo lətifələri”, Bakı, “Yazıçı” nəşriyyatı, 1987.
12. Sabir Əfəndiyev. Şəkinin gülməli əhvalatları. Bakı, “Sabah”, 2023, 164 səh.

SÖYLƏYİCİLƏR
(Şəki şəhər və ətraf kəndlərinin sakinləri)

1. Abdurrahmanov Niyazi Məmməd oğlu
2. Hacıyev Məmməd Həmid oğlu
3. Bilalov Nazim
4. Xəlilov Teymur
5. Yusifov Məmməd nuru Şakir oğlu
6. Muradov Qüdrət Quzu oğlu
7. Əbdürrəhmanov Hümət
8. Səmədov Nurəddin
9. Həsənov İbrahim
10. Səlimov Akif
11. Vahabov Lütfəli Mirəli oğlu
12. Mikayılov Kamran Musa oğlu
13. Əmirov Oktay Əsəd oğlu
14. Əfəndiyev Razi
15. Hacıyev Veysəl
16. Abdullayev Fərman
17. Şamilov Əliheydər
18. Əli Şamilov
19. Həbibillahzadə Nurəddin Yusif oğlu
20. Hacıyev Nemət Həmid oğlu
21. Əliyeva Firuzə Hacı qızı
22. Əfəndiyeva Naimə Rəşid qızı
23. Nurəddin Yetim oğlu
24. Qaffarova Həsniyə Yaqub qızı
25. Əliyeva Yaqut Vəli qızı
26. Musayeva Ədalət
27. Qarayeva Minirə Mabud qızı
28. Qocayeva Qoca
29. Şirinov Nicat Bəşir oğlu

QABROVO LƏTİFƏLƏRİ

QABROVO YUMORU HAQQINDA ÖN SÖZ*

Qabrovo lətifələri Bolqarıstanın Qabrovo şəhəri ilə bağlıdır və konkret bir yaradıcısı yoxdur. Bu lətifələr xalq ədəbiyyatının məhsuludur, yəni kollektiv şəkildə – xalq tərəfindən yaradılmışdır. Onlar anonim xarakter daşıyır və nəsil-dən-nəslə keçərək formalaşır, zamanla zənginləşir.

Qabrovo şəhəri tarixən təhlükəli dərəcədə qənaətcil və işgüzar insanları ilə tanınır. Bu xüsusiyyətlər tədricən yumor və lətifələrin əsas mövzusunə çevrilib. Bolqar xalqı özü bu lətifələri özləri haqqında zarafat kimi qəbul edir – bu da özünəironiya nümunəsidir.

Yerli yumor öz vətəndaşlarının iddia edilən xəsisliyinə və qonşu Sevlievo kəndi ilə rəqabətə əsas verir. Qabrovo yumor mərkəzi olmaqla fəxr edir; şəhərdə **Yumor və Satira Evi** həm yerli, həm də beynəlxalq səviyyədə yumorunu təbliğ etmək üçün mövcuddur.

Qabrovo yumorunun mahiyyəti qənaətcillik və ixtiraçılıq üzərində inkişaf edir, şəhərin mədəni kimliyinin parlaq mənzərəsini çəkir.

Qabrovo lətifələri, dediyimiz kimi, şəhər sakinlərinin xəsisliyi, hiyləgərliyi, praktikliyi və qənaətcilliyi ilə bağlı zarafatlarla yadda qalmışdır. Bu lətifələr, digər xalqların folklorunda analoji şəkildə yer alır və bəzən “xəsis adam lətifələri” kimi də tanınır.

Qabrovo vətəndaşları biznes və sövdələşmədə üstünlüklər və müştəriləri cəlb etmək, işgüzar münasibətləri yaxşılaşdırmaq üçün yumor hissini inkişaf etdirmişlər. Qabrovonun sənaye və iqtisadi əhəmiyyəti artdıqca, şəhərin yumor brendi, fərsət və qənaətcillik şöhrəti Bolqarıstanda milli dəyər olaraq geniş yayılmışdır.

Qara quyruqlu pişik təkcə Qabrovo şəhərinin emblemi deyil, həm də yerli xoşməramlı əhalinin qədim adət-ənənələrinin keşikçisi, israfçılığa yol verməmək və qənaətə “ictimai norma” kimi baxmaqdır. O, Qabrovo karnavalının “kraliçasıdır”; onun şöhrətinə Yumor və Satira Evinə muzeyə gələn bütün ziyarətçilərin sitayiş etdiyi iki heykəl var. Bolqar heykəltəraş Mihail Bençev tərəfindən istehsal olunan ilk pişik 1979-cu ildə Qabrovo prinsipinə uyğun olaraq “Yoxdan var olmaq” şüarı əsasında hazırlanmışdır. Onun bədənini o dövrdə ən ucuz və dayanıqlı materiallardan – 300 kq mismar və məftildən hazırlanıb. Pişiyin quyruğu da var, lakin qabrovolular dəmir quyruğu kəsə bilmirlər. Hər bir kişi ona yaxınlaşaraq pıçıltı ilə diləyini bildirər, mütləq o dilək yerinə yetəcəyinə inanırlar.

Onun daha kiçik qohumu olan ikinci pişik Evin 38 illiyi (2010) və şəhərin Qabrovo elan edilməsinin 150 illiyinə həsr edilərək yaradılmış

---

* Qabrovo lətifələrini nəşrə Ulduz Mürşüdoğlu hazırlayıb.

səxavətli bir ianədir. Qabrovo heykəltəraşı və əsərin müəllifi Georgi Balabanov və Dr. Todor Şandukkov yerli adət-ənənələrin ölməzliyinə qəti inanan iki yerli vətənpərvərdir.

Muzeyin astanasına gələn hər kəsin ilk sualı “**Əyri güzgülər** hanı?” olur. Əyri güzgülər Yumor və Satira Evində yerləşir. İnsanlar öz təhrif olunmuş imicindən beləcə həzz alır və özlərinə gülürlər. Bu güzgülər insanı güldürür! Bu sağlam gülüşdür.

Gülüş Parkının salınması hələ 1980-ci ildə Qurumun Əsasnaməsində təsbit olunmuş Yumor və Satira Evi-nin kompleks inkişafının ayrılmaz hissəsidir. İlk heykəl – “Gizli Pyotr” prof. Georgi Çapkunov – 1981-ci ildə 5-ci Beynəlxalq Karikatura və Satirik Heykəl Biennalesi zamanı quraşdırılıb. Gülüş Parkının tikintisinə töhfə verən sənətkarlar məşhur bolqar rəssamlarıdır: Prof. Georgi Çapkanov, Ivan Boqdanov, prof. Pavel Koyçev, prof. Qredi Assa, Nedko Solakov, prof. Vihroni Poppedelv, prof. Andrey Daniel, Bojidar Boyadjiev və Philip Zidarov. Gülüş və sağlamlıq!

Muzeyin **Cənnət bağı** bölməsində Bolqar rəssamı və Qabrovo lətifələri kitabının illüstratoru Boris Dımovski tərəfindən hazırlanmış 8 möhtəşəm qobelen üzərində fokuslanan kişi və qadın arasında əbədi münasibətlərin eklektik sərgisi təqdim edilir. Mövzu “Əgər Adəm və Həvva saf qabrovolu olsaydı”dır. Cənnət bağından gülməli səhnələr Qabrovonun düşüncə və yaşayış tərzini canlandırır.

Qabrovoda bugünkü **Yumor karnavalının** mərkəzində köhnə ənənəvi bayramlar – Qabrovo Oleinja və 20-ci əsrin 20-ci illərinin maskalı topları dayanır. Bu unikal karnaval şəhəri Avropa Karnaval Şəhərləri Fondunun (FEKG) üzvləri olan böyük karnaval şəhərləri ailəsinə üzv etmişdir. Hər il may ayında karnaval korteji ölkədən və xaricdən minlərlə qonaq və iştirakçı cəlb edir. Məşhur Qabrovo pişiyi ritual olaraq quyruğu ilə ayrılır və şəhərin maskalı küçələrinin şən, səs-küylü və rəngarəng sütunlarına rəhbərlik edir.

Qabrovo lətifələrini aşağıdakı kimi təsnif etmək olar:

a) *Xəsislik və qənaət mövzusu:*

Əsas motiv qabrovoluların həddindən artıq qənaətcil və xəsis olmalarıdır. Lətifələr bu xüsusiyyəti şişirdilmiş şəkildə, yumoristik tərzdə təqdim edir.

b) *Satira və yumor:*

Qabrovo lətifələri yumoristik və satirik məzmunludur. Gülüş doğurmaqla yanaşı, insanların bəzi mənfi xüsusiyyətlərini tənqid edir.

c) *Məntiqi gediş və gözlənilməz sonluq:*

Lətifələrdə hadisələrin gedişi məntiqi, lakin qeyri-adi və maraqlı olur. Gözlənilməz sonluq lətifəni daha təsirli edir.

d) *Sadə və aydın dil:*

Lətifələr xalq dilində, sadə və aydın ifadələrlə qurulur. Bu da onların geniş kütləyə asanlıqla çatmasını təmin edir.

e) Stereotiplərin istifadəsi:

Qabrovolular müəyyən stereotiplər əsasında təqdim olunur (xəsis, hiyləgər, praktik). Bu stereotiplər mübaligə ilə çatdırılır, bu da gülüş effekti yaradır.

ə) Qısa və yığcam forma:

Lətifələr adətən qısa, konkret və fikri tez çatdıran formada olur. Bu xüsusiyyət onları asan yadda qalan və tez yayılan edir.

f) Didaktik məna:

Bəzi lətifələr ibrətamiz fikir ehtiva edir – israfçılıqdan uzaq olmaq, ağılla davranmaq və s.

QABROVO LƏTİFƏ NÜMUNƏLƏRİ

Qabrovolu sənətkar oğlundan qonşusu qəssaba şikayət edir:

– Bildim ki, oğlumdan adam olmayacaq!.. Dünən restoranda görürəm ki, özünə iki levaya pırzola sifariş verir! Amma mən eyni qiymətə gör səndən nə qədər pırzola alıram!

***

Qabrovolu bir usta öz emalatxanasında bir şüşə şərab saxlayır. Hərdən onu öpür və şagirdinə baxaraq deyirdi:

– Şərab istəyirsən?.. Yox, görürəm ki, istəmirsən... Yaxşı, yaxşı!

Şagird susur, sadəcə gülümsəyirdi. Bu hər gün belə davam edirdi. Bir gün bir dəmir parçasını düzəltmək lazım gəlir. Dəmindən çıxarılıb örsün üstünə qoyulanda cırak çəkici qaldırır, amma qızmış dəmiri döymür, oxşayaraq deyir:

– Çəkil istəyirsən?.. Yox, görürəm ki, yox... Yaxşı, yaxşı!..

***

Qabrovo sakini kassirə deyir:

– Mənə iki böyük biletdən və bir uşaq üçün biletdən verin.

– Uşaq kimdi? Oğlunuz uşaqlığını çoxdan keçib, şalvar geyinir! – kassir qeyd edir.

– Yaxşı. onda oğluma bir böyük, arvadıma bir uşaq bileti verin. O, şortik geyinir...

***

– Qonşu, artıq bir ildir mənim nasosumdan su çəkirsən, ödənişin yarısını sən ver!

– Yaxşı da! Bu mənim quyum, bu da mənim vedrəm. Özünüz ən azı iki dəfə su götürə bilsəniz, sizə bir söz deməyəcəyəm...

***

Dağlı – Qabrovo bölgəsinin sakini un almaq üçün Balkan silsiləsindən kənara, Cənubi Bolqarıstana gedir. Axı dağlarda taxıl əkmirlər.

– Əgər siz və mən şerik olsaq, sizə istədiyiniz qədər un verərəm! – cənublu tacir deyir və onu aldatmağı planlaşdırır.

– Necə yəni, şerik? Mənim torpağım yoxdu axı.

– Ancaq əllərin var və mən sənə torpaq verəcəm, sən onu şumlayacaqsan, səpəcəksən, biçəcəksən, döyəcəksən... Sonra taxılı yarıya bölürük...

– Bəs gövdəsi? – Qabrovo sakini onun sözünü kəsir.

– Yaxşı, samanı yarıya böləcəyik: mənə yarı, sənə yarı...

– Bəs taxılın gövdəsi? – Qabrovo sakini yenidən onun sözünü kəsir.

– Olmadı! – cənublu qəzəblənir, anlayır ki, vasvası Qabrovo sakini aldada bilməyəcək, – Yox, sizdən mənə şerik olmaz!

***

Qabrovoda teatrı rəngləyərkən “Boyadan ehtiyatlı olun!” yazısını yox, “Boyanı qoruyun!” yazısını asırlar.

***

Qabrovolu sələmçi Minyu babanın həmişə borcluları olurdu. Onların bu və ya digərinin hesabı ödəmək vaxtı çatanda qoca evinə gəlib, qapını döyüb qışqırır:

– Hazır ol! Doğum sancıları başlayır!

***

Minyu Pop baba kibrit qalıqlarını gil qaba qoyurdu. Onlara niyə ehtiyacı olduğunu soruşduqda belə cavab verirdi:

– Hazır çubuqlardır, bəlkə nəyəsə faydalı oldu!

***

Qabrovonun dağ kəndliləri keçmişdə irsi səyyar ticarətçi kimi tanınırdı. Onlar at və ya araba ilə kəndləri və obaları gəzirdilər. Qabrovo sənətkarlarından aldıkları müxtəlif məhsulları satır, ya da nəyəsə – kətan, yun, quzu dərisi ilə dəyişdirirdilər. Bu gün – burada, sabah – orada alver edirdilər. Yol sıldırım olduqda, bir ovuc yulafı kisəyə qoyur ata qoxladırıdılar ki, onun iyini hiss etsin, sonra torbanı arxaya atıb sıldırım qalxırdılar. Yulavın qoxusunu hiss edən at gücünü toplayaraq, irəli gedərək onu yeməyə can atır və sıldırım yamacı keçir.

***

Qabrovski rayonunun dağ kəndindən olan kəndli şalğam kisələri ilə yüklənmiş eşşəyi sürərək şəhərə bazara gedir. Konaşski körpüsündə eşşək inad edir və yerində tərpənmir. Kəndli qəzəblənir, çuqla onu qamçılıyır.

Yoldan keçən biri bundan qəzəblənir.

– Qulaq as, əmi, – deyərək qışqırır, – sənəin vicdanın var?!

– Yox, əzizim, sadəcə şalğam var! – kəndli cavab verir.

***

Bu hadisə çoxdan olub. Bir tacir iki araba balıqla Dunay şəhərindən Qabrovoya gəlir. Bir dükənçi ondan pərakəndə satış üçün yüz kiloqram, başqası iki yüz, üçüncüsü beş yüz kiloqram kreditlə balıq götürür. Müəyyən müddətdən sonra tacir pul yığmaq üçün dükanlara gedir. Birinci və ikinci sahib ona pulu ödəyir, amma üçüncüsü...

Üçüncü sahib gözlərini qırparaq başını qaşıyır və soruşur:

– Hansı pulu tələb edirsən?

– Necə yəni hansı? Balıqların pulunu! Yüz kiloqram balıq almısan!

– Ax balığın!.. Bilirsən, mən pulu xərcləmişəm – duz almışam...

– Nə duzu?

– Balıqları duzlamaq üçün. Havalər isindi, qorxdum ki, balıqlar xarab olar, onları duzladım...

- Balıq haradadır?
- Satdım.
- Hə, o deməkdir ki, satmışan. Yaxşı, pulu çıxart!
- Necə də ağılsızsan! Sənə dedim ki, onlarla duz almışam!
- Bu duz haradadır?
- Balıqları onunla duzladım.
- Balıq haradadır?
- Satıldı.
- Pul haradadır?
- Mən duz almışam.
- Duz haradadır?
- Balıqları duzladım...

Tacir hirsələnib əlini yelləyir; belə axmaqla danışib özünü yormaq istəmir və dükanı tərk edir...

Deyirlər ki, o vaxtdan Qabrovo tacirləri özləri balıq alıb özləri satmaq üçün Dunay çayına getməyə başlayırlar – nəyə görə gəliri topdansatıcı ilə bölüşürsün ki?

***

Yelena şəhərinin sakini olan topdansatıcı tacir tez-tez müxtəlif mallarla dolu araba ilə Qabrovoya gəlirdi. O, bəzi mağaza sahiblərinə kreditlə, bəzilərinə isə nağd şəkildə mal verirdi. Bu, onların maddi vəziyyətindən asılı idi. Bir gün Qabrovodan olan naşı bir tacir topdan satıcıdan onun üçün kredit açmağı xahiş edir. O, kapitalı olmadan biznesə başlamaq istəyənlərə inamı olmasa da, yenə də risk etmək qərarına gəlir. Qabrovo sakini ona etibarlı bir insan kimi görünür. Topdan satıcı ona malı verir. Aradan bir müddət keçir, o, yenidən Qabrovoya gəlir və həmin tacirin dükanına girir ki, vəziyyətini görsün və ondan lazım olan məbləği alsın...

Qabrovolu onu evinə aparır, qəhvə içirlər, sonra cibindən bütün gəlir və xərclərini qeyd etdiyi dəftərini çıxardır. Bu zaman onun içindən qızıl parçası düşərək yerə yuvarlanır. Ev sahibinin kiçik oğlu onu götürür.

– Ata, ata, pul tapdım! – deyər qışqırır.

– Boş şeydi! – ata əlini yelləyir, – apar ananın dükanına, qoy o qızıl sikkələrin arasına qoysun. Onu tapdığın üçün anan sənə bir qəpik verəcək, özünə bir lolipop alarsan!

Oğlan sevinir və qaçaraq qapıdan çıxır. Kreditor isə sevinclə gülüm-səyərək sahibinə deyir:

– Gəlin, borcunuz qalsın, gələn dəfə qaytararsınız. Görürəm ki, çervonların yerdə fırlanır!.. İşini olduğu kimi aparırsan. Amma keyfim qalxdı, çünki bir vaxtlar həmvətənlərimdən birinin qarşısında çervonla belə bir komediya səhnələşdirdiyimi xatırladım...

***

Əvvəllər kooperativ tikiş sexində yalnız bir kəsici alət var idi ki, bütün dərziləri işlə təmin edə bilmirdi. Buna görə də onu “darboğaz” adlandırırdılar. Eyni zamanda kəsim otağı darısqal idi...

Amma məsrəflərin uçotunu apardıqdan sonra, kəsim otağına darısqal olsa da, ikinci bir usta üçün masa qoyur. Beləliklə, dərzilərin işi çoxaldı.

– Bu oğlan kimdir, nə iş görür? – qoca ustanın müştəriləri emalatxanaya girərkən soruşurlar.

– Necə yəni kimdir? – deyər cavab verdi. – Bu mənim əks planımdır!

***

Qabrovolu keşiş çox xəsis idi və qonaq qəbul etməyi sevmirdi, amma buna baxmayaraq, vaxtaşırı öz ruhanilərindən tələb edirdi ki, nahar məclisləri təşkil etsin.

Dəvət olunanlar gəlir və keşişin qarşısına süfrə açırlar. Ruhani keşişin qabağına bir qab qoyub mətbəxə girir və qab-qacaqla məşğul olur. Kişi orada məşğul olarkən, keşiş tələsik onun payını yeyir. Əllərini dəsmal ilə sildikdən sonra gözlərini kədərlə qaldırır deyir:

– Keşiş toxdur, qalanlar isə doydu! Sağ ol, Allah!.. Popadya, süfrəni yığ!

Həmişə belə idi və heç kim keşişin şam yeməyində bir şey yeyə bildiyi ilə öyünə bilməzdi.

Ancaq bir gün sadə düşüncəli bir adam keşişin yanına gəlir. Onu süfrəyə dəvət edirlər. Ruhani həmişəki kimi keşişin qabağına bir qab qoyur. Keşiş qaşığı götürməyə vaxt tapmamış qonaq onu saxlayır:

– Dayan, ata! Uca Yaradana şükür etməyi unutmusan!

Keşiş qaşığı stolun üstünə qoyur, xaç işarəsi etmək üçün əlini qaldırır və bu vaxt qonaq qabı özünə tərəf çəkib yeməyə başlayır.

Ruhani otağa qayıdanda qonaq artıq qabı boşaltmışdı və keşiş adəti üzrə hirsli mızıldanır:

– Keşiş toxdur.

– Səhv edirsən, ata,- deyər qonaq onun sözünü kəsir, - Demək lazımdır ki, qonaq toxdu, amma keşiş doydu.

O, keşişə boş bir qab uzadır.

***

Bir qabrovolu, əlində iki böyük çamadan, sürücünün yanına gəlir.

– Məni bazara aparsan nə qədər alarsan?

– On leva.

– Bəs çamadanlarımı aparsan nə qədər verməliyəm?

– Hec nə qədər, yükləri müftə aparırıq.

– Elə isə çamadanları apar mən piyada gələrəm.

***

Qabrovolu bir qoca evinin damını təmir edərkən ayağı sürüşüb yıxılır.

Pəncərənin yanından keçəndə arvadına səslənib deyir:
– Xörəyi bir adamlıq az bişir, məndə yeməyə hal qalmayacaq.

***

Deyirlər ki, Minyu Pop o qədər azyağlı və kalorisiz yeməklər yeyirdi ki, hətta milçəkləri belə ona yaxın gəlmirdi.

***

Deyirlər ki, qabrovolular evdə taxta kasalardan istifadə edirlər, çünki keramika tez xarab olur: üç-dörd il ərzində yenisini almalı olurlar.

***

Deyirlər ki, qabrovolular çoxlu su içmək və bununla da qidaya qənaət etmək üçün tarakan yeyirlər.

***

Deyirlər ki, qabrovolular kinoteatrda birinci cərgəyə bilet alırlar, çünki ən ucuz yerlərdir – zalda işıqlar sönəndə isə arxa oturmaqlara keçirlər.

***

Deyirlər ki, qabrovolu qadınlar həmişə evdə nimdaş köynəyin köhnə qollarını saxlayırlar. Pəncərədən çarşafları və yorğanları boşaltmağa başlamazdan əvvəl onları əllərinə taxırlar ki, qonşular işləyənin evin qulluqçusu olduğunu düşünsünlər!

***

Qabrovo sakinləri haqqında deyirlər ki, bir gün yeddi Qabrov sakini bir qaşıqla yemək yeyirdilər və çoxdan axtarışda olan oğru yanlarından keçən zaman hamı gözünü qaşıqdan çəkmədiyindən heç kim onu görmür.

***

Qabrovo sakinləri haqqında deyirlər ki, ucuz nahar etmək istəyən zaman şalgam alırlar. Bu üçqat sərfəlidir: o həm brendi içərkən məzə, yemək üçün qəlyanaltı olur, həm də evdən buxur iyi gəlir.

***

Bir qabrovolu mehmanxana sahibindən soruşur:

– Mehmanxanada bir gecə qalmaq üçün nə qədər verməliyəm?

– Birinci mərtəbədəki otağın qiyməti 10 levadır. İkinci mərtəbədəkinin 8 leva, dördüncü mərtəbədəki otaqların qiyməti 6 leva, beşinci mərtəbədəki otaqlar isə 4 levadır.

Qabrovolu xeyli fikirləşir, peysərini qaşıyır və heybəsini götürüb getmək istəyəndə mehmanxana sahibi deyir:

– Nə üçün gedirsiz, mehmanxanam xoşunuza gəlmədi, ya qiymətlər sərfəli deyil?

– Xeyir, mehmanxanınıza söz yoxdur, amma gedirəm daha hündürünü tapım.

***

Bir qabrovolu həkim ölməzdən əvvəl arvadına vəsiyyəət edir:

– Məni dəfn edəndən sonra başdaşıma mütləq adımı və soyadımı yazdır.

Həkim öləndən sonra arvadı artıq xərci çıxmasın deyə əvvəllər həkimin qapıdan asdığı lövhəni çıxarıb başdaşına vurdurur:

“Həkim A.TAQANOV...

Xəstələri hər gün saat 10-dan 12-yə qədər qəbul edir”.

***

Bir qabrovolu qaynanası üçün başdaşı sifariş vermək istəyir. Ustanın yanına gedib deyir:

– Mənə elə başdaşı lazımdır ki, həm ucuz olsun, həm də qəşəng.

Usta yazılmamış hamar bir daşı göstərir:

Bu daşın qiyməti yüz levadır. Mərhumun adını yazmaq üçün səndən 50 leva alacam.

– Ad yazmaq lazım deyil, qaynanam savadsızdır, onsuz da oxuya bilmir.

***

İki qabrovolu çayda çimirdi. Onlar mərcə gəlirlər ki, kim suyun altında çox qalsa, o birisi ona 50 leva versin.

Hər ikisi suya baş vurur... İndiyə qədər də heç biri sudan çıxmayıb.

***

Qabrovolu həkimin yanına gələn xəstə huşsuzluğundan şikayət edir.

Həkim deyir:

– Elə isə mənim zəhmət haqqımı qabaqcadan ver, sonra söhbətə davam edərik.

***

– Üzünü ətir vurum?

– Ətirin pulu hesaba daxildir?

– Bəli

– Elə isə ətri ayrıca şüşəyə töküb verin mənə, arvadıma aparacam.

***

Uşaq atasına deyir:

– Bostanımıza inək girib

– Tut saxla, anana de onu sağsın, sonra qovarsan.

***

– Bu soyuqda küçədə niyə dayanmısan?

– Bir şüşə araq əlimdən düşüb sınıb. Gözləyirəm ki, donsun, qoparıb apararam evə.

***

– Bir qabrovolu yolda rast gəldiyi tanış həkimdən müftə məsləhət almaq məqsədilə soruşur:

– Həkim, siz zökəm olanda neynirsiniz?

– Səbir gətirirəm, – deyə qabrovolu həkim cavab verir.

***

– Ucuz mehmanxanada qalan qabrovoluya gecə taxta bitləri hücum edir. O, yerindən qalxıb işığı yandırır, qapını açıb, sonra bərkdən örtüb, uzanıb yatır.

– Səhərə qonşusu təəccüblə onun niyə belə etdiyini soruşanda, qabrovolu cavab verir:

– Taxta bitlərini aldadıram ki, elə bilsinlər çıxıb getmişəm.

***

Qapısını təmir edən qabrovolu kiçik oğlunu qonşuya balta dalınca göndərir. Bir azdan əliboş qayıdan oğlan qonşunun baltası olmadığını deyir.

– Nə simic adamdır, – deyə atası əsəbləşir, – get anbardan öz baltamızı gətir.

***

Qabrovolu kostyum tikdirmək üçün parça seçəndə satıcı xəbər aldı:

– Siz nə üçün parçaların astarına baxırsız?

– Mən tikdirəcəyim kostyumu bir neçə ildən sonra mütləq çevitdirəcəyəm, istəyirəm o vaxt kostyumun necə görünəcəyini indidən bilim.

***

Qabrovolu, kəndlidən borc almışdı, cəmi birçə leb borc verən kəndli hər gün pulun dalısıycan qabrovolunun yanına gəlir və hər dəfə də ondan papiros alıb çəkərdi. Onuncu gün yenə kəndli gəlib əvvəl papiros istəyib, borcunu tələb edəndə, qabrovolu cib dəftərçəsinə baxıb dedi:

– Haqq-hesabımız qurtarıb, sənə on dənə papiros vermişəm bir lebi çəkib qurtarmısan.

***

Qabrovolu qaynanası üçün başdaşı sifariş verməyə getmişdi.

– Sizdə bir babat başdaşı varmı? Amma bir az ucuz olsa yaxşıdır.

– Bir daş var, amma üstündə başqa adamın adı yazılıb.

– Eybi yoxdur, o daşı alıram, qaynanam savadsızdır.

***

Qabrovolu başqa kənddən olan tanıшыyla şərikli uzun qulaq almışdı.

– Bunun yarısı sənindir, yarısı mənim. Özün üçün hansı tərəfini seçirsən?

Tamahkar kəndli:

– Baş tərəfi mənim, quyruq tərəfi sənin, – deyəndə, qabrovolu quyruq tərəfinə qonan milçəkləri qovalayıb:

– Mən öz işimi görürəm səndə baş tərəflə məşğul ol, arpa al, heyvanı yemlə.

***

Bir kəndli qabrovoludan borc pul istəyirdi. Qabrovolu doqquz faiz muammilə tələb edəndə kəndli etirazla:

- Bu lap soyğunculuqdur, – dedi, – Allahdan qorxmursan?
- Onsuz da Allah yuxarıdan doqquzu altı görəcək, ta niyə qorxum

***

Bir qabrovolu dostuna deyir.

- Atam dəli olub, bütün var-dövlət qalıb mənə.
- Yəqin ki, atanın borclarını sən ödəyəcəksən?
- Sən məni düz başa düşmədin, atam dəli olub, mən yox.

***

Üç dost restorana gəlir. İkinci əllərini yumağa gedəndə üçüncü menyunu götürüb bahalı yeməklərin adlarını pozmağa başlayır.

Yemək paylayan onun niyə belə etdiyini soruşanda deyir:

- Axı, yeməklərin pulunu mən verəcəm.

***

Bir qabrovolu iki nəfər qaraçını xamlayır.

Qoca kilsə xadiminin dediyinə görə mənim bostanımda bir sandıq cəvahirat basdırıblar, gəlin bostanı qazıyaq, tapsanız yarı bölərik.

Qaraçılar isə belə cavab verirlər.

– Kilsə xadiminin sözünə inanmayın, o başqa bir qabrovoluya da belə söz demişdi: biz onun həyatında bir quyu qazdıq, amma xəzinə-zad çıxmadı.

***

Qoyun-keçi otaran yüz yaşlı qocanın yanına müsahibə almağa gələn müxbir soruşub:

- Baba, de görək, sən keçi südünü çox sevirsən, yoxsa qoyun südünü?
- Qabrovolu qoca gülümsəyərək belə cavab verir:
- Hansı ucuzdursa onu.

***

Dövlətli tacirin qonşusu köhnə borcunu qaytarmamış, yenə də borc almaq üçün tacirin yanına gəlir. Tacir qonşusunu dinləyib:

- Çox yaxşı, – deyir, – o yeşiyi aç, pulu gütür.
- Burada pul yoxdur.

Qoca tacir cavab verir:

Aldığımı qaytarsaydın olardı.

***

- Eşitmişəm ekiz uşaqların var, hec olmazsa şəkillərini göstər.

– Buyur.

- Bu uşağın birinin شکili, bəs o birisi?

– Elə o da buna oxşayır.

***

Bir qabrovolu tacirin qonağı gəlmişdi. Onlar şamdan sonra əyləşib söhbət edərkən tacir lampanı söndürüb deyir:

– Biri-birimizin üzünü çox görmüşük, səsini də yaxşı eşidirik. Nefti havayı yerə yandıрмаğın nə mənası?

Xeyli söhbətdən sonra qonaq getməyə hazırlaşanda tacir lampanı yandıрмаq istəyir, bu zaman qonaq:

– Tələsmə, – deyir, – qoy şalvarımı geyim. Qaranlıqda soyunmuşdum ki, şalvar sürtünüb köhnəlməsin.

***

– Penceb xəstələnib, həkimlər ona axşamlar yeməyi qadağan ediblər.

– Bu lap yaxşı oldu, onu hər axşam qonaq çağırmaq lazımdır.

***

Qabrovolu qonağını şəhərlə ətraflı tanış etmək məqsədilə onu gəzməyə aparmışdı.

Şəhərin müxtəlif yerlərini gəzəndən sonra onlar bir yeməxananın yanından keçirlər. Bu vaxt qabrovolu deyir:

– Bax, burada rahat və ucuz nahar edə bilərsiniz.

***

Rəssam əsərini qabrovolu tacirə satmaq istəyirdi, tacir şəkili diqqətlə nəzərdən keçirib rəssama əlli leva verir. Rəssam məbləğin azlığını görüb əsəbləşir:

– Əlli leva? Mən bu şəkli çəkmək üçün parçanı sizin özünüzdən yüz əlli levə almışam.

– Bilirəm, amma nəzərə al ki, mən sənə təmiz parça satmışdım.

***

Bir tacir qabrovolu rəssama şir şəkli lövhə sifariş verirdi.

– Neçə şir çəkim? – deyərək rəssam xəbər aldı.

– Zəncirlənmiş şiri 200 levə, zəncirlənməmiş 100 levə çəkə bilərsiniz.

– Zəncirlənmiş çək.

Rəssam lövhəni çəkib tacirə verir. O da dükanın qapısı üstə asır, axşam yağış yağır və lövhədəki şir şəkili yuyub aparır. Tacir lövhəni götürüb başılovlu rəssamın yanına gəlir:

– Biz necə danışmışdıq, şir hanı?

– Özün demişdin ki, zəncirlənməmiş çək, odur ki, yağış yağanda şir qaçıb.

***

– Ürəyimə damıb ki, xidmətçim qəndi oğurlayır.

– Amma mən elə kələk qurmuşam ki, xidmətçi istəsə də, qənd oğurlaya bilməz.

– Bunu necə edirsiniz?

– Həmişə qənd qabını örtəndə içərisinə bir milçək salıram, milçəyi orada görməyəndə bilirəm ki, qapağını açıbdı.

***

- Siz ailə həyatı quranda ərinizdə dəyərlı, qiymətli cəhətlər var idi?
- Əlbəttə, amma son qəpiyəcən xərcləyib qurtardıq.

***

Bir qabrovolu özünü öldürmək üçün boğazını kəndirə keçirib kətli itələyəndə, səsə gələn nökr kəndiri kəsib ağasını xilas edir. Ayın axırında sahibkar kəsilən kəndirin pulunu nökrin zəhmət haqqından kəsir.

***

Balaca qabrovolu, şokalatdan düzəldilmiş adam fiqurunu almaq üçün mağazaya gəlir.

- Bala sən hansı fiqurlardan istəyirsən, oğlan, ya qız?
- Oğlan. Onun şokaladı çox olur.

***

Bir neçə qabrovolu qəhvə içməyə toplaşmışdı. Onlar hamıdan dövlətli olan dostlarından soruşmuşlar ki, qısa müddətdə bu qədər var-dövləti necə toplamısan. O, üzünü oturduqlarından birinə tutub soruşur:

– Deyək ki, arvadınız şorba bişirir. O zaman qazana nə qədər düyü tökür?

- Nə qədər lazımdırsa, o qədər.
- Bizim arvad isə lazım olduğu qədərindən sabahki şorba üçün də düyü ayırır.

***

Bir qabrovolu bütün qışı başını parça ilə sarıyıb gəzirmiş, yaza çıxanda ondan soruşurlar:

- Necə oldun başınızın yaraları tamam sağaldımı?
- Siz nə danışsınız, yara-zad yox idi, mən başımı sarımamışdım ki, papağımı işlətməyim.

***

Qabrovolunun arvadı dənizdə batır. Nə qədər axtarsalar da meyidi tapa bilmirlər. Qabrovolu da özünə təsəlli verir: heç olmasa dəfn pulu cibimdə qaldı. Bir həftə sonra qabrovolu teleqram alır. Ləpələr arvadınızın cəsədini sahilə atmışdır. Bədəninə xeyli ilbiz və mərcanqulu yapışmışdı. Qabrovolu çox fikirləşmədən teleqrama belə cavab göndərir. İlbizləri və mərcanquluları satın, pulunu göndərin mənə, arvadı isə təzədən dənizə atın.

***

Ağır xəstə olan qabrovolu son nəfəsində güc bəla ilə deyir:

- Arvadım hardadır?
- Burdayam əzizim.
- Bəs Pepko ilə Baqdanka hardadır.

- Biz də buradayıq, ata.
- Bəs Kalço?
- Məndə sənin yanındaıyam ata.
- Ay vicdansızlar, bəs dükanı kimin umuduna qoyub bura yığılmırsınız?

***

Uzaq yoldan gəlmiş bir qabrovolu tacir karvansaradakı yeməxananın sahibinə deyir:

- 3 dənə yumurta bişir, ver mənə, suyunu da ver nökrimə.

***

Oğlan yataqda uzanan atasından soruşur:

- Ata, yatmırsan?
- Necə bəyəm?
- Mənə on leva pul lazımdır.
- Bala, yatmışam. Məni dəng etmə.

***

Qabrovolu tanışından soruşur:

- İvan, sənə göndərdiyim axırıncı məktubu almısanmı?
- Hansı məktub? Yazmışdın ki, sənə 100 lev borc pul göndərim, onu deyirsən?

- Bəli, bəli.
- Xeyir elə məktub almamışam.

***

İşi məhkəməyə düşən qabrovolu bir neçə məsələni aydınlaşdırıb məsləhət almaq üçün hüquqşünas bacısı oğlunu görəndə dedi:

- Axşam bir bizə qonaq gəl, sənin üçün yaman darıxmışam, gəl qəhvə içək, söhbət edək dedi. Hüquqşünas dayısının kələyini döyüb belə cavab verdi:

- Yaxşı, gələndə özümlə nə gətirim, cinayət məcəlləsini, ya mülki məcəlləni.

***

Arvadını bazara göndərən qabrovolu yağış başlayanda narahat olmağa başladı. Qonşusu onu sakit eləmək üçün dedi:

- Narahat olma, yəqin arvadın bir dükana girib yağışın kəsilməsini gözləyəcək.
- Mən də elə ona görə narahatam.

***

Qabrovoya qohumlarının yanına qonaq getmiş bir nəfərdən soruşurlar:

- Qabrovoda darıxmıdın ki?
- Xeyir, iki dəfə qonaqlıqda oldum, bir dəfə Qanka xala məni Donka xalagilə qonaq apardı, bir dəfə də Donka xala ilə Qanka xalagilə qonaq getdik.

***

Qabrovolu tramvaya minəndə görür ki, qabaq tərəfdə onun xoşuna gələn bir qız əyləşib, yanındada boş yer var. Bir nəfər qabrovolu deyir:

– Niyə keçib oturmursunuz?

– Çünki o qız hələ bilet almayıb.

***

– Ata, niyə bizim kirayənişin hər gün kabab yeyir?

– Yəqin ki, pomidor əkməyə tənbəllik edir.

***

Bir kişi həmişə papiros çəkmək istəyəndə 5 lev pul çıxarıb ətrafdakılara müraciətlə deyirmiş:

– Papirosum qurtarıb, yaxınlıqda da mağaza yoxdur ki, alım. Xahiş edirəm, bu pulu alıb mənə bir papiros verəsiniz.

– Ətrafdakılar da həmişə onu papirosa qonaq edər və pul almazdılar.

– Bu minval ilə o, illərlə havayı papiros çəkməklə başını gırləyərmiş.

Bir dəfə Sofiya boğazında yenə pul göstərib papiros istəyəndə müsaibibi ona papiros verib əvəzinə pulu alıb cibinə qoyur. Simic kişi ona tərəf dönüb haralısan? Soruşmağa macal tapmamış o deyir:

– Mən qabrovoluyam.

***

Bir qabrovolu papaq almaq üçün dükana gəlir. Bəyəndiyi papağın qiymətini xəbər alanda tamahkar satıcı otuz lev istəyir.

Qabrovolu hiss edir ki, satıcı onu ələ salır. Söz altda qalmamaq üçün xəbər alır:

– Bəs papağın dəşikləri hanı?

Satıcı məəttəl qalır:

– Hansı dəşiklər?

– Bəs buynuz həsir papağı baha qiymətə alan eşşəyin qulaqları hardan çıxacaq?

***

Qabrovolu qız nişanlısını evlərinə dəvət edərkən belə şərt kəsmişdir:

– Əvvəlcə mən içəri girərəm, valideynlərim evdə olmasa, pəncərədən küçəyə xırda pul atacağam, pul səkinin üstünə düşüb cingildəyən kimi tez içəri girərsən.

Qız içəri girəndən azca keçmiş pəncərədən atılan pul səkinin üstünə düşüb cingildəyir ... amma qız ha gözləyir, oğlan gəlib çıxmır. O dözə bilməyib aşağı enir və görür ki, nişanlısı diz üstə çöküb əlini yerə sürür.

– Mən sən atdığın pulu axtarıram, – deyib özünü təmizə çıxartmaq istəyəndə qız bərkdən gülür:

– Axtarma, mən pula sap bağlamışdım.

***

Həkim qabrovoluya müraciət edir:

– Siz boşqabı arvadınızın başına vurmaqda təqsirləndirilirsiniz, deyin görək peşman olmusunuzmu?

– Bəli, boşqab lap təzə idi, sındı, hayıf o boşqabdan.

***

Bir qabrovolu uşağın ağladığını görüb, soruşur:

– Ay bala, niyə ağlayırsan?

– Anam mənə bir lev vermişdi, onu itirmişəm.

– Al sənə bir lev verim, ağlama.

Uşaq pulu alıb bir az da bərk ağlamağa başlayır.

– Bəs indi niyə ağlayırsan ?

– Əgər bir levi itirməsəydim, indi iki levim olardı.

***

İki qabrovolu rastlaşır.

– Bu axşam bekarsanmı?

– Bəli.

– Sabah axşam necə?

– Bekaram.

– Bəs o biri gün necə?

– İşim var.

– Hayıf, səni qonaq çağırmaq istəyirdim.

***

Bir qabrovolu Sofiyada konsertə gedirmiş, bir-iki artistin çıxışına qulaq asandan sonra durub salondan çıxmaq istəyəndə xidmətçi ona deyir:

– Hələ üç artist də çıxış edəcək....

– Elə ona görə gedirəm də.

***

Qabrovolu arvadını diş həkiminə aparıb deyir:

– Həkim arvadımın dişini bərk ağrıyır, onu çək, zəhmət haqqını isə qaynanamdan alacan, çünki o diş arvadım atası evində olanda ağrımağa başlayıbmiş.

***

Qabrovolu Sofiyada tanışına rast gəlir:

– Xoş gördük, xeyir ola, burda nə gəzirsən?

– Təzə evlənmişəm, toy səyahətinə çıxmışıq.

– Bəs arvadın hanı?

– Qabrovoluda qaldı, o, qız vaxtı Sofiyanı görüb.

***

İki qabrovolu simic dostlarına qonaq getmişdi. Onlardan birisi qapını ayağı ilə döyəndə o birisi dedi:

– Ayağına niyə, zəngi basaq yaxşıdır.

– Qapını ayaqla döymək yaxşıdır, ev sahibi əllərimizin dolu olduğunu zənn edib qapını tez açar.

***

– Arvad, otaqda neçə dərəcə istilik var?

– İyirmi.

– Bəs bayırda neçə dərəcədir?

– İyirmi beş.

– Elə isə aç pəncərəni, qoy o beş dərəcədə girsən içəri.

***

– Qonşu, sizin köpək bizim toyuğu yeyir.

– Bu lap yaxşı oldu, bu gün ona yemək vermərəm.

***

– Hara belə tələsirsən?

– Poçta.

– Məktub göndərəcəksən?

– Xeyir, aftoqələmə mürəkkəb dolduracam.

***

Bir qabrovolu oğluna deyir:

– Böyüyəndə nə olmaq istəyirsən?

– Cərrah, adamların kor bağırısağını kəsəcəm, ürəklərdə cərrahlıq əməliyatı aparacam.

– Yaxşısı budur diş həkimi ol. Adamda bir ürək, bir korbağırsaq var, diş isə otuz iki dənədir.

***

Qabrovolu keşiş evinə qonaq gedəndə həmişə elektrik lampası əvəzinə şam yandırardı. Bir dəfə ondan soruşurlar:

– Elektrik ucuz olduğu halda niyə şam yandırırırsınız?

O isə belə cavab verir:

– Axı şamlara heç pul vermərəm.

***

Qabrovolu yekə bir kisəni dalına atıb avtobusa minmişdi. Konduktor yükə görə əlavə bilet almağı tələb edəndə o:

– Yükün avtobusa daxil yoxdur, Öz dalımda saxlamışam.

***

Hindistana səyahətə gedən qabrovolu fabrikant mədənlərin birində Candıranın altı əli olan hekayəni görüb, dərindən bir ah çəkib deyir:

– Kaş mənim belə bir işçim olardı.

***

Bir qabrovolu baqqal dükənin qapısından savadsız yazılmış lövhə asıb. Ondən niyə belə etdiyini xəbər alanda, deyir:

– Qoy müştərilər elə bilsinlər ki, dükənçi avamdır, onu aldatmaq olar.

***

Keçmiş zamanlarda qabrovolunun bir kəndində müəllimlə belə şərtləşmişdilər ki, şagirdlərin dərslərinə haqqı əvəzinə hər ev ona iki vedrə araq verəcək.

Vaxt gəlib çatanda müəllim iri bir çəllək hazırladı və hər ev iki vedrə araq gətirib çəlləyə tökdü. İki yüz evdən dörd yüz vedrə araq toplayan müəllim tacir çağırıb, araq satmaq istədi. Tacir arağın dadına baxanda məəttəl qaldı: Çəlləkdəki xalis su idi. Sən demə, hamı iki vedrə su götürüb çəlləyə tökübmüş və güman etmişdi ki, iki vedrə su bir çəllək tünd arağa qatışsa heç kəs heç nə başa düşməz.

***

Qabrovolu bazara satmağa turp aparırdı. Körpünün üstündən keçəndə uzunqulağın tərsliyi tutub, getmək istəmir. Sahibi hirsələnib başlayır onu döyməyə... Yoldan keçənlərdən birisi görüb bunu deyir:

- Ay dayı, vicdanın var?
- Yox, bala,yox... Turpdan başqa heç nəyim yoxdu.

***

Bir qabrovolu həmişə papirosu iki yerə bölüb sonra çəkirmiş. Soruşanda ki, niyə belə? Cavab verir:

- Təsəvvür edirəm ki, iki papiros çəkirəm.

***

Bir qabrovolu küçədə tanış həkimə rast gəlib, müftə resept almaq məqsədilə deyir:

Həkim özümü pis hiss edirəm, başım hərlənir, iştaham kəsilib, xaiş edirəm mənə dərman yazasız.

Sən demə, həkim də qabrovolu imiş, o qadına belə cavab verir:

– Məmnuniyyətlə yazaram, ancaq əvvəlcə gərək soyunasınız, sizi müayinə edirəm.

***

Bir qabrovolu arvad tez-tez mənzillərinin divarlarını ağardırmış. Bir gün əri ona açıqlanıb deyir:

- Bəsdir divarlara əhəng çəkdin, axı, yavaş-yavaş otaq kiçilə bilər.

***

Qabrovolu müəllim metalların keyfiyyətindən danışır:

– Uşaqlar, indi mən bu qızıl pulu turşunun içərisinə atacağam, siz bilən, o əriyib məhlulə qarışacaq, ya yox?

- Yox, – deyər şagirdlər bir səslə cavab verdilər.

– Nə üçün?

- Çünki pul əriməli olsaydı, siz heç vaxt onu turşuya atmazdınız.

***

- Ata, mənə bir lev ver. Teleskop ilə təzə çıxan aya baxmaq istəyirəm.

– Oğlum, iki həftə səbr elə, bir lev verib ayın yekəlməsinə baxarsan.

***

Qabrovolular qonaqları üçün üç növ qəhvə hazırlar. K – təmiz qəhvə, P – arpa qəhvəsi, Q – bir dəfə dəmlənib, sonra qurudulub təzədən dəmlənən qəhvə.

Bir dəfə qabrovolu ailəsinə bir şlyapalı, bir şlyapasız və bir avam kəndli qonaq gəlir, ev sahibi qulağına tapşırır ki, qəhvə dəmləsin.

Qulluqçu soruşur:

– Nə cür qəhvə dəmləyim K, P ya Q?

Ev sahibi qonaqları bir də nəzərdən keçirib, deyir:

– Qat bir-birinə dəmlə.

***

Qabrovoluya dərman şüşəsi lazım idi. O, şüşə tapıb, amma görüb ki, içərisində bir az yod qalıb, yodu tullamağa heyifi gəlir, odur ki, barmağını yaralayıb, yodu ora sürtür sonra boş şüşəni işlədir.

***

Qabrovolu dostunun evinə gedir, onu bala qonaq edirlər. Duru və dadsız balı yeyən qonaq özünü saxlaya bilməyib deyir.

Yəqin ki, bu bal qədimdən qalıb və o zaman arılar bal hazırlamağın sirrini yaxşı bilmirmişlər.

***

Qabrovolu arvadını cərrahın yanına aparıb boğazındakı artıq əti kəsdirir. Cərrahiyyə əməliyatı qurtardıqdan sonra həkim deyir.

– Bu artıq əti gərək uşaq vaxtı kəsdirərdiniz. Qabrovolu sevinib həkimə təşəkkür edir:

– Çox sağolun, zəhmət haqqını qaynanamdan alın.

***

– Savadsızlığına ümidi olmayan bir qabrovolu xəstə həkimin məsləhəti ilə öz şəhərlərinə qayıtmalı olur.

O, ayaq üstündə güc belə dayanmağına baxmayaraq, hər dayanacaqda düşüb o biri dayanacaqda qədər bilet alır.

Bunu görən bir sənişin dözə bilməyib xəbər alır:

– Siz nə üçün birbaşa qabrovoya bilet almırsınız?

– Birdən yolda qəfildən öldüm, onda bilet batsın?!

***

– Şagird bir gün dərse gəlmir. Ertəsi gün müəllim səbəbini xəbər alanda deyir:

– Müəllim, anam şalvarımı yumuşdu.

Bir neçə gündən sonra yenədə dərse gəlmir, müəllim onu danlayır, şagird isə özünə belə bəraət qazandırır:

– Müəllim, mən məktəbə gəlirdim, sizin evin yanından keçəndə gördüm ki, sizin şalvarınızı yuyub asıblar, odur ki, qayıtdım evə.

***

– Ata xalçanı çırpanda bir stotinq pul tapdım, neyləyim?
– Yenə də çırp.

***

– Ay uşaq, al bu iki levi, iki dənə bulka al biri sənin, biri mənim.
Bir azdan uşaq əlindəki bulkanı yeyə-yeyə gəlib deyir:
– Dayı, buyurun, bir levi geri alın axırıncı bulkanı özüm üçün aldım.

***

Qabrovolu restoranın birində xörəkpaylayan öz həmkarından soruşur.
– Sən nə üçün o sərxoşu qovmursan, dörd dəfədir ki yuxudan oyadırsan, o isə yenə yatır.

– Onu qovmaq mənə sərf eləməz, çünki hər dəfə onu yuxudan oyadanda, o, yediklərinin pulunu verib sonra yatır.

***

Gənc qabrovolu babasına deyir:

– Baba, indi dəb düşüb, babalar onların adını daşıyan nəvələrinə avtomaşın bağışlayırlar.

– Bala, bu, təzə dəbdir, mən köhnə dəb ilə yaşayıram.

***

Qabrovoluya iş təklif edəndə o xəbər aldı ki, nə qədər zəhmət haqqı alacağam.

– Əvvəllər yetmiş lev, sonra isə yüz alacaqsan.

– Çox yaxşı, gəlib işlərəm, ancaq sonra.

***

Konduktor qatarda gedən uşaqdan soru:

– Neçəncidə oxuyursan?

– Üçüncüdə.

– Neçə yaşın var?

– Beş

Uşaq qabrovolu idi, belə cavab vermişdi ki, ondan biletdən tələb etməsinlər.

***

Dövlətli qabrovolu ölümünün yaxınlaşdığını hiss edəndə tapşırır ki, təcili olaraq keşişi çağırınsınlar.

Oğlu atasının təklifinə razı olmayıb: “Keşişsiz də keçinmək olar”, – deyir. Xəstə tələb edirdi ki, mütləq keşiş gəlməlidir.

Çox mübahisədən sonra oğlu keşişin dalınca gedir. Keşiş deyir.

– Bəs niyə gec gəlmisən, birdən gedib görərik ki, kişi ölüb.

– Arxayın ol, ona demişəm ki, sən gələndə ondan borc aldığın yüz levi əlbəəl özünə verəcəksən. Mən atamı tanıyıram, pulu almasa, ölməz.

***

Təzəcə evlənmiş cavan qabrovolular ev tikirdi. Nahar fasiləsinə çıxanda süfrəyə bişmiş lovyə gətirib, qaşığı ilə yeməyə başladılar.

Bunu görən qaynana hirslənib dedi:

– Madəm ki, siz lovyanı qaşığı ilə yeyirsiniz, bu evi heç vaxt tikib qurtara bilməyəcəksiniz, ev tikmək istəyən gərək lovyanı dənə-dənə yesin.

***

– Qonşu, düz bir ildir mənim quyumdan nasos ilə su çəkirsən, indi zəhmət çək bunun pulunu ver.

– Qonşu, sənə pul verən deyiləm, buyur bu vedrə, bu da mənim quyum. Nə qədər su lazımdırsa çək apar, haqq hesab qurtarsın.

***

Qabrovolu alverdən mal alan kəndli, söhbət əsnasında dedi.

– Qəribdir, qabrovollar alver vaxtı çox çənəboğaz edirlər və həmişə malı sərfəli qiymətə alıb satırlar.

– Bunun səbəbi odur ki, biz çox balıq yeyirik, – deyə qabrovolu cavab verdi. Kəndli şirinləşib alverçidən baha qiymətə bir balıq alıb apardı.

– Bir neçə gündən sonra onlar yenə görüşdülər, kəndli şikayətləndi:

– Balığı yedim, amma xasiyyətim dəyişmədi, simic olmadım.

– Elə isə birinidə al, apar ye.

– Apardım... amma sən balığı baha satırsan, bir az ucuz versən...

– Paho ...bəş deyirdin balığın təsiri olmayıb, çənə-boğaza başlamısan ki.

***

Qatardan düşən qabrovolu faytonçudan soruşur:

– Məni şəhərin mərkəzinə neçəyə aparasan?

– İki levə.

– Çox sağ ol, piyada gedəcəm. Nə qədər qənaət elədiyimi öyrənmək istəyirdim.

***

Qabrovolu kiçik oğlu ilə avtobusa minmişdi.

– Oğlum üçün bilet necəyədi?

– Uşağın neçə yaşı var?

– Beş.

– Bilet almaq lazım deyil.

– Əgər o ayrıca yer tutsa necə?

– Fərqi yoxdur.

– Əgər mən onu qucağımda oturtsam, onun bilet pulunu mənə verəcəksinizmi?

***

Qabrovolu ağrıyan dişini çəkdirmək üçün diş həkiminin evinə getmişdi:

– Bircə dişimi çəksəm nə qədər verməliyəm?

– Diş üçün bir lev, elektirik işığı üçün iki lev, çünki indi axşamdır.

Gərək dişinizi çəkəndə işıq çox olsun.

Bunu eşidən xəstə ayağa qalxıb:

– Çox gözəl, – deyir, – sabah gündüz gələrəm, çəkərsən, mənə ucuz başa gələr.

***

Sofiyada bir qabrovolu, əlində yekə bağlama, tramvaya minir. Bilet satan yaxınlaşıb:

– Öz biletin üçün on stotinq, boxcan üçün iyirmi stotinq verməlisən, – deyəndə qabrovolu bağlamayı açaraq deyir:

– Penço, çıx bayıra, bağlamada gizlənməyin mənə baha başa gəlir.

***

– Nəyə görə nişan üzüyünü taxmamısan?

– Bu həftə üzüyü arvadım taxır.

***

Dostları bir qabrovolunun evinə toplaşmış kart oynayır. Yemək vaxtı çatanda ev sahibi qəfildən belə deyir.

– Daha bəsdir ...oynadınız, durun gedin evinizə, yemək vaxtı çatıb.

***

Bir qabrovolu kiçik oğlu ilə dərzinin yanına gəlib deyir:

– Xaiş edirəm mənə elə kostuyum tikəsiniz ki, oğlumun da əyninə olsun.

– Elə niyə?

– Çünki köhnələndən sonra oğlum geyməli olacaq.

***

Atası oğluna təzə ayaqqabı almışdı. Axşam onlar qohumlarına qonaq gedəndə atası soruşdu:

– Oğlum, təzə ayaqqabıları geymisən?

– Bəli ata.

– Elə isə addımlarını geniş at ki, ayaqqabı yerə az sürtünsün.

***

Satıcı pulunun artığını qaytaranda bir qəpiyi çatmadı, o:

– İndi bir qəpiyin əvəzinə sizə nə verim ki... – deyəndə, qabrovolu müştəri onun tez sözünü kəsdi:

– Adam xırdaçı olmaz, yüzcə qram araq tökün içim, haqq-hesabımız qurtarsın.

***

– Deməli, satışa çıxan təzə parça budur?
– Bəli, fabrikdən dünən almışıq.
– Gün dəyəndə solmur ki?
– Siz nə danışsınız, düz bir ay bunu mağazanın üstündən asmışığı, heç halına da təfəfüt eləmiyib.

***

Qonaqlar getməyə hazırlaşanda birisi ev sahibinə deyir:
– Zəhmət çəkib bizi yola salmayın, sizə əziyyət olar. Qabrovolu ev sahibi isə belə deyir.
– Əksinə, qonaqlar gedəndə mən o qədər sevinirəm ki! Bundan yaxşı nə ola bilər?

***

– Mənə iki böyük bileti ver, bir uşaq bileti.
– Necə yəni uşaq bileti? Oğlunuz çox yekədir, Ayağında da uzun şalvar...
– Elə isə oğluma böyük bileti ver, arvadım üçün uşaq bileti, onun əynindəki tuman qısaadır.

***

Bir qabrovolu bankın qabağında bişmiş qarğıdalı satırdı. Bir gün tanışlarından birisi onun yanına gəlib 50 lev borc istəyir. Pul vermək istəməyən qabrovolu deyir:

– Məmnuniyyətlə verərdim, amma bir əngəl var ki, mən burada dükkan açanda bank ilə müqavilə bağlamışam. Şərtimiz də budur ki, bank heç vaxt qarğıdalı satmayacaq, mən də heç kimə borc pul verməyəcəm.

***

Ata, yuxuda gördüm ki, sən mənim üçün birdənə balaca şokolad almısan.

– Çox yaxşı, əgər sən mənim sözlərimə qulaq assan, yuxuda görərsən ki, səninçin böyük şokolad almışam.

***

Qabrovo futbol komandasının məşqçisi qapıcıya deyir:

– Ehtiyatlı ol, topları yaxşı tut, top qırılsa pulunu maaşdan çıxacağam.

***

Qabrovolu Sofiyada oxuyan oğlunu görməyə gələndə dedi:

– Ata, bu gün on stoting qənaət eləmişəm.
– Sağ ol, oğlum, bir ətraflı danış görək.
– Şəhər tramvaya minmək əvəzinə onun dalınca qaça-qaça getmişəm.
– Nə axmaq uşaqsan, sən gərək taksinin dalınca qaçaydın. O vaxt daha çox qənaət edərdin.

***

Qabrovoldan keçən bir kəndli bərk küləyə düşür və tanışlarının birinin evində daldalanır. Külək kəsəndən sonra ev sahibinin arvadı baxçaya çıxıb, tökdüyü meyvədən topluyub qonağın qarşısına qoyur:

– Buyur ye, bu il donuzumuz yoxdur.

***

Qobrovoluya qonaq gəlmişdi. Oturub xeylax söhbət edəndən sonra ev sahibinin arvadı ərinə deyir:

– Hava çox bürküdür, qonağa sərinləşdirici bir şey təklif elə.

– Ağıllı fikirdir, – deyə ev sahibi ayağa qalxıb pəncərəni açır.

– Buyur, sərin hava qurbandır ona.

***

İki qabrovolu təzə papaq almışdı, onlar mağazadan çıxanda yağış yağmağa başladı. Qabrovolular xeyli fikirləşib papaqlarını dəyişdilər və cəsarətlə küçəyə çıxdılar.

– Özgə papağı islananda adamı yandırılmaz.

***

Bir kişi qabrovolu dəlləyə borc pul verəndə dəllək öz təşəkkürünü belə bildirdi:

– Çox sağ ol, işin bərkə düşsə gələrsən yanıma, üzünü müftə qırxaram.

***

– Sənin ki üç yerdə evin var, bəs niyə özgəsinin mənzilində kirayə ilə qalırsan?

Axı mənim evlərimdə kirayə haqqı çox bahadır.

***

– Yeni ildə arvadıma hədiyyə nə alım?

– Mən həmişə elə hədiyyə alıram ki, sonradan gərəyimiz olsun.

– Mən istiyərəm ki, aldığım hədiyyədən ancaq arvadım istifadə etsin.

– Elə isə paltar sabununu al.

***

Həkim xəstənin ona verdiyi pulun az olduğunu görüb, kinayə ilə soruşur:

– Bu pulu mənə verirsiniz, ya xidmətçiyə?

– İkinizə, – deyə qabrovolu xəstəyə cavab verir.

***

Qabrovolu dostunu kartova dəvət edir və deyir:

– İştaha ilə ye, özüm becərmişəm.

Qonaq təəccüblə deyir:

Sizin ki bostanınız yoxdur.

– Mən qəbiristanlıqda yer götürmüşəm, hələlik istifadə etmirəm, ona görə də orada kartof əkib-becərirəm.

***

- Dağda dincəlmək sərfəlidir, ya dəniz sahilində?
- Əlbəttə ki, dağda, o bizə ucuz başa gəlir.

***

İki qabrovolunun sözləri çəp gəlir və onlar bir-birlərini duelə çağırırlar.

Həmyerliləri bu hərəkəti lağa qoyanda onlar uzaq bir kəndə gedib orada duelə çıxmaq qərara gəlirlər.

Vəğzalda onlardan birisi bileti o baş bu başa, digəri isə yalnız o başa alır. O birisi deyir.

- Aha ...deməli, sən qayıtmağa ümidin yoxdu.
- Xeyr, var, mən sənə biletinlə qayıdacağam.

***

Bir qabrovolu qoca arvad hər axşam şam yandırır Allaha dua edirmiş. Bir gün onun nəvəsi şamı gizlədib nənəsinə deyir:

– O qədər dua eləmişən, Allah sənə dediklərini əzbərləyib, şama heyfən gəlsin, dua eləmə.

O gündən sonra arvad dua etməkdən əl çəkdi.

***

Bir turist əlindəki çəliyi yerə sürtləyərək gedərkən qabrovolu ona yanaşır:

– Əzizim, – deyir, – əsanı yerə sürtmə, hayıfdir, səkinin daşları xarab olur.

***

Bir qabrovolu tanışına rast gələndə ah çəkib deyir.

- Səni görəndə o saat tatyü yadıma düşür.
- Nəyə görə?
- O da mənə beş lev borcludur.

***

İki qabrovolu söhbət edir.

- Mən həmişə uzaq ölkələrə səyahətə çıxıram.
- Görəsən avropanı gəzmək necəyə başa gələr?
- Müftə.
- Necə yəni müftə?
- Çünki fikirləşmək pulsuzdur.

***

Qabrovolu bir qızla rəqs meydançasına getmişdi, abba qız hey başqa oğlanlarla rəqs edirdi.

Qabrovolu oğlan xeyli səbr edəndən sonra qızla oynayan oğlanın yanına gedib, sakitcə ona deyir:

– Əzizim, buyur, bu qız üçün aldığım bilet, əlli stotinqimi ver, çıxım gedim.

***

Xəstə qabrovolu bir dostu ilə həkimin yanına gəlmişdi. Geri qayıdanda dostu dözə bilməyib xəbər aldı:

Qəribədir, nəyə görə sən həkimə dedin ki, ürəyin, qarnın və başın ağrıyır? Sənin ki ancaq başın ağrıyır.

– Elədir ki, var, mənim ancaq başım ağrıyır...ürəyi ağrıyan arvadımdır, qarnı ağrıyan qızım. Həkimdən elə bir resept almışam ki, üçümüzün də karına gəlsin.

***

Qabrovolu zeytun alırdı, baqqal onu aldatmaq məqsədi ilə zeytunun böyrünə böyük bir mismar qoyanda, qabrovolu bunu gördü və pulu verib zeytunla bərabər mismarı da götürüb dedi:

– Pulunu vermişəm mismar mənə düşür.

***

Meşəbəyi qanunu pozmuş qabrovolunu tutmuşdu, o akt yazmaq istəyəndə, qabrovolu yalvar-yaxar eləyib:

– Akt yazma, – dedi, – axşam gələrsən evə, xəcalətindən çıxaram.

Axşam meşəbəyi onlara gəlib xeyli yeyib içdi.

Gecəyarısı ev sahibi onu yola salanda, qulağına pıçıldadı:

– Ağa naçalnik, xaiş edirəm ki, bir də məni tutsan, akt yaz, belə sərf eləmir.

***

İçkini çox sevən qoca qabrovolu lobyə bişirmişdi, amma o qədər çox bişirmişdi ki, hamısını yeyib qutara bilmədi. Lobyə sabaha qalıb boyatlaşdı və qıcqırdı.

Boyat lobyanı tullamağa qocanın heyfi gəldi, xeyli fikirləşib, bir stəkan araq tökdü və öz-özünə dedi:

– Hə, qoçaq boçka, əgər boyat lobyanı yesən, səni araqa qonaq edəcəyəm.

O, araqın həvəsinə lovyanın hamısını yedi və araqı götürüb içmək istəyəndə yenə öz-özünə dedi:

– Boçka, bu, artıqtamahlıq oldu, bu gün lovyanı yedin, araqı da saxla sabaha.

***

Arvad ərindən soruşur ki, xörəyə yumurtanın ağını töküm, ya sarısını.

– Bu gün bayramdır, – deyər əri cavab verir, – yarsını tök.

***

Dama çıxmaq istəyən qabrovolu nərdivandan yıxılıb huşunu itirir, özünə gələndə tez xəbər alır:

– Nərdivan salamatdırımı?

***

- Ay xala, yumurtalar təzədir? Birdən içərisindən cücə çıxar ha...
- Canın sağ olsun, səndən cücənin pulunu almaram.

***

Qabrovolunun arvadı bərk xəstələnmişdi. Arvadının vəziyyətinin ağırlaşdığını görən kişi həkim dalınca getməli oldu, evdən çıxarkən arvadına belə bir tapşırıq verdi:

- Əzizim, Allahın işini bilmək olmaz, elə ki gördün halın xarablaşır, ölürsən, tez lampanı söndür ki, hədər yerə yanmasın.

***

Təsadüfən bir yerə toplaşan qonaqlar öz şəhərlərinin adət-ənənələrini və yeməklərini tərifləyirdilər. Heç kəs güzəştə getmək istəmirdi.

Axırda söz-söhbəti kəsmək üçün belə qərara gəldilər ki, bir neçə gündən sonra yenə bir yerə toplaşsınlar və hərə öz şəhərini şöhrətləndirən yeməklərdən gətirsin.

Xosovalı şişdə qızardılmış quzu, yamboldan gələn bozartma, burqasılı qızardılmış balıq, Qorno-oryaxovitsadan gələn ev kalbasası, Plovidvidən gələn meyvə, sofialı cücə qızartması, karlovalı qovrulmuş şabalıd, Troyandan gələn gavalı arağı, Razqıradan gələn qatıq, qabrovolu isə qardaşını gətirmişdi.

***

İki qabrovolu sürücü ensiz bir körpünün üstündə rastlaşdılar, heç birisi benzin işlədib maşınını dala vermək istəmədi.

Onlardan biri qəzeti açıb oxumağa başladı, güman edirdi ki, o biri sürücünün səbri tükənəcək və maşını geri çəkəcək. O biri sürücü isə kələyi başa düşdü, yerində rahatca əyləşib dedi:

- Dostum, qəzeti oxuyub qurtarandan sonra ver mənə, nəzərdən keçirim.

***

Qabrovolu oğlu ilə bacısıgilə qonaq getmişdi. Xalası uşağı görən kimi öpüb bağrına basdı dedi:

- Açıq ovçunu sənə qoz verim.
- Xala, yaxşı olar ki, qozu atama verəsən.
- Bəyəm sən qoz xoşlamırsan?
- Xoşlayıram, amma atamın ovucları böyükdür.

***

Kupete iki qabrovolu gedirdi. Hər ikisi papiros çəkən olduğu halda, yol boyu heç birisi papiros çəkmədi.

Hər ikisi fikirləşirdi ki, birdən o birinin papirosu olmaz, ondan papiros istəyər.

***

- Nənə, qayçıını ver sapı kəsim.

– Qızım, qayçını qonaq yanında işlədərlər, sapı dişinlə kəs.

***

– Baba, dişlərin var?

– Yox, bala.

– Elə isə al bu yağlı qoğalı saxla, mən həyətdə yoldaşlarımla bir az oynayım.

***

– Ay kişi, bu paltoda küçəyə çıxmaq ayıbdır, o qədər köhnəlib ki, bütün düymələri tökülüb.

– Eybi yoxdur sabah alaram.

– Palto?

– Yox, düymə.

***

İki qabrovolu şəhərdə gəzirdi, onlardan biri şəhərin məşhur dövlət-lisini göstərib dedi:

– O əclafı görürsən, mənə milyon leva zərər verdi. Hayıf o pullardan.

Dostu təəccübləndi:

– O sənə necə zərər verə bilər, sən ki heç yerli köklü pulun yoxdur.

– Qızını istədim mənə vermədi.

***

Bir qabrovolu tacir qatarda üçüncü dərəcəli vaqonda gedirdi, bərk bürkü olduğundan nəfəs almaq mümkün deyildi.

Həmin vaqonda gedən qaraçı, varlı tacirin halına acıyıb dedi:

– Xozeyin, nə əcəb üçüncü dərəcəli vaqona biletdəsiniz?

– Axı dördüncü dərəcəli vaqon yoxdur.

***

– Sabah qonaqlıq var, bilmirəm gedim, ya getməyim.

– Kim qonaqlıq verir.

– Mən.

***

Qabrovolu, iki cavan oğlanı bir günlüyə giləs dərməyə çağırmışdı.

Axşam onlara zəhmət haqqı verəndə birinə çox, o birinə az pul verdi.

Az pul alan oğlan etiraz edib dedi:

– Belə niyə, ikimiz də səhərdən axşamacan giləs dərməmişik, pulu bərabər almalıyıq.

– Xeyr. Gilas dərəndə sənə dostun həmişə fit çalır, səninsə səsin çıxmırdı, deməli...

***

Bir baqqal dükəninin qarşısından belə bir elan asıb. Qiyməti 20% aşağı salınmış mallar satılır.

Qonşu dükənçi isə elan vurur: Qiymətlər 30% aşağı salınıb.

Bu iki dükanın arasındakı dükanın sahibi qabrovolu baqqal isə qapısından belə elan asıb:

İki dükanın əsas giriş yolu bu dükandır.

***

Qabrovoluya gələn bir kəndli küçədə bir kibrit çıxarıb papirosunu yandırmaq istəyəndə, yol keçən qabrovolu onu qabaqlayıb çəkdiyi papirosu uzatdı.

– Əzizim, kibriti korlama, hayıfdir, buyur yandır.

Kəndli papirosunu yandıraraq getmək istəyəndə, qabrovolu gülümsüyərək dedi:

– İndi isə o kibrit dənəsini ver mənə.

***

Qabrovo xəstəxanasında yatan xarici turistə qan vurmaq lazım idi. Bir qabrovolu buna məmnuniyyətlə razı oldu. Qanköçürmə əməliyyatından sonra xəstə özünü yaxşı hiss etməyə başladı və qabrovoluya çoxlu pul verdi.

İkinci dəfə qan köçürəndə isə pulun miqdarını azaltdı.

Üçüncü dəfə isə heç pul vermədi, ancaq təşəkkür etdi, çünki onun damarlarında qabrovolu qanı axırdı.

***

Qabrovolu öz maşınını şəhərin küçəsi ilə sürürdü. Qəfildən bir kişi maşının qabağından keçmək istədi. Qabrovolu maşınını elə tormuzladı ki, təkərlər asvalta sürtündü...

Rəngi qaçmış kişi təşəkkür edəndə, sürücü dedi.

– Sənin canını qurtarmışam, de görüm, mənə nə qədər mükafat verəcəksən?

– Cəhimdə cəmi beş levin var, al mənə xilas etdiyinə görə dördünü verim sənə.

– Qalan bir levi də təkərlər üçün ver, sürtülüb xarab olub.

***

Qabrovolunun televizoru xarab olmuşdu. Şəkil görünür, səsi çıxmırdı. O, arvadını səsləyib dedi:

– Yəqin ki, qonşular da televizora baxır, xaiş elə səsinə artırınsınlar.

***

Qabrovolu baqqal dükanına gəlib deyir:

– Mənə beş dənə yumurta ver, bu şərtlə ki, qara toyuq yumurtası olsun.

Baqqal təəccüblənir:

– Mən qara toyuq yumurtasını necə tanıyım?

– Mən tanıyıram, – deyər qabrovolu ən böyük yumurtaları seçib götürür.

***

– Eşitmişəm ki, qızını öz kassirinə ərə verəcəksən.
– Elədir ki, var.
– Sən ki ona etibar etmirdin, deyirdin əli əyridir.
– Yenə deyirəm, yenə etibar etmirəm, amma indi bir cəhət yaxşıdır ki, oğurladığı pulları aparıb qızıma verəcək.

***

Gəmiyə minən bir qabrovolu dostuna deyir:
– Xaiş edirəm ki, kostuyumunu verəsən mənə, geyim.
– Sənin ki kostuyumun var...
– Məsələ belədir. Mən üzə bilmirəm, kimi batıb eləsə, sən kostuyumunun xatirinə mütləq özünü suya atacaqsan ki, məni xilas edəsən.

***

Qabrovolu oğlan anasının tabutunun başında iri bir şam yandırmışdı. Yasa gələnlər çıxıb gedən kimi atası şamı söndürüb dedi.
– Yarısını saxla, mən öləndə yandırasan.

***

Qabrovoluya qonaq gəlmişdi. Ev sahibəsi naharda süfrəyə bişməmiş yumurta qoymuşdu. Evdəki balaca uşaq isə kənarda dayanıb, gözünü yumurtadan çəkmirdi.

Bunu görən ev sahibəsi uşağın başını tumarlayıb dedi:
– Bala, ürəyini sıxma. Qonaq öküz deil ki, o boyda yumurtanı yesin, bir azını yeyib qalanını verəcək sənə.

***

Qabrovolu balıq alırdı. Satıcı soruşdu:
– Balığın hansı hissəsini kəsim.
– Bir az quyruğundan kəs, bir az da baş tərəfindən, hə, indi orta hissəsini çək mənim üçün.

***

Qabrovolunun bir kəndinə gizli araq çəkənləri axtaran müfəttişlər gəlmişdilər. Bunu eşidən kənd əhali evlərinə çəkilib qapı-bacanı bərk bağlamışdı.

Müfəttişləri yalnız bir qoca qarşıladı və:
– Gəlin gedək mənim evimi axtarın, – dedi
Müfəttişlər gedib evi ələk-vələk etdilər, araq tapmadılar.
– Çox möhkəm gizlədiblər, – deyə qoca ah çəkdi, – mən güman edirdim ki, sizin köməyinizlə arağı tapıb heç olmasa yüzə qram içəcəm.

***

Qabrovolu tövlə tikdirmək istəyirdi. Odur ki, bənnə çağırıb onunla sövdələşməyə başladı.
Bənnə dedi:

– Tövləni onca günə tikəcəyəm sən isə mənə gündə beş lev, köməkçimə iki lev zəhmət haqqı verəcəksən.

– Köməkçi çağırmaq lazım deil, mən özüm sənə kömək edəcəyəm.

On gündən sonra tövlə hazır oldu, haqq-hesab çəkməyə gələndə qabrovolu ustaya 40 lev verib yola salmaq istədi, etiraz etmək istəyəndə belə dedi.

– Heç narahat olma, məndə səninlə bərabər on gün işləmişəm, amma bircə qəpikdə almıram, sən heç olmasa 40 lev qazanmısan.

***

Bir nəfər qabrovolu həkimdən xəbər alır:

– Siz nə üçün xəstələrə baxmamışdan əvvəl onların nə yedikləri ilə maraqlanırsınız? Diaqnoz təyin edən zaman bunun xeyiri olurmu?

– Xeyir, mən o sualı verməklə xəstənin cibinin vəziyyətini öyrənirəm.

***

– Bay, bay, bay, ...uşaq iyirmi stoting pul udub, tez həkim çağırmaq lazımdır.

– Lazım deil, həkim zəhmət haqqı olaraq iki lev tələb edəcək.

***

Bir qabrovolu eşitmişdi ki, tarix muzeyi əntiq malları baha qiymətə alır. O, köhnə ayaqqabılarını muzeyə gətirib dedi:

– Bunlar əntiq və tarixi ayaqqabılardır, atam bunları birinci dünya müharibəsi vaxtı geyib, o vədə bunlar uzunboğaz imiş. Davadan sonra mən bunu uzunboğaz eləyib xeyli geydim, sonra arvadım şapşal əvəzinə geydi, sonra kiçik oğlum bunu qayıq əvəzinə suya salıb oynayırdı. .. sonradan vəziyyət elə oldu ki, mən bunun böyür-başını yamaqlayıb yenə Mən eşitdim, indi insafla deyin, bu, tarixi ayaqqabıdır, ya yox?

***

Qabrovolu ev almaq istəyirdi, ondan soruşurlar:

– Ev necə olmalıdır?

– O qədər böyük olmalıdır ki, arvadım evi yığib-yığışdıranda macal tapıb anası evinə gedə bilməsin. O qədər kiçik olmalıdır ki, qaynanam keçib bizdə qala bilməsin.

***

Qəribədir səhər xalamgildə məktub yazıb qoymuşdum ki, günorta yeməyinə sizə gələcəyəm. Gedib görürəm ki, evdə heç kəs yoxdur.

– Deməli, xalam məktubunu oxuyub.

***

Qabrovolu kəndə əmisinə məktub göndərüb: Əzizim, mən çox üzür istəyirəm ki, vağzala səni qarşılamağa şəxsən özüm gələ bilməyib, arvadımı göndərəcəyəm.

Arvadım isə səni tanımır, odur ki sən sağ əlində bir səbət meyvə, sol əlində iki dənə diri qaz tut.

Arvadım dərhal səni tanıyıb birbaşa evə gətirəcək.

***

Qabrovo meyxanalarının birində müştəri səs-küy qaldırdı.

– Biabırçılıqdır, şərabı su qatırsız.

– Çox özündən çıxma. Biz səndən ancaq şərabın pulunu alırıq, su pulsuzdur.

***

Səhər sahibkar nökrindən soruşur:

– Yuxudan nə vaxt durursan?

– Mən duranda lampanın şüşəsi soyumamışdı:

***

Qabrovolu usta bazara satmağa naxışlı taxta nimçələr gətirmişdi.

Bir dövlətli nimçələrə xeyli vaxt diqqətlə baxıb nəhayət, qiymətini soruşdu. Usta qiymət deyəndə, dövlətli qaşlarını çatdı.

– Sən elə qiymət deyirsən ki, elə bil bu nimçələr gümüşdəndir, taxtaya belə baha qiymət?

Qabrovolu usta istehza ilə gülümsəyib:

– Əzizim, – dedi əgər sən bunları taxta hesab edirsənsə, özünü ver meşəyə, orada taxta çoxdur... Müftə yığarsan.

***

İki qabrovolu kuluba yığıncağa getmişdi. Yığıncağın axırında yetim uşaqlara kömək etmək üçün pul toplamağa başladılar. Elə bu vaxt simiclərin birinin ürəyi getdi, o biri isə onu salondan bayıra apardı.

***

Bir qabrovolu alverə getmişdi. Mallarını satıb qurtarandan sonra arvadına teleqram vurmağa qərar aldı. Poçta getdi. Blank götürüb yazdı.

“Malları satdım, Qabrovoya cümə günü gələcəyəm, sənin Dimitrin”.

Teleqram ona çox uzun göründü:

– Arvadım bilir ki, mən malları satmışam teleqram vurmuram.

Odur ki, artıq kəlmələri pozdu. Teleqramda bu sözlər qaldı: Qabrovoya cümə günü gələcəyəm. Sənin Dimitrin.

Teleqram ona yenə uzun göründü.

– Arvadım yaxşı bilir ki, mən malları satandan sonra boş yerə burda qalmayacağam.

Odur ki, artıq sözləri pozdu. Teleqramda bu sözlər qaldı.

“Sənin Dimitrin”.

O xeyli fikirləşdi. ...öz-özünə:

– Arvadım yaxşı bilir ki, mən onunam, bu sözü yazıb artıq xərc çəkməyin nə mənası, – deyib, teleqram blankını cırdı və poçtdan cıxdı.

***

Bir qabrovoludan soruşdular:

– Nə üçün sən tramvayda gedərkən hər dayanacaqda düşüb sonra yenə minirsən?

– Əgər biletləri yoxlasalar, deyə bilim ki, elə indicə minmişəm.

***

Qabrovolu bir tanışi ilə restorana getmişdi. Onlar bir dənə qızardılmış balıq sifariş vermişdilər.

Yeməkpaylayan balığı stolun üstünə qoyanda kəlləsi qabrovoluya, quyruğu tostuna tərəf düşmüşdü.

Onların hər ikisi iştah ilə balığa baxıb, nədənsə əl vurmağa cəsarət etmirdilər. Nəhayət, dostu qabrovoluya dedi:

– Sən bilirsənmi ki, filosof nədir?

– Xeyr.

– Filosof odur ki, dünyanı bax beləcə, bu nimçə kimi fırlada bilsin.

O bunu deyib balıq qoyulan nimçəni elə fırlatdı ki, balığın başı düşdü ona tərəf, lakin qabrovolu əhvalını pozmayıb dedi:

– Sən filosofsan?

– Xeyr.

– Elə isə qoy dünya əvvəlki yerində qalsın, – bunu deyib, nimçəni geri fırladıb yeməyə başladı.

***

Bir tacir vağzalda yurtdaşına deyir:

– Mənim çamadanlarımdan hamısını vaqona aparmısanmı?

– Bəli.

– Heç bir şey yaddan çıxmayıb ki?

– Mənə çay pulu vermək yaddan çıxıb.

***

Bir qabrovolu tanışlarından birinə rast gələndə deyir:

– Əzizim, nə əcəb qabrovoluya gəlmirsən? Əgər gəlsən, səni qohumlarımdan, dostlarımdan evinə qonaq apararam. Onda görəsən ki, qabrovolular necə qonaqpərvərdir.

***

Qədim zamanlarda Qabrovodakı mehmanxanaların birində xidmətçi müdirə şikayətlənir:

– Döşəkağlarımız həm çirklidir, həm də köhnə...

Mehmanxana sahibi onun dərhal sözünü kəsir:

– Elə şeylərə bənd olma. Onsuz da otaqlarımız elə qaranlıqdır ki, müştərilər dediklərini görməyəcək.

***

Bir qabrovolu uşaq diş həkiminin yanına gəlir:

– Həkim, bilirəm ki, dişi üç levə çəkirsiz. Mən isə sizə əlli stotinq verirəm və xaiş edirəm ki, ağrayan dişimi laxladasız, sonra isə atam evdə qənd kəlbətin ilə dartıb çıxardar.

***

Qabrovolu qonaq getmişdi. O cibindən papiros çıxarıb, sağ tərəfində əyləşənə uzatdı.

– Buyurun çəkin.

– Çox sağ olun, çəkən deyiləm.

Sol tərəfindəki qonağa təklif etdi.

– Çox sağ olun, mən də çəkən deyiləm.

O, papirosu cibinə qoyanda arvadı dedi.

– Bəs niyə üzbəüz oturana təklif etmədin.

– Mən işimi bilirəm, – dedi, – o papiros çəkəndir.

***

Bir qabrovolunun ölümündən sonra qohumları mənzilində hər şeyin çox səliqəli olduğunu gördülər. Hətta o, bir bağlamanın üstündə belə bir yazı yazıbmış:

Burda qırıq iplər saxlayıram ki, onlar heç bir şeyə görə olmayacaq.

***

Bir qabrovolu qadın təzəcə tanış olduğu bir arvadla dərdləşirmiş:

– Zəmanə nə yaman dəyişir, bir görün indiki cavanlar necə geyinirlər, xüsusilə qızlar. Bir o qıza baxın. Saçları qısa, şalvarı dar, heç bilmirsən ki, qızıdır, ya oğlan...

– O mənim qızımdır.

– Eləmi? Bağışlayın, bilmədim ki, siz onun atasısınız.

– Atasısı yox, mən onun anasıyam.

***

Qabrovolu eşitmişdi ki, bir professor cərrahiyyə yolu ilə qocaları cavanlaşdırır. Qabrovolu Sofiyaya, professorun qəbuluna getmək üçün vağzala gəlib bilet almaq istəyəndə ona məsləhət verdilər ki, bileti o baş-bu başa alsın, belə ucuz başa gələr.

Mən bileti ancaq o başa alacağam. Çünki əməliyyat baş tutsa, geriye uşaq bileti ilə qayıtmaq fikrindəyəm.

***

Qabrovolular həmişə onlara qonaq gələn dost-tanışlarına hörmət əlaməti olaraq əhliləşdirilmiş göyərçinlər bağışlayarlar...

...O göyərçinlər isə havaya buraxılan kimi uçub qayıdırlar sahiblərinin evinə.

***

Qabrovolu nisiyə məşin almışdı. Pulun çox hissəsini qabaqca ödəyib vəd etmişdi ki, qalanını da bir aya qədər verəcək.

Bir həftə keçməmiş maşının sahibi, təzə sahibinin arvadından maşının signalı ilə bərabər belə bir məktub aldı:

– Maşının signalını sizə qaytarıb xaiş edirəm ki, onun dəyərini bizim borcumuzdan çıxarsınız. Ərim bir həftə ərzində fit çalmağı elə öyrənib ki... Signalı özü verəcək.

***

Orduda bir yerdə xidmət eləmiş iki dost, qabrovolu ilə sevliyəvalı təsadüfən görüşəndə xeyli vaxt mehribancasına söhbət etdilər. Ayrılıanda sevliyəvalı dedi:

– Əziz dostum, görəsən bir də nə vaxt görüşəcəyik?

Bu sözü eşidən qabrovolu dərhal belə cavab verdi:

– Ona nə var ki, sizin Sevliyəva qabrovolunun lap qulağının dibindədir. Nə vaxt ürəyin istəyirsə qonaq çağır, gəlirəm sizə.

***

Camaat arasında söz gəzirdi ki, bir qabrovolu qabara qarşı yaxşı dərman bilir. Hər gün onun yanına məsləhət almaq üçün xeyli adam gəlirdi. O, xəstələri tək-tək qəbul edib, haqqını alandan sonra belə deyirdi.

– İstəyirsən ki, ayağında qabar olmasın, ayaqqabını bir nömrə böyük al. Amma bu sirri heç kimə demə.

***

Öz qənaətciliyi ilə məşhur olan Minyu baba şəhərdə qiraətxana tikdirmək üçün düz qırx min lev xərc çəkmişdi.

Şəhər əhli onun xatirinin əbədləşdirmək məqsədilə binanın divarına Minyu babanın adı yazılmış mərmər lövhə vurmağı qərara almış, bu təntənəyə onun özünü də dəvət etmişdilər.

O, binyə və xatirə lövhəsinə baxıb belə demişdi:

– Eh... Minyu, Minyu... Bu mərtəbəyə qalxmaq üçün nə qədər qənaət etməli olmusan. Qənaət xatirinə lovyadan başqa heç nə yeməmişən. İndi dünyanın işinə bax ki, o lovyalar dönüb mərmər olub.

***

Qabrovolu baqqal dükana zeytun almağa gedirdi. Yol boyu fikirləşdi ki, bir kilo zeytun alsın, ya yarım kilo. Dükana girəndə o özünü varlı-hallı göstərmək üçün, təşəxxüslə dedi:

– Mənim üçün bir kilo zeytun çək.

Baqqal üzürxahlıq etməyə başladı.

– Əzizim, gərək bağışlayasan, cəmisi yarım kilo zeytun qalıb.

– Çox təəssüf, daha neyləmək olar. Hamısını çək, – qabrovolu bu sözləri deyib, dərindən köks ötürdü: – Gərək iki kilo istəyəydim.

***

Dini bayramların birində keşiş qabrovolu baqqalın dükanına gəlir və adəti üzrə dükana müqəddəs su çiləyir.

Baqqal başa düşür ki, keşiş ondan pul almaq təmənnasındadır, amma özünü o yerə qoymur, süpürgəni keşişə verib deyir:

– Ruhani ata, kilisədə sizin qayda-qanunlar olduğu kimi, bu dükanda da mənim qoyduğum qayda-qanun var. Dükanı kim sulasa, o da süpürməlidir.

***

Təzə gəlin atası evinə qonaq gəlmişdi. Axşam öz evlərinə getmək istəyəndə qapı ağzında ayaq saxlayıb anasına deyir:

– Bir şey yadımdan çıxıb sizdə qalmadı ki?

– Yox, qızım, qalmadı. Gələndə mənim üçün bir şey gətirsəydin, ayrı məsələ, yaddan çıxıb qalardı.

***

Qabrovoluların çoxu artıq xərc çəkməsinlər deyə ad günlərini fevralın 29-da qeyd edir. Əvvəla, belə gün dörd ildən bir olur, ikincisidə ki hamı öz evində öz ad gününü qeyd edir və heç kəs heç kəsin evinə getmir.

***

– Ana, icazə ver gedim həyətə, Petka ilə oynayım.

– İcazə vermirəm. Petka pis oğlandır.

– Elə isə icazə ver, gedim həyətə onu döyüm.

***

Bir qabrovolu yemək bişirmək üçün qonşusundan borc aldığı güvəci təsadüfən sındırmışdı.

Qonşuluqda inciklik olmasın deyə qabrovolu bazara gedib, sındırdığından da böyük, qəşəng bir güvəc alıb qonşusuna qaytaranda dedi:

– Görürsənmi, bu sənin küvəcindən də böyükdür... həm də təzədir.

Güvəcin sahibi də qabrovolu idi. O, təzə güvəci alıb dərindən ah çəkdi:

– Təzəliyinə, böyüklüyünə, qəşəngliyinə sözüm yoxdur. Amma sınan güvəcdən bilirsən nə qədər yağ qopmuşdu?

***

Qabrovolu qohumlarından birinə məktub göndərəndə axırına belə bir qeyd yazmışdı:

– Əzizim! Gərək bağışlayasız. Məktubu maraxsız göndərmişəm. Qocalıq beledir də... Məktubu poçta salandan sonra yadıma düşüb ki, marka yapışdırmamışam. Odur ki, üzr istəyirəm...

***

Qabrovoya gələn qonaq mağazaya girib kiçik bir yadigar almaq istəyir. Xoşuna gələn kiçik əşyanı seçir, qiymətini soruşur və satıcının dediyi qədər pul verib getmək istəyəndə ...Satıcı onu saxlayır:

– Ay qonaq, xahiş edirəm, aldığınız malı geri qaytarasız... Buyurun, bu da sizin pulunuz. Satmıram.

– Qonaq təəccüblənib:
– Nə üçün satmırsınız? Mən ki siz dediyiniz pulu verdim.
– Malı onuncün satmıram ki, siz heç çənə-boğaz eləmədiniz. Əsl alverin qaydası belədir ki, mən bir qiymət deyirəm, sən başqa qiymət, mübahisə edirik, sonra malı alırsan. Yoxsa ki mən qiymət dedim, səndə pulunu verib aldın, vessalam... Bu cür alver adama ləzzət vermir. Al pulunu, xoş gəldin...

***

Yumorist yazıçılar öz əsərlərini, ustalıqlarını nümayiş etdirmək üçün Cebliyovo vilayətinin bir şəhərinə toplaşmışdılar. Yığıncaq açıq havada keçirilirdi. Xeyli adam toplaşmışdı. Hamı güman edirdi ki, görüş yaxşı keçəcək, yumoristlər kənd camaatını əyləndirib güldürəcəklər.

Amma hamısının gözlədiyinin əksi oldu. Məclis çox soyuq keçdi, yumoristlər nə qədər səy etdilsə, kəndliləri əyləndirə bilmədilər. Amma kəndin ağsaqqalları qonaqpərvərlik göstərib, yazıçıları evlərinə paylaşdırdılar ki, onları yaxşıca qonaq eləsinlər. Kəndlilərdən biri evinə qonaq gələn yumoristdən soruşdu:

- Sabah səfəriniz haradır?
- Qabrovoya.
- Orada da belə məclis düzəldib, əsərlərinizi oxuyacaqsız?
- Əlbəttə.
- Çox yaxşı, qabrovolulara o da azdır...

***

Gecəyarısı qatardan düşən qabrovolu faytona minib sürücüyə dedi:

- Sür üçbunar məhəlləsinə.

Faytonçu dərhal fikirləşdi ki aha, müştəri xamdır. Qiymət danışmadı, mənzil başına çatanda bundan əməlli-başlı pul qopardacağam.

Fayton ucqar məhəllənin birindən keçəndə qabrovolu faytonu saxlatdırdı.

– A kişi, bir saxla görüm əlimdə qızıl pul vardı, düşdü oturacağa ... – Fayton dayandı, qabrovolu yerə düşüb sözünə davam elədi, – Bir kibrit yandır, görüm pul hara düşüb...

Faytonçu cavab vermədən atları qırmaqladı və bir anda döngədə gözdən itdi. Qabrovolu faytonun dalınca baxıb güldü və getdi lap yaxında olan evinə.

***

Qabrovo vətəndaşı ziyafət verir, amma çox adam gəlir. Ona görə də kömək üçün qonşusuna gedir:

– Salam, mənim böyük problemim var! 15 qonaq gəlib, amma məndə cəmi 10 stul var! Mənə əlavə stul verə bilərsiniz?

– Bəli, uşaqlarım kollecdədir, ona görə də istifadə etmədiyim bir cüt stul var.

– Bu mükəmməldir; evinizə beş qonaq göndərəcəyəm. (U.B.M)

***

– Qabrovolular niyə soyuducu almırlar?

– Çünki qapı bağlananda işığın söndüyünə əmin ola bilmirlər.

***

– Qabrovoda toylarda niyə corabda rəqs edirlər?

– Çünki qonşu şəhərdən musiqiyə qulaq asırlar (Sevlievoya istinadən).

***

– Niyə qabrovolular kitab oxuyanda hərdən lampanı açıb-söndürürlər?

– Səhifələri çevirərkən enerjiyə qənaət etmək üçün.

***

Qabrovo və Şotlandiya sakinləri çox yaxşı yola gedirlər. Məsələn, bir dəfə Qabrovets və bir Şotlandiyalı mühazirədə bir yerdə oturmuşdular. Bitdikdən sonra təşkilatçılar sədəqə toplamağa başladılar. Heç bir söz demədən qabrovolu dərhal huşunu itirir və şotland onu evinə aparır.

***

– Pişiklərinin quyruğunu kəsin ki, istiyə qənaət etmək üçün pişiyi bayıra buraxanda qapını daha tez bağlasınlar. (kəsilmiş quyruğu olan qara pişik qabrovonun simvollarından biridir.)

***

– Köhnəlməsinin qarşısını almaq üçün yatmazdan əvvəl saatlarını söndürün.

***

– Eşşəklərinizə yaşıl eynək taxın ki, eşşəklər qırıntıları ot kimi səhv salıb yesinlər.

***

– Qabrovolu həm dəmirçidə, həm də bazarda alver edəndə tər tökür.

***

– Bıçaqları elə qızdırın ki, çaya dəvət olunan qonaqlar çörəklərinə çox yağ sürtə bilməsinlər.

***

– Baca təmizləyənlərə pul xərcləmək əvəzinə pişikləri bacalardan aşağı atın.

***

– Onlar biznesdə o qədər aqressivdirlər ki, yeni bir şey bir yerdə hələ manşetlərə çıxanda, o, artıq Qabrovoda edilib.

***

– Qohumlarının cəsədini perpendikulyar şəkildə basdırın ki, torpağa qənaət edə bilsinlər.

***

Kiçik qabrovolu atasına deyir:

- Ata, yuxuda gördüm ki, mənə beş levaya şokolad almısan.
- Əgər özünü yaxşı aparsan, yuxuda görəcəksən ki, Yeni il günü sənə bir kiloqram almışam.

***

Yol keçən bir nəfər ağlayan balaca oğlandan soruşdu:

- Niyə ağlayırsan?
- Anam mənə şir vermişdi, amma mən onu itirdim.
- Götür, sənə bir şir verirəm, sadəcə ağlama.
- Oğlan şiri götürüb daha da acı-acı ağlayır.
- İndi niyə belə ağlayırsan?
- Niyə nədi? Anamın aldığı şiri itirməsəydim, indi iki şirim olacaqdı!

***

Sofiyaya köçən bir Qabrovo sakini heç vaxt siqaret almırdı. O, belə böyük şəhərdə onu heç kimin tanınamasından istifadə edərək siqaret çəkmək istədikdə ilk dəfə siqaret çəkərək rastlaşdığı adama üz tutub pul təklif edərək soruşardı:

- Bağışla, dostum, bir dənə siqaretin olar?

Hər kəs pul götürmədən onu siqaretə qonaq edirdi. Qabrovo sakini illərlə beləcə pul xərcləmədən siqaret ehtiyacını təmin edir. Amma bir gün ona siqaret verən adam pulu götürür. Hiyləgər adam əvvəlcə mat qalır, sonra nə işə başa düşür və həmin adamdan soruşur:

- Haralısan?
- Qabrovodan, – deyə ona ləyaqətlə cavab verdi.

***

Kəndli Qabrovo tacirindən alış-veriş edirdi. Söhbət əsnasında kəndli soruşur: – Qabrovolular niyə bu qədər ağıllıdırlar, nəyə əl atsalar uğur qazanırlar...

- Yəqin xüsusi balıq yediyimizə görədir – deyə Qabrovo sakini cavab verir: – Məncə hər şey ona görədir!

Kəndli Qabrov sakinindən bu balığı ona satmağı xahiş edir. Balıq baha olsa da kəndli bazarlıq etmədən ödəyib gedir.

Bir müddət sonra yenidən görüşürlər.

- Balığı yedim, amma... Qabrovolu olmadım – deyə kəndli şikayətlənir.

- Deməli, daha çox almalısan.
- Bəli, etiraz etməzdim, amma çox baha satırsan... Kaş ki, bir az ucuz versəydim...

Tacir gülür və dostcasına kəndlinin çiyinə vuraraq deyir:

– Yox, qardaş, sən artıq ağıllanmısan, nəyisə almazdan əvvəl bazarlıq etmək lazımdır...

***

Qabrovo İcma Şurası elan edir ki, şəxsən və ya yazılı şəkildə Qabrovo sakinləri haqqında yeni lətifə təqdim edən hər kəsə beş leva ödəniləcək. Qısa müddətdə zarafatçı və zəkalılar o qədər zarafat göndərdilər ki, sanki şurani dağıtmaq niyyətində idilər. Pulun ödənilməsini istədikdə, Qabrovo meri deyir:

– Mükafat olmayacaq, çünki bu lətifələr yeni deyil, əksəriyyəti saqqalıdır.

Beləliklə Qabrovitlər çoxlu lətifələr topladı, bolqar və xarici dillərdə nəşr olunan bir toplu tərtib etməyə müvəffəq oldular. Demək lazımdır ki, onun nəşri nəinki özünü doğrultdu, həm də Qabrovitləri bütün dünyada şöhrətləndirdi.

***

Qabrovoda şəhər avtobusu işə salınanda biletin qiyməti iyirmi stotinki müəyyən edilmişdi, lakin Qabrovo sakinləri qənaətçi insanlar olduğundan hələ də piyada gedirdilər. Bələdiyyə insanların avtobusa minməsi üçün qiyməti aşağı endirməli oldu, amma bu Qabrovitlər qəzəbləndirdi və şəhər mitinqi keçirdilər. Onlardan nə istədiklərini soruşduqda belə cavab verdilər:

– Əvvəllər iyirmi sentə qədər qənaət edirdik, indi isə cəmi on!

***

Ərzaq mağazasına gedən bir Qabrovo sakini bütün yol boyu nə qədər zeytun alacağını fikirləşdi – bir kilo və ya yarım kilo. Mağazaya girərək dedi:

– Bir kiloqram zeytun!

– Beş yüz qramım belə yoxdur, – deyə dükançı cavab verdi, – hər şeyi satdım.

Qabrovets rahatlıqla ah çəkdi və öz-özünə şikayət etdi:

– Ah, heyf ki, iki kilo istəmədim!

***

Qabrovolu hamama gəlir və soruşur:

– Bir vannaya bilet neçəyədir?

– İki levaya.

– Budur, sənə bir leva, vannanı yarıya qədər doldur.

***

Qabrovolu Sofiya məktəbində oxuyan oğlunu ziyarət etmək üçün gəlib. Oğul deyir:

– Ata, bu gün iki levə qənaət etdim!

– Yaxşı, oğlum! Nəyə qənaət etdiniz?

– Bu şəhər hamı tramvaya mindi və mən məktəbə qədər tramvayın arxasınca qaçdım.

– Taksi tutmaq daha yaxşı olardı, onda daha çox qənaət edərdiniz!

***

Qabrovo sakininin dostu ondan soruşur:

– İvan, məktubumu almısan?

– Məndən yüz leva borc istədiyin məktubu?

– Bəli.

– Yox, mənə çatmayıb.

***

Qabrovo bölgəsindən olan qoca bir kəndli şəhərə ayaqyalın gedir və təzə ayaqqabılarını çiyində çubuqda gəzdirdi. Yolda bir müəllim də ona yol yoldaşı olur. O ayağına təzə ayaqqabı geyinmişdi.

Kəndli onun təzə ayaqqabısına, sonra öz ayaqqabısına baxır, nəhayət dözə bilməyib deyir:

– Ayaqqabıma bax, müəllim. On ildir ki, onları geyinirəm.

– Belə geyinsən, baba, iyirmi ilə belə dözə bilməyəcəksən, – deyər gənc istehza ilə cavab verir, amma qocanın eyhamını başa düşmür.

***

Tacir dükanın qapısının üstündən çox yöndəmsiz və savadsız yazılmış lövhə asmışdı. Buna görə onu danlayırlar, lakin satıcı cavab verdi:

– Alıcılar düşünsün ki, satıcı onları sadə, asan aldada biləcəklər.

***

Qabrovets satıcıdan ona yüz qram kolbasa verməsini xahiş etdi. Satıcı ona kolbasa və bir boru xardal təqdim etdi.

– Amma mən xardal istəmədim! – Qabrovo sakini təəccübləndi.

– Kolbasa ilə birlikdə pulsuzdur!

– Onda mənə xardal ver!

***

Burjua siyasi partiyasının bir təşviqatçısı Qabrovo seçicilərinə deyir:

“Biz hakimiyyətə gələndə duz rüsumunu ləğv edəcəyik, sonra hər kəs yeməyinə istədiyi qədər duz qoyacaq...”

***

Qabrovo sakini zeytun alır. Baqqal müştərini aldatmaq məqsədi ilə çəkini ağırlaşdırmaq istəyir və xəlvətcə tərəziyə böyük bir mismar qoyur. Qabrovolu bunu görür və zeytunla birlikdə mismarı da götürüb deyir:

– Mən pulunu ödəmişəm!

***

Otel sahibi mehribanlıqla yeni qonağın əşyalarını dördüncü mərtəbəyə apardı.

– Buyur, sənə çay pulu! – deyər qonaq ona... bir tikə qənd uzadır.

Otel sahibi qonağın pasportunu belə istəmədən ziyarətçinin kim olduğunu anlayır və qeydiyyat kitabına yazır:

– Qabrovolu tacir...

***

Rəsmləri mağazaya gətirən rəssam qəzəblənir:

– Mən səndən bir kətanı on leva aldım, amma sən məndən rəsmləri beş levaya qəbul etmək istəyirsən. Bu soyğunçuluqdur!

– Ancaq mən sizə ləkəsiz kətan satdım, – deyər mağaza sahibi razılaşmır.

***

Xəstə Qabrovo sakini, həkimin ilk gəliş üçün on leva, növbəti dəfə isə beş leva tələb etdiyini bilərək hiyləgərlik etmək qərarına gəlir.

Qabrovo sakini həkimə deyir:

– İlk dəfə sənin yanına gələndə mənə dərman yazdın, amma kömək etmədi.

Həkim hiyləni başa düşür, amma özünü o yerə qoymur. Xəstəni müayinə edir və qəti şəkildə deyir:

– Sən sağalmısan. Son dəfə sizə yazdığım dərmanı qəbul etməyə davam edin.

– Xatırladığım qədəri ilə mən sizə keçən dəfə bu məsləhət üçün pul vermişəm, – deyir və sağollaşır çıxır.

***

Qabrovo sakini satıcıya deyir:

– Mənə qara toyuğun yumurtasından ver.

Qadın təəccüblənir və deyir:

– Onları ayırd edə bilirsənsə, özün seç!

Qabrovolu ən böyük yumurtaları seçir, pulunu ödəyir və gedir.

***

Ərzaq mağazasının işçisi kassa siyirtməsinə baxır və alıcıya qaytaracaq xırda pul üçün kifayət qədər pul tapa bilmir. Nəhayət, o, qabrovolu alıcıdan soruşur:

– Sənin beş stotinki varsa ver, onda levanı sənə qaytararam.

Uşaq dərhal soruşur:

– Mən sənə on stotinki versəm, onda mənə iki tam leva verəcəksən?

***

Qabrovolu ofisiyanta deyir:

– Ofisiyanta, masanın altına on stotinki atdım. Tapsan, mənə qaytar, tapmasan, özünə çay pulu olsun!

***

Qabrovodan olan evli bir qadın valideynlərini ziyarət edir. Öz evinə getməyə hazırlaşaraq qapıda dayanır və soruşur:

– Sizdə nəyisə unutmadım ki?
– Yox, qızım. Bir şeyi unutmaq üçün əvvəlcə bu “nəyisə” gətirməli idin! – anası cavab verir.

***

Minyu babanın qonşusu köhnə borcunu ödəmədən ondan borc istəmək qərarına gəlir. Qoca ona qulaq asaraq, qutudan lazım olan məbləği götürməyə icazə verir.

– Amma içində pul yoxdur! – qonşu boş qutunu açaraq təəccüblənir.
– Əvvəl götürdüyünü hələ qaytarmadığınızı üçün haradan gələ bilər ki!
– Minyu baba sakitcə cavab verdi.

***

Qabrovolunun dostuna bir leva borcu var idi və bu dostu demək olar ki, hər gün onun evinə gəlir və borcu xatırladırdı. Qabrovolu da hər dəfə dostunu siqaretə qonaq edir və birlikdə çəkirdilər. Onuncu dəfə dostu gəlir və yenə onun borcu olduğunu xatırlatdıqda o, cibindən dəftər çıxarıb və deyir:

– Yaxşı, sən on gün məndən siqaret aldığın üçün artıq bir levanı mən ödəmiş oluram.

***

Aberdinli Qabrovodan olan yeni tanışi ilə nahar etmək üçün restorana gedir. Gözləndiyi kimi, iki nəfərlik bir balıq sifariş edirlər. Ofisiant sifariş edilən yeməyi gətirdikdən sonra həddindən artıq tələskənlik nümayiş etdirməmək üçün uzun müddət balığa toxunmağa tərəddüd edirlər. Eyni zamanda, hər kəs öz-özünə düşünür ki, quyruq tərəfi daha nazik olduğu üçün götürmək sərfəli deyil.

Balıqlar isə soyumağa başlayır. Quyruğun onun tərəfdə olduğunu görən Aberdinli söhbətə başlayır:

– Filosofun nə olduğunu bilirsinizmi?
– Yox.

Aberdinli yeməyi elə çevirir ki, balığın başı onun tərəfində, quyruğu qabrovolu tərəfə düşür və izah edir:

– Filosof elə adamdır ki, dünyanı mənim qabı çevirdiyim kimi çevirə bilər.

– Siz filosofsunuz? – Qabrovo sakini soruşur.

– Yox, qətiyyənlə yox.

– O zaman qoy dünya olduğu kimi qalsın! – deyən qabrovolu boşqabı əvvəlki vəziyyətinə qaytarır.

***

Kupədə iki qabrovolu səyahət edirdi. Baxmayaraq ki, hər ikisi çox siqaret çəkən idi bütün səyahət boyu onların heç biri siqaret çəkmir. Hər biri digərinin siqaretinin olmaya biləcəyini düşünürdü.

***

Qabrovolu dostlar bir fincan qəhvə içmək üçün toplaşırlar. Onların arasında bir zəngin qabrovolu da var idi. Beləliklə, sənbət varlanmağın yollarından düşür. Bilmək istəyirlər ki, necə “yoxdan var” olmaq olar. Növbə zəngin olana çatır. O soruşur:

– Arvadlarınız şorba bişirəndə, nə qədər düyü tökür?
– Nə qədər... hər halda, lazım olan qədər!
– Mənimki isə lazım olan qədər qoyur. Amma əvvəlcə bu “lazımdan” on-on beş dənə ayırıb sonraya saxlayaraq qənaət edir... Bu gün on dənə, sabah on dənə... Beləcə qənaətlə dolanıyıq.

***

Qabrovolu kostyum üçün material seçir.

– Bağışlayın, niyə parçanın içəridə qalacaq hissəsinə belə diqqətlə baxırsınız? – satıcı soruşur.

– Bir neçə ildən sonra kostyumun mənim üzərimdə necə görünəcəyini görmək üçün.

***

Qabrovo sakininin televizoru xarab olur, şəklini göstərir, amma səsi çıxmır. Qabrovolu arvadına deyir:

– Arvad, qonşulara da televizorlarının səsinə artırsın.

***

Qabrovolu usta şam yeməyinə oturur. Bir şüşə günəbaxan yağı götürür, qapağı çıxarıb içinə çörək tikələri batırmağa başlayır. Şagirdi də öz tikəsini uzadır, lakin usta onun əlinə sillə vurur:

– Usta olanda mantarın içinə girərsən, amma hələlik bu şüşənin kölgəsi sənə kifayət edər.

***

Qabrovolu sürücülərindən biri könüllü olaraq yol polisinin əməkdaşı olur. Bir dəfə təsadüfən başqa bir şəhərə gedir və burada pozuntuya görə iki leva cərimə edilir. Sürücü sadəcə gülümsəyir və qəbzə gizlədir. O, dərhal başa düşür ki, Qabrovoda hansısa qanun pozucusunu cərimələməklə bundan istifadə edəcək və beləliklə, iki lev qazanacaq.

***

Qabrovolu xilaskarına:

– Mənim həyatımı xilas etdin! Sən olmasaydın, boğulardım... çox minnətdaram! Yadigar olaraq sənə nə verim? Heç nəyim yoxdur... Əmanət kitabçam var burada... onu götürün!

– Amma mən sizin əmanət kitabçanızdan heç nə çıxara bilməyəcəm!

– Heç nə götürə bilməməyinin fərqi yoxdur, sadəcə götür!

***

Bir Qabrovo sakini digərinə:

- Sabah mənə 50 leva borc verə bilərsən?
- Bu gün niyə soruşursan?
- Çünki mən səndən pul istəyəndə həmişə deyirsən:
- Kaş dünən gəlsəydin...

***

- Ata, yatırsan?
- Niyə soruşursan?
- Mənə on leva verərsən?
- Mən yatıram, oğlum, yatıram, – Qabrovo sakini cavab verir.

***

Qabrovolu öz oğluna deyir:

- Oğlum, get poçt şöbəsinə, məktub göndər... və eyni zamanda qələmini mürəkkəblə doldur...

***

Qabrovo sakininin oğlu kardioloq olmaq üçün həkim olmaq qərarına gəlir. Bundan xəbər tutan ata məsləhət verir:

- Oğul, diş həkimi olmaq yaxşı olar, çünki insanın bir ürəyi, otuz iki dişi var!

***

Qabrovoluya şüşə lazım idi. Bir şüşə tapır, amma içində bir damcı yod qalmışdı. Qabrov sakini onu atmaq istəmir, barmağını iynə ilə sancıb, üzərinə yodu sürür, sonra isə şüşədən istifadə edir.

***

Yelena şəhərindəki bazarda qabrovolu usta öz mallarını, ağacdan məharətlə oyulmuş kasaları, çanaqları, məhlul və duzqabıları nümayiş etdirir...

Bir kənd varlısı gəlib uzun müddət onlara baxır və nəhayət ustadan onların qiymətini soruşur. Cavab aldıqdan sonra qəzəblənir:

- O qədər baha deyirsən ki, elə bil gümüşdən düzəltmişən!

Qabrovolu ona yuxarıdan-aşağı baxıb deyir:

- Əgər onların ağacdan olması faktdırsa, meşəyə gedin, orada istədiyiniz qədər ağac var və bunları özünüz düzəldin!

***

İşdən qayıdan Qabrovo sakini evinin yaxınlığında səs-küylü uşaq izdihamı görür. – Yatmağa qoymayacaqlar, – deyə düşünür və deyir:

- Niyə bura toplaşmısınız? Orada, küncdə hansısa eksentrik bir vaqon alma boşaltdı və pulsuz paylayır, gedin istədiyiniz qədər götürün...

Uşaqlar oynamağı dayandırırılar və bacardıqca sürətlə almalara tərəf qaçırlar.

Qabrovolu dayanır, qaçan uşaqlara baxır və birdən onların arxasınca qaçır.

– Bu qədər adam qaçırsa, bəlkə də doğrudan pulsuz alma verirlər.

***

Keçmiş sinif yoldaşları yubiley gecəsi üçün bir araya gəlməyə qərar verirlər. Dəvətnamələr göndərilir və razılaşdırılmış gündə restorana toplaşırlar. Hamı nahar edir, sonra rəqsə başladılar. Hər kəs öz hesabını ödəyir. Növbə qabrovoluya çatır. O deyir:

– Mən dəvətnamə ilə çağırılmışam!

***

Qabrovets dostuna müraciət edir:

– İndi boşsan?

– Bəli.

– Bəs nahardan sonra?

– Pulsuz.

– Bəs axşam?

– Görüləsi işlər var, bəs nə?

– Nə yazıq! Mən səni nahara dəvət etmək istədim.

***

Qabrovolu öz bağından albalı yığdırmaq üçün iki oğlan uşağı tutmuşdu. Axşam onlardan birinə digərindən daha az pul verir.

– Niyə belə? – oğlan narazılıqla soruşur.

– Bəli, ona görə ki, ortağınız albalı yığanda daim fit çalırdı, siz isə susurdunuz.

***

Qabrov sakinindən övladlarına belə iş sevgisini necə aşılaya bildiyini soruşurlar:

– Afərin, sizin oğlanlar hamıdan tez durur, hamıdan tez işə gedirlər.

Qabrovo sakini gülümsəyir:

– Sizə nə deyim...beş oğlumun yalnız bir cüt təzə ayaqqabıları var, səhər kim ilk qalxsa, onları o geyinir ...

***

Qabrovolu bir tanış tacirlərdən birinə baş çəkməyə gəlmişdi. Nahardan sonra oturub danışmağa başlayırlar. Tezliklə tacir lampanı söndürərək deyir:

– Niyə izafi yerə işıq yandırırıq, bir-birimizi mükəmməl eşidirik.

Bir müddət keçir. Qonaqla sağollaşan ev sahibi çırağı yandırmaq istəyir. Qonaq deyir:

– Gözlə şalvarımı geyinim. Onları boş yerə sürtülüb tez nimdaş olmasın deyə çıxarmışdım.

***

Səhər ustad tələbələrindən soruşur:

– Şəyird sizi nə vaxt oyatdı?

– Lampanın şüşəsi hələ isti olanda ayağa qalxmışdıq!
Usta cavabdan məmnun qaldı.

***

Qabrovo sakininin arvadı xəstələnir. Həkimə pul verməyə heyfi gəlirdi, amma xəstə getdikcə pisləşirdi. Həç nə edə bilmir və axşam həkim tapmaq üçün şəhərə gedir. Yolun yarısında bir şey yadına düşür, evə qayıdıb arvadına deyir:

– Qulaq as, Pena, əgər sonun gəldiyini hiss edirsənsə, çırağı söndür ki, kerosin boş yerə yanmasın.

***

Qabrovolunun dişi ağrıdığından onu çıxarmaq qərarına gəlir. Həkimin yanına gəlir və bunun nə qədər xərci olacağını soruşur.

– Diş üçün – iki lev, elektrik üçün – bir lev, çünki artıq axşamdır. Cəmi üç leva alacam, – deyərək həkim cavab verir.

– Onda sabah işıq olanda gələcəm! – deyərək Qabrovo sakini bütöv bir levasını xilas edəcəyinə sevinərək evə gedir.

***

Varlı qabrovolu baqqal qoca yaşında xəstələnir və yatağına uzanır. Artıq yataqdan qalxa bilməyəcəyini hiss edərək oğlundan keşişi götürməsinə xahiş edir. Oğlu, ölməzdən əvvəl günahlarını etiraf etmədən də bacara biləcəyinə inanaraq onu fikrindən daşındırmağa çalışsa da, qoca israr etməyə davam edir. Oğlu keşişin yanına getməli olur.

– Niyə əvvəl gəlmədin? – keşiş qəzəblənir. – Bəs qoca artıq ölübsə?

– Narahat olma, ata, mən onu tanıyıram, sən gələndə kimi ölməyəcək. Dedim ki, gəlib ondan borc aldığın 100 levanı qaytaracaqsan.

***

Anasının öldüyü gün oğlu şam yandırır mərhumun başına qoyur. Bir az sonra ata onu söndürür və məsləhət verir:

– Qalanını mənim dəfnimə qədər saxla, oğlum!

***

Qabrovolu qonşu qadın uşaqları şirniyyata qonaq edir. Bir dəfə qonaq edir, yenidən konfet təklif edir. Qutuda iki konfet qalanda, oğlanlardan biri məqamdan istifadə edərək qabrovoluya pıçıldayır:

“Xala, bu şirniyyatları gizlət, sabah sənin yanına gələcəyəm ki, mənə qonaq edəsən”.

***

Qabrovolu qarı qənaət naminə çırağı zeytun yağı ilə deyil, günəbaxan yağı ilə doldurur.

Bir gün bərk dolu yağır və onun bağındakı pomidorları məhv edir. Yaşlı qadın çıraq üçün günəbaxan yağından istifadə etdiyi üçün Allahın ona

qəzəbləndiyini düşünür. O, ikonaların qarşısında diz çökür və özünə haqq qazandırmağa başlayır:

– İnanın mənə, ya Rəbb, bu mənim günahım deyil, baqqalın səhvidir. Qabları qarışdırıb deyə zeytun yağı əvəzinə mənə günəbaxan yağı satıb...

Sonra çırağına zeytun yağı tökür və yandırmağa başlayır.

Aradan bir müddət keçir və yenidən dolu yağaraq onun bağına böyük ziyan vurur. Yaşlı qadın çaşıb qalır və zeytun yağına nə qədər pul xərclədiyini anlayanda qışqırır:

– Ya Rəbb, sən hər şeyə qadirsən, hər şeyi bilirsən, amma yağ haqqında bizim baqqal qədər bilmirsən!

O gündən yenə lampanı günəbaxan yağı ilə doldurmağa başlayır.

***

Qabrovolu dindar yaşlı qadın hər axşam çıraq yandırır və uzun müddət dua edirdi. Oğlunun şama heyfi gəlir. Bir gün o, şafda gizlənir və yaşlı qadın Allaha üz tutaraq dua etməyə başlayanda o cavab verir:

– Bəsidir, Qana! Dualarınızı eşitdim!

Qarı inanır və o gündən çırağı yandırmağı dayandırır.

***

Qabrovolugilə keşişlərindən biri qonaq gəlir və elektrik enerjisindən danışmağa başlayır.

– Müqəddəs Ata, niyə şam yandırırısan? Axı, elektrik daha ucuzdur!

– Mən nəyin daha ucuz olduğunu bilirəm, – keşiş cavab verir, – amma mən şama pul xərcləmirəm!

***

Maliyyə müfəttişləri Qabrovo bölgəsindəki kəndlərdən birinə gələrək orada şərab hazırlayıb-hazırlamadıqlarını yoxlayırlar. Kənd camaatı sanki yoxa çıxır. Yalnız bir qoca yeni gələnlərlə görüşür və dərhal təklif edir:

– Gəl gedək bizim evimizə baxın!

Müfəttişlər onun evinə gəlir, hər yeri axtarsalar da heç nə tapmırlar.

– Ümid edirdim ki, siz axtarıb şərab taparsız, heç olmasa mən də bir stəkan içərim... Amma heç nə tapmadız. Onu məndən də gizlədirlər! – qoca gileylənir.

***

– Qızınızı kassirinizə ərə verdiyiniz doğrudurmu?

– Doğrudur.

– Ancaq sən ona heç güvənmirdin.

– Mən hələ də ona inanmıram. Amma indi məndən oğurladığı pulu qızıma aparacaq.

***

Qabrovolu azyaşlı oğlu ilə birlikdə avtobusa minir.

– Bu uşaq üçün bilet neçəyə başa gəlir?

– Uşağın neçə yaşı var?
– Beş.
– Bunun üçün bilet almağa ehtiyac yoxdur.
– Bəs boş yerə otursa?
– Dəxli yoxdur, 5 yaşına qədər uşaqlardan pul götürülmür.
– Mən uşağı qucağıma götürsəm, bunun üçün nə qədər verərsən mənə?

***

Qabrovolu oğlu ilə bacısını ziyarətə gəlir.
Xala balaca bacısı oğluna deyir:
– Ovucunu aç, qoz-fındıq töküm.
– Onları ataya töksən yaxşı olar.
– Qoz-fındıq xoşlamırsan?
– Mən sevirəm. Ancaq atanın daha böyük ovucu var.

***

Xəstənin ona verdiyi çox az məbləğdən narazı qalan həkim istehza ilə soruşur:

– Bu mənim üçündür, yoxsa köməkçim üçün?
– Hər ikiniz üçün, – deyər Qabrovo sakini cavab verdi.

***

Bir gün Qabrovo sakininin yanına qonaqlar gəlir və oturub söhbət edirlər.

– Qonaqlarınıza təravətləndirici bir şey təklif et! – arvadı xatırladır.
– Aha, yaxşı! – ər tez pəncərəni açır.

***

Qabrovo sakinini qonaq dəvət edirlər. O, siqareti çıxarıb sağdakı qonşusuna siqaret təklif edir:

– Təşəkkür edirəm, siqaret çəkmirəm.
– Mən də! – soldakı qonşu cavab verir.
Sonra Qabrovo sakininin arvadı sakitcə onun qulağına pıçıldayır:
– Niyə ev sahibinə təklif etmirsən?
– O, siqaret çəkir, – deyər ər pıçıltı ilə cavab verir.

***

– Zəhmət olmasa, mənə kostyum tik, amma oğlunun ölçülərini götür!
– Niyə?
– Çünki sonralar bu kostyumu o geyinəcək.

***

Qabrovo şəhərinin iki sakini gəmidə söhbət edir:

– İcazə verin, kostyumunuzu geyinim.
– Özünüzün varıdı ki.

– Görürsən, mən üzməyi bilmirəm. Əgər mən sənəin kostyumundayamsa, gəmi batsa, mütləq mənəi xilas edəcəksən.

***

Bir gün Qabrovo sakini böyük oğlundan soruşur:

– Zirzəmiyə get və bareldən mənə yarım bakal şərab tök, əks halda bu gün əhvalım yoxdur.

Kiçik oğlu deyir:

– Bakalı mənim payımı da əlavə et və doldur, qardaş, bu gün mənim də keyfim yoxdu.

– Yox, sadəcə yarım qazan! – ata icazə vermir. Sənəin kimi gənclərin əhvalının pis olması yaraşmaz!

***

Qabrovolu taksiyə minir və dağ yolu ilə gedirdi. Birdən maşın xarab olur və uçuruma uçar.

– Lənət olsun! – sərnəşin sürücüyə qışqırır. – Heç olmasa sayğacı söndür!

***

Aberdinli bir şotlandlıya lətifə danışır ki, Qabrovo əhalisi yatmazdan əvvəl saatlarını dayandırır ki, onların mexanizmi əbəs yerə işləyib xarab olmasın. Sonralar o, şotlandların da belə etdiyini görür və deyir:

– Yatağının altında zurna saxlayan bir qonşum var. Gecə saat neçə olduğunu bilmək lazım gələndə pəncərəni açıb onu çalır. Həmişə də yuxudan oyanıb qışqıran bir nəfər olur:

– Hansı axmaqdı bu, gecə saat ikidə səs salır?

***

– Benzinin nə qədər bahalaşdığını eşitmisiniz? – Qabrovo sakinləri öz aralarında danışır.

– Sən niyə narahat olmalısan ki? Sizin avtomobiliniz yoxdur.

– Amma mənim alışqanım var!

***

Cavan oğlan Minyu babanın yanına gəlir, ondan mal alıb ticarətə başlamaq üçün borc verməsini xahiş edir. Qoca onun hörmətli adam olan mərhum atasını tanıyırdı və ona borc verir. Yanan manqalın yanında oturan bu oğlan kibrit çıxarıb siqaretini yandırır. Minyu baba diqqətlə ona baxır, sonra da manqala və deyir:

– Pulu ver, əzizim, deyəsən düz verməmişəm, yenə sayacam.

O, pulu götürüb cibinə qoyur və deyir:

– Atanız ləyaqətli, qənaətcil bir insan idi, sən ona oxşamamısan. Özünə başqa peşə seç, səndən tacir olmaz!

***

Qabrovoya gəlib siqaretini yandırmaq üzrə olan kəndli cibindən kibrit çıxarır. Bu zaman bir Qabrovo sakini də öz siqaretini yandırmaq üçün kibritini yandırmışdı. O kəndliyə müraciət edir:

– Kibriti boş yerə yandırma! – deyib yanan siqaretini ona uzadır.

Kəndli siqaretini yandırır.

– İndi, – Qabrovo sakini gülümsəyir, – kibriti mənə ver!

***

Gənc oğlan Qabrovo küçəsi ilə çətiri arxasınca çəkərək gedirdi.

– Çətirini səki ilə çəkmə, ey tənbel! – bir dükandan ona qışqırırlar, – daşları da silir!

***

Quraşdırma günü bir keşiş Qabrovo sakininin dükanına girir və adəti üzrə ona müqəddəs su səpir. Sonra dükançı keşişə bir-iki sikkə vermək əvəzinə ona süpürgə uzadır:

– Burada mənim belə bir qaydam var, müqəddəs ata, kim su səpirsə, o da süpürməlidir.

***

Konyak böyük həvəsi ilə tanınan qoca Qabrovo sakini bir qazan ağ lobyə bişirir. Nə qədər yesə də, hamısını bitirə bilmir. Ertəsi gün lobyə turşuyur, lakin onları atmağa heyfi gəlir. Qabrovo sakini bir stəkan brendi töküb öz-özünə deyir:

– Yaxşı, gəl, Vasko. Əgər lobyə yeyirsənsə, səni içkiyə qonaq edəcəyəm.

Özünə süzür və qabı boşaldır. Əlini stəkana uzadır, amma onu içməyə xəsislik edir.

– Sənə çox yağlı yemək olmaz, Vasko? Bu gün lobyə yedin, içkini sabaha burax.

Sonra konyakı yenidən şüşəyə tökür.

***

Qabrovo sakinlərindən biri qonşusuna yemək bişirmək üçün gil qab verir. Amma... qonşu təsadüfən onu sındırır. Sonra mehriban qonşuluq münasibətlərini korlamamaq üçün bazara gedir və yenisini alır və qırılanın yerinə qaytarır.

– Görürsən, – deyir, – qabını sındırdım. Sənə yenisini qaytarıram!

Qabrovolu sevinir, amma özünü tox tutaraq deyir:

– Bu təzədir, amma... mənimki artıq yağda bərkimişdi!

***

Bəzi dostlar Qabrovo sakini ziyarət etməyə gəlirlər. Kart oynamaq üçün otururlar. Günorta ev sahibi kartları yerə atıb stoldan qalxır:

– Oynamaq kifayətdir! Evə getmək və nahar etmək vaxtıdır!

***

Qabrovolu bir oğlan masonun şagirdi oldu və o, bütün tələbələrini və şagirdlərini -Qaranlıq oldu, işi bitir! deyənə qədər işləməyə məcbur edir.

– Ustad, bax! – Qabrovo sakini bir axşam qışqırır. – Siçan divar boyunca qaçır!

– Qaranlıqdır, heç nə görmürəm! – usta kərpic döşəməyə davam edərək mızıldanır.

– Artıq qaranlıq olduğu üçün işi bitirək! - Qabrovo sakini deyir və hamı önlüklərini çıxarmağa başlayır.

***

Sabah ziyafətdir. Bilmirəm gedim ya yox.

– Kim verir?

– Mən.

***

Bir gün Qabrovo sakinlərinin yanına qonaqlar gəlir, lakin onlar çox qaldılar. Ev sahibəsi buna dözmədi və ucadan ərinə dedi ki, hamı eşitsin:

– Gəl, ərim, gedək, yoxsa qonaqlar yəqin ki, artıq evə getmək istəyirlər!..

***

Bir Qabrovo sakini varlanır və Parisə gedir. Getməzdən əvvəl o, ailəsinə böyük şəhərin mənzərələrini əks etdirən açıqcalar göndərəcəyinə söz verir. Uzun müddət ondan heç bir xəbər olmur. Nəhayət, Eyfel qülləsinin şəkli olan açıqca göndərir. Açıqcanın arxa tərəfində Qabrovo sakini yazmışdı:

“Bu, Eyfel qülləsidir. Onu görməklə siz qalan hər şeyi görə bilərsiniz.”

***

– Əkizlərinizin şəkli varmı?

– Buyurun!

– Ancaq burada yalnız birinin şəkli var!

– Yetər. Digəri də onunla tam olaraq eynidir.

***

Qabrovolu iki tələbə özlərinə forma papaqları alırlar. Onlar bazarlıq edərkən yağış yağmağa başlayır. Uşaqlar mağazanın astanasında dayanıb bir qədər düşünürlər ... Sonra birdən papaqlarını dəyişdirib və cəsarətlə yağışın altına çıxırlar, çünki başqasının papağının batmasına fikir vermirlər!

***

İki qonşu razılaşaraq bir eşək alırlar. Onlardan biri soruşur:

– Bu eşəyin yarısı sənin, yarısı mənimdi. Hansı yarısı sənin olsun?

– Eşək hər ikimizindir! – o biri təəccüblənir.

– Hansı yarısına üstünlük verirsən? – ikincisi gülür.

– Önünə, baş tərəfinə! – birincisi tərəddüd etmədən cavab verir.

– Tamam! – ikincisi razılaşır. O, milçəkləri eşşəyin kürəyindən qovur və pay sahibinə deyir:

– Mənə düşən yarımın qayğısına qaldım, növbə sizindir. Arpa al, yarını yaxşı yedizdir və cəmiyyətimiz çiçəklənsin!

***

Bir orta yaşlı Qabrovo sakini cavanlaşma əməliyyatına gedir. Vaqonda olan bir qonşu soruşur:

– Niyə dərhal geri dönüş biletini almadınız?

– Kim bilir, – Qabrovo sakini fikirli şəkildə deyir, – bəlkə də əməliyyat o qədər uğurlu olacaq ki, uşaq bileti ilə qayıtmaq mümkün olacaq.

***

Qabrovo sakinləri dağların o tayında toyuq alırlar. Qayıdanda hər tuneldən sonra toyuqlar səhər olduğunu düşünür və yumurta qoyurlar. Qabrovo sakinləri toyuq yuvalarında dəşik açır və toyuq yumurtlasın deyər altına torba qoyurlar. Ha gəlirlər ki yumurta götərsünlər, baxırlar ki, yumurta yoxdur.

***

– Xala, bu yumurtalar təzə deyil, yəqin ki, içində toyuqlar var.

– Toyuqlar olsa pulsuz aparın.

***

Bir yəhudi bazarda qaynadılmış yumurta satır.

– Haim, bişmiş yumurtanı neçəyə satırsan?

– Hər biri on rubl.

– Bəs neçəyə alırsan?

– Hər biri on.

– Xeyrin yoxdursa bütün bunlar nəyə lazımdır?

– Birincisi, məşğulam, ikincisi, hər gün bulyon yeyirəm.

***

Qabrovolu evdə pilləkənlərlə qalxarkən yıxılaraq huşunu itirir. Özünə gələndə ilk soruşduğu şey bu olur:

– Nərdivan qırılıb?

***

Qabrovo meyxanalarından birinə gələn qonaq qəzəblə sahibinə deyir:

– Şəraba su qatmırsınız!

– Niyə səs-küy salırsan? Mən suyun pulunu verməyə səni məcbur etməirəm ki!

***

Kənd popunun da iştirak etdiyi toy ziyafəti başlayır. Vedrələri olan uşaqlar stəkanları şərab və ya brendi ilə dolduraraq masalar boyunca hərəkət edirlər. Onlar keşişdən soruşurlar:

– Nə içəcəksən, ata, şərab, yoxsa brendi?

– Pivə! – pop cavab verir.

***

Qabrovo çörəkçilərindən biri meyxanada dostları ilə oturmağı çox sevirdi. Orada onlarla səxavətlə davranır və tez-tez bütün gündəlik qazancını onlarla içirdi. Bir gün un almaq üçün ayırdığı pulu belə içir.

Çörəkçi un tacirinə kredit açmaq xahişi ilə getməyə utanır, amma heç bir iş yoxdu, getdi. Budur, gəlir və tacir anbarın qapısında dayanıb toxumları qabıqlayır. Çörəkçinin xahişini dinləsə də, cavab verməyə tələsmir. Çörəkçiyə baxır, sonra üç toxum olan ovucunu ona uzadır və deyir:

– Özünə kömək et!

Çörəkçi onları götürmək istəyir, lakin tacir dərhal digər əlinin barmağı ilə iki toxumun üstünü örtür və yalnız üçüncünü götürməyə icazə verir.

– Bolluq içində yaşamaq üçün belə davranmaq lazımdır! – tacir təbiiyəli bir tonda deyir və qalan iki toxumu ağzına atır.

***

Qabrovo xəstəxanası yaralı əcnəbiyə qan köçürülməsini tələb edir. Transfüzyondan sonra xəstə özünü daha yaxşı hiss edir və Qabrovo donorunu zəngin şəkildə mükafatlandırır. Xəstəyə ikinci dəfə qan köçürülür. Lakin bu dəfə qurban həddindən artıq insaf nümayiş etdirir. Üçüncü qan transfüzyonundan sonra heç nə vermir – damarlarında artıq Qabrovo qanı axırdı.

***

Dirijor oğlandan soruşur:

– Neçənci sinifdə oxuyursan?

– Üçüncüdə.

– Bəs sənin neçə yaşın var?

Balaca Qabrovo sakini biletini tələb etməmək üçün “Beş” deyə cavab verir.

***

Qabrovolu balıq alır. Satıcı balığın hansı hissəsini kəsməli olduğunu soruşur.

– Başdan bir az kəsin... Hə. Quyuğunu da kəsin... Bəli. İndi ortalığı mənə ver!

***

– Üç eviniz var, bir otaq kirayə verirsiniz!

– Evlərimin kirayəsi çox yüksəkdir – mənim imkanım çatmır.

***

Toyunda gəlinə üç çətir verirlər. Sonra o qədər də ehtiyac olmadığı üçün çətiri başqa bir şeylə dəyişmək üçün qalanteriya mağazasına gedir.

– Təəssüf ki, – satıcı cavab verdi, – amma bu çətir bizim mağazadan deyil.

- Amma qələmə vurulan etikətdə şirkətinizin ünvanı və adı göstərilir.
- Bu o deməkdir ki, burada çətir təmir olunur. Pəncərədə “Çətir təmiri” yazısını görmədinmi?

Dərhal evə gələn qadın digər çətirələrin üzərində də eyni etikətlərin olduğunu görür.

***

Muzeyin unikal əntiq əşyalar aldığını öyrənən Qabrovo sakini bir cüt çəkmə təklif edir:

- Çəkmələrim unikaldır: atam onları Birinci Dünya Müharibəsi zamanı geyinib. Müharibədən qayıdanda onları mənə verib. Onlardan yeni çəkmə tikmişəm. Daha sonra həyat yoldaşım flip-flop əvəzinə onları geyinmişdi. Sonra kiçik oğlum onlarla oynayıb və hətta onları “qayıq” adlandırırdı. İkinci Dünya Müharibəsi zamanı ələcsiz onları yenidən geyinməli oldum... Bu, həqiqətən unikal bir şeydir!

***

Atasının ölümündən sonra oğlu ona “Burada Vasil Tonkov yatır” yazısı olan bir abidə ucaldır. Qəbiristanlıqda hər il keçirilən dəfn mərasimlərinin birində oğul qəflətən özünü pis hiss edir. Sonunun yaxınlaşdığını düşünərək, son gücünü toplayır və abidəyə yaxınlaşaraq “və oğlu Tonko” yazısını əlavə etdi.

***

Üç dost restorana gedir. Onlardan ikisi həvəslə nədənsə danışmağa başlayır, üçüncüsü isə əslən qabrovolu olan menyunu götürür və üzərindəki bahalı yeməkləri tələm-tələsik kəsərək təəccüblənmiş ofisiyanta pıçıldayır:

- Bu dəfə mən ödəyəcəm.

***

Balaca Qabrovo sakini simit satıcısından soruşur:

- Dayı, simitin dəliyi neçəyədir?
- Heç neçəyə, – deyər satıcı cavab verdi.
- Onda mənə ən böyük dəliyin simitini verin.

***

Qabrovo sakinlərindən birinin arvadı otaqları tez-tez ağardırdı. Əri nəhayət bundan bezir, əhəngə pul xərcləməyə heyfi gəlir. Bir gün dözmür və arvadına deyir:

- Divarları rəngləməyi dayandır, otaqlar kiçilir!

***

Qabrovolu ev almağa qərara alır. Almaq niyyətində olduğu evin nə qədər böyük olması ilə bağlı suala o, belə cavab verir:

- Kifayət qədər böyük olsun ki, arvadın boş söhbətləri və anasına sonsuz ziyarətləri üçün boş vaxtı olmasın.

***

Gəzintidən sonra qız sevgilisini valideynləri evdə olmadığı təqdirdə yanına dəvət edəcəyinə söz verir. Razılaşır ki, qızın valideynləri evdə olmasalar, bir işarə verəcək – pəncərədən bir xırda pul atacaq. Səkidə pul cingildədikdə oğlan biləcək ki, ev boşdur.

Qızın valideynləri evdə yox idi, qız bir sikkə atır, gözləyir, kifayət qədər vaxt keçir, amma yenə də oğlandan əsər-əlamət yox idi. O, dözmür, aşağı düşür və görür ki, oğlan dizləri üstə çöküb, əlləri ilə səki boyunca pul axtarır.

– Mən sikkəni axtarıram ki, götürüm,- deyə özünə haqq qazandırmağa başlayır.

Qız gülərək deyir:

– Mən onu iplə bağlayıb atmışam və atdıqdan sonra geri çəkib götürmüşəm!

***

Qabrovo sakini ticarət işi ilə bağlı başqa şəhərə gəlir. Malları satıb həyat yoldaşına belə bir teleqram göndərmək qərarına gəlir:

“– Malları mənfəətlə satdım. Cümə günü axşam Qabrovoya çatacağam. Hörmətlə Dimitar.”

Teleqram ona uzun görünür. “Mara bilir ki, mən həmişə qazancla mal satıram” deyər düşünüb lazımsız olan sözləri pozur.

Qalan tək şey budur: “Cümə axşamı Qabrovoya çatacağam. Hörmətlə Dimitar.” Yenə ona elə gəlir ki, çox pul ödəməli olacaq.

– Beləliklə, məlumdur ki, mən Qabrovoya qayıdacağam, bazar gününə qədər burada heç bir işlə oturub pulumu boş yerə xərcləməyəcəyəm! Ona görə yalnız bu sözləri yazır: “Sənin Dimitar”. Sonra düşünür:

– Əlbəttə, onunam, başqa kimin olacam ki! Çox pul xərcləməyə dəyməz.

O, blankı cırıb poçt şöbəindən çıxır.

***

Bir sənətkarın övladı məktəbdə oxumaqda çətinlik çəkirdi. Dörd il dalbadal birinci sinifdə qalır. Beşinci dəfə eyni sinifdə oxumağa qanunla icazə verilmirdi. Müəllimin oğlana yazığı gəlir – axı o, sənət öyrənirdi, məktəbə də gəlməyə vaxt tapırdı! Onu yanına çağırır, nümunə şəkli göstərir və deyir:

– Altında yazılanları oxusan, səni ikinci sinfə keçirərəm, oxumasan, özünü qına... Şəkilə baxan oğlan dərhal onun altında nə yazıla biləcəyini anlayır və oxuyur:

– Buğa... öküz!

Halbuki şəklin altında yazılıb. “Öküz.”

Oğlanın oxuya bilməməsinə baxmayaraq, müəllim onu yenə də ikinci sinfə keçirir, çünki diribaş və fərasətli idi.

***

Bir tacir Qabrovo rəssamına şir təsviri olan bir işarə sifariş etmək qərarına gəlir.

- Hansını istəyirsən: bağlı, ya açıq şir? – rəssam soruşur.
- Bağlanmayanlar 100 leva, bağlanmışlar isə 200-dür.
- Bağlanmamış! – tacir tərəddüd etmədən seçir.

Rəssam bir asılqan istəyir və şir portretini mağazanın qapısından asır. Gecə leysan yağır. Tacir səhər dükanını açanda görür ki, yağış lövhədəki boyaları yuyub, şirdən əsər-əlamət belə qalmayıb. O, məsələni həll etmək üçün dərhal sənətcinin yanına gedir.

Qabrovolu rəssam özünə haqq qazandırır:

- Sən bağlanmayan şir istədin, mən də çəkdim, o da qaçıb...

Rəssam açılan şirləri post-yapışqan boyalarla, bağlanmış aslanları isə yağlı boya ilə rəngləyirmiş.

***

Bir Qabrovo sakini digərinə öyünür ki, dövlət lotoreyasının hər tirajı ilə o, bilet almadığı üçün əlli-yüz sent daha varlanır.

- Onda borcun olacaq! – başqası qışqırdı.

***

Aptekdəki satıcı qaçaraq müdirin yanına gəlir:

- Bir Qabrovo sakini var, 7 stotinki dəyərində zəhər istəyir.
- Onu xilas etmək lazımdır. Ona deyin ki, zəhər 8 stotinkiyə başa gəlir.

***

Qabrovolu əmisinə məktub göndərir:

“Möhtərəm əmim, çox üzr istəyirəm ki, sizi qarşılamaq üçün vağzala gələ bilməyəcəm. Amma həyat yoldaşım gələcək. Səni tanısın deyə sağ əlinə donuz balası, ya da heç olmasa bir qaz götürün....”

***

Porter, mənim bütün baqajım vaqondadır? – Qabrovo sakini soruşur:

- Bəli.
- Heç nəyi unutmadığımdan əminsən?
- Mənim çaypulumdan başqa heç nəyi!

***

Zavod sahibi ağır xəstələnir. Arvad həkim çağırır.

– Xanım, – həkim xəstənin hərarətini ölçür. – Ərinizin qızdırması var. Onun temperaturu 39-40 dərəcə arasında dəyişir.

Bu vaxt çarpayından xəstənin səsi eşidildi:

- Qırxa çatanda sata bilərsən!

***

Kanduktor avtobusda gedən oğlandan soruşur:

– Neçənci sinifdə oxuyursan?

– Üçüncüdə.

– Bəs sənə neçə yaşın var?

Balaca Qabrovo sakini biletdən tələb etməsin deyər cavab verir:

– Beş.

***

Qabrovo tacirinin vəsiyyəti

“Sərvət zəhmətlə əldə edilir: əldə etmək çətin, artırmaq daha çətin, saxlamaq isə çox çətin.”

***

– Qanço, bu iki levanı götür və çörək al, biri sənə üçün, biri də mənə.

Bir az sonra balaca Qanço qayıdır və ağzında nə isə çeynəyən deyir:

– Budur sizə bir leva. Son çörəyi aldım.

***

– Ata, xalçanı yırtarkən bir leva pul tapdım. Nə edim?

– Daha sərt yırtmağa davam et!

***

Gənc Qabrovo sakini babasına üz tutub deyir:

– Bilirsən, baba, indi babasının adını daşıyan nəvələrə mənim hədiyyə etmək çox dəbdədir?

– Mən köhnə moda sadıqam, nəvəm, – deyər qabrovolu cavab verir.

***

Qabrovolu həyatının daş hasarını düzəltirdi. Ağır daşları qaldırmağın nə qədər çətin olduğunu görəndə qonşu ona kömək etməyə başlayır. Axşam iş bitəndən sonra Qabrovo sakini əllərini silib deyir:

– Ömrün uzun olsun, qonşu. Sən mənə kömək etdin. Bunun üçün də mən sizə təşəkkür edirəm, düşünəcəksiz ki, boş-boşuna işlədim!

***

Dağ kəndindən Qabrovaya bir keşiş gəlir. Meyxanaya gedərək qızardılmış skumbriya balığı və bir qədəh şərab sifariş edir. Oruc olduğu üçün qonşu süfrələrdə oturanlar skumbriyanı görəndə narazı qalırlar. Nəhayət, kişilərdən biri cəsarətini toplayıb deyir:

– Ata, bizim oruc zamanı balıq yeməyə icazə vermir.

– Mən də icazə vermirəm, – deyər keşiş cavab verir. – Alıb yeyin!

BƏLƏDÇİ

İsa Həbibbəyli. Satira anlayışına yenidən baxış: Azərbaycanca Şəki gülüşü və Bolqarıstanda Qabrovo yumoru	3
Иса Хабиббейли. Нов поглед към теорията за сатирата: Шекскинският смях в Азербайджан и Габровският хумор в България	14
Ulduz Mürşüдова. Şəki yumorunun tipologiyası	26
Şəki lətifələri	59
Mirzə Abdülcəbbarın lətifələri	317
Qabrovo lətifələri	359
Ulduz Mürşüдова. Qabrovo yumoru haqqında ön söz	360
Qabrovo lətifə nümunələri	363

Naşir: **fil.f.d. Səbuhi Qəhrəmanov**

Nəşriyyat redaktoru: **fil.f.d., dos. Təhfə Talıbova**

Kompüter tərtibçisi: **Rəşid Kərimli**

Korrektorlar: **Zərin Vəliyeva**

Mətanət Abdunova

Sevinc Ramazanova

Çapa imzalanma tarixi: 24.10.2025

Formatı: 70x100 ¹/₁₆. Tirajı 300

Həcmi: 26,25 ç.v.

“Elm” mətbəəsində çap olunmuşdur.